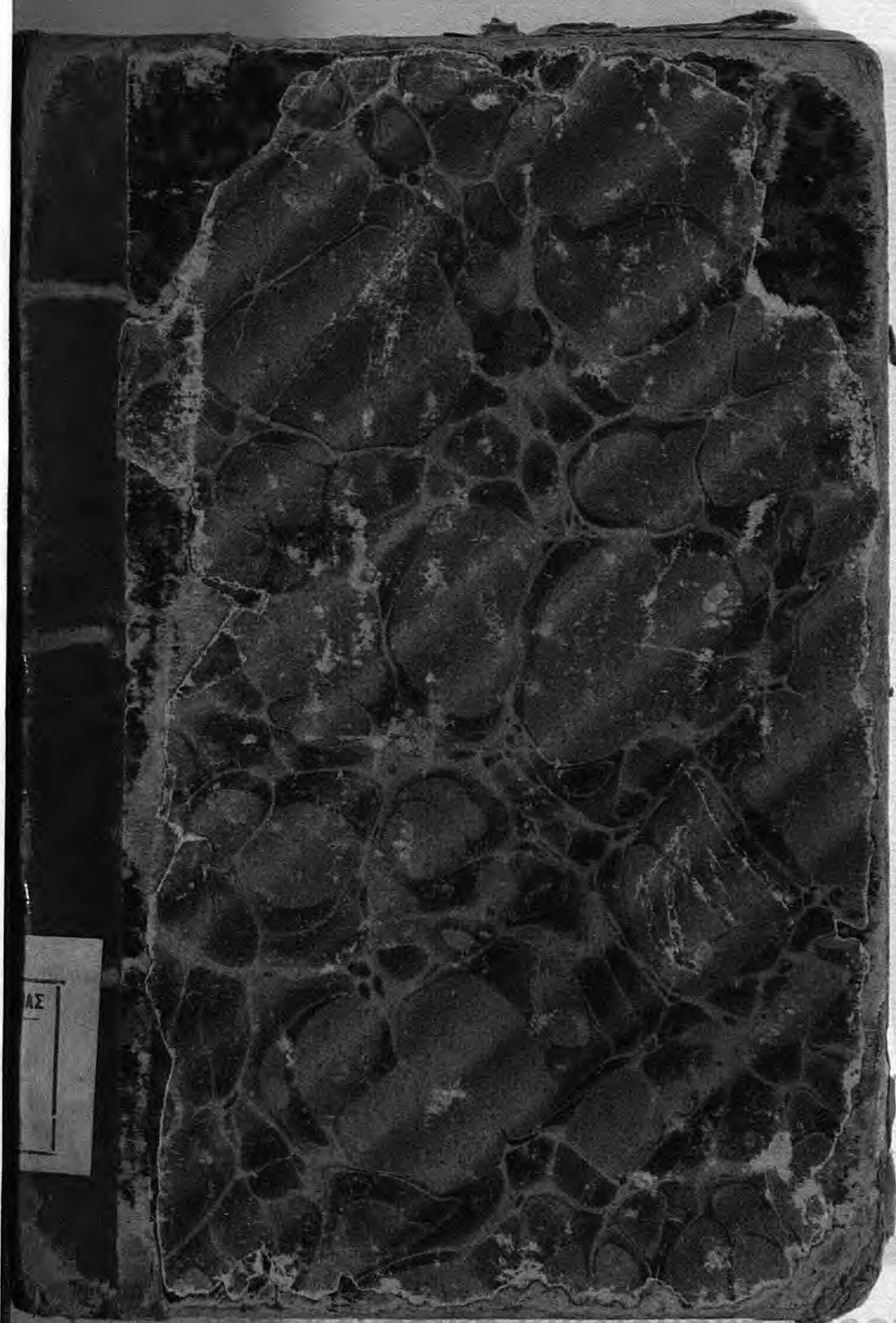

+ 000

5. 45

2430/1005

PA Transport
H. W. 100

34071000

The image is a scan of a document page that is extremely faded and blurry. The text is illegible. There are faint outlines of what might be a header, a list of items, and a footer. A small, dark circular mark is visible near the center-left.

118

2. 2.

Archiv. Temp. 1885

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM
TEUBNERIANA.

HERODOTI
HISTORIARUM LIBRI IX.

CURAVIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH.

VOL. II.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXI.

BIBLIOTHECA SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM TEUBNERIANA.

A. Griechische Autoren.

Aelianus opera, 2 voll.	Mk. 2	Isaeus	Mk. 1	20
— varia historia	— 90	Isocritae orationes, 2 voll.	— 2	70
Aeneas comment.	— 1	Julianus, 2 voll.	— 6	75
Aeschinus orationes	— 90	Luciani opera, 3 voll.	— 6	80
Aeschylus tragoediae	— 1	Lycophronis Alexandra	— 1	80
Aesopicae fabulae	— 80	Lycargus	— 60	
Anacreon	— 1	Lydius de ostentia	— 2	70
Andocidia orationes	— 1	Lysiae orationes	— 1	20
Anthologia lyrica	— 4	Manetho	— 1	50
Antiphontis orationes	— 2	Maximi et Antonis carmina	— 1	30
Apollodorus	— 1	Metrollogici scriptores, 2 voll.	— 5	10
Apollonii Rhodii Argonaut.	— 1	Nicephori opuscula	— 3	30
Appiani hist. Romana. Vol. I.	— 4	Nicomachus Geraemus	— 1	80
Archimedis opera. Vol. I.	— 6	Nonnus, 2 voll.	— 9	—
Aristophanis comoediae, 2 voll.	— 3	Onosander	— 1	20
Aristoteles de part. animal.	— 1	Pausanias, 2 voll.	— 5	60
— de arte poetica	— 60	Philostrati opera, 2 voll.	— 6	25
— physica	— 1	Pindari carmina	— 1	—
— Ethica Nicom.	— 1	Platonis dialogi, 6 voll.	— 10	50
Arriani expeditio Alex.	— 1	Plotinus, 2 voll.	— 6	—
— scripta minora	— 1	Plutarchi vitas, 5 voll.	— 8	40
Athenaeus, 4 voll.	— 12	Plutarchi moralia. Vol. I.	— 1	80
Babrii fabulae	— 60	Polemon	— 1	—
Buccolii Graeci	— 60	Polyaenus	— 4	50
Cebetis tabula	— 60	Polybius, 4 voll.	— 10	80
Damasthenis orationes, 3 voll.	— 4	Porphyrius	— 1	80
Dinarchi orationes	— 1	Proclus	— 6	75
Dio Cassius, 5 voll.	— 13	Quintus Smyrnaeus	— 1	50
Dio Chrysostomus, 2 voll.	— 6	Rerum natur. Script. Graeci. Vol. I.	— 2	78
Diodorus Siculus, 5 voll.	— 15	Rhetores Graeci, 3 voll.	— 9	—
Dionysius Halic. 4 voll.	— 10	Simeon Seth.	— 1	80
Epicorum Graec. fragmenta. I.	— 3	Sophoclis tragoediae	— 1	50
Erotici scriptores, 2 voll.	— 7	Stobaei florilegium, 4 voll.	— 9	80
Eudociae violarium	— 7	— eologiae, 2 voll.	— 6	—
Euripides, 3 voll.	— 5	Strabo, 3 voll.	— 6	—
Eusebius. Vol. I—IV	— 15	Themistii paraphrases, 2 voll.	— 6	—
Fab. Rom. graece consacr. Vol. I.	— 3	Theodorus Prodrumus	— 50	
Hellodorus	— 2	Theophrastus Erasius, 3 voll.	— 6	80
Herodianus	— 1	Theophrasti characteres	— 1	20
Herodoti historiae, 2 voll.	— 2	Theo Smyrnaeus	— 3	—
Hesiodus	— 45	Thucydides, 2 voll.	— 2	40
Hesychius Milesius	— 75	Xenophontis expeditio Cyri.	— 75	
Historici graeci min., Vol. I & II	— 8	— Editio maior	— 1	20
Homerus. 2 voll. 4 Partes &	— 75	— historia graeca	— 90	
— m. Einl. v. Sengebusch & vol.	— 2	— institutio Cyri	— 90	
Hymni Homeric.	— 75	— commentarii	— 45	
Hyperidis orationes	— 1	— scripta minora	— 20	
Iliadis carmina XVI, ed. Köchly	— 3	Zonaras. 6 voll.	— 15	75
Josephus Flavinus, 6 voll.	— 12			

B. Lateinische Autoren.

Amianus Marcellinus. 2 voll.	Mk. 7	Censorinus	Mk. 1	20
Anthimi epistula	— 1	Ciceronis opera ed. Riota. 11 voll.	— 22	35
Anthologia lat. Vol. I. fasc. I & II	— 7	Ciceronis opera ed. Müller. IV. 1—3a.	— 2	10
Augustinus de civit. Dei, 2 voll.	— 6	— II. 1.	— 2	10
Atularia ed. Peiper	— 1	Ciceronis oration. selectae. 2 voll.	— 1	50
Boetii libri de inst. mathem.	— 5	Ciceronis orat. XVIII, ed. Eber-	— 2	—
— de consolatione libri V	— 2	hard et Hirschfelder	— 2	—
— comm. in Aristot. 2 voll.	— 8	Ciceronis epist. select. Pars I & II	— 3	50
Caesaris commentarii ed. Dinter,	—	— ed. Wesenberg. 2 voll.	— 6	—
Vol. I. II. III. & IV.	— 1	Commodianus. Pars I & II.	— 2	70
— Ed. minor (in Vol.)	— 1	Cornelius Nepos	— 30	
— de bello Gallico. Ed. min.	— 75	Curtius Rufus	— 1	20
— de bello civili. Ed. minor	— 60	Dares Phrygius	— 1	10
Cassius Felix	— 2	Dionysius Crontensis lib. VI	— 1	50
Catullus Tibullus Propertius Albius	— 2	Dracontii carmina	— 1	20
Catullus	— 45	Eutropeus	— 20	
	— 5	Florus et Ampellus	— 1	—

ΗΡΩΔΟΤΟΥ ΜΟΥΣΑΙ.

HERODOTI

HISTORIARUM LIBRI IX.

CURAVIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH.

V O L. II.

LIPSIAE

SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXI.

1881

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

ΟΙ ΔΕ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες ὑπὸ Δαρείου, τῶν ὁ Μεγάβαζος ἤρχε, πρώτους μὲν Περινθίους Ἑλλησποντίων οὐ βουλομένους ὑπηκόους εἶναι Δαρείου κατεστρέψαντο, περιεφθέντας πρότερον καὶ ὑπὸ Παίωνων τρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυνμόνους Παίονες χρήσαντος τοῦ θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περινθίους, καὶ ἦν μὲν ἀντικατιζόμενοι ἐπικαλέσωνται σφεας οἱ Περίνθιοι οὐνομαστὶ βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχειρέειν, ἦν δὲ μὴ ἐπιβώσωνται, μὴ ἐπιχειρέειν, ἐποίηεν οἱ Παίονες ταῦτα. ἀντικατιζομένων δὲ τῶν Περινθίων ἐν τῷ προαστείῳ ἐνθαῦτα μοννομαχίῃ τριφασίῃ ἐκ προκλήσιός σφι ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἄνδρὶ καὶ ἵππον ἵππῳ συνέβαλον καὶ κύνα κυνί. νικούντων δὲ τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὥς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες, συνεβάλοντο οἱ Παίονες τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο εἶναι καὶ εἰπὼν κου παρὰ σφίσι αὐτοῖσι· Νῦν ἂν εἴῃ ὁ χρησμὸς ἐπιτελεόμενος ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον. Οὕτω τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασσι ἐπιχειροῦσι οἱ Παίονες, καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν καὶ ἔλιπόν σφεων ὀλίγους. Τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παίωνων πρό-²τερον γενόμενα ὧδε ἐγένετο, τότε δὲ ἀνδρῶν ἀρχεῶν περὶ τῆς ἐλευθερίας γινομένων τῶν Περινθίων οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησαν πλήθει. ὥς δὲ ἐχει-

HEROD. II.

1

ρωθή ἡ Πέρηνθος, ἤλαυνε τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαζος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ἡμερούμενος βασιλέ· ταῦτα γὰρ οἱ ἐνετέταλτο ἐκ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφειν.

- 3 **ΘΡΗΙΚΩΝ** δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοῦς πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἄρχοιτο ἢ φρονέοι κατὰ τῷτο, ἅμαχόν τ' ἂν εἴη καὶ πολλῶ κράτιστον πάντων ἐθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορόν σφι καὶ ἀμήχανον μὴ κοτε ἐγγένηται· εἰσὶ δὴ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. οὐνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἕκαστοι, νόμοισι δὲ οὗτοι παραπλησίοισι πάντες χροέονται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων καὶ Τραυσῶν καὶ
- 4 τῶν κατύπερθε Κρηστωνάων οἰκούντων. Τούτων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι εἰρηταί μοι, Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταῦτα τοῖσι ἄλλοισι Θρηίξι ἐπιτελέουσι, κατὰ δὲ τὸν γινόμενόν σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τοιάδε· τὸν μὲν γινόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ ἐπέτε ἐγένετο ἀναπλῆσαι κακὰ, ἀνηγεόμενοι τὰ ἀνθρωπήια πάντα πάθεα, τὸν δ' ἀπογινόμενον παίζοντες τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων κακῶν ἕξαιπα
- 5 ἀλλαχθεὶς ἐστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. Οἱ δὲ κατύπερθε Κρηστωνάων ποιεῦσι τοιάδε· ἔχει γυναικας ἕκαστος πολλὰς· ἐπεὰν ὧν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπονδαὶ ἰσχυραὶ περὶ τοῦδε, ἥτις αὐτέων ἐφιλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἢ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμισθεῖσα ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον ὑπὸ τοῦ οἰκηωτάτου ἑωυτῆς, σφαχθεῖσα δὲ συνθάπτεται τῷ ἀνδρί· αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται· ὄνειδος γὰρ
- 6 σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται. Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἐστὶ ὅδε ὁ νόμος· πωλέουσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ. τὰς δὲ

παρθένους οὐ φυλάσσουναι, ἀλλ' ἐὼσι τοῖσι αὐταὶ βού-
λονται ἀνδράσι μίσγεσθαι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς
φυλάσσουναι, καὶ ὠνέονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γο-
υέων χρημάτων μεγάλων. καὶ τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς
κέκριται, τὸ δ' ἥστικτον ἀγενές. ἀργὸν εἶναι κάλλιστον,
γῆς δὲ ἐργάτην ἀτιμότατον. τὸ ζῶειν ἀπὸ πολέμου καὶ
ληιστύος κάλλιστον. Οὗτοι μὲν σφεων οἱ ἐπιφανέστατοι
νόμοι εἰσίν.

Θεοὺς δὲ σέβονται μύηους τοῦσδε, "Ἀρεα καὶ Διό- 7
νυσον καὶ Ἄρτεμιν· οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν, πάρεξ τῶν
ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμῆν μαλιστα θεῶν, καὶ
ὀμνύουσι μῦνον τοῦτον, καὶ λέγουσι γεγονέναι ἀπὸ
Ἑρμῆος ἐωυτούς. Ταπαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν εἰσὶ 8
αἶδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθεῖσι τὸν νεκρὸν, καὶ παν-
τοῖα σφάξαντες ἱρήα εὐωχεύονται, προκλαύσαντες πρῶ-
τον· ἔπειτεν δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες ἢ ἄλλως γῇ
κρύψαντες, χῶμα δὲ χέαντες ἀγῶνα τίθεισι παντοῖον,
ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἔεθλα τίθεται κατὰ λόγον μουνωμα-
χίης. ταπαὶ μὲν δὴ Θρηίκων εἰσὶ αἶδε.

Τὸ δὲ πρὸς βορέῳ ἐτι τῆς χώρης ταύτης οὐδεὶς ἔχει 9
φράσαι τὸ ἀτρεκέες, οἵτινές εἰσι ἀνθρώπων οἱ οἰκέον-
τες αὐτήν, ἀλλὰ τὰ πέρην ἥδη τοῦ Ἰστροῦ ἐρῆμος χώρα
φαίνεται ἐοῦσα καὶ ἄπορος. μύηους δὲ δύναμαι πν-
θέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἰστροῦ ἀνθρώπους, τοῖσι
οὔνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεομένους Μηδικῇ.
τοὺς δὲ ἵππους αὐτῶν εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα, ἐπὶ
πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν, σμικροὺς δὲ καὶ
σιμοὺς καὶ ἀδυνάτους ἀνδρας φέρειν, ζευγνυμένους δὲ
ὑπ' ἄρματα εἶναι ὀξύτάτους· ἄρματηλατέειν δὲ πρὸς
ταῦτα τοὺς ἐπιχωροὺς. κατήκειν δὲ τούτων τοὺς οὐρῶν
ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῷ Ἀδρίῃ. εἶναι δὲ Μήδων σφέας
ἀποίκους λέγουσι· ὅπως δὲ οὗτοι Μήδων ἄποικοι γε-
1*

ρύνασι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφράσασθαι, γένοιτο δ' ἂν
 πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. σιγῶντας δ' ὦν καλέουσι Λί-
 γυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλῆς οἰκούντες τοὺς καπήλους,
 10 Κύπριοι δὲ τὰ δόρατα. Ὡς δὲ Θρήικες λέγουσι, μέλισ-
 σαι κατέχουσι τὰ πέρην τοῦ Ἰστροῦ, καὶ ὑπὸ τούτων
 οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ προσωτέρω. ἐμοὶ μὲν νυν ταῦτα
 λέγοντες δοκεῖνσι λέγειν οὐκ οἰκόντα· τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα
 φαίνεται εἶναι δύσκριτα· ἀλλὰ μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον
 αὐίκτητα δοκεῖ εἶναι διὰ τὰ ψύχρα. ταῦτα μὲν νυν τῆς
 χώρας ταύτης περὶ λέγεται, τὰ παραθαλάσσια δ' ὦν αὐ-
 τῆς Μεγαβάζος Περσέων κατήκοα ἐποίηε.

- 11 Δαρεῖος δὲ ὥς διαβὰς τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον
 ἀπίκητο ἐς Σάρδεις, ἐμνήσθη τῆς ἐξ Ἰστιαίου τε τοῦ Μι-
 λησίου εὐεργεσίης καὶ τῆς παραινέσιος τοῦ Μυτιληναίου
 Κώεω, μεταπεμφάμενος δὲ σφεας ἐς Σάρδεις ἐδίδου αὐ-
 τοῖσι αἴρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἰστιαῖος, ἅτε τυραννεύων τῆς
 Μιλήτου, τυραννίδος μὲν οὐδεμιῆς προσεχρήριζε, αἰτέει
 δὲ Μύρκινον τὴν Ἡδωνίδα βουλόμενος ἐν αὐτῇ πόλει
 κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἰρέεται, ὁ δὲ Κώης, οἷά
 τε οὐ τύραννος δημότης τε εὖν, αἰτέει Μυτιλήνης τυ-
 ραννεῦσαι. τελεωθέντων δὲ ἀμφοτέροισι οὗτοι μὲν κατὰ
 12 εἴλοντο ἐτράποντο, Δαρεῖον δὲ συνήνεικε πρῆγμα τοι-
 οῦνδε ἰδόμενον ἐπιθυμῆσαι ἐντείλασθαι Μεγαβάξω Παί-
 ονας ἐλόντα ἀνασπάστους ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς
 τὴν Ἀσίην· ἦν Πίργης καὶ Μαντύης, ἄνδρες Παίονες,
 οἵ, ἐπέτε Δαρεῖος διέβη ἐς τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ ἐθέλον-
 τες Παίωνων τυραννεύειν ἀπικνεύονται ἐς Σάρδεις ἅμα
 ἀγόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. φυλάξαντες
 δὲ Δαρεῖον προκατιζόμενον ἐς τὸ προάστειον τὸ τῶν
 Ἀυδῶν ἐποίησαν τοιόνδε· σκευάσαντες τὴν ἀδελφεὴν
 ὥς εἶχον ἄριστα ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον ἄγρος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ
 ἔχουσαν καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵππον ἐπέλκουσαν καὶ

κλώθουσαν λίνον. ὥς δὲ παρεξήιε ἡ γυνή, ἐπιμελὲς τῷ
 Δαρεΐφ ἐγένετο· οὔτε γὰρ Περσικὰ ἦν οὔτε Ἀνδία τὰ
 ποιούμενα ἐκ τῆς γυναικὸς, οὔτε πρὸς τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας
 οὐδαμῶν. ἐπιμελὲς δὲ ὥς οἱ ἐγένετο, τῶν δορυφόρων
 τινὰς πέμπει κελεύων φυλάξαι, ὃ τι χρήσεται τῷ ἵππῳ
 ἢ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὑπισθε εἶποντο, ἡ δὲ ἐπεῖτε ἀπίκετο
 ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἤρσε τὸν ἵππον, ἄρσασα δὲ καὶ τὸ
 ἄγγος τοῦ ὕδατος ἐμπλησαμένη τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξήιε,
 φέρουσα τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπέλκουσα ἐκ τοῦ
 βραχίονος τὸν ἵππον καὶ στρέφουσα τὸν ἄτρακτον. Θω- 13
 μάζων δὲ ὁ Δαρεΐος τὰ τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκοπῶν
 καὶ τὰ αὐτὸς ὥρα ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε ἑωυτῷ ἐς ὄψιν.
 ὥς δὲ ἤχθη, παρήσαν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς οὐ κη πρόσω
 σκοπιὴν ἔχοντες τούτων. εἰρωτεύοντος δὲ τοῦ Δαρείου,
 ὁκοδαπή εἰη, ἔφασαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παῖονες καὶ
 ἐκείνην εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο, τίνας δὴ
 οἱ Παῖονες ἀνθρωποὶ εἰσι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι, καὶ τί
 ἐκείνοι ἐθέλοντες ἔλθοιεν ἐς Σάρδις. οἱ δὲ οἱ ἔφραζον,
 ὥς ἔλθοιεν μὲν ἐκείνῳ δώσαντες σφέας αὐτοῦς, εἰη δὲ ἡ
 Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολισμένη, ὁ δὲ
 Στρυμὼν οὐ πρόσω τοῦ Ἑλλησπόντου, εἰησαν δὲ Τευ-
 κρῶν τῶν ἐκ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν δὴ αὐτὰ ἕκαστα
 ἔλεγον, ὁ δὲ εἰρώτα, εἰ καὶ πᾶσαι εἰησαν αὐτόθι αἱ γυ-
 ναῖκες οὕτω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἔφασαν προθύ-
 μως οὕτω ἔχειν· αὐτοῦ γὰρ ὦν τούτου εἵνεκεν καὶ
 ἐποιέετο. Ἐνθαῦτα Δαρεΐος γράφει γράμματα πρὸς 14
 Μεγάβαζον, τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρατηγὸν, ἐντελ-
 λόμενος ἐξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παίονας καὶ παρ' ἑω-
 τὸν ἀγαγεῖν καὶ αὐτοὺς καὶ τέκνα τε καὶ γυναῖκας αὐ-
 τῶν. ἀντίκα δὲ ἱππεὺς ἔθεε φέρων τὴν ἀγγελίην ἐπὶ τὸν
 Ἑλλησπόντον, περαιωθεὶς δὲ διδοῖ τὸ βιβλίον τῷ Μεγα-
 βάζῳ. ὁ δὲ ἐπιλεξάμενος καὶ λαβὼν ἡγεμόνας ἐκ τῆς

- 15 Ὁρήκης ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιονίην. Πυθόμενοι δὲ οἱ Παίονες τοὺς Πέρσας ἐπὶ σφέας ἰέναι, ἀλισθενέες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης, δοκέοντες ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐμβάλλοντας. οἱ μὲν δὴ Παίονες ἦσαν ἐτοῖμοι τὸν Μεγαβάξου στρατὸν ἐπιόντα ἐρύκειν, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι τοὺς Παίονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας, ἔχοντες ἡγεμόνας τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται, λαθόντες δὲ τοὺς Παίονας ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλεις αὐτῶν, ἐούσας ἀνδρῶν ἐρήμους· οἳ δὲ κεινῇσι ἐπιπεσόντες εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παίονες ὥς ἐπύθοντο ἐχομένας τὰς πόλεις, αὐτίκα διασκεδασθέντες κατ' ἑωυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο καὶ παρεδίδουσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Πέρσησι. οὕτω δὴ Παιόνων Σιροπαλονέες τε καὶ Παιόπλαι καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιᾶδος λίμνης ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἤγοντο ἐς τὴν
- 16 Ἀσίην. Οἱ δὲ περὶ τὸ Πάγγαιον οὖρος καὶ Δόβηρας καὶ Ἀγριαῖνας καὶ Ὀδομάντους καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιᾶδα οὐκ ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάξου. ἐπειρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξαιρέειν ὧδε· ἰκρία ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένα ἐν μέσῃ ἔσθηκε τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἡπείρου στενὴν ἔχοντα μὴ γεφύρῃ. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι ἰκρίοισι τὸ μὲν κού ἀρχαῖον ἔσθησαν κοινῇ πάντες οἱ πολῖται, μετὰ δὲ νόμῳ χρεόμενοι ἰσῆσι τοιῶδε· κομίζοντες ἐξ οὖρεος, τῷ οὐνομά ἐστι Ὀρβηλος, κατὰ γυναικα ἐκάστην ὁ γαμέων τρεῖς σταυροὺς ὑπλάττησι· ἄγεται δὲ ἕκαστος συχνὰς γυναικάς. οἰκέουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον, κρατέων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἰκρίων καλύβης τε, ἐν τῇ διαιτᾷ, καὶ θύρης καταπακτῆς διὰ τῶν ἰκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην. τὰ δὲ νήπια παιδία δέουσι τοῦ ποδὸς ἀπάρτω, μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες. τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποζυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθυῶς

τῶν δὲ πληθὺς ἐστὶ τοσοῦτο, ὥστε ὅταν τὴν θυρὴν τὴν
 καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατεῖε σχολίῳ σφυρίδα κεινὴν ἐς
 τὴν λίμνην, καὶ οὐ πολλόν τινα χρόνον ἐπισχῶν ἀνα-
 σπᾷ πλήρεια ἰχθύων. τῶν δὲ ἰχθύων ἐστὶ γέμεα δύο,
 τοὺς καλεοῦσι πάπρικας τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν 17
 δὴ οἱ χειρωθέντες ἦγοντο ἐς τὴν Ἀσίην, Μεγάβαξος δὲ
 ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μα-
 κεδονίην ἄνδρας ἐπὶ Πέρσας, οἱ μετ' αὐτὸν ἐκείνων
 ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμποντο δὲ οὗ-
 τοι παρ' Ἀμύντην αἰτήσαντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ
 βασιλεῖ. ἐστὶ δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης σύντομος κάρτα
 ἐς τὴν Μακεδονίην. πρῶτα μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης
 τὸ μέταλλον, ἐκτοῦ ὕστερον τούτων τάλαντον ἀργυρίου
 Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἐκάστης ἐφοῖτα, μετὰ δὲ τὸ μέταλ-
 λον Δύσωρον καλεόμενον οὗρος ὑπερβάντι εἶναι ἐν
 Μακεδονίᾳ. Οἱ ὦν Πέρσαι οἱ πεμφθέντες οὗτοι παρὰ 18
 τὸν Ἀμύντην ὡς ἀπίκοντο, αἶτεον ἐλθόντες ἐς ὄψιν τὴν
 Ἀμύντεω Δαρείῳ βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ ταῦτά
 τε ἐδίδου καὶ σφεας ἐπὶ ξείνια καλεῖ, παρασκευασάμε-
 νος δὲ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλο-
 φρόνως. ὡς δὲ ἀπὸ δεῖπνου ἐγένοντο, διαπίνοντες εἶπαν
 οἱ Πέρσαι τάδε· Ξεῖνε Μακεδῶν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι
 Πέρσῃσι, ἐπεὰν δεῖπνον προτιθώμεθα μέγα, τότε καὶ
 τὰς παλλακὰς καὶ τὰς κουριδίας γυναῖκας ἐσάγεσθαι
 παρέδρους· σύ νυν, ἐπεὶ περ προτιύμεως μὲν ἐδέξαιο,
 μεγάλως δὲ ξεινίζεις, διδοῖς τε βασιλεῖ Δαρείῳ γῆν τε
 καὶ ὕδωρ, ἔπει νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. Εἶπε πρὸς ταῦτα
 Ἀμύντης· ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ οὗ-
 τος, ἀλλὰ κεχωρισθαι ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεῖτε δὲ ὑμεῖς
 εἶοντες δεσπόται προσχρηρίζετε τούτων, παρέσται ὑμῖν
 καὶ ταῦτα. εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμψατο τὰς
 γυναῖκας. αἱ δ' ἐπεὶ τε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀν-

τίαί ἴζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι
 γυναικας εὐμόρφους ἔλεγον πρὸς Ἀμύντην φάμενοι τὸ
 ποιηθὲν τοῦτο οὐδὲν εἶναι σοφόν· κρέσσον γὰρ εἶναι
 ἀρχῇθεν μὴ ἔλθειν τὰς γυναικας ἢ ἔλθούσας καὶ μὴ
 παριζομένας ἀντίας ἵζεσθαι ἀλγυθόνας σφι ὀφθαλμῶν.
 ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παριζειν· πειθο-
 μένων δὲ τῶν γυναικῶν αὐτίκα οἱ Πέρσαι μαστῶν τε
 ἄπτοντο, οἷα πλεύνως οἰνωμένοι, καὶ κού τις καὶ φι-
 19 λείν ἐπειράτο. Ἀμύντης μὲν δὴ ταῦτα ὁρέων ἀτρέμας
 εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα ὑπερδειμαίνων τοὺς Πέρ-
 σας, Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω παρεὼν τε καὶ ὁρέων
 ταῦτα, ἅτε νέος τε εὐὼν καὶ κακῶν ἀπαθής, οὐδαμῶς
 ἐτι κατέχειν οἷός τ' ἦν, ὥστε δὲ βαρέως φέρων εἶπε
 πρὸς Ἀμύντην τάδε· Σὺ μὲν, ὦ πάτερ, εἶκε τῇ ἡλικίῃ,
 ἀπιῶν τε ἀναπαύει, μηδὲ λιπάρεις τῇ πόσι, ἐγὼ δὲ προσ-
 μένων αὐτοῦ τῇδε πάντα τὰ ἐπιτήδεια παρέξω τοῖσι ξεί-
 νοισι. Πρὸς ταῦτα συνεῖς ὁ Ἀμύντης, ὅτι νεώτερα
 πρήγματα πρήξειν μέλλοι Ἀλέξανδρος, λέγει· Ὡ παῖ,
 σχεδὸν γὰρ σεν ἀνακαιόμενον συνήμι τοὺς λόγους, ὅτι
 ἐθέλεις ἐμὲ ἐκπέμψας ποιεῖν τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σεν
 χρηρίζω μηδὲν νευχμῶσαι κατ' ἄνδρας τούτους, ἵνα μὴ
 ἐξεργάσῃ ἡμέας, ἀλλὰ ἀνέχεν ὁρέων τὰ ποιεύμενα· ἀμφι-
 20 δὲ ἀπύδω τῇ ἐμῇ πείσομαι τοι. Ὡς δὲ ὁ Ἀμύντης χρηρί-
 σας τούτων οἰχώκεε, λέγει ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρ-
 σας· Γυναικῶν τούτων, ὦ ξείνοι, πολλή ἐστι ὑμῶν
 εὐπέτεια, καὶ εἰ πάσῃσι βούλεσθε μίσγεσθαι καὶ ὀκοση-
 σιῶν αὐτέων. τούτου μὲν πέρι αὐτοὶ ἀποσημανέετε· νῦν
 δὲ, σχεδὸν γὰρ ἥδη τῆς κοίτης ὥρη προσέρχεται ὑμῶν
 καὶ καλῶς ἔχοντας ὑμέας ὁρέω μέθης, γυναικας ταύτας,
 εἰ ἱμῶν φίλον ἐστὶ, ἅπετε λούσασθαι, λουσάμενας δὲ
 ὀπίσω προσδέκεσθε. εἰπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἦσαν
 οἱ Πέρσαι, γυναικας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν

γυναικλήν, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἰσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἀνδρας λειογενεῖους τῇ τῶν γυναικῶν ἐσθῆτι σκευάσας καὶ ἐγχειρίδια δοὺς παρῆγε ἔσω, παρὰ γὰρ οὗ τούτους ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε· ὦ Πέρσαι, οἴκατε πανθαυσιῇ τελέῃ ἱστυῆσθαι· τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὅσα εἶχομεν, καὶ πρὸς τὰ οἷά τε ἦν ἐξευρόντας παρέχειν, πάντα ὑμῖν παρέσθι, καὶ δὴ καὶ τότε τὸ πάντων μέγιστον, τὰς τε ἐσωτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ἐπιδαφιλευόμεθα ὑμῖν, ὥς παντελεῶς μάθητε τιμεόμενοι πρὸς ἡμεῶν τῶν πέρ ἐστε ἄξιοι, πρὸς δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ πέμψαντι ἀπαργεῖλητε, ὥς ἀνὴρ Ἑλλήν Μακεδόνων ὑπαρχος εὐ ὑμέας ἰδέξασθαι καὶ τραπέξῃ καὶ κοίτῃ. ταῦτα εἰπας Ἀλέξανδρος παρῆλθε Πέρσῃ ἀνδρὶ ἀνδρα Μακεδόνα ὥς γυναικα τῷ λόγῳ· οἱ δὲ, ἐπεὶ τέ σφεων οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπειρέοντο, διεργάζοντο αὐτούς.

Καὶ οὗτοι μὲν τούτῳ τῷ μῶρῳ διεφθάρησαν, καὶ 21 αὐτοὶ καὶ ἡ θεωρητὴρ αὐτῶν· εἶπετο γὰρ δὴ σφι καὶ ὁρήματα καὶ θεωράποντες καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή· πάντα δὴ ταῦτα ἅμα πᾶσι ἐκείνοισι ἡφάνιστο. μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγένετο, καὶ σφεας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρημάτων τε δοὺς πολλὰ καὶ τὴν ἐσωτοῦ ἀδελφεήν, τῇ οὖνομα ἦν Γυγαίη· δοὺς δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρῃ ἀνδρὶ Πέρσῃ, τῶν διζήμενων τοὺς ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ. ὁ μὲν νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς ἐσιγήθη. Ἑλλήνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περδίκκω γενο- 22 τας, κατάπερ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτὸς τε οὕτω τυγχάνει ἐπιστάμενος, καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι ἀποδέξω, ὥς εἰσὶ Ἕλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλλήνων οὕτω ἔγνωσαν εἶναι. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ καταβάντος ἐπ’

αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἔξεργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε, ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλληνα, καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. ταῦτα μὲν νυν οὕτω κη ἐγένετο.

- 23 Μεγάβαξος δὲ ἄγων τοὺς Παίονας ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνθεύτην δὲ διαπεραιωθεὶς ἀπίκετο εἰς Σάρδεις. ἄτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἰστιάου τοῦ Μιλησίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε δωρεὴν μισθὸν φυλακῆς τῆς σχεδίστης, ἐόντος δὲ τοῦ χώρου τούτου παρὰ Στρυμόνα ποταμὸν, τῷ οὐνομά ἐστι Μύρκινος, μαθὼν ὁ Μεγάβαξος τὸ ποιούμενον ἐκ τοῦ Ἰστιάου, ὥς ἦλθε τάχιστα εἰς τὰς Σάρδεις ἄγων τοὺς Παίονας, ἔλεγε Δαρεῖον τάδε· ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι χρῆμα ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἑλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτήσασθαι πύλιν ἐν Θρηίκῃ, ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα, ὅμιλός τε πολλὸς μὲν Ἕλληνα περιουκίει, πολλὸς δὲ βάρβαρος, οἱ προστάτῃ ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο, τὸ ἂν ἐκεῖνος ἐξηγήται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός; σύ νυν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκῇται πολέμῳ συνέχῃ· τρόπῳ δὲ ἡπίῳ μεταπεμφάμενος παῦσον· ἐπεὰν δὲ αὐτὸν περιλάβῃς, ποιέειν, ὅπως μηκέτι ἐκεῖνος εἰς Ἑλλήνας
- 24 ἀπίζεταί. Ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαξος εὐπετέως ἐπειθε Δαρεῖον, ὥς εὖ προσρέων τὸ μέλλον γίνεσθαι. μετὰ δὲ ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖος εἰς τὴν Μύρκινον ἔλεγε τάδε· Ἰστιάε, βασιλεὺς Δαρεῖος τάδε λέγει· ἐγὼ φροντίζων εὐρίσκω ἐμοὶ τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι οὐδένα εἶναι σεῦ ἄνδρα εὐνοέστερον, τοῦτο δὲ οὐ λόροισι, ἀλλ' ἐργοῖσι οἶδα μαθὼν. νῦν ὦν, ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα κωτεργάσασθαι, ἀπικνέο μοι πάντως. ἵνα τοι αὐτὰ

ὑπερβείωμαι. τούτοις τοῖς ἐπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιάς, καὶ ἅμα μέγα ποιούμενος βασιλεὺς σύμβουλος γενέσθαι, ἀπῆκετο εἰς τὰς Σάρδεις. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε Δαρειὸς τάδε· Ἰστίατε, ἐγὼ σε μετεπεμψάμην τῶνδε εἵνεκεν· ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθίων καὶ σύ μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδὲν κω ἄλλο χρῆμα οὕτω ἐν βραχείᾳ ἐπεξήτησα, ὥς σε ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι ἀπικέσθαι, ἐγνωκώς, ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώτατον ἀνὴρ φίλος συνετός τε καὶ εὖνοος, τὰ τοι ἐγὼ καὶ ἀμφοτέρω συνειδὼς ἔχω μαρτυρεῖν ἐς πράγματα τὰ ἐμὰ. νῦν ὦν, εὖ γὰρ ἐποίησας ἀπικόμενος, τάδε τοι ἐγὼ προτείνομαι· Μίλητον μὲν καὶ τὴν νεόκτιστον ἐν Θρηκῇ πόλιν, σὺ δὲ μοι ἐπόμενος εἰς Σοῦσα ἔχε τὰ περ ἂν ἐγὼ ἔχω, ἐμός τε σύσσιτος ἐὼν καὶ σύμβουλος. Ταῦτα Δαρειὸς εἶπας, καὶ καταστήσας Ἀρταφέρνηα ἀδελφεὸν ἐωυτοῦ ἡμοπάτριον ὑπαρχον εἶναι Σαρδίων, ἀπήλκυσε εἰς Σοῦσα ἅμα ἀγόμενος Ἰστιάειον. Ὅτάνεα δὲ ἀποδέξας στρατηγὸν εἶναι τῶν παραθαλασσίων ἀνδρῶν, τοῦ τὸν πατέρα Σισάμην βασιλεὺς Καμβύσης γενόμενον τῶν βασιληῶν δικαστέων, ὅτι ἐπὶ χρήμασι δίκην ἄδικον ἐδίκασε, σφάξας ἀπέδειρε πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην, σπαδίζας δὲ αὐτοῦ τὸ δέσμα ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔταμε καὶ ἐνέτεινε τὸν θρόνον, εἰς τὸν ἴζων ἐδίκασε· ἐνταυῦσας δὲ ὁ Καμβύσης ἀπέδεξε δικαστὴν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σισάμνεω, τὸν ἀποκτείνας ἀπέδειρε, τὸν παῖδα τοῦ Σισάμνεω, ἐντελεμένους οἱ μεμνησθαι, ἐν τῷ κατίζων θρόνῳ δικάζει. Οὗτος ὦν ὁ Ὅτάνης, ὁ ἐγκατιζόμενος εἰς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε διάδοχος γενόμενος Μεγαβάξω τῆς στρατηγῆς Βυξαντίους τε εἶλε καὶ Καλχηδονίους, εἶλε δὲ Ἀντανδρον τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ, εἶλε δὲ Λαμπώνιον, λαβὼν δὲ παρὰ Λεσβίων νέας εἶλε Αἰμυνόν τε καὶ Ἰμβρον, ἀμφοτέρωσιν ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκομένους. Οἱ μὲν δὴ 27

Λήμνιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ καὶ ἀμυνόμενοι ἀνὰ χρόνον ἐκακώθησαν, τοῖσι δὲ περιεοῦσι αὐτῶν οἱ Πέρσαι ὑπαρχον ἐπιστάσι Λυκάργητον τὸν Μαιανδρίου τοῦ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. οὗτος ὁ Λυκάργητος ἄρχων ἐν Λήμνῳ τελευτᾷ. *** αἰτία δὲ τούτου ἦδε· πάντας ἠνδραποδίζετο καὶ κατεστρέφετο, τοὺς μὲν λιποστρατίης ἐπὶ Σκυθίας αἰτιεύμενος, τοὺς δὲ σίνεσθαι τὸν Δαρείου στρατὸν τὸν ἀπὸ Σκυθέων ὀπίσω ἀποκομιζόμενον.

- 28 Οὗτος μὲν νυν τοσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας, μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον ἄνεσις κακῶν ἦν, καὶ ἤρχετο τὸ δεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν γὰρ ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων προέφερε, τοῦτο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Μίλητος αὐτῇ τε ἐκωτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσασα, καὶ δὴ καὶ τῆς Ἰωνίης ἦν πρόσχημα, κατύπερθε δὲ τούτων ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν νουσήσασα ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχρι οὗ μιν Πάριοι κατήρτισαν· τούτους γὰρ καταρτιστήσας ἐκ
- 29 πάντων Ἑλλήνων εἴλοντο οἱ Μιλήσιοι. Κατήλλαξαν δὲ σφεας ὧδε οἱ Πάριοι· ὥς ἀπίκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον ὥρεον γὰρ δὴ σφεας δεινῶς οἰκοφθορημένους· ἔφασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξιλεῖν τὴν χώραν. ποιεῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως τινα ἴδοιεν ἐν ἀνεστηκυίῃ τῇ χώρῃ ἄγρον εὖ ἐξεργασμένον, ἀπεργράφοντο τὸ οὔνομα τοῦ δεσπότης τοῦ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὐρόντες τούτους, ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἄλλην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν, τῶν εὐρου τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους ὁκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων, τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας τούτων ἔταξαν περὶ 30 θεσθαι. Πάριοι μὲν νυν οὕτω Μιλησίους κατήρτισαν.

τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολίων ᾧδε ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ τοῦ δήμου, φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον. τῆς δὲ Μιλήτου ἐτύγγανε ἐπίτροπος ἐὼν Ἀρισταγόρης ὁ Μολπαγόρει, γαμβρός τε ἐὼν καὶ ἀνεψιὸς Ἰστιαίου τοῦ Αὐσαγόρει, τὸν ὁ Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος τύραννος ἦν Μιλήτου, καὶ ἐτύγγανε τοῦτον τὸν χρόνον ἐὼν ἐν Σούσοισι, ὅτε οἱ Νάξιοι ἦλθον, ξεῖνοι πρὶν ἐόντες τῷ Ἰστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν Μίλητον ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρει, εἰ κως αὐτοῖσι παράσχοι δύναμιν τινα καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἐωυτῶν. ὁ δὲ ἐπιλεξάμενος, ὥς, ἦν δι' ἐωυτοῦ κατέλθωσι ἐς τὴν πόλιν, ἄρξει τῆς Νάξου, σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην τὴν Ἰστιαίου, τόνδε σφι τὸν λόγον προσέφερε· Αὐτὸς μὲν ὑμῖν οὐ φερέγγυός εἰμι δύναμιν τοσαύτην παρασχεῖν ὥστε κατάργειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Νάξιων· πυνθάνομαι γὰρ ὀκτακισχιλίην ἀσπίδα Νάξιοις εἶναι καὶ πλοῖα μακρὰ πολλὰ· μηχανήσομαι δὲ πᾶσαν σπουδὴν ποιεύμενος· ἐπινοέω δὲ τῆδε. Ἀρταφέρνης μοι τυγχάνει ἐὼν φίλος, ὁ δὲ Ἀρταφέρνης Ἰστιάσπεος μὲν ἐστὶ παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφεὸς, τῶν δ' ἐπιθαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων, ἔχων στρατιὴν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν δοκέω τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρήζωμεν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Νάξιοι προσέθεσαν τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήσσειν τῇ δύναιτο ἄριστα, καὶ ὑπίσχεσθαι δῶρα ἐκέλευον καὶ δαπάνην τῇ στρατιῇ, ὥς αὐτοὶ διαλύσοντες, ἐλπίδας πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποιήσειν τοὺς Νάξιους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι, ὥς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας· τῶν γὰρ νήσων τούτων τῶν Κυκλάδων οὐδεμία κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. Ἀπικόμενος δὲ 31 ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδεις λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφέρ-

νεα, ὥς Νάξος εἴη νῆσος μεγάλη· μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως
 δὲ καλή τε καὶ ἀγαθὴ καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης, χρήματα δὲ ἐνι
 πολλὰ καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώραν
 στρατηλάτεις, κατάγων ἐς αὐτὴν τοὺς φυγάδας ἐξ αὐ-
 τῆς· καὶ τοι ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἐστὶ ἐτοῖμα παρ'
 ἐμοὶ χρήματα μεγάλα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ
 στρατιῇ (ταῦτα μὲν γὰρ δίκαια ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρ-
 ἔχειν), τοῦτο δὲ νήσους βασιλεῖ προσκτήσασθαι αὐτὴν τε
 Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἡρτημένας, Πάρον καὶ Ἀνδρον
 καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλεσμένας. ἐνθευτέν δὲ ὀρμεῖ-
 μενος εὐπετέως ἐπιδήσασθαι Εὐβοίῃ, νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ
 εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου καὶ κάρτα εὐπετέι αἰ-
 ρεθῆναι, ἀποχρέουσι δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας πάσας χειρώ-
 σασθαι. Ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτὸν τοισίδε· Σὺ ἐς οἶκον
 τὸν βασιλέως ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγματίων ἀγαθῶν, καὶ
 ταῦτα εὖ παραινέεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν τοῦ ἀρι-
 θμοῦ. ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιαι τοι ἐτοῖμοι ἔσονται
 ἅμα τῷ ἔαρι. δεῖ δὲ τούτοις καὶ αὐτὸν βασιλεῖα συν-
 32 ἐπαινὸν γίνεσθαι. Ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης ὥς ταῦτα
 ἤκουσε, περιχαρὴς ἐὼν ἀπήις ἐς Μίλητον, ο δὲ Ἀρτα-
 φέρνης, ὥς οἱ πέμψαντι ἐς Σούσα καὶ ὑπερθέντι τὰ ἐκ
 τοῦ Ἀρισταγόρειω λεγόμενα συνέπαινος καὶ αὐτὸς Λα-
 ρεῖος ἐγένετο, παρεσκευάσατο μὲν διηκοσίας τριήρας,
 πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περσέων τε καὶ τῶν ἄλλων συμ-
 μάχων, στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγαβάτην ἄν-
 δρα Πέρσῃ τῶν Ἀχαμενιδέων, ξωντοῦ τε καὶ Λαρεῖου
 ἀνεψιόν, τοῦ Πανσκήνης ὁ Κλεομβρότου Λακεδαιμόνιος,
 εἰ δὴ ἀληθὴς γέ ἐστι ὁ λόγος, ὅστερόν ποτε τούτων
 ἡγόματο θυγατέρα, ἑρῶτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος τύραννος
 γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν Ἀρταφέρνης
 33 νῆς ἀπέστειλε τὸν στρατὸν παρὰ τὸν Ἀρισταγόρην. Πα-
 ραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν τε Ἀρι-

σταγόρην καὶ τὴν Ἰάδα στρατιὴν καὶ τοὺς Ναξίους ἐπλῶσε
 πρόφασιν ἐπ' Ἑλλησπόντου, ἐπεὶτε δὲ ἐγένετο ἐν Χίῳ,
 ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα, ὡς ἐνθεῦτεν βορρῇ ἀνέμῳ ἐς
 τὴν Νάξον διαβάλοι. καὶ οὐ γὰρ ἔδεε τούτῳ τῷ στόλῳ
 Ναξίους ἀπολέσθαι, πρῆγμα τοιόνδε συνηνέχθη γενέ-
 σθαι· περιμόντος Μεγαβάτεω τὰς ἐπὶ τῶν νεῶν φυλα-
 κὰς ἐπὶ νεὸς Μυνδίας ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσων· ὁ δὲ
 δεινὸν τι ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους ἐξευ-
 ρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεὸς, τῷ οὐνομα ἦν
 Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεὸς
 κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεύντας, ἔσω δὲ τὸ
 σῶμα. δεθέντος δὲ τοῦ Σκύλακος ἐξαγγέλλει τις τῷ
 Ἀρισταγόρῃ, ὅτι τὸν ξεινὸν οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβά-
 τῃς δῆσας λυμαίνοντο. ὁ δ' ἐλθὼν παραιτέτο τὸν Πέρ-
 σην, τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο αὐτὸς ἐλθὼν
 ἔλυσε. πυθόμενος δὲ κάρτα δεινὸν ἐποίησατο ὁ Μεγα-
 βάτης, καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε· Σοὶ δὲ
 καὶ τοῦτοισι τοῖσι πρῆγμασι τί ἐστι; οὐ σε ἀπέστειλε
 Ἀρταφέρνης ἐμεὶο πείθεσθαι καὶ πλῶειν τῇ ἂν ἐγὼ κε-
 λεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; Ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ
 δὲ θυμωθεὶς τοῦτοισι, ὡς νῦν ἐγένετο, ἐπεμπε ἐς Νάξον
 πλοῖον ἄνδρας φράσσοντας τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ παρ-
 εόντα σφι πρῆγματα. Οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως 34
 προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὀρησέσθαι.
 ἐπεὶ μέντοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἰσηνεύοντο τὰ ἐκ
 τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ ὡς πολιορκ-
 ησόμενοι, καὶ σῖτα καὶ ποτὰ κατὰ τάχος ἐσάξαντο. Καὶ
 οὗτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρεσόμενοι σφι πολέμου,
 οἱ δ' ἐπεὶ τε διέβαλον ἐκ τῆς Χίου τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον,
 πρὸς πεφραγμένους προσεφέροντο καὶ ἐπολιόρχεον μῆ-
 νας τέσσαρας. ὡς δὲ τὰ τε ἔχοντες ἦλθον χρήματα οἱ
 Πέρσαι, ταῦτα καταδεδαπάνητό σφι, καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρι-

- σταγόρη προσαναισίμωτο πολλά, τοῦ πλεῦνός τε ἐδέετο ἢ πολιορκίῃ, ἐνθαῦτα τείχεα τοῖσι φρυγασί τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν ἡπειρον, κακῶς
 35 πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ οὐκ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Ἀρταφέρνηϊ ἐκτελέσαι· αἶμα δὲ ἐπέξέμιν ἡ δαπάνη τῆς στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρώδεε τε τοῦ στρατοῦ πρήξαντος κακῶς καὶ Μεγαβάτη διαβεβλημένος, ἐδόκειε τε τὴν βασιληίην τῆς Μιλήτου ἀπαιρεθῆσεσθαι. ἀρρώδεων δὲ τούτων ἕκαστα ἐβουλεύετο ἀπόστασιν· συνεπίπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπῆχθαι ἐκ Σούσων παρ' Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀρισταγόρῃ ἀπὸ βασιλέος. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστήναι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλῶς σημῆναι ὥστε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν, ὁ δὲ τῶν δυνάων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν κεφαλὴν ἐστιξε καὶ ἀνέμεινε ἀναφῦναι τὰς τρίχας. ὥς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδὲν, ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρήσαντά μιν τὰς τρίχας κατιδέσθαι ἐς τὴν κεφαλὴν· τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινε, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστασιν. ταῦτα δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐποίεε συμφορὴν ποιεύμενος μεγάλην τὴν ἑωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὦν γινομένης πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι ἐπὶ θάλασσαν, μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιεύσης τῆς Μιλήτου οὐδαμὰ ἐς αὐτὴν ἥξειν ἐτι ἐλογίζετο.
- 36 Ἰστιαῖος μὲν νυν ταῦτα διανοεύμενος ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον, Ἀρισταγόρῃ δὲ συνεπίπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβουλεύετο ὦν μετὰ τῶν στασιωτέων, ἐκφήνας τὴν τε ἑωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τὸ αὐτὸ ἐξεφέρουντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι, Ἐκαταῖος δὲ ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλε-

μον βασιλέϊ τῶν Περσέων ἀναιρεῖσθαι, καταλέγων τὰ τε ἔθνεα πάντα, τῶν ἤρχε Δαρείος, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐπεῖτε δὲ οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβούλευε ποιεῖν, ὅπως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονται. ἄλλως μὲν νυν οὐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλησίῳ ἐούσαν ἀσθενέα, εἰ δὲ τὰ χρήματα καταιρεθεῖν τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Αὐτὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατῆσθαι τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτω αὐτοὺς τε ἔξιν χρήμασι χρᾶσθαι καὶ τοὺς πολεμίους οὐ συλῆσθαι αὐτά. τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα, ὥς δεδήλωται μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκῃ ἢ γνώμῃ, ἐδόκεε δὲ ὅμως ἀπίστασθαι, ἕνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἐὺν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν παρᾶσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλώοντας στρατηγούς. Ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρεω κατ' αὐτὸ τοῦτο καὶ συλ- 31 λαβόντος δόλῳ Ὀλίαντον Ἰβανῶλιος Μυλασέα καὶ Ἰστιαῖον Τύμνεω Τερμερέᾳ καὶ Κώην Ερξάνδρῳ, τῷ Δαρείῳ Μυτιλήνην ἐδώρησάτο, καὶ Ἀρισταγόρην Ἡρακλείδῳ Κυμαῖον καὶ ἄλλους συχνοὺς, οὕτω δὴ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ μηχανεόμενος. Καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετeis τὴν τυραννίδα ἰσονομίην ἐποίησε τῇ Μιλήτῳ, ὥς ἂν ἐκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπισταίητο, μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τῶντὸ τοῦτο ἐποίησε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυράννων, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπλωσασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιέεσθαι τῇσι πόλεσι ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μὲν νυν Μυτι- 38 ληναῖοι ἐπεῖτε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν ὥς

δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῖνες ἀπίεσαν. τυράννων μὲν νυνὶ
κατάπαυσις ἐγένετο ἀνὰ τὰς πόλεις, Ἀρισταγόρης δὲ ὁ
Μιλήσιος ὥς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγούς
ἐν ἐκάστη τῶν πολλῶν κελεύσας ἐκάστους καταστήσαι,
δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαιμόνα τριῆρεϊ ἀπόστολος ἐρί-
νετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινὸς οἱ μεγάλης ἐξευ-
ρεθῆναι.

- 39 Τῆς δὲ Σπάρτης Ἀναξανδρίδης μὲν ὁ Λέοντος οὐκ-
εἶτι περιεὼν ἐβασίλευε, ἀλλὰ ἐτετελευτήκεε, Κλεομέ-
νης δὲ ὁ Ἀναξανδρίδῃ εἶχε τὴν βασιληίην, οὐ κατ' ἀν-
δραγαθίην σχὼν ἀλλ' κατὰ γένος. Ἀναξανδρίδῃ γὰρ
ἔχοντι γυναῖκα ἀδελφεῆς ἑωυτοῦ θυγατέρα καὶ εὐούσης
ταύτης οἱ καταθυμίας παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τούτου δὲ
τοιούτου εἶντος οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπικαλεσάμενοι αὐτόν·
Εἰ τοι σύ γε σεαυτοῦ μὴ προορᾷς, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι
οὐ περιοπτεύον, γένος τὸ Εὐρυσθενέος γενέσθαι ἐξέτη-
λον. σύ νυν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπεῖτε τοι οὐ τίκτει,
ἔξεο, ἄλλην δὲ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα Σπαρτιτῆσι
ἀδήσεις. Ὁ δ' ἀμείβετο φὰς τούτων οὐδέτερα ποιήσειν,
ἐκείνοις τε οὐ καλῶς συμβουλευεῖν παραινέοντας, τὴν
ἔχει γυναῖκα, εὐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑωυτῷ, ταύτην ἀπ-
40 ἔντα ἄλλην ἐσαγαγέσθαι, οὐδὲ σφι πείσεσθαι. Πρὸς
ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι προτ-
έφερον Ἀναξανδρίδῃ τάδε· Ἐπεὶ τοίνυν περιεχόμενόν
σε ὀρέομεν τῆς ἔχεις γυναικὸς, σὺ δὲ ταῦτα ποιεε, καὶ
μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοτον περὶ σεῦ
Σπαρτιτῆται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις οὐ
προσδεσμέθ' αὖτε τῆς ἐξέσιος, σὺ δὲ ταύτῃ τε πάντα,
ὅσα νῦν παρέχεις, πάρεχε, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσά-
γαγε γυναῖκα τεκνοποιόν. ταῦτά κη λεγόντων συνεχώ-
ρησε ὁ Ἀναξανδρίδης, μετὰ δὲ γυναικας ἔχων δύο διξᾶς
41 ἰστίας οἶκες, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιτικὰ. Χρόνου

δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος ἡ ἐνύστερον ἐπελθοῦσα γυνή
 τίκει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἐπεδρον
 βασιλέα Σπαρτιήτησι ἀπέφαινε, καὶ ἡ προτέρη γυνή τὸν
 πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα τότε κως ἐκίνησε, συν-
 τυχή ταύτη χρησαμένη. ἔχουσαν δὲ αὐτὴν ἀληθέϊ λόγῳ
 οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκῆιοι πυθόμενοι ὥχλεον,
 φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως βουλομένην ὑποβαλέ-
 σθαι. δεινὰ δὲ ποιούντων αὐτῶν, τοῦ χρόνου συντάμ-
 νοντος, ὑπ' ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουσαν τὴν γυναῖκα
 περιζόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὥς ἔτεκε Δωριέα, ἰθέως
 ἴσχει Λεωνίδην, καὶ μετὰ τοῦτον ἰθέως ἴσχει Κλεόμβρο-
 τον· οἱ δὲ καὶ διδυμούς λεγούσι Κλεόμβροτόν τε καὶ
 Λεωνίδην γενέσθαι. ἡ δὲ Κλεομένεα τεκοῦσα καὶ τὸ
 δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνή, ἐοῦσα θυγάτηρ Πρινητάδεω
 τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔτικτε τὸ δεύτερον. Ὁ μὲν δὴ 42
 Κλεομένης, ὡς λέγεται, ἦν τε οὐ φρενήρης ἀκρομανής
 τε, ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τῶν ἡλίκων πάντων πρῶτος, εὖ τε
 ἡπίστατο κατ' ἀνδραγαθίην αὐτὸς στήσων τὴν βασι-
 λειάν. ὥστε ὦν οὕτω φρονέων, ἐπειδὴ ὁ τε Ἀναξανδρί-
 δης ἀπέθανε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεόμενοι τῷ νόμῳ
 ἐστήσαντο βασιλέα τον πρεσβύτατον Κλεομένεα, ὁ Δω-
 ριεὺς δεινὸν τε ποιούμενος καὶ οὐκ ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομέ-
 νεος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας ληδὸν Σπαρτιήτας ἦγε ἐς
 ἀποικίην, οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίῳ χρησάμενος,
 ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἦν, οὔτε ποιήσας οὐδὲν τῶν νομι-
 ζομένων. οἷα δὲ βαρέως φέρων, ἀπῆι ἐς τὴν Λιβύην τὰ
 πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δ'
 ἐς Κύνυπα οἰκίσε χώρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ
 ποταμόν. ἐξελαθεῖς δὲ ἐνθεῦτεν τρίτῳ ἔτει ὑπὸ Μακεῶν
 τε Λιβύων καὶ Καρχηδονίων ἀπῖκετο ἐς Πελοπόννησον.
 Ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης ἀνὴρ Ἐλεώνιος συνεβούλευσε 43
 ἐκ τῶν Λαῶν χρησμῶν Ἡράκλειαν τὴν ἐν Σικελίᾳ κτί-

ζειν, φᾶς τὴν Ἑρυνκος χώραν πᾶσαν εἶναι Ἡρακλειδέων
 αὐτοῦ Ἡρακλέος κτησαμένον. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐς
 Δελφοὺς οἶχeto χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αἰρήσει ἐπ'
 ἣν στέλλεται χώραν· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἰρήσειν. παρα-
 λαβὼν δὲ ὁ Δωριεὺς τὸν στόλον, τὸν καὶ ἐς Λιβύην
 44 ἦγε, ἐκομίζετο παρὰ τὴν Ἰταλίην. Τὸν χρόνον δὲ τοῦ-
 τον, ὡς λέγουσι Συβαρίται, σφέας τε αὐτοὺς καὶ Τήλυν
 τὸν ἑωυτῶν βασιλέα ἐπὶ Κρότωνα μέλλειν στρατεύεσθαι,
 τοὺς δὲ Κροτωνιήτας περιδεάς γενομένους δεηθῆναι
 Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι καὶ τυχεῖν δεηθέντας· συστρα-
 τεύεσθαι τε δὴ ἐπὶ Σύβαριν Δωριέα καὶ συνελεῖν τὴν
 Σύβαριν. ταῦτα μὲν νυν Συβαρίται λέγουσι ποιῆσαι
 Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, Κροτωνιῆται δὲ οὐδένα
 σφίσι φασὶ ξεῖνον προσεπιλαβέσθαι τοῦ πρὸς Συβαρίτας
 πολέμου, εἰ μὴ Καλλίην τῶν Ἰαμιδέων μάντιν Ἥλειον
 μούνον, καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῶδε· παρὰ Τήλυνος τοῦ Συ-
 βαριτέων τυράννου ἀποδράντα ἀπικέσθαι παρὰ σφέας,
 ἐπεὶ τὲ οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρει χρηστὰ θυομένῳ ἐπὶ
 45 Κρότωνα. ταῦτα δ' αὖ οὗτοι λέγουσι. Μαρτύρια δὲ
 τούτων ἐκάτεροι ἀποδεικνύσι τάδε, Συβαρίται μὲν τέμε-
 νός τε καὶ νηὸν ἔοντα παρὰ τὸν ξηρὸν Κραθίν, τὸν
 ἰδρύσασθαι συνελόντα τὴν πόλιν Δωριέα λέγουσι Ἀθη-
 ναίῃ ἐπωνύμῳ Κραθίῃ, τοῦτο δὲ αὐτοῦ Δωριέος τὸν
 θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται, ὅτι παρὰ τὰ
 μεμαντευμένα ποιέων διεφθάρη· εἰ γὰρ δὴ μὴ παρ-
 ἐπρηξε μηδὲν, ἐπ' ὃ δὲ ἐστάλη ἐποίηε, εἴλε ἂν τὴν Ἑρυ-
 κίνην χώραν καὶ ἑλὼν κατέσχε, οὐδ' ἂν αὐτός τε καὶ ἡ
 στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτωνιῆται ἀποδεικνύσι
 Καλλίην μὲν τῷ Ἥλειῳ ἑξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κροτωνιήτιδι
 πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἐτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίεω
 ἀπόγονοι, Δωριεὲ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνοισι οὐ-
 δέν. καίτοι εἰ συνεπελάβετό γε τοῦ Συβαριτικοῦ πολέ-

μου Λωριεύς, δοθῆναι ἂν οἱ πολλαπλήσια ἢ Καλλίῃ. ταῦτα μὲν νυν ἑκάτεροι αὐτῶν μαρτύρια ἀποφαίνονται καὶ πάρεστι, ὁκοτέροισί τις πείθεται αὐτῶν, τούτοισι προσχωρέειν. Συνέπλων δὲ Λωριεὺ καὶ ἄλλοι συγκτί- 46 σται Σπαρτιητέων, Θεσσαλὸς καὶ Παραιβάτης καὶ Κελέης καὶ Εὐρυλέων, οἱ ἐπεὶ τε ἀπίκοντο παντὶ στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσωθέντες ὑπὸ τε Φοινίκων καὶ Ἑρεσταίων· μῦθος δέ γε Εὐρυλέων τῶν συγκτιστέων περιεγένετο τούτου τοῦ πάθους. συλλαβὼν δὲ οὗτος τῆς στρατιῆς τοὺς περιγενομένους ἔσχε Μινωὴν τὴν Σελινουσίαν ἀποικίην, καὶ συνηλευθέρου Σελινουσίους τοῦ μουνάρχου Πειθαγόρου. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτον κατεῖλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σελινούντος, καὶ ἐμουνάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον· οἱ γάρ μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα ἐπὶ Διὸς ἀγοραίου βωμόν. Συνέσπετο δὲ Λωριεὺ καὶ συναπέθανε 47 Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω Κροτωνιήτης ἀνὴρ, ὃς ἀρμολύμενος Τήλως τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα ἔφυγε ἐκ Κρότωνος, ψευσθεὶς δὲ τοῦ γάμου οἶχετο πλώων ἐς Κυρήνην, ἐκ ταύτης δὲ ὁρμεόμενος συνέσπετο οἰκίῃ τε τριήρει καὶ οἰκίῃ ἀνδρῶν δαπάνῃ, ἐὼν τε Ὀλυμπιονίκης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἑαυτόν. διὰ δὲ τὸ ἑαυτοῦ κάλλος ἠνείκατο παρὰ Ἑρεσταίων τὰ οὐδεὶς ἄλλος· ἐπὶ γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἡρώϊον ἰδρυσάμενοι θυσίῃσι αὐτὸν ἱλάσκονται. Λωριεύς μὲν νυν τρόπῳ 48 τοιοῦτῳ ἐτελεύτησε· εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ Κλεομένους καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευε ἂν Λακεδαιμόνος· οὐ γάρ τινα πολλὸν χρόνον ἦρξε ὁ Κλεομένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἅπαις, θυγατέρα μούνην λιπὼν, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ.

Ἀπικνέεται δ' αὖν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραν- 49 νος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένους ἔχοντας τὴν ἀρχήν, τῷ

δὴ ἐς λόγους ἦε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλ-
 κεον πύνακα, ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδῳ ἐντετέμνητο καὶ
 θάλασσαν τε πᾶσαν καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος δὲ
 ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε· Κλεό-
 μενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς ἐνθαυῖτα
 ἀπίξις· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώνων παῖδας
 δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλλος μέγι-
 στον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἐτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ
 προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλη-
 νῶν ῥύσασθε Ἰωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας.
 εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τέ χωρέειν ἐστὶ· οὔτε γὰρ
 οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς
 τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχῃ αὐτῶν ἐστὶ
 τοιγῆδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα. ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες
 ἐρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι·
 οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσὶ. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι
 τὴν ἡπείρουν ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συν-
 ἅπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ
 χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλῃ καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδρά-
 ποδα τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. κατοικέεται
 δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὥς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε
 οἷδε Ἀνδοί, οἰκούντες τε χώραν ἀγαθὴν καὶ πολυαργυ-
 ρώτατοι εἶοντες (δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν
 περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πύνακι ἐντετεμμένην), Ἀν-
 δῶν δὲ, ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, οἷδε ἔχονται Φρύγες
 οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυπροβατώτατοί τε εἶοντες ἀπάντων
 τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται
 Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίλους καλέομεν· τούτοισι
 δὲ πρόσσυροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε,
 ἐν τῇ ἦδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τέλει
 βασιλεῖ τὸν ἐπέτεον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε
 ἔχονται Ἀρμένιοι οἷδε, καὶ οὗτοι εἶοντες πολυπρόβατοι,

Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώρην τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασιλεύς τε μέγας δίαυτον ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαυτὰ εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὕρων σμικρῶν χρεῶν ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους ἔοντας Ἰσοπαλέας, καὶ Ἀρτιάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμὴ μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε; Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοισιδε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαι τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι. Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν, ἐπεῖτε δὲ ἡ κυρὴ ἡμέρη 50 ἐγένετο τῆς ὑποκρισίας καὶ ἤλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης τᾶλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκείνουν εὖ ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεῶν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φάς εἶναι τὴν ἄνοδον. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὠρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεο- 51 μένης ταῦτα εἶπας ἦε ἐς τὰ οὐκίτα, ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεῦν ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεσθήκει γὰρ δὴ τῷ Κλεο-

μένει ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μούνου τέκνον ἐτύγγανε ἐὼν ἐτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εὔνεκεν. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἦν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο, καὶ τὸ παιδίον αὐδαῶτο· πάτερ, διαφθερεῖ σε ὁ ξείνος, ἦν μὴ ἀποστάς ἴης. ὃ τε δὴ Κλεομένης ἥσθεις τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦε ἐς ἕτερον ὁκνημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἐτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

- 52 Ἐχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὧδε· σταθμοὶ τε πανταχῇ εἰσὶ βασιλῆιοι καὶ καταλύσεις κάλλισται, διὰ ὁκιομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλὲς. διὰ μὲν γε Ἀυδίνης καὶ Φρυγίης σταθμοὶ τείνοντες εἰκοσὶ εἰσι, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐννεήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκδέκεται δ' ἐκ τῆς Φρυγίης ὁ Ἄλυσ ποταμὸς, ἐπ' ᾧ πύλαι τε ἔπεισι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη καὶ οὕτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν, καὶ φυλακτῆριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι οὖρων τῶν Κιλικίων σταθμοὶ δυὼν δέοντες εἰσι τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἑκατόν· ἐπὶ δὲ τοῖσι τούτων οὖροισι διξὰς τε πύλας διεξελαῶς καὶ διξὰ φυλακτῆρια παραμείψαι. ταῦτα δὲ διεξελάσαντι καὶ διὰ τῆς Κιλικίης ὁδὸν ποιευμένῳ τρεῖς εἰσι σταθμοί, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα καὶ ἥμισυ. οὖρος δὲ Κιλικίης καὶ τῆς Ἀρμενίης ἐστὶ ποταμὸς νηυσιπέρητος, τῷ οὖνομα Εὐφρήτης. ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίῃ σταθμοὶ μὲν εἰσι καταγωγῶν πεντεκαίδεκα, παρασάγγαι δὲ ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ

ἡμισυ, καὶ φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσί-
 πέρηται τέσσερες διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη
 διαπορθμεύσαι ἐστὶ, πρῶτος μὲν Τίγρις, μετὰ δὲ δεύ-
 τερός τε καὶ τρίτος αὐτὸς οὐνομαζόμενος Ζάβατος οὐκ
 αὐτὸς ἐὼν ποταμὸς οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥέων· ὁ μὲν γάρ
 πρότερος αὐτῶν καταλεχθεὶς ἐξ Ἀρμενίων ῥέει, ὁ δὲ ὕστε-
 ρον ἐκ Ματινηῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν οὐνομα-
 ζεῖται Γύνδης, τὸν Κῦρος διέλαβέ ποτε ἐς διώρυχας ἐξή-
 κοντα καὶ τριηκοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλ-
 λουσι ἐς τὴν Ματινήν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσερες καὶ
 τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκοντα καὶ ἑκατόν.
 ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώραν μεταβαίνουσι ἑνδεκα
 σταθμοὶ, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἡμισὺ
 ἐστὶ ἐπὶ ποταμὸν Χοάσπην, ἔοντα καὶ τοῦτον νηυσί-
 πέρητον, ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. οὗτοι οἱ πάν-
 τες σταθμοὶ εἰσι ἑνδεκα καὶ ἑκατόν. καταγωγὰί μὲν νυν
 σταθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα ἀναβαί-
 νουσι, εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασιλικὴ τοῖσι 53
 παρασάγγῃσι καὶ ὁ παρασάγγης δύναται τριήκοντα στά-
 δια, ὥσπερ οὗτός γε δύναται ταῦτα, ἐκ Σαρδίων στά-
 δια ἐστὶ ἐς τὰ βασιλῆα τὰ Μεμνόνια καλεόμενα πεντα-
 κόσια καὶ τρισχίλια καὶ μύρια παρασαγγέων ἔοντων
 πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων. πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατόν
 στάδια ἐπ' ἡμέρη ἐκάστη διεξιούσι ἀναισιμονῦνται ἡμέ-
 ραι ἀπαρτὶ ἑνενήκοντα. Οὕτω τῷ Μιλησίῳ Ἀρισταγόρῃ 54
 εἶπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον εἶναι τριῶν
 μηνῶν τὴν ἄνοδον τὴν παρὰ βασιλέα ὀρθῶς εἰρητο. εἰ
 δέ τις τὸ ἀτρεκέστερον τούτων ἔτι διζῆται, ἐγὼ καὶ τοῦτο
 σημανέω· τὴν γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδις ὁδὸν δεῖ προσ-
 λογίσασθαι ταύτην. καὶ δὴ λέγω σταδίους εἶναι τοὺς
 πάντας ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἑλληνικῆς μέχρι Σούσων
 (τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον ἄστν καλεῖται) τεσσαράκοντα καὶ
 τετρακισχιλίους καὶ μυρίους· οἱ γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρ-

δις εἰς τεσσαράκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι. καὶ οὕτω
τρισὶ ἡμέρησι μῆκνυται ἡ τρίμηνος ὁδός.

- 55 Ἀπελαινόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης
ἦε ἐς τὰς Ἀθήνας γενομένης τυράννων ὧδε ἔλευ-
θεύρας. Ἐπεὶ Ἰππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἰππῆω
δὲ τοῦ τυράννου ἀδελφεόν, ἰδόντα ὅψιν ἐνυπνίου
ἐναργεστάτην κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἀρμόδιος γέ-
νος ἔοντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦτα ἐτυραν-
νεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἑτα τέσσερα οὐδὲν ἔσσαν, ἀλλὰ
56 καὶ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ. Ἡ μὲν νυν ὅψις τοῦ Ἰππάρχου
ἐνυπνίου ἦν ἡδε. ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων
ἐδύκεε ὁ Ἰππαρχος ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν καὶ εὖει-
δέα αὐλίσσεσθαι τὰ ἔπεα·

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ·

Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

ταῦτα δὲ, ὥς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερός ἦν ὑπερ-
τιθέμενος ὀνειροπόλοισι· μετὰ δὲ ἀπειπάμενος τὴν ὅψιν
ἔπεμπε τὴν πομπήν, ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ.

- 57 Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φονεῖς οἱ Ἰππάρχου,
ὥς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγερόνεσαν ἐξ Ἑρετρίης τὴν ἀρ-
χήν, ὥς δὲ ἐγὼ ἀναπνυθανόμενος εὐρίσκω, ἦσαν Φοί-
νικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν
νῦν Βοιωτὴν καλεομένην, οἶκον δὲ τῆς χώρας ταύτης
ἀπολαχόντες τὴν Ταναγκιὴν μοῖραν. ἐνθεῦτεν δὲ Καδ-
μείων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων οἱ Γεφυ-
ραῖοι οὗτοι δεύτερα ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες ἐτρά-
ποντο ἐπ' Ἀθηνέων. Ἀθηναῖοι δὲ σφρας ἐπὶ ὅητοισι
ἐδέξαντο σφείων αὐτῶν εἶναι πολίτας, πολλῶν τεων καὶ
58 οὐκ ἀξιαπηγῆτων ἐπιτάξαντες ἐργεσθαι. Οἱ δὲ Φοῖνικες
οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν οἱ Γεφυ-
ραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ οἰκήσαντες ταύτην τὴν χώραν ἐσή-
γαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας καὶ δὴ καὶ γράμματα,

οὐκ ἔοντα πρὶν Ἑλλήσι, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, πρῶτα μὲν τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέονται Φοίνικες· μετὰ δὲ χρόνου προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸν ὀνυμόν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δὲ σφεας τὰ πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες, οἱ παραλαβόντες διδαχὴν παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταρρυσμίσαντες σφεων ὀλίγα ἐχρέοντο, χρεόμενοι δὲ ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε ἰσαγαγόντων Φοινίκων εἰς τὴν Ἑλλάδα Φοινικῆα κεκλησθαι. καὶ τὰς βίβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ οἱ Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν σπάνι βιβλῶν ἐχρέοντο διφθέρησι αἰγέρησί τε καὶ οἰέρησι· ἐτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ τῶν βαρβάρων εἰς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδ- 59 μῆια γράμματα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν ἐπὶ τρίποσι τρισὶ ἐγκεκολλημένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἔοντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι. ὁ μὲν δὴ εἰς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν ἰὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.
ταῦτα ἡλικίην ἂν εἴη κατὰ Λαίου τὸν Λαβδάκου τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. Ἔτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέ- 60 τρφ τόνφ λέγει·

Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλω Ἀπόλλωνι

Νικήσας ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

Σκαῖος δ' ἂν εἴη ὁ Ἰπποκόωντος, εἰ δὴ οὗτός γ' ἐστὶ ὁ ἀναθεὶς καὶ μὴ ἄλλος τῷ τὸ οὐνομα ἔχων τῷ Ἰπποκόωντος, ἡλικίην κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαίου. Τρίτος δὲ τρί- 61 πους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ·

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸς εὐσκόπῳ Ἀπόλλωνι

Μουναρχέων ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἑτεοκλέος μουναρχέοντος ἐξανιστέεται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων καὶ τράπονται εἰς τοὺς Ἑγχέλεας, οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολειφθέντες

ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν ἀναχωρεῖν εἰς Ἀθήνας· καὶ σφι ἱρά ἐστι ἐν Ἀθήνῃσι ἰδρυμένα, τῶν οὐδὲν μετὰ τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἱρῶν καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῆς Διμήτρος ἱερόν τε καὶ ὄργια.

- 62 Ἡ μὲν δὴ ὅσῃς τοῦ Ἱππάρχου ἐνυπνίου, καὶ οἱ Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγεγόνεσαν, τῶν ἦσαν οἱ Ἱππάρχου φρονέες, ἀπήγηται μοι· δεῖ δὲ πρὸς τούτοις ἐτι ἀναλαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἦμα λέξων λόγον, ὥς τυράννων ἡλευθερώθησαν Ἀθηναῖοι. Ἱππίεω τυραννεύοντος καὶ ἐμπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἱππάρχου θάνατον Ἀλκμαιωνίδαι γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι καὶ φεύγοντες Πεισιστρατίδας, ἐπεῖτε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοις Ἀθηναίαν φυγάσι πειρεομένοις κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐ προεχώρησεν ἡ κἀτοδος, ἀλλὰ προσέπταιον μεγάλως πειρεόμενοι κατεῖναι τε καὶ ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, Λειψύδριον τὸ ὑπὲρ Παιονίης τειχίσαντες, ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμαιωνίδαι πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανεόμενοι παρ' Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νῦν ἐόντα, τότε δὲ οὐκῶ, τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι. οἷα δὲ χρημάτων εὖ ἤκοντες καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι ἀνέκαθεν ἐτι, τὸν τε νηὸν ἐξεργάσαντο τοῦ παραδείγματος κάλλιον τὰ τε ἄλλα, καὶ συγκειμένον σφι παρλίον λίθου ποιεῖν
- 63 τὸν νηὸν Παρίου τὰ ἐμπροσθε αὐτοῦ ἐξεποίησαν. Ὡς ὦν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τὴν Πυθίην χρήμασι, ὥπως ἔλθοιεν Σπαρτιατῶν ἄνδρες εἴτε ἰδίῳ στόλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προσφέρειν σφι τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Ἀκεδαιμόνιοι δὲ, ὥς σφι αἰεὶ τὸντὸ πρόφαντον ἐγίνετο, πέμπουσι Ἀρχιμόλιον τὸν Ἀστέρος, ἐόντα τῶν ἀστῶν ἄνδρα δόκιμον, σὺν στρατῷ ἐξελέοντα Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνῶν, ὅμως καὶ ξείνους σφι ἐόντας τὰ μάλιστα· τὰ γὰρ τοῦ θεοῦ πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀν-

θρωῖν. πέμπουσι δὲ τούτους κατὰ θάλασσαν πλοίοισι. ὁ
 μὲν δὴ προσσχὼν ἐς Φάληρον τὴν στρατιὴν ἀπέβησε,
 οἱ δὲ Πεισιστρατίδαι προπυνθανόμενοι ταῦτα ἐπεκα-
 λέοντο ἐκ Θεσσαλίας ἐπικουρίην· ἐπεπολιήτο γὰρ σφι
 συμμαχίῃ πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δὲ σφι δεομένοισι
 ἀπέπεμψαν κοινῇ γνώμῃ χρεόμενοι χιλίνῃ τε ἵππον καὶ
 τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην ἄνδρα Γουνναῖον· τοὺς
 ἐπεῖτε ἔσχον συμμάχους οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμνηχανέοντο
 τοιαῦδε· κείραντες τῶν Φαληρέων τὰ πεδία καὶ ἱππά-
 σιμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν χώρον ἐπῆκαν τῷ στρατο-
 πέδῳ τὴν ἵππον· ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους τε πολ-
 λούς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀρχιμόλιον,
 τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας κατέρεξαν. ὁ
 μὲν δὴ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαιμόνος οὕτω ἀπήλλαξε,
 καὶ Ἀρχιμόλιον εἰς ταφαὶ τῆς Ἀττικῆς Ἀλωπεκῆσι, ἀγ-
 χοῦ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνοσάργει. Μετὰ δὲ Λα- 64
 κεδαιμόνιοι μὲν στόλον στέλλαντες ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς
 Ἀθήνας, στρατηγὸν τῆς στρατιῆς ἀποδέξαντες βασιλεῖα
 Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδew, οὐκέτι κατὰ θάλασσαν
 στέλλαντες, ἀλλὰ κατ' ἥπειρον· τοῖσι ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν
 Ἀττικὴν χώραν ἢ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος πρῶτῃ προσέ-
 μιξε καὶ οὐ μετὰ πολλὸν ἐτράπετο, καὶ σφρων ἔπεσον
 ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἄνδρας· οἱ δὲ περιγενομένοι ἀπαλ-
 λάσσοντο ὥς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ Θεσσαλίας. Κλεομένης δὲ
 ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ ἅμα Ἀθηναίων τοῖσι βουλομέ-
 νοις εἶναι ἐλευθέροις ἐπολιόρχεε τοὺς τυράννους ἀπ-
 εργμένους ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχεϊ. Καὶ οὐδέν τι πάν- 65
 τως ἂν ἐξεῖλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι
 (οὔτε γὰρ ἐπέδρην ἐπενόεν ποιήσασθαι, οἳ τε Πεισι-
 στρατίδαι αἰτοῖσι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάδατο, πο-
 λιορκήσαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν
 Σπάρτην. νῦν δὲ συντυχίῃ τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο,

τοῖσι δὲ ἡ αὐτὴ αὐτὴ σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ ἐξω
 τῆς χώρας οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδῶν ἤλωσαν. τοῦτο
 δὲ ὥς ἐγένετο, πάντα αὐτῶν τὰ πρήγματα συνετετά-
 ρακτο, παρέστησαν δὲ ἐπὶ μισθῷ τοῖσι τέκνοισι, ἐπ'
 οἷσι ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρῃσι ἐκ-
 χωρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ ἐξεχώρησαν ἐς Σίγειον
 τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ'
 ἕτεα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἔοντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέκαθεν
 Πύλιοί τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ οἱ
 ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον, οἱ πρότερον ἐπὶ ἡλυδες
 ἔοντες ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλεῖς. ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ
 τῶντ' οὖνομα ἀπεμνημόνευσε Ἰπποκράτης τῷ παιδὶ
 θῆσθαι τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστορος Πεισιστρά-
 του παιεύμενος τὴν ἐπωνυμίην. οὕτω μὲν Ἀθηναῖοι
 τυράννων ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ
 ἡ ἐπαθὸν ἀξιοχρεά ἀπηγήσιος πρὶν ἢ Ἰωνίην τε ἀπο-
 στῆναι ἀπὸ Δαρείου καὶ Ἀρισταγόρην τὸν Μιλήσιον
 ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας χρηλῆσαι σφέων βωθίειν, ταῦτα
 πρῶτα φράσω.

- 66 Ἀθῆναι ἐοῦσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλαχθεῖ-
 σαι τυράννων ἐγίνοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι δύο ἄν-
 δρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμαιωνίδης,
 ὅσπερ δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι, καὶ Ἰσα-
 γόρης ὁ Τισάνδρου οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ
 ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· θύουσι δὲ οἱ συγγενεῖς αὐ-
 τοῦ Αἰλ. Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυνά-
 μιος, ἐσσούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσε-
 ταιρίζεται· μετὰ δὲ τετραφύλους ἔοντας Ἀθηναίους δε-
 καφύλους ἐποίησε, τῶν Ἰωνος παίδων Γελόντος καὶ
 Αἰγικόροτος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὀπλητος ἀπαλλάξας τὰς
 ἐπωνυμίας, ἐξευρών δ' ἑτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐπι-
 χωρίων, πάρεξ Αἰαντος· τοῦτον δὲ ἅτε ἀστυγείτονα

καὶ σύμμαχον ζεῖνον εἶντα προσέθετο. Ταῦτα δὲ, δο- 67
 κείν ἐμοί, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης οὗτος τὸν ἑαυτοῦ μη-
 τροπάτορα Κλεισθέnea τὸν Σικυῶνος τύραννον. Κλει-
 σθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας τοῦτο μὲν φασφιδούς
 ἔπαυσε ἐν Σικυῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὀμηρείων ἐπέων
 εἵνεκεν, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ πάντα
 ὑμνέεται, τοῦτο δὲ, ἡρώιον γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ
 τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυωνίων Ἀδρήστου τοῦ Ταλαοῦ, τοῦ-
 τον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης εἶντα Ἀργεῖον ἐκβαλεῖν
 ἐκ τῆς χώρας. ἔλθων δὲ ἐς Δελφούς ἐχρησθηριάζετο. εἰ
 ἐκβάλῃ τὸν Ἀδρηστον· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ φᾶσα Ἀδρη-
 στον μὲν εἶναι Σικυωνίῳ βασιλέα, ἐκείνον δὲ λευστήρα.
 ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω
 ἐφρόντιζε μηχανὴν, τῇ αὐτὸς ὁ Ἀδρηστος ἀπαλλάξεται.
 ὥς δὲ οἱ ἐξευρῆσθαι ἐδόκεε, πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιω-
 τίας ἔφη ἐθέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστα-
 κοῦ· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλει-
 σθένης τὸν Μελάνιππον τέμενός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ
 τῷ πρυτανίῳ καὶ μιν ἵδρυσσε ἐνθαῦτα ἐν τῷ ἰσχυρο-
 τάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ
 γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγγέσασθαι) ὥς ἐχθιστον εἶντα Ἀδρή-
 στῳ, ὃς τὸν τε ἀδελφεόν οἱ Μηκιστέα ἀπεκτόνεε καὶ τὸν
 γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεῖτε δὲ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυ-
 σίας τε καὶ ὀρτὰς Ἀδρήστου ἀπελόμενος ἔδωκε τῷ Με-
 λανίππῳ. οἱ δὲ Σικυῶνιοι ἐώθεσαν μεγαλωστέϊ κάρτα
 τιμᾶν τὸν Ἀδρηστον· ἡ γὰρ χώρα ἦν αὕτη Πολύβου, ὁ
 δὲ Ἀδρηστος ἦν Πολύβου θυγατριδέος, ἅπαις δὲ Πό-
 λυβος τελευτέων διδοῖ Ἀδρήστῳ τὴν ἀρχήν. τὰ τε δὴ ἄλλα
 οἱ Σικυῶνιοι ἐτίμεον τὸν Ἀδρηστον, καὶ δὴ πρὸς τὰ
 πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον, τὸν μὲν Διό-
 νυσον οὐ τιμούντες, τὸν δὲ Ἀδρηστον. Κλεισθένης δὲ
 χοροὺς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὴν δὲ ἄλλην θυσίην

- 68 τῷ Μελανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἀδρηστόν οἱ ἐπεποίητο, φυλὰς δὲ τὰς Λωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυνωνίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα οὐνόματα· ἐνθα καὶ πλείστον κατεγέλασε τῶν Σικυνωνίων· ἐπὶ γὰρ ὅς τε καὶ ὄνον τὰς ἐπωνυμίας μετατιθεῖς αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἐωυτοῦ φυλῆς· ταύτῃ δὲ τὸ οὐνομα ἀπὸ τῆς ἐωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο. οὗτοι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι ἐκαλέοντο, ἕτεροι δὲ Τῆται, ἄλλοι δὲ Ὀνεᾶται, ἕτεροι δὲ Χοιρεᾶται. τούτοισι τοῖσι οὐνόμασι τῶν φυλέων ἐχρέοντο οἱ Σικυνώνιοι καὶ ἐπὶ Κλεισθένης ἀρχοντας καὶ ἐκείνου τεθνεώτος ἐτι ἐπ' ἕτεα ἐξήκοντα, μετέπειτεν μέντοι λόγον σφίσι δόντες μετέβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυμανάτας, τετάρτους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ἐπὶ τοῦ Ἀδρηστοῦ παιδὸς Αἰγιαλέος τὴν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλησθαι Αἰγιαλέας.
- 69 Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυνώνιος Κλεισθένης ἐπεποίηκε, ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης ἐὼν τοῦ Σικυνωνίου τούτου θυγατριδὸς καὶ τὸ οὐνομα ἐπὶ τούτου ἔχων, δοκέειν ἐμοὶ καὶ οὗτος ὑπεριδῶν Ἰωνας, ἵνα μὴ σφίσι αἱ αὐταὶ ἔωσι φυλαὶ καὶ Ἴωσι, τὸν ὁμώνυμον Κλεισθένεα ἐμιμήσατο. ὥς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων δῆμον πρότερον ἀπωσμένον τότε πάντα πρὸς τὴν ἐωυτοῦ μοῖραν προσεδήκατο, τὰς φυλὰς μετουνόμασε καὶ ἐποίησε πλεῦνας ἐξ ἐλασσόνων. δέκα τε δὴ φυλάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς δῆμους κατένεμε ἐς τὰς φυλὰς. ἦν τε τὸν δῆμον προσθέμενος πολλῶ κατ' ὑπερθε
- 70 τῶν ἀντιστασιωτέων. Ἐν τῷ μέρει δὲ ἐσσούμενος ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾷται τάδε· ἐπικαλέεται Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, γενόμενον ἐωυτῷ ξείνον ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδῶν πολιορκίης. τὸν δὲ Κλεομένεα εἶχε αἰτίῃ φοιτᾶν παρὰ τοῦ Ἰσαγόρεω τὴν γυναῖκα. τὰ μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ Κλεομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα

ἔξέβαλε Κλεισθέnea καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐναγέας ἐπιλέγων. ταῦτα δὲ πέμπων ἔλεγε ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσαγόρευ· οἱ μὲν γὰρ Ἀλκμαιωνίδαι καὶ οἱ συστιασῶται αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου, αὐτὸς δὲ οὐ μετείχε, οὐδ' οἱ φίλοι αὐτοῦ. Οἱ 71 δ' ἐναγέες Ἀθηναίων ὧδε οὐνομάσθησαν· ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης. οὗτος ἐπὶ τυραννίδι ἐκόμησε, προσποιησάμενος δὲ ἐταιρηγὴν τῶν ἡλικιωτέων καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν ἐπειρήθη, οὐ δύναμενος δὲ ἐπικρατῆσαι λιέτης ἔζετο πρὸς τὸ ἀγαλμα. τούτους ἀνιστάσι μὲν οἱ πρυτάνεις τῶν ναυκράρων, οἵπερ ἔνεμον τότε τὰς Ἀθήνας, ὑπεγγύους πλὴν θανάτου, φονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει Ἀλκμαιωνίδας. ταῦτα πρὸ τῆς Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγένετο.

Κλεομένης δὲ ὡς πέμπων ἔξέβαλε Κλεισθέnea καὶ 72 τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέσχε, μετὰ δὲ οὐδὲν ἔσπον παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης οὐ σὺν μεγάλῃ χειρὶ, ἀπικόμενος δὲ ἀγῆλα τέει ἐπτακόσια ἐπίστια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. ταῦτα δὲ ποιήσας δεύτερα τὴν βουλὴν καταλύειν ἐπειρᾶτο, τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρευ στασιώτησι τὰς ἀρχὰς ἐνεχείριζε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πελθεσθαι ὅ τε Κλεομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὰ αὐτὰ φρονήσαντες ἐπολιόρκειον αὐτοὺς ἡμέρας δύο· τῇ δὲ τρίτῃ ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρας ὅσοι ἦσαν αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεομένει ἡ φήμη· ὥς γὰρ ἀνέβη ἐς τὴν ἀκρόπολιν μέλλων δὴ αὐτὴν κατασχῆσειν, ἦε ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ ὡς προσερέων· ἡ δὲ ἴρεια ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμείψαι εἶπε· ὦ ξένη Λακεδαιμόνε, πάλιν χώρει μηδ' ἐσιθι ἐς τὸ

- ἱρόν· οὐ γὰρ θεμιτὸν Δωριεῦσι παριέναι ἐνθαῦτα. ὁ
 δὲ εἶπε· ὦ γυναῖκα, ἀλλ' οὐ Δωριεὺς εἰμι, ἀλλ' Ἀχαιὸς.
 ὁ μὲν δὴ τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεόμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ
 τότε πάλιν ἐξέπιπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, τοὺς δὲ
 ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἐν δὲ αὐ-
 τοῖσι καὶ Τιμησίθεον τὸν Δελφόν, τοῦ ἔργα χειρῶν τε
 καὶ λήματος ἔχοιμ' ἄν μέγιστα καταλέξει. οὗτοι μὲν νυν
 73 δεδεμένοι ἐτελεύτησαν, Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα Κλει-
 σθένεα καὶ τὰ ἑπτακόσια ἐπίστια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεο-
 μένεος μεταπεμψάμενοι πέμπουσι ἀγγέλους ἐς Σάρδεις,
 συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρσας· ἡπι-
 στέατο γάρ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους τε καὶ Κλεομένεα
 ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγγέλων ἐς τὰς
 Σάρδεις καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα Ἀρταφέρνης ὁ
 Ὑστάσπεος Σαρδίων ὑπαρχος ἐπειρώτα, τίνες εἶντες
 ἄνθρωποι καὶ κῆ γῆς οἰκημένοι δεοῖατο Περσέων σύμ-
 μαχοι γενέσθαι, πυθόμενος δὲ πρὸς τῶν ἀγγέλων ἀπε-
 κορύφου σφι τάδε· Εἰ μὲν διδοῦσι βασιλεῖ Λαρεῖω
 Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην σφι συνε-
 τίθετο, εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐκέ-
 λευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι διδόναι
 ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσασθαι. οὗτοι
 μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἑωυτῶν αἰτίας μεγάλας εἶχον·
 74 Κλεομένης δὲ ἐπιστάμενος περινβρίσθαι ἔπεισι καὶ
 ἔργοισι ὑπ' Ἀθηναίων συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοποννή-
 σου στρατὸν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει, τίσασθαι δὲ
 ἐθέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰσαγόρην βουλό-
 μενος τύραννον καταστήσαι· συνεξῆλθε γάρ οἱ οὗτος ἐκ
 τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ μεγάλῳ ἐσέ-
 βαλε ἐς Ἐλευσίνα, καὶ οἱ Βοιωτοὶ ἀπὸ συνθήματος Οἰ-
 νόην αἰρέουσι καὶ Ὑστιάς, δῆμους τοὺς ἐσχάτους τῆς
 Ἀττικῆς, Χαλκιδῆες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο ἐπιόντες

χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δὲ, καίπερ ἀμφιβολίῃ
 ἔχοντες, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ἐνύστερον ἐμελ-
 λον μνήμην ποιήσεσθαι, Πελοποννησίοισι δὲ ἐοῦσι ἐν
 Ἐλευσίνι ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. Μελλόντων δὲ συν- 75
 ἄφειν τὰ στρατόπεδα ἐς μάχην Κορινθιοὶ μὲν πρῶτοι
 σφίσι αὐτοῖσι δόντες λόγον, ὥς οὐ ποιοῖεν τὰ δίκαια,
 μετεβάλλοντό τε καὶ ἀπαλλάσσοντο, μετὰ δὲ Δημάρχτος
 ὁ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς Σπαρτιτῶν,
 καὶ συνεξαγαγὼν τε τὴν στρατιὴν ἐκ Λακεδαιμόνος καὶ
 οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ Κλεομένης. ἀπὸ
 δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης ἐτέθη νόμος ἐν Σπάρτῃ, μὴ
 ἐξεῖναι ἐπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασιλεῖς ἐξιούσης τῆς
 στρατῆς· τῶς γὰρ ἀμφοτέροι εἶποντο· παραλυομένου
 δὲ τούτων τοῦ ἑτέρου καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαρι-
 δέων τὸν ἕτερον· πρὸ τοῦ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι ἀμφοτέροι
 ἐπικλήτοί σφι ἐόντες εἶποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσίνι
 ὄρεόντες οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων τοὺς τε βασιλεῖς τῶν
 Λακεδαιμονίων οὐκ ὁμολογέοντας καὶ Κορινθίους ἐκ-
 λιπόντας τὴν τάξιν οἴχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλασσόμενοι.
 Τέταρτον δὴ τοῦτο ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Δωριεῖς, 76
 δις τε ἐπὶ πολέμῳ ἐσβαλόντες, καὶ δις ἐπ' ἄραθῳ τοῦ
 πλήθους τοῦ Ἀθηναίων, πρῶτον μὲν, ὅτε καὶ Μέγαρχα
 κατοίκισαν (οὗτος ὁ στόλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος
 Ἀθηναίων ὀρθῶς πρῶτος ἂν καλέοιτο), δεύτερον δὲ καὶ
 τρίτον, ὅτε ἐπὶ Πεισιστρατιδέων ἐξέλασιν ὁρμηθέντες ἐκ
 Σπάρτης ἀπίκοντο, τέταρτον δὲ τότε, ὅτε ἐς Ἐλευσίναν
 Κλεομένης ἄγων Πελοποννησίους ἐσέβαλε, οὕτω τέταρτον
 τότε Δωριεῖς ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. Διαλυθέντος ὧν 77
 τοῦ στόλου τούτου ἀκλεῶς ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι τίνυσθαι
 βουλόμενοι πρῶτα στρατιὴν ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας.
 Βοιωτοὶ δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι βωθέουσι ἐπὶ τὸν Εὐβοιον.
 Ἀθηναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς βοηθοὺς ἔδωξε πρότερον τοῖσι

Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ἐπιχειρεῖν. συμβάλλουσι τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πολλῶ ἐκράτησαν, κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες ἑπτακοσίους αὐτῶν ἐξώγρησαν. τῆς δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὐβοίαν συμβάλλουσι καὶ τοῖσι Χαλκιδεῦσι, νικήσαντες δὲ καὶ τούτους τετρακισχιλίους κληρούχους ἐπὶ τῶν ἵπποβοτέων τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δ' ἵπποβοταὶ ἐκαλέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλκιδέων. ὅσους δὲ καὶ τούτων ἐξώγρησαν, ἅμα τοῖσι Βοιωτῶν ἐξωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ, ἐν πέδαις δῆσαντες· χρόνῳ δὲ ἔλυσάν σφεας δίμνεως ἀποτιμησάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτῶν, ἐν τῇσι ἐδεδέεατο, ἀνεκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, αἱ περ ἐτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν περιεοῦσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων περιπεφλευσμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ μεγάρου τοῦ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένου καὶ τῶν λύτρων τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔστηκε πρῶτον ἐσιόντι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει· ἐπιγέγραπται δὲ οἱ τάδε·

Ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες

Παῖδες Ἀθηναίων ἐργμασιν ἐν πολέμῳ

Δεσμῶ ἐν ἀχλύόντι σιδηρέῳ ἔσβεσαν ὕβριν·

Τῶν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

- 78 Ἀθηναῖοι μὲν νυν αὖξηντο, δημοῖ δὲ οὐ κατ' ἐν μοῦνον, ἀλλὰ πανταχῇ ἢ ἰσηγορίῃ ὥς ἐστὶ χοῖμα σπουδαῖον, εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύομενοι μὲν οὐδαμῶν τῶν σφείας περιοικεόντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνους, ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων μακρῶ πρῶτοι ἐγένοντο· δημοῖ ὦν ταῦτα, ὅτι κατεχόμενοι μὲν ἐθελοκάκεον ὥς δεσπότη ἐργαζόμενοι, ἐλευθερωθέντων δὲ αὐτὸς ἕκαστος ἑω-
- 79 τῷ προεθυμέετο κατεργάζεσθαι. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἐπρησσον, Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν ἐπεμπον,

βουλομένοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυθίη ἀπὸ σφέων
 μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι τίσιν, ἐς πολύφημον
 δὲ ἐξενείκοντας ἐκέλευε τῶν ἄγχιστα δέεσθαι. ἀπελθόν-
 των ὦν τῶν θεοπρόπων ἐξέφερον τὸ χρηστήριον ἄλλήν
 ποιησάμενοι· ὥς ἐπυνθάνοντο δὲ λεγόντων αὐτῶν τῶν
 ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκούσαντες τούτων·
 οὐκ ὦν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι Ταναγραῖοί τε καὶ Κο-
 ρωναῖοι καὶ Θεσπιδέες, καὶ οὗτοί γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχό-
 μενοι προθύμως συνδιαφέρουσι τὸν πόλεμον. τί δεῖ
 τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ χρη-
 στήριον. Τοιαῦτα ἐπιλεγομένων εἶπε δὴ κοτε μα- 80
 θῶν τις· Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ ἐθέλει λέγειν ἡμῖν
 τὸ μαντήριον. Ἀσωποῦ λέγονται γενέσθαι θυγατέρες
 Θῆβη τε καὶ Αἰγίνα· τούτων ἀδελφεῶν ἐουσέων δοκέει
 ἡμῖν Αἰγινητέων δέεσθαι τὸν θεὸν χρῆσαι τιμωρητῆρων
 γενέσθαι. καὶ οὐ γάρ τις ταύτης ἀμείνων γνώμη ἐδόκεε
 φαίνεσθαι, αὐτίκα πέμψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπι-
 καλεόμενοι κατὰ τὸ χρηστήριόν σφι βωθῆειν, ὥς ἐόν-
 των ἄγχιστέων, οἱ δὲ σφι αἰτέουσι ἐπικουρίην τοὺς
 Αἰακίδας συμπέμπειν ἔφασαν. Πειρησαμένων δὲ τῶν 81
 Θηβαίων κατὰ τὴν συμμαχίην τῶν Αἰακιδέων καὶ τρη-
 χέως περιεφθέντων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτίς οἱ Θηβαῖοι
 πέμψαντες τοὺς μὲν Αἰακίδας σφι ἀπεδίδοσαν, τῶν δὲ
 ἀνδρῶν ἐδέοντο. Αἰγινῆται δὲ εὐδαιμονίῃ τε μεγάλη ἐπ-
 κερθέντες καὶ ἐχθρῆς παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐχούσης
 ἐς Ἀθηναίους τότε Θηβαίων δεηθέντων πόλεμον ἀκή-
 ρυκτον Ἀθηναίοισι ἐπέφερον. ἐπικειμένων γάρ αὐτῶν
 Βοιωτοῖσι ἐπιπλώσαντες μακροῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν
 κατὰ μὲν ἔσθραν Φάληρον, κατὰ δὲ τῆς ἄλλης παραλίης
 πολλοὺς δήμους, ποιεῦντες δὲ ταῦτα μεγάλως Ἀθη-
 ναίους ἐσίνοντο.

Ἡ δὲ ἐχθρὴ ἡ προοφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ τῶν 82

Αἰγινητέων ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε. Ἐπιδαυρίοισι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἀνεδίδου. περὶ ταύτης ὧν τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδαυριοὶ ἐχρέοντο ἐν Δελφοῖσι· ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Δαμίης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἰδρῦσασθαι καὶ σφι ἰδρυσάμενοισι ἄμεινον συνοίσεσθαι. ἐπειρώτεον ὧν οἱ Ἐπιδαυριοὶ, κότερα χαλκοῦ ποιέωνται τὰ ἀγάλματα ἢ λίθου· ἡ δὲ Πυθίη οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο ὧν οἱ Ἐπιδαυριοὶ Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι, ἱεροτάτας δὲ ἐκείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὥς ἐλαῖαι ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἢ ἐν Ἀθηνῇσι. οἱ δὲ ἐπὶ τοισίδε δώσειν ἔφασαν, ἐπ' ᾧ ἀπάξουσιν ἔτεος ἐκάστου τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱρὰ καὶ τῷ Ἐρεχθεῖ· καταινέσαντες δ' ἐπὶ τούτοις οἱ Ἐπιδαυριοὶ τῶν τε ἐδέοντο ἔτυχον, καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιέων τούτων ποιησάμενοι ἰδρύσαντο· καὶ ἦ τε γῆ σφι ἔφερε,

83 καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον τὰ συνέθεντο. Τοῦτον δ' ἐπὶ τὸν χρόνον καὶ πρὸ τοῦ Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἤκουον, τὰ τε ἄλλα καὶ δίκας διαβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον ἐδίδουσάν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε νέας τε πηξάμενοι καὶ ἀγνωμοσύνη χρησάμενοι ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἐπιδαυρίων. ἅτε δὲ εἶντες διάφοροι, ἐδηλέοντο αὐτοὺς ὥστε δὴ θαλασσοκράτορες εἶντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Δαμίης καὶ τῆς Αὐξησίης ὑπαιρέονται αὐτῶν, καὶ σφρα ἐκόμισάν τε καὶ ἰδρύσαντο τῆς σφετέρης χώρης ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἴῃ μὲν ἐστὶ οὖνομα, σταδίου δὲ μάλιστα κη' ἀπὸ τῆς πόλιος ὥς εἴκοσι ἀπέχει. ἰδρυσάμενοι δὲ ἐν τοῦτῳ τῷ χώρῳ θυσίῃσι τέ σφρα καὶ χοροῖσι γυναικηλοῖσι κερτόμοις ἰλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἑκατέρῃ τῶν δαιμόνων δέκα ἀνδρῶν· κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ἐπιχωρίας γυναῖκας.

ἦσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἱ τοιαῦται ἱεροεργίαι· εἰσὶ δὲ σφι καὶ ἄρρητοι ἱεροεργίαι. Κλεφθέντων δὲ τῶνδε 84 τῶν ἀγαλμάτων οἱ Ἐπιδαυριοὶ τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ συνέθεντο οὐκ ἐπετέλεον, πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμῆριον τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι· οἱ δὲ ἀπέφαινον λόγῳ, ὥς οὐκ ἀδίκηοιεν ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνέθεντο, ἐπεὶ δὲ ἐστερηῆσθαι αὐτῶν, οὐ δίκαιοι εἶναι ἀποφέρειν ἐτι, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι ἐκέλευον. πρὸς ταῦτα Ἀθηναῖοι ἐς Αἰγιναν πέμψαντες ὑπαίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι οὐδὲν 85 πρήγμα. Ἀθηναῖοι μὲν νυν λέγουσι μετὰ τὴν ὑπαίτη- σιν ἀποσταλῆναι τριηρεῖ μὴ τῶν ἀστῶν τούτους, οἳ ἀποπεμφθέντες ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἰγιναν τὰ ἀγάλματα ταῦτα ὥς σφετέρων ξύλων ἔοντα ἐπειρέοντο ἐκ τῶν βάρδρων ἐξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται. οὐ δυναμένους δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτῶν κρατῆσαι, περιβαλόντας σχοινία ἔλκειν τὰ ἀγάλματα, καὶ σφι ἔλκουσι βροντήν τε καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ τριηρίτας τοὺς ἔλκοντας ὑπὸ τούτων ἄλλοφρονῆσαι, παθόντας δὲ τοῦτο κτείνειν ἀλλήλους ἅτε πολεμίους, ἐς 86 ὃ ἐκ πάντων ἓνα λειφθέντα ἀνακομισθῆναι αὐτὸν ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέσθαι, Αἰ- γινῆται δὲ οὐ μὴ νηὶ ἀπικέσθαι Ἀθηναίους (μίαν μὲν γὰρ καὶ ὀλίγῳ πλεῦνας μίης, καὶ εἴ σφι μὴ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες, ἀπαμύνασθαι ἂν εὐπετέως), ἀλλὰ πολλῇσι νηυσὶ ἐπιπλώειν σφι ἐπὶ τὴν χώραν, αὐτοὶ δὲ σφι εἶξαι καὶ οὐ διαναναμαχῆσαι. οὐκ ἔχουσι δὲ τοῦτο διασημῆναι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἔσσονες συγγινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίᾳ κατὰ τοῦτο εἶξαν, οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷόν τι καὶ ἐποίησαν. Ἀθηναίους μὲν νυν, ἐπεὶ τέ σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατίστατο, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν τραπέσθαι

πρὸς τὰ ἀγάλματα, οὐ δυναμένους δὲ ἀνυσπᾶσαι ἐκ τῶν
 βάρθρων αὐτὰ οὕτω δὴ περιβαλομένους σχοινία ἔλκειν,
 ἐς ὃ ἐλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφοτέρω τῶντ' ποιῆσαι,
 ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλω δέ τῳ· ἐς γούνατα γάρ
 σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τὸν ἀπὸ τούτου χρόνον διατελέειν
 οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν, σφέας
 δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πνυθομένους τοὺς Ἀθηναίους ὥς
 μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἐτοίμους Ἀργεῖους
 ποιέεσθαι. τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι ἐς τὴν Αἰ-
 γιναίην, καὶ παρεῖναι βωθρόντας σφι τοὺς Ἀργεῖους,
 καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου διαβάντας ἐς τὴν νῆσον καὶ
 οὐ προακηνοῦσι τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπιπесеῖν ὑποταγομέ-
 νους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν, ἅμα τε ἐν τούτῳ τὴν βροντὴν τε
 87 γενέσθαι καὶ τὸν σεισμόν αὐτοῖσι. λέγεται μὲν νυν ὑπ'
 Ἀργείων τε καὶ Αἰγινητέων τάδε, ὁμολογέεται δὲ καὶ ὑπ'
 Ἀθηναίων ἓνα μῦθον τὸν ἀποσωθέντα αὐτῶν ἐς τὴν
 Ἀττικὴν γενέσθαι· πλὴν Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι αὐτῶν τὸ
 Ἀττικὸν στρατόπεδον διαφθειράντων τὸν ἓνα τοῦτον
 περιγενέσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ τοῦ δαιμονίου· περιγενέσθαι
 μέντοι οὐδὲ τοῦτον τὸν ἓνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπον τοι-
 ῷδε· κομισθεῖς γὰρ ἐς τὰς Ἀθήνας ὑπήγγειλε τὸ πάθος·
 πνυθομένας δὲ τὰς γυναῖκας τῶν ἐπ' Αἰγιναν στρατευσά-
 μένων ἀνδρῶν, δεινόν τι ποιησαμένας ἐκείνον μῦθον
 ἐξ ἀπάντων σωθῆναι, πέριξ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον λα-
 βούσας καὶ κεντεοῦσας τῇσι περόνῃσι τῶν ἱματίων εἰρω-
 τὰν ἐκάστην αὐτέων, ὅκη εἶη ὁ ἑωυτῆς ἀνὴρ. καὶ τοῦτον
 μὲν οὕτω διαφθαρῆναι, Ἀθηναίοισι δὲ ἐτι τοῦ πάθους
 δεινότερόν τι δοῖναι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν ἔργον. ἄλλω
 μὲν δὴ οὐκ ἔχειν ὅτεω ζημιώσωσι τὰς γυναῖκας, τὴν δὲ
 ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα· ἐφόρεον γὰρ δὴ
 πρὸ τοῦ αἰ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα Δωρίδα, τῇ
 Κορινθίῃ παρακλησιωτάτην· μετέβαλον ὧν ἐς τὸν λί-

νιον κιθῶνα, ἵνα δὴ περόνησι μὴ χρέωνται. Ἔστι δὲ 88
ἀληθεὶ λόγῳ χρεομένοισι οὐκ ἴας αὕτη ἡ ἐσθῆς τὸ πα-
λαιόν, ἀλλὰ Κάειρα, ἐπεὶ ἦ γε Ἑλληνικὴ ἐσθῆς πᾶσα ἡ
ἀρχαίη τῶν γυναικῶν ἡ αὕτη ἦν, τὴν νῦν Δωρίδα κα-
λέομεν. τοῖσι δὲ Ἀργείοισι καὶ τοῖσι Αἰγινῆταισι πρὸς
ταῦτα τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι παρὰ σφίσι ἐκατέ-
ροισι τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τοῦ τότε κατε-
στεῶτος μέτρον, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τούτων περό-
νας μάλιστα ἀνατιθέναι τὰς γυναῖκας, Ἀττικὸν δὲ μήτε
τι ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἱρὸν μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ
χυτρίδων ἐπιχωρίων νόμον τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι πί-
νειν. Ἀργείων μὲν νυν καὶ Αἰγινητέων αἱ γυναῖκες ἐκ
τότε κατ' ἔριν τῶν Ἀθηναίων περόνας ἐτι καὶ ἐς ἐμὲ
ἐφόρεον μέζοντας ἢ πρὸ τοῦ.

Τῆς δὲ ἐχθρῆς τῆς πρὸς Αἰγινῆτας Ἀθηναίοισι γε- 89
νομένης ἀρχὴ κατὰ εἰρηται ἐγένετο. τότε δὴ Θηβαίων ἐπι-
καλεομένων προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων
ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβῶθεον τοῖσι Βοιωτοῖ-
σι. Αἰγινῆται τε δὴ ἐδήλευν τῆς Ἀττικῆς τὰ παραθαλάσ-
σια, καὶ Ἀθηναίοισι ὀρμημένοισι ἐπ' Αἰγινῆτας στρα-
τεύεσθαι ἤλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν, ἐπισχόντας ἀπὸ τοῦ
Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ
Αἰακῷ τέμενος ἀποδέξαντας ἄρχεσθαι τοῦ πρὸς Αἰγινῆ-
τας πολέμου καὶ σφι χωρήσειν τὰ βούλονται· ἦν δὲ αὐ-
τίκα ἐπιστρατεύωνται, πολλὰ μὲν σφεας ἐν τῷ μεταξὺ
τοῦ χρόνου πείσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ ποιήσειν, τέλος μέν-
τοι καταστρέψεσθαι. ταῦτα ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ
Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰακῷ τέμενος ἀπέδεξαν τοῦτο, τὸ νῦν
ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἴδρυνται, τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχον-
το ἀκούσαντες, ὅπως χρεῶν εἴη ἐπισχεῖν πεπονθότας
πρὸς Αἰγινητέων ἀνάσσια. Ἐς τιμωρίην δὲ παρασκευα- 90
ζόμενοι αὐτοῖσι ἐκ Λακεδαιμονίων πρῆγμα ἐγείρομενον

ἐμπόδιον ἐγένετο. πυθόμενοι γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλκμαιωνιδέων ἐς τὴν Πυθίην μεμηχανημένα καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης ἐπὶ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας συμφορὴν ἐποιεῦντο διπλόην, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους σφι ἐόντας ἐξεληλάκεσαν ἐν τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασσι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο πρὸς Ἀθηναίων. ἔτι τε πρὸς τούτοις ἐνῆγον σφέας οἱ χρησμοὶ λέγοντες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τῶν πρότερον μὲν ἦσαν ἀδαεές, τότε δὲ Κλεομένους κομίσαντος ἐς Σπάρτην ἐξέμαθον. ἐκτῆσατο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς κεκτέαντο μὲν πρότερον οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱερῷ, καταλειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης
 91 ἀνέλαβε. Τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὥρεον αὐξομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτοίμους ἐόντας πείθεσθαι σφι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν εἶναι τὸ γένος τὸ Ἀττικὸν ἰσόρροπον τῷ ἑαυτῶν γίνετο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενές καὶ πειθαρχέσθαι ἐτοίμον· μαθόντες δὲ τούτων ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰππίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησποντῷ. ἐπεῖτε δὲ σφι Ἰππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπεμφάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους ἔλεγον σφι Σπαρτιῇται τάδε· Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασσι ὀρθῶς· ἐπαερωθέντες γὰρ κιβδηλοῖσι μαντηίοις ἄνδρας ξείνους ἐόντας ἡμῖν τὰ μάλιστα καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας παρέξιν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἔπειτεν ποιήσαντες ταῦτα δῆμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν, ὅς ἐπεῖτε δι' ἡμέας ἐλευθερωθῆις ἀνέκυψε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων περιυβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας αὐξάνεται, ὥστε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ περίοικοι

αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδῆες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος ἐκ-
μαθήσεται ἀμαρτῶν. ἐπεῖτε δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμῶρ-
τομεν, νῦν πειρησόμεθα σφεας ἅμα ὑμῖν ἀπικόμενοι τί-
σασθαι· αὐτοῦ γὰρ τοῦτον εἵνεκεν τόνδε τε Ἰππῖην
μετεπεμψάμεθα καὶ ὑμέας ἀπὸ τῶν πόλεων, ἵνα κοινῶ
τε λόγῳ καὶ κοινῶ στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθη-
νας ἀποδῶμεν τὰ καὶ ἀπειλούμεθα. Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, 92
τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους.
οἱ μὲν νῦν ἄλλοι ἡσυχίην ἤγον, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς
ἔλεξε τάδε· Ἡ δὴ ὅ τε οὐρανὸς ἐστὶ ἐνεργθε τῆς γῆς καὶ ἡ
γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι νο-
μὸν ἐν θαλάσῃ ἔξουσιν καὶ οἱ ἰχθύες τὸν πρότερον ἄν-
θρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσokraτίας κα-
ταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατάγειν παρασκευά-
ξεσθε, τοῦ οὔτε ἀδικώτερον οὐδέν ἐστι κατ' ἀνθρώπους
οὔτε μαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε δοκεῖ ὑμῖν εἶ-
ναι χρηστὸν ὥστε τυραννεύεσθαι τὰς πόλεις, αὐτοὶ πρῶ-
τοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ σφίσι αὐτοῖσι οὔτω
καὶ τοῖσι ἄλλοισι δέξῃσθε κατιστάναι· νῦν δὲ αὐτοὶ ἄπει-
ροι ἐόντες τυράννων καὶ φυλάσσοντες δεινότατα τοῦτο
ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέσθαι παραχρᾶσθε ἐς τοὺς συμμά-
χους· εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροι ἔατε, κατάπερ ἡμεῖς, εἴχετε
ἂν περὶ αὐτοῦ γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἥπερ νῦν.
Κορινθίοισι γὰρ ἦν πόλις κατάστασις τοιγδε· ἦν ὀλιγ- 2
αρχία, καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἐνεμον τὴν πό-
λιν, ἐδίδουσιν δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων, Ἀμφίονι δὲ
ἐοίκει τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεται θυγάτηρ χῶλη· οὐνο-
μα δὲ οἱ ἦν Αἰσίδα. ταύτην Βακχιαδῶν γὰρ οὐδεὶς ἤθελε
γῆμαι, ἴσχει Ἡελίων ὁ Ἐχεκράτης, δήμου μὲν ἐκ Πέτρης
ἑῶν, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καινείδης. ἐκ δὲ
οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες ἐγένοντο.

ἑστάλη ὧν ἐς Δελφούς περὶ γόνου. ἐσιόντα δὲ αὐτῶν
 ἰθέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπεσι·

Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολύτιτον ἔοντα.

Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται

Ἀνδράσι μουνάροχοισι, δικαιοῶσι δὲ Κόρινθον.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται κως τοῖσι
 Βακχιάδῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστή-
 ριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον, φέρον τε ἐς τῶντὸ καὶ τὸ
 τοῦ Ἡετίωνος, καὶ λέγον ὧδε·

Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα

Καρτερὸν ὠμηστήν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.

Ταῦτά νυν εὖ φράξεσθε, Κορίνθιοι, οἳ περὶ καλὴν

Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὀφρυόεντα Κόρινθον.

- 3 Τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι πρότερον γενόμενον ἦν
 ἀτέκμαρτον, τότε δὲ τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὥς ἐπύθον-
 το, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἐὼν συνωδὸν τῷ
 Ἡετίωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέ-
 λοντες τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γενέσθαι γόνου διαφθεῖ-
 ραι. ὥς δὲ ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν
 δέκα ἐς τὸν δῆμον, ἐν τῷ κατοίκητο Ἡετίων, ἀποκτε-
 νέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς τὴν Πέτρην
 καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλήν τὴν Ἡετίωνος αἰτεοῦν τὸ
 παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν εἵνεκεν ἐκείνοι
 ἀπικοῖατο καὶ δοκέουσά σφεας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς
 εἵνεκεν αἰτέειν φέρουσα ἐνεχείρισε αὐτῶν ἐνί. τοῖσι δὲ
 ἄρα ἐβεβούλευτο κατ' ὁδὸν τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα
 τὸ παιδίον προσουδίσαι. ἐπεῖτε ὧν ἔδωκε φέρουσα ἡ
 Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε
 τὸ παιδίον, καὶ τὸν φρασθέντα τοῦτο οἰκτὸς τις ἴσχει
 ἀποκτείνει, κατοικτείας δὲ παραδιδοῖ τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ
 τῷ τρίτῳ. οὕτω δὲ διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παρα-
 διδόμενον οὐδενὸς βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδον-

τες ὧν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἔξω
 ἑστέωτες ἐπὶ τῶν θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο καταιτιεύμε-
 ναι, καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε
 κατὰ τὰ δεδογμένα, ἐς ὃ δὴ σφι χρόνου ἐγγινομένου
 ἔδοξε αὐτοῖς παρελθόντας πάντα τοῦ φόβου μετίσχειν.
 Ἔδεε δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλα- 4
 στεῖν. ἡ Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἑστέωσα πρὸς
 αὐτῇσι τῇσι θυρήσι· δεισασα δὲ, μὴ σφι μεταδόξη καὶ
 τὸ δεύτερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα
 κατακρύπτει ἐς τὸ ἀφραστότατόν οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς
 κυψέλην, ἐπισταμένη, ὥς, εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν
 ἀπικοίατο, πάντα ἐρευνήσιν μέλλοιεν, τὰ δὴ καὶ ἐγέ-
 νετο. ἔλθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ ἐφαίνε-
 το, ἔδοκε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμ-
 ψαντας, ὥς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι ἐντεείλαντο. οἱ 5
 μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα, Ἡετίωνι δὲ μετὰ ταῦ-
 τα ὁ παῖς αὐξάνετο καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυ-
 νον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελος οὖνομα ἐτέθη.
 ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντενομένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφι-
 δέξιον χρηστήριον ἐν Δελφοῖσι, τῷ πῖσυνος γενόμενος
 ἐπεχέλρησέ τε καὶ ἔσχε Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς οὕτως ἦν·

Ὀλβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,

Κύψελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλειτοῖο Κορίνθου,

Αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν, τυραννεύσας δὲ ὁ Κύ-
 ψελος τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν Κοριν-
 θίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε, πολλῶ
 δέ τι πλείστους τῆς ψυχῆς. Ἀρξάντος δὲ τούτου ἐπὶ 6
 τριήκοντα ἔτεα καὶ διαπλέξαντος τὸν βίον εὐ διάδοχός οἱ
 τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περίανδρος γίνεται. ὁ τοίνυν Πε-
 ρίανδρος κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος τοῦ πατρὸς, ἐπί-
 τε δὲ ὠμίλησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυ-

ράννῳ, πολλῷ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μαιφονώτερος. πέμ-
 ψας γὰρ παρὰ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο, ὅτινα
 ἂν τρόπον ἀσφαλέστατον καταστησάμενος τῶν πρηγμά-
 των κάλλιστα τὴν πόλιν ἐπιτροπεύει. Θρασύβουλος δὲ
 τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος,
 ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἐσπαρμένην ἅμα τε διεξήγε τὸ λήϊον
 ἐπειρωτέων τε καὶ ἀναποδίξων τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ
 Κορίνθου ἄπιξιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ, ὅπως τινὰ ἰδοὶ τῶν
 ἀσταχύων ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἔρριπτε, ἐς ὃ τοῦ
 λήϊου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον διέφθειρε τρόπον
 τοιούτῳ. διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος
 οὐδὲν ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κή-
 ρυκος ἐς τὴν Κόρινθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν
 ὑποθήκην ὃ Περιάνδρος. ὃ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβου-
 λον ὑποδέσθαι, θωμάζειν τε αὐτοῦ, παρ' οἷόν μιν ἂν-
 δρα ἀποπέμψει, ὥς παραπληγὰ τε καὶ τῶν ἑαυτοῦ σι-
 νάμωρον, ἀπηγεόμενος τάπερ πρὸς Θρασυβούλου ὁπώ-
 7 πες. Περιάνδρος δὲ συνελθὼν τὸ ποιηθὲν, καὶ νόῳ ἰσχὼν,
 ὥς οἱ ὑπετίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπερόχους τῶν ἀστῶν
 φρονεῦειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς
 πολιήτας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώ-
 κων, Περιάνδρος σφεα ἀπετέλεσε, μὴ δὲ ἡμέρη ἀπέδυσσε
 πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας διὰ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
 Μέλισσαν. πέμψαντι γὰρ οἱ ἐς Θεσπρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα
 ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκρομαντήιον παρακαταθήκης
 πέρι ξεινικῆς οὔτε σημανέειν ἔφη ἡ Μέλισσα ἐπιφανείσα
 οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ ἢ παρακαταθήκη· ὅ-
 γουν τε γὰρ καὶ εἶναι γυμνή· τῶν γὰρ οἱ συγκατέθεαψε
 εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυνθέντων· μαρτύ-
 ριον δὲ οἱ εἶναι, ὥς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν
 τὸν ἰσχνὸν Περιάνδρος τοὺς ἄρτους ἐπέβαλε. ταῦτα δὲ ὡς
 ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Περιάνδρῳ (πιστὸν γὰρ οἱ ἦν τὸ

συμβόλαιον, ὅς νεκρῷ εὐόσῃ Μελίσσῃ ἐμίγη), ἰθὺς δὴ μετὰ τὴν ἀγγελίην κήρυγμα ἐποίησατο ἐς τὸ Ἑραῖον ἐξιέναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ ὡς ἐς ὁρτὴν ἦσαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεόμεναι, ὁ δ' ὑποστήσας τοὺς ὀρυφόρους ἀπέδυσέ σφας πάσας ὁμοίως, τὰς τ' ἐλευθέρους καὶ τὰς ἀμφιπόλους, συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα Μελίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δὲ οἱ ποίησαντι καὶ τὸ δεύτερον πέμψαντι ἔφρασε τὸ εἰδῶλον τὸ Μελίσσης ἐς τὸν κατέθηκε χῶρον τοῦ ξείνου τὴν παρακαταθήκην. Τοιοῦτο μὲν ἐστὶ ὑμῖν ἡ τυραννίς, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιούτων ἔργων. ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τό τε αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε, ὅτε ὑμέας εἰδομεν μεταπεμπομένους Ἰππίην, νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θωμάζομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρόμεθα τε ἐπικαλέομενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους, μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκ ὦν παύσεσθε, ἀλλὰ πειρησεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατάγοντες Ἰππίην; ἵστε ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.

Σωσικλῆς μὲν ἀπὸ Κορίνθου πρεσβεύων ἐλέξε τά- 93
δε, Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας θεοὺς ἐκείνῳ, ἡ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπιποθήσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἦκωσι ἡμέραι αἱ κύριαι ἀνιᾶσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππίης μὲν τούτοις ἀμείψατο οἷά τε τοὺς χρησμοὺς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπιστάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμαχῶν τέως μὲν εἶχον ἐν ἡσυχίᾳ σφῆας αὐτοὺς, ἐπεὶ τε δὲ Σωσικλῆς ἤκουσαν εἰπαντος ἐλευθέρως, ἅπας τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην, Λακεδαιμονίοισι τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιεῖν μηδὲν νεώτερον περὶ πόλιν Ἑλλάδα, οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύθη, Ἰππίῃ δὲ ἐνθεῦτεν ἀπελαυν- 94
μένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μακεδῶν Ἀνθεμοῦντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ τούτων μὲν οὐδέτερα

αἰρέετο, ἀνεχώρει δὲ ὀπίσω ἐς Σίγειον, τὸ εἶλε Πεισί-
στρατος αἰχμῇ παρὰ Μυτιληναίων, κρατήσας δὲ αὐτοῦ
κατέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἥγη-
σίστρατον, γεγονότα ἐξ Ἀργεῖης γυναικὸς, ὃς οὐκ ἀμα-
χητὶ εἶχε τὰ παρέλαβε παρὰ Πεισιστράτου. ἐπολέμεον
γὰρ ἔκ τε Ἀχιλλήϊου πόλιος ὀρμεόμενοι καὶ Σιγείου χρό-
νον ἐπὶ συχνὸν Μυτιληναῖοι τε καὶ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν
ἄπαιτέοντες τὴν χώραν, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγινωσκά-
μενοι, ἀποδεικνύντες τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι
μετεὸν τῆς Ἰλιάδος χώρας ἢ οὐ καὶ σφίσι καὶ τοῖσι ἄλ-
λοισι, ὅσοι Ἑλλήνων συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς Ἑλένης
95 ἄρπαγας. Πολεμεόντων δὲ σφεων παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγέ-
νετο ἐν τῇσι μάχῃσι, ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμ-
βολῆς γενομένης καὶ νικούντων Ἀθηναίων αὐτὸς μὲν
φεύγων ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὄπλα ἰσχυοῖσι Ἀθηναῖοι, καὶ
σφεα ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ. ταῦ-
τα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλει ποιήσας ἐπιτιθεὶ ἐς Μυτιλήνην,
ἐξαγγελλούμενος τὸ ἑωυτοῦ πάθος Μελαυίππῳ ἀνδρὶ ἑταί-
ρῳ. Μυτιληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περι-
ανδρὸς ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετράποντο·
κατήλλαξε δὲ ὧδε, νέμεσθαι ἑκατέρους τὴν ἐχουσί. Σί-
96 γειον μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἰπλῆς δὲ
ἐπεῖτε ἀπῆκετο ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν
χορημα ἐκίνεε, διαβάλλων τε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὸν
Ἀρταφέρνηα καὶ ποιεῖν ἅπαντα, ὅπως αἱ Ἀθῆναι γε-
νοίαιτο ὑπ' ἑωυτῷ τε καὶ Λαρεῖῳ. Ἰπλῆς τε δὴ ταῦτα
ἐπρήσσε, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυνθόμενοι ταῦτα πέμπονσι ἐς
Σάρδις ἡγγέλους, οὐκ ἐῶντες τοὺς Πέρσας πείθεσθαι
Ἀθηναίων τοῖσι φυγάσι· ὃ δὲ Ἀρταφέρνης ἐκέλευε σφεας,
εἰ βουλοίαιτο σοοὶ εἶναι, καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἰπλίην.
οὐκ ὦν δὴ ἐνεδέκοντο τοὺς λόγους ἀποφερομένους Ἀθη-

ναίτοι· οὐκ ἐνδεκομένοισι δέ σφι δέδοκτο ἐκ τοῦ φανε-
ροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι.

Νομίζουσι δὴ ταῦτα καὶ διαβεβλημένοισι ἐς τοὺς 97
Πέρσας ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης
ὑπὸ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελαθεὶς ἐκ τῆς
Σπάρτης ἀπῆκετο ἐς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοι-
πέων ἐδυνάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ
Ἀρισταγόρης ταῦτα ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν
ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ,
ὥς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρω-
θῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὥς
οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκὸς σφεας
εἴη ἥσασθαι δυναμένους μέγα. καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ὑπί-
σχετο οἷα κάρτι θεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς
γὰρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἕνα, εἰ Κλεο-
μένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἷός τε ἐγένετο
διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο.
Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἰκοσι νέας
ἀποστεῖλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐ-
τῶν εἶναι Μελάνθιον ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα
δόκιμον. αὐταὶ δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί
τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ προπλώσας καὶ ἀπι- 98
κόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξευρὼν βούλευμα, ἀπ' οὗ
Ἴωσι μὲν οὐδεμία ἐμελλε ὠφελίῃ ἔσεσθαι (οὐδ' ὧν οὐδὲ
τούτου εἵνεκεν ἐποίεε, ἀλλ' ὅπως βασιλέα Δαρεῖον λυ-
πήσειε), ἐπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἄνδρα ἐπὶ τοὺς Παίονας
τοὺς ἀπὸ Στυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους γενομένους
ὑπὸ Μεγαβάζου, οἰκόντας δὲ τῆς Φρυγίης χῶρόν τε καὶ
κώμην ἐπ' ἐστυῶν, ὃς ἐπέλτε ἀπῆκετο ἐς τοὺς Παίονας,
ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Παίονες, ἐπεμψέ με Ἀρισταγόρης
ὁ Μιλήτου τύραννος σωτηρίην ὑμῖν ὑποδησόμενον, ἥμ-
περ βούλησθε πεῖθεσθαι. νῦν γὰρ Ἰωνίῃ πᾶσα ἀπέστηκε

ἀπὸ βασιλέος, καὶ ὑμῖν παρέχει σῶζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέ-
 ρην αὐτῶν. μέγρι μὲν θαλάσσης αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ
 τούτου ἡμῖν ἤδη μελήσει. ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παί-
 ονες κάρτα τε ἀσπαστὸν ἐποιήσαντο, καὶ ἀναλαβόντες πα-
 δάς τε καὶ γυναικας ἀπεδίδρυσκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δὲ
 τινες αὐτῶν καὶ κατέμειναν ἀρρωδήσαντες αὐτοῦ, ἐπεί-
 τε δὲ οἱ Παίονες ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐνθεῦτεν ἐς
 Χίον διέβησαν. ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ κατὰ πόδας ἐλη-
 λύθειε Περσέων ἵππος πολλὴ διώκουσα τοὺς Παίονας· ὥς
 δὲ οὐ κατέλαβον, ἐπηγγέλλοντο ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παί-
 οσι, ὅπως ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παίονες τοὺς λόγους
 οὐκ ἐνεδέκοντο, ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χίοι σφεας ἐς Λέσβον
 ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν· ἐνθεῦτεν δὲ
 πεξῇ κομιζόμενοι ἀπίκοντο ἐς Παιονίην.

99 Ἀρισταγόρης δὲ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο ἐκ-
 κοσι νηυσὶ, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεις, οἳ
 οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο, ἀλλὰ τὴν αὐτῶν
 Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες (οἱ γὰρ δὴ Μι-
 λῆσιοι πρότερον τοῖσι Ἐρετριεῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδικῆας
 πόλεμον συνδιήνεικαν, ὅτεπερ καὶ Χαλκιδεῦσι ἀντία
 Ἐρετριέων καὶ Μιλησίων Σάμιοι ἐβώθειον), οὗτοι ὦν
 ἐπεῖτέ σφι ἀπίκοντο καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν,
 ἐποιέετο στρατηγὴν ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδεις. αὐτοὺς μὲν
 δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς
 δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἐωντοῦ τε ἀδελ-
 φεὸν Χαροπίνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἐρμόφαντον.

100 Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἐφεσον πλοῖα
 μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῶ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέ-
 βαινον χειρὶ πολλῇ ποιούμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας. πο-
 ρευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεί-
 τε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδεις
 οὐδενός τφι ἀντιωθέντος, αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκρο-

κόλιος τὰλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύνετο αὐτὸς Ἀρταφέρνης, ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην. Τὸ δὲ 101
 μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. ἦσαν
 ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῦνες καλάμιναι, ὅσαι
 δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀρο-
 φάς. τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέπηρσε,
 αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὼν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστυ
 πᾶν. καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Ἀυδοὶ τε καὶ ὅσοι Περ-
 σέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν ὥστε
 τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρὸς καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξή-
 λυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ
 τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν, ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφο-
 ρέων ἐκ τοῦ Τιῶλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἐπει-
 τεन ἐς τὸν Ἑρμου ποταμὸν ἐκδίδοι, ὃ δὲ ἐς θάλασσαν·
 ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροί-
 ζόμενοι οἱ τε Ἀυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο ἀμύνε-
 σθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὀρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυ-
 νομένους, τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῷ προσφερομένους
 ἐξανεχώρησαν δίδαντες πρὸς τὸ οὖρος τὸ Τιῶλον κα-
 λεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς
 νέας. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ 102
 ἱρὸν ἐπιχωρὶς θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρ-
 σαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἑλλήσι ἱρά. τότε δὲ
 οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλντος ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες προ-
 πυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβώθειον τοῖσι
 Ἀυδοῖσι. καὶ κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴω-
 νας εὐρίσκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον αἰρέουσι αὐ-
 τοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβα-
 λόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν. καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρ-
 σαι φονεύουσι, ἄλλους τε οὐνομαστοὺς, ἐν δὲ δὴ καὶ
 Εὐαλκίδην στρατηγέοντα Ἐρετριέων, στεφανηφόρους τε
 ἀργῶνας ἀναραιορκότα καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηρίου

πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλεις.

- 103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο, μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένου σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρῳ οὐκ ἔφασαν τιμωρήσιν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δαρείον οὐδὲν δὴ ἔσσαν τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀπάσας τὰς ταύτῃ ὑπ' ἐωντοῖσι ἐποίησαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον Καρίας τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλομένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέ-
- 104 πρῃσαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθέλονταί σφι πάντες προσεγένοντο πλην Ἀμαθουσίων· ἀπέστησαν γὰρ καὶ οὗτοι ᾧδε ἀπὸ Μήδων. ἦν Ὀνήσιλος Γόργου μὲν τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ τοῦ Σιρῶμον τοῦ Εὐέλθοντος παῖς. οὗτος ὦνῆρ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον τὸν Γόργον παρηγορέετο ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, τότε δ', ὥς καὶ τοὺς Ἴωνας ἐπύθετο ἀπεσθάναι, ἀγᾶγχυ ἐπικείμενος ἐνῆγγε. ὥς δὲ οὐκ ἔπειθε τὸν Γόργον, ἐνθαυτὰ μιν φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος ἅμα τοῖσι ἐωντοῦ στασιώτῃσι ἀπεκλήρισε τῶν πυλέων. Γόργος μὲν δὴ στερηθεὶς τῆς πόλιος ἔφηνγε ἐς Μήδους, Ὀνήσιλος δὲ ἦρχε Σαλαμῖνος καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυπρίους συναπίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε, Ἀμαθουσίους δὲ οὐ βουλομένους οἱ πείθεσθαι ἐπολιόρκεε πρὸς-κατήμενος.

- 105 Ὀνήσιλος μὲν νυν ἐπολιόρκεε Ἀμαθούντα, βασιλεὶ δὲ Δαρείῳ ὥς ἐξηγγέλθη Σάρδεις ἀλούσας ἐμπερησθαι ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι

τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὥς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα, ὥς οὗτοί γε οὐ καταπροῖξονται ἀποστάντες, εἴρεσθαι, οἵτινες εἰεν οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα ὁστὸν ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπελναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἡέρα βάλλοντα εἰπεῖν· Ὡ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τίσασθαι, εἰπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐν τῶν θεραπόντων δέλανου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρις ἐκάστοτε εἰπεῖν· Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων. Προστάξας δὲ ταῦτα εἶπε, καλέσας ἐς 106 ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν ὁ Δαρεῖος κατεῖχε χρόνον ἤδη πολλόν· Πυνθάνομαι, Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν σὸν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα· ἄνδρας γάρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγὼν καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι τοὺς δάσοντας ἐμοὶ δίκην τῶν ἐποίησαν, τούτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἐπεσθαι Σαρδίῳ με ἀπεστέρηκε. νῦν ὦν κῶς τοι φαίνεται ταῦτα ἔχειν καλῶς; κῶς δ' ἄνευ τῶν σῶν βουλευμάτων τοιοῦτό τι ἐπρήχθη; ὄρα, μὴ ἐξ ὑστέρης σεωυτὸν ἐν αἰτίῃ ἔχῃς. Εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἰστιαῖος· Βασιλεῦ, κοῖον ἐφθιέγξαι ἐπος; ἐμὲ βουλευσάμενον πρήγμα, ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἐμελλε λυπηρὸν ἀνασχῆσιν; τί δ' ἂν ἐπιδιζήμενος ποιεόμι ταῦτα, τεῦ δὲ ἐνδεῆς ἐών; τῷ πάρα μὲν πάντα ὅσα περ σοί, πάντων δὲ πρὸς σέο βουλευμάτων ἐπακούειν ἀξιεῦμαι. ἀλλ' εἰπερ τι τοιοῦτο, οἷον σὺ εἰρηκας, πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐων τοῦ βαλλόμενον πεπρηγῆναι. ἀρχὴν δὲ ἐρωγε οὐδὲ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον πρήσσουσι περὶ πρήγματα τὰ σά· εἰ δ' ἄρα τι τοιοῦτο ποιεῦσι καὶ σὺ τὸ ἐὼν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ, μάθε, οἷον πρήγμα ἐργάο ἐμὲ ἀπὸ θαλασσης ἀνάσπαστον

- ποιήσας. Ἴωνες γὰρ οἶκαςι ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γε-
 νομένου ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμερον εἶχον· ἐμέο δ' αἰ-
 εόντος ἐν Ἰωνίῃ οὐδεμία πόλις ὑπεκίνησε. νῦν ὦν ὅς
 τάχος με ἅπες πορευθῆναι ἐς Ἰωνίην, ἵνα τοι ἐκεῖνά τε
 πάντα καταρτίσω ἐς τῶντ', καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον
 τοῦτον τὸν ταῦτα μηχανησάμενον ἐγχειρίθεται παραδῶ.
 ταῦτα δὲ κατὰ νόον τὸν σὸν ποιήσας θεοὺς ἐπόμνυμι
 τοὺς βασιλεῖους μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσασθαι τὸν ἔχων
 κισθῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδῶ νῆ-
 107 σον τὴν μεγίστην δασμοφόρον ποιήσω. Ἰστιαῖος μὲν λέ-
 γων ταῦτα διέβαλλε, Δαρεῖος δὲ ἐπείθετο καὶ μιν ἀπει-
 ἐντειλάμενος, ἐπεὶ τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα ποιήσῃ, πα-
 ραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.
- 108 Ἐν τῷ δὲ ἡ ἀγγελίῃ τε περὶ τῶν Σαρδίων παρὰ βασι-
 λέα ἀνῆγε καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ τὸ τόξον ποιήσας Ἰστιαῖον
 ἐς λόγους ἦλθε καὶ Ἰστιαῖος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου
 ἐκομίζετο ἐπὶ θάλασσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ ἐγί-
 νετο τάδε· πολιορκεῖν τῷ Σαλαμίνῳ Ὀνησίῳ Ἀμα-
 θουσίους ἐξαγγέλλεται νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα
 Περσικὴν Ἀρτύβιον ἄνδρα Πέρσῃν προσδόκιμον ἐς τὴν
 Κύπρον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος κήρυκας
 διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐπικαλεόμενός σφεας. Ἴωνες δὲ
 οὐκ ἐς μακρὴν βουλευσάμενοι ἦκον πολλῷ στόλῳ. Ἴωνες
 τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύπρον, καὶ οἱ Πέρσαι νηυσὶ δια-
 βάντες ἐκ τῆς Κιλικίης ἦσαν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα περὶ
 τῇσι δὲ νηυσὶ οἱ Φοίνικες περιέπλωον τὴν ἄκρην, αἱ κα-
 109 λέονται Κληῖδες τῆς Κύπρου. Τούτου δὲ τοιοῦτου γι-
 νομένου ἔλεξαν οἱ τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες
 τῶν Ἰώνων τοὺς στρατηγούς· Ἄνδρες Ἴωνες, αἵρεσιν
 ὑμῖν δίδομεν ἡμεῖς οἱ Κύπριοι, ὁκοτέροισι βούλεσθε
 προσφέρεσθαι, ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνεσι. εἰ μὲν γὰρ περὶ
 βούλεσθε ταχθέντες Περσέων διαπειράσθαι, ὥρῃ ἂν εἴη

ὑμῖν ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ
 ἐς τὰς νέας ἐμβαλίνειν τὰς ὑμετέρας Φοινίξι ἀνταγωνιευ-
 μένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶσθαι,
 ποιέειν· χρεῶν ἔστι ὑμέας, ὁκότερα ἂν δὴ τούτων ἔλη-
 σθε, ὅπως τὸ κατ' ὑμέας ἔσται ἢ τε Ἰωνίῃ καὶ ἡ Κύπρος
 ἐλευθέρῃ. Εἶπαν οἱ Ἴωνες πρὸς ταῦτα· Ἠμέας ἀπέπεμψε
 ἰὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων φυλάζοντας τὴν θάλασσαν, ἀλλ'
 οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παραδόντες αὐτοὶ Πέρσῃσι
 πεζῇ προσφερώμεθα. ἡμεῖς μὲν νυν ἐπ' οὗ ἐτάχθημεν,
 ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί. ὑμέας δὲ χρεῶν ἔστι
 ἀναμνησθέντας, οἷα ἐπάσχετε δουλεύοντες πρὸς τῶν
 Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγαθοὺς. Ἴωνες μὲν τούτοις
 ἀμείψαντο, μετὰ δὲ ἡκόντων ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων 110
 τῶν Περσέων διέτασσαν οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων τοὺς
 μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀν-
 τιτάσσοντες, Σαλαμινίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὸ
 ἄριστον ἀντέτασσαν Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ
 τῶν Περσέων ἐθέλουτῆς ἀντετάσσετο Ὀνήσιλος. Ἦλανε 111
 δὲ ἵππον ὁ Ἀρτυβίος δεδιδαγμένον πρὸς ὀπλίτην ἵστα-
 σθαι ὀρθόν. πυθόμενος ὦν ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, ἦν γὰρ
 οἱ ὑπασπιστῆς γένος μὲν Κάρ, τὰ δὲ πολέμια κάρτα δό-
 κιμος καὶ ἄλλως λήματος πλέος, εἶπε πρὸς τοῦτον· Πυν-
 θάνομαι τὸν Ἀρτυβίον ἵππον ἱστάμενον ὀρθόν καὶ ποσὶ
 καὶ στόματι κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἂν προσευνειχθῇ.
 σὺ ὦν βουλευσάμενος ἀντίκα εἶπε, ὁκότερον βούλει φυ-
 λάξας πληῆξαι, εἴτε τὸν ἵππον εἴτε αὐτὸν Ἀρτυβίον. Εἶπε
 πρὸς ταῦτα ὁ ὀπέων αὐτοῦ· ὦ βασιλεῦ, ἐτοῖμος μὲν ἐγὼ
 εἰμι ποιέειν καὶ ἀμφοτέρω καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν, καὶ πάν-
 τως τὸ ἂν ἐπιτάσσης σὺ· ὥς μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι
 τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστερον, φράσω. βασιλεῦ
 μὲν καὶ στρατηγὸν χρεῶν εἶναι φημι βασιλεῖ τε καὶ στρα-
 τηγῷ προσφέρεσθαι· ἦν τε γὰρ κατέλῃς ἄνδρα στρατη-

- γόν, μέγα τοι γίνεται, καὶ δεύτερα, ἣν σὲ ἐκείνος, τὸ μὴ γένοιτο, ὑπ' ἀξιώχρῳ καὶ ἀποθανεῖν ἡμίσεια συμφορῇ· ἡμέας δὲ τοὺς ὑπηρέτας ἐτέροισί τε ὑπηρέτησι προσφέρεσθαι καὶ πρὸς ἵππον, τοῦ σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβηθῆς· ἐγὼ γάρ τοι ὑποδέχομαι μὴ μιν ἀνδρὸς ἔτι γε
 112 μηδεπὸς στήσεσθαι ἐκαντίον. Ταῦτα εἶπε, καὶ μεταντίκα συνέμισγε τὰ στρατόπεδα πεζῇ καὶ νηυσί· νηυσὶ μὲν νυν Ἴωνες ἄκροι γενόμενοι ταύτην τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλουτο τοὺς Φολύκας, καὶ τούτων Σάμιοι ἠρίστευσαν· πεζῇ δὲ, ὡς συνῆλθον τὰ στρατόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο, κατὰ δὲ τοὺς στρατηγούς ἀμφοτέρους τὰδε ἐγίνετο· ὥς προσεφέρετο πρὸς τὸν Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ τοῦ ἵππου κατήμενος, ὁ Ὀνήσιλος, κατὰ συνειδήκατο τῷ ὑπασπιστῇ, παλεῖ προσφερόμενον αὐτὸν τὸν Ἀρτύβιον, ἐπιβαλόντος δὲ τοῦ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνθαῦτα ὁ Κάρ δρεπάνῳ πληξας ἀπαράσσει τοῦ ἵππου τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ στρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ,
 113 μαχομένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων Στησήνωρ, τύραννος ἑὼν Κουρίον, προδιδοὶ ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν περὶ ἑωυτὸν οὐ σμικρὴν. οἱ δὲ Κουριεῖς οὗτοι λέγονται εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. προδόντων δὲ τῶν Κουριέων αὐτίκα καὶ τὸ Σαλαμινίων πολεμιστήρια ἄρματα τῶντ' οὗτοι Κουριεῦσι ἐποίησαν. γινομένων δὲ τούτων κατυπέτεροι ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. τετραμμένον δὲ τοῦ στρατοπέδου ἄλλοι τε ἔπесον πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Ὀνήσιλός τε ὁ Χέρσιος, ὅσπερ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν ἐπρηξε, καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος ὁ Φιλοκύπρου, Φιλοκύπρου δὲ τούτου, τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἀπικόμενος ἐς Κύπρον
 114 ἐν ἔπεσι αἶνεσε τυράννων μάλιστα. Ὀνησίλου μὲν νυν Ἀμαθούσιοι, οὔτι σφέας ἐπολιόρκησε, ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθοῦντα καὶ μιν ἀνεκρέμασαν

ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ οὐσης
 ἦδη κοίλης ἐσμός μελισσέων ἐσθὺς ἐς αὐτὴν κηρίων μιν
 ἐνέπλησαν. τούτου δὲ γενομένου τοιούτου ἔχρουντο γὰρ
 περὶ αὐτῆς οἱ Ἀμαθούσιοι ἔμαντεύθη σφι τὴν μὲν κε-
 φαλὴν κατελόντας θάψαι, Ὀνησίλῳ δὲ θύειν ὥς ἡρῶν
 ἀνὰ πᾶν ἔτος, καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα ἄμεινον συνοίσε-
 σθαι. Ἀμαθούσιοι μὲν νυν ἐποίουν ταῦτα καὶ τὸ μέχρι 115
 ἐμεῦ, Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες ἐπεῖτε ἔμα-
 θον τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου, διεφθαρμένα καὶ τὰς πό-
 λεις τῶν Κυπρίων πολιορκηόμενας τὰς ἄλλας πλὴν Σα-
 λαμίνος, ταύτην δὲ Γόργῳ τῷ προτέρῳ βασιλεῖ τοὺς Σα-
 λαμινίους παραδόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ Ἴωνες ταῦ-
 τα ἀπέπλωον ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν Κύπρῳ πολλῶν
 ἀντέσχε χρόνον ἐπὶ πλείστον πολιορκηομένη Σόλοι,
 τὴν πέριξ ὑπορύσσοντες τὸ τεῖχος πέμπτῳ μηνὶ εἶλον
 οἱ Πέρσαι.

Κύπριοι μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενόμενοι αὐτίς 116
 ἐκ νέης κατεδεδούλωτο· Δαυρίσης δὲ ἔχων Δαρείου θυ-
 γατέρα καὶ Ὑραίης τε καὶ Ὀτάνης καὶ ἄλλοι Πέρσαι στρα-
 τηγοί, ἔχοντες καὶ οὗτοι Δαρείου θυγατέρας, ἐπιδιώξαν-
 τες τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους Ἰώνων καὶ ἐσαρά-
 ξαντές σφεας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ ὥς ἐπεκράτησαν, τὸ
 ἐνθεῦτεν ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλεις ἐπόρθεον. Δαυρίσης 117
 μὲν τραπόμενος πρὸς τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεις εἶλε μὲν
 Δάρδανον, εἶλε δὲ Ἀβυδὸν τε καὶ Περκώτην καὶ Λάμ-
 ψακον καὶ Παισόν· ταύτας μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη αἶ-
 ρεε, ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντι οἱ ἐπὶ Πάριον πόλιν ἦλθε
 ἀγγελίη τοὺς Κᾶρας τῷντ' Ἰωσι φρονήσαντας ἀπεστά-
 ναι ἀπὸ Περσέων. ἀποστρέψας ὧν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου
 ἦλανε τὸν στρατὸν ἐπὶ τὴν Καρίην. Καί κως ταῦτα τοῖσι 118
 Καρσὶ ἐξηγγέλθη πρότερον ἢ τὸν Δαυρίσην ἀπικέ-
 σθαι. πυθόμενοι δὲ οἱ Κᾶρες συνελέγοντο ἐπὶ Λευκάς τε

- στήλας καλεομένας καὶ ποταμὸν Μαρσύην, ὃς ῥέων ἐκ
 τῆς Ἰδριάδος χώρας ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοί. συλλε-
 χθέντων δὲ τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι
 τε πολλαὶ καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα εἶναι ἐμοὶ Πιξωδάροιο
 τοῦ Μανυσάλου ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς τοῦ Κιλικίων βασι-
 λέος Συεννέσιος εἶχε θυγατέρα. τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἡ
 γνώμη ἔφερε διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρες καὶ
 κατὰ νότον ἔχοντας τὸν ποταμὸν οὕτω συμβάλλειν, ἵνα
 μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες αὐτοῦ τε μένειν
 ἀναγκαζόμενοι γενοίαιτο ἐτι ἀμείνουσες τῆς φύσιος. αὕτη
 μὲν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι Πέρσησι κατὰ νό-
 του γίνεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον ἢ σφίσι, δηλαδή,
 ἣν φυγὴ τῶν Περσέων γένηται καὶ ἐσσωθέωσι τῇ συμ-
 βολῇ, ὥς οὐκ ἀπονοστήσουσι ἐς τὸν ποταμὸν ἐσπίπτου-
 119 τες. Μετὰ δὲ παρεόντων καὶ διαβάντων τὸν Μαίανδρον
 τῶν Περσέων ἐνθαῦτα ἐπὶ τῷ Μαρσύνῃ ποταμῷ συνέβα-
 λὸν τε τοῖσι Πέρσησι οἱ Κᾶρες καὶ μάχην ἐμαχέσαντο
 ἰσχυρὴν καὶ ἐπὶ χρόνον πολλὸν, τέλος δὲ ἐσσωθήσαν διὰ
 πλῆθος. Περσέων μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους,
 Καρῶν δὲ ἐς μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφυγόντες αὐτῶν
 κατειλήθησαν ἐς Λάβρανδα ἐς Διὸς στρατίου ἱερὸν, μέγα
 τε καὶ ἅγιον ἄλσος πλατανίστων. μοῦνοι δὲ τῶν ἡμεῖς
 ἴδμεν Κᾶρες εἰσι, οἱ Διὶ στρατίῳ θυσίας ἀνάγονσι. κατ-
 ειληθέντες δὲ ὧν οὗτοι ἐνθαῦτα ἐβουλευόντο περὶ σω-
 τηρίης, ὁκότερα ἢ παραδόντες σφέας αὐτοὺς Πέρσησι ἢ
 ἐκλιπόντες τὸ παράπαν τὴν Ἀσίην ἄμεινον προΐξουσι.
 120 Βουλευομένοισι δὲ σφι ταῦτα παραγίνονται βωθέοντες
 Μιλήσιοι τε καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι. ἐνθαῦτα δὲ τὰ μὲν
 πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλευόντο μετήκαν, οἱ δὲ αὖτις πο-
 λεμεῖν ἐξ ἀρχῆς ἀρτέοντο. καὶ ἐπιούσιν τε τοῖσι Πέρσησι
 συμβάλλουσι καὶ μαχεσάμενοι ἐπὶ πλεῦν ἢ πρότερον ἐσ-
 σωθήσαν· πεσόντων δὲ τῶν πάντων πολλῶν Μιλήσιοι

μάλιστα ἐπλήγησαν. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ τρῶμα ἀνέλαβόν 121
 τε καὶ ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες. πυθόμενοι γάρ, ὥς στρα-
 τεύεσθαι ὠρμιάται οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλεις σφέων, ἐλό-
 χησαν τὴν ἐν Πηθάσῳ ὁδὸν, ἐς τὴν ἐμπεσόντες οἱ Πέρ-
 σαι νυκτὸς διεφθάρησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐ-
 τῶν, Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισιμάκης, σὺν δὲ σφι
 ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ Γύγεω. τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγε-
 μὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἰβανώλιος ἀνὴρ Μυλασεύς. οὗτοι
 μὲν νυν τῶν Περσέων οὕτω διεφθάρησαν, Ὑραΐης δὲ καὶ 122
 αὐτὸς ἐὼν τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσα-
 μένους Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προποντίδα εἶλε Κίον
 τὴν Μυσίην. ταύτην δὲ ἐξελὼν, ὥς ἐπύθτετο τὸν Ἑλλή-
 σποντον ἐκλελοιπέναι Δαυρίσην καὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ
 Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσπον-
 τον ἡγε τὸν στρατὸν, καὶ εἶλε μὲν Αἰολέας πάντας, ὅσοι
 τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἶλε δὲ Γέργιθας τοὺς ὑπολειφθέν-
 τας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτὸς τε Ὑραΐης αἰρέων ταῦτα
 εἰς ἔθνεα νούσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι. οὗτος μὲν δὴ οὕτω 123
 ἐτελεύτησε, Ἀρταφέρνης δὲ ὁ Σαρδίῳ ὑπαρχος καὶ Ὀτά-
 νης ὁ τρίτος στρατηγὸς ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην καὶ
 τὴν προσεχέα Αἰολίδα στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μὲν νυν
 Κλαζομενάς αἰρέουσι, Αἰολέων δὲ Κύμην. Ἀλισκομένων 124
 δὲ τῶν πολιῶν, ἦν γάρ, ὥς διέδεξε, Ἀρισταγόρης ὁ Μι-
 λήσιος ψυχὴν οὐκ ἄκρος, ὅς ταράξας τὴν Ἰωνίην καὶ ἐγ-
 κερασάμενος πρήγματα μεγάλα δορησὼν ἐβούλευε, ὁρέων
 ταῦτα· πρὸς δὲ οἱ καὶ ἀδύνατα ἐφαίνετο βασιλεῖα Δαρείου
 ὑπερβαλέσθαι· πρὸς ταῦτα δὴ ὦν συγκαλέσας τοὺς συ-
 στασιώτας ἐβουλεύετο, λέγων, ὥς ἄμεινον σφίσι εἰη κρη-
 σφύγετόν τι ὑπαρχὸν εἶναι, ἣν ἄρα ἐξωθένται ἐκ τῆς
 Μιλήτου, εἴτε δὴ ὦν ἐς Σαρδῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἄγοι
 ἐς ἀποικίην εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἠδωνῶν, τὴν Ἰστιαίος
 ἐτείχεε παρὰ Δαρείου δωρεὴν λαβὼν. ταῦτα ἐπειρώτα ὁ

- 125 Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν νυν τοῦ Ἠγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τούτων μὲν ἐς οὐδετέρην στέλλειν ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Λέρῳ δὲ τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἣν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου, ἐπειτεν δὲ ἐκ
- 126 ταύτης ὁρμεόμενον κατελεύσεσθαι ἐς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ Ἐκαταῖος συνεβούλευε, αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτράπει Πυθαγόρῃ ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δοκίμῳ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πάντα τὸν βουλούμενον ἔπλωε ἐς τὴν Θρηίκην, καὶ ἔσχε τὴν χώραν, ἐπ' ἣν ἐστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὁρμεόμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτὸς τε ὁ Ἀρισταγόρης καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξιέναι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

- 1 ἈΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ μὲν νυν Ἰωνίην ἀποστήσας οὕτω τελευτᾷ, Ἰστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου παρῆν ἐς Σάρδις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν Σούσων εἶρετο Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος, κατὰ κοῖον τι δοκεῖο Ἴωνας ἀπεστάναι· ὁ δὲ οὔτε εἰδέναι ἔφη, ἐθώμαξέ τε τὸ γεγονὸς ὥς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρσόντων πρηγμαίων ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ὁρέων αὐτὸν τεχνάζοντα εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρέκειαν τῆς ἀποστάσιος· Οὕτω τοι, Ἰστιαῖε, ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρήγματα· τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σύ, ὑπεδήσατο δὲ Ἀρισταγόρης

Ἀρταφέρνης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ἀπόστασιν ἔχοντα εἶπε, ²
 Ἰστιάος δὲ δεισας ὥς συνιέντα Ἀρταφέρνηα ὑπὸ τὴν
 πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασι-
 λέα Δαρεῖον ἐξηπατηκώς· ὃς Σαρδῶ νῆσον τὴν μεγίστην
 ὑποδεξάμενος κατεργάσεσθαι, ὑπέδυνε τῶν Ἰώνων τὴν
 ἡγεμονίην τοῦ πρὸς Δαρεῖον πολέμου. διαβὰς δὲ ἐς Χίον
 ἐδέσθη ὑπὸ Χίων, καταγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν νεώτερα
 πρήσσειν πρήγματα ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. μαθόντες
 μέντοι οἱ Χιοὶ τὸν πάντα λόγον, ὥς πολέμιος εἴη βασι-
 λέϊ, ἔλυσαν αὐτόν. Ἐνταῦθα δὴ εἰρωτεύμενος ὑπὸ τῶν ³
 Ἰώνων ὁ Ἰστιάος, κατ' ὃ τι προθύμως οὕτω ἐπέστειλε
 τῷ Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν το-
 σοῦτον εἶναι Ἰωνας ἐξεργασμένος, τὴν μὲν γενομένην αὐ-
 τοῖσι αἰτίην οὐ μάλα ἐξέφαινε, ὃ δὲ ἐλεγέ σφι, ὥς βασι-
 λεὺς Δαρεῖος ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν
 τῇ Ἰωνίῃ κατοικίσαι, Ἰωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίῃ, καὶ τού-
 των εἵνεκεν ἐπιστείλειε. οὐδέν τι πάντως ταῦτα βασιλέος
 βουλευσαμένου ἐδειμιάτου τοὺς Ἰωνας. Μετὰ δὲ ὁ Ἰστι- ⁴
 αῖος δι' ἀγγέλου ποιεύμενος Ἑρμίππου ἀνδρὸς Ἀταρνεῖ-
 τεω τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐοῦσι Περσέων ἐπεμπε βιβλία ὥς
 προλελεσχημευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. ὁ δὲ Ἑρ-
 μιππος πρὸς τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, οὐ διδοῖ, φέρων δὲ
 ἐνεχείρισε τὰ βιβλία Ἀρταφέρνηϊ. ὁ δὲ μαθὼν ἅπαν τὸ
 γινόμενον ἐκέλευε τὸν Ἑρμιππον τὰ μὲν παρὰ τοῦ Ἰστι-
 αίου δοῦναι φέροντα τοῖσιν ἐφερε, τὰ δὲ ἀμοιβαῖα τὰ
 παρὰ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἰστιαίῳ ἐωυτῷ δοῦ-
 ναι. τούτων δὲ γενομένων φανερῶν ἀπέκτεινε ἐνθαῦτα
 πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφέρνης. Περὶ Σάρδεις μὲν δὴ ⁵
 ἐγένετο ταραχὴ, Ἰστιάου δὲ ταύτης ἀποσφαλέντα τῆς ἐλ-
 πίδος Χιοὶ κατήγον ἐς Μίλητον αὐτοῦ Ἰστιάου δεηθέν-
 τος. οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι ἀπαλλαχθέντες καὶ Ἀριστα-
 γόρῃ οὐδαμῶς πρόθυμοι ἦσαν ἄλλον τύραννον δέει-

σθαι ἐς τὴν χώραν, οἷα ἐλευθερίας γευσάμενοι. καὶ δὴ, νυκτὸς γὰρ εὐρύσης βίῃ ἐπειράτο κατιῶν ὁ Ἰστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον, τιτρώσκειται τὸν μηρὸν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ ὡς ἀπωστὸς τῆς ἐωυτοῦ γίνεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς τὴν Χίον, ἐνθεῦτεν δέ, οὐ γὰρ ἐπειθε τοὺς Χίους ὥστε ἐωυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ ἔπεισε Λεσβίους δοῦναι οἱ νέας. οἱ δὲ πληρώσαντες ὀκτὼ τριήρεις ἔπλων ἅμα Ἰστιαίῳ ἐς Βυζάντιον, ἐνθαῦτα δὲ ἰζόμενοι τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλωούσας τῶν νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἣ ὅσοι αὐτῶν Ἰστιαίῳ ἔφασαν ἐτοιμοὶ εἶναι πελθεσθαι.

- 6 Ἰστιαῖος μὲν νυν καὶ Μυτιληναῖοι ἐποίουν ταῦτα, ἐπὶ δὲ Μίλητον αὐτὴν ναυτικὸς πολλὸς καὶ πεζὸς ἦν στρατὸς προσδόκιμος· συστραφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων καὶ ἐν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τάλλα πολίσματα περὶ ἐλάσσονος ποιησάμενοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ Φοίνικες μὲν ἦσαν προθυμότατοι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι νεωστὶ κατεστραμμένοι.
- 7 καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. Οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστράτευον, Ἴωνες δὲ πυνθάνομενοι ταῦτα ἐπεμπον προβούλους σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον. ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι ἐς τοῦτον τὸν χώρον καὶ βουλευομένοισι ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξουν Πέρσῃσι, ἀλλὰ τὰ τεῖχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πληροῦν ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Αἶδην, προναυμαχῆσοντας Μιλήτου· ἣ δὲ Αἶδη
- 8 ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ πόλει τῇ Μιλησίων κειμένη. Μετὰ δὲ ταῦτα πεπληρωμένῃσι τῇσι νηυσὶ παρήσαν οἱ Ἴωνες, σὺν δέ σφι καὶ Αἰολέων οἱ Λέσβον νέμονται· ἐτάσσοντο δὲ ὥδε· τὸ μὲν πρὸς τὴν ἡῶ εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσται, νέας παρεχόμενοι ὀγδῶκοντα, εἶχοντο δὲ τούτων

Πριηνέες δυνάδεκα νηυσὶ καὶ Μνούσιοι τρισὶ νηυσὶ, Μυ-
 οῦσίων δὲ Τήιοι εἰχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσὶ, Τηίων δὲ
 εἰχοντο Χίοι ἑκατὸν νηυσὶ· πρὸς δὲ τούτοις Ἐρυθραῖοί
 τε ἐτάσσοντο καὶ Φωκαῖες, Ἐρυθραῖοι μὲν ὀκτὼ νέας
 παρεχόμενοι, Φωκαῖες δὲ τρεῖς· Φωκαῖέων δὲ εἰχοντο
 Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο
 ἔχοντες τὸ πρὸς ἐσπέρην κέρας Σάμιοι ἑξήκοντα νηυσὶ.
 πασέων δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο τρεῖς καὶ
 πεντήκοντα καὶ τριηκόσiai τριήρεις. αὗται μὲν Ἰώνων 9
 ἦσαν, τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ἦσαν ἑξα-
 κόσiai. ὥς δὲ καὶ αὗται ἀπίκατο πρὸς τὴν Μιλησίην καὶ
 ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ Περσέων στρατηγοὶ
 πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων νεῶν καταρρώδησαν,
 μὴ οὐ δυνατοὶ γένωνται ὑπερβαλέσθαι, καὶ οὕτω οὔτε
 τὴν Μίλητον οἶοί τε ἔωσι ἐξελεῖν μὴ οὐκ ἔόντες ναυκρά-
 τορες, πρὸς τε Δαρείου κινδυνεύσωσι κακόν τι λαβεῖν.
 ταῦτα ἐπιλεγόμενοι συλλέξαντες τῶν Ἰώνων τοὺς τυράν-
 νους, οἳ ὑπ' Ἀρισταγόρῳ μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέν-
 τες τῶν ἀρχέων ἐφευγον εἰς Μήδους, ἐτύγγανον δὲ τότε
 συστρατεύομενοι ἐπὶ τὴν Μίλητον, τούτων τῶν ἀνδρῶν
 τοὺς παρεόντας συγκαλέσαντες ἔλεγόν σφι τάδε· "Ἄνδρες
 Ἰῶνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασιλέος
 οἶκον· τοὺς γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ὑμέων πολιήτας πειρά-
 σθω ἀποσχίζων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ. προσχόμε-
 νοι δὲ ἐπαγγείλασθε τάδε, ὥς πείσονται τε ἄχαρι οὐδὲν
 διὰ τὴν ἀπόστασιν, οὐδὲ σφι οὔτε τὰ ἰρὰ οὔτε τὰ ἰδία
 ἐμπερήσεται, οὐδὲ βιαιότερον ἔξουσιν οὐδὲν, ἢ πρότερον
 εἶχον· εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι, οἳ δὲ πάντως διὰ
 μάχης ἐλεύσονται, τάδε σφι λέγετε ἐπηρεάζοντες, τάπερ
 σφας κατέξει, ὥς ἐσσωθέντες τῇ μάχῃ ἐξανδραποδιεῦν-
 ται, καὶ ὥς σφῶν τοὺς παῖδας ἐκτομίαις ποιήσομεν, τὰς
 δὲ παρθένους ἀνκασπάστους εἰς Βάκτρα, καὶ ὥς τὴν χώραν

- 10 ἄλλοισι παραδώσομεν. Οἱ μὲν δὲ ἔλεγον ταῦτα, τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι διέπεμπον νυκτὸς ἕκαστος εἰς τοῦδε ἑωυτοῦ ἐξαγγελλόμενος. οἱ δὲ Ἴωνες, εἰς τοὺς καὶ ἀπίκοντο αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι, ἀγνωμοσύνη τε διεχρέοντο καὶ οὐ προσίεντο τὴν προδοσίην, ἑωυτοῖσί τε ἕκαστοι ἐδόκεον μούννοισι ταῦτα τοῦδε Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μὲν νυν ἰθέως ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων
- 11 ἐγίνετο, μετὰ δὲ τῶν Ἰώνων συλληχθέντων ἐς τὴν Αἶδην ἐγίνοντο ἀγοραί. καὶ δὴ κοῦ σφι καὶ ἄλλοι ἡγορεύοντο, ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Φωκαεὺς στρατηγὸς Διονύσιος λέγων τάδε· Ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι, καὶ τούτοις ὥς δρηπέτησι· νῦν ὦν ὑμεῖς, ἣν μὲν βούλησθε ταλαιπωρίας ἐνδέκεσθαι, τὸ παραχρῆμα μὲν πόνος ὑμῖν ἔσται, οἰοί τε δὲ ἔσεσθε ὑπερβαλόμενοι τοὺς ἐναντίους εἶναι ἐλευθέροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τε καὶ ἀταξίῃ διαχρήσεσθε, οὐδεμίαν ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώσειν ὑμέας δίκην βασιλεῖ τῆς ἀποστάσιος. ἀλλ' ἐμοὶ τε πεῖθεσθε καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε· καὶ ὑμῖν ἐγὼ θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων ὑποδέκομαι ἢ οὐ συμμῖξιν τοὺς πολεμίους ἢ συμμίσγοντας
- 12 πολλὸν ἐλασσώσεσθαι. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτράπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διονυσίῳ. ὁ δὲ ἀνάγων ἐκαστοτε ἐπὶ κέρως τὰς νέας, ὅπως τοῖσι ἐρέτησι χρήσαιτο διέκπλοον ποιεύμενος τῇσι νηυσὶ δι' ἀλληλέων καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὀπλίσεις, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκει ἐπ' ἀγκυρέων, παρείχε τε τοῖσι Ἴωσι πόνον δι' ἡμέρης. μέχρι μὲν νυν ἡμερέων ἐπὶ ἐπείθοντό τε καὶ ἐποίηον τὸ κελευόμενον, τῇ δὲ ἐπὶ ταύτῃσι οἱ Ἴωνες, οἷα ἀπαθές ἐόντες πόνων τοιούτων τετραγμένοι τε ταλαιπωρήσιν τε καὶ ἡλίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑωυτοὺς τάδε· Τίνα δαιμόνων παραβάντες τάδε ἀναπίμπλαμεν; οἷτινες παραφρονήσαντες καὶ ἐκπλώσαντες ἐκ τοῦ νόου ἄνδρες Φωκαεῖς ἀλα-

ζόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, ἐπιτρέψαντες ἡμέας αὐτοὺς ἔχομεν· ὁ δὲ παραλαβὼν ἡμέας λυμαινεται λύμῃσι ἀνηκέστοισι, καὶ δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νούσους πεπτῶκασι, πολλοὶ δὲ ἐπίδοξοι τῶντὸ τοῦτο πείσεσθαι· πρό τε τούτων τῶν κακῶν ἡμῖν γε κρέσσον καὶ ὀτιῶν ἄλλο παθεῖν ἐστι, καὶ τὴν μέλλουσαν δουλητήν ὑπομεῖναι, ἢ τις ἐσται, μᾶλλον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. φέρετε, τοῦ λοιποῦ μὴ πειθώμεθα αὐτοῦ. Ταῦτα ἔλεξαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀντίκα πείθεσθαι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ' οἷα στρατιῇ σκηυὰς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ ἐσκητροφέοντο καὶ ἐσβαλνεν οὐκ ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας οὐδ' ἀναπειρᾶσθαι. Μαθόντες δὲ ταῦτα γινόμενα ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ 13 στρατηγοὶ τῶν Σαμίων, ἐνθαῦτα δὴ παρ' Αἰάκεος τοῦ Συλοσῶντος ἐκείνους τοὺς πρότερον ἐπεμπε λόγους ὁ Αἰάκης κελευόντων τῶν Περσέων, δεόμενός σφεων ἐκλιπεῖν τὴν Ἰώνων συμμαχίην, οἱ Σάμιοι δὲ ὁρέοντες ἅμα μὲν εὐοῦσαν ἀταξίην πολλὴν ἐκ τῶν Ἰώνων ἐδέκοντο τοὺς λόγους, ἅμα δὲ κατεφαίνετό σφι εἶναι ἀδύνατα τὰ βασιλέος πρήγματα ὑπερβαλέσθαι, εὖ τε ἐπιστάμενοι, ὥς, εἰ καὶ τὸ παρεὸν ναυτικὸν ὑπερβαλοῖατο, ἄλλο σφι παρ- 14 ἐσται πενταπλήσιον. προφάσιος ὧν ἐπιλαβόμενοι, ἐπέτε τάχιστα εἶδον τοὺς Ἰωνας ἀρνεομένους εἶναι χρηστούς, ἐν κέρδει ἐποιεῦντο περιποιῆσαι τὰ τε ἱρὰ τὰ σφέτερα καὶ τὰ ἴδια. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' ὅτεν τοὺς λόγους ἐδέκοντο, παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντος τοῦ Αἰάκεος, τύραννος δὲ ἐὼν Σάμου ὑπὸ τοῦ Μιλησίου Ἀρισταγόρεω ἀπεστέρητο τὴν ἀρχὴν κατὰπερ οἱ ἄλλοι τῆς Ἰωνίης τύρανοι. Τότε δὲ ὧν ἐπεί ἐπέπλων οἱ Φοίνικες, οἱ Ἰωνες ἀν- 14 ανῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ἐπὶ κέρας. ὥς δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγένοντο καὶ συνέμισγον ἀλλήλοισι, τὸ ἐνθεῦτεν οὐκ ἔχω ἀτρεκέως συγγράφαι, οἱ τινες τῶν Ἰώνων ἐγένοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ· ἀλλήλους

- γὰρ καταιτιεῦνται. λέγονται δὲ Σάμιοι ἐνθαῦτα κατὰ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Αἰάκεια ἀειράμενοι τὰ ἱστία ἀποπλῶσαι ἐκ τῆς τάξιος ἐς τὴν Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν. τούτων δὲ οἱ τριήραρχοι παρέμενον καὶ ἐναυμάχεον ἀνηκουστήσαντες τοῖσι στρατηγοῖσι· καὶ σφι τὸ κοινὸν τῶν Σαμίων ἔδωκε διὰ τοῦτο τὸ πρῆγμα ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι πατρόθεν ὡς ἀνδράσι ἀγαθοῖσι γενομένοισι, καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ ἀγορῇ. ἰδόμενοι δὲ καὶ Λέσβιοι τοὺς προσεχέας φεύγοντας τῶντ' ἐποίεον τοῖσι Σαμίοισι· ὧς δὲ καὶ οἱ πλεῖνες τῶν Ἰώνων ἐποίεον τὰ αὐτὰ ταῦτα.
- 15 Τῶν δὲ παραμεινάντων ἐν τῇ ναυμαχίῃ περιέφθησαν τρηχύτατα Χίοι ὡς ἀποδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ οὐκ ἐθελοκακέοντες· παρείχοντο μὲν γὰρ, ὥσπερ καὶ πρότερον εἰρέσθη, νέας ἑκατὸν καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων ἄνδρας τεσσαεράκοντα τῶν ἀστῶν λογάδας ἐπιβατεύοντας· ὁρέοντες δὲ τοὺς πολλοὺς τῶν συμμάχων προδιδόντας οὐκ ἐδικαίευν γενέσθαι τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν ὁμοῖοι, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμονωμένοι διεκπλώνοντες ἐναυμάχεον, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἐλόντες νέας συχνὰς ἀπέβαλον τῶν σφετέρων νεῶν τὰς πλεῖνας. Χίοι μὲν δὴ τῇσι
- 16 λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύρουσι ἐς τὴν ἑωυτῶν, ὅσοις δὲ τῶν Χίων ἀδύνατοι ἦσαν αἱ νέες ὑπὸ τραμάτων, οὗτοι δὲ ὡς ἐδιώκοντο, καταφυγγάνουσι πρὸς τὴν Μυκάλην. νέας μὲν δὴ αὐτοῦ ταύτῃ ἐποκέιλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ πεξῇ ἐκομίζοντο διὰ τῆς ἡπείρου. ἐπεὶ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐφεσίην κομιζόμενοι οἱ Χίοι, νυκτός τε ἀπίκοντο ἐς αὐτὴν καὶ ἐόντων τῇσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμοφορίων. ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφέσιοι, οὔτε προακηκοότες ὡς εἶχε περὶ τῶν Χίων, ἰδόντες τε στρατὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβεβληκότα, πάγχυ σφέας καταδόξαντες εἶναι κλώπας καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς γυναικας ἐξεβώθειον πανδημεὶ καὶ ἔκτεινον τοὺς Χίους. οὗτοι μὲν νυν τοιαύτῃσι περιέπιπτον τύχησι,

Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς ἐπεῖτε ἔμαθε τῶν Ἰωνῶν τὰ 17
 πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἐλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων
 ἀπέπλωε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὥς ἀνδρα-
 ποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ, ὁ δὲ ἰθὺς ὥς εἶχε ἐπλωε
 ἐς Φοινίκην, γαύλους δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας καὶ χρήματα
 λαβὼν πολλὰ ἐπλωε ἐς Σικελίην, ὁρμεόμενος δὲ ἐνθεῦ-
 τεν ληιστῆς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενός, Καρχη-
 δούσιον δὲ καὶ Τυρσηνῶν.

Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεῖτε τῇ ναυμαχίῃ ἐνέικον τοὺς Ἴω- 18
 νας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης
 καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τεῖχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσ-
 φέροντες αἰφείνουσι κατ' ἄκρης ἔκτω ἔτει ἀπὸ τῆς ἀποστά-
 σιος τῆς Ἀρισταγόρου, καὶ ἡνδραποδίσαντο τὴν πόλιν
 ὥστε συμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστηρίῳ τῷ ἐς Μίλητον
 γενομένῳ.

Χρεόμενοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτη- 19
 ρίης τῆς πόλιος τῆς σφετέρης ἐχρήσθη ἐπίκοινον χρηστή-
 ριον, τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργεῖους φέρουν, τὴν δὲ παρ-
 ενθήκην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μὲν νυν ἐς τοὺς Ἀρ-
 γεῖους ἔχον, ἐπεὰν κατὰ τοῦτο γένωμαι τοῦ λόγου, τότε
 μνησθήσομαι, τὰ δὲ τοῖσι Μιλησίοισι οὐ παρεοῦσι ἔχρησε,
 ἔχει ᾧδε.

Καὶ τότε δὴ, Μίλητε, κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων,
 Πολλοῖσιν δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ,
 Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νύφουσι κομήταις,
 Νηοῦ δ' ἡμετέρου Διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.
 τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὅτε γε ἄν-
 δρες μὲν οἱ πλευνες ἐκτείνοντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἐόν-
 των κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων
 λόγῳ ἐγίνοντο, ἱρὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, ὁ νηὸς τε καὶ
 τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπὶμπρατο. τῶν δ' ἐν τῷ
 ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἐτέρωθι τοῦ λό-
 5

- 20 γον ἐποιησάμην. Ἐνθεῦτεν οἱ ξωγρηθέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σούσα. βασιλεὺς δὲ σφεας Δαρείος κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκισε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσῃ, ἐν Ἀμπῇ πόλει, παρ' ἣν Τύρῃς ποταμὸς παραρρέων ἐς θάλασσαν ἐξίει. τῆς δὲ Μιλησίης χώρης αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ
- 21 δὲ ὑπεράκρια ἔδοσαν Καροὶ Πηδασεῦσι κεκτῆσθαι. Παρθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλησίοισι πρὸς Περσέων οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην Συβαρίται, οἱ Λάον τε καὶ Σκίδρον οἴκεον τῆς πόλιος ἀπεστερημένοι. Συβάριος γὰρ ἀλούσης ὑπὸ Κροτωνιητέων Μιλήσιοι πάντες ἡβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλὰς καὶ πένθος μέγα προσεθήκυντο· πόλιες γὰρ αὐταὶ μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀλλήλῃσι ἐξεινώθησαν· οὐδὲν ὁμοίως καὶ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἀλώσει τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δράμα Μιλήτου ἄλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θέητρον καὶ ἐξημίωσάν μιν ὥς ἀναμνήσαντα οἰκῆια κακὰ χιλήσι δραχμῇσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.
- 22 Μιλήτος μὲν νυν Μιλησίων ἡρήμωτο, Σαμίων δὲ τοιοῦτι τι ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μηδούς ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθὲν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἐδόκει δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βουλευομένοισι, πρὶν ἢ σφι ἐς τὴν χώραν ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεια, ἐς ἀποικίην ἐκπλῶειν μηδὲ μένοντας Μηδοῖσι τε καὶ Αἰάκει δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἰωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη ἐστὶ μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τῆς Σικελίης· τοιούτων ὧν ἐπικαλεομένων οἱ Σάμιοι μοῦνοι Ἰώνων ἐστάλη-

σαν, σὺν δέ σφι Μιλησίων οἱ ἐκπεφευγότες. Ἐν ᾧ τοι- 23
 οὔδε δὴ τι συνηνείκε γενέσθαι· Σάμιοι γὰρ κομιζόμενοι
 ἐς Σικελίην ἐγίνοντο ἐν Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι,
 καὶ Ζαγκλαῖοι αὐτοῖ τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ οὖνομα
 ἦν Σκύθης· περικατέατο πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βου-
 λόμενοι· μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίου τυράννος Ἀναξίλλεως,
 ὥστε ἔων τότε διάφορος τοῖσι Ζαγκλαίοισι, συμμίσας τοῖσι
 Σαμίοισι ἀναπελθεῖ, ὥς χρεὼν εἴη Καλὴν μὲν ἀκτὴν, ἐπ' ἣν
 ἐπλων, ἔαν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν ἐοῦσαν ἐρῇ-
 μον ἀνδρῶν· πειθομένων δὲ τῶν Σαμίων καὶ σχόντων
 τὴν Ζάγκλην ἐνθαῦτα οἱ Ζαγκλαῖοι ὥς ἐπύθοντο ἐχομέ-
 νην τὴν πόλιν ἑωυτῶν, ἐβώθεον αὐτῇ καὶ ἐπεκαλέοντο
 Ἴπποκράτεα τὸν Γέλης τυράννον· ἦν γὰρ δὴ σφι οὗτος
 σύμμαχος· ἐπεῖτε δὲ αὐτοῖσι καὶ ὁ Ἴπποκράτης σὺν τῇ
 στρατῇ ἦκε βωθέων, Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν
 Ζαγκλαίων ὥς ἀποβαλόντα τὴν πόλιν ὁ Ἴπποκράτης πε-
 δήσας, καὶ τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθογένηα, ἐς Ἴνυκον
 πόλιν ἀπέπεμψε, τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους κοινολο-
 γησάμενος τοῖσι Σαμίοισι καὶ ὄρκους δοὺς καὶ δεξάμενος
 προέδωκε· μισθὸς δέ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σα-
 μίων, πάντων τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεα
 λαβεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν πάντα Ἴπ-
 ποκράτεα λαγχάνειν· τοὺς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν Ζαγκλαίων
 αὐτὸς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δῆσας, τοὺς δὲ κορυ-
 φαίους αὐτῶν τριηκοσίους ἔδωκε τοῖσι Σαμίοισι κατα-
 σφάζειν· οὐ μέντοι οἷ γε Σάμιοι ἐποίησαν ταῦτα· Σκύ- 24
 θης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μούναρχος ἐκ τῆς Ἰνύκου ἐκ-
 οιδερόσκει ἐς Ἰμέρην, ἐκ δὲ ταύτης παρῇν ἐς τὴν Ἀσίην
 καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον· καὶ μιν ἐνόμισε Δαρεῖος
 πάντων ἀνδρῶν δικαιοτάτον εἶναι, ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος
 παρ' ἑωυτὸν ἀνέβησαν· καὶ γὰρ παραιτησάμενος βασιλέα
 ἐς Σικελίην ἀπῆκετο καὶ αὐτὶς ἐκ τῆς Σικελίης ὁπίσω παρὰ

- βασιλέα, ἐς ὃ γῆραι μέγα ὄλβιος ἐὼν ἐτελεύτησε ἐν Πέρ-
 σησι. Σάμιοι δὲ ἀπαλλαχθέντες Μήδων ἀπονητὶ πόλιν
 25 καλλίστην Ζάγκλην περιεβεβλέατο. μετὰ δὲ τὴν ναυμα-
 χίην τὴν ὑπὲρ Μιλήτου γενομένην Φοίνικες κελουσάν-
 των Περσέων κατήγον ἐς Σάμον Διάκεια τὸν Συλοσῶντος
 ὡς πολλοῦ τε ἄξιον γενόμενον σφίσι καὶ μεγάλα κατερ-
 γασάμενον. καὶ Σάμιοισι μούνοισι τῶν ἀποστάντων ἀπο
 Δαρείου διὰ τὴν ἐκλειψιν τῶν νεῶν τὴν ἐν τῇ ναυμαχίῃ
 οὔτε ἡ πόλις οὔτε τὰ ἱερὰ ἐνεπρήσθη. Μιλήτου δὲ ἀλου-
 σης αὐτίκα Καρίην ἔσχον οἱ Πέρσαι, τὰς μὲν ἐθέλουσιν
 τῶν πόλεων ὑποκυψάσας, τὰς δὲ ἀνάγκη προσηγάγοντο.
 26 Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἐγένετο, Ἰστιαῖοι δὲ τῷ Μιλησίῳ
 ἐόντι περὶ Βυζάντιον καὶ συλλαμβάνοντι τὰς Ἰώνων ὀλ-
 κάδας ἐκπλωούσας ἐκ τοῦ Πόντου ἐξαγγέλλεται τὰ περὶ
 Μιλήτον γενόμενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλήσποντον ἔχοντα
 πρήγματα ἐπιτράπει Βισιάτῃ Ἀπολλοφάνεος παιδί Ἀβυ-
 δημῷ, αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους ἐς Χίον ἐπλῶε, καὶ Χίων
 φρουρῇ οὐ προσιεμένη μιν συνέβαλε ἐν Κοίλοισι καλεο-
 μένοισι τῆς Χίης χώρας. τούτων τε δὴ ἐφόνευσε συχνοῦς,
 καὶ τῶν λοιπῶν Χίων, οἷα δὴ κεκακωμένων ἐκ τῆς ναυ-
 μαχίης, ὃ Ἰστιαῖος ἔχων τοὺς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ
 27 Πολίχνης τῆς Χίων ὁρμώμενος. Φιλέει δὲ κῶς προση-
 μαίνειν, εὐτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ ἢ πόλι ἢ ἔθνεϊ ἔσε-
 σθαι· καὶ γὰρ Χίοισι πρὸ τούτων σημήνια μεγάλα ἐγέ-
 νετο. τοῦτο μὲν σφι πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν νενηιέων
 ἑκατὸν δύο μῦνοι τούτων ἀπενόστησαν, τοὺς δὲ ὀκτώ
 τε καὶ ἐνευήκοντα αὐτῶν λοιμὸς ὑπολαβὼν ἀπῆνικε,
 τοῦτο δὲ ἐν τῇ πόλει τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγῳ πρὸ
 τῆς ναυμαχίης, παισὶ γράμματα διδασκομένοισι ἐνέπεσε
 ἡ στέγη, ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἰκοσι παίδων εἰς μῦνον
 ἀπέφυγε. ταῦτα μὲν σφι σημήνια ὁ θεὸς προέδεξε, μετὰ
 δὲ ταῦτα ἡ ναυμαχία ὑπολαβοῦσα ἐς γόνυ τὴν πόλιν

ἔβαλε, ἐπὶ δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεγένετο Ἰστιαιὸς Λεσβίους
 ἄγων· κεκακωμένων δὲ τῶν Χίων, καταστροφὴν εὐπε-
 τέως αὐτῶν ἐποίησατο. Ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Ἰστιαιὸς ἐστρα- 28
 τεύετο ἐπὶ Θάσον ἄγων Ἰώνων καὶ Αἰολέων συχνοῦς. πε-
 ρικατημένῳ δὲ οἱ Θάσον ἦλθε ἀγγελίη, ὥς οἱ Φοίνικες
 ἀναπλώουσι ἐκ τῆς Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην. πυ-
 θάμενος δὲ ταῦτα Θάσον μὲν ἀπόρθητον λείπει, αὐτὸς
 δὲ ἐς τὴν Λέσβον ἠπείγετο ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιήν. ἐκ
 Λέσβου δὲ λιμαινούσης οἱ τῆς στρατιῆς πέρην διαβαίνει,
 ἐκ τοῦ Ἀταρνεὸς ὡς ἀμύσων τὸν σίτον, τὸν τε ἐνθεῦτεν
 καὶ τὸν ἐκ Καίχου πεδίου, τὸν τῶν Μυσῶν. ἐν δὲ τού-
 τοις τοῖσι χωρίοις ἐτύγχανε εὖν Ἀρπαγὸς ἀνὴρ Πέρσης,
 στρατηγὸς στρατιῆς οὐκ ὀλίγης, ὅς οἱ ἀποβάντι συμβα-
 λὼν αὐτόν τε Ἰστιαιὸν ξωγρήν ἔλαβε καὶ τὸν στρατὸν αὐ-
 τοῦ τὸν πλέω διεφθειρε. Ἐξωγρήθη δὲ ὁ Ἰστιαιὸς ὥδε· 29
 ὥς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρσησι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς
 Ἀταρνεΐτιδος χώρας, οἱ μὲν συνέστασαν χρόνον ἐπὶ πολ-
 λὸν, ἡ δὲ ἵππος ὕστερον ὁρμηθεῖσα ἐπιπίπτει τοῖσι Ἑλ-
 λησι· τό τε δὴ ἔργον τῆς ἵππου τοῦτο ἐγένετο, καὶ τε-
 τραμμένων τῶν Ἑλλήνων ὁ Ἰστιαιὸς ἐλπίζων οὐκ ἀπολέε-
 σθαι ὑπὸ βασιλέος διὰ τὴν παρεούσαν ἁμαρτάδα φιλο-
 ψυχίην τοιήνδε τινα ἀναιρέεται· ὥς φεύγων τε κατελαμ-
 βάνετο ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω καὶ ὥς κατααιρεόμενος ὑπ'
 αὐτοῦ ἐμέλλε συγκεντηθήσεσθαι, Περσίδα γλώσσαν μετ-
 εις καταμηνύει ἑωυτὸν, ὥς εἴη Ἰστιαιὸς ὁ Μιλήσιος. Εἰ 30
 μὲν νυν, ὥς ἐξωγρήθη, ἀνήχθη ἀρόμενος παρὰ βασιλέα
 Δαρεῖον, ὁ δὲ οὐτ' ἂν ἔπαθε κακὸν οὐδὲν δοκέειν ἐμοί,
 ἀπῆκέ τ' ἂν αὐτῷ τὴν αἰτίην· νῦν δέ μιν αὐτῶν τε τού-
 των εἵνεκεν, καὶ ἵνα μὴ διαφυγῶν αὐτὶς μέγας παρὰ βα-
 σιλέϊ γένηται, Ἀρταφέρνης τε ὁ Σαρδίων ὑπαρχος καὶ ὁ
 λαβὼν Ἀρπαγὸς, ὥς ἀπύκετο ἀρόμενος ἐς Σάρδις, τὸ μὲν
 αὐτοῦ σῶμα αὐτοῦ ταύτῃ ἀνεσταύρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν

- ταριχεύσαντες ἀνῆνεικαν παρὰ βασιλέα Δαρείον ἐς Σού-
σα. Δαρεῖος δὲ πυνθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαιτησάμενος
τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ὅτι μιν οὐ ζώοντα ἀνῆγαγον ἐς
ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἰστιαίου λούσαντας
τε καὶ περιστείλαντας εὐ ἐνετείλατο θάψαι ὡς ἀνδρὸς με-
γάλως ἑωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι εὐεργέτῳ. Τὰ μὲν περὶ
- 31 Ἰστιαίου οὕτω ἔσχε, ὁ δὲ ναυτικός στρατὸς ὁ Περσέων
χειμερίσας περὶ Μίλητον τῷ δευτέρῳ ἔτει ὡς ἀνέπλωσε,
αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας,
Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. ὅπως δὲ λάβοι τινὰ τῶν
νήσων, ὡς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγῆνευον
τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον·
ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς ἐκ θαλάσσης τῆς βο-
ρηίης ἐπὶ τὴν νοτιήν διήκουσι, καὶ ἔπειτεν διὰ πάσης τῆς
νήσου διέρχονται ἐκθηρεύοντες τοὺς ἀνθρώπους. αἰρεῖον
δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλεις τὰς Ἰάδας κατὰ τὰ αὐτὰ,
πλὴν οὐκ ἐσαγῆνευον τοὺς ἀνθρώπους· οὐ γὰρ οἶά τ'
- 32 ἦν. Ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς
ἀπειλὰς, τὰς ἐπηπείλησαν τοῖσι Ἰωσι στρατοπεδευομέ-
νοισι ἐναντία σφίσι. ὡς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν τῶν πολλῶν,
παῖδάς τε τοὺς εὐειδεστάτους ἐκλεγόμενοι ἐξέταμνον καὶ
ἐποίηον ἀντὶ τοῦ εἶναι ἐνόρχις εὐνούχους, καὶ παρθέ-
νους τὰς καλλιστευούσας ἀνασπάστους παρὰ βασιλέα·
ταῦτά τε δὴ ἐποίηον, καὶ τὰς πόλεις ἐνεπίμπρασαν ἀν-
τοῖσι ἱροῖσι. οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδουλώθησαν,
πρῶτον μὲν ὑπὸ Λυδῶν, οἷς δὲ ἐπέξῃς τότε ὑπὸ Περσέων.
- 23 Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικός στρα-
τὸς τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλάωντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἶρεε
πάντα· τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιᾷ αὐτοῖσι ὑποχείρια ἦν γεγο-
νότα κατ' ἡπειρον. Εἰσὶ δὲ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αἶδε τοῦ
Ἑλλησπόντου· Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλεις συχναὶ
ἔνυϊσι, καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ Θρηίκης καὶ

Σηλυβρίη τε καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι μὲν νυν καὶ οἱ
 πέρηθεν Καληγηδόνιοι οὐδ' ὑπέμειναν ἐπιπλώοντας τοὺς
 Φοίνικας, ἀλλ' οἰχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφετέρην ἔσω
 ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον, καὶ ἐνθαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην
 οἰκισαν, οἱ δὲ Φοίνικες κατακαύσαντες ταύτας τὰς χώρας
 τὰς καταλεχθείσας τράπονται ἐπὶ τε Προκόννησον καὶ
 Ἀρτάκην, πυρὶ δὲ καὶ ταύτας νείμαντες ἐπλωον αὐτὶς ἐς
 τὴν Χερσόνησον ἐξαιρήσαντες τὰς ἐπιλοίπους τῶν πο-
 λίων, ὅσας πρότερον προσσχόντες οὐ κατέστυραν. ἐπὶ δὲ
 Κυζικὸν οὐδὲ ἐπλωσαν ἀρχήν· αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι
 πρότερον τοῦ Φοινίκων ἐσπλόου ἐγερόνεσαν ὑπὸ βασιλεῖ
 Οἰβάρεϊ τῷ Μεγαβάζου ὁμολογήσαντες, τῷ ἐν Δασκυ-
 λείῳ ὑπάρχῳ. τῆς δὲ Χερσονήσου, πλὴν Καρδίας πόλιος,
 τὰς ἄλλας πάσας ἐχειρώσαντο οἱ Φοίνικες.

Ἐτυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι τότε Μιλτιάδης ὁ Κί- 34
 μωνος τοῦ Στησαγόρεω, κτησαμένου τὴν ἀρχὴν ταύτην
 πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου τρόπῳ τοιῷδε· εἶχον
 Δόλογχοι Θρήικες τὴν Χερσόνησον ταύτην. οὗτοι ὦν οἱ
 Δόλογχοι πιεσθέντες πολέμῳ ὑπ' Ἀψινθίων ἐς Δελφούς
 ἐπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου χρησομένους.
 ἡ δὲ Πυθίη σφί ἀνεῖλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι ἐπὶ τὴν χώ-
 ρην τοῦτον, ὃς ἂν σφεας ἀπιόντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ πρῶτος
 ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογχοι τὴν ἱερὴν ὁδὸν
 διὰ Φωκέων τε καὶ Βαιωτῶν ἤσαν καὶ σφεας ὥς οὐδεὶς
 ἐκάλεε, ἐκτράπονται ἐπ' Ἀθηνέων. Ἐν δὲ τῇσι Ἀθήνῃσι 35
 τηνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος, ἀτὰρ
 ἐδυνάστευε καὶ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, ἐὼν οἰκίης τε-
 θριπποτρόφου, τὰ μὲν ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰακοῦ τε καὶ Αἰ-
 γίνης γεγονώς, τὰ δὲ νεώτερα Ἀθηναῖος, Φιλαίου τοῦ
 Αἰαντος παιδός, γενομένου πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης
 Ἀθηναίου. οὗτος ὁ Μιλτιάδης κατημενος ἐν τοῖσι προ-
 θύροισι τοῖσι ἑαυτοῦ, ὁρέων τοὺς Δολόγκους παριόντας

- ἐσθῆτα οὐκ ἐγγωρίην ἔχοντας καὶ αἰχμὰς προσεβώσατο, καὶ σφι προσελθούσι ἐπηγγείλατο καταγωγὴν καὶ ξείνια. οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ ξεινισθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐξέφαινον πᾶν οἱ τὸ μαντήιον, ἐκφάναντες δὲ ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν πεῖθεσθαι. Μιλτιάδεα δὲ ἀκούσαντα παραντίκα ἐπεισε ὁ λόγος οἷα ἀχθόμενόν τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ καὶ βουλόμενον ἐκποδὼν εἶναι. αὐτίκα δὲ ἐστάλη ἐς Δελφοὺς ἐπειρησόμενος τὸ χρηστήριον, εἰ ποιεῖ τᾶπερ αὐτοῦ οἱ
- 36 Δολόγκοι προσεδέοντο. Κελενούσης δὲ καὶ τῆς Πυθίης, οὕτω δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, Ὀλύμπια ἀναραιρηκῶς πρότερον τούτων τεθρίππων, τότε παραλαβὼν Ἀθηναίων πάντα τὸν βουλόμενον μετέχειν τοῦ στόλου ἔπλωε ἅμα τοῖσι Δολόγκοις, καὶ ἔσχε τὴν χώραν. καὶ μιν οἱ ἐπαργόμενοι τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀπειχίσε τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου ἐκ Καρδίας πόλιος ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφεας οἱ Ἀψινθιοὶ δηλέεσθαι ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώραν. εἰσὶ δὲ οὗτοι στάδιοι ἔξ τε καὶ τριήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἡ Χερσονήσος ἔσω πᾶσά ἐστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρακοσίων
- 37 τὸ μῆκος. Ἀποτειχίσας ὦν τὸν αὐχένα τῆς Χερσονήσου ὁ Μιλτιάδης καὶ τοὺς Ἀψινθίους τρόπῳ τοιούτῳ ὥσάμενος τῶν λοιπῶν πρῶτοις ἐπολέμησε Λαμψακηνοῖσι. καὶ μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες αἰρέουσι ζωγρίη. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Ἀνδῶ ἐν γνώμῃ γεροντός· πυθόμενος ὦν ὁ Κροῖσος ταῦτα πέμπων προηγόρευε τοῖσι Λαμψακηνοῖσι μετιέναι Μιλτιάδην; εἰ δὲ μὴ, σφέας πίτυος τρόπον ἠπείλεις ἐκτρίψειν. πλανεομένων δὲ τῶν Λαμψακηνῶν ἐν τοῖσι λόγοις, τί ἐθέλει τὸ ἔπος εἶπαι, τό σφι ἠπείλησεν ὁ Κροῖσος, πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν, μόγισ κοτὲ μαθὼν τῶν τις πρεσβυτέρων εἶπε τὸ εἶναι, ὅτι πίτυς μούνη δευδρέων πάντων ἐκκοπεῖσα βλαστὸν οὐδένα μετεῖναι, ἀλλὰ πανώλεθρος ἐξαπόλλυται. δειδαντες ὦν οἱ

Λαμψακηνοὶ Κροῖσον λύσαντες μετήκαν Μιλτιάδην. Οὗ- 38
 τος μὲν δὴ διὰ Κροῖσον ἐκφεύγει, μετὰ δὲ τελευτᾷ ἄπαις,
 τὴν ἀρχὴν τε καὶ τὰ χρήματα παραδούς Στησαγόρῃ τῷ
 Κίμωνος ἀδελφεοῦ παιδὶ ὁμομητρίου. καὶ οἱ τελευτή-
 σαντι Χερσονησίται θύουσι, ὡς νόμος οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶ-
 να ἱππικόν τε καὶ γυμνικὸν ἐπιστᾶσι, ἐν τῷ Λαμψακη-
 νῶν οὐδενὶ ἐγγίνεται ἀγωνίζεσθαι. πολέμου δὲ εὐντός
 πρὸς Λαμψακηνοὺς καὶ Στησαγόρην κατέλαβε ἀποθανεῖν
 ἄπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν πελέκει ἐν τῷ πρυτανίῳ
 πρὸς ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν τῷ λόγῳ, πολεμίου δὲ καὶ
 ὑποθερμότερου τῷ ἔργῳ. Τελευτήσαντος δὲ καὶ Στησα- 39
 γόρῳ τρόπῳ τοιῷδε ἐνθαῦτα Μιλτιάδην τὸν Κίμωνος,
 Στησαγόρῳ δὲ τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφεόν, καταλαμ-
 ψόμενον τὰ πρήγματα ἐπὶ Χερσονήσου ἀποστέλλουσι
 τριῆρεϊ οἱ Πεισιστρατίδαι, οἳ μιν καὶ ἐν Ἀθήνῃσι ἐποίη-
 εῦ, ὡς οὐ συνειδότες δῆθεν τοῦ πατρὸς [Κίμωνος] αὐτοῦ
 τὸν θάνατον, τὸν ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὡς ἐγένετο.
 Μιλτιάδης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσόνησον εἶχε κατ'
 οἴκους, τὸν ἀδελφεὸν Στησαγόρην δηλαδὴ ἐπιτιμέων. οἱ
 δὲ Χερσονησίται πυνθανόμενοι ταῦτα συνελέχθησαν ἀπὸ
 πασέων τῶν πολλῶν οἱ δυναστεύοντες πάντοθεν, κοινῶ
 δὲ στόλῳ ἀπικόμενοι ὡς συλλυπηθησόμενοι ἐδέθησαν
 ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἴσχει τὴν Χερσόνησον πεν-
 τακοσίους βόσκων ἐπικούρους, καὶ γαμέει Ὀλόρου τοῦ
 Θρηίκων βασιλέως θυγατέρα Ἠγησιπύλῃν. Οὗτος δὲ ὁ 40
 Κίμωνος Μιλτιάδης νεωστὶ μὲν ἐληλύθει ἐς τὴν Χερσό-
 νησον, κατελάμβανε δὲ μιν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόν-
 των πρηγμάτων χαλεπώτερα. τρίτῳ μὲν γὰρ ἔτει τούτων
 Σκύθας ἐκφεύγει· Σκύθαι γὰρ οἱ νομαδες ἐρεθισθέντες
 ὑπὸ βασιλέως Δαρείου συνεστράφησαν καὶ ἤλασαν μέχρι
 τῆς Χερσονήσου ταύτης. τούτους ἐπιόντας οὐκ ὑπομείνας
 ὁ Μιλτιάδης ἐφευγε ἀπὸ Χερσονήσου, ἐς ὃ οἱ τε Σκύθαι

ἀπηλλάχθησαν καὶ μιν οἱ Δόλογχοι κατήγαγον ὀπίσω ταῦτα μὲν δὴ τρίτῳ ἔτει πρότερον ἐγεγόνεε τῶν τότε μιν
 41 κατεχόντων, τότε δὲ πυνθανόμενος εἶναι τοὺς Φοίνικας ἐν Τενέδῳ, πληρώσας τριήρεας πέντε χρημάτων τῶν παρ-
 εόντων ἀπέπλωε ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὠρμήθη ἐκ Καρδίας πόλιος, ἔπλωε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου παρ-
 αμείβετό τε τὴν Χερσόνησον, καὶ οἱ Φοίνικες οἱ περι-
 πίπτουσι τῇσι νηυσί. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι τέσσερσι τῶν νεῶν καταφεύγει ἐς Ἴμβρον, τὴν δέ οἱ πέμπτην τῶν νεῶν κατεῖλον διώκοντες οἱ Φοίνικες. τῆς δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδεω παίδων ὁ πρεσβύ-
 τατος ἄρχων Μητίοχος, οὐκ ἐκ τῆς Ὀλόρου τοῦ Θρήικος ἑὼν θυγατὸς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης. καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηὶ εἶλον οἱ Φοίνικες, καὶ μιν πυθόμενοι ὥς εἴη Μιλτιάδεω παῖς, ἀνήγαγον παρὰ βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγά-
 λην καταθήσεσθαι, ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο ἐν τοῖσι Ἴωσι πεῖθεσθαι κελεύων τοῖσι Σκύθησι, ὅτε οἱ Σκύθαι προσεδέοντο λύσαντας τὴν σχεδίην ἀποπλῶειν ἐς τὴν ἑαυτῶν. Δαρεῖος δὲ, ὥς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τὸν Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐποίησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μη-
 τίοχον, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτήσιν ἔδωκε καὶ Περσίδα γυναῖκα, ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο, τὰ ἐς Πέρ-
 σας κεκοσμέεται. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἰμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας.

42 Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν ἐτι πλέον ἐγένετο τούτων ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ τὰδε μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο τούτου τοῦ ἔτεος· Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος μεταπεμφάμενος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολιῶν συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἴωνας ἡνάγκασε ποιέεσθαι, ἵνα θωσίδικοι εἶεν καὶ μὴ ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἡνάγκασε ποιέειν, καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας, τοὺς κα-

λέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ δὴ τούτους
μετρήσας φόρους ἔταξε ἐκάστοισι, οἳ κατὰ χώρην διατε-
λέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ
ὥς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέρνηος, ἐτάχθησαν δὲ σχεδὸν
κατὰ τὰ αὐτὰ τὰ καὶ πρότερον εἶχον. Καί σφι ταῦτα μὲν 43
εἰρηναῖα ἦν, ἅμα δὲ τῷ ἔαρι τῶν ἄλλων καταλελυμένων
στρατηγῶν ἐκ βασιλέος Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε
ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγρό-
μενος, πολλὸν δὲ ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἑὼν καὶ νεωστὶ
γεγαμηκὼς βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοξώστρην.
ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τούτου ὁ Μαρδόνιος ἐπέλτε ἐγένετο
ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα
τῇσι ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες
ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ παραπλώων τὴν Ἀσίην
ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέριστον
θῶμα ἐρέω τοῖσι μὴ ἀποδεκομένοισι Ἑλλήνων Περσέων
τοῖσι ἐπτά Ὀτάνην γνώμην ἀποδέξασθαι, ὥς χρεῶν εἶη
δημοκρατέεσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰω-
νῶν καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος δημοκρατίας κατ-
ίστα ἐς τὰς πόλεις. ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείγετο ἐς τὸν
Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ συνελέχθη μὲν χρήμα πολλὸν νεῶν,
συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι
νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης,
ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας. Αὐταὶ μὲν 44
ὧν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου, ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχον-
τες ὅσας ἂν πλείστας δύναιντο καταστρέφεσθαι τῶν Ἑλ-
ληνίδων πολιῶν, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ θασίους οὐδὲ
χειρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ
Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκλήσαν-
το· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν
ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην
ὑπὸ τὴν ἡπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάν-

θον ὀρμεόμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσὼν δὲ
 σφι περιπλώουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος πάρ-
 τα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων
 πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν
 νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀν-
 θρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης
 ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διε-
 φθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσό-
 μενοι, οἳ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστέατο κατὰ τοῦτο
 διεφθείροντο, οἱ δὲ ὀλίγοι. Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς
 15 οὕτω ἐπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευο-
 μένῳ ἐν Μακεδονίᾳ νυκτὸς Βρύγοι Θρηῖκες ἐπεχείρησαν.
 καὶ σφῶν πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ
 αὐτὸν τραυματίζουσι. οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην
 διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη
 ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφῶας ἵπο-
 χειρίους ἐποιήσατο. τούτους μέντοι καταστρεφάμενος
 ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας
 πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν
 Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος αἰσχυρῶς ἀγωνισάμενος
 25 ἀπηλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην. δευτέρῳ δὲ ἔτει τούτων ὁ Λα-
 ρεῖος πρῶτα μὲν Θάσιους διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἑστιν-
 γειτόνων, ὥς ἀπόστασιν μηχανοίατο, πέμψας ἄγγελον ἐκ-
 ἔλενέ σφῶας τὸ τεῖχος περιαιρέειν καὶ τὰς νέας ἐς Ἀβδη-
 ρα κομίζειν. οἱ γὰρ δὴ Θάσιοι οἶα ὑπὸ Ἰστυαίου τε τοῦ
 Μιλησίου πολιορκηθέντες καὶ προσόδων ἐουσέων μεγά-
 λων ἐχρέοντο τοῖσι χρήμασι ναῦς τε ναυπηγεόμενοι μα-
 κρὰς καὶ τεῖχος ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρόσ-
 οδός σφι ἐγίνετο ἐκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μεταλ-
 λων. ἐκ μὲν γε τῶν ἐκ Σκαπτῆς Ὑλῆς τῶν χρυσέων με-
 τάλλων τὸ ἐπίπαν ὀγδῶκοντα τάλαντα προσήιε, ἐκ δὲ
 τῶν ἐν αὐτῇ Θάσῳ ἐλάσσω μὲν τούτων, συχνὰ δὲ οὕτω,

ὥστε τὸ ἐπίπαν Θασίοισι ξοῦσι καρπῶν ἀτελέσι προσήκει ἀπὸ τε τῆς ἡπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἔτεος ἑκάστου διηκόσια τάλαντα, ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσήλθε, τριηκόσια. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα, καὶ μακρῷ ἦν αὐ- 47 τῶν θωμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεύρου οἱ μετὰ Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἣτις νῦν ἐπὶ τοῦ Θάσου τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὔνομα ἔσχε. τὰ δὲ μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου μεταξὺ Αἰνύρων τε χώρου καλεσμένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον δὲ Σαμοθρηλίκης, οὗρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητῇσι. Τοῦτο μὲν νῦν ἐστὶ τοιοῦτο, οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλεῖ κελεύσαντι καὶ τὸ 48 τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον καὶ τὰς νέας τὰς πάσας ἐκόμισαν ἐς Ἀβδηρα.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειράτο ὁ Δαρεῖος τῶν Ἑλλήνων, ὅ τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν ἐνωτῷ ἢ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὧν κήρυκας ἄλλους ἄλλῃ τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελύων αἰτέειν βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἐνωτοῦ δασμοφόρους πόλεις τὰς παραθαλασσίους, κελύων νέας τε μακράς καὶ ἱππα- 49 γωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι. Οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προῖσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσαντες. οἳ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρεῖω, καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθὺς Ἀθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι, ὥς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύονται. καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν Σπάρτην κατηγορεῖν τῶν Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδάντες τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς ταύτην δὲ τὴν κατηγορίην 50 Κλεομένης ὁ Ἀναξανδρίδew βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων

διέβη ἐς Αἰγίνα, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινήτων τοὺς αἰτιωτάτους. ὥς δὲ ἐπειράτο συλλαμβάνων, ἄλλοι τε δὴ αὐτῷ ἐρίνοντο ἀντιῆσοι τῶν Αἰγινήτων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κρίος ὁ Πολυκρίτου μάλιστα, ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἄξιον χαίροντα Αἰγινήτων· ἄνευ γάρ μιν Σπαρτιητέων τοῦ κοινοῦ ποιεῖν ταῦτα ὑπ' Ἀθηναίων ἀναγνωσθέντα χρήμασι· ἅμα γὰρ ἄν μιν τῷ ἑτέρῳ βασιλεῖ ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Δημαρήτου. Κλεομένης δὲ ἀπελαυνόμενος ἐκ τῆς Αἰγίνης εἶρετο τὸν Κρίον, ὃ τι οἱ εἴη τὸ οὔνομα· ὃ δὲ οἱ τὸ ἐόν ἐφρασε. ὃ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν ἔφη· "Ἦδη νῦν καταχαλκοῦ, ὦ κριέ, τὰ κέρεα, ὥς συνοισόμενος μεγάλῳ κακῷ.

- 51 Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπομένων Δημαρῆτος ὁ Ἀρίστωνος διέβαλλε τὸν Κλεομένεα, ἐὼν βασιλεὺς καὶ οὗτος Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τῆς ὑποδεεστέρης, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν ὑποδεεστέρης (ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γεγονότα), κατὰ πρεσβυγένειαν δὲ κως τετίμηται
- 52 μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένης. Λακεδαιμόνιοι γὰρ ὁμολογέοντες οὐδενὶ ποιητῇ λέγουσι αὐτὸν Ἀριστοδήμον τὸν Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ἑλλου βασιλεύοντα ἀγαγεῖν σφέας ἐς ταύτην τὴν χώραν, τὴν νῦν κεκτέαται, ἀλλ' οὐ τοὺς Ἀριστοδήμου παῖδας. μετὰ δὲ χρόνον οὐ πολλὸν Ἀριστοδήμῳ τεκεῖν τὴν γυναῖκα, τῇ οὔνομα εἶναι Ἀργεῖν· θυγατέρα δὲ αὐτὴν λέγουσι εἶναι Αὐτεσίωνος τοῦ Τισαμενοῦ τοῦ Θερσάνδρου τοῦ Πολυνείκεος· ταύτην δὲ τεκεῖν δίδυμα, ἐπιδόντα δὲ τὸν Ἀριστοδήμον τὰ τέκνα νοῦσθ' τελευτᾶν. Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς τότε ἔοντας βουλεῦσαι κατὰ νόμον βασιλεῖα τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι· οὐκ ὦν δὴ σφεας ἔχειν, ὁκότερον ἔλονται, ὥστε καὶ ὁμοίων καὶ ἴσων ἔόντων· οὐ δυναμένους δὲ γινῶναι, ἥ καὶ πρὸ τούτου, ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δὲ οὐδὲ αὐτὴν φάναι διαγινώσκειν· εἰδυῖαν μὲν

καὶ τὸ κάρτα λέγειν ταῦτα, βουλομένην δὲ, εἰ κῶς ἀμ-
 φότεροι γενοίαιτο βασιλέες. τοὺς ὧν δὴ Λακεδαιμονίους
 ἀπορέειν, ἀπορέοντας δὲ πέμπειν ἐς Δελφοὺς ἐπειρησο-
 μένους, ὅ τι χρῆσονται τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κε-
 λεύειν σφέας ἀμφοτέρω τὰ παιδία ἡγήσασθαι βασιλέας,
 τιμῶν δὲ μᾶλλον τὸν γεραίτερον. τὴν μὲν δὴ Πυθίην
 ταῦτά σφι ἀνελεῖν, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι
 οὐδὲν ἔσσαν, ὅκως ἐξεύρωσι αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον,
 ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσσηνιον, τῷ οὖνομα εἶναι Πανίτην.
 ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακεδαι-
 μονίοισι, φυλάξαι τὴν γειναμένην, ὁκότερον τῶν παί-
 δων πρότερον λούει καὶ σιτίζει· καὶ ἦν μὲν κατὰ ταῦτά
 φραίνεται αἰεὶ ποιεῦσα, τοὺς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον τι καὶ
 διζήνται καὶ ἐθέλουσι ἐξευρεῖν, ἦν δὲ πλανᾶται καὶ ἐκείνη
 ἐναλλάξ ποιεῦσα, δηλὰ σφι ἔσσεσθαι, ὥς οὐδὲ ἐκείνη πλέον
 οὐδὲν οἶδε, ἐπ' ἄλλην τέ σφεας τράπεσθαι ὁδόν. ἐνθαῦτα
 δὴ τοὺς Σπαρτιήτας κατὰ τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθήκας
 φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παιδῶν λα-
 βεῖν κατὰ ταῦτά τιμέουσιν τὸν πρότερον καὶ σίτοισι καὶ
 λουτροῖσι, οὐκ εἰδυῖαν τῶν εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λαβόν-
 τας δὲ τὸ παιδίον τὸ τιμέομενον πρὸς τῆς γειναμένης ὥς
 ἐὼν πρότερον τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ οὖνομα τε-
 θῆναι Εὐρυσθένεα, τῷ δὲ νεωτέρῳ Προκλέα. τούτους
 ἀνδρωθέντας αὐτοὺς τε ἀδελφεοὺς ἐόντας λέγουσι δια-
 φόρους εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς ζῆς ἀλλήλοισι, καὶ
 τοὺς ἀπὸ τούτων γενομένους ὡσαύτως διατελέειν. ταῦτα 53
 μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι μῦθοι Ἑλλήνων, τάδε δὲ
 κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' Ἑλλήνων ἐγὼ γράφω· τούτους
 γὰρ δὴ τοὺς Διοριέων βασιλέας μέχρ' ἂν Περσέος τοῦ
 Δανάης, τοῦ θεοῦ ἀπεόντος, καταλεγόμενους ὀρθῶς ὑπ'
 Ἑλλήνων καὶ ἀποδεικνυμένους ὥς εἰσὶ Ἕλληνες· ἡδὴ γὰρ
 τηνικαῦτα ἐς Ἑλληνας οὗτοι ἐτέλεον. ἔλεξα δὲ μέχρ' ἂν Περ-

- σέος τοῦδε εἵνεκεν, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἔτι ἔλαβον, ὅτι οὐκ ἔπεστι ἐπωνυμίῃ Περσέϊ οὐδεμίᾳ πατρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλέϊ Ἀμφιτρούων· ἥδη ὦν ὀρθῶ λόγῳ χρεομένῳ μέχρι Περσέος ὀρθῶς εἰρηταί μοι· ἀπὸ δὲ Δανάης τῆς Ἀκρισίου καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐτῶν φαινοίετο ἂν ἔόντες οἱ τῶν Δωριέων ἡγεμόνες Αἰγύπτιοι ἰθαγενεές. Ταῦτα μὲν νυν κατὰ Ἕλληνας λέγουσι γεγενεηλόγηται, ὥς δὲ ὁ παρὰ Περσέων λόγος λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεὺς ἑὼν Ἀσσύριος ἐγένετο Ἕλλην, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος πρόγονοι· τοὺς δὲ Ἀκρισίου γε πατέρας ὁμολογέοντας κατ' οἰκηιότητα Περσέϊ οὐδὲν, τούτους δὲ εἶναι, κατὰ περ Ἕλληνας λέγουσι, Αἰγυπτίους. Καὶ ταῦτα μὲν νυν περὶ τούτων εἰρήσθω, ὅτι δὲ ἔόντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὅτι ἀποδεξάμενοι ἔλαβον τὰς Δωριέων βασιλίας, ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτῶν εἰρηται, ἔασομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο, τούτων μνήμην ποιήσομαι.
- Γερέα τε θῆ τὰδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιῆται δὲ δώκασιν ἱεροσύνας δύο, Διὸς τε Λακεδαιμόνος καὶ Διὸς οὐρανόου, καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπ' ἣν ἂν βούλωνται χώραν, τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιητέων διακωλυτήν, εἰ δὲ μὴ, αὐτὸν ἐν τῷ ἄγρῳ ἐνέχεσθαι· στρατενομένων δὲ πρώτους εἶναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ ἀπιέναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λογάδας ἐπὶ στρατιῆς φυλάσσειν αὐτούς· προβάτοισι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἐξοδίῃσι, ὁκόσοις ἂν ἐθέλωσι, τῶν δὲ θυομένων ἀπάντων τὰ δέματα τε καὶ τὰ νῶτα λαμβάνειν σφέας. ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια, τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρηναῖα κατὰ τὰδε σφι δέδοται ἣν θυσίην τις δημοτελέα ποιέηται, πρώτους ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἵζειν τοὺς βασιλέας καὶ ἀπὸ τούτων πρῶτον ἄρχεσθαι, διπλήσια νέμοντας ἑκατέρῳ τὰ πάντα ἢ τοῖς ἄλλοις δαιτυμόσι· καὶ σπονδαρχίας εἶναι τούτων, καὶ τῶν τυθέντων τὰ δέσματα. νεομηνίας δὲ ἀνὰ πᾶ-

σας καὶ ἐβδόμας Ἰσταμένον τοῦ μηνὸς δίδοσθαι ἐκ τοῦ
 δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνος καὶ μέ-
 διμνον ἀλφίτων καὶ οἴνου τετάρτην Λακωνικὴν, καὶ ἐν
 τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι προεδρίας ἐξαιρέτους· καὶ προξείνους
 ἀποδεικνύναι τούτοις προσκέεσθαι τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν
 ἀστών, καὶ Πυθίους αἰρέεσθαι δύο ἑκάτερον· οἳ δὲ Πύ-
 θιοι εἰσι θεοπρόποι ἐς Ἀελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βα-
 σιλέων τὰ δημόσια· μὴ ἔλθουσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ
 τὸ δεῖπνον ἀποπέμπεσθαι σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο
 χοίνικας ἑκατέρῳ καὶ οἴνου κοτύλην, παρεοῦσι δὲ διπλή-
 ρια πάντα δίδοσθαι· τὼν δὲ τοῦτο καὶ πρὸς ἰδιωτέων
 κληθέντας ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι· τὰς δὲ μαντησίας τὰς γι-
 νομένας τούτους φυλάσσειν, συνειδέναι δὲ καὶ τοὺς Πυ-
 θίους· δικάζειν δὲ μούρους τοὺς βασιλέας τοσάδε μούνα·
 πατρούχου τε παρθένου πέρι, ἐς τὸν ἰκνέεται ἔχειν, ἣν
 μήπερ ὁ πατήρ αὐτὴν ἐγγυήσῃ, καὶ ὁδῶν δημοσιέων
 πέρι· καὶ ἣν τις θετὸν παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλέων
 ἐναντίον ποιέεσθαι· καὶ παρίζειν βουλευόνσι τοῖσι γέ-
 ρουσι, ἐοῦσι δὲ τῶν δέουσι τριήκοντα. ἣν δὲ μὴ ἔλθωσι,
 τοὺς μάλιστα σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ
 τῶν βασιλέων γέρεα, δύο ψήφους τιθεμένους, τρίτην δὲ
 τὴν ἑωυτῶν. Ταῦτα μὲν ζῶουσι τοῖσι βασιλεῦσι δέδο- 58
 ται ἐκ τοῦ κοινοῦ τῶν Σπαρτιητέων, ἀποθανοῦσι δὲ τὰδε·
 ἱππέες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονός κατὰ πᾶσαν τὴν Λα-
 κωνικὴν, κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιουσαι λέβητα
 κροτέουσι. ἐπεὰν ὦν τοῦτο γένηται τοιοῦτο, ἀνάγκη ἐξ
 οἰκίης ἑκάστης ἐλευθέρους δύο καταμιαίνεσθαι, ἄνδρα τε
 καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο ζημίαι μεγάλαι ἐπι-
 κέεται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοις κατὰ τῶν βασι-
 λέων τοὺς θανάτους ἐστὶ ὧν τὸς καὶ τοῖσι βαρβάροις τοῖσι
 ἐν τῇ Ἀσίῃ· τῶν γὰρ ὧν βαρβάρων οἳ πλεῖνες τῶν τῷ
 νόμῳ χρεόνται κατὰ τοὺς θανάτους τῶν βασιλέων. ἐπεὰν

- γὰρ ἀποθάνη βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δει Λακεδαιμόνος, χωρὶς Σπαρτιητέων, ἀριθμῶ τῶν περιοίκων ἀναγκαστοὺς ἐς τὸ κῆδος ἵεναι· τοῦτων ὧν καὶ τῶν εἰλωτέων καὶ αὐτῶν Σπαρτιητέων ἐπεὰν συλληχθῆωσι ἐς ταῦτο πολλαὶ χιλιάδες, σύμμιγα τῇσι γυναιξὶ κόπτονται τε τὰ μέτωπα προθύμως καὶ οἰμωγῇ διαχρέονται ἀπλῆτω, φάμενοι τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀπογενόμενον τῶν βασιλέων, τοῦτον δὲ γενέσθαι ἄριστον. ὅς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασιλέων ἀποθάνη, τοῦτω δὲ εἰδωλον σκευάσαντες ἐν κλίνῃ εὐ ἐστρωμένη ἐκφέρουσι. ἐπεὰν δὲ θάψωσι, ἀγορῇ δέκα ἡμερέων οὐκ ἴστανται σφι, οὐδ' ἀρχαιρεσίῃ συνίξει, ἀλλὰ
- 59 πευθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας. Συμφέρονται δὲ ἄλλο τόδε τοῖσι Πέρσησι· ἐπεὰν ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως ἄλλος ἐνίστηται βασιλεὺς, οὗτος ὁ εἰσὼν ἐλευθεροὶ ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλεῖ ἢ τῷ δημοσίῳ ὥφειλε. ἐν δ' αὖ Πέρσησι ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς τὸν προοφειλόμενον
- 60 φόρον μετίζει τῇσι πόλεσι πάσης. Συμφέρονται δὲ καὶ τὰδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι· οἱ κήρυκες αὐτῶν καὶ αὐληταὶ καὶ μάγειροι ἐκδέκονται τὰς πατρώϊας τέχνας, καὶ αὐλητῆς τε αὐλητέω γίνεται καὶ μάγειρος μαγείρου καὶ κῆρυξ κήρυκος· οὐ κατὰ λαμπροφωνίην ἐπιτιθέμενοι ἄλλοι σφέας παρακληίουσι, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια ἐπιτέλεουσιν. ταῦτα μὲν δὲ οὕτω γίνεται.
- 61 ΤΟΤΕ δὲ τὸν Κλεομένεα ἑόντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ καὶ κοινὰ τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ προεργαζόμενον ὁ Δημάργητος διέβαλε, οὐκ Αἰγινητέων οὕτω κηδόμενος, ὥς φθόνῳ καὶ ὄγῃ χρεόμενος. Κλεομένης δὲ νοστήσας ἀπ' Αἰγίνης ἐβούλενε τὸν Δημάργητον παῦσαι τῆς βασιληΐας, διὰ πρῆγμα τοιόνδε ἐπίβασιν ἐς αὐτὸν ποιούμενος· Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ καὶ γήμαντι γυναικας δύο παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ οὐ γὰρ συνεγινώσκετο αὐτὸς τούτων εἶναι αἷτιος, γαμέει τρίτην γυναῖκα. ὧδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φί-

λος τῶν Σπαρτιητέων ἀνὴρ, τῷ προσεκέετο τῶν ἀστῶν
 μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τοῦτω τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυ-
 νὴ καλλίστη μακρῶ τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν, καὶ ταῦτα
 μέντοι καλλίστη ἐξ αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γάρ μιν
 τὸ εἶδος φλαύρην ἢ τροφὸς αὐτῆς, οἷα ἀνθρώπων τε ὀλ-
 βίων θυγατέρα καὶ δυσειδέα ἐοῦσαν, πρὸς δὲ καὶ ὀρέουσα
 τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιευμένους, ταῦ-
 τα ἕκαστα μαθοῦσα ἐπιφράζεται τοιάδε· ἐφόρει αὐτὴν
 ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱερὸν· τὸ δ' ἐστὶ ἐν
 τῇ Θεράπνῃ καλευμένη, ὑπερθε τοῦ Φοιβηλίου ἱεροῦ· ὅπως
 δὲ ἐνείκειε ἢ τροφός, πρὸς τε τῷ γάλμα ἴστη καὶ ἐλίσσεται
 τὴν θεὸν ἀπαλλάξαι τῆς δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ δὴ
 κοτε ἀπιούσῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῇ τροφῇ γυναικὶ λέγεται ἐπι-
 φανῆναι, ἐπιφανείσαν δὲ ἐπείρεσθαί μιν, ὃ τι φέροι ἐν
 τῇ ἀγκάλῃ, καὶ τὴν φράσαι, ὥς παιδίον φορέει· τὴν δὲ
 κελεύσαι οἱ δέξαι, τὴν δὲ οὐ φάναι· ἀπειρησθαι γάρ οἱ
 ἐκ τῶν γειναμένων μηδεὺς ἐπιδεικνύσαι· τὴν δὲ πάντως
 ἑωυτῇ κελεύειν ἐπιδέξαι· ὀρέουσαν δὲ τὴν γυναικὶ περὶ
 πολλοῦ ποιευμένην ιδέσθαι, οὕτω δὴ τὴν τροφὸν δέξαι
 τὸ παιδίον· τὴν δὲ καταψῶσαν τοῦ παιδίου τὴν κεφαλὴν
 εἶπαι, ὥς καλλιστεύσει πασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναι-
 κῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ εἶδος.
 γαμέει δὲ δὴ μιν ἐς γάμον ὥρην ἀπικομένην Ἀγητος ὁ
 Ἀλκείδεω, οὗτος δὴ ὁ τοῦ Ἀρίστωνος φίλος. Τὸν δὲ Ἀρί- 62
 στωνα ἐκνίξε ἄρα τῆς γυναικὸς ταύτης ἐρως· μηχανᾶ-
 ται δὴ τοιάδε· αὐτὸς τε τῷ ἐταίρῳ, τοῦ ἦν ἡ γυνὴ αὐτῆ,
 ὑποδέκεται θωπίνην δώσειν τῶν ἑωυτοῦ πάντων ἔν, τὸ
 ἂν αὐτὸς ἐκείνος ἔληται, καὶ τὸν ἐταῖρον ἑωυτῷ ἐκέλευε
 ὡσαύτως τὴν ὁμοίην διδόναι. ὁ δὲ οὐδὲν φοβηθεὶς ἀμφὶ
 τῇ γυναικί, ὀρέων ἐοῦσαν καὶ Ἀρίστωνι γυναικὶ, κατα-
 νέει ταῦτα· ἐπὶ τούτοις δὲ ὄρκους ἐπήλασαν. μετὰ δὲ
 αὐτὸς τε ὁ Ἀρίστων ἔδωκε τοῦτο, ὃ τι δὴ ἦν, τὸ εἴλετο

- τῶν κειμηλίων τῶν Ἀρίστωνος ὁ Ἄγγελος, καὶ αὐτὸς τῇ ὁμοίῳν ζητέων φέρεσθαι παρ' ἐκείνου, ἐνθαῦτα δὴ τοῦ ἐταίρου τὴν γυναῖκα ἐπειρᾶτο ἀπάγεσθαι. ὁ δὲ πλὴν τοῦ τοῦ μούνου τὰ ἄλλα ἔφη καταινέσαι. ἀναγκαζόμενος μὲν τοι τῷ τε ὅρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπείει ἀπάγεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐσηγάγετο γυναῖκα Ἀρίστων, τὴν δευτέρην ἀποπεμφάμενος, ἐν δὲ οἱ χρόνοι ἐλάσσονι καὶ οὐ πληρώσασα τοὺς δέκα μῆνας ἡ γυνὴ αὐτὴ τέκεται τοῦτον δὴ τὸν Δημάρητον. καὶ τίς οἱ τῶν οἰκετῶν ἐν θώκῳ κατημένῳ μετὰ τῶν ἐφόρων ἐξαγγέλλει, ὥς οὐ παῖς γέγονε. ὁ δὲ ἐπιστάμενός τε τὸν χρόνον, τῷ ἡγάγετο τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπὶ δακτύλων συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας εἶπε ἀπομόσας· Οὐκ ἂν ἐμὸς εἴη· τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἐφοροί, πρῆγμα μέντοι οὐδὲν ἐποίησαντο τὸ παρανομία· ὁ δὲ παῖς αὖξετο, καὶ τῷ Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε· παῖδα γὰρ τὸν Δημάρητον ἐς τὰ μάλιστα οὐκ ἐνόμισε εἶναι. Δημάρητον δὲ αὐτῷ οὐνομα ἔθηκετο διὰ τὸδε· πρότερον τούτων πανδημεὶ Σπαρτιῇται Ἀρίστωνι ὥς ἀνδρὶ εὐδοκιμέοντι διὰ πάντων δὴ τῶν βασιλέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γενομένων, ἀρὴν ἐποίησαντο παῖδα γενέσθαι· διὰ τοῦτο μὲν οἱ τὸ οὐνομα Δημάρητος ἐτέθη.
- 64 Χρόνου δὲ προϊόντος Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρητος δὲ ἔσχε τὴν βασιληίην. ἔδεε δὲ, ὥς οἴκε, ἀνάπυστα γενόμενα ταῦτα καταπαῦσαι Δημάρητον τῆς βασιληίης, δι' ἧς Κλεομένει διεβλήθη μεγάλως πρότερόν τε ὁ Δημάρητος ἀπαγαγὼν τὴν στρατιὴν ἐξ Ἐλευσίνος καὶ δὴ καὶ τότε ἐπὶ
- 65 Αἰγινητέων τοὺς μηδίσαντας διαβάντος Κλεομένεος. Ὅρμηθεις ὦν ἀποτίνυσθαι ὁ Κλεομένης συντίθεται Λευτυχίδῃ τῷ Μενάρει τοῦ Ἄγγελος, ἐόντι οἰκίῃς τῆς αὐτῆς Δημάρητος, ἐπ' ᾧ τε, ἦν αὐτὸν καταστήσει βασιλεὺς ἀντὶ Δημάρητος, ἔφεται οἱ ἐπ' Αἰγινῆτας. ὁ δὲ Λευτυχίδης ἡ ἐχθρὸς τῷ Δημάρητι μάλιστα γεγονὼς διὰ πρῆγμα τοῦ

ὄνδε· ἄρμωσαμένον Λευτυχίδεω Πέρκαλον τὴν Χίλωνος
 τοῦ Δημαρμένου θυγατέρα ὁ Δημάρητος ἐπιβουλεύσας
 ἀποστερεῖ Λευτυχίδην τοῦ γάμου, φθάσας αὐτὸς τὴν
 Πέρκαλον ἀρπάσας καὶ σχῶν γυναῖκα· κατὰ τοῦτο μὲν
 τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἐχθρὴ ἢ ἐς τὸν Δημάρητον ἐγεγόνεε, τότε
 δὲ ἐκ τῆς Κλεομένεος προθυμίας ὁ Λευτυχίδης κατόμνυ-
 ται Δημαρήτου, φᾶς αὐτὸν οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν
 Σπαρτιητέων, οὐκ ἔοντα παῖδα Ἀρίστωνος. μετὰ δὲ τὴν
 κατωμοσίην ἐδίωκε ἀνασῶζων ἐκεῖνο τὸ ἔπος, τὸ εἶπε
 Ἀρίστων τότε, ὅτε οἱ ἐξήγγειλε ὁ οἰκέτης παῖδα γεγόνε-
 ναι, ὁ δὲ συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε, φᾶς οὐκ
 ἐωυτοῦ μιν εἶναι. τούτου δὴ ἐπιβατεύων τοῦ ῥήματος ὁ
 Λευτυχίδης ἀπέφαινε τὸν Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος
 γεγονότα οὔτε ἰκνευμένως βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς
 ἐφόρους μάρτυρας παρεχόμενος ἐκείνους, οἳ τότε ἔτυχον
 πάρεδροι τε ἔοντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος.
 Τέλος δὲ ἔοντων περὶ αὐτῶν νεικέων ἔδοξε Σπαρτιήτησι 66
 ἐπείρεσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, εἰ Ἀρίστωνος
 εἴη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνοίστου δὲ γενομένου ἐκ προ-
 νοίας τῆς Κλεομένεος ἐς τὴν Πυθίην ἐνθαῦτα προσποι-
 εῖται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου, ἄνδρα ἐν
 Δελφοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὁ δὲ Κόβων Περίαλ-
 λαν τὴν πρόμαντιν ἀναπείθει τὰ Κλεομένης ἐβούλετο λε-
 γεσθαι λέγειν. οὕτω δὴ ἡ Πυθίη ἐπειρωτῶντων τῶν θεο-
 πρόπων ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι Δημάρητον παῖδα.
 ὅστερ' ὦ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κό-
 βων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν καὶ Περίαλλα ἡ πρόμαντις
 ἐπαύθη τῆς τιμῆς. Κατὰ μὲν δὴ τὴν Δημαρήτου κατὰ- 67
 παυσιν τῆς βασιλείης οὕτω ἐγένετο, ἔφυγε δὲ Δημάρη-
 τος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους ἐκ τοιοῦδε ὀνειδέος· μετὰ τῆς
 βασιλείης τὴν κατάπαυσιν ὁ Δημάρητος ἤρχε αἰρεθὲς
 ἀρχήν. ἦσαν μὲν δὴ γυμνοπαιδίαι, θηευμένου δὲ τοῦ Δη-

μαρήτου ὁ Λευκίτις, γεγονώς ἤδη αὐτὸς βασιλεὺς αὐτ' ἐκείνου, πέμψας τὸν θεράποντα ἐπὶ γέλωτι τε καὶ λάσθῃ εἰρώτα τὸν Δημάργην, ὁκοῖόν τι εἴη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασιλεύειν· ὁ δὲ ἀλγίστας τῷ ἐπειρωτήματι εἶπε φάς αὐτὸς μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρησθαι, ἐκείνου δὲ οὐ, τὴν μὲντοι ἐπειρωτήσιν ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι ἢ μυρίης κακότητος ἢ μυρίης εὐδαιμονίης. ταῦτα δὲ εἶπας καὶ κατακαλυψάμενος ἦγε ἐκ τοῦ θεήτρου ἐς τὰ ἱερῶτα οἰκία, αὐτίκα δὲ παρασκευασάμενος ἔθυε τῷ Διὶ βοῦν, 68 θύσας δὲ τὴν μητέρα ἐκάλεσε. Ἀπικομένη δὲ τῇ μητρὶ ἔσθεις ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγγχνων κατικέτενε λέγων τοιάδε· ὦ μήτερ, θεῶν σε τῶν τε ἄλλων καταπτόμενος ἱκετεύω καὶ τοῦ ἐρκείου Διὸς τοῦδε φράσαι μοι τὴν ἀλήθειαν, τίς μενέσθι πατήρ ὀρθῶ λόγῳ. Λευκίτις μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νείκεσι λέγων κυεύουσάν σε ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς οὕτω ἔλθειν παρὰ Ἀρίστωνα, οἱ δὲ καὶ τὸν ματαιότερον λόγον λέγοντες φασί σε ἔλθειν παρὰ τῶν οἰκετέων τὸν ὀνοφορβόν, καὶ ἐμὲ εἶναι ἐκείνου παῖδα. ἐγὼ ὦν σε μετέρχομαι τῶν θεῶν εἰπεῖν τὸ ἀληθές· οὔτε γὰρ, εἰ πεποίηκας τι τῶν λεγομένων, μούνη δὴ πεποίηκας, μετὰ πολλέων δὲ, ὅ τε λόγος πολλὸς ἐν Σπάρτῃ, ὥς Ἀρίστωνι σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνὴν· τεκεῖν γὰρ 69 ἂν οἱ καὶ τὰς προτέρας γυναῖκας. Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔλεγε, ἡ δὲ ἀμείβετο τοισίδε. ὦ παῖ, ἐπέλτε με λιτῇσι μετέρχεαι εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, πᾶν ἐς σε κατειρήσεται τὸ ἀληθές. ὥς με ἡγάγετο Ἀρίστων ἐς ἑαυτοῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίστωνι, συνευνηθὲν δὲ τοὺς στεφάνους, τοὺς εἶχε, ἐμοὶ περιετίθει. καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίστων. ὥς δὲ με εἶδε ἔχουσαν στεφάνους, εἰρώτα, τίς εἴη ὃ μοι δοῖς· ἐγὼ δὲ ἐφάμην ἐκείνου· ὁ δὲ οὐκ ὑπέδέκετο· ἐγὼ δὲ κατωμνύμην, φάμην αὐτὸν οὐ καλῶς ποιεῖν ἀπαρνεόμενοι· ὀλίγω

γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ συνεννηθέντα δοῦναί μοι
 τοὺς στεφάνους. ὕρέων δέ με κατομνυμένην ὁ Ἀρίστων
 ἔμαθε ὡς θεῖον εἶη τὸ πρῆγμα. καὶ τοῦτο μὲν οἱ στέφα-
 νοι ἐφάνησαν ἔδντες ἐκ τοῦ ἥρωλου τοῦ παρὰ τῇσι θύ-
 ρησι τῇσι αὐλείησι ἰδρυμένου, τὸ καλέουσι Ἀστραβάκου,
 τοῦτο δὲ οἱ μάντιες τὸν αὐτὸν τοῦτον ἥρωα ἀναίρεον εἶ-
 ναι. οὕτω δὴ, ὦ παῖ, ἔχεις πᾶν, ὅσον τι καὶ βούλειαι
 πνθῆσθαι. ἡ γὰρ ἐκ τοῦ ἥρωος τούτου γέγονας, καὶ τοι
 πατήρ ἐστι Ἀστράβακος ὁ ἥρωας, ἡ Ἀρίστων· ἐν γὰρ σε
 τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἀναιρέομαι. τὰ δὲ σευ μάλιστα κατάπτου-
 νται οἱ ἐχθροί, λέγοντες, ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρίστων, ὅτε αὐτῷ
 σὺ ἡγγέλθης γεγεννημένος, πολλῶν ἀκουόντων οὐ φη-
 σιέ σε ἑωυτοῦ εἶναι, τὸν χρόνον γάρ, τοὺς δέκα μῆνας,
 οὐδέκω ἐξήκειν, αἰδρεῖη τῶν τοιούτων ἐκείνος τοῦτο ἄπ-
 ἔρριψε τὸ ἔπος. τίκτουσι γὰρ γυναῖκες καὶ ἐννεάμηνα καὶ
 ἐπτάμηνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέκα μῆνας ἐκτελέσασαι· ἐγὼ
 δὲ σὲ, ὦ παῖ, ἐπτάμηνον ἔτεκον. ἐγνώ δὲ καὶ αὐτὸς
 Ἀρίστων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον, ὡς ἀγνοίῃ τὸ ἔπος ἐκ-
 βάλοι τοῦτο. λόγους δὲ ἄλλους περὶ γενέσιος τῆς σεων-
 τοῦ μὴ δέκεο· τὰ γὰρ ἀληθέστατα πάντα ἀκήκοας. ἐκ δὲ
 ὀνοφορβῶν αὐτῷ τε Λευτυχίδῃ καὶ τοῖσι ταῦτα λέγουσι
 τίκτοισιν αἱ γυναῖκες παῖδας. Ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε, ὁ 70
 δὲ πνθόμενός τε τὰ ἐβούλετο καὶ ἐπόδια λαβὼν ἐπορεύετο
 εἰς Ἥλιν, τῷ λόγῳ φᾶς, ὡς εἰς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ
 χρηστηρίῳ πορεύεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑποτοπηθέντες
 Δημάρητον δρησμῷ ἐπιχειρεῖν ἐδίωκον. καὶ κως ἐφθῇ
 εἰς Ζάκυνθον διαβάς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἥλιδος. ἐπιδια-
 βάντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῦ τε ἄπτοντο καὶ τοὺς
 θεράποντας αὐτὸν ἀπαιροῦνται. μετὰ δὲ, οὐ γὰρ ἐξεδί-
 δοσαν αὐτὸν οἱ Ζακύνθιοι, ἐνθεῦτεν διαβαίνει εἰς τὴν
 Ἀσίην παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε αὐτὸν
 μεγαλῶστί καὶ γῆν τε καὶ πόλιν ἔδωκε. οὕτω ἀπῆκετο εἰς

τὴν Ἀσίην Δημάρητος καὶ τοιαύτη χρησάμενος τύχη, ἅλ-
λα τε Λακεδαιμονίοισι συχνὰ ἔργοισι τε καὶ γνώμησι ἀπο-
λαμπρυνθεῖς, ἐν δὲ δὴ καὶ Ὀλυμπιάδα σφι ἀνελόμενοι
τεθρίπῳ προσέβαλε, μῦθος τοῦτο πάντων δὴ τῶν γε-
νομένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ ποιήσας.

- 71 Λευτυχίδης δὲ ὁ Μενάρεος Δημαρήτου καταπαν-
θέντος διεδέξατο τὴν βασιληίην. καὶ οἱ γίνεται παῖς Ζευ-
ξίδημος, τὸν δὴ Κυνίσκον μετεξέτεροι Σπαρτιητέων ἐκά-
λεον. οὗτος ὁ Ζευξίδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης· προ-
Λευτυχίδεω γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχίδημον. Λευ-
τυχίδης δὲ στερηθεὶς Ζευξιδήμου γαμέει δευτέρην γυ-
ναῖκα Εὐρυδάμην, ἐοῦσαν Μενίου μὲν ἀδελφεῇν, Δια-
κτορίδεω δὲ θυγατέρα, ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται οὐ-
δὲν, θυγάτηρ δὲ Λαμπιτῷ, τὴν Ἀρχίδημος ὁ Ζευξιδήμου
72 γαμέει δόντος αὐτῷ Λευτυχίδεω. Οὐ μὲν οὐδὲ Λευτυ-
χίδης κατεγήρα ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιήνδε τινὰ Δη-
μαρήτῳ ἐξέτισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσα-
λίην, παρεὼν δὲ οἱ ὑποχείρια πάντα ποιήσασθαι ἐδώκε
δόκησε ἀργύριον πολλόν. ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲ ἄλους αὐτοῦ
ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπικατήμενος χειρὶδι πλὴν ἀργυρίου
ἔφυγε ἐκ Σπάρτης ὑπὸ δικαστήριον ὑπαχθεῖς, καὶ τὰ οὐ-
κία οἱ κατεσκάφη· ἔφυγε δὲ ἐς Τεγέην καὶ ἐτελεύτησε
ἐν ταύτῃ.

- 73 Ταῦτα μὲν δὴ ἐγένετο χρόνῳ ὕστερον, τότε δὲ αὖ-
τῷ Κλεομένει ευδωδῶθη τὸ ἐς τὸν Δημάρητον πρῆγμα
αὐτίκα παραλαβὼν Λευτυχίδην ἦγε ἐπὶ τοὺς Αἰγινῆται,
δεινόν τινὰ σφι ἔγκοτον διὰ τὸν προπηλακισμόν ἐχον-
οὔτῳ δὴ οὔτε οἱ Αἰγινῆται ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων
ἠκόντων ἐπ' αὐτοὺς ἐδικαλευν ἐτι ἀντιβαίνειν, ἐκείνοι
τε ἐπιλεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινητέων τοὺς πλείστοι
ἄξιους καὶ πλούτῳ καὶ γένει ἦγον, καὶ ἄλλους καὶ δὴ κα-
Κρίων τε τὸν Πολυκρίτου καὶ Κάσαμβον τὸν Ἀριστοκρα-

τεος, οἳ περ εἶχον μέγιστον κράτος· ἀγαρόντες δὲ σφεας
 ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν παραθήκην κατατιθέσθαι ἐς τοὺς
 ἐχθίστους Αἰγινῆται Ἀθηναίους. Μετὰ δὲ ταῦτα Κλεο- 74
 μένεα ἐπάλιστον γενόμενον κακοτεχνήσαντα ἐς Δημάρ-
 τον δέσμα ἔλαβε Σπαρτιητέων, καὶ ὑπεξέσχε ἐς Θεσσα-
 λίην. ἐνθευτέν δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην νεώτερα
 ἐπρησσε πρήγματα, συνιστὰς τοὺς Ἀρκαδας ἐπὶ τῇ Σπάρ-
 τη, ἄλλους τε ὄρκους προσάγων σφι ἣ μὲν ἐψεσθαί σφεας
 αὐτῷ τῇ αὖ ἐξηγέται, καὶ δὴ καὶ ἐς Νῶνακριν πόλιν πρό-
 θυμος ἦν τῶν Ἀρκαδῶν τοὺς προεστεωῆτας ἀγινέων ἐξ-
 ορκούν τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγεται εἶ-
 ναι ὑπ' Ἀρκαδῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ, καὶ δὴ καὶ ἐστὶ τοιόνδε
 τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον ἐκ πέτρης στάζει ἐς ἄγκος,
 τὸ δὲ ἄγκος αἱμασιῆς τις περιθίει κύκλος. ἡ δὲ Νῶνα-
 κρις, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς
 Ἀρκαδίας πρὸς Φενεῶ. Μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι Κλεο- 75
 μένεα ταῦτα πρήσσοντα κατήγον αὐτὸν δείσαντες ἐπὶ
 τοῖσι αὐτοῖσι ἐς Σπάρτην, τοῖσι καὶ πρότερον ἦρχε. κατ-
 ελθόντα δὲ αὐτὸν αὐτίκα ὑπέλαβε μανίῃ νοῦσος, ἐόντα
 καὶ πρότερον ὑπομαργότερον· ὅπως γάρ τεφ' ἐντύχοι
 Σπαρτιητέων, ἐνέχρανε ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον.
 ποιεῦντα δὲ αὐτὸν ταῦτα καὶ παραφρονήσαντα ἔδωσαν οἱ
 προσήκοντες ἐν ξύλῳ· ὁ δὲ δεθείς τὸν φύλακον μουνω-
 θέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων αἰτεε μάχαιραν, οὐ βουλομένου
 δὲ τὰ πρῶτα τοῦ φυλάκου διδόναι ἠπέιλεε τὰ μιν λυθεῖς
 ποιήσει, ἐς ὃ δείσας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλακος (ἦν γὰρ τῶν
 τις εἰλωτέων) διδοῖ οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλα-
 βὼν τὸν σίδηρον ἦρχετο ἐκ τῶν κνημέων ἑωυτὸν λωβεό-
 μενος· ἐπιτάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας προέβαινε
 ἐκ τῶν κνημέων ἐς τοὺς μηρούς, ἐκ δὲ τῶν μηρῶν ἐς τε
 τὰ ἰσχία καὶ τὰς λαπάρας, ἐς ὃ ἐς τὴν γαστέρα ἀπύκτο
 καὶ ταύτην καταχορδεύων ἀπέθανε τρόπῳ τοιούτῳ, ὥς

μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων, ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέ-
 γνωσε τὰ περὶ Δημόρητον γενόμενα λέγειν, ὥς δὲ Ἀθη-
 ναῖοι λέγουσι, διότι ἐς Ἐλευσίνα ἐσβαλὼν ἔκειρε τὸ τέ-
 μενος τῶν θεῶν, ὥς δὲ Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱεροῦ αὐτῶν τοῦ
 Ἄργου Ἀργείων τοὺς καταφυγόντας ἐκ τῆς μάχης κατα-
 γινέων κατέκοπτε καὶ αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων ἐν-
 76 ἐπρησε. Κλεομένει γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρή-
 σθη Ἄργος αἰρήσειν. ἐπεῖτε δὲ Σπαρτιήτας ἄγων ἀπί-
 κητο ἐπὶ ποταμὸν Ἑρασῖνον, ὃς λέγεται ῥέειν ἐκ τῆς
 Στυμφηλίδος λίμνης (τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα
 ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἄργει, τὸ ἐνθεῦτεν
 δὲ τὸ ὕδωρ ἤδη τοῦτο ὑπ' Ἀργείων Ἑρασῖνον καλέεσθαι),
 ἀπικόμενος δ' ὧν ὁ Κλεομένης ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον
 ἐσφαγιάζετο αὐτῷ. καὶ οὐ γὰρ οὐδαμῶς ἐκαλλίρειε δια-
 βαίνειν μιν, ἄρασθαι μὲν ἔφη τοῦ Ἑρασῖνου οὐ προδι-
 δόντος τοὺς πολιήτας, Ἀργεῖους μέντοι οὐδ' ὥς χαιρή-
 σειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατή-
 γαγε ἐς Θυρέην, σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσῃ ταῦρον
 πλοίοισι σφεας ἤγαγε ἐς τε τὴν Τίρυνθιν χῶρον καὶ
 77 Ναυπλίν. Ἀργεῖοι δ' ἐβώθειον πυνθανόμενοι ταῦτα
 ἐπὶ θάλασσαν. ὥς δὲ ἀρχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος,
 χῶρον δὲ ἐν τούτῳ τῷ κέεται ἡ Σήπεια οὐνομα, μεταχίτων
 οὐ μέγα ἀπολιπόντες ἵζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι.
 ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην
 οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἰρεσθέωσι. καὶ γὰρ δὴ σφι
 ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον, τὸ ἐπίκοινα
 ἔχρησε ἡ Πυθίη τούτοις τε καὶ Μιλησίοις, λέγον ὥδε·
 Ἄλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸν ἄρσενα νικήσασα
 Ἐξελάσῃ καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρῃται,
 Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφέας τότε θήσει.
 Ὡς ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπεσσομένων ἀνθρώπων·
 Δεινὸς ὄφρις τριέλικτος ἀπώλετο δουρὶ δαμασθεῖς.

Ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα τοῖσι Ἀργείοισι φόβον πα-
 ρείχε. καὶ δὴ σφι πρὸς ταῦτα ἔδοξε τῷ κήρῳ τῶν πολε-
 μίων χρᾶσθαι, δοξαν δὲ σφι ἐποίουν τοιόνδε· ὅπως ὁ
 Σπαρτιήτης κήρυξ προσημαίνει τι Λακεδαιμονίοισι, ἐποί-
 ευν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τῷντὸ τοῦτο. Μαθὼν δὲ ὁ Κλεομέ- 78
 νης ποιεῦντας τοὺς Ἀργεῖους ὁκοῖόν τι ὁ σφέτερος κήρυξ
 σημήνει, παραγγέλλει σφι, ὅταν σημήνῃ ὁ κήρυξ ποιέ-
 σθαι ἄριστον, τότε ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα χωρέειν ἐς τοὺς
 Ἀργεῖους. ταῦτα καὶ ἐγένετο ἐπιτελέα ἐκ τῶν Λακεδαι-
 μονίων· ἄριστον γὰρ ποιευμένοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ
 τοῦ κηρύγματος ἐπέκείατο, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν
 αὐτῶν, πολλῶ δ' ἐτι πλεῦνας ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργου κα-
 ταφυγόντας περιυζόμενοι ἐφύλασσον. Ἐνθεῦτεν δὲ ὁ 79
 Κλεομένης ἐποίησε τοιόνδε· ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας καὶ
 πυνθανόμενος τούτων ἐξεκάλεε πέμπων κήρυκα, οὐνο-
 μαστὶ λέγων τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ ἀπεργμένους,
 ἐξεκάλεε δὲ φὰς αὐτῶν ἔχειν τὰ ἄποινα· ἄποινα δὲ ἐστὶ
 Πελοποννησίοισι δύο μνᾶι τεταγμένοι κατ' ἄνδρα αἰχ-
 μάλωτον ἐκτίνειν. κατὰ πεντήκοντα δὴ ὦν τῶν Ἀργείων
 ὡς ἐκάστους ἐκκαλεύμενος ὁ Κλεομένης ἔκτεινε. ταῦτα
 δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τε-
 μένει· ἅτε γὰρ πυκνοῦ ἐόντος τοῦ ἄλσεος οὐκ ὦρεον οἱ
 ἐντὸς τοὺς ἐκτὸς ὅ τι ἐπρησσον, πρὶν γε δὴ αὐτῶν τις
 ἀναβὰς ἐπὶ δένδρῳ κατεῖδε τὸ ποιούμενον. οὐκ ὦν ἦ
 ἐτι καλούμενοι ἐξήσαν. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέ- 80
 λευε πάντα τινὰ τῶν εἰλωτέων περιnéειν ὕλην τὸ ἄλσος,
 τῶν δὲ πειθομένων ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἦδη
 ἐπείρετο τῶν τινὰ αὐτομόλων, τίνος εἴη θεῶν τὸ ἄλσος,
 ὁ δὲ ἔφη Ἄργου εἶναι· ὁ δὲ ὡς ἤκουσε, ἀνυστενάξας μέγα
 εἶπε· Ὁ Ἄπολλον χρηστήριε, ἣ μέγας με ἠπάτηκας
 φάμενος Ἄργος αἰρήσειν· συμβάλλομαι δ' ἐξήκειν μοι τὸ
 χρηστήριον. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κλεομένης τὴν μὲν πλέω 81

- στρατιὴν ἀπῆκε ἀπιέναι ἐς Σπάρτην, χιλίους δὲ αὐτὸς λαβὼν τοὺς ἀριστεάς ἦι ἐς τὸ Ἡραῖον θύσων. βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ ἱεὺς ἀπηγόρευε φᾶς οὐκ ὅσιον εἶναι ξεῖναι αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τὸν ἱερεῖα ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ἀπαγαγόντας μαστιγῶσαι, καὶ αὐτὸς ἔθυσσε· ποιήσας δὲ ταῦτα ἀπ-
- 82 ἦι ἐς τὴν Σπάρτην. Νοστήσαντα δέ μιν ὑπῆγον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους, φάμενοί μιν δωροδοκῆσαντα οὐκ εἰλῆναι τὸ Ἄργος, παρεὼν εὐπετέως μιν εἰλῆν. ὁ δὲ σφι ἔλεξε, οὔτε εἰ ψευδόμενος οὔτε εἰ ἀληθέα λέγων, ἔχω σαφηνέως εἶπαι, ἔλεξε δ' ὦν φάμενος, ἐπεῖτε δὴ τὸ τοῦ Ἄργου ἱερὸν εἴλε, δοκέειν οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ πρὸς ὧν ταῦτα οὐ δικαιоῦν πειρᾶν τῆς πόλιος, πρὶν γὰρ δὴ ἱεροῖσι χρήσῃται καὶ μάθῃ, εἴτε οἱ ὁ θεὸς παραδίδωκε εἴτε οἱ ἐμποδῶν ἔστηκε· καλλιφευμένῳ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῶν στηθέων φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι, μαθεῖν δὲ αὐτὸς οὕτω τὴν ἀτρέκειαν, ὅτι οὐκ αἰρέει τὸ Ἄργος· εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε, αἰρέειν ἂν κατ' ἄκρης τὴν πόλιν, ἐκ τῶν στηθέων δὲ λάμψαντος πᾶν οἱ πεποιῆσθαι, ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα δὲ λέγων πιστά τε καὶ οἰκίότα ἐδόκεε Σπαρτιήτησι λέγειν, καὶ ἀπέφυγε πολλὸν τοὺς διώκον-
- 83 τας. Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη οὕτω, ὥστε οἱ δοῦλοι αὐτῶν ἔσχον πάντα τὰ πρήγματα ἄρχοντές τε καὶ διέποντες, ἐς ὃ ἐπήβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες. ἐπειτέν σφας οὗτοι ἀνακτεόμενοι ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς τὸ Ἄργος ἐξέβαλον· ἐξωθενόμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον Τίρυνθα. τέως μὲν δὴ σφι ἦν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους, ἐπειτεν δὲ ἐς τοὺς δούλους ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλέανδρος, γένος ἑὼν Φιγαλεὺς ἀπ' Ἀρκαδίας· οὗτος τοὺς δούλους ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι τοῖσι δεσπότῃσι. ἐκ τούτου δὲ πόλεμός σφι ἦν ἐπὶ χρόνον συχνόν, ἐς ὃ δὴ μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν.

Ἀργεῖοι μὲν νυν διὰ ταῦτα Κλεομένεά φασι μανέντα ἀπο- 84
 λείσθαι κακῶς, αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆται φασι ἐκ δαιμονίου
 μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκυθήσι δὲ ὁμιλήσαν-
 τὰ μιν ἀκρητοπότῃ γενέσθαι καὶ ἐκ τούτου μανῆναι.
 Σκυθας γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπεῖτε σφι Λαρεῖον ἐσβαλεῖν
 ἐς τὴν χώραν, μετὰ ταῦτα μεμονέναι μιν τίσασθαι, πέμ-
 φαντας δὲ ἐς Σπάρτην συμμαχίην τε ποιέεσθαι, καὶ συν-
 τίθεσθαι, ὥς χρεῶν εἴη αὐτοὺς μὲν τοὺς Σκυθας παρὰ
 Φῶσιν ποταμὸν πειρᾶν ἐς τὴν Μηδικὴν ἐσβαλεῖν, σφέας
 δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν ἐξ Ἐφέσου ὁρμεομένους
 ἀναβαίνειν καὶ ἐπειτεν ἐς τὸντὸ ἀπαντᾶν. Κλεομένεα δὲ
 λέγουσι ἡκόντων τῶν Σκυθέων ἐπὶ ταῦτα ὁμιλέειν σφι
 μεζόνως, ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον τοῦ ἰκνεομένου μαθεῖν
 τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτῶν· ἐκ τούτου δὲ μανῆναι
 μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἐκ τε τοῦ, ὥς αὐτοὶ λέγουσι,
 ἔπειτ' ἀνδρῶν βούλονται πιεῖν, Ἐπισκύνθισον λέγου-
 σι. οὕτω δὲ Σπαρτιῆται τὰ περὶ Κλεομένεα λέγουσι·
 ἔμοι δὲ δοκέει τίσιν ταύτην ὁ Κλεομένης Δημαρχῆτι ἐκ-
 τίσαι.

Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος, ὥς ἐπύθοντο Αἰγι- 85
 νῆται, ἐπεμπον ἐς Σπάρτην ἀγγέλους καταβασομένους
 Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ὁμήρων ἐχομένων. Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαγόντες ἔγνωσαν περι-
 υβρίσθαι Αἰγινήτας ὑπὸ Λευτυχίδεω, καὶ μιν κατέκριναν
 ἐκδοτον ἄρεσθαι ἐς Αἰγίναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ἐχομέ-
 νων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινήτων τὸν
 Λευτυχίδην εἰπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεος, ἐὼν ἐν τῇ
 Σπάρτῃ δόκιμος ἀνὴρ· Τί βούλεσθε ποιεῖν, ἄνδρες Αἰ-
 γινῆται; τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιητέων ἐκδοτον γενόμε-
 νον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ νῦν ὀργῇ χρεόμενοι
 ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, ὅπως ἐξ ὑστέρης μὴ τι ὑμῖν,
 ἦν ταῦτα πρήσσητε, πανώλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώραν

ἐσβάλωσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται ἔσχοντο τῆς ἀγωγῆς, ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῇδε, ἐπισπόμενον Λευτυχίδην ἐς Ἀθήνας ἀποδοῦναι Αἰγινῆται τοὺς ἄν-
 86 δρας. Ὡς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὴν παραθήκην, οἱ Ἀθηναῖοι προφάσις εἶλκον οἱ βουλούμενοι ἀποδοῦναι, φάντες δύο σφέας ἔοντας βασιλέας παραθέσθαι καὶ οὐ δικαιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἐτέρου ἀποδιδόναι. οὐ φαιμένων δὲ ἀποδώσειν τῶν Ἀθηναίων ἔλεξέ σφι Λευτυχίδης τάδε· ὦ Ἀθηναῖοι, ποιεέτε μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποιεέτε ὅσια, καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων· ὁκοῖον μέντοι τι ἐν τῇ Σπάρτῃ συνηνείχθη γενέσθαι περὶ παραθήκης, βούλομαι ὑμῖν εἶπαι. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρτιῆται γενέσθαι ἐν τῇ Λακεδαίμονι κατὰ τρίτην γενεὴν τὴν ἀπ' ἐμέο Γλαῦκον Ἐπικύδεος παῖδα. τοῦτον τὸν ἄνδρα φαιμέν τά τε ἄλλα πάντα περιήκειν τὰ πρῶτα, καὶ δὴ καὶ ἀκούειν ὕριστα δικαιοσύνης περὶ πάντων, ὅσοι τὴν Λακεδαίμονα τοῦτον τὸν χρόνον οἴκεον. συνηνείχθηναι δὲ οἱ ἐν χρόνῳ ἱκνεομένῳ τάδε λέγομεν, ἄνδρα Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Σπάρτην βούλεσθαι οἱ ἔλθειν ἐς λόγους, προῖσχόμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος, ἦκω δὲ τῆς σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλούμενος ἀπολαῦσαι. ὥς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην τῆς σῆς δικαιοσύνης ἦν λόγος πολλὸς, ἐμεωντῶ λόγους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός ἐστι αἰεὶ κοτε ἢ Ἰωνίῃ, ἢ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλῶς ἰδρυμένη, καὶ διότι χρήματα οὐδαμὰ τοὺς αὐτοὺς ἐστί ὁρᾶν ἔχοντας. ταῦτά τε ὦν ἐπιλεγομένῳ καὶ βουλευομένῳ ἔδοξέ μοι τὰ ἡμίσεα πάσης τῆς οὐσίας ἐξαργυρώσαντα θέσθαι παρὰ σέ, εὖ ἐξεπισταμένῳ, ὥς μοι κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σόα. σὺ δ' ἡ μοι καὶ τὰ χρήματα δέξαι καὶ τάδε τὰ σύμβολα σῶζε λαβών· ὃς δ' ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτῇ, τούτῳ ἀποδοῦναι.

Ο μὲν δὴ ἀπὸ Μιλήτου ἦκων ξείνος τοσαῦτα ἔλεξε, Γλαῦ- 2
 κος δὲ ἐδέξατο τὴν παραθήκην ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ λόγῳ.
 χρόνου δὲ πολλοῦ διελθόντος ἦλθον ἐς τὴν Σπάρτην τοῦ-
 του τοῦ παραθεμένου τὰ χρήματα οἱ παῖδες, ἐλθόντες δὲ
 ἐς λόγους τῷ Γλαύκῳ καὶ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα ἀπ-
 αίτεον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο ἀντυποκρινόμενος
 τοιάδε· Οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα, οὔτε με περιφέρει
 οὐδὲν εἰδέναι τούτων τῶν ὑμεῖς λέγετε, βούλομαι τε ἀνα-
 μνησθῆναι ποιεῖν πᾶν τὸ δίκαιον· καὶ γὰρ εἰ ἔλαβον, ὁρ-
 θῶς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ γε ἀρχὴν μὴ ἔλαβον, νόμοισι τοῖσι
 Ἑλλήνων χρῆσομαι ἐς ὑμέας. ταῦτα ὦν ὑμῖν ἀναβάλλο- 3
 μαι κυρώσειν ἐς τέταρτον μῆνα ἀπὸ τοῦδε. Οἱ μὲν δὴ 3
 Μιλήσιοι συμφορὴν ποιούμενοι ἀπαλλάσσοντο ὥς ἀπ-
 εστερημένοι τῶν χρημάτων, Γλαῦκος δὲ ἐπουρεύετο ἐς
 Δελφοὺς χρῆσόμενος τῷ χρηστήριῳ. ἐπειρωτέοντα δὲ αὐ-
 τὸν τὸ χρηστήριον, εἰ ὅρκῳ τὰ χρήματα ληίσηται, ἡ Πυ-
 θίῃ μετέρχεται τοισίδε τοῖσι ἔπει·

Γλαῦκ' Ἐπικυδεῖδῃ, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον οὕτως,
 Ὅρκῳ νικῆσαι καὶ χρήματα ληίσσασθαι.

Ὅμν', ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὐόρκον μένει ἄνδρα.

Ἄλλ' Ὅρκου παῖς ἐστὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἐπὶ χεῖρες,
 Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσαν
 Συμμάρψας ὀλέσει γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα.

Ἄνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τὸν θεὸν παραι-
 τέτο αὐτῷ ἰσχειν τῶν ρηθέντων. ἡ δὲ Πυθίῃ ἔφη τὸ πει-
 ρηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον δύνασθαι. Γλαῦ- 4
 κος μὲν δὴ μεταπεμψάμενος τοὺς Μιλησίους ξείνους ἀπο-
 διδοῖ σφι τὰ χρήματα. τοῦ δὲ εἵνεκεν ὁ λόγος ὅδε, ὡς
 Ἀθηναῖοι, ὠρμήθη λέγεσθαι ἐς ὑμέας, εἰρήσεται· Γλαύ-
 κου νῦν οὔτε τι ἀπόγονοι ἔστι οὐδὲν οὔτ' ἰστίῃ οὐδεμὶα
 νομιζομένη εἶναι Γλαύκου, ἐκτέτριπται τε πρόρριζος ἐκ

Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ παραθή-
 κης ἄλλο γε ἢ ἀπαιτεόντων ἀποδιδόναι. *Λευτιχίδης* μὲν
 εἶπας ταῦτα, ὥς οἱ οὐδὲ οὕτω ἐσήκουον οἱ Ἀθηναῖοι,
 87 ἀπαλλάσσετο, οἱ δὲ Αἰγινῆται, πρὶν τῶν πρότερον ἀδι-
 κημάτων δοῦναι δίκας, τῶν ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν Θη-
 βαίοισι χαριζόμενοι, ἐποίησαν τοιόνδε· μεμφόμενοι τοῖσι
 Ἀθηναίοισι καὶ ἀξιεῦντες ἀδικέεσθαι, ὥς τιμωρησόμενοι
 τοὺς Ἀθηναίους παρσκευάζοντο. καὶ ἦν γὰρ δὴ τοῖσι
 Ἀθηναίοισι πεντετηρὶς ἐπὶ Σουνίῳ, λοχῆσαντες ὧν τὴν
 θεωρίδα νέα εἶλον πλήρεα ἀνδρῶν τῶν πρώτων Ἀθη-
 88 ναίων, λαβόντες δὲ τοὺς ἀνδρας ἔδησαν. Ἀθηναῖοι δὲ
 παθόντες ταῦτα πρὸς Αἰγινητέων οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ
 οὐ τὸ πᾶν μηχανήσασθαι ἐπ' Αἰγινήτησι. καὶ ἦν γὰρ *Νι-
 κόδρομος Κνοῖθου* καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δόκι-
 μος, οὗτος μεμφόμενος μὲν τοῖσι Αἰγινήτησι προτέρην
 ἑωυτοῦ ἐξέλασιν ἐκ τῆς νήσου, μαθὼν δὲ τότε τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινήτας κακῶς, συντίθε-
 ται Ἀθηναίοισι προδοσίην Αἰγίνης, φράσας ἐν τῇ τε ἡμέ-
 ρῃ ἐπιχειρήσει, καὶ ἐκείνους ἐς τὴν ἥκειν δεήσει βω-
 θέοντας. μετὰ ταῦτα καταλαμβάνει μὲν κατὰ συνεθήκατο
 Ἀθηναίοισι ὁ *Νικόδρομος* τὴν παλαιὴν καλεομένην πό-
 89 λιν, Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παραγίνονται ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυ-
 χον εἶναι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμβα-
 λειν. ἐν ᾧ ὧν *Κορινθίων* ἐδέοντο χρῆσαι σφι νέας, ἐν
 τοῦτῳ διεφθάρη τὰ πρήγματα. οἱ δὲ *Κορινθιοί*, ἦσαν γὰρ
 σφι τοῦτου τὸν χρόνον φίλοι ἐς τὰ μάλιστα, Ἀθηναίοισι
 διδοῦσι δεομένοισι εἰκοσι νέας, διδοῦσι δὲ πενταδράχμους
 ἱποδόμενοι· δωτίνην γὰρ ἐν τῷ νόμῳ οὐκ ἔξῃν δοῦναι.
 ταύτας τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὰς σφετέρας,
 πληρώσαντες ἑβδομήκοντα νέας τὰς ἀπάσας, ἔπλωον ἐπὶ
 τὴν Αἰγίναν καὶ υστέρησαν ἡμέρῃ μιῇ τῆς συγκειμένης.
 90 *Νικόδρομος* δὲ, ὥς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν καιρὸν οὐ παρ-

γίνονται, ἐς πλοῖον ἐσβὰς ἐκδιδρῆσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης,
 οὐν δέ οἱ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν Αἰγινητέων ἔσποντο, τοῖσι
 Ἀθηναῖοι Σούριον οἰκῆσαι ἔδωσαν. ἐνθεῦτεν δὲ οὗτοι ὀρ-
 μεόμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας.
 ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον ἐγένετο, Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες 91
 ἐπαναστάντος τοῦ δήμου σφι ἅμα Νικαδρόμῳ ἐπεκράτη-
 σαν, καὶ ἔπειτ' ἐν σφῶν χειρωσάμενοι ἐξῆγον ἀπολέοντες.
 ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἄγος σφι ἐγένετο, τὸ ἐκθύσασθαι οὐκ
 οἷοι τε ἐγίνοντο ἐπιμηχανέομενοι, ἀλλ' ἐφθησαν ἐκπε-
 σόντες πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἵλεων γενέσθαι τὴν
 θεόν. ἐπτακοσίους γάρ δὴ τοῦ δήμου ζωρησάντες ἐξῆ-
 γον ὥς ἀπολέοντες, εἰς δὲ τις τούτων ἐκφυγὼν τὰ δεσμὰ
 καταφεύγει πρὸς πρόθυρα Δῆμητρος θεσμοφόρου, ἐπι-
 λαβόμενος δὲ τῶν ἐπισπαστήρων εἶχετο. οἱ δὲ ἐπέετα μιν
 ἀποσπάσαι οὐκ οἷοι τε ἀπέλκοντες ἐγίνοντο, ἀποκόψαν-
 τες αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἦγον οὕτω, χεῖρες δὲ ἐκείναι ἐμπε-
 φυκυῖαι ἦσαν τοῖσι ἐπισπαστήρσι. Ταῦτα μὲν νυν σφέας 92
 αὐτοὺς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἤκουσι
 ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἐβδομήκοντα, ἐσσωθέντες δὲ τῇ ναυ-
 μαχίῃ ἐπεκαλέοντο τοὺς αὐτοὺς τοὺς καὶ πρότερον, Ἀρ-
 γεῖους. καὶ δὴ σφι οὐτοὶ μὲν οὐκέτι βωθέουσι, μεμφόμενοι,
 ὅτι Αἰγινῆται νέες ἀνάγκη λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένεος
 ἔσχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώραν καὶ συναπέβησαν Λακε-
 δαιμονίοισι· συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικυωνίων νεῶν
 ἄνδρες τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ. καὶ σφι ὑπ' Ἀργείων ἐπε-
 βλήθη ζημίη, χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέ-
 ρους. Σικυῶνιοι μὲν νυν συγγρόντες ἀδικῆσαι ὡμολό-
 γησαν ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες ἀξήμιτοι εἶναι, Αἰγινῆ-
 ται δὲ οὔτε συγγινώσκοντο ἡσῶν τε αὐθαδέστεροι. διὰ
 δὴ ταῦτα δεομένοισι ἀπὸ μὲν τοῦ δημοσίου οὐδεὶς Ἀρ-
 γείων ἔτι ἐβώθεε, ἐθελονταὶ δὲ ἐς χιλίους· ἦγε δὲ αὐ-
 τοὺς στρατηγὸς Εὐρυβάτης, πεντάεθλον ἐπασκήσας, τοῦ-

των οἱ πλεῖνες οὐκ ἀπενόστησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐτελεύτησαν ὑπ' Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ· αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μουνυμαχίην ἐπασκέων τρεῖς μὲν ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνει, ὑπὸ δὲ τοῦ τετάρτου Σωφάνεος τοῦ Δε-
 93 κελέος ἀποθνήσκει. Αἰγινῆται δὲ ἐοῦσι ἀτάκτοις Ἀθηναίοις συμβαλόντες τῇσι νηυσὶ ἐνίκησαν, καὶ σφεων νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον.

Ἀθηναίοις μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινῆ-
 94 τας, ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἑαυτοῦ ἐποίεε ὥστε ἀναμνησχοιτός τε αἰεὶ τοῦ θανάτου μεμνήσθαι μιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατιδῶν προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλούμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενης τῆς προφασίος καταστρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας ἀπέστειλλε ἐπὶ τὴν Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας, αὐτὴν τε ἔοντα Μῆδον γένος καὶ Ἀρταφέρνηα τὸν Ἀρταφέρνηος παῖδα, ἀδελφιδεὸν ἑαυτοῦ· ἐντε-
 95 λάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἑξαυδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἑρέτριαν ἀγαγεῖν ἑαυτῷ ἐς ὅπιν τὰ ἀνδράποδα. Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι παρὰ βασιλέως ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδῖον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευμένοις ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοις, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἱππαγωγαὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖς ἑαυτοῦ δασμοφόροις Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβιλούμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας ἐπλουν ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπειρὸν εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὁρμεόμενοι παρὰ τὴν Ἰκαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦν-

το, ὅς μὲν ἔμοι δοκέειν, δέξαντες μάλιστα τὸν περίπλουν τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενοι ταύτη τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε, πρότερον οὐκ ἀλοῦσα. Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰναρίου 96 πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ· ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπέειχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι, μεμνημένοι τῶν πρότερον οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὖρα οἰχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν, ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο. Ἐν αὖ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, οἱ Ἀήλιοι ἐκ- 97 λιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Ἀῆλον οἰχοντο φεύγοντες ἐς Τήνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλωούσης ὁ Ἄατις προπλώσας οἷα ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Πηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος ἵνα ἦσαν οἱ Ἀήλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· Ἄνδρες ἱεοί, τί φεύγοντες οἰχεσθε, οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλείας ὥδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἅπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. Ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Ἀηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε. Ἄατις μὲν δὴ ταῦτα ποιή- 98 σας ἔπλωε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἑρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἰγόμενος καὶ Ἰωνας καὶ Αἰολέας, μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεῦτεν ἐξαναχθέντα Ἀῆλος ἐκινήθη, ὥς ἔλεγον Ἀήλιοι, καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα μέχρι ἐμεῦ σεισθεῖσα. καὶ τοῦτο μέν κου τέρας ἀνθρώποισι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφηνε ὁ θεός. ἐπὶ γὰρ Λαρείου τοῦ Ὑστάσπεος καὶ Ξέρξεω τοῦ Λαρείου καὶ Ἀρταξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τούτων ἐπεξῆς γενεῶν ἐγένετο πλέω κακὰ τῇ Ἑλλάδι ἢ ἐπὶ εἰκοσι

ἄλλας γενεάς τὰς πρὸ Δαρείου γενομένας, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γερόμενα, τὰ δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων περὶ τῆς ἀρχῆς πολεμεόντων. οὕτω οὐδὲν ἦν ἀεικὲς κινηθῆναι Δῆλον τὸ πρὶν ἐοῦσαν ἀκίνητον. καὶ ἐν χρησμῷ ἦν γεγραμμένον περὶ αὐτῆς ὥδε·

Κινήσω καὶ Δῆλον, ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.

[δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ οὐνόματα, Δαρεῖος ἐρξίης, Ξέρξης ἀρήιος, Ἀρταξέρξης μέγας ἀρήιος. τούτους μὲν δὴ τοὺς βασιλέας ὥδε ἂν ὀρθῶς κατὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην Ἑλληνες καλέοιεν]. Οἱ δὲ βάρβαροι ὥς ἀπήειραν ἐκ τῆς Δήλου, προσίσχον πρὸς τὰς νήσους, ἐνθεῦτεν δὲ στρατιὴν τε παρελάμβανον καὶ ὁμήρους τῶν νησιωτέων παῖδας ἐλάμβανον. ὥς δὲ περιπλώοντες τὰς νήσους προσέσχον καὶ ἐς Κάρυστον· οὐ γὰρ δὴ σφι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδίδουσαν οὔτε ἔφασαν ἐπὶ πόλιν ἀστυγείτονας στρατεύεσθαι, λέγοντες Ἑρετρίαν τε καὶ Ἀθήνας, ἐνθαῦτα τούτους ἐπολιόρκεόν τε καὶ τὴν γῆν σφέων ἔκειρον, ἐς ὃ καὶ οἱ Καρύστιοι παρέστησαν ἐς τῶν Περσέων τὴν γνώμην. Ἑρετριεῖς δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλώουσιν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετραμισχιλίους κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώραν, τούτους σφι διδοῦσι τιμωρούς. τῶν δὲ Ἑρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διασίας ιδέας. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἰδία κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἑκάτερα ὥς εἶχε Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἑρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλ-

ἰάσσεσθαι σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλων-
 ται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλευσάντι πεί-
 θονται. Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἔσωζον 101
 σφεας αὐτοὺς, οἱ δὲ Πέρσαι πλώοντες κατέσχον τὰς νέας
 τῆς Ἑρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰ-
 γίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους
 τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὥς προσοισόμενοι
 τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἑρετριεῖς ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέ-
 σασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλὴν, εἰ κως δὲ διαφυλάττειν
 τὰ τεῖχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπεὶτε ἐνίκα μὴ ἐκλι-
 πεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς
 τὸ τεῖχος ἐπιπτον ἐπὶ ἕξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων,
 τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβὸς τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλωνος ὁ
 Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδούσι τοῖσι
 Πέρσῃσι. οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ
 συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι
 κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδρα-
 ποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς. Χειρωσάμενοι δὲ 102
 τὴν Ἑρετρίαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας ἐπλωον ἐς
 τὴν Ἀττικὴν, κατέργοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦ-
 τὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιῆσειν, τὰ καὶ τοὺς Ἑρετριεῖς
 ἐποίησαν, καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθῶν ἐπιτηδεώτατον χωρίου
 τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀρχοτάτω τῆς Ἑρετρίας, ἐς
 τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι 103
 δὲ ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθηον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μα-
 ραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος
 ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στῆσαγόρεω
 κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἴππο-
 κράτους. καὶ αὐτῷ φεύγοντι Ὀλυμπιάδα ἀνελέσθαι τε-
 θρίπῃ συνέβη, καὶ ταύτην μὲν τὴν νίκην ἀνελόμενόν
 μιν τῶντ' ἐξευείκασθαι τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιά-
 δῃ. μετὰ δὲ τῇ ὑστέρῃ Ὀλυμπιάδι τῇσι αὐτῇσι ἵππαισι

νικέων παραδίδοι Πεισιστράτῳ ἀνακηρυχθῆναι, καὶ τῇ νίκῃν παρὲς τοῦτω κατῆλθε ἐπὶ τὰ ἑωυτοῦ ὑπόσπονδος. καὶ μιν ἀνελόμενον τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι ἄλλην Ὀλυμπιάδα κατέλαβε ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων οὐκέτι περιεόντος αὐτοῦ Πεισιστράτου· κτείνουσι δὲ οὗτοί μιν κατὰ τὸ πρυτανήιον νυκτὸς ὑπέισαντες ἄνδρας. τέθαπται δὲ Κίμων πρὸ τοῦ ἄστεος, πέρην τῆς διὰ Κοίλης καλεομένης ὁδοῦ, καταντίον δ' αὐτοῦ αἱ ἵπποι τεθάφεται αὐταὶ αἱ τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἥδη τῶντὸ τοῦτο Εὐαγόρεω Ἀκωνος, πλέω δὲ τούτων οὐδαμαί. Ὁ μὲν δὲ πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἦν τηνικαῦτα παρὰ τῷ πατρίῳ Μιλτιάδῃ τρεφόμενος ἐν τῇ Χερσονήσῳ, ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν Ἀθήνῃσι, τοῦνομα ἔχων ἀπὸ τοῦ οἰκιστέω τῆς Χερσονήσου Μιλτιάδεω Μιλτιάδης.

- 104 Οὗτος δὲ ὧν τότε ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου καὶ ἐκπεφευγὼς διπλόου θάνατον ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἰμβρου περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα, ἅμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ ἤδη, τὸ ἐνθευτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους στρατηγὸς οὕτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

- 105 Καὶ πρῶτα μὲν ἔοντες ἐτι ἐν τῷ ἄστει οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναίων μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετέοντα· τῷ δὲ ὥς αὐτὸς τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ Ἀθηναίοισι ἀπήγγελλε, περὶ τὸ Παρθένιον οὗρος τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πᾶν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τοῦνομα τοῦ Φειδιππίδεω τὸν Πᾶνα Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι,

διότι ἑωυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται, ἔοντος εὐ-
 νόου Ἀθηναίοισι καὶ πολλαχῇ γενομένου ἤδη σφι χρησί-
 μον, τὰ δ' ἔτι καὶ ἔσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι
 καταστάντων σφι εὖ ἤδη τῶν πρηγμάτων πιστευσαντές
 εἶναι ἀληθέα ἰδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Πανὸς ἱρὸν, καὶ
 αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπετέουσιν καὶ λαμ-
 πᾶδι ἱλάσκονται. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν 106
 ὁ Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε πέρ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φα-
 νῆναι, δευτεράτος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄσπερος ἦν ἐν Σπαρ-
 τη, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· ὦ Λακεδαι-
 μόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ
 περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τυτσί· Ἑλλῃσι δουλοσυνῇ
 περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἐρέ-
 τριά τε ἡνδραπόδισται καὶ πόλι λογίμῃ ἢ Ἑλλὰς γέρονε
 ἁσθενεστέρα. Ὁ μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε,
 τοῖσι δὲ ἔαδε μὲν βωθῆειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι
 ἦν τὸ παραντίκα ποιεῖν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν
 τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη
 δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρους ἔοντος τοῦ
 κύκλου. οὗτοι μὲν νῦν τὴν πανσέληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ 107
 βαρβάροισι κατηγγέτο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μα-
 ραθῶνα, τῆς παροιχομένης νυκτὸς ὅψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ
 τοιγύνη· ἐδόκεε ὁ Ἰππίης τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ συνεννη-
 θῆναι. συνεβάλετο ὧν ἐκ τοῦ ὀνείρου κατελθῶν ἐς τὰς
 Ἀθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν τελευτήσῃ ἐν τῇ
 ἑωυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ὀψιος συνεβάλετο ταῦτα,
 τότε δὲ κατηγεόμενος τοῦτο μὲν τὰ ἀνδράποδα τὰ ἐξ Ἐρε-
 τρίας ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρέων, καλεομένην
 δὲ Αἰγίλειαν, τοῦτο δὲ καταγομένης ἐς τὸν Μαραθῶνα
 τὰς νέας ὠρμιζε οὗτος, ἐκβάντας τε ἐς γῆν τοὺς βαρβά-
 ρους διέτασσε. καὶ οἱ ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε παρεῖν τε
 καὶ βῆξαι μεζόνως ἢ ὥς ἐώθεε, οἷα δὲ οἱ πρεσβυτέρῳ ἔοντι

τῶν ὀδόντων οἱ πλεῦνες ἐσείοντο. τούτων ὧν ἓνα τῶν
 ὀδόντων ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας· ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν
 ψάμμον αὐτοῦ ἐποιέετο πολλὴν σπουδὴν ἐξευρεῖν, ὥς δὲ
 οὐκ ἐφαίνεται οἱ ὁ ὀδὼν, ἀναστενάξας εἶπε πρὸς τοὺς
 παραστάτας· Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστὶ οὐδὲ μιν δυ-
 νησόμεθα ὑποχειρίζην ποιήσασθαι· ὁκόσον δὲ τί μοι μέ-
 108 ρος μετῆν, ὁ ὀδὼν μετέχει. Ἰππῆς μὲν δὴ ταύτῃ τῇ
 ὕψιν συνεβάλετο ἐξεληλυθέναι, Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμέ-
 νοις ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες
 πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖς
 Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνοους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθη-
 ναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο· ἔδοσαν δὲ ὧδε. πιεζόμε-
 νοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυ-
 χοῦσι Κλεομένει τε τῷ Ἀναξανδρῶδεω καὶ Λακεδαιμονίοι-
 σι σφέας αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἐλεγόν σφι τάδε·
 Ἡμεῖς μὲν ἑκάστέρῳ τε οἰκέομεν, καὶ ὑμῖν τοιήδε τις γί-
 νοιτ' ἂν ἐπικουρίῃ ψυχρῇ· φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἐξ-
 ἀνδραποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ἡμέων. συμβουλευό-
 μεν δὲ ὑμῖν δοῦναι ὑμέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλησιο-
 χόροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν ἐοῦσι οὐ κακοῖσι. Ταῦ-
 τα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατ' εὐνοίαν οὔτα
 τῶν Πλαταιέων, ὥς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν
 πόνοους συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λακεδαιμόνιοι μὲν νυνὶ
 Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβούλευον, οἱ δὲ οὐκ ἠπίστησαν,
 ἀλλ' Ἀθηναίων ἱρὰ ποιούντων τοῖσι θυώδεκα θεοῖσι ἰκέ-
 ται ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐδίδοσαν σφέας αὐτοὺς. Θη-
 βαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς Πλα-
 ταιέας· Ἀθηναῖοι δὲ σφι ἐβώθηον. μελλόντων δὲ συν-
 ἅπτειν μάχην Κορίνθιοι οὐ περιεῖδον, παρατυγχόντες δὲ
 καὶ καταλλάξαντες ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων, οὕρισαν
 τὴν χώραν ἐπὶ τοισίδε, ἑᾶν Θηβαίους Βοιωτῶν τοὺς μὴ
 βουλομένους ἐς Βοιωτοὺς τελέειν. Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦ-

τα γνόντες ἀπαλλάσσοντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἀπιούσι ἐπε-
θήκαντο Βοιωτοί, ἐπιθέμενοι δὲ ἐσσωθήσαν τῇ μάχῃ.
ὑπερβάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι ἐδίηκαν
Πλαταιεῦσι εἶναι οὖρους, τούτους ὑπερβάντες τὸν Ἀσω-
πὸν αὐτὸν ἐποίησαντο οὖρον Θηβαίοισι πρὸς Πλαταιάς
εἶναι καὶ Τσιάς. ἔδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιεῖς σφέας αὐ-
τοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ, ἤκου δὲ τότε ἐς
Μαραθῶνα βωθέοντες. Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι 109
ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐάντων συμβα-
λεῖν, ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλεῖν,
τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο
καὶ ἐνίκα ἡ χεῖρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα ἦν γὰρ ἐν-
δέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πο-
λεμαρχεῖν, τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πο-
λέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι, ἦν τε τότε πολέ-
μαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος· πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλ-
τιάδης ἔλεγε τάδε· Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ κατα-
δουλώσαι Ἀθήνας, ἡ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα
λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷα οὐδὲ Ἀρ-
μόδιός τε καὶ Ἀριστογέλτων λείπονσι. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ
ἐγίνοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον. καὶ ἦν
μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται τὰ πείσονται
παραδεδομένοι Ἰππῆι, ἣν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις,
οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολλῶν γενέσθαι. κῶς
ὦν δὴ ταῦτα οἷά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τού-
των ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἐρχομαι
φράσων. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνου-
ται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβαλεῖν, τῶν δὲ
οὐ. ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαι τινα στάσιν
μεγάλην ἐμπεσοῦσαν διασεῖσειν τὰ Ἀθηναίων φρο-
νήματα ὥστε μηδίσει, ἦν δὲ συμβάλωμεν πρὶν τι καὶ
σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τα

- Ἰσα νεμόντων οἰοί τε εἶμεν περιγυένεσθαι τῇ συμβολῇ
 ταῦτα ὧν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἦν
 γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἑλευ-
 θέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἣν δὲ τὴν τῶν
 ἀποσπενδόντων τὴν συμβολὴν ἔλη, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ
 110 κατέλεξα ἀγαθῶν τὰ ἐναντία. Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιά-
 δης προσκίτᾳ τὸν Καλλίμαχον. προσγενομένης δὲ τοῦ
 πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ
 οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὥς ἐκά-
 στου αὐτῶν ἐρίνετο πρυτανήν τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ
 παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέε-
 111 το, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανήν ἐγένετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖ-
 νον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε Ἀθηναῖοι ὥς
 συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρ-
 χος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθη-
 ναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεομένου
 δὲ τούτου ἔξεδέκοντο ὥς ἡριθμέοντο αἱ φυλαὶ, ἐχόμεναι
 ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον
 κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γὰρ σφι τῆς μάχης θυσίας
 Ἀθηναίων ἀναγόντων καὶ πανηγύριος τὰς ἐν τῇσι πεν-
 τετηρίσι γινομένας κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος, ἅμα
 τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι.
 τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγί-
 νετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ
 στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐρίνετο ἐπὶ τάξιν ὀλί-
 γας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ
 112 κέρας ἐκάτερον ἔρρωτο πλήθει. Ὡς δὲ σφι διετέτακτο
 καὶ τὰ σφάγια ἐρίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὥς ἀπείθησαν οἱ
 Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στά-
 διοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ
 Πέρσαι ὀρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρσκευάζοντο ὥς δε-
 ξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ

ὁλεθρίην, ὁρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ
 ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμά-
 των. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον, Ἀθηναῖοι
 δὲ ἐπέιτε ἄνδρῳ προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο
 ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς
 ἴδμεν δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέ-
 σχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες καὶ τοὺς ἄνδρας ταύ-
 την ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὖνομα
 τὸ Μῆδων φόβος ἀκούσαι. Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαρα- 113
 θῶνι χρόνος ἐρίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρα-
 τοπέδου ἐνίκηον οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσῃ τε αὐτοὶ καὶ Σά-
 και ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκηον οἱ βάρβαροι,
 καὶ ῥῆξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκά-
 τερον ἐνίκηον Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιεῖς. νικέοντες δὲ τὸ
 μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ
 τὸ μέσον ῥῆξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα ἀμφοτέρα
 ἐμάχοντο καὶ ἐνίκηον Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρ-
 σῃσι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικό-
 μενοι πῦρ τε αἵτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ 114
 τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος
 διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν
 στρατηγῶν Στῆσίλεως ὁ Θρασύλεω, τοῦτο δὲ Κυνέγειρος
 ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων
 νεὸς, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι
 Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ οὖνομαστοί. Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν 115
 νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθηναῖοι, τῇσι δὲ λοι-
 πῇσι οἱ βάρβαροι ξανακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ
 τῆς νήσου, ἐν τῇ ἐλίπον, τὰ ἔξ Ἑρετρίης ἀνδράποδα, πε-
 ριέπλων Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους
 ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἔξ
 Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι·
 τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἄσπίδα

- 116 εἰοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλων Σού-
νιον, Ἀθηναῖοι δὲ, ὥς ποδῶν εἶχον, τάχιστα ἐβώθεον
ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρ-
βάρους ἥκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπικύμενοι ἐξ Ἡρα-
κλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυ-
νοσάργει. οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες
Φαλήρου τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων,
ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλων ὀπίσω
- 117 ἐς τὴν Ἀσίην. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθα-
νον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχελίους καὶ τετρακοσίους
ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο· ἔπε-
σον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι, συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶ-
μα γενέσθαι τοιούδε, Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν
Κουφαγόρεω ἐν τῇ συστάσει μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γι-
νόμενον ἀγαθὸν τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὔτε πλη-
γέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν
τῆς ζῆς διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἔοντα τυφλόν.
λέγειν δὲ αὐτὸν ἤκουσα περὶ τοῦ πάθους τοιούδε τινὰ λό-
γον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην ἀντιστῆναι μέγα, τοῦ τὸ
γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν· τὸ δὲ φᾶσμα τοῦ-
το ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ ἑωυτοῦ παραστάτην
ἀποκτείνει. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.
- 118 Διὰ τὸς δὲ πορευόμενος ἅμα τῷ στρατῷ ἐς τὴν Ἀσίην,
ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ. καὶ
ἦτις μὲν ἦν ἡ ὄψις, οὐ λέγεται, ὁ δὲ, ὥς ἡμέρη τάχιστα
ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν, εὐρῶν δὲ ἐν Φοι-
νίσσῃ νηὶ ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχρυσωμένον ἐπυνθάνε-
το, ὁκόθεν σεσληγμένον εἴη· πυθόμενος δὲ ἐξ οὗ ἦν ἱεροῦ,
ἔπλωε τῇ ἑωυτοῦ νηὶ ἐς Δῆλον. καὶ ἀπίκατα γὰρ τηρι-
καῦτα οἱ Δῆλιοι ὀπίσω ἐς τὴν νῆσον, κατατίθεται τε ἐς
τὸ ἱερὸν τὸ ἄγαλμα, καὶ ἐντέλλεται τοῖσι Δηλίοις ἀπα-
γαγεῖν τὸ ἄγαλμα ἐς Δῆλιον τὸ Θηβαίων· τὸ δ' ἐστὶ ἐπὶ

θαλάσση Χαλκίδος καταντίον. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐν-
 τειλάμενος ἀπέπλωε, τὸν δὲ ἀνδριάντα τοῦτου Δῆλιον
 οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλὰ μιν δι' ἐτέων εἰκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ
 ἐκ Θεοπροπίου ἐκομίσαντο ἐπὶ Δῆλιον. Τοὺς δὲ τῶν Ἑρε- 119
 τριέων ἡνδραποδισμένους Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφέρνης, ὡς
 προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλώοντες, ἀνήγαγον ἐς Σούσα.
 βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς
 Ἑρετριέας ἐνεῖχε σφι δεινὸν χόλον οἷα ἀρξάντων ἀδικίης
 προτέρων τῶν Ἑρετριέων, ἐπεῖτε δὲ εἶδὲ σφεας ἀπαχθέν-
 τας παρ' ἑωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἔοντας, ἐποίησε
 κακὸν ἄλλο οὐδὲν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίας χώρας κατοί-
 κισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὖνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ
 μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι, τεσ-
 σεράκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ φρέατος, τὸ παρέχεται τριφασίας
 ἰδέας· καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἄλας καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται
 ἐξ αὐτοῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέεται μὲν κηλωνήφ, ἀντὶ δὲ
 γανλοῦ ἥμισυ ἀσκού οἱ προσδέδεται· ὑποτύψας δὲ τούτῳ
 ἀντλέει καὶ ἐπειτεν ἐργχεί ἐς δεξαμενὴν· ἐκ δὲ ταύτης ἐς
 ἄλλο διαχεόμενον τράπεται τριφασίας ὁδοῦς. καὶ ἡ μὲν
 ἄσφαλτος καὶ οἱ ἄλες πηγνύεται παραντίκα, τὸ δὲ ἔλαιον
 συνάγουσι ἐν ἀγγηλοῖσι, τὸ οἱ Πέρσαι καλέουσι ραδινά-
 κην· ἔστι δὲ μέλαν καὶ ὕδμην παρεχόμενον βαρέαν. Ἐν-
 θαῦτα τοὺς Ἑρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἱ καὶ
 μέχρι ἡμέο εἶχον τὴν χώραν ταύτην φυλάσσοντες τὴν ἀρ-
 χαίην γλῶσσαν. Τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑρετριέας ἔσχε οὕτω,
 Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον ἐς τὰς Ἀθήνας δις χίλιοι μετὰ 120
 τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν
 οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ.
 ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἰμείροντο ὅμως θηή-
 σασθαι τοὺς Μήδους, ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα
 ἐθηήσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον
 αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

- 121 Θῶμα δέ μοι, καὶ οὐκ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, Ἀλκμαιωνίδας ἂν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους ὑπὸ βαρβάροισί τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ ὑπὸ Ἰππῖῃ. οὔτινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἰππονίκου δὲ πατρὶ, φαίνονται μισοτύραννοι ἔοντες. Καλλίης τε γὰρ μῦθος Ἀθηναίων ἀπάντων ἐτόλμα, ὅπως Πεισίστρατος ἐκπέσοι ἐκ τῶν Ἀθηνέων, τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὠνέσθαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐχθίστα ἐς αὐτὸν πάντα ἐμχανᾶτο.
- 122 [Καλλίῳ δὲ τούτου ἄξιον πολλαχοῦ μνήμην ἐστὶ πάντα τινὰ ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ τὰ προλελεγμένα, ὥς ἀνὴρ ἄκρος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα, τοῦτο δὲ τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε. Ἰππῳ νικήσας, τεθρίππῳ δὲ δεύτερος γενόμενος, Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερῶσθαι ἐς τοὺς Ἑλληνας πάντας μεγίστῃσι δαπάνῃσι. τοῦτο δὲ κατὰ τὰς ἑαυτοῦ θυγατέρας ἐούσας τρεῖς οἷός τις ἀνὴρ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ἐγένοντο γάμου ὥραται, ἔδωκε σφι δωρεὴν μεγαλοπρεπεστάτην ἐκείνησί τε ἐχαρίσατο· ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἄνδρα ἑαυτῇ ἐκ-
- 123 λέξασθαι, ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρὶ.] Καὶ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι ὁμοίως ἢ οὐδὲν ἕσσον τούτου ἦσαν μισοτύραννοι. —Θῶμα ὦν μοι, καὶ οὐ προσέμαι τὴν διαβολὴν, τούτους γε ἀναδέξαι ἀσπίδα, οὔτινες ἐφενγόν τε τὸν πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον οἱ Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τὰς Ἀθήνας οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῶ μᾶλλον ἢ περ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογέλτων, ὥς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν γὰρ ἐξηγγρίωσαν τοὺς ὑπολοίπους Πεισιστρατιδέων Ἰππαρχον ἀποκτείναντες, οὐδὲ τι μᾶλλον ἔπαυσαν τοὺς λοιποὺς τυραννεύοντας, Ἀλκμαιωνίδαι δὲ ἐμφανέως ἠλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοί γε ἀληθέως ἦσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπείσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν τὰς

Ἀθῆνας, ὥς μοι πρότερον δεδήλωται. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι 124
ἐπιμεμφόμενοι Ἀθηναίων τῷ δήμῳ προεδίδουσαν τὴν πα-
τριίδα. οὐ μὲν ὦν ἥσάν σφρων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἐν γε
Ἀθηναίοισι ἄνδρες, οὐδ' οἷ μάλλον ἐτετιμέατο. οὕτω
οὐδὲ λόγος αἰρέει ἀναδεχθῆναι ἐκ γε ἂν τούτων ἀσπίδα
ἐπὶ τοιούτῳ λόγῳ. ἀνεδέχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο
οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν· ἐγένετο γάρ· ὅς μέντοι ἦν ὁ ἀνα-
δέξας, οὐκ ἔχω προσωτέρῳ εἰπεῖν τούτων.

Οἱ δὲ Ἀλκμαιωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμ- 125
προὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμαίωνος καὶ αὐτῆς
Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν γὰρ
Ἀλκμαίων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίῳν Ἀυδοῖσι παρὰ
Κροῖσου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελ-
φοῖσι συμπρήκτωρ τε ἐγένετο καὶ συνελάμβανε προθύ-
μως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Ἀυδῶν τῶν ἐς τὰ
χρηστήρια φοιτούντων ἑωυτὸν εὖ ποιεῖν μεταπέμπεται
ἐς Σάρδις, ἀπικόμενοι δὲ δωρέεται χρυσῷ, τὸν ἂν δύ-
νηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι ἐσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλ-
κμαίων πρὸς τὴν δωρεὴν ἐοῦσαν τοιαύτην τοιάδε ἐπιτη-
δεύσας προσέφερε· ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον πολ-
λὸν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρνους τοὺς εὖ-
ρισκε εὐρυτάτους ἔοντας ὑποδησάμενος ἦτε ἐς τὸν θη-
σαυρὸν, ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο, ἐσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν
ψήγματος, πρῶτα μὲν παρέσαξε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ
χρυσοῦ ὅσον ἐχώρειν οἱ κόθορνοι, μετὰ δὲ τὸν κόλπον
πάντα πλησάμενος χρυσοῦ καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς
διαπάσας τοῦ ψήγματος καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα ἐξήιε
ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἔλκων μὲν μόγῃς τοὺς κοθόρνους, παν-
τὶ δὲ τῷ οἰκῶς μάλλον ἢ ἀνθρώπῳ· τοῦ τό τε στόμα
ἐβέβυστο καὶ πάντα ἐξώγκωτο. ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον
γέλως ἐσῆλθε, καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα
δωρέεται οὐκ ἐλάσσῳ ἐκείνων. οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰ-

κλή αὕτη μεγάλως, καὶ ὁ Ἀλκμαίων οὗτος οὕτω τεθριπ-
 126 ποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται, μετὰ δὲ, γενεῇ δευ-
 τέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μιν ὁ Σικυῶνος τύραννος
 ἐξήειρε ὥστε πολλῶ οὐνομαστοτέρην γενέσθαι ἐν τοῖσι
 Ἕλλησι, ἢ πρότερον ἦν Κλεισθένι γὰρ τῷ Ἀριστωνύ-
 μου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω γίνεται θυγάτηρ, τῇ οὖ-
 νομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἠθέλησε Ἑλλήνων πάντων
 ἐξευρὼν τὸν ἄριστον τούτῳ γυναῖκα προσθεῖναι. Ὀλυμ-
 πίων ὦν ἑόντων καὶ νικέων ἐν αὐτοῖσι τεθρίπῳ ὁ Κλει-
 σθένης κήρυγμα ἐποιήσατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑαυτὸν ἄξιοι
 Κλεισθέneos γαμβρὸν γενέσθαι, ἤκειν ἐς ἐξηκοστὴν ἡμέ-
 ρην ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα ὡς κυρώσουτος Κλεισθέ-
 νεος τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρχαμένου
 ἡμέρης. Ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν
 καὶ πατρὶ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνηστῆρες· τοῖσι Κλει-
 σθένης καὶ δρόμον καὶ παλαιστρὴν ποιησάμενος ἐπ' αὐ-
 127 τῷ τούτῳ εἶχε. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλίας ἦλθε Σμινδυρίδης
 ὁ Ἱπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλείστον δὴ χλιδῆς εἰς
 ἀνὴρ ἀπείκετο ἢ δὲ Σύβαρις ἤκμαζε τούτον τὸν χρόνον
 μάλιστα, καὶ Σιρίτης Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λε-
 γομένου παῖς. οὗτοι μὲν ἀπ' Ἰταλίας ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ
 κόλπου τοῦ Ἰονίου Ἀμφίμνηστος Ἐπιστροφὸν Ἐπιδά-
 μνιος· οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε
 Τιτόρμου τοῦ ὑπερφύντος τε Ἑλληνας ἰσχυρὴ καὶ φηγόν-
 τος ἀνθρώπους ἐς τὰς ἑσχατίας τῆς Αἰτωλίδος χώρας,
 τούτου τοῦ Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοπον-
 νήσου Φεῖδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκήδης,
 Φεῖδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι
 καὶ ὑβρίσαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὃς ἐξα-
 ναστήσας τοὺς Ἑλείων ἀγωνοθέτας αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμ-
 πίῃ ἀγῶνα ἔθηκε, τούτου τε δὴ παῖς, καὶ Ἀμίαντος Αὐ-
 κούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἀξὴν ἐκ Παίου

πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου τε. ὥς λό-
 γος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται, τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι καὶ
 ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους, καὶ
 Ἠλείος Ὀνομαστὸς Ἀγαίου. οὗτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελο-
 ποννήσου ἦλθον, ἐκ δὲ Ἀθηνέων ἀπίκοντο Μεγακλῆς
 τε ὁ Ἀλκμαίωνος τούτου τοῦ παρὰ Κροῖδου ἀπικομένου,
 καὶ ἄλλος Ἴπποκλείδης Τισάνδρου, πλούτῳ καὶ εἶδει προ-
 φέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετριῆς ἀνθεύσης τοῦτον τὸν
 χρόνον Λυσανίης, οὗτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης μῦνος. ἐκ δὲ
 Θεσσαλίας ἦλθε τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κραννώ-
 νιος, ἐκ δὲ Μολοσσῶν Ἀλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ
 μνηστῆρες· ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην 128
 ἡμέρην ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν
 ἀνεπύθετο καὶ γένος ἐκάστου, μετὰ δὲ κατέχων ἐνιαυτὸν
 διεπειρᾶτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίης καὶ τῆς ὀργῆς καὶ
 παιδευσίος τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἰὼν ἐς συνου-
 σίην καὶ συνάπασι, καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι
 ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι, καὶ τό γε μέγιστον, ἐν τῇ συνιστῇ
 διεπειρᾶτο· ὅσον γὰρ κατείχε χρόνον αὐτοὺς, τοῦτον
 πάντα ἐποίεε καὶ ἅμα ἐξείνιζε μεγαλοπρεπέως. καὶ δὴ κον
 μάλιστα τῶν μνηστῆρων ἠρέσκοντό οἱ οἱ ἀπ' Ἀθηνέων
 ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου
 καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο, καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσι
 ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι ἦν προσήκων. Ὡς δὲ ἡ κυρία 129
 ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου καὶ
 ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλεισθέneos, τὸν κρίνει ἐκ πάντων, θύ-
 σας βοῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης εὐώχῃ αὐτοὺς τε τοὺς
 μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικυωνίους πάντας. ὥς δὲ ἀπὸ δει-
 πνου ἐγένοντο, οἱ μνηστῆρες ἔριν εἶχον ἅμφι τε μουσικῇ
 καὶ τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον. προτιούσης δὲ τῆς πόσιος
 κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἴπποκλείδης ἐκέλευσε τὸν
 ἀνλητὴν ἀνλήσαι ἐμμέλειαν, πειθομένου δὲ τοῦ αὐ-

- λητέω ὠρχήσατο. καὶ κως ἑωυτῷ μὲν ἀρεστῶς ὠρχέετο, ὁ δὲ Κλεισθένης ὀρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτενε. μετὰ δὲ ἐπισχῶν ὁ Ἴπποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ οἱ τινα τραπέξαν ἐσενεῖκαι, ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέξης πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικὰ σχημάτια, μετὰ δὲ ἄλλα Ἀττικά, τὸ τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐρείδας ἐπὶ τὴν τραπέξαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ἀποστειγῶν γαμβρὸν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἴπποκλείδην διὰ τὴν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναίδειαν κατεῖχε ἑωυτὸν, οὐ βουλόμενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὥς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος εἶπε· Ὁ παῖ Τισάνδρου, ἀπωρχήσασθε μὴν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἴπποκλείδης ὑπολαβὼν εἶπε· Οὐ φροντὶς Ἴπποκλείδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο οὐνομάζεται.
- 130 Κλεισθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος ἔλεξε ἐς μέσον τάδε· Ἄνδρες παῖδὸς τῆς ἐμῆς μνηστῆρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἷόν τε εἶη, χαριζοίμην ἂν, μὴτ' ἓνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων μῆτε τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων· ἀλλ' οὐ γὰρ οἷά τέ ἐστι μῆς πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον ποιέειν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαυνομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσιος εἵνεκεν τῆς ἐξ ἐμεῦ γῆμαι καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίας, τῷ δὲ Ἀλκμαίωνος Μεγακλέϊ ἐγγυῶ παῖδα τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων. φασίμενοι δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος
- 131 ἐκεκύρωτο ὁ γάμος Κλεισθένεϊ. Ἀμφὶ μὲν κρίσει τῶν μνηστῆρων τοσαῦτα ἐγένετο καὶ οὕτω Ἀλκμαιωνίδαὶ ἐβώσθησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, τούτων δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὖνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος τοῦ Σικυνωίου· οὗτός τε δὴ γίνεται Μεγακλέϊ καὶ Ἴπποκράτης, ἐκ δὲ Ἴπποκράτεος Μεγακλέης τε ἄλλος

καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τῆς Κλεισθένεως Ἀγαρίστης ἔχουσα τὸ οὖνομα, ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἐοῦσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε δὲ λέοντα τεκεῖν· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίττει Περικλέα Ξανθίππῳ.

ΜΕΤΑ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρώμα γενόμενον Μιλτιάδης, καὶ πρότερον εὐδοκιμέων παρὰ Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὖξετο. αἰτήσας δὲ νέας ἐβδομήκοντα καὶ στρατιήν τε καὶ χορήματα Ἀθηναίους, οὐ φράσας σφι, ἐπ' ἣν ἐπιστρατεύσεται χώραν, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν, ἣν οἱ ἐπωνται· ἐπὶ γὰρ χώραν τοιαύτην δὴ τινα ἄξειν, ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἄφθονον οἴσονται· λέγων τοιαῦτα αἴτεε τὰς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ τούτοις ἐπαερθέντες παρεδόσαν· Παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιήν 132 ἐπλωε ἐπὶ Πάρου, πρόσφασιν ἔχων, ὥς οἱ Πάριοι ὑπῆρξαν πρότεροι στρατευόμενοι τριήρεϊ ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγου ἦν, ἀτὰρ τινα καὶ ἔγκοτον εἶχε τοῖσι Παρίοισι διὰ Λυσαγόρην τὸν Τισίεω, ἐόντα γένος Πάριον, διαβαλόντα μιν πρὸς Ἰθάρνεα τὸν Πέρσῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν ἐπλωε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ ἐπολιόρχεε Παρίους κατελιγμένους ἐντὸς τείχεος, καὶ ἐσπέμπων κήρυκα αἴτεε ἑκατὸν τάλαντα, φὰς, ἣν μὴ οἱ δῶσι, οὐκ ἀπαναστήσιν τὴν στρατιήν, πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι, ὅπως μὲν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ ἀργυρίου, οὐδὲ διενθεῦντο, οἱ δὲ, ὅπως διαφυλάξουσιν τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμνηνέοντο, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενοι, καὶ τῇ μάλιστα ἔσκε ἐκάστοτε ἐπίμαχον τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξηίρετο διπλήσιον τοῦ ἀρχαίου. Ἐς μὲν δὴ 134 τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέσθαι ὧδε λέγουσι· Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτου γυναικα, ἐοῦσαν μὲν Παρίην γένος, οὖνομα δέ οἱ εἶναι Τιμοῦν, εἶναι δὲ

- ὑποζάκορον τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθούσαν ἐς ὄψιν Μιλτιάδεω συμβουλευσαί οἱ, εἰ περὶ πολλοῦ ποιεῖται Πάρον ἐλεῖν, τὰ ἂν αὐτῇ ὑπόθηται, ταῦτα ποιεῖν. μετὰ δὲ τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸν δὲ ἀπικόμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλιος ἔοντα τὸ ἔρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορεῖν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοῖξαι, ὑπερθορόντα δὲ ἰέναι ἐπὶ τὸ μέγαρον ὅτιδῃ ποιήσουντα ἐντὸς, εἴτε κινήσουντά τι τῶν ἀκινήτων εἴτε ὅτιδήκοτε προήξοντα· πρὸς τῇσι θύρῃσι τε γενέσθαι, καὶ πρόκατε φρίκης αὐτὸν ὑπελθούσης ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰεσθαι, καταθρώσκοντα δὲ τὴν αἵμασιν τὸν μηρὸν σπασθῆναι. οἱ δὲ
- 135 αὐτὸν τὸ γόνυ προσπταῖσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μὲν τὴν φλαύρως ἔχων ἀπέπλωε ὀπίσω, οὔτε χρήματα Ἀθηναίοισι ἄγων οὔτε Πάρον προσκτησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας τε ἕξ καὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ θηώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πνυθόμενοι, ὥς ἡ ὑποζάκορος τῶν θεῶν Τιμὼ Μιλτιάδῃ κατηγγέσατο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τούτων τιμωρήσασθαι θεοπρῦπους πέμπουσι ἐς Δελφούς, ὥς σφεας ἡσυχίῃ τῆς πολιορκίης ἔσχε, ἐπεμπον δὲ ἐπειρησόμενους, εἰ καταχρήσονται τὴν ὑποζάκορον τῶν θεῶν ὥς ἐξηγησαμένην τοῖσι ἐχθροῖσι τῆς πατρίδος ἄλωσιν καὶ τὰ ἐς ἔρσενα γόνον ἄρρητα ἰρὰ ἐκφύνασαν Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πνυθίη οὐκ ἔα, φῶσα οὐ Τιμοῦν εἶναι τὴν κλίην τούτων, ἀλλὰ δέειν γὰρ Μιλτιάδην τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναι οἱ τῶν κακῶν κατηγεμόνα. Παρίοισι μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πνυθίη
- 136 ἔχρησε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ Πάρου Μιλτιάδην ἀπονοστήσαντα ἔσχον ἐν στόμασι, οἳ τε ἄλλοι καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρωνος, ὃς θανάτου ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὸν δῆμον Μιλτιάδην ἐδόλωκε τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν. Μιλτιάδης δὲ αὐτὸς μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο (ἦν γὰρ ἀδύνατος ὥστε σηπομένου τοῦ μηροῦ), προκειμένου δὲ αὐτοῦ ἐν κλίῃ ὑπεραπελογέοντο οἱ φίλοι, τῆς μάχης τε τῆς ἐν

Μαραθῶνι πολλὰ ἐπιμεμνημένοι καὶ τὴν Αἴμου αἰρεσιν, ὥς ἔλawn Αἴμον τε καὶ τισάμενος τοὺς Πελασγοὺς παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσγενομένου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ θανάτου, ζημιώσαντος δὲ κατὰ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα τάλαντοισι Μιλτιάδης μὲν μετὰ ταῦτα σφακελίσαντός τε τοῦ μηροῦ καὶ σαπέντος τελευτᾷ, τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέτισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων.

Αἴμον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ᾧδε ἔσχε· Πελασγοὶ 137 ἐπεῖτε ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξεβλήθησαν, εἴτε ᾧ δὴ δικαίως εἴτε ἀδίκως· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τὰ λεγόμενα, ὅτι Ἐκαταῖος μὲν ὁ Ἡγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπεῖτε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώραν, τὴν σφίσι αὐτοῖσι ὑπὸ τὸν Ὑμησσὸν εὐῶσαν ἔδοσαν οἰκῆσαι μισθὸν τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κοτε ἐληλαμένου, ταύτην ὥς ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἐξεργασμένην εὖ, τὴν πρότερον εἶναι κακὴν τε καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξίην, λαβεῖν φθόρον τε καὶ ἡμερον τῆς γῆς, καὶ οὕτω ἐξελαύνειν αὐτοὺς οὐδεμίαν ἄλλην προφασιν προῖσχομένους τοὺς Ἀθηναίους· ὥς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δικαίως ἐξελάσαι. κατοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ τῷ Ὑμησσῷ ἐνθεῦτεν ὁρμεομένους ἀδίκειν τάδε· φοιτᾶν γὰρ αἰεὶ τὰς σφετέρας θυγατέρας ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἐννεάκρουνον· οὐ γὰρ εἶναι τοῦτον τὸν χρόνον σφίσι καὶ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοις Ἑλλήσι οἰκέτας· ὅπως δὲ ἔλθοιεν αὐταί, τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίας βιάσθαι σφείας. καὶ ταῦτα μέντοι σφι οὐκ ἀποχρᾶν ποιεῖν, ἀλλὰ τέλος καὶ ἐπιβουλεύοντας ἐπιχειρήσειν ἐπ' αὐτοφώρῳ φανῆναι. ἑωυτοὺς δὲ γενέσθαι τοσοῦτῳ ἐκείνων ἀνδρῶν ἀμείνονας, ὅσῳ παρεὼν αὐτοῖσι ἀποκτεῖναι τοὺς Πελασγοὺς, ἐπεὶ σφας ἔλαβον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλὰ σφι προειπεῖν ἐκ τῆς γῆς ἐξίεναι. τοὺς δὲ οὕτω δὴ ἐκχωρήσαντας ἄλλα τε σχεῖν χωρία καὶ ἡ

καὶ Ἀθήνην. Ἐκεῖνα μὲν δὴ ἑκαταῖος ἐλέξε, ταῦτα δὲ
 138 Ἀθηναῖοι λέγουσι. Οἱ δὲ Πελασγοὶ οὗτοι Ἀθήνην τότε
 νειρόμενοι καὶ βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους τιμωρήσα-
 σθαι, εὖ τε ἐξεπιστάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτάς, πεντη-
 κοντέρους κτησάμενοι ἐλόχησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραυρωνί
 ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας, ἐνθεῦτεν
 δὲ ἀρπάσαντες τούτων πολλὰς οἶχοντο ἀποπλώοντες, καί
 σφεις ἐς Ἀθήνην ἀγαρόντες παλλακὰς εἶχον. ὥς δὲ τέ-
 κνων αὐταὶ αἱ γυναῖκες ὑπεπλήσθησαν, γλώσσαν τε τὴν
 Ἀττικὴν καὶ τρόπους τοὺς Ἀθηναίων ἐδίδασκον τοὺς
 παῖδας. οἱ δὲ οὔτε συμμίσγεσθαι τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγί-
 δων γυναικῶν παισὶ ἤθελον, εἰ τε τύπτοιτό τις αὐτῶν
 ὑπ' ἐκείνων τινός, ἐβώθειν τε πάντες καὶ ἐτιμώρεον ἄλ-
 λήλοισι· καὶ δὴ καὶ ἄρχειν τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδι-
 καίευν καὶ πολλὸν ἐπεκράτειον. μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πε-
 λασγοὶ ἑαυτοῖσι λόγους ἐδίδοσαν· καὶ σφι βουλευομέ-
 νοισι δεινόν τι ἐσέδυνε, εἰ δὴ διαγινώσκοιεν σφίσι τε
 βωθέειν οἱ παῖδες πρὸς τῶν κουριδίῳ γυναικῶν τοὺς
 παῖδας καὶ τούτων ἀντίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἄν-
 δρωθέντες δῆθεν ποιήσουσι. ἐνθαῦτα ἔδοξε σφι κτείνειν
 τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικέων γυναικῶν. ποιεῦσι δὴ
 ταῦτα, προσαπολλύνουσι δὲ σφειν καὶ τὰς μητέρας. Ἀπὸ
 τούτου δὲ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ προτέρου τούτων, τὸ ἐργά-
 σαντο αἱ γυναῖκες τοὺς ἄμα Θόαντι ἄνδρας σφετέρους
 ἀποκτείνασαι, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ σχέτλια
 139 ἔργα πάντα Ἀθήνηα καλέεσθαι. Ἀποκτείνασι δὲ τοῖσι Πε-
 λασγοῖσι τοὺς σφετέρους παῖδας τε καὶ γυναῖκας οὔτε γῇ
 καρπὸν ἔφερε οὔτε γυναικὲς τε καὶ ποῖμαι ὁμοίως ἐτι-
 κτον καὶ πρὸ τοῦ. πιεζόμενοι δὲ λιμῶ τε καὶ ἀπαιδίῃ ἐς
 Δελφοὺς ἔπεμπον, λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόν-
 των κακῶν. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας
 διδόναι ταύτας, τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι δικάσωσι. ἤλθον

τε δὴ ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ, καὶ δίκας ἐπηγγέλλοντο
 βουλόμενοι διδόναι παντὸς τοῦ ἀδικήματος. Ἀθηναῖοι
 δὲ ἐν τῷ πρυτανίῳ κλίνην στρώσαντες ὥς εἶχον κάλ-
 λιστα καὶ τράπεζαν ἐπιπλήν ἀγαθῶν πάντων παραθέν-
 τες ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώρην σφίσι παραδι-
 δύναι οὕτω ἔχουσιν. οἱ δὲ Πελασγοὶ ὑπολαβόντες εἶπαν·
 Ἐπεὶν βορεῇ ἀνεμῷ αὐτήμερον νηὺς ἐξανύσῃ ἐκ τῆς ὑμε-
 τέρης ἐς τὴν ἡμετέραν, τότε παραοωσομεν. Τοῦτο εἶπαν
 ἐπιστάμενοι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον γενέσθαι· ἡ γὰρ Ἀτ-
 τικὴ πρὸς νότον κέεται πολλὸν τῆς Αἰήνου. Τότε μὲν 140
 τοῦαῦτα, ἔτεσι δὲ κάρτα πολλοῖσι ὕστερον τούτων, ὥς ἡ
 Χερσόνησος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι,
 Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ἐτησιέων ἀνέμων κατεσθηκότων νηὶ
 κατανύσας ἐξ Ἐλαιοῦντος τοῦ ἐν Χερσονήσῳ ἐς τὴν Αἴ-
 νον προηγόρευε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου τοῖσι Πελαργοῖσι,
 ἀναμνησκῶν σφέας τὸ χρηστήριον, τὸ οὐδαμὰ ἥλπισαν
 σφίσι οἱ Πελασγοὶ ἐπιτελέεσθαι. Ἡφαιστιεὺς μὲν νυν
 ἐπείθοντο, Μυριναῖοι δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι εἶναι τὴν
 Χερσόνησον Ἀττικὴν ἐπολιορκέοντο, ἐς ὃ καὶ αὐτοὶ παρ-
 ἔστησαν. Οὕτω δὴ τὴν Αἴνον ἔσχον Ἀθηναῖοι τε καὶ
 Μιλτιάδης.

ΠΡΟΛΟΓΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΛΤΜΝΙΑ.

ΕΠΕΙ ΔΕ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μα- 1
 ραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρείον τὸν Ὑστάσπεος

καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ
τὴν ἐς Σάρδεις ἐβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῶ τε δεινό-
τερα ἐποίησε καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους
κατὰ πόλιν ἐτοιμάζειν στρατιήν, πολλῶ πλέω ἐπιτάσσων
ἐκάστοισι, ἢ πρότερον παρεῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους
καὶ σῖτον [καὶ πλοῖα]. τούτων δὲ περιαγγελλομένων ἡ
Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ τρία ἔτη καταλεγομένων τε τῶν ἀρί-
στων ὥς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων καὶ παρασκευα-
ζομένων. τετάρτῳ δὲ ἔτει Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσει δου-
λωθέντες ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μάλ-
2 λον ὥρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. Στελλο-
μένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας τῶν παίδων
αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς δει-
μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νόμον οὕτω
στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρεῖω καὶ πρότερον ἢ βασι-
λεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικὸς,
Γωβρύνεω θυγατρὸς, καὶ βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσσης τῆς
Κύρου ἕτεροι τέσσερες. τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέσβευε
Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης. ἔοντες δὲ
μητρὸς οὐ τῆς αὐτῆς ἐστασίαζον, ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης,
κατ' ὅ τι πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τοῦ γόνου καὶ ὅτι
νομιζόμενα εἴη πρὸς πάντων ἀνθρώπων τὸν πρεσβύτα-
τον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, Ξέρξης δὲ, ὥς Ἀτόσσης τε παῖς εἴη
τῆς Κύρου θυγατρὸς καὶ ὅτι Κῦρος εἴη ὁ κτησάμενος
3 τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθερίην. Δαρεῖον δὲ οὐκ ἀποδει-
κνυμένου καὶ γνώμην ἐτύγχανε κατὰ τὸντὸ τούτοις καὶ
Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερη-
μένος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιλείης καὶ φυγὴν ἐπιβαλὼν
ἐωυτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος. οὗτος ὡνὴρ πυθόμενος τῶν Δα-
ρείου παίδων τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὥς ἡ φάτις μιν ἔχει,
Ξέρξῃ συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖς ἔλεγε ἔπεσι, ὥς αὐ-

τὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἤδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι τὸ
 Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ ἐτι ιδιῶτῃ ἔοντι Δα-
 ρεῖῳ, οὐκ ὦν οὐτ' οἶκός εἰη οὔτε δίκαιον ἄλλον τινὰ τὸ
 γέρας ἔχειν πρὸ ἑαυτοῦ, ἐπεὶ γε καὶ ἐν Σπάρτῃ ἔφη ὁ
 Δημόκριτος ὑποτιθέμενος οὕτω νομίζεσθαι, ἣν οἱ μὲν
 προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων βασιλεῦ-
 σαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγονος ἐπιγένηται, τοῦ ἐπιγε-
 νομένου τὴν ἐκδεξιν τῆς βασιλείης γίνεσθαι. χρησαμένου
 δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ὑποθήκῃ γνούς ὁ Δαρεῖος, ὡς
 λέγοι δίκαια, βασιλέα μιν ἀπέδεξε. δοκέειν δ' ἐμοὶ καὶ
 ἄνευ ταύτης τῆς ὑποθήκης ἐβασίλευσεν ἂν Ξέρξης· ἡ γὰρ
 Ἀτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος. Ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρ- 4
 σῃσι Δαρεῖος Ξέρξην ὥρμητο στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ
 μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὕστερῳ ἔτει
 παρασκευαζόμενον συνήνεικε αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύ-
 σαντα τὰ πάντα ἔτα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανεῖν,
 οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοὺς ἀπαστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε
 Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι. ἀποθανόντος δὲ Δαρείου ἡ
 βασιληὶ ἀνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξην. Ὁ 5
 τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς πρόθυμος
 ἦν κατ' ἀρχὰς στρατεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἰγύπτου ἐποιέετο
 τὴν στρατιῆς ἄγερσιν. παρεὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ'
 αὐτῷ μέγιστον Περσέων Μαροδόμιος ὁ Γωβρύεω, ὃς ἦν
 Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιός, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιοῦτου
 λόγου εἶχετο, λέγων· Δέσποτα, οὐκ οἶκός ἐστι Ἀθηναίους
 ἐργασαμένους πολλὰ ἤδη κακὰ Πέρσας μὴ οὐ δοῦναι δι-
 κας τῶν ἐποίησαν. ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις, τά-
 περ ἐν χερσὶ ἔχεις, ἡμερώσας δὲ Αἰγύπτου τὴν ἐξυβρί-
 σασαν στρατηλάτεε ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ σε ἔχη
 πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθὸς καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται ἐπὶ
 γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι. Οὗτος μὲν οἱ ὁ λόγος ἦν τι-
 μωρὸς, τούτου δὲ τοῦ λόγου παρενθήκην ποιείσκατο

τήνδε, ὥς ἡ Εὐρώπη περικαλλὴς χώρη, καὶ δένδρεα παν-
 τοια φέρει τὰ ἡμέρα, ἀρετὴν τε ἄκρη, βασιλεῖ τε μοῖνον
 6 θνητῶν ἀξίη κεκτηῖσθαι. Ταῦτα δὲ ἔλεγε οἷα νεωτέρων
 ἔργων ἐπιθυμητὴς εἶναι καὶ ἐθέλων αὐτὸς τῆς Ἑλλάδος
 ὑπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε καὶ ἀνέπεισε
 Ξέρξην ὥστε ποιέειν ταῦτα· συνέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ
 σύμμαχα γενόμενα ἐς τὸ πείθεσθαι Ξέρξην· τοῦτο μὲν
 ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας παρὰ τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγ-
 γελοι ἐπεκαλέοντο βασιλεῖα πᾶσαν προθυμίην παρεχόμε-
 νοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι οὗτοι ἦσαν Θεσσα-
 λίας βασιλεῖς, τοῦτο δὲ Πεισιστρατιδῶν οἱ ἀναβεβη-
 κότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτῶν λόγων ἐχόμενοι τῶν καὶ
 οἱ Ἀλευάδαι, καὶ δὴ τι πρὸς τούτοις ἐτι πλέον προσω-
 ρέγοντό οἱ, ἔχοντες Ὀνομάκριτον ἄνδρα Ἀθηναῖον χρη-
 σμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου. ἀνα-
 βεβήκεισαν γὰρ τὴν ἐχθρὴν προκαταλυσάμενοι· ἐξηλάθη
 γὰρ ὑπὸ Ἰπάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ
 Ἀθηνέων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἄλους ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμι-
 ονέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμῶν, ὥς αἱ ἐπὶ Ἀθ-
 ῖνῳ ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίετο κατὰ τῆς θαλάσσης.
 διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ Ἰππαρχος, πρότερον χρεόμενος τὰ μά-
 λιστα· τότε δὲ συναναβάς ὅκως ἀπίκειτο ἐς ὄψιν τὴν βα-
 σιλέως, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδῶν περὶ αὐτοῦ σε-
 μνοὺς λόγους κατέλεγε τῶν χρησμῶν. εἰ μὲν τι ἐνέο
 σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ
 τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος ἔλεγε τὸν τε Ἑλλήσποντον
 ὥς ξευχθῆναι χρεῶν εἴη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τὴν τε ἑλα-
 σιν ἐξηγεόμενος. οὗτός τε δὴ χρησμοδῶν προσεφέρετο,
 καὶ οἱ τε Πεισιστρατίδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας ἀπο-
 7 δεικνύμενοι. Ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξης στρατεύεσθαι
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν εἰτε μετὰ τὸν θά-
 νατον τὸν Ἀρείου πρῶτα στρατηγὴν ποιέεται ἐπὶ τοὺς

ἀπεστεῶτας. τούτους μὲν νυν καταστρεφάμενος καὶ Αἰγυπτου πᾶσαν πολλὸν δουλοτέρην ποιήσας, ἣ ἐπὶ Δαρείου ἦν, ἐπιτράπει Ἀχαιμένει, ἀδελφεῷ μὲν ἑαυτοῦ, Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεια μὲν νυν ἐπιτροπεύοντα Αἰγύπτου χρόνῳ μετέπειτεν ἐφόνευσε Ἰνάρωσ ὁ Ψαμμίτιχου ἀνὴρ Αἴβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ Αἰγύπτου ἄλωσιν ὥς 8
ἐμελλε εἰς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ στρατεύμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθηνῶν, σύλλογον ἐπὶ κλητον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφέων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ ἐθέλει. Ὡς δὲ συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· Ἄν- 1
δρες Πέρσαι, οὐτ' αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεῖς, παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρῆσθαι. ὥς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμὰ καὶ ἡτρεμήσαμεν, ἐπεῖτε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τῇδε παρὰ Μήδων Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεὸς τε οὕτω ἄγει καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ ἄμεινον. Τὰ μὲν νυν Κύρος τε καὶ Καμβύσης πατὴρ τε ὁ ἐμὸς Δαρεῖος κατεργάσαντο καὶ προσεκτήσαντο ἔθνη, ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν τις λέγοι. ἐγὼ δὲ ἐπεῖτε παρελάβον τὸν θρόνον, τοῦτο ἐφρόντιζον, ὅπως μὴ λείψομαι τῶν πρότερον γενομένων τιμῇ τῇδε μηδὲ ἐλάσσῃ προσκτήσομαι δύναμιν Πέρσῃσι· φροντίζων δὲ εὗρίσκω ἅμα μὲν κῦδος ἡμῖν προσγινόμενον χώραν τε τῆς νῦν ἐκτῆμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέρην, παμφορωτέρην δὲ, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινομένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσειν ὑπερθέωμαι ὑμῖν. Μέλλω ζευξας τὸν Ἑλλησποντιον ἑλάν στρατὸν διὰ 2
τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρῶμαι, ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὦράτε μὲν νυν καὶ Δαρεῖον ἰδύοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους. ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε καὶ οὐκ ἐξεγένετό οἱ τιμωρῆσασθαι, ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐκείνου καὶ

τῶν ἄλλων Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι, πρὶν ἢ ἔλω
 τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἷ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν
 ἐμὸν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες· πρῶτα μὲν ἐς Σάρδεις
 ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ δὲ ἡμε-
 τέρῳ, ἀπικόμενοι ἐνέπηρσαν τὰ τε ἄλσεα καὶ τὰ ἱερά, δευ-
 τερά δὲ ἡμέας οἶα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην ἀποβάντας, ὅτε
 Δαίτις τε καὶ Ἀρταφέρνης ἐστρατήγηον, ἐπίστασθαι καὶ
 3 πάντες. Τούτων μέντοι εἵνεκεν ἀνάρτηται ἐπ' αὐτοὺς
 στρατεύεσθαι, ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι τοσάδε ἀνευρίσκω
 λογιζόμενος· εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοισι πλησιοχώ-
 ρους καταστρεψόμεθα, οἱ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς νέμονται
 χώραν, γῆν τὴν Περσίδα ἀποδέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι
 ὁμορρέουσιν. οὐ γάρ δὴ χώραν γε οὐδεμίαν κατόψεται
 ὁ ἥλιος ὁμορρέουσιν τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφας πάσας ἐγὼ
 ἅμα ὑμῖν μίαν χώραν θήσω, διὰ πάσης διεξελθὼν τῆς
 Εὐρώπης. πυνθάνομαι γάρ ὥδε ἔχειν, οὔτε τινα πόλιν
 ἀνδρῶν οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολεί-
 πεσθαι, τὸ ἡμῖν οἷόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τούτων
 τῶν κατέλεξα ὑπεξαίρημένων. οὕτω οἷ τε ἡμῖν αἵτιοι
 4 ἔξουσιν δοῦλιον ζυγὸν οἷ τε ἀνάτιοι. Τρεῖς δ' ἂν μοι τάδε
 ποιέοντες χαρίζοισθε· ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν χρόνον,
 ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινα ὑμέων χρηῖσται
 παρεῖναι· ὅς ἂν δὲ ἔχων ἥκη παρεσκευασμένον στρατὸν
 κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα, τὰ τιμιώτατα νομίζεται εἶναι
 ἐν ἡμετέρῳ. ποιητέα μὲν νυν ταῦτά ἐστι οὕτω, ἵνα δὲ
 μὴ ἰδιοβουλεύειν ὑμῖν δοκέω, τίθηναι τὸ πρῆγμα ἐς μέ-
 9 νον, γνώμην κελεύων ὑμέων τὸν βουλούμενον ἀποφαί-
 νεσθαι. Ταῦτα εἰπας ἐπαύετο. Μετ' αὐτὸν δὲ Μαρδό-
 νιος ἔλεγε· ὦ δέσποτα, οὐ μοῦνον εἰς τῶν γενομένων
 Περσέων ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔσομένων, ὅς τά τε ἄλλα
 λέγων ἐπὶ κεο ἄριστα καὶ ἀληθέστατα, καὶ Ἴωνας τοὺς ἐν
 τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ ἐάσεις καταγελάσαι ἡμῖν

ἔοντας ἀναξίους. καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σά-
 κας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα τε
 ἔθνηα πολλὰ καὶ μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδέν, ἄλ-
 λὰ δύναμιν πρυσκιάσθαι βουλόμενοι, καταστρεφάμενοι
 δούλους ἔχομεν, Ἕλληνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τι-
 μωρησόμεθα. τί δείσαντες; κοίην πλήθους συστροφὴν,
 κοίην δὲ χρημάτων δύναμιν; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν ¹
 μάχην, ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δύναμιν ἐοῦσαν ἀσθενείᾳ. ἔχο-
 μεν δὲ αὐτῶν παῖδας καταστρεφάμενοι τούτους, οἳ ἐν τῇ
 ἡμετέρῃ κατοικημένοι Ἰωνές τε καὶ Αἰολεὲς καὶ Δωριεὲς
 καλέονται. ἐπειρήθην δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἐπελαύνων ἐπὶ
 τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ πατρὸς τοῦ σοῦ κελευσθείς, καὶ
 μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι καὶ ὀλίγον ἀπολιπόντι
 ἐς αὐτάς Ἀθήνας ἀπικέσθαι οὐδεὶς ἠντιώθη ἐς μάχην.
 Καίτοι γε ἐώθασι Ἕλληνες, ὥς πυνθάνομαι, ἀβουλότατα ²
 πολέμους ἵστασθαι ὑπὸ τε ἀγνωμοσύνης καὶ σκαιότητος.
 ἐπεὰν γὰρ ἅλλήλοισι πόλεμον προσείπωσι, ἐξευρόντες τὸ
 κάλλιστον χωρίον καὶ λειότατον ἐς τοῦτο κατιόντες μά-
 χονται, ὥστε σὺν κακῷ μεγάλῳ οἱ νικέοντες ἀπαλλάσσου-
 νται· περὶ δὲ τῶν ἐσσωμένων οὐδὲ λέγω ἀρχὴν, ἐξώλεες
 γὰρ δὴ γίνονται· τοὺς χρῆν, ἔοντας ὁμογλώσσους, κή-
 ρυξί τε διαχρεομένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς
 διαφορὰς καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχησι· εἰ δὲ πάντως ἔδεε
 πολεμέειν πρὸς ἅλλήλους, ἐξευρίσκειν χρῆν, τῇ ἐκάτεροί
 εἰσι δυσχειρωτότατοι, καὶ ταύτῃ πειρᾶν. τρόπον τοῖνον
 οὐ χρηστῷ Ἕλληνες διαχρεόμενοι ἐμὲ ἐλάσαντος μέχρι
 Μακεδονίης οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον λόγον ὥστε μά-
 χεσθαι. Σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὧ βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι ³
 πόλεμον προσφέρων, ἄγουντι καὶ πλήθος τὸ ἐκ τῆς Ἀσίας
 καὶ νέας τὰς ἀπάσας; ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο
 θράσσεος ἀνήκει τὰ Ἑλλήνων πρῆγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγὼ τε
 ψευσθεῖην γνώμη καὶ ἐκεῖνοι ἐπαερθέντες ἀβουλίῃ ἐλ-

θοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἄν, ὥς εἴμεν ἀνθρώπων ἀριστοὶ τὰ πολέμια. ἔστι δ' ὦν μηδὲν ἀπείρητον· αὐτόματον γὰρ οὐδὲν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλέει γίνεσθαι.

- 10 Μαρόδοιος μὲν τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ξέρξῳ γυνάμην ἐπέπαυτο, σιωπεόντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων καὶ οὐ τολμεόντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένη, Ἀρτάβανος ὁ Τιστάσπεος πατέρως ἐὼν Ξέρξῃ, τῷ δὴ καὶ πῖσυνος ἐὼν ἔλεγε τάδε· Ὁ βασιλεῦ, μὴ λεχθεῖσέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρᾶσθαι, λεχθεῖσέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν χρυσὸν τὸν ἀκήρατον αὐτοὶ μὲν ἐπ' ἐωυτοῦ οὐ διαγινώσκουμεν, ἐπεὶ δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκουμεν τὸν ἀμείνω. ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ, Δαρείῳ ἡγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμῷ γῆς ἄστὶ νέμοντας· ὁ δὲ ἐλπίζων Σκύθας τοὺς νομάδας καταστρέψεσθαι ἐμοὶ τε οὐκ ἐπέιδετο, στρατευσάμενός τε πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε. σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἐτι ἀμείνουας ἢ Σκύθας, οἱ κατὰ θάλασσαν τε ἀριστοὶ καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἐνεσθαι δεινὸν, ἐμέ 2 σοὶ δίκαιόν ἐστι φράζειν. Ζεύξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον ἐλαῖν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. καὶ δὴ συνήνεκε ἦτοι κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλασσαν ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφοτέρω· οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἀλκιμοὶ, πάρεστι δὲ καὶ σταθμῶσασθαι, εἰ στρατιὴν γε τοσαύτην σὺν Δατί καὶ Ἀρταφέρνηϊ ἐλθούσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν μῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. οὐκ ὦν ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἦν τῇσι νηυσὶ ἐμβαλῶσι καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ πλώσσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἔπειτεν λύσωσι τὴν γέφυραν, τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται

δεινόν. Ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ σοφίῃ οἰκῆν αὐτὸς ταῦτα συμ-
βάλλομαι, ἀλλ' οἷόν μοι κοτε ἡμέας ὀλίγον ἐδέξασθε καταλα-
βεῖν πάθος, ὅτε πατήρ ὁ σὸς ξεύξας Βόσπορον τὸν Θρη-
κιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἰστρου διέβη ἐπὶ Σκύθας.
τότε παντοῖοι ἐγένοντο Σκύθαι δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι
τὸν πόρον, τοῖσι ἐπιτέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων
τοῦ Ἰστρου. καὶ τότε γε Ἰστιάτος ὁ Μιλήτου τύραννος εἰ
ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ μηδὲ ἡντιώθη,
διέπραστο ἂν τὰ Περσέων πρήγματα. καίτοι καὶ λόγῳ
ἀκοῦσαι δεινόν, ἐπ' ἀνδρὶ γε ἐνὶ πάντα τὰ βασιλέως πρή-
γματα γεγενησθαι. Σὺ ὦν μὴ βούλεο ἐς κίνδυνον μη-
δένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι μηδεμιῆς ἀνάγκης ἐούσης, ἀλλ'
ἐμοὶ πείθεο· νῦν μὲν τὸν σύλλογον τόνδε διάλυσον, αὐ-
τις δὲ, ὅταν τοι δοκῇ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεαυτοῦ προ-
αγόρευε τὰ τοι δοκέει εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ εὖ βουλευέ-
σθαι κέρδος μέγιστον εὐρίσκω ἐόν· εἰ γὰρ καὶ ἐναντιω-
θῆναι τι ἐθέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἔσπον εὖ, ἔσσω-
ται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος
αἰσχροῦς, εἰ ὅς ἡ τύχη ἐπίσποιτο, εὖρημα εὖρηκε, ἔσπον
τε οὐδὲν ὅς κακῶς βεβούλευται. Ὅρας τὰ ὑπερέχοντα
ἕως κεραυνοῖ ὁ θεὸς οὐδὲ ἐὰ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμι-
κρὰ οὐδὲν μιν κνίξει, ὅρας δὲ, ὥς ἐς οἰκήματα τὰ μέγι-
στα αἰεὶ καὶ θένδρεα τὰ τοιαῦτα ἀποσκήπτει τὰ βέλεα.
φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολοῦειν. οὕτω
θὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπ' ὀλίγου διαφθείρεται κατὰ
τοιούνδε· ἐπεὶ ἂν σφι ὁ θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλλῃ ἢ
βροντήν, δι' ὧν ἐφθάρησαν ἀναξίως ἑωυτῶν. οὐ γὰρ ἐὰ
φρονεῖν μέγα ὁ θεὸς ἄλλον ἢ ἑαυτόν. Ἐπειχθῆναι μὲν οὐ
νυν πᾶν πρῆγμα τίκτει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγά-
λαι φιλέουσι γίνεσθαι, ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἐνεστι ἀγαθὰ,
εἰ μὴ παραντίκα δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύ-
ροι τις αὐν. Σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλευέω, 7

σὺ δὲ, ὦ παῖ Γαβρύεω Μαροδόνιε, παῦσαι λέγων λό-
 γους ματαίους περὶ Ἑλλήνων οὐκ ἔόντων ἀξίων φλαυρώ-
 ῃς ἀκούειν. Ἕλληνας γὰρ διαβάλλων ἐπαίρεις αὐτὸν βασι-
 λέα στρατεύεσθαι, αὐτοῦ δὲ τούτου εἵνεκεν δοκέεις μοι
 πᾶσαν προθυμίην ἐκτείνειν. μὴ νυν οὕτω γένηται. δια-
 βολὴ γάρ ἐστι δεινότατον, ἐν τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ ἀδικέον-
 τες, εἰς δὲ ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικεῖ
 οὐ παρεόντος κατηγορέων, ὁ δὲ ἀδικεῖ ἀναπειθόμενος,
 πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν τοῦ λόγου τάδε
 ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, διαβληθεὶς τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ
 νομισθεὶς πρὸς τοῦ ἑτέρου κακὸς εἶναι. Ἄλλ' εἰ δὴ δεῖ
 γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε,
 βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἡθροισιν τοῖσι Περσέων μενέτω,
 ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ τέκνα στρατη-
 λάτῃς αὐτὸς σὺ ἐπιλεξαμένός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις, καὶ
 λαβὼν στρατιὴν ὁκόσῃν τινὰ βούλει. καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ
 λέγεις ἀναβαλὴν βασιλεῖ τὰ πρήγματα, κτεινέσθων οἱ ἐμοὶ
 παῖδες, πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω,
 οἱ σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δὲ σφι καὶ σὺ, ἦν ἀπονο-
 στησῇς. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνηιν οὐκ ἐθέλησεις, σὺ
 δὲ πάντως στρατεύμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσε-
 σθαι τινὰ φημι τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων, Μαρο-
 δόνιον μέγα τι κακὸν ἐξεργασμένον Πέρσας ὑπὸ κυνῶν
 τε καὶ ὀρνίθων διαφορεόμενον ἢ καὶ ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων
 ἢ σὲ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων, εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον
 κατ' ὁδὸν, γνόντα, ἐπ' οἴους ἄνδρας ἀναγινώσκεις στρα-
 τεύεσθαι βασιλέα.

- 11 Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς
 ἀμείβεται τοισίδε· Ἀρτάβανε, πατὴρ εἰς τοῦ ἐμοῦ ἀδελ-
 φεύς· τοῦτό σε ὀύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν
 ἐπέων ματαίων. καὶ τοι ταύτην τὴν ἀτιμίην προστίθημι
 ἔοντι κακῷ τε καὶ ἀθύρῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοιγε

ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο, ὅσαπερ εἶπα, ἐπιτελέα ποιήσω. μὴ γάρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνιω τοῦ Τεϊσπεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσειω τοῦ Τεϊσπεος τοῦ Ἀχαιμένεος γεγονώς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους, εὖ ἐπιστάμενος, ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄχομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, εἰ χρή σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργγμένοισι ἐξ ἐκείνων, οἳ Σάρδις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οὐκ ὦν ἐξαναχωρέειν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προκίεταί ἀγῶν, ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπ' Ἑλλήσι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσου οὐδὲν τῆς ἐχθρῆς ἐστί. Καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἥδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν, τὸ πείσομαι, τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ' ἀνδρας τούτους, τοὺς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρύξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος, κατεστρέψατο οὕτω, ὥς καὶ ἐς τόδε αὐτοὶ τε ὠνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεφάμενου καλέονται.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο, μετὰ δὲ εὐφρόνῃ τε 12 ἐρίνετο καὶ Ξέρξην ἐκνίξε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη· νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς πάγχυ εὗρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δέ οἱ αὐτῆς τούτων κατύπνωσε. καὶ δὴ κου ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὅψιν τοιήνδε, ὥς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν· Μετὰ δὴ βουλεύει, ὃ Πέρσα, στρατεύμα μὴ ἄγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προεῖπας ἀλλεῖν Πέρσῃσι στρατόν; οὔτε ὦν μεταβουλεύόμενος ποιεῖς εὖ, οὔτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα 13 ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ἐβουλεύσαιο ποιεῖν, ταύτην ἔθι τῶν ὁδῶν. Τὸν μὲν ταῦτα εἰπαντα ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι, ἡμέρης δὲ ἐπιλαμπάσης ὀνείρου μὲν τούτου λό- 13 γου οὐδένα ἐποιέετο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ

πρότερον συνέλεξε, ἔλεγέ σφι τάδε· "Ἄνδρες Πέρσαι,
 συγγνώμην μοι ἔχετε, ὅτι ἀρχίστροφα βουλευόμεαι· φρε-
 νῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμειωτοῦ πρώτα οὐκ ἂν ἀνήκω, καὶ οἱ
 παρηγορούμενοι ἐκεῖνα ποιεῖν οὐδένα χρόνον μεν ἄπ-
 ἔχονται. ἀκούσαντι μὲν δὴ μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης
 παραντίκα μὲν ἡ νεότης ἐπέξεσε ὥστε αἰκέστερα ἀπορ-
 ριῖσθαι ἔπεα ἐς ἄνδρα προεσβύτερον ἢ χρεῶν· νῦν μέντοι
 συγγνωὺς χρήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ὥς ὦν μεταδε-
 δογμένον μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἥσυχον
 ἔστε. Πέρσαι μὲν ὥς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσ-
 14 ἐκύνεον, νυκτὸς δὲ γενομένης αὐτὶς τῶντο ὄνειρον ἔλεγε
 τῷ Ξέρξῃ κατυπνωμένῳ ἐπιστάν· Ὡ παῖ Δαρείου, καὶ
 δὴ φαίνεαι ἐν Πέρσῃσί τε ἀπειπάμενος τὴν στρατηλασίην
 καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιούμενος λόγῳ ὥς παρ' οὐ-
 δενὸς ἀκούσας. εὖ νυν τόδ' ἴσθι, ἥνπερ μὴ αὐτίκα στρα-
 τηλατῆς, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχῆσαι· ὥς καὶ μέγας καὶ
 πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω
 15 κατὰ τάχος ἔσσει. Ξέρξης μὲν περικειμένης γενόμενος τῇ ὄψι
 ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρ-
 τάβανον καλέοντα. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε Ξέρξης τάδε
 Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραντίκα μὲν οὐκ ἐφρόνεον εἶπας ἐς
 σὲ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκεν συμβουλῆς, μετὰ μέν-
 τοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων, ἐγνων δὲ ταῦτά μοι
 ποιητέα ἔόντα, τὰ σὺ ὑπέσθῃς. οὐκ ὦν δυνατὸς τοί εἰμι
 ταῦτα ποιεῖν βουλόμενος· τετραμμένῳ γὰρ δὴ καὶ μετ-
 εγνωκότι ἐπιφοιτῶν ὄνειρον φαντάζεται μοι, οὐδαμῶς
 συνέβαινον εἶναι ποιεῖν με ταῦτα, νῦν δὲ καὶ διαπειλή-
 σαν οἴχεται. εἰ ὦν θεὸς ἐστὶ ὁ ἐπιπέμπων καὶ οἱ πάντως
 ἐν ἡδονῇ ἐστὶ γενέσθαι στρατηλασίην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
 ἐπιπτήσεται καὶ σοὶ τῶντο τοῦτο ὄνειρον, ὁμοίως ὥς καὶ
 ἐμοὶ ἐντελλόμενον. εὐρίσκω δὲ ὡς ἂν γινόμενα ταῦτα,
 εἰ λάβοις τὴν ἐμὴν σκευὴν πῖσσαν, καὶ ἐνδὺς μετὰ τοῦτο

ἴξοιο ἐς τὸν ἐμὸν θρόνον, καὶ ἐπειτεν ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ
κατυπνώσειας. ¶ Πέρσης μὲν ταῦτα οἱ ἔλεγε, Ἀρτάβανος 16
δὲ οὐ τῷ πρώτῳ οἱ κελεύσματι πειθόμενος, οἷα οὐκ ἀξιεύ-
μενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ἵζεσθαι, τέλος, ὡς ἡνα-
γκάζετο, εἰπας τάδε ἐποίεε τὸ κελευσόμενον· Ἴσον ἐκεῖνο, 1
ὦ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εἴ καὶ τῷ λέ-
γοντι χρηστὰ ἐθέλειν πείθεσθαι, τὰ δὲ καὶ ἀμφοτέρω
περιήκοντα ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλῆσαι σφάλλουνσι, κατὰ-
περ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασσαν
πνεύματά φασι ἀνέμων ἐμπίπτοντα οὐ περιορᾶν φύσι τῇ
ἑωυτῆς χρᾶσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς οὐ
τοσοῦτο ἔδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο προκειμένων
Πέρσῃσι, τῆς μὲν ὕβριν αὐξανούσης, τῆς δὲ καταπανού-
σης καὶ λεγούσης, ὡς κακὸν εἰη διδάσκειν τὴν ψυχὴν πλέου-
τι δίδησθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόντος, τοιούτων προκει-
μένων τῶν γνωμέων ὅτι τὴν σφαλερωτέραν σεωυτῶ τε
καὶ Πέρσῃσι ἀναιρέο. Νῦν ὦν, ἐπειδὴ τέτραφαι ἐπὶ τὴν 2
ἀμείνω, φῆς τοι μετιέντι τὸν ἐπ' Ἑλλήνας στόλον ἐπι-
φοιτᾶν ὄνειρον θεοῦ· τινὸς πομπῇ, οὐκ ἑώντά σε κατα-
λύειν τὸν στόλον. ἀλλ' οὐδὲ ταῦτά ἐστι, ὦ παῖ, θεῖα·
ἐνύπνια γὰρ τὰ ἐς ἀνθρώπους πεπλανημένα τοιαῦτά ἐστι,
οἷα δὲ ἐγὼ διδάξω, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι προεσβύτερος ἑὼν·
πεπλανῆσθαι αὐταὶ μάλιστα ἐώθασι αἱ ὕψεις ὄνει-
ράτων, τὰ τις ἡμέρης φροντίζει· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ τοῦ
ἡμέρας ταύτην τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάρτα εἶχομεν
μετὰ χεῖρας. Εἰ δὲ ἄρα μὴ ἐστὶ τοῦτο τοιοῦτο, οἷον ἐγὼ 3
διαιρέω, ἀλλὰ τι τοῦ θείου μετέχον, σὺ πᾶν αὐτὸ συλλα-
βὼν εἰρηκας· φανήτω γὰρ δὴ καὶ ἐμοί, ὡς καὶ σοί, δια-
κελευσόμενον. φανῆναι δὲ οὐδὲν μᾶλλον μοι ὀφείλει ἔχον-
τι τὴν σὴν ἐσθῆτα ἢ οὐ καὶ τὴν ἐμήν, οὐδέ τι μᾶλλον ἐν
κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπανομένῳ ἢ οὐ καὶ ἐν τῇ ἐμῇ, εἰ πέρ γε
καὶ ἄλλως ἐθέλει φανῆναι. οὐ γὰρ δὴ ἐς τοσούτῳ γε εὐή·

μην εἶχον ἀτρεμίζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίη τις γίνεται ὁρμή, καὶ Ἑλληνας, ὥς οἶκε, φθορή τις καταλαμβάνει θεήλατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τράπομαι καὶ τὴν γνώμην μετατίθεμαι, σὺ δὲ σήμερον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμπόμενα, χρᾶσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σεῦ πρώτοισι προειρημένοισι ἐς τὴν παρασκευὴν, ποίειε δὲ οὕτω, ὅπως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν. Τούτων λεχθέντων ἐπαερθέντες τῇ ὄψι, ὥς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα Πέρσῃσι, καὶ Ἀρτιάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων μούνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν.

Ὁρμημένῳ δὲ Ξέρξῃ στρατηλατίειν μετὰ ταῦτα τρίτῃ 19 ὥρῃ ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἐκρίναν ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν, δουλεύσειν τέ οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὥρῃς ἦν ἥδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἐστεφανῶσθαι ἐλαίῃς θαλλῶ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίῃς τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν, μετὰ δὲ ἀφανισθῆναι περὶ τὴν κεφαλὴν κείμενον τὸν στέφανον. Κρινάντων δὲ ταύτῃ τῶν μάγων Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων αὐτίκα πῶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐωντοῦ ἀπελάσας εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοισι, ἐθέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λαβεῖν, καὶ Ξέρξης τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπαγεροσιν ποιέεται, χώρον πάντα ἐρευνέων τῆς ἡπείρου. Ἀπὸ 20 γὰρ Αἰγύπτου ἀλώσιος ἐπὶ μὲν τέσσερα ἔτα πλήρεα παραρτέετο στρατιὴν τε καὶ τὰ πρόσφορα τῇ στρατιῇ, πέμπων δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ ἐστρατηλάτῃ χειρὶ μεγάλη πληθους. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλῶ δὴ μέγιστος οὗτος ἐγένετο ὥστε μήτε τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδὲν φαίνεσθαι μήτε τὸν Σκυθικὸν, ὅτε Σκῦδαι Κιμμερίους διώκοντες ἐς τὴν Μηδικὴν χώραν ἐμβαλόντες σχεδὸν πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας καταστρεφάμενοι

ἐνέμοντο, τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρεῖος ἐτιμωρέετο, μήτε κατὰ τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρεϊδῶν ἐς Ἴλιον μήτε τὸν Μυσῶν τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωικῶν γενόμενον, οἱ διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε Θρηίκας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν Ἴόνιον πόντον κατέβησαν μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ το πρὸς με-

21 σαμβρίας ἦλθαν. Αὗται αἱ πᾶσαι οὐδ' ἕτεραι πρὸς ταύτησι γενόμεναι στρατηλασίαι μιῆς τῆσδε οὐκ ἄξιαι. τί γὰρ οὐκ ἦγαγε ἐκ τῆς Ἀσίας ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλήν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἵππαργα πλοῖα, ἅμα στρατευομένοισι, τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας.

22 Καὶ τοῦτο μὲν ὥς προσπταισάντων τῶν πρώτων περιπλώοντων περὶ τὸν Ἀθῶν προετοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κοῦ μάλιστα ἐς τὸν Ἀθῶν· ἐν γὰρ Ἐλαιούντι τῆς Χερσονήσου ὠρμεον τριήρεις, ἐνθεύτεν δὲ ὠρμεόμενοι ὠρυσσον ὑπὸ μαστίγων παντοδαποὶ τῆς στρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφοίτεον, ὠρυσσον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀθῶν κατοικημένοι. Βουβάρης δὲ ὁ Μεγαβάξου καὶ Ἀρταχάης ὁ Ἀρταίου ἄνδρες Πέρσαι ἐπεσιτάτεον τοῦ ἔργου. Ὁ γὰρ Ἀθῶς ἐστὶ οὗρος μέγα τε καὶ οἰνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπ' ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἠπειρον τὸ οὗρος, χερσονησοειδὲς τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ὥς δυώδεκα σταδίων, πεδίον δὲ τοῦτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίδων ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορῶνης. ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἀθῶς, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἰκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἀθῶ οἰκημένοι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἠπειρωτίδων ὠρμητο ποιεῖν, εἰσὶ αἶδε, Αἰον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθων, Θύσσοι, Κλεωναί. πόλις μὲν αὗται, αἱ τὸν

Ἄθων νέμονται, ὥρυsson δὲ ὧδε· Διασάμενοι τὸν χῶ- 23
 ρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σύνην πόλιν σχοινο-
 τενὲς ποιησάμενοι, ἐπειδὴ ἐγένετο βαθεῖα ἡ διώρυξ, οἱ
 μὲν κατώτατα ἑστειώτες ὥρυsson, ἕτεροι δὲ παρεδίδουσιν
 τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατ' ὑπερθε ἑστειῶσι
 ἐπὶ βάρθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι ἐτέροισι, ἕως ἀπικουτο
 ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι δὲ ἐξεφόρεύν τε καὶ ἐξέβαλλον.
 Τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι πλὴν Φοινίκων καταρρηγνύμενοι
 οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύγματος πόνον διπλήσιον παρῆχον· ἅτε
 γὰρ τοῦ τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα
 ποιευμένων ἐμελλέσφι τοιοῦτο ἀποβήσεσθαι. οἱ δὲ Φοί-
 νικες σοφίην ἐν τε τοῖσι ἄλλοισι ἔργοισι ἀποδείκνυνται
 καὶ δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ· ἀπολαχόντες γὰρ μόριον, ὅσον αὐ-
 τοῖσι ἐπέβαλλε, ὥρυsson, τὸ μὲν ἄνω στόμα τῆς διώ-
 ρυχος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδεε αὐτὴν τὴν διώ-
 ρυχα γενέσθαι, προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου συνήγον αἰεὶ·
 κάτω τε δὴ ἐρίνετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλοισι τὸ ἔργον.
 ἐνθαῦτα δὴ λειμῶν ἔστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐρίνετο καὶ
 προητήριον· σῆτος δὲ σφι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίας ἀλη-
 λεσμένος. Ὡς μὲν ἐμὲ συμβαλλόμενον εὗρίσκειν, μεγα- 24
 λοφροσύνης εἵνεκεν αὐτὸ ξέρξης ὀρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέ-
 λων τε δύναμιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι·
 παρὲν γὰρ μηδὲνα πόνον λαβόντας τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας
 διειρύσαι, ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσῃ, εὖρος
 ὥς δύο τριήρεας πλώειν ὁμοῦ ἐλαστρεομένας. τοῖσι δὲ
 αὐτοῖσι τούτοισι, τοῖσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα, προσετέτακτο
 καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρῶσαι. Ταῦ- 25
 τα μὲν νυν οὕτω ἐποίεε, παρεσκευάζετο δὲ καὶ ὕπλῃ ἐς
 τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκολίνου, ἐπιτάξας Φοί-
 νιξί τε καὶ Αἰγυπτίοισι, καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλ-
 λειν, ἵνα μὴ λιμῆναι ἢ στρατιῇ μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυ-
 νόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀναπυθόμενος δὲ τοὺς χώρους

καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλον ἄλλῃ ἀγινέοντας ὀλκάσι τε καὶ πορθμηίοισι ἐκ τῆς Ἀσίης πανταχόθεν. τὸν δὲ ὦν πλείστον ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεομένην τῆς Θωρηκῆς ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιξαν τὴν Περυνθίαν, οἱ δὲ ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ ἐς Μακεδονίην διατεταγμένοι.

- 26 Ἐν τῷ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξῃ ἐπορεύετο ἐς Σάρδεις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίῃ· ἐνθαῦτα γὰρ εἰρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἡπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορεύεσθαι στρατόν. ὅς μὲν νυντῶν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν τὰ προκείμενα παρὰ βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρίσιν τούτου πέρι ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ ἐπέλτε διαβάντες τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὠμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι παρεγένοντο ἐς Κελαινάς, ἵνα πηγαὶ ἀναδιδούσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἐτέρου οὐκ ἐλάσσονος ἢ Μαιάνδρου, τῷ οὖνομα τυγχάνει ἐὼν Καταρρήκτης, ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδίδου, ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ Μαρσύεω ἀσχὸς ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα·
- 27 ἀνακρεμασθῆναι. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὑποκατήμενος Πύθιος ὁ Ἄττος ἀνὴρ Αὐδὸς ἐξείνισε τὴν βασιλέος στρατιὴν πᾶσαν ξεινίοισι μερίστοισι καὶ αὐτὸν Ξέρξῃν, χρήματά τε ἐπηγγέλλετο βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πυθίου εἰρετο Ξέρξης Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε ἐὼν ἀνδρῶν Πύθιος καὶ κόσα χρήματω κεκτημένος ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ εἶπαν· ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι, ὃς τοι τὸν πατέρα Δαρείον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῃ τῇ χρυσῇ καὶ τῇ ἀμπέλῳ, ὃς καὶ νῦν ἐστὶ πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ.

τῶν ἡμεῖς ἰδμεν μετα σέ. Θωμάσας δὲ τῶν ἐπέων τὸ τε- 28
 λευταῖον Ξέρξης αὐτὸς δεύτερα εἰρετο Πύθιον, ὅκοσα οἱ
 εἶη χρήματα. ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, οὔτε σε ἀποκρύψω,
 οὔτε σκήψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὴν ἐμεωντοῦ οὐσίην, ἀλλ'
 ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καταλέξω. ἐπεῖτε γὰρ τάχιστα
 σε ἐπυθόμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλληνίδα,
 βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον χρήματα ἐξέμα-
 θον, καὶ εὖρον λογιζόμενος ἀργυρίου μὲν δύο χιλιάδας
 εἰούσας μοι ταλάντων, χρυσοῦ δὲ τετρακοσίας μυριάδας
 στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδεούσας ἑπτὰ χιλιάδων. καὶ τού-
 τοῖσι σε ἐγὼ δωρέομαι, αὐτῷ δ' ἐμοὶ ἀπὸ ἀνδραποδῶν
 τε καὶ γεωπεδίων ἀρκέων ἐστὶ βίος. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε,
 Ξέρξης δὲ ἥσθεις τοῖσι εἰρημένοισι εἶπε· Ξεῖνε Λυδὲ, ἐγὼ 29
 ἐπεῖτε ἐξῆλθον τὴν Περσίδα χώρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέ-
 μιξα ἐς τὸδε, ὅστις ἠθέλησε ξείνια προδεῖναι στρατῷ τῷ
 ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὅψιν τὴν ἐμὴν καταστάς αὐτεπάγγελ-
 τος ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε συμβαλέσθαι χρήματα,
 ἔξω σεῦ. σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν
 καὶ χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐ-
 τῶν γέρεα τοιάδε δίδωμι· ξεῖνόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν,
 καὶ τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοὶ τῶν στατήρων ἀποπλή-
 σω παρ' ἐμεωντοῦ δοὺς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας, ἵνα μὴ τοι
 ἐπιδεέες ἔωσι αἱ τετρακόσαι μυριάδες ἑπτὰ χιλιάδων,
 ἀλλ' ἢ τοι ἀπαρτιλογίῃ ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη. κέκτητό τε
 αὐτὸς τὰ περ αὐτὸς ἐκτήσαο, ἐπίστασός τε εἶναι αἰεὶ τοι-
 οὔτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεὸν οὔτε
 ἐς χρόνον μεταμελήσει.

Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας ἐπορεύετο οἰεὶ 30
 τὸ πρόσω. Ἄνανα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παρα-
 μειβόμενος καὶ λίμνην, ἐκ τῆς ἅλεις γίνονται, ἀπῆκετο ἐς
 Κολοσσάς πόλιν μεγάλην Φρυγίης, ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς
 ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται, ἐπειτεν διὰ σταδίων

- ὡς πέντε μάλιστα καὶ ἀναφαινόμενος ἐκδίδοι καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ Κολοσσέων ὁρμεόμενος ὁ στρατός ἐπὶ τοὺς οὖρους τῶν Φρυγῶν καὶ Λυδῶν ἀπείκετο ἐς Κύνδραρα πόλιν, ἐνθα στήλη καταπεπηγνύα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὖρους.
- 31 Ὡς δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχιζομένης τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης, τῆς δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδεις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνεται καὶ ἵεναι παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημιουργοὶ μέλι ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ ποιεῦσι, ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν εὗρε πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκεν δωρησάμενος κόσμῳ χρυσῷ καὶ μελεδωνῷ ἄθανάτῳ ἀνδρὶ ἐπιτρέψας δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπείκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ
- 32 ἄστυ. Ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδεις πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλεῖ παρασκευάζειν. πλὴν οὔτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαίμονα ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆς αἰτήσιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ, τῶνδε δὲ εἵνεκεν τὸ δεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ὅσοι πρότερον οὐκ ἔδοσαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους ἀνάγκῃ ἐδόκεε τότε δέσσαντας δώσειν. βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβέως ἔπεμπε.
- 33 Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὡς ἐλέων ἐς Ἄβυδον. οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεύγνυσαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξὺ καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ τρηχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα Ἀβύδῳ καταντίον, ἐνθα μετὰ ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρονος στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταύκτιν ἄνδρα Πέρσῃ λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον ζῶοντα πρὸς σανίδα διεπασσάλευσαν, ὃς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν τὸ ἐς

Ἐλαιοῦντα ἀρυνεόμενος γυναῖκας ἀθέμιτα ἔργα ἔρδεσκε.
 Ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμεόμενοι ἐγεφύ- 34
 ρουν τοῖσι προσεκέετο, τὴν μὲν λευκολίνου Φοίνικας, τὴν
 δ' ἐτέρην τὴν βυβλίην Αἰγύπτιοι. ἔστι δὲ ἐπὶ στάδιοι
 ἐξ Ἀβύδου ἕς τὴν Ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐξευγμένου τοῦ πό-
 ρου ἐπιγερόμενος χειμῶν μέγας συνέκοψέ τε ἐκεῖνα πάν-
 τα καὶ διέλυσε. Ὡς δ' ἐπύθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιούμενος 35
 τὸν Ἑλλησπόντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι
 πληγὰς καὶ κατεῖναι ἕς τὸ πέλαγος πεδέων ξεῦρος. ἥδη
 δὲ ἤκουσα, ὥς καὶ σιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε στί-
 ζοντας τὸν Ἑλλησπόντον. ἐνετέλλετο δὲ ὦν ῥαπίζοντας
 λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα. Ὡς πικρὸν ὕδωρ, δε-
 σπότης τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἠδίκησας οὐδὲν
 πρὸς ἐκείνου ἄδικον παθόν. Καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης
 διαβήσεται σε, ἦν τε σὺ γε βούλη ἦν τε μή· σοὶ δὲ κατὰ
 δίκην ἄρα οὐδεὶς ἀνθρώπων θύει ὥς εἰσὶν θολερῶ τε καὶ
 ἄλμυρῶ ποταμῶ. Τὴν τε δὴ θάλασσαν ἐνετέλλετο τού-
 τοις ζημιοῦν, καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῇ ξενίᾳ τοῦ Ἑλλησ-
 πόντου ἀποταμεῖν τὰς κεφαλὰς. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποι- 36
 ευν, τοῖσι προσεκέετο αὕτη ἡ ἄχαρις τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι
 ὀρχιτέκτονες ἐξεύγνυσαν· ἐξεύγνυσαν δὲ ὧδε· πεντη-
 κοντέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ
 Εὐξείνου Πόντου ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν
 ἐτέρην τεσσαρεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου
 ἐπικαρσίας, τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ ῥοόν, ἵνα ἀνακω-
 χεύῃ τὸν τόνον τῶν ὀπλων, συνθέντες δὲ ἀγκύρας κατ-
 ἤκαν περιμήκειας, τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἐτέρης
 τῶν ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἐσωθεν ἐκπνεόντων, τῆς δὲ ἐτέ-
 ρης τῆς πρὸς ἐσπέρης τε καὶ τοῦ Αἰγαίου εὗρου τε καὶ
 νότου εἵνεκεν, διέκπλοον δὲ ὑπόφανυσιν κατέλιπον τῶν
 πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τριχοῦ, ἵνα καὶ ἕς τὸν Πόν-
 τον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλώειν πλοίοις λεπτοῖς καὶ ἐκ τοῦ

Πόντου ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες κατέτεινον ἐκ γῆς στρε-
 βλοῦντες ὄνοισι ξυλίνοισι τὰ ὄπλα, οὐκέτι χωρὶς ἐκάτερα
 τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ἐς ἐκατέ-
 ρην, τέσσαρα δὲ τῶν βυβλίνων. παχύτης μὲν ἦν ἡ αὐτὴ
 καὶ καλλοιή, κατὰ λόγον δὲ ἦν ἐμβριθέστερα τὰ λίνεα,
 τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἴλκε. ἐπειδὴ δὲ ἐγεφυρώθη ὁ πό-
 ρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες καὶ ποιήσαντες ἴσους
 τῆς σχεδίας τῷ εὖρει κόσμῳ ἐπετίθεισαν κατ' ὑπερθε τῶν
 ὀπλων τοῦ τόνου, θέντες δὲ ἐπεξῆς ἐνθαῦτα αὐτὶς ἐπε-
 ξεύγνυνον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα ὕλην ἐπεφόρησαν, κόσμῳ
 δὲ θέντες καὶ τὴν ὕλην γῆν ἐπεφόρησαν, κατανάξαντες
 δὲ καὶ τὴν γῆν φραγμὸν παρέρουσιν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἵνα
 μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορέοντα καὶ
 37 οἱ ἵπποι. Ὡς δὲ τὰ τε τῶν γεφυρέων κατεσκευάστο καὶ
 τὰ περὶ τὸν Ἄσθιν, οἳ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διω-
 ρυχος, οἳ τῆς ῥηχίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πιμπλῇ-
 ται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος, καὶ αὐτὴ ἡ διωρὺς παν-
 τελέως πεποιημένη ἠγγέλλετο, ἐνθαῦτα χαιμερίσας, ἅμα
 τῷ ἑαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὥρ-
 ματο ἐλέων ἐς Ἀβυδὸν. ὥρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν
 τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανῆς ἦν οὐτ' ἐπινεφέλων
 εἶντων αἰθρίας τε τὰ μάλιστα, ἀντ' ἡμέρης τε νύξ ἐγέ-
 νετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγέ-
 νετο, καὶ εἶρετο τοὺς μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ
 φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον, ὥς Ἑλλήσι προδεικνύει ὁ θεὸς
 ἐκλειψιν τῶν πολίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προ-
 δέκτορα, σελήνην δὲ σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρ-
 38 ξης περιχαρὴς ἐὼν ἐποίεετο τὴν ἑλασιν. Ὡς δ' ἐξήλανε
 τὴν στρατιήν, Πύθιος ὁ Λυδὸς καταρρωδήσας τὸ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ φάσμα ἐπαερθεὶς τε τοῖσι δωρήμασι ἐλθὼν πα-
 ρὰ Ξέρξῃ εἶλεγε τάδε· Ὡ δέσποτα, χρηίσας ἄν τευ βου-
 λοίμην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει ἐὼν ὑπουρ-

γῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον. Δέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον
δοκέων μιν χρησέσθαι ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε ὑπουργήσειν
καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε, ὅτεν δέοιτο. ὁ δὲ ἐπεῖτε ταῦ-
τα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσύνωντάς τε· Ὡ δέσποτα, τυγχά-
νουσί μοι παῖδες ἔοντες πέντε, καὶ σφεας καταλαμβάνει
πάντας ἅμα σοὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. σὺ δὲ, ὦ
βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τούδε ἡλικίης ἤκοντα οἰκτεῖρας τῶν μοι
παίδων ἕνα παράλυσον τῆς στρατηγίας τὸν πρεσβύτατον,
ἵνα αὐτοῦ τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἡ μελεδωνός. τοὺς
δὲ τέσσερας ἄγε ἅμα σεωπῶ, καὶ πρήξας τὰ νοεῖς νο-
στήσεις ὀπίσω. Κάριτα τε ἐθυμώθη ὁ Δέρξης, καὶ ἀμεί- 39
βετο τοισίδε· Ὡ κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρα-
τευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄγοντος παῖδας
ἐμοὺς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηλοὺς καὶ φίλους μνησάσθαι
περὶ σοῦ παιδός, ἐὼν ἐμὸς δοῦλος, τὸν χοῆν πανοικίῃ
αὐτῇ γυναικὶ συνέπεσθαι· εὖ νῦν τόδ' ἐξεπίστασο, ὥς
ἐν τοῖσι ὥσι τῶν ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ
μὲν ἀκούσας τέρψιος ἐμπιπλέει τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ
τούτοισι ἀκούσας ἀνοιδέει. ὅτε μὲν νυν χρηστὰ ποιήσας
ἕτερα τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, εὐεργεσίῃσι βασιλέα σὺ καυ-
χῆσαι ὑπερβαλέσθαι, ἐπεῖτε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτρά-
πευ, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἀξίης. σὲ
μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παίδων ῥύεται τὰ ξείνια,
τοῦ δὲ ἐνός, τοῦ περιέχει μάλιστα, τῇ ψυχῇ ζημιώσεται.
Ὡς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι προστε-
τακτο ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυθίου παίδων ἐξευρόντας
τὸν πρεσβύτατον μέσον διαταμεῖν, διαταμόντας δὲ τὰ
ἡμίτομα διαθεῖναι, τὸ μὲν ἐπὶ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δ' ἐπ'
ἀριστερά, καὶ ταύτῃ διεξιέναι τὸν στρατόν. Ποιησάντων 40
δὲ τούτων τοῦτο μετὰ ταῦτα διεξῆκε ὁ στρατός. ἡγέοντο
δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ
δὲ τούτους στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, οὐ διακε-

κριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεις ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον οὗτοι βασιλεῖ. προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππότεαι χίλιοι ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι, μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὗτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες, μετὰ δὲ ἱροὶ Νισαῖοι καλούμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὥς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἔστι πεδῖον μέγα τῆς Μηδικῆς, τῷ οὐνομά ἐστι Νίσαιον. τοὺς αὖν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδῖον τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἴκον λευκοὶ ὀκτῶ, ὅπισθε δὲ τῶν ἵππων εἵπετο πεζῇ ἡνίοχος ἐχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ τούτου τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δὲ ὅπισθε αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νισαίων· παραβεβήκει δὲ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὐνομα ἦν Πατιράμφης, Ὀτάνεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω.

- 41 Ἐξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης, μετεκβαίνεσκε δὲ, ὅπως μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἄρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοὶ τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίῃ ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν· καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δούρασι ἀντὶ τῶν σκυρῶν ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συνεκλήιον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἔοντες ἀργυρέας ῥοιὰς εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τρέποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ξέρξει. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίῃ. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸς ὁμίλος
- 42 ἦε ἀναμῖξ. Ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Αὐδίνης ὁ στρατὸς ἐπὶ τε ποταμὸν Κάρικον καὶ γῆν τὴν Μυσίην, ἀπὸ δὲ

Καΐκου ὀρμεόμενος, Κάνης οὖρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνέος ἐς Καρήνην πόλιν, ἀπὸ δὲ ταύτης διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀτραμύτειόν τε πόλιν καὶ Ἀντιανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος· τὴν Ἰδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χεῖρα ἤιε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μὲν οἱ ὑπὸ τῇ Ἰδῇ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ προσητῆρες ἐπεσπίπτουσι, καὶ τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχρὸν ὁμίλον διέφθειραν. Ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεῖτε ἐκ Σαρδίων ὀρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον οὐδ' ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος, ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὥς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμον Πέργαμον ἀνέβη ἵμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἕκαστα τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔδυσσε βοῦς χιλίας, χοὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ροίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Ἀάρδανον, ἥπερ δὴ Ἀβύδω ὁμουρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Γέργιθας Τευκρούς.

Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδω, ἠθέλησε Ξέρξης ιδέσθαι πάντα τὸν στρατόν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτοῦ ταύτῃ προεξέδρη λίθου λευκοῦ ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέως· ἐνθαῦτα ὥς ἔξετο, κατορέων ἐπὶ τῆς ἡϊόνος ἐθῆκετο καὶ τὸν πεδὸν καὶ τὰς νέας. θηεύμενος δὲ ἰμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ιδέσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνίκηον Φοίνικες Σιδώνιοι, ἦσθη τε τῇ ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ. Ὡς δὲ ὦρα πάντα μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκριμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπὶ πλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἐκωτὸν ἐμακάρισε, μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. Μαθὼν δὲ μιν Ἀρτάβανος ὁ πά-

τρως, ὅς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως οὐ
 συμβουλευὼν Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, οὐ-
 τὸς ὦν ἦρ φρασθεὶς Ξέρξῃν δακρύσαντα εἶρετο τάδε· Ὡ
 βασιλεῦ, ὥς πολλὸν ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσασθαι νῦν
 τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον· μακαρίσας γὰρ σεαυτὸν δακρύ-
 εις. Ὁ δὲ εἶπε· Ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι,
 ὥς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρωπότητος βίος, εἰ τούτων γε ἑόν-
 των τοσούτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται. Ὁ δὲ
 ἀμείβετο λέγων· Ἔτερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόν-
 θαμεν οἰκτροτέρα. ἐν γὰρ οὕτῳ βραχεῖ βίῳ οὐδεὶς οὕτω
 ἄνθρωπος ἑὸν εὐδαίμων πέφυκε, οὔτε τούτων οὔτε τῶν
 ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις καὶ οὐκ ἄπαξ τε-
 θνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζῶειν. αἷ τε γὰρ συμφοραὶ
 προσπίπτουσιν καὶ αἱ νοῦσοι συνταράσσουσιν καὶ βραχὺν
 ἔοντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν
 θάνατος μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης καταφυγὴ ἀρετωτάτη
 τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε, ὁ δὲ θεὸς γλυκὺν γενῆσας τὸν αἰῶνα
 47 φθονερός ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἑὼν. Ξέρξης δὲ ἀμείβετο
 λέγων· Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νῦν ἀνθρωπότητος πέρι,
 ἐούσης τοιαύτης, οἴηνπερ σὺ διαιρέει εἶναι, πανσώ-
 μεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα χρηστὰ ἔχοντες πρή-
 γματα ἐν χερσὶ· φράσον δέ μοι τῷδε· εἴ τοι ἢ ὅψις τοῦ
 ἐνυπνίου μὴ ἐναργῆς οὕτω ἐφάνη, εἴχες ἂν τὴν ἀρχαίην
 γνώμην, οὐκ ἑὼν με στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἢ
 μετέστης ἄν; φέρε μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰπέ. Ὁ δὲ ἀμεί-
 βετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, ὅψις μὲν ἢ ἐπιφανεῖσα τοῦ ὄνει-
 ρου, ὥς βουλόμεθα ἀμφοτέρω, τελεωτήσῃ· ἐγὼ δ' ἔτι
 καὶ ἐς τὸδε δείματός εἰμι ὑπόπλεος οὐδ' ἐντὸς ἐμεαυτοῦ,
 ἄλλα τε πολλὰ ἐπιλεγόμενος, καὶ δὴ καὶ ὁρέων τοι δύο
 48 τὰ μέγιστα πάντων ἑόντα πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς
 ταῦτα ἀμείβετο τοισίδε· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κολα ταῦτα
 λέγεις μοι εἶναι δύο πολεμιώτατα; κότερά τοι ὁ πεζὸς

μεμπτός κατὰ τὸ πλήθος ἐστὶ, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στρα-
 τευμα φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου, ἢ
 τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων, ἢ καὶ
 συναμφοτέρα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ ἐνδεέστερα φαίνε-
 ται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, στρατοῦ ἂν ἄλλον τις τὴν
 ταχίστην ἄγερσιν ποιεόιτο. Ὁ δ' ἀμείβετο λέγων· Ὡ βα- 49
 σιλεῦ, οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις γε σύνεσιν ἔχοι, μέμ-
 φοιτ' ἂν οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλήθος. ἦν τε πλεῦνας συλ- 1
 λέξης, τὰ δύο τοι τὰ λέγω πολλῷ ἔτι πολεμιώτερα γί-
 νεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα ἐστὶ γῆ τε καὶ θάλασσα. οὔτε γάρ
 τῆς θαλάσσης ἔστι λιμὴν τοσοῦτος οὐδαμῶτι, ὥς ἐγὼ εἰ-
 κάζω, ὅστις ἐγειρομένου χειμῶνος δεξαμένός σευ τοῦτο
 τὸ ναυτικὸν φερέγγυος ἔσται διασῶσαι τὰς νέας. καί τοι
 οὐκ ἔνα κῆ αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν λιμένα, ἀλλὰ παρὰ πᾶ-
 σαν τὴν ἡπειρον, παρ' ἣν δὴ κομίσαι. οὐκ ὦν δὴ ἐόντων
 τοι λιμένων ὑποδεξίων μάθε, ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀν-
 θρώπων ἄρχουσι καὶ οὐκ ἄνθρωποι τῶν συμφορέων.
 Καὶ δὴ τῶν δύο τοι τοῦ ἑτέρου εἰρημένου τὸ ἕτερον ἐρ- 2
 χομαι ἐρέων. γῆ δὲ πολεμὴ τῇδὲ τοι κατίσταται· εἰ ἐθέ-
 λει τοι μηδὲν ἀντίξουν καταστήναι, τοσοῦτῳ τοι γίνεται
 πολεμιωτέρῃ, ὅσῳ ἂν προβαίνῃς ἑκατέρῳ, τὸ πρόσω αἰεὶ
 κλεπτόμενος· εὐπρηξίης γάρ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι οὐδε-
 μία πληθώρα. καὶ δὴ τοι ὥς οὐδενὸς ἐναντιευμένου λέ-
 γω τὴν χώραν πλεῦνα ἐν πλεῦνι χρόνῳ γινομένην λιμὸν
 τέξεσθαι. ἀνὴρ δὲ οὕτῳ ἂν εἴῃ ἀριστος, εἰ βουλευόμενος
 μὲν ἀρρωδέοι, πᾶν ἐπιλεγόμενος πείσεσθαι χοῖμα, ἐν δὲ
 τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴῃ. Ἀμείβεται Ξέρξης τοισίδε· Ἀρτά- 50
 βανε, οἰκότως μὲν σύ γε τούτων ἕκαστα διαίρεαι, ἀτὰρ
 μήτε πάντα φοβέο μήτε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεις. Εἰ γὰρ δὴ 1
 βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσφερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν
 ὁμοίως ἐπιλέγασθαι, ποιήσεις ἂν οὐδαμὰ οὐδέν· κρέσ-
 σον δὲ πάντα θαρσύνοντα ἡμῖν τῶν δεινῶν πάσχειν μάλ-

λον ἢ πᾶν χρῆμα προδαιμαίνοντα μηδαμὰ μηδὲν παθεῖν· εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς πᾶν τὸ λεγόμενον μὴ τὸ βέβαιον ἀποδῆξει, σφάλλεσθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τούτοις λῆξας· τοῦτο μὲν νυν ἐπ' ἴσης ἔχει· εἰδέναι δὲ ἄνθρωπον εἶντα κῶς χρὴ τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν οὐδαμῶς· τοῖσι τοίνυν βουλομένοισι ποιεῖν ὥς τὸ ἐπίπαν φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα, τοῖσι δὲ ἐπιλεγομένοισι
 2 τε πάντα καὶ ὀκνεύουσι οὐ μύλα ἐθέλει. Ὅρᾳς τὰ Περσέων πρήγματα ἐς τὸ δυνάμιος προκεχώρηκε· εἰ τοίνυν ἐκεῖνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι βασιλεῖς γνώμησι ἐχρέοντο ὁμολῆσι καὶ σὺ, ἢ μὴ χρεόμενοι γνώμησι τοιαύτησι ἄλλους συμβούλους εἶχον τοιούτους, οὐκ ἂν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα· νῦν δὲ κινδύνους ἀναρριπτεύοντες ἐς τοῦτο σφεα προηγάροντο· μεγάλα γὰρ πρήγματα μεγάλοισι κινδύνουσι ἐθέλει καταιρέεσθαι. Ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι ἐκεῖνοισι ὄρην τε τοῦ ἔτεος καλλίστην πορευόμεθα, καὶ καταστρεψάμενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην νοστήσομεν ὀπίσω, οὔτε λιμῶ ἐντυχόντες οὐδαμῶς οὔτε ἄλλο ἄχαρι οὐδὲν παθόντες· τοῦτο μὲν γὰρ αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φερόμενοι πορευόμεθα, τοῦτο δὲ τῶν ἂν κου ἐπιβέωμεν γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν σίτον ἔξομεν, ἐπ' ἀροτῆρας
 61 δὲ καὶ οὐ νομάδας στρατευόμεθα ἄνδρας· λέγει Ἀρτάβατος μετὰ ταῦτα· Ὁ βασιλεῦ, ἐπεῖτε ἀρρωδέειν οὐδὲν ἔᾳς πρήγμα, σὺ δέ με συμβουλίην ἐνδεξαι· ἀναγκαίως γὰρ ἔχει περὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῦνα λόγον ἐκτείνειν· Κύρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν πλὴν Ἀθηναίων κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Πέρσῃσι· τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμβουλεύω τοι μηδεμιᾷ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ τούτων οἰοί τέ εἶμεν τῶν ἐχθρῶν κατυπέριεροι γίνεσθαι· ἢ γάρ σφεας, ἣν ἐπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γίνεσθαι καταδουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους συνελευθεροῦντας· ἀδικωτάτοι μέν

νυν γινόμενοι οὐδέν κέρδος μέγα ἡμῖν πρὸςβάλλουσι, δικαιοτάτοι δὲ γινόμενοι οἷοί τε δηλήσασθαι μέγας τὴν σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς θυμὸν ὦν βάλλεο καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος ὥς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι. Ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης· Ἀρτάβανε, 51 τῶν ἀπεφήναο γνωμέων σφάλλεαι κατὰ ταύτην δὴ μάλιστα, ὅς Ἰωνας φοβέαι μὴ μεταβάλωσι, τῶν ἔχονεν γνῶμα μέγιστον, τῶν σύ τε μάρτυς γίνεαι καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας, ὅτι ἐπὶ τούτοις ἢ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο διαφθεῖραι καὶ περιποιῆσαι, οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν. πάρεξ δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμέτρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χρὴ νεώτερόν τι ποιήσῃν. οὕτω μὴδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν σῶζε οἰκόν τε τὸν ἐμὸν καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μούνω ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτράπω.

Ταῦτα εἰπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σούσα 52 δευτέρα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους· ἐπεὶ δὲ οἱ παρήσαν, ἔλεγέ σφι τάδε· ὦ Πέρσαι, τῶνδ' ἐγὼ ὑμέων χρηρίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσῃσι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ' εἰς τε ἑκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν· ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προαγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὥς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἦν κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κοτὲ ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, οἱ Περσίδα γῆν λελόγχασι.

Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν διά- 54 βασιν, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ἰδέ-

σθαι ἀνίσχοντα, θυμιάματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυ-
 ρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες τὴν ὁδόν.
 ὥς δ' ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης
 Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν
 οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν παύσει καταστρέ-
 ψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκεί-
 νης γένηται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον καὶ χρύσειον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος,
 τὸν ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρι-
 ναι, οὔτε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατιθεὶς κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος,
 οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ
 55 ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἐδωρέετο. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ
 ἐπεποίητο, διέβαινον κατὰ μὲν τὴν ἐτέρην τῶν γεφυρέων
 τὴν πρὸς τοῦ Πόντου ὁ πεζὸς τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κα-
 τὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θераπηλή.
 ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι
 πάντες, μετὰ δὲ τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων
 ἔθνέων. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ
 πρῶτοι μὲν οἱ τε ἱππῶται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρά-
 ποντες· ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι· μετὰ δὲ οἱ τε ἵπποι
 οἱ ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρὸν, ἐπὶ δὲ αὐτὸς τε Ξέρξης καὶ
 οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππῶται οἱ χίλιοι, ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ
 ἄλλος στρατὸς. καὶ αἱ νέες ἅμα ἀνήγοντο ἐς τὴν ἀπε-
 ναντίον. ἦδη δὲ ἤκουσα καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλέα
 πάντων.

56 Ξέρξης δὲ ἐπεῖτε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθῆετο τὸν
 στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς
 αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐφρόνησι, ἐλινύσας
 οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται Ξέρξεω ἦδη διαβεβηκό-
 τος τὸν Ἑλλήσποντον ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον· ὦ
 Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ καὶ οὐνομα ἀντὶ Διὸς
 Ξέρξεα θέμενος ἀνάστατον τὴν Ἑλλάδα ἐθέλεις ποιῆσαι,

ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἔξῃν τοι ποίειν ταῦτα.

Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὠρμημένοιαι τέρας 57 σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο καίπερ εὐσύμβλητον ἑόν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν. εὐσύμβλητον ὦν τῇδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἑλᾶν στρατιήν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγανρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὁπίσω δὲ περὶ ἐωυτοῦ τρέχων ἦξειν ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας ἑόντι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διξὰ ἔχουσιν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσενος, τὰ δὲ θηλέης, κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσενος. Τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος 58 τὸ πρόσω ἐπορεύετο, σὺν δέ οἱ ὁ πεζὸς στρατός. ὁ δὲ ναυτικός ἔξω τὸν Ἑλλησποντον πλάων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ· ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἐσπέρην ἐπλωε, ἐπὶ Σαρπηδονίης ἄκρης ποιεύμενος τὴν ἄπιξιν, ἐς τὴν αὐτῷ προείρητο ἀπικομένῳ περιμένειν, ὁ δὲ κατ' ἡπείρου στρατός πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἑλλης τάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίχι πόλιν, διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος, τῇ οὖνομα τυγχάνει ἑὸν Ἀγορή. ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον καὶ Μέλανα ποταμὸν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόντα, τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβὰς, ἐπ' οὗ καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπω- 59 ννμίην ἔχει, ἥτε πρὸς ἐσπέρην, Αἰνὸν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα λίμνην παρεξιών, ἐς ὃ ἀπίκετο ἐς Δορίσκον. Ὁ δὲ Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηκῆς αἰγιαλός τε καὶ πεδῖον μέγα, διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἑβρος, ἐν τῷ τευχός τε ἐδέδμητο βασιλήιον τοῦτο, τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται, καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκει ὑπὲρ Δαρείου ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεὶ ἐπὶ Σκύθας ἔστρα-

τεύετο. ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χώρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐν-
 διατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν στρατὸν, καὶ ἐποίεε ταύ-
 τα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένους ἐς Δορίσκον
 οἱ ναύαρχοι κελεύσαντος Ξέρξεω ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν
 προσεχέα Δορίσκῳ ἐκόμισαν, ἐν τῷ Σάλῃ τε Σαμοθρηκίῃ
 πεπόλισται πόλις καὶ Ζώνη, τελευταία δὲ αὐτοῦ Σέρρειον
 ἄκρη οὐνομαστίη. ὁ δὲ χώρος οὗτος τὸ παλαιὸν ἦν Κικό-
 νων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες τὰς νέας ἀνέ-
 ψυχον ἀνελκύσαντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν
 50 χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν ἐποιέετο. Ὅσον μὲν νυν
 ἕκαστοι παρεῖχον πληθεὺς ἀριθμὸν, οὐκ ἔχω εἶπαι τὸ
 ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων, σύμ-
 παντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πληθὺς ἐφάνη ἐβ-
 δομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηρίθμυσαν δὲ τὸνδε
 τὸν τρόπον· συναγαγόντες ἐς ἓνα χώρον μυριάδα ἀν-
 θρώπων, καὶ συννάξαντες ταύτην ὡς μάλιστα εἶχον, πε-
 ριέγραψαν ἔξωθεν κύκλον, περιγράψαντες δὲ καὶ ἀπέν-
 τες τοὺς μυρίους αἵμασι ἡν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον,
 ὕψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὀμφαλόν. ταύτην δὲ ποιή-
 σαντες ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον, μέχρι
 οὐ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηρίθμυσαν. ἀριθμήσαντες
 δὲ κατὰ ἔθνεα διέτασσον.

51 Οἱ δὲ στρατενόμενοι οἷδε ἦσαν· Πέρσαι μὲν ὥδε
 ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τήρας κα-
 λεομένους, πῖλους ἀπαρέας, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας
 χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρῆς ὅψιν ἰχθυοει-
 δέος, περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ ἀσπίδων
 γέγρα, ὑπὸ δὲ φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμὰς δὲ βρα-
 χέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, ὅιστοὺς δὲ καλαμίνους, πρὸς
 δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεόμενα ἐκ
 τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρεῖχοντο Ὀτάνην τὸν Ἀμή-
 στριος πατέρα τῆς Ξέρξεω γυναικός. ἐκαλέοντο δὲ πάσαι

ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέντοι σφέων αὐτῶν
 καὶ τῶν περιοίκων Ἀρταῖοι. ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης
 τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βῆλου καὶ ἔσχε αὐ-
 τοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην, γίνεται αὐτῷ παῖς, τῷ
 οὖνομα ἔθετο Πέρσην, τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγ-
 χανε γὰρ ἅπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσενος γόνου. ἐπὶ τούτου
 δὲ τὴν ἐπωνυμίην ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην 62
 ἑσταλμένοι ἐστρατεύοντο· Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ
 καὶ οὐ Περσικὴ. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρείχοντο
 Τιγράνην ἄνδρα Ἀχαιμενίδην, ἐκαλέοντο δὲ πάσαι πρὸς
 πάντων Ἀριοι, ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ
 Ἀθηνέων ἐς τοὺς Ἀρίους τούτους μετέβαλον καὶ οὗτοι
 τὸ οὖνομα. αὐτοὶ δὲ περὶ σφέων ὥδε λέγουσι Μῆδοι.
 Κίσσιοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ περ Πέρσαι
 ἑσκευάδατο, ἀντὶ δὲ τῶν πύλων μιτρηφόροι ἦσαν. Κισ-
 σίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὀτάνεω. Τρακάνιοι δὲ κατὰ περ
 Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον τὸν
 Βαβυλῶνος ὕστερον τούτων ἐπιτροπέυσαντα. Ἀσσύριοι 63
 δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον χάλκεά
 τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινα βάρβαρον οὐκ
 εὐαπήγητον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ ἐγχειρίδια παρα-
 πλήσια τοῖσι Αἰγυπτίοισι εἶχον, πρὸς δὲ ῥόπαλα ξύλων
 τετυλωμένα σιδήρῳ καὶ λινέους θώρηκας. οὗτοι δὲ ὑπὸ
 μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων
 Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. [τούτων δὲ μεταξὺ Χαλδαῖοι]. ἦρχε
 δὲ σφέων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχαίου. Βάκτριοι δὲ περὶ μὲν 64
 τῇσι κεφαλῇσι ἀγχότατα τῶν Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρα-
 τεύοντο, τόξα δὲ καλάμινα ἐπιχώρια καὶ αἰχμὰς βραχείας.
 Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβάσις
 ἐς ὃν ἀπηγμένους ὀρθὰς εἶχον πεπηγυῖας, ἀναξυρίδας δὲ
 ἐνδεθύνεσκον, τόξα δὲ ἐπιχώρια καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς δὲ
 καὶ ἄξιντας σαγάρεις εἶχον. τούτους δὲ ἰόντας Σκύθας

- Ἀμυργίους Σάκας ἐκάλεον· οἱ γὰρ Πέρσαι πάντας τοὺς
 Ἐκλύδας καλέονσι Σάκας. Βακτριῶν δὲ καὶ Σακέων ἦρχε
 65 Ῥασάσπης ὁ Δαρσίου τε καὶ Ἀτόσσης τῆς Κύρου. Ἴνδοι
 δὲ εἴματα μὲν ἐνδεδυνότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα
 δὲ καλάμινα εἶχον καὶ ὀστούς καλαμίνουσ, ἐπὶ δὲ σιδή-
 ρος ἦν. ἐσταλμένοι μὲν δὴ ἦσαν οὕτω Ἴνδοι, προσετε-
 τάχατο δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάδῳ τῷ Ἀρταβάτῳ.
 66 Ἄριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκενασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ
 δὲ ἄλλα κατάπερ Βάκτριοι. Ἄριων δὲ ἦρχε Σισάμνης
 ὁ Τῦάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμιοι καὶ Σόγδοι τε καὶ
 Γανδάριοι καὶ Λαδίκαι τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες τὴν καὶ
 Βάκτριοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ ἦρχον οἷδε, Πάρθων
 μὲν καὶ Χορασμίων Ἀρτάβαξος ὁ Φαρνάκεος, Σόγδων
 δὲ Ἀζάνης ὁ Ἀρταίου, Γανδαρίων δὲ καὶ Λαδικέων Ἀρ-
 67 τύφιος ὁ Ἀρταβάνου. Κάσπιοι δὲ σισύρνας τε ἐνδεδυνό-
 τες καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ ἀκινάκας
 ἐστρατεύοντο. οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκενάδατο, ἡγεμόνα παρ-
 εχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελφεὸν, Σαραγ-
 γαι δὲ εἴματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες ἐνέπρεπον, πέδιλα
 δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ καὶ αἰχμὰς Μηδι-
 κάς. Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης ὁ Μεγαβάξου. Πά-
 κτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν καὶ τόξα ἐπιχώρια εἶχον
 καὶ ἐργχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Ἀρτύν-
 68 τὴν τὸν Ἰθαμίτρεω. Οὗτιοι δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρι-
 κάνιοι ἐσκενασμένοι ἦσαν κατάπερ Πάκτυες. τούτων δὲ
 ἦρχον οἷδε, Οὐτίων μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ Δα-
 69 ρεῖου, Παρικανίων δὲ Σιρομίτρης ὁ Ολοβάξου. Ἀράβιοι
 δὲ ξειράς ὑπεξωσμένοι ἦσαν, τόξα δὲ καλλύτονα εἶχον
 πρὸς δεξιὰ, μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε καὶ λεον-
 τέας ἐναμμένοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοίνικος σπάθης πε-
 ποιημένα μακρά, τετραπηγέων οὐκ ἐλάσσω, ἐπὶ δὲ κα-
 λαμίνουσ ὀστούς σμικροὺς, ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὶ λίθος

ὄξυς πεπονημένος, τῷ καὶ τὰς σφρηγίδας γλύφουσι· πρὸς δὲ αἰχμὰς εἶχον, ἐπὶ δὲ κέρασ δορκάδος ἐπὴν ὄξυ πεπονη-
 μένον τρόπον λόγῃης· εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά. τοῦ
 δὲ σώματος τὸ μὲν ἡμῖς ἐξηλείφοντο γύψῳ ἰόντες ἐς
 μάχην, τὸ δ' ἕτερον ἡμῖς μίλτα. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰ-
 θιοπῶν τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάμης ὁ
 Δαρείου καὶ Ἀγυστώνης τῆς Κύρου θυγατρὸς, τὴν μά-
 λιστα στέρξας τῶν γυναικῶν Δαρείος εἰκὼ χρυσέην σφν-
 ρήλατον ἐποιήσατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιο-
 πῶν καὶ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάμης, οἱ δὲ ἀπ' ἡλίου ἀνα- 70
 τολέων Αἰθίοπες (διῆσσι γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) προσετε-
 τάχατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι
 ἑτέροισι, φωνὴν δὲ καὶ τρίχωμα μῦνον· οἱ μὲν γὰρ ἀπ'
 ἡλίου Αἰθίοπες ἰθύτριχες εἰσι, οἱ δὲ ἐκ τῆς Λιβύης οὐ-
 λότατον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων. οὗτοι δὲ οἱ
 ἐκ τῆς Ἀσίας Αἰθίοπες τὰ μὲν πλέω κατάπερ Ἰνδοὶ ἐσε-
 σάχατο, προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι
 σύν τε τοῖσι ὥσθι ἐκδεδαρμένα καὶ τῇ λοφίῃ. καὶ ἀντὶ μὲν
 λόφου ἢ λοφίῃ κατέχρα, τὰ δὲ ὧτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πε-
 πηγότα εἶχον· προβλήματα δὲ ἀντ' ἄσπίδων ἐποιεῦντο
 γεράνων δοράς. Αἰβυες δὲ σκευὴν μὲν σκυντίνην ἦσαν 71
 ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ ἐπικαύτοισι χρεόμενοι. ἄρχοντα
 δὲ παρείχοντο Μασσάγην τὸν Ὀαρίζου. Παφλαγόνες δὲ 72
 ἐστρατεύοντο ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔχοντες κράνεια πε-
 πλεγμένα, ἄσπιδας δὲ σμικρὰς, αἰχμὰς δὲ οὐ μεγάλας,
 πρὸς δὲ ἀκόντια καὶ ἐγχειρίδια, περὶ δὲ τοὺς πόδας πέ-
 διλα ἐπιχώρια ἐς μέσσην κνήμην ἀνατείνοντα. Αἰγυες δὲ
 καὶ Ματιηνοὶ καὶ Μαριανδυνοὶ τε καὶ Σύριοι τὴν αὐτὴν
 ἔχοντες Παφλαγόσι ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύριοι οὗτοι ὑπὸ
 Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν νυν
 καὶ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου ἦρχε, Μαριανδυ-
 νῶν δὲ καὶ Αἰγύων καὶ Συρίων Γωβρόνης ὁ Δαρείου τε καὶ

- 13 Ἀρευστώνης. Φρύγες δὲ ἀγχιτάτω τῆς Πλαγονικῆς
σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες, ὥς
Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εὐ-
ρωπήιοι ἐόντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ
ἐς τὴν Ἀσίην ἅμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ οὖνομα μετέβαλον ἐς
Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατάπερ Φρύγες ἐσεσάχατο, ἐόν-
τες Φρυγῶν ἄποικοι. τούτων συναμφοτέρων ἦρχε Ἀρ-
14 τόχμης, Δαρείου ἔχων θυγατέρα. Αὐτοὶ δὲ ἀγχιτάτω τῶν
Ἑλληνικῶν εἶχον ὅπλα. οἱ δὲ Αὐδοὶ Μηλονες ἐκαλεῦντο
τὸ πάλαι, ἐπὶ δὲ Αὐδοῦ τοῦ Ἄττος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην,
μεταβαλόντες τὸ οὖνομα. Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφα-
λῇσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ σμικρὰς, ἀκου-
τίοισι δὲ ἐχρέοντο ἐπικαύτοισι. οὗτοι δὲ εἰσι Αὐδῶν ἄποι-
κοι, ἀπ' Οὐλύμπου δὲ οὗρεος καλέονται Οὐλυμπιηνοί.
Αὐδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφέρνης ὁ Ἀρταφέρνης,
15 ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι. Θρηίκες δὲ ἐπὶ μὲν
τῇσι κεφαλῇσι ἄλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ
τὸ σῶμα κιθῶνας, ἐπὶ δὲ ζειράς περιβεβλημένοι ποικί-
λας, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν,
πρὸς δὲ ἀκόντια τε καὶ πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμικρά. οὗ-
τοι δὲ διαβάντες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην ἐκλήθησαν Βιθυννοί,
τὸ δὲ πρότερον ἐκαλέοντο, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, Στρυμό-
νιοι, οἰκούντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξαναστῆναι δὲ φασὶ ἐξ
ἡθέων ὑπὸ Τευκρῶν τε καὶ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τῶν ἐν
16 τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης ὁ Ἀρταβάνου. ἀσπίδας δὲ
ὠμοβοῦνας εἶχον σμικρὰς, καὶ προβόλους δύο λυκιοερ-
γέας ἕκαστος εἶχε, ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα·
πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι ὧτά τε καὶ κέρα προσὴν βοὺς χάλ-
κεα, ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοινι-
κέοισι κατείλιχατο. ἐν τούτοισι τοῖσι ἀνδράσι Ἀρεὸς ἐστι
17 χρηστήριον. Καβηλέες δὲ οἱ Μηλονες, Λαδόνιοι δὲ κα-
λεόμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξιν εἶχον σκευὴν, τὴν ἐγὼ, ἐπεὶ

κατὰ τὴν Κιλικίαν τάξιν διεξιὼν γένωμαι, τότε σημανέω.
 Μιλύαι δὲ αἰχμὰς τε βραχέας εἶχον καὶ εἴματα ἐντεπεπορ-
 πέατο· εἶχον δὲ αὐτῶν τόξα μετεξέτεροι Αὐκία, περὶ δὲ
 τῆσι κεφαλῇσι ἐκ διφθερέων πεπονημένας κυνέας. τού-
 των πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Ὑσταίνεος. Μόσχοι δὲ περὶ 76
 μὲν τῆσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνους εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ
 αἰχμὰς σμικρὰς, λόγχοι δὲ ἐπῆσαν μεγάλοι. Τιβαρηνοὶ
 δὲ καὶ Μάκρωνες καὶ Μοσύνοικοι κατάπερ Μόσχοι
 ἐσκενασμένοι ἐστρατεύοντο. τούτους δὲ συνέτασσον ἄρ-
 χοντες οἵδε, Μόσχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς Ἀριόμαρδος ὁ
 Δαρειῶν τε παῖς καὶ Πάρμνος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου,
 Μάκρωνας δὲ καὶ Μοσυνοίκους Ἀρταῦκτης ὁ Χοράσμιος,
 ὃς Σηστὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ 79
 μὲν τῆσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον, ἀσπί-
 δας δὲ δερματίνους σμικρὰς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ
 αὐτῶν τῆσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοῦνας
 σμικρὰς αἰχμὰς τε βραχέας, πρὸς δὲ καὶ μαχαίρας εἶχον.
 Μαρώων δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιος.
 Αλαρόδιοι δὲ καὶ Σάσπειρες κατάπερ Κόλχοι ὠπλισμέ-
 νοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομίτρεω
 ἦρχε. Τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνη τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσ- 80
 σης ἐπόμενα, νήσων δὲ, ἐν τῇσι τοὺς ἀνασπᾶστους κα-
 λεομένους κατοικίξει βασιλεὺς, ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν
 εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὅπλα. τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε
 Μαρδόντης ὁ Βαγαλῶν, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων δευ-
 τέρῳ ἔτει τούτων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ.

Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἡπειρου στρατευόμενά τε ἔθνη 81
 καὶ τεταγμένα ἐς τὸ πεζόν. τούτου ὦν τοῦ στρατοῦ ἡρχον
 οὔτοι, οἵπερ εἰρέεται, καὶ οἱ διατάξαντες καὶ ἐξαριθμή-
 σαντες οὔτοι ἦσαν καὶ χιλίαρχας τε καὶ μυριάρχας ἀπο-
 δέξαντες, ἑκατοντάρχας δὲ καὶ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι.
 τελέων δὲ καὶ ἔθνέων ἦσαν ἄλλοι σημαντορες. ἦσαν μὲν

- 82 δὴ οὗτοι, οἵπερ εἰρέεται, ἄρχοντες, ἐστρατήγεον δὲ τού-
των τε καὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδόνιος
τε ὁ Γαβρύεω καὶ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνῶ-
μην θεμένου μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Σμερ-
δομένης ὁ Ὀτάνεω Ἀαρείου ἀμφοτέροι οὗτοι ἀδελφεῶν
παῖδες, Ξέρξης δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί· καὶ Μασίστης ὁ Αα-
ρείου τε καὶ Ἀτόσσης παῖς καὶ Γέργις ὁ Ἀρίξου καὶ Με-
83 γάβυζος ὁ Ζωπύρου. Οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ τοῦ σύμπαν-
τος πεζοῦ χωρὶς τῶν μυρρίων. τῶν δὲ μυρρίων τούτων Περ-
σέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης ὁ
Ὑδάρνεος, ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οὗτοι ἐπὶ
τοῦδε· εἰ τις αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ βιη-
θεῖς ἢ νοῦσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο, καὶ ἐγίνοντο οὐδα-
μὰ οὔτε πλεῦνες μυρρίων οὔτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ πλεῖ-
στον παρείχοντο διὰ πάντων Πέρσαι, καὶ αὐτοὶ ἄριστοι
ἦσαν. σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον, ἥπερ εἴρηται, χωρὶς
δὲ χρυσόν τε πολλὸν καὶ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπρεπον.
ἀρμαμάξας τε ἅμα ἤγοντο, ἐν δὲ παλλακὰς καὶ θεραπήην
πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην. σῖτα δὲ σφι, χωρὶς τῶν
ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοι τε καὶ ὑποζύγια ἤγον.
- 84 Ἰαπεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρεί-
χετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μόντα. Πέρσαι μὲν τὴν αὐτὴν
ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ τῇσι κεφα-
λῇσι εἶχον μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα καὶ σιδήρεα ἐξ-
85 εληλαμένα ποιήματα. Εἰσὶ δὲ τινες νομάδες ἀνθρώποι
Σαγάρτιοι καλούμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ,
σκευὴν δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τῆς τε Περσικῆς
καὶ τῆς Πακτυλίκης, οἱ παρείχοντο μὲν ἵππον ὀντακισχι-
λίην, ὅπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα οὔτε σι-
δήρεα ἔξω ἐργχειριδίῳ, χρέονται δὲ σειρήσι πεπλεγμένησι
ἐξ ἱμάντων. ταύτησι πύσυνοι ἔρχονται ἐς πόλεμον· ἡ δὲ
μάχη τούτων τῶν ἀνδρῶν ἦδε· ἐπεὰν συμμίσθωσι τοῖσι

πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σειράς ἐπ' ἄκρῳ βρόχους ἐχού-
 σας, ὅτεν δ' ἂν τύχη, ἦν τε ἵππου ἦν τε ἀνθρώπου, ἐπ'
 ἑαυτὸν ἔλκει, οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι ἐμπαλασσόμενοι διαφθεί-
 ρονται. τούτων μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τοὺς
 Πέρσας. Μῆδοι δὲ τήνπερ ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευὴν, καὶ 86
 Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἰνδοὶ δὲ σκευὴ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐ-
 τῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἥλαννον δὲ κέλητας καὶ ἄρματα, ὑπὸ
 δὲ τοῖσι ἄρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκριοι
 δὲ ἐσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι
 ὁμοίως. Ἀλβυες δὲ καὶ αὐτοὶ κατάπερ ἐν τῷ πεζῷ ἥλαν-
 νον δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἄρματα. ὥς δ' αὕτως Κάσπιοι
 καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀρά-
 βιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἥλαν-
 νον δὲ πάντες καμήλους ταχυτήτα οὐ λειπομένους ἵππων.
 Ταῦτα τὰ ἔθνεα μούνα ἵππευε, ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου 87
 ἐγένετο ὁκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἄρ-
 μάτων. Οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἵππεις ἐτετάχατο κατὰ τέλεα,
 Ἀράβιοι δὲ ἔσχατοι ἐπετετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων οὔτι
 ἀνεχομένων τὰς καμήλους ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ φο-
 βέοιτο τὸ ἱππικόν. Ἰππαρχοὶ δὲ ἦσαν Ἀρμαμίδης τε καὶ 88
 Τίθαιος Δάτιος παῖδες. ὁ δὲ τρίτος σφι συνίππαρχος
 Φαρνούχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νουθεῶν. ὥς γὰρ ὠρ-
 μέοντο ἐκ Σαρδίων, συμφορῇ ἐνέπεσε ἀνεθελήτω.
 ἐλαύνοντι γὰρ οἱ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε
 κύων, καὶ ὁ ἵππος οὐ προῖδὼν ἐφοβήθη τε καὶ στας ὀρ-
 θὸς ἀπεσεύδατο τὸν Φαρνούχεια, πεσὼν δὲ αἱμὰ τε ἤμεε,
 καὶ ἐς φθίσειν περιῆλθε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον ἀντίκα
 κατ' ἀρχῆς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὥς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶ-
 ρον, ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότην, ἀπαγαγόντες ἐν
 τοῖσι γούνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω
 παρελύθη τῆς ἡγεμονίης.

Τῶν δὲ τριηρέων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἐπὶ καὶ διη- 89

κόσιαι καὶ χίλια, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἶδε· Φοίνικες μὲν
 σὺν Συριοῖσι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριηκοσίας, ὧδε
 ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῆσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγ-
 χοτάτω πεποιημένους τρόπον τὸν Ἑλληνικόν, ἐνδεδυκότες
 δὲ θώρηκας λινέους, ἄσπίδας δὲ ἴτους οὐκ ἐχούσας εἶχον
 καὶ ἀκόντια. οὗτοι δὲ οἱ Φοίνικες τὸ παλαιὸν οἰκεον, ὥς
 αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ, ἐνθεῦτεν δὲ
 ὑπερβάντες τῆς Συρίας οἰκέουσι τὰ παρὰ θάλασσαν. τῆς
 δὲ Συρίας τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν
 Παλαιστίνῃ καλεῖται. Αἰγύπτῳ δὲ νέας παρείχοντο διη-
 κοσίας. οὗτοι δὲ εἶχον περὶ μὲν τῆσι κεφαλῇσι κράνεια
 κηλευτὰ, ἄσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἴτους μεγάλας ἐχούσας,
 καὶ δούρατά τε ναύμαχα καὶ τύκους μεγάλους. τὸ δὲ πλη-
 θος αὐτῶν θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶ-
 90 χον. Οὗτοι μὲν οὕτω ἐστάλατο, Κύπριοι δὲ παρείχοντο
 νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε. τὰς μὲν
 κεφαλὰς ἐλίχαιτο μίτρησι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, οἱ δὲ ἄλλοι
 εἶχον κιθῶνας, τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ' Ἑλλήνες. τούτων δὲ
 τοσάδε ἔθνεά ἐστι, οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηνέων,
 οἱ δὲ ἀπὸ Ἀρκადίης, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου, οἱ δὲ ἀπὸ Φοι-
 νίκης, οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίης, ὥς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι.
 91 Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας. οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν
 τῆσι κεφαλῇσι κράνεια ἐπιχώρια, λαισήϊά τε εἶχον ἀντ'
 ἄσπίδων, ὠμοβοέης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἰρινέους
 ἐνδεδυκότες· δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος κρ'. ξίφος εἶχον,
 ἀγχοτάτω τῆσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα. Οὗτοι
 μὲν τὸ παλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ
 Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Πάμ-
 φυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι.
 ἐσκευασμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης
 92 ἀποσκευασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι
 δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα θωρηκοφόροι τε ἔοντες

καὶ κυνημιδοφόροι, εἶχον δὲ τόξα κρανέϊνα καὶ ὀστούς
καλαμίνους ἀπτέρους καὶ ἀκύντια, ἐπὶ δὲ αἰγὸς δέρματι
περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα, περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι πύ-
λους πετροῖσι περιεστεφανωμένους, ἐγχειρίδια δὲ καὶ
δρέπανα εἶχον. Ἀνύκιοι δὲ Τερμίλαι ἐκαλέοντο ἐκ Κρήτης
γεγονότες, ἐπὶ δὲ Ἰύκου τοῦ Πανδίωνος ἀνδρὸς Ἀθη-
ναίου ἐσχον τὴν ἐπωνυμίην. Λωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας 93
τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα
καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου. Κᾶρες δὲ ἐβδομήκοντα
παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλ-
μένοι, εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. Οὗτοι δὲ
οἵτινες πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λό-
γων εἰρηται. Ἴωνες δὲ ἑκατὸν νέας παρείχοντο, ἐσκευα- 94
σμένοι ὡς Ἕλληνες. Ἴωνες δὲ ὅσων μὲν χρόνον ἐν Πελο-
ποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεομένην Ἀχαιίην, καὶ πρὶν
ἢ Δαναὸν τε καὶ Διούθου ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον,
ὡς Ἕλληνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες, ἐπὶ
δὲ Ἴωνος τοῦ Διούθου Ἴωνες. Νησιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα 95
παρείχοντο νέας ὠπλισμένοι ὡς Ἕλληνες. καὶ τοῦτο Πε-
λασγικὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ἴωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν
αὐτὸν λόγον καὶ οἱ δυωδεκαπόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθη-
νέων. Αἰολέες δὲ ἐξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμέ-
νοι τε ὡς Ἕλληνες καὶ τὸ πάλαι καλούμενοι Πελασγοί,
ὡς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπάντιοι δὲ πλὴν Ἀβυδηνῶν
Ἀβυδηνοῖσι γὰρ προσετέτακτο ἐκ βασιλέως κατὰ χώρην
μένουσι φυλάκους εἶναι τῶν γεφυρέων, οἱ δὲ λοιποὶ οἱ
ἐκ τοῦ Πόντου στρατευόμενοι παρείχοντο μὲν ἑκατὸν
νέας, ἐσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς Ἕλληνες. οὗτοι δὲ Ἰώνων
καὶ Λωριέων ἄποικοι. Ἐπεβάτενον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν 96
νεῶν Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα
πλωσούσας παρείχοντο νέας Φοίνικες, καὶ Φοινίκων Σι-
δώνιοι. τούτοις πᾶσι καὶ τοῖσι ἐς τὸν πεζὸν τεταγμένοις

αὐτῶν ἐπῆσαν ἐκάστοισι ἐπιχώριοι ἡγεμόνες, τῶν ἐγὼ, οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέργομαι ἐς ἱστορίας λόγον, οὐ παραμέμνημαι. οὔτε γὰρ ἔθνεος ἐκάστου ἐπάξιοι ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ἐν τ' ἔθνει ἐκάστῳ ὅσαιπερ πόλεις, τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἦσαν. εἶποντο δὲ ὡς οὐ στρατηγοί, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι, ἐπεὶ στρατηγοί τε οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἐκάστων,

97 ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Πέρσαι, εἰρέαται μοι. Τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατήγεον οἶδε, Ἀριαβλίνης τε ὁ Δαρείου καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω καὶ Μεγάβαξος ὁ Μεγαβάτεω καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου. τῆς μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς Ἀριαβλίνης ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυγατρὸς. Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεὸς, τῆς δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ καὶ πεντηκόντεροι καὶ κέρκουροι καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα σμικρὰ συνελθόντα ἐς τὸν

98 ἀριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια. Τῶν δὲ ἐπιπλούντων μετὰ γε τοὺς στρατηγούς οἶδε ἦσαν οἱ οὐνομαστότατοι, Σιδώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσου, καὶ Τύριος Ματιτὴν Σιρώμου, καὶ Ἀράδιος Μέρβαλος Ἀγβάλου, καὶ Κίλιξ Συέννεσις Ὠρομέδοντος, καὶ Ἀνίκιος Κυβερνίσκος Σίκα, καὶ Κύπριοι Γόργος τε ὁ Χέρσιος καὶ Τιμῶναξ ὁ Τιμαγόρεω, καὶ Καρῶν Ἰστιαῖός τε ὁ Τύμνεω καὶ Πίγρης ὁ Σελδάμου καὶ

99 Δαμασίθυμος ὁ Κανθαύλεω. Τῶν μὲν νυν ἄλλων οὐ παραμέμνημαι ταξιαρχέων ὡς οὐκ ἀναγκαζόμενος, Ἀρτεμισίης δὲ, τῆς μάλιστα θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικός, ἣτις ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτὴ τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίεω ὑπὸ λήματός τε καὶ ἀνδρηίης ἐστρατεύετο, οὐδεμιῆς ἐοῦσης οἱ ἀναγκαίης. οὐνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Αὐγδάμιος, γένος δὲ ἐξ Ἀλικαρνησοῦ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μητροθεν δὲ Κρήσσα. ἤγε

μόνευε δὲ Ἀλικαρνησέων τε καὶ Κῶων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη. καὶ συναπάσης τῆς στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὐδοξοτάτας παρείχετο, πάντων δὲ τῶν συμμαχῶν γνώμας ἀρίστας βασιλεὺς ἀπεδέξατο. τῶν δὲ κατέλεξα πολίων ἡγεμονεύειν αὐτήν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὼν Ἀσσυρίων, Ἀλικαρνησέας μὲν Τροίηνιους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδαυρίους.

Ἐς μὲν τοσούδε ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἴρηται, Ξέρξης 100 δὲ ἐπεὶ ἠριθμῆθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτὸς σφεας διεξελάσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίησε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἑκάστου ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέργαφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἕξ ἑσχατῶν ἕς ἑσχατὰ ἀπῖκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισῶν ἕς θάλασσαν ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἕς νέα Σιδωνίην ἵξετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλωσε παρὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτέων τε ἑκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναυαρχοὶ ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχουν, τὰς πρῶρας ἕς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἕς πόλεμον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν προρρέων πλώων ἐθνήετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεὸς, 101 μετεπέμψατο Δημόκριτον τὸν Ἀρίστωνος συστρατενόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἶπετο τάδε· ὦ Δημόκριτε, νῦν μοί σε ἡδὺ ἐστι ἐπείρεσθαι τὰ ἐθέλω. σὺ εἰς Ἑλλήν τε, καὶ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλις οὗτ' ἐλαχίστης οὗτ' ἀσθενεστάτης. νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπομένεουσιν χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρομενοί. οὐ γάρ, ὡς ἐγὼ δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες

- καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρας οἰκόντες ἄνθρωποι συλ-
 λεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομείναι,
 μὴ ἑόντες ἄρθμιοι. ἐθέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν
 τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυνθίσθαι. Ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ
 δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· Ὡ βασιλεῦ, κότερα ἀληθείη χρησώμαι
 πρὸς σὲ ἢ ἡδονῇ; Ὁ δὲ μιν ἀληθείη χρησασθαι ἐκέλευε.
 102 φᾶς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἐσεσθαι ἢ πρότερον ἦν. Ὡς δὲ
 εἰαυτα ἤκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε· Βασιλεῦ, ἐπειδὴ
 ἀληθείη χρησασθαι πάντως με κελεύεις ταῦτα λέγοντα,
 τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώσεται, τῇ Ἑλ-
 λάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἔπα-
 κτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυ-
 ροῦ, τῇ διαχρεομένη ἢ Ἑλλὰς τήν τε πενίην ἀπαμύνεται
 καὶ τήν δεσποσύνην. αἰνέω μὲν νυν πάντας τοὺς Ἑλλη-
 νας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Ἀσρικοὺς χώρους οἰκημέ-
 νους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λό-
 γους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μόνων, πρῶτα μὲν ὅτι
 οὐκ ἔστι, ὅπως κοτὲ σοὺς δέξονται λόγους δουλοσύνην
 φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὐτὶς δὲ ὥς ἀντιώδονται τοι ἐς μά-
 χην, καὶ ἦν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι.
 ἀριθμοῦ δὲ πέρι, μὴ πύθῃ, ὅσοι τινὲς ἑόντες ταῦτα ποι-
 εῖν οἰοί τέ εἰσι. ἦν τε γὰρ τύχῃσι ἐξεστρατευμένοι χί-
 λιοι, οὗτοι μαχέσονται τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν
 103 τε καὶ πλεῦνες. Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· Δη-
 μάρητε, οἶον ἐφθέρξαις ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ το-
 σῇδε μαχέσασθαι. ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φῆς τούτων τῶν ἀν-
 δρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι. σὺ ὦν ἐθέλῃσεις αὐτίκα
 μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολιτι-
 κὸν ὑμῖν πᾶν ἐστὶ τοιοῦτο, οἶον σὺ διαιρέεις, σὲ γε τὸν
 ἐκείνων βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσε-
 σθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ ἐκείνων ἕκαστος
 δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σὲ δὲ

γε δίζημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω μὲν ὀρθοῖτ'
 ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος. εἰ δὲ τοιοῦτοί τε ἑόν-
 τες καὶ μεγάθια τοσοῦτοι, ὅσοι σὺ τε καὶ οὐ παρ' ἐμὲ φοι-
 τέουσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχέετε τοσοῦτο, ὅρα, μὴ μύ-
 την κόμπος ὁ λόγος οὗτος ὁ εἰρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἰδῶ
 παντὶ τῷ οἰκότι· κῶς ἂν θυνάιατο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ
 καὶ πεντακισμύριοι. ἑόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως
 καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῶδε ἀντιστῆναι;
 ἐπεὶ τοι πλεῦνες περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι ἑόν-
 των ἐκείνων πέντε χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμε-
 νοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοιάτ' ἂν δειμαίνοντες
 τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἑωυτῶν φύσιν ἀμείνονες, καὶ ἴοιεν
 ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἑόντες,
 ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιεοίεν τούτων οὐ-
 δέτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλε-
 πῶς ἂν Ἑλληνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχεσθαι. ἀλλὰ παρ'
 ἡμῖν τοῦτό ἐστι, τὸ σὺ λέγεις, ἔστι γε μέντοι οὐ πολλόν,
 ἀλλὰ σπάνιον. εἰσὶ γὰρ Περσέων τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων
 οἳ ἐθελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι,
 τῶν σὺ ἐὼν ἄπειρος πολλὰ φλυηρέεις. Πρὸς ταῦτα Δι- 101
 μάρητος λέγει· ὦ βασιλεῦ, ἀρχήθην ἡπιστάμην, ὅτι ἀλη-
 θεῖη χρεόμενος οὐ φίλα τοι ἔρέω, σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας
 λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατή-
 κοντα Σπαρτιήτησι. καίτοι ὥς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε
 ἔστοργῶς ἐκείνους, αὐτὸς μάλιστα ἐξεπίστεται, οἷ με τι-
 μὴν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πατρώια ἄπολιν τε καὶ φυ-
 γὰδα πεποιήκασι, πατήρ δὲ ὁ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ
 μοι καὶ οἶκον δέδωκε. οὐκ ᾧν οἰκός ἐστι ἄνδρα τὸν σώ-
 φρονα εὖνοϊαν φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν
 μάλιστα. ἐγὼ δὲ οὔτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχομαι οἷός τε εἶ-
 ναι μάχεσθαι οὔτε δυοῖσι, ἐκῶν τε εἶναι οὐδ' ἂν μουνό-
 μαχέοιμι. εἰ δὲ ἀναγκαίη εἴη ἢ μέγας τις ὁ ἑποτρύνων

ἀγῶν, μαχοίμην ἂν πάντων ἥδιστα ἐνὶ τούτοις τῶν ἀνδρῶν, οἳ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι τριῶν ἄξιος εἶναι. ὥς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἓνα μαχομένοι οὐδαμῶν εἰσὶ κακίονες ἀνδρῶν, ἀλλῆς δὲ ὄριστοι ἀνδρῶν ἀπάντων. ἐλεύθεροι γὰρ εἶντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι· ἐπεσι γὰρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδειαίνουσι πολλῶ ἐτι μᾶλλον· ἢ οἳ σοὶ σέ. ποιεῦσαι γῶν τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγη· ἀνώγει δὲ τῶντ' αἰεὶ, οὐκ ἔων φεύγειν οὐδὲν πληθὸς ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξει ἐπικρατεῖν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τᾶλλα σιγᾶν ἐθέλω τὸ λοιπὸν, νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ.

- 105 — Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποίησατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἡπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τούτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν Ξέρξης καὶ ὑπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ καταστήσας Μασκάμην τὸν Μεγαδόστω, τὸν δὲ ὑπὸ Λαρείου σταθέντα καταπαύσας ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρηλικῆς ἐπὶ τὴν
- 106 Ἑλλάδα. Κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιοῦνδε Μασκάμην γενόμενον, τῷ μούνῳ Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε ὥς ἀριστεύοντι πάντων, ὅσους κατέστησε αὐτὸς ἢ Λαρεῖος ὑπάρχους, πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος, ὥς δὲ καὶ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι Μασκαμείοις ἐκγόνοισι. κατέστασαν γὰρ ἐτι πρότερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὑπαρχοὶ ἐν τῇ Θρηλικῇ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῇ. οὗτοι ὦν πάντες, οἳ τε ἐκ Θρηλικῆς καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης τῆς στρατηλασίης ἐξαιρέθησαν, τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην οὐδαμοὶ καὶ ἐδυνάσθησαν ἐξελεῖν πολλῶν πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δὲ οἳ τὰ δῶρα
- 107 πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. Τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπ' Ἑλλήνων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθόν, εἰ μὴ Βόγην μούνον τὸν ἐξ

Ἡρόνος. τοῦτον δὲ αἰνέων οὐκ ἐπαύετο, καὶ τοὺς περι-
 εόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα, ἐπεὶ καὶ
 ἄξιος αἶνον μεγάλου ἐγένετο Βόργης, ὃς ἐπειδὴ ἐπολιορ-
 κέετο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδεω, παρεὼν
 αὐτῷ ὑπόσπονδον ἐξελθεῖν καὶ νοστήσαι ἐς τὴν Ἀσίην,
 οὐκ ἠθέλησε, μὴ δειλὴν δόξειε περιεῖναι βασιλεῖ, ἀλλὰ
 διεκαχτέρπεε ἐς τὸ ἐσχατον. ὥς δ' οὐδὲν ἐτι φορβῆς ἐντὴν
 ἐν τῷ τείχεϊ, συνιήσας πυρὴν μεγάλην ἔσφαξε τὰ τέκνα
 καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ
 ἔπειτεν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ, μετὰ δὲ ταῦτα τὸν χρυσὸν
 ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ τὸν ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ
 τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα. ποιήσας δὲ ταῦτα καὶ ἑω-
 τὸν ἐπέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν οὗτος δικαίως αἰνέεται
 ἐτι καὶ ἐς τὸδε ὑπὸ Περσέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου 108
 ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμ-
 ποδῶν συστρατεύεσθαι ἠνάγκαζε. ἐδεδούλωτο γὰρ, ὥς
 καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, ἢ μέχρι Θεσσαλίας πᾶσα καὶ
 ἦν ὑπὸ βασιλέα δασμοφόρος Μεγαβάζου τε καταστρεψα-
 μένου καὶ ὕστερον Μαρδονίου. παραμείβετο δὲ πορευό-
 μενος ἐκ Δορίσκου πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρητικὰ τείχεα,
 τῶν ἐσχάτη πεπόλιστα πρὸς ἐσπέρην πόλιν, τῇ οὐνομά
 ἐστὶ Μεσαμβρίη. ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλιν Στρυμῇ,
 διὰ δέ σφενον τοῦ μέσου Αἰσσοῦ ποταμοῦ διαρρέει, ὃς τότε
 οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξει στρατῷ, ἀλλ'
 ἐπέλιπε. ἡ δὲ χώρα αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλατικὴ,
 νῦν δὲ Βριαντικὴ, ἐστὶ μέντοι τῷ δικαιοτάτῳ τῶν λόγων
 καὶ αὕτη Κιχόνων. Διαβὰς δὲ τοῦ Αἰσσοῦ ποταμοῦ τὸ 109
 ῥέεθρον ἀπεξηρασμένον πόλιν Ἑλληνίδας τάσδε παρα-
 μέιβετο, Μαρώνειαν, Αἰκαίαν, Ἀβδηρα. ταύτας τε δὴ
 παρεξήγε καὶ κατὰ ταύτας λίμνας οὐνομαστάς τάσδε, Μα-
 ρωνεῖης μὲν μεταξὺ καὶ Στρυμῆς κειμένην Ἰσμαρίδα, κα-
 τὰ δὲ Αἰκαίαν Βιστονίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο ἐσιεῖσι τὸ

- ὕδωρ, Τραυὸς τε καὶ Κόμφατος. κατὰ δὲ Ἀρβόθρα λίμνην
 μὲν οὐδεμίαν ἐνύσαν οὐνομαστήν περαμείψατο Ξέρξης,
 ποταμὸν δὲ Νέστον ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας
 τὰς χώρας ἰὼν τὰς ἡπειρωτίδας πόλεις παρήιε, τῶν ἐν μὴ
 λίμνῃ ἰούσα τυγχάνει ὥσθι τριήκοντα σταδίων μάλιστα
 κη τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ἄλμυρῇ. ταύ-
 την τὰ ὑποζύγια μούνα ἀρδόμενα ἀνεξήσθη. τῇ δὲ πόλει
 ταύτῃ οὐνομὰ ἐστὶ Πίστυρος. ταύτας μὲν δὴ τὰς πόλεις
 τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας ἐξ εὐωνύμου χει-
 110 ρὸς ἀπέργων παρεξήιε, ἔθνεα δὲ Θρηίκων, δι' ὧν τῆς χώ-
 ρης ὁδὸν ἐποιέετο, τοσάδε, Παῖτοι, Κίκονες, Βίστονες,
 Σαπαῖτοι, Δερσαῖτοι, Ἰθωνοὶ, Σάτραι. τούτων οἱ μὲν πα-
 ρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι νηυσὶ εἶποντο, οἱ δὲ
 αὐτῶν τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες καταλεχθέντες τε ὑπ'
 ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων οἱ ἄλλοι πάντες περὶ ἀναγκαζόμε-
 111 νοὶ εἶποντο. Σάτραι δὲ οὐδενὸς κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι
 ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλὰ διατελέουσιν τὸ μέγρι.
 ἐμεῦ αἰεὶ ἐόντες ἐλεύθεροι μούνοι Θρηίκων. οἰκέουσι τε
 γὰρ οὐρεα ὑψηλὰ, ἰδησὶ τε παντοίησι καὶ χιόνι συνηρε-
 φέα, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι, οὗτοι, οἱ τοῦ Διονύσου
 τὸ μαντήλιόν εἰσι κεκτημένοι. τὸ δὲ μαντήλιον τοῦτο ἐστὶ
 μὲν ἐπὶ τῶν οὐρέων τῶν ὑψηλοτάτων, Βησσοὶ δὲ τῶν
 Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ
 ἡ χρέουσα κατάπερ ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτε-
 112 ρον. Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην δεύτερα
 τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων, τῶν ἐνὶ Φάγρης
 ἐστὶ οὐνομα καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. ταύτῃ μὲν δὴ παρ' αὐ-
 τὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς χειρὸς τὸ Πάγ-
 γαιον οὖρος ἀπέργων, ἐὼν μέγα τε καὶ ὑψηλόν, ἐν τῷ
 χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐνὶ μέταλλα, τὰ νέμονται Πιέρές
 113 τε καὶ Ὀδόμαντοι καὶ μάλιστα Σάτραι, ὑπεροικέοντας δὲ
 τὸ Πάγγαιον πρὸς βορρῇ ἑνέμου Παίονας Δόβηράς τε

καὶ Παιόπλῃς παρεξιὼν ἦγε πρὸς ἐσπέρην, ἐς ὃ ἀπίκετο
ἐπὶ ποταμὸν τε Στρυμόνα καὶ πόλιν Ἡϊόνα, τῆς ἐτι ζωὸς
ζῶν ἦρχε Βόρης, τοῦπερ ὀλίγω πρότερον τούτων λόγον
ἔποιεῦμην. ἡ δὲ γῆ αὕτη ἡ περὶ τὸ Πάργαιον οὖρος κα-
λέεται Φυλλίς, κατατείνουσα τὰ μὲν πρὸς ἐσπέρην ἐπὶ
ποταμὸν Ἀργίτην ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα, τὰ δὲ πρὸς
μεσαμβρίην τείνουσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ
Μάγοι ἐκαλλιρέοντο σφάζοντες ἵππους λευκοὺς. Φαρμα- 114
κεύσαντες δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς
τούτοις ἐν Ἑυνεᾷ ὁδοῖσι τῇσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο κατὰ
τὰς γεφύρας τὸν Στρυμόνα εὐρόντες ἐξευγμένον. Ἑν-
νεᾷ δὲ ὁδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον ταύτον καλέεσθαι
τοσοῦτους ἐν αὐτῷ παῖδας τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν τῶν
ἐπιχωρίων ζῶοντας κατῴρυσσον. Περσικὸν δὲ τὸ ζῶον-
τας κατορύσσειν, ἐπεὶ καὶ Ἀμυστριν τὴν Ξέρξεω γυναῖκα
πυνθάνομαι γηράσασαν δις ἐπὶ Περσέων παῖδας ἐόν-
των ἐπιφανέων ἀνδρῶν ὑπὲρ ἐωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγο-
μένῳ εἶναι θεῷ ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσουσιν. Ὡς δὲ 115
ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπορεύετο ὁ στρατός, ἐνθαῦτα πρὸς
ἡλίου δυσμέων ἐστὶ αἰγιαλὸς, ἐν τῷ οἰκημένην Ἀργίλον
πόλιν Ἑλλάδα παρεξήλε. αὕτη δὲ καὶ ἡ κατ'ὅπερθε ταύ-
της καλέεται Βισαλτίη. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ἐπὶ Πο-
σιδηλίου ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ἔχων ἦγε διὰ Σιλέος πεδίου
καλεομένου, Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος,
καὶ ἀπίκετο ἐς Ἀκανθον, ἅμα ἀρόμενος τούτων ἕκαστον
τῶν ἔθνέων καὶ τῶν περὶ τὸ Πάργαιον οὖρος οἰκούντων,
ὁμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν παρὰ θά-
λασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νηυσὶ στρατενομένους, τοὺς
δ' ὑπὲρ θαλάσσης περὶ ἐπομένους. τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην,
τῇ βυσιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, οὔτε συγχέουσι
ᾠρήκες οὔτ' ἐπισπείρουσι, σέβονται τε μέγας τὸ μέχρι
ἐμεῦ. Ὡς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἀκανθον ἀπίκετο, ξεινίην τε ὁ 116

- Πέρσης τοῖσι Ἀκανθίοισι προεῖπε καὶ ἐδωρήσατό σφας ἐσθῆτι Μηδικῇ, ἐπαίνεε τε ὄρεων αὐτοὺς προθύμους ἐόν-
 117 τας ἐς τὸν πόλεμον καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων. Ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἐόντος Ξέρξεω συνήνεικε ὑπὸ νούσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα τῆς διώρυχος Ἀρταχάην, δόκιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξῃ καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μεγάλῃ τε μέγιστον ἐόντα Περσέων ἀπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιλείων ἀπέλειπε τέσσερας δακτύλους· φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων, ὥστε Ξέρξην συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην ἐξευεῖκαί τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσα ἡ στρατιή. τοῦτῳ δὲ τῷ Ἀρταχάῃ θύουσι Ἀκάνθιοι ἐκ θεοπροπίου ὡς ἦρωι, ἐποννομάζοντες τὸ οὔνομα. βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἀπολομένου Ἀρταχάεω ἐποιέετο
 118 συμφορὴν, οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρατιὴν καὶ δειπνίζοντες Ξέρξην ἐς πᾶν κακοῦ ἀπῆκατο οὕτω, ὥστε ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκίων ἐρίνοντο, ὅκου γε Θεσίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίων τῶν σφετέρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιὴν καὶ δειπνίσασαι Ἀντίπατρος ὁ Ὀργέος ἄραιρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ δόκιμος ὅμοια τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τετρακόσια τά-
 119 λαντα ἀργυρίου τετελεσμένα. Ὡς δὲ παραπλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλισι οἱ ἐπεστεῶτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδε τι ἐγένετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προειρημένον καὶ περὶ πολλοῦ ποιεύμενον· τοῦτο μὲν, ὡς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν περι-αγγελλόντων, διασάμενοι σίτον ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἀστοὶ ἄλευρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίησαν πάντες ἐπὶ μῆνας συχνούς, τοῦτο δὲ κτήνεα σιτεύεσκον ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους καὶ λιμναίους ἐν τε οἰκῆμασι καὶ λάκκοις. ἐς ὑποδοχὰς τοῦ στρατοῦ, τοῦτο δὲ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτήριά τε καὶ κρητήρας ἐποι-
 120 οῦντο, καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τίθεται, πάντα.

ταῦτα μὲν αὐτῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποίητο, τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ τὰ ἐς φορβὴν μοῦνα τασσόμενα. ὅπως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιῇ, σκηνὴ μὲν ἔσχε πεπηγυῖα ἐτοίμη, ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν ποιείσκειτο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ ἔσχε ὑπαίθριος. ὥς δὲ δείπνου γίνοιτο ὥρη, οἱ μὲν δεκόμενοι ἔχουσιν πόνον, οἱ δὲ ὅπως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπᾶσαντες καὶ τὰ ἐπιπλα πάντα λαβόντες οὕτω ἀπελάνουσιν, λείποντες οὐδὲν ἄλλὰ φερόμενοι. Ἐνθα δὲ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω ἔπος εὖ εἶρη- 120 μένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἰρὰ ἵζεσθαι ἰκέτας τῶν θεῶν, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης οὐδὲς ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμιζε σίτον αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προεῖρητο ὅμοια τῷ δείπνῳ παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξην ἐπιόντα ἢ καταμείναντας κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατριβῆναι.

Οἱ μὲν δὲ πιεζόμενοι ὅμως τὸ ἐπιτασσόμενον ἔπε- 121 τέλεον, Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐντειλάμενος τοῖσι στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ ἀπῆκε ἀπ' ἐωυτοῦ πορεύεσθαι τὰς νέας, Θέρμῃ δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένη, ἀπ' ἧς καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· ταύτῃ γὰρ ἐπυνθάνετο συντομώτατον εἶναι· μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποίεετο· τρεῖς μοῖρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὲ ἐστρατήγεον Μαροδονίος τε καὶ Μασίστης, ἑτέρῃ δὲ τεταγμένη ἦε τοῦ στρατοῦ τριτημορίς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργης.

ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων, μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρ-
 ξης, ἦε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγούς δὲ παρείχετο
 122 Σμερδομένεά τε καὶ Μεγάβυζον. Ὁ μὲν νυν ναυτικός
 στρατὸς ὡς ἀπεΐθη ὑπὸ Ξέρξεω καὶ διεξέπλωσε τὴν διώ-
 ρυχα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γενομένην, διέχουσιν δὲ ἐς κόλ-
 πον, ἐν τῷ Ἀβσα τε πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ
 Σάρτη οἰκέεται, ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τούτων τῶν πολλῶν
 2-2 στρατιῇν παρέλαβε, ἐπλωε ἀπιέμενος ἐς τὸν Θερμαῖον
 κόλπον, κάμπων δὲ Ἀμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην
 παραμείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλεις, ἐκ τῶν νέας τε καὶ
 στρατιῇν παρελάμβανε, Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύλην,
 Μηκύβεραν, Ὀλυμπον. ἡ μὲν νυν χώρα αὕτη Σιθωνίη
 + 123 καλεῖται. Ὁ δὲ ναυτικός στρατὸς ὁ Ξέρξεω συντάμνων
 ἀπ' Ἀμπελον ἄκρης ἐπὶ Καναστραῖον ἄκρην, τὸ δὴ πα-
 σης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε καὶ
 στρατιῇν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης καὶ Ἀφύτιος καὶ
 Νέης πόλιος καὶ Αἰγῆς καὶ Θεράμβω καὶ Σκιώνης καὶ
 Μένδης καὶ Σάνης. αὗται γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην,
 + πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλώ-
 ων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώραν ἐπλωε ἐς τὸ προειρημένον,
 παραλαμβάνων στρατιῇν καὶ ἐκ τῶν προσεχέων πολλῶν
 τῇ Παλλήνῃ, ὁμορρεουσέων δὲ τῷ Θερμαῖῳ κόλπῳ, τῇσι
 οὐνόματά ἐστι τάδε, Αἰπαῖος, Κώμβρεια, Αἶσαι, Γίγω-
 νος, Κάμψα, Σμίλα, Αἰνεία. ἡ δὲ τούτων χώρα Κροσ-
 σαίη ἐτι καὶ ἐς τόδε καλεῖται. ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτε-
 λεύτεον καταλέγων τὰς πόλεις, ἀπὸ ταύτης ἦδη ἐς αὐτὸν
 τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐγίνετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ ὁ
 πλώος καὶ γῆν τὴν Μυρδονίην, πλώων δὲ ἀπῆκετο ἐς τε
 τὴν προειρημένην Θέρμην καὶ Σινδὸν τε πόλιν καὶ Χα-
 λέστρην ἐπὶ τὸν Ἀξιδὸν ποταμὸν, ὃς οὐρίζει χώραν τὴν
 Μυρδονίην τε καὶ Βοττιαΐδα, τῆς ἔχουσι τὸ παρὰ θά-
 λασσαν στενὸν χωρίον πόλεις Ἰχναι τε καὶ Πέλλα

+ συνταγματάρχης ἦν ὁ δὲ

+ καὶ ἡγεμὼν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως

Ο μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς αὐτοῦ περὶ Ἀξιὸν ποτα- 124
 μὸν καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τῶς μεταξὺ πόλεις τούτων πε-
 ριμένων βασιλέα ἐστρατοπεδεύετο, Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς
 στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου τὴν μεσόγαιαν τά-
 μνων τῆς ὁδοῦ, βουλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι.
 ἐπορεύετο δὲ διὰ τῆς Παιονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ πο-
 ταμὸν Ἐχειδωρον, ὃς ἐκ Κρηστωναίων ἀρξάμενος ῥέει
 διὰ Μυγδονίης χώρας καὶ ἐξίει παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ' Ἀξιῶ
 ποταμῷ. Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο 125
 τῇσι σιτοφόροις καμῆλοισι. καταφροϊτέοντες γάρ οἱ λέον-
 τες τὰς νύκτας καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἡθεα ἄλλου μὲν
 οὐδενὸς ἄπτοντο οὔτε ὑποζυγίου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ
 τὰς καμῆλους ἐκεράζον μούνας. θωμάζω δὲ τὸ αἰτιον,
 ὃ τι κοτὲ ἦν, τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς
 λέοντας τῇσι καμῆλοισι ἐπιτίθεσθαι, τὸ μῆτε πρότερον
 ὁπώπτεσαν θηρίον μῆτε πεπειρέατο αὐτοῦ. Εἰσὶ δὲ κατὰ 126
 ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ καὶ βόες ἄγριοι, τῶν
 τὰ κέρεια ὑπερμεγίστα ἐστὶ τὰ ἐς Ἑλλήνας φευτέοντα.
 οὗτος δὲ τοῖσι λέουσι ἐστὶ ὃ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποτα-
 μὸς Νέστος καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος. οὔτε
 γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τοῦ Νέστου οὐδαμῶθι πάσης τῆς ἐμ-
 προσθε Εὐρώπης ἴδοι τις ἂν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης
 τοῦ Ἀχελῷου ἐν τῇ ἐπιλοίπῳ ἡπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ
 τούτων τῶν ποταμῶν γίνονται. Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην 127
 ἀπῆκετο ὁ Ξέρξης, ἴδρυσεν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ
 ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδευόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν
 χώραν τοσὴνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς
 Μυγδονίης μέχρι Ἀνδιεῶ τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἱ
 οὐρίζονσι γῆν τὴν Βοττιαΐδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τῶν-
 τὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύοντο
 μὲν δὴ ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ
 καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν ἐκ Κρηστωναίης ῥέων

Συχνὰ πρὸς τὴν θάλασσαν

Ἐχειδωρος μῦνος οὐκ ἀντέχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ' ἐπέλιπε.

- 128 Ξέρξης δὲ οὐρέων ἐκ τῆς Θέρμης οὖρεα τὰ Θεσσαλικά, τὸν τε Οὐλυμπον καὶ τὴν Ὀσσα, μεγάθει τε ὑπερμήκειά εἶντα, διὰ μέσου τε αὐτῶν αὐλῶνα στεινὸν πυρρῶνόμενος εἶναι, δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειὸς, ἀκούων τε εἶναι ταύτῃ ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θηήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἔλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν κατ'ὑπερθε οἰκημένων ἐς Περγαίους παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπυνθάνετο εἶναι. ὥς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίησε ταῦτα· ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τήν περ ἐσέβαινε αἰεὶ, ὅπως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο καὶ ἐδηήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέσχετο, καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς ὁδοῦ εἶρετο, εἰ τὸν ποταμὸν

- 129 ἐστὶ παρατρέψαντα ἐτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκλημένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι οὖρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τὸ τε Πήλιον οὖρος καὶ ἡ Ὀσσα ἀποκλήει συμμίσγοντα τὰς ὑπωρέας ἀλλήλοισι, τὰ δὲ πρὸς βορρῶ ἀνέμου Οὐλυμπος, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέρην Πίνδος, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἀνεμον νότον ἡ Ὀθρυς, τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν λεχθέντων οὐρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ ἐοῦσα κοίλῃ. ὥστε ὧν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ καὶ Ἀπιδανοῦ καὶ Ὀνοχώνου καὶ Ἐνιπέος καὶ Παμίσου, οἱ μὲν νῦν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν οὐρέων τῶν περικλημιόντων τὴν Θεσσαλίην οὐνομαζόμενοι δι' ἐνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στεينوῦ ἐκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσσυμμίσγοντες τὸ

ὕδαρ πάντες ἐς τῷυτό. ἐπεὰν δὲ συμμιχθῶσι τάχιστα, ἐνθεύτειν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων ἀνυνύμους τοὺς ἄλλους ποιέει εἶναι. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται οὐκ εὐντος κῶ τοῦ αὐλῶνος καὶ διεκρόου τούτου τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην οὔτε οὐνομάζεσθαι κατάπερ νῦν, ῥέειν τε οὐδὲν ἔσπον ἢ νῦν, ῥέοντας δὲ ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. Αὐτοὶ μὲν νῦν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα, δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειὸς, οἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σελεῖν καὶ τὰ διεστέωτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἂν ἐκεῖνο ἰδὼν φαίη Ποσειδέωνα ποιῆσαι. ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὥς ἐμοὶ ἐφαίνετο εἶναι, ἢ διαστασις τῶν οὐρέων.

Οἱ δὲ κατηγεόμενοι εἰρομένου Ξέρξεω, εἰ ἔστι ἄλλη 130
ἐξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως εἶπον· Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἡδε αὕτη· οὐρεσι γὰρ περιεστεφάνονται πᾶσα Θεσσαλίη. Ξέρξην δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοὶ. ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφνυλάξαντο γνωσιμαχείοντες καὶ τᾶλλα καὶ ὅτι χώραν ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυάλωτον. τὸν γὰρ ποταμὸν προῆγμα ἂν ἦν μῦνον ἐπεῖναι σφραγὶς ἐπὶ τὴν χώραν, χώματι ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβάσαντα καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥέει ῥεέθρων, ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν οὐρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι. Ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεύεω παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων εὐντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἑαυτοὺς βασιλεῖ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφραγὶς τοῦ ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἶπας δὲ ταῦτα καὶ θηησάμενος ἀπέπλωε ἐς τὴν Θέρμην.

Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς· τὸ 131
γὰρ δὴ οὗρος τὸ Μακεδονικὸν ἐκείρε τῆς στρατιῆς τρι-

- τημορις, ἵνα ταύτῃ διεξίῃ ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς Περραι-
 βούς, οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα
 ἐπὶ γῆς αἰτήσιν ἀπύκατο, οἱ μὲν κεινοὶ, οἱ δὲ φέροντες
 132 γῆν τε καὶ ὕδωρ. Τῶν δὲ δόντων ταῦτα ἐγένοντο οἷδε,
 Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιήνες, Περραιβοὶ, Λοκροὶ, Μά-
 γνητες, Μῆλιές, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιώται καὶ Θηβαῖοι καὶ οἱ
 ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ του-
 τοῖσι οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὄρκιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον
 ἀειράμενοι. τὸ δὲ ὄρκιον ὧδε εἶχε· Ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδω-
 σαν σφέας αὐτοὺς Ἕλληνες ἔοντες μὴ ἀναγκασθέντες κα-
 ταστάντων σφι εὖ τῶν προηγημάτων, τούτους δεκατεῦσαι
 τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὄρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἑλ-
 133 λησι, ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Ξέρξης
 ἐπὶ γῆς αἰτήσιν κήρυκας τῶνδε εἵνεκεν· πρότερον Λα-
 ρεῖου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰ-
 τέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες ἐκέ-
 λεον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα
 τούτων μὲν εἵνεκεν οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας,
 ὅτι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας
 συνηύεικε ἀνεθέλῃτον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλὴν ὅτι
 σφέων ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις ἐδημιάθη. ἀλλὰ τοῦτο οὐ διὰ
 134 ταύτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι. Τοῖσι δὲ ὦν Λακεδαι-
 μονίοισι μὴνίς κατέδωκεν Ταλθυβίου τοῦ Ἀγαμέμνονος
 κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυβίου ἱερὸν, εἰσὶ δὲ
 καὶ ἀπόγονοι Ταλθυβίου Ταλθυβιάδαι καλεόμενοι, τοῖσι
 αἱ κηρυκῆαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρας δέδονται. μετὰ
 δὲ ταῦτα τοῖσι Σπαρτιήτησι καλλιρῆσαι θυομένοισι οὐκ
 ἐδύνατο. τοῦτο δ' ἐπὶ χρόνῳ συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων
 δὲ καὶ συμφορῇ χρεομένων Λακεδαιμονίων, ἀλγίς τε πολ-
 λὰκις συλληγομένης καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιευμένων, εἰ
 τις βούλοιτο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνή-
 σκειν, Σπερδιῆς τε ὁ Ἀντήριστου καὶ Βούλις ὁ Νικόλιος

ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσι τε γεγυότες εὖ καὶ χρήμασι
 ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθέλονται ὑπέδρσαν ποινὴν τι-
 σειν Ἐξέξη τῶν Λαρείου κηρύκων τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπο-
 λομένων. οὕτω Σπαρτιῆται τούτους ὡς ἀποθανεομένους
 ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. Αὕτη τε ἡ τόλμα τούτων τῶν ἀν- 135
 ὄρων θώματος ἀξίη καὶ τάδε πρὸς τούτοις τὰ ἔπεα. πο-
 ρευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα ἀπικνέονται παρ' Ἑτάρνεα. ὁ
 δὲ Ἑτάρνης ἦν μὲν γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν πα-
 ραθαλασσίων ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὃς σφας ξεινία
 προθέμενος ἰστία, ξεινίζων δὲ εἰρετο λέγων τάδε· "Αν-
 δρες Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλεῖ φίλοι γενέ-
 σθαι; ὁρᾶτε γὰρ, ὡς ἐπίσταται βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς
 τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες. οὕ-
 τω δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλεῖ· δεδό-
 ξωσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοὶ· ἕκαστος ἂν
 ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος θόντος βασιλέως. Πρὸς ταῦτα
 ὑπεκρίναντο τάδε· Ἑτάρνες, οὐκ ἐξ ἴσου γίνεται ἡ συμ-
 βουλή ἢ ἐς ἡμέας τείνουσα. τοῦ μὲν γὰρ πεπειρημένος
 συμβουλευεῖς, τοῦ δὲ ἄπειρος ἔων. τὸ μὲν γὰρ δοῦλος
 εἶναι ἐξεπίσται, ἐλευθερίας δὲ οὐκ ἔπειρηθης, οὐτ' εἰ
 ἔστι γλυκὺ οὐτ' εἰ μὴ. εἰ γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἂν
 δοῦρασι συμβουλευοῖς ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ
 καὶ πελέεσι. Ταῦτα μὲν Ἑτάρνεα ἀμείψαντο, ἐνθ' ἔπειτα 136
 δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα, καὶ βασιλεῖ ἐς ὅψιν ἦλθον,
 πρῶτα μὲν τῶν δορυφόρων κελευόντων καὶ ἀνάγκην σφι
 προσφερόντων προσκυνεῖν βασιλέα προσπίπτοντας οὐκ
 ἔφασαν ὠθεύμενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ κεφαλὴν ποιήσειν
 ταῦτα οὐδαμὰ· οὔτε γὰρ σφι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον
 προσκυνεῖν οὔτε κατὰ ταῦτα ἤκειν· ὥς δὲ ἀπεμαχέσαντο
 τοῦτο, δευτέρᾳ σφι λέγουσι τάδε καὶ λόγον τοιοῦδε ἐρό-
 μενα· Ὁ βασιλεῦ Μήδων, ἔπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι
 ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων, ποινὴν ἐκεί-

νων τίδοντας λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἔφη ὁμοίως εἶσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· ἐκείνους μὲν γὰρ συγγέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, ἀποκτείναντας κήρυκας, αὐτὸς δὲ τὰ ἐκείνοισι ἐπιπλήσσει, ταῦτα οὐ ποιήσειν, οὐδ' ἀνταποκτείνας ἐκείνους ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίας. Οὕτω ἡ Ταλθυβίου μῆνις καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων ἐπαύσατο τὸ παραντίκα, καίπερ ἀπονοστιγσάντων ἐς Σπάρτην Σπερθίεω τε καὶ Βούλιος. χρόνος δὲ μετέπειτεν πολλῷ ἐπηγέρθη κατὰ τὸν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὥς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀργέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις οὐδὲ ἐπαύσατο, πρὶν ἢ ἐξῆλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλεω τε τὸν Βούλιος καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθίεω, ὃς εἶλε Ἀλκίεας τοὺς ἐκ Τίρυνθος ὀλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν, δῆλον ᾧ μοι ὅτι θείον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐκ τῆς μῆνιος. οἱ γὰρ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω Θρηίκων βασιλέος καὶ Νυμφοδώρου τοῦ Πυθίεω ἀνδρὸς Ἀβδηρίεω, ἤλωσαν κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανον ὑπ' Ἀθηναίων, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀριστέης ὁ Ἀδαιμάντων Κορίνθιος ἀνὴρ.

- Ταῦτα μὲν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέος στόλου, ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον.
- 138 Ἡ δὲ στρατηλασίῃ ἡ βασιλέος οὐνομα μὲν εἶχε, ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχον θάρος ὥς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι

πρὸς τοῦ βαρβάρου, οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλῃ
 κατέστασαν ἅτε οὔτε νεῶν ἐκονσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν
 ἀξιωμαχῶν δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα οὔτε βουλομένων τῶν
 πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προ-
 θύμως. Ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξεργῶμαι γνώμην ἀποδέ- 139
 ξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων,
 ὅμως δὲ, τῇ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθές, οὐκ ἐπισχίσω.
 εἰ Ἀθηναῖοι καταρρωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον ἐξέ-
 λιπον τὴν σφετέρην, ἥ καὶ μὴ ἐκλιπόντες ἀλλὰ μείναν-
 τες ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐ-
 δαμοὶ ἂν ἐπειρέοντο ἀντιεύμενοι βασιλεῖ. εἰ τοίνυν κατὰ
 τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἡντιούτο Ξέρξῃ, κατὰ γε ἂν τὴν
 ἡπειρον τοιαύδε ἐγίνετο· εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κειθῶνες
 ἦσαν ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοις, προ-
 δοθέντες ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόν-
 των ἀλλ' ὑπ' ἀναγκῆς, κατὰ πόλιν ἀλισχομένων ὑπὸ
 τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμουνώθησαν, μου-
 νωθέντες δὲ ἂν καὶ ἀποδεξάμενοι ἔργα μεγάλα ἀπέθανον
 γενναίως. ἢ ταῦτα ἂν ἔπαθον, ἢ πρὸ τοῦ ὀρέοντες ἂν καὶ
 τοὺς ἄλλους Ἕλληνας μηδιζοντας ὁμολογῇ ἂν ἐχρήσαντο
 πρὸς Ξέρξην. καὶ οὕτω ἂν ἐπ' ἀμφοτέρω ἡ Ἑλλὰς ἐγίνετο
 ὑπὸ Πέρσης. τὴν γὰρ ὁφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ
 τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δύναμαι πυθέσθαι ἥτις ἂν
 ἦν βασιλέος ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης. νῦν δὲ Ἀθη-
 ναίους ἂν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος οὐκ
 ἂν ἁμαρτάνοι τἀληθές· οὗτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν προη-
 γμάτων ἐτράποντο, ταῦτα βέψειν ἐμελλε. ἐλόμενοι δὲ τὴν
 Ἑλλάδα περιεῖναι ἐλευθέραν, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν
 τὸ λοιπὸν, ὅσον μὴ ἐμῇδις, ἀγροὶ οὗτοι ἦσαν οἱ ἐπε-
 γείραντες καὶ βασιλέα μετὰ γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. οὐδέ
 σφας χρηστήρια φοβερά ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δεῖ-
 μα βαλόντα ἔπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ κατα-

μείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν δεξα-
σθαι.

- 140 Πέμπαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρό-
πους χρησθηριάξεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι. καὶ σφι ποιήσασθαι
περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὥς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόν-
τες ἴξοντο, χοῶ ἢ Πυθίῃ, τῇ οὖνομα ἦν Ἀριστονίκη, τάδε·
ὦ μέλει, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ', ἐσχατὰ γαίης
Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄρρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἑμπέδον οὔτε τὸ σῶμα
Οὔτε πόδες νέατοι οὔτ' ὦν χέρεες, οὔτε τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' αἰσθλὰ πέλει. κατὰ γὰρ μιν ἐρείπει
Πῦρ τε καὶ ὄξυς Ἄρης, Ἀσιηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κάλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοῦ τὸ σὸν οἶον·
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μᾶλ' ἑρῶ πυρὶ δώσει,
Οἳ πού νῦν ἰδρῶτι θεεύμενοι ἐστήκασι,
Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Αἷμα μέλαν κέχυται, προῖδὸν κακότητος ἀνάγκης.
Ἄλλ' ἴτον ἐξ αὐτότοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμῳ.

- 141 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι συμφορῇ
τῇ μεγίστῃ ἐχρέοντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ
τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου, τῶν
Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευε
σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὐτὶς ἐλθόντας χρᾶσθαι
τῷ χρηστηρίῳ ὥς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι
Ἀθηναίοισι καὶ λέγουσι· Ὠναξ, χοῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι
περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε, τὰς τοι
ἤκομεν φέροντες· ἢ οὐ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἀλλ'
αὐτοῦ τῇδε μενόμεν, ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν· ταῦτα
δὲ λέγουσι ἢ πρόμαντις χοῶ δεύτερα τάδε·

Οὐ δύναται Παλλὰς Αἰ' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.
Σοὶ δὲ τόδ' αὐτὶς ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας·

Τῶν ἄλλων γὰρ ἀλισκομένων, ὅσα Κέρκροπος οὐρος
 ἔντος ἔχει κευθμών τε Κιθαιρώνος ξαθέιο,
 Τείχος Τριτογενεὶ ξύλινον διδοὶ εὐρύοπα Ζεὺς
 Μοῦνον ἀπόρθητον τέλειθιν, τὸ σὲ τέκνα τ' οὐήσει.
 Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
 Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἡσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν
 Νῶτον ἐπιστρέψας· ἔτι τοί ποτε κἀντίος ἔσση.
 Ὡς φηὶ Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
 Ἥ που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

Ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν καὶ 142
 ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθή-
 νας. ὥς δὲ ἀπέλθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν
 δῆμον, γινῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο διξημένων τὸ
 μαντήιον καὶ αὐδὲ συνεστηκῆναι μάλιστα· τῶν πρεσβυ-
 τέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρό-
 πολιν χοῆσαι περιέσεσθαι· ἡ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι
 τῶν Ἀθηνέων ὄρη γῶν ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὲ κατὰ τὸν φρα-
 γμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι, οἱ δ'
 αὐτὲς ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεόν, καὶ ταύτας παρ-
 αρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὲ τὰς
 νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἐσφαλλε τὰ δύο τὰ
 τελευταῖα ὀρθήντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὡς φηὶ Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
 Ἥ που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.
 κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γινῶμαι τῶν φαμένων
 τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι
 ταύτῃ ταῦτα ἐλάβανον, ὥς ἀμφὶ Σαλαμίνα δεῖ σφέας
 ἐσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους. Ἦν δὲ τῶν τις 143
 Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρῶτους νεωστὶ παριῶν, τῷ οὐνομα
 μὲν ἦν Θεμιστοκλῆς, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὗτος
 ὦν ἦρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλ-
 λεσθαι, λέγων τοιάδε, εἰ ἐς Ἀθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰ-

- ρημένον εόντως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν ἡπίως χρη-
σθῆναι, ἀλλὰ ὥδε, Ὡ σχετλίη Σαλαμίς, ἀντὶ τοῦ Ὡ θείῃ
Σαλαμίς, εἰ πέρ γε ἐμελλον οἱ οἰκήτορες ἄμφ' αὐτῇ τε-
λευτήσῃ. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρησθαι
τὸ χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὀρθόν, ἀλλ' οἶκ
ἐς Ἀθηναίους. παρασκευάζεσθαι ὧν αὐτοὺς ὥς ναυμα-
χῆσοντας συνεβούλευε ὥς τούτου εόντος τοῦ ξυλίνου τελ-
χεος. ταῦτη Θεμιστοκλῆος ἀποφαινομένον Ἀθηναῖοι ταῦ-
τά σφι ἐγνώσαν αἰρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρη-
σμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμ-
παν εἶναι οὐδὲ χεῖρας ἀνταείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χῶ-
144 ρην τὴν Ἀττικὴν ἄλλην τινὰ οἰκίζεῖν. Ἐτέρη τε Θεμιστο-
κλέῃ γνώμη ἐμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἠρίστευσε, ὅτε
Ἀθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῷ κοινῷ,
τὰ ἐκ τῶν μετὰλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρεΐου,
ἐμελλον λάξεσθαι ὄρχηδὸν ἕκαστος δέκα δραχμάς. τότε
Θεμιστοκλῆς ἀνέγνωσε Ἀθηναίους τῆς διαιρέσεως ταύ-
της πανσαμένους νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι
διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων.
οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀνα-
γκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν
ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλ-
λάδι ἐγένοντο. αὐταὶ τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προ-
ποιηθεῖσαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδδε προσναυπηγέεσθαι.
ἔδοξε τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι ἐπιόντα
ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ παν-
δημεῖ, τῷ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλο-
145 μένοισι. Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγε-
γόνεε, συλλεγομένων δὲ ἐς τὸντὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα
[Ἑλλήνων τῶν] τὰ ἀμείνω φρονεόντων καὶ διδόντων σφίσι
λόγον καὶ πίστιν ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι

πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τὰς τε
 ἔχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἦσαν δὲ
 πρὸς τινὰς καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὃ δὲ ὦν μέγιστος
 Ἀθηναίοισι τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ πυνθανόμενοι
 Ξέρξην σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι ἐβουλεύσαντο
 κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέως πρη-
 γμάτων, ἐς Ἄργος τε ἀγγέλους ὁμαιχμίην συνθήσομέ-
 νους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν
 παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος ἐς τε Κέρκυραν κελεύ-
 σοντας βοηθεῖν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρο-
 νήσαντες, εἴ πως ἐν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικόν, καὶ εἰ συγ-
 κύψαντες τῷ τὸ πρήσσοιεν πάντες ὡς δεινῶν ἐπιόντων
 ὁμοίως πᾶσι Ἕλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα
 ἐλέγετο εἶναι, οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω.
 Ὡς δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἔχθρας πρῶτα 146
 μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς.
 οἱ δὲ ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδεις καὶ καταμαθόντες τὴν βα-
 σιλέως στρατιήν, ὥς ἐπάλστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ ἀπήγοντο ὡς ἀπο-
 λεόμενοι. Καὶ τοῖσι μὲν κατακέκριτο θάνατος, Ξέρξης δὲ
 ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμψθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώ-
 μην πέμπει τῶν τινὰς δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἥν κα-
 ταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶοντας, ἄγειν παρ' ἑων-
 τόν. ὥς δὲ ἔτι περιεόντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ ἦγον ἐς
 ὄψιν τὴν βασιλέως, τὸ ἐνθευτεν πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἤλ-
 θον, ἐκέλευσέ σφας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπι-
 δείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον,
 ἐπεὰν δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλήρεις, ἀποπέμπειν ἐς
 τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν ἀσινέας. Ἐπiléγων δὲ τὸν 147
 λόγον τόνδε ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς εἰ μὲν ἀπώλουντο οἱ
 κατάσκοποι, οὔτε ἂν τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα προεπύθοντο
 οἱ Ἕλληνες ἐόντα λόγου μέζω, οὔτ' ἂν τι τοὺς πολεμίους

μέγα ἐδινέατο ἄνδρας τρεῖς ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα πρὸ τοῦ στόλου τοῦ γινόμενου παραδῶσαι σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὐτὰ οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν. οἶκε δὲ αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῇδε ἄλλῃ· ἑὼν γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγα διεκπλώοντα τὸν Ἑλλησποντον, ἔς τε Αἰγίναν καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ ὥς ἐκύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἐτοῖμοι ἦσαν αἰρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλέα ὁκότε παραγγελέει, ὁ δὲ Ξέρξης εἶρετο αὐτοὺς, ὅκοι πλώοιεν· οἱ δὲ εἶπαν· Ἐς τοὺς σοὺς πολεμίους, ᾧ δέσποτα, σῖτον ἄγοντες. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· Οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλώομεν, ἐνθαπερ καὶ οὗτοι, τοῖσί τε ἄλλοισι ἐξηρτυμένοι καὶ σίτῃ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία παρακομίζοντες;

Οἱ μὲν νυν κατὰσκοποι οὕτω θηησάμενοί τε καὶ
 148 ἀποπεμφθέντες ἐνόστησαν ἐς τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ μετὰ τὴν ἀπόπεμψιν τῶν κατασκόπων δεύτερα ἐπεμπον ἐς Ἄργος ἀγγέλους. Ἄργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἑωυτοὺς γενέσθαι ὥδε· πυνθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πυνθόμενοι δὲ καὶ μαθόντες, ὥς σφας οἱ Ἕλληνες πειρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσῃ, πέμψαι θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, τὸν θεὸν ἐπειρησόμενους, ὥς σφι μέλλει ἄριστον ποιεῦσι γενέσθαι· νεωστὶ γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένους τοῦ Ἀναξανδρίδου, τῶν δὲ εἵνεκεν πέμπειν τὴν δὲ Πυνθίην ἐπειρωτέουσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τὰδε·
 Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Εἴσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο,
 Καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σάωσει.

Ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον, μετὰ δὲ ὡς ἐλ-
 θεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐπελθεῖν ἐπὶ τὸ βου-
 λευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ πρὸς τὰ λε-
 γόμενα ὑποκρίνασθαι, ὡς ἐτοίμοι εἰσι Ἀργεῖοι ποιεῖν
 ταῦτα τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισάμενοι Λακεδαιμο-
 νίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίης·
 καίτοι κατὰ γε τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυ-
 τῶν, ἀλλ' ὅμως σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι.
 Ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ 149
 ἀπαγορεύοντός σφι τοῦ χρηστήριου μὴ ποιεέσθαι τὴν
 πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμμαχίην. σπουδὴν δὲ ἔχειν σπου-
 δὰς γενέσθαι τριηκοντοετίδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φο-
 βούμενοι, ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρωθῶσι ἐν τούτοις
 τοῖς ἔτεσι. μὴ δὲ σπονδῶν ἐουσέων ἐπιλέγεσθαι, ἣν ἄρα
 σφέας καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο παῖσμα
 πρὸς τὸν Πέρσην, μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίαν ὑπὴ-
 κκοι. τῶν δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥη-
 θέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοισίδε, περὶ μὲν σπον-
 δῶν ἀνοίσειν ἐς τοὺς πλεῦνας, περὶ δὲ ἡγεμονίης αὐ-
 τοῖς ἐντετάλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν σφίσι μὲν
 εἶναι δύο βασιλέας, Ἀργείοισι δὲ ἓνα· οὐκ ᾧν δυνατόν
 εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι τῆς ἡγεμονίης,
 μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὑμύψηφον τὸν Ἀργεῖον εἶναι
 κωλύειν οὐδέν. οὕτω δὴ οἱ Ἀργεῖοι φασὶ οὐκ ἀνασχεῖσθαι
 τῶν Σπαρτιητέων τὴν πλεονεξίην, ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον
 ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἄρχεσθαι ἢ τι ὑπεῖξαι Λακεδαιμο-
 νίοισι, προειπεῖν τε τοῖς ἀγγέλοις πρὸ δύντος ἡλίου
 ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρας, εἰ δὲ μὴ, περι-
 ἔψεσθαι ὡς πολεμίους. Αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τοῦ- 150
 των πέρι λέγουσι, ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν
 Ἑλλάδα, ὡς Ξέρξης ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον
 ἢ περ ὑρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα

δὲ τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς Ξέρ-
 ξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἐμεῖς νομίζομεν Πέρσῃν εἶναι, ἀπ’
 οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ Δαναΐης, γεγο-
 νότα ἐκ τῆς Κηφείας θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. οὕτω ἂν ὦι
 εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι. οὔτε ὦν ἡμέας οἶκός ἐπὶ τοὺς
 ἡμετέρους προγόνους στρατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλ-
 λουσι τιμωρόντας ἡμῖν ἀντιξόους γενέσθαι, ἀλλὰ παρ’
 ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι. ἦν γὰρ ἐμοὶ γέ-
 νηται κατὰ νόον, οὐδαμὸς μέσοντας ὑμέων ἄξω. Ταῦτα
 ἀκούσαντας Ἀργεῖους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ
 παραχρῆμα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους μεταίτεειν, ἐπεὶ
 δὲ σφεας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὲ ἐπιστα-
 μένους, ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι,
 151 μεταίτεειν, ἵνα ἐπὶ προσφάσιος ἡσυχίην ἄγωσι. Συμπε-
 σεῖν δὲ τούτοις καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσιν τινες Ἑλ-
 λήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τούτων· τυ-
 χεῖν ἐν Σούσοις τοῖσι Μεμνονίοις ἔοντας ἕτερον πρῆ-
 γματος εἵνεκεν ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἰπ-
 ποιόκου καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάντας, Ἀργεῖους δὲ
 τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦ-
 σα ἀγγέλους εἰρωτῶν Ἀρτοξέρξην τὸν Ξέρξεω, εἰ σφι ἐτι
 ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξην φιλήν συνεκεράσαντο, ἢ νομι-
 152 ζοῖατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλέα δὲ Ἀρτοξέρξην
 μάλιστα ἐμμένειν φάναι, καὶ οὐδεμίαν νομίζειν πόλιν
 Ἀργεος φιλιωτέραν. Εἰ μὲν νυν Ξέρξης τε ἀπέπεμψε ταῦ-
 τα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἀργεος καὶ Ἀργείων ἀγγελοι ἀνα-
 βάντες ἐς Σούσα ἐπειρώτων Ἀρτοξέρξην περὶ φιλής, οὐκ
 ἔχω ἀτρεκέως εἶπαι, οὐδέ τινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἀπο-
 φαίνομαι ἄλλην γε ἢ τήνπερ αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι. ἐπί-
 σταμαι δὲ τοσοῦτο, ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκῆτα
 κακὰ ἐς μέσον συνενείκαιεν ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι
 πλησίοις, ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπα-

πῶς ἕκαστοι αὐτῶν ἀποφεροῖατο ὀπίσω τὰ ἐσηνείκοντο. οὕτω δὴ οὐκ Ἀργείοισι αἰσχιστα πεποιήται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γε μὴν οὐ παντάπασι ὀφείλω, καὶ μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἔχεται ἐς πάντα τὸν λόγον, ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὥς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ σφι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκει, πᾶν δὴ βουλόμενοι σφι εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης.

Τὰ μὲν περὶ Ἀργείων εἴρηται, ἐς δὲ τὴν Σικελίην 153 ἄλλοι τε ἀπίκατο ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμαχῶν συμμίξοντες Γέλωνι, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύναγρος. τοῦ δὲ Γέλωνος τοῦτου πρόγονος, Οἰκίτωρ ὁ ἐν Γέλῃ, ἦν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης, ὅς κτιζομένης Γέλῃς ὑπὸ Δινδίων τε τῶν ἐκ Ῥόδου καὶ Ἀντιφῆμου οὐκ ἐλείφθη. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι ἱεροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἐόντες, Τηλίνεα ἑνὸς τευ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε· ἐς Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλῃς οἰκημένην ἔφυγον ἄνδρες Γελῶν ἐσωθέντες στάσι. τοὺτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίαν ἀνδρῶν δύναμιν, ἀλλ' ἰρὰ τούτων τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτήσατο, τοῦτο οὐκ ἔχω εἶπαι. τοῦτοισι δ' ὦν πίσυνος ἐὼν κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱεροφάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θῶμά μοι ὦν καὶ τοῦτο γέγονε πρὸς τὰ πυνθάνομαι, κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτο· τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἅπαντος ἀνδρὸς νενόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ ῥώμης ἀνδρικής· ὁ δὲ λέγεται πρὸς τῆς Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπερναντία τούτων πεφυκέναι θηλυδρόις τε καὶ μαλακώτερος ἀνὴρ. Οὕτω μὲν νυν ἐκτήσατο τοῦτο τὸ γέρας, Κλεάνδρου δὲ τοῦ Παντάρεος τελευτήσαντος τὸν 154 βίον, ὃς ἐτυράννευσε μὲν Γέλῃς ἐπὶ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ

ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρὸς Γελῶν, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει
 τὴν μουνναρχίην Ἰπποκράτης Κλεάνδρου ἐὼν ἀδελφεός.
 ἔχοντας δὲ Ἰπποκράτης τὴν τυραννίδα ὁ Γέλων ἐὼν
 Τηλίνεω τοῦ Ἰροφάντεω ἀπόγονος πολλῶν μετ' ἄλλων
 καὶ Αἰνυσιδῆμου τοῦ Παταίκου, ἦν δορυφόρος Ἰπποκρά-
 τος. μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη
 πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος· πολιορκέοντος γὰρ
 Ἰπποκράτους Καλλιπολιήτας τε καὶ Ναξιόους καὶ Ζαγ-
 κλαίους τε καὶ Λεοντίνους καὶ πρὸς Συρηκοσίους τε καὶ
 τῶν βαρβάρων συχνοὺς ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τούτοις τοῖσι
 πολέμοις ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν δὲ εἶπον πο-
 λίων τούτων πλὴν Συρηκουσέων οὐδεμία πέφευγε δου-
 λουσύνην πρὸς Ἰπποκράτους. Συρηκοσίους δὲ Κορίνθιοι
 τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρούσαντο μάχῃ ἐσσωθέντας ἐπὶ πο-
 ταμῷ Ἐλώρῳ. ἐρούσαντο δὲ οὗτοι ἐπὶ τοισίδε καταλλά-
 ξαντες, ἐπ' ᾧτε Ἰπποκράτης Καμάρινα Συρηκοσίους πα-
 155 ραδοῦναι· Συρηκοσίων δὲ ἦν Καμάρινα τὸ ἀρχαῖον. Ὡς
 δὲ καὶ Ἰπποκράτης τυραννεύσαντα ἴσα ἔταε τῷ ἀδελφεῷ
 Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀποθανεῖν πρὸς πόλιν Ὑβλην, στρα-
 τευσάμενον ἐπὶ τοὺς Σικελούς, οὕτω δὲ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ
 τιμωρέων τοῖσι Ἰπποκράτους παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλε-
 ἀνδρῳ οὐ βουλομένων τῶν πολιτῶν κατήκων ἔτι εἶ-
 ναι, τῷ ἔργῳ, ὧς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελῶν, ἤρχε
 αὐτὸς ἀποστερήσας τοὺς Ἰπποκράτους παῖδας. μετὰ δὲ
 τοῦτο τὸ εὖρημα τοὺς γαμόρους καλεομένους τῶν Συρη-
 κοσίων ἐκπесόντας ὑπὸ τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων
 δούλων, καλεομένων δὲ Κυλλυρίων, ὁ Γέλων καταγαγὼν
 τούτους ἐκ Κασμένης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας ἔσχε καὶ
 ταύτας. ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκοσίων ἐπιόντι Γέλωνι
 156 παραδιδοὶ τὴν πόλιν καὶ ἑαυτὸν. Ὁ δὲ ἐπειτε παρέλαβε
 τὰς Συρηκούσας, Γέλῃς μὲν ἐπικρατέων λόγον ἐλάσσω
 ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἰέρωνι ἀδελφεῷ ἑαυτοῦ, ὁ δὲ

τὰς Συρηκούσας ἐκράτυνε, καὶ ἦσαν οἱ πάντα αἱ Συρη-
 κούσαι. αἱ δὲ παραντικά ἀνά τ' ἑδραμον καὶ ἀνέβλαστον
 τοῦτο μὲν γὰρ Καμαριναίους ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας
 ἀγαγὼν πολιήτας ἐποίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατ-
 ἔσκαψε, τοῦτο δὲ Γελῶν ὑπερημίσεας τῶν ἀστῶν τῷ αὐτῷ
 τοῖσι Καμαριναίοισι ἐποίησε, Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σι-
 κελίῃ, ὡς πολιορκεούμενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν,
 τοὺς μὲν αὐτῶν παχέας ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῷ
 καὶ προσδοκούντας ἀπολέσθαι διὰ τοῦτο ἀγαγὼν ἐς τὰς
 Συρηκούσας πολιήτας ἐποίησε, τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγα-
 ρέων οὐκ εἶντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου οὐδὲ προσ-
 δεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι ἀγαγὼν καὶ τούτους ἐς
 τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγήν ἐκ Σικελίης. τῷ αὐτῷ
 δὲ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σικελίῃ ἐποίησε διακρίνας.
 ἐποίησε δὲ ταῦτα τούτους ἀμφοτέρους νομίσας δῆμον εἶναι
 συνοίκημα ἀχαριτωτάτον. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος
 ἐγγερόντες μέγας ὁ Γέλων, τότε δ' ὡς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλ- 157
 λήνων ἀπῆλθο ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λό-
 γους ἔλεγον τάδε· Ἐπεμφαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι τε καὶ
 Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι παραλαμφομένους σε
 πρὸς τὸν βάρβυρον· τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 πάντως κου πυνθάνει, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει ζεύξας
 τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἥϊον στρατὸν
 ἐκ τῆς Ἀσίας στρατηλατήσειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρόσχημα
 μὲν ποιεύμενος, ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόῳ δὲ ἔχων
 πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι. σὺ δὲ δυνά-
 μιός τε ἥκεις μεγάλης, καὶ μοῖρά τοι τῆς Ἑλλάδος οὐκ
 ἐλαχίστη μετὰ ἄρχοντι γε Σικελίης. βώθει τε τοῖσι ἑλευ-
 θεροῦσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ συνελευθέρου. ἄλλῃ μὲν γὰρ
 γενομένη πᾶσα ἡ Ἑλλάς χεῖρ μεγάλη συνάγεται καὶ ἀξιώ-
 μαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιούσι· ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν κατα-
 κροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ ἐθέλωσι τιμωρεῖν, τὸ δὲ ὑγιαῖνον

τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον, τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται, μὴ
 πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς. μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἣν ἡμεῖς καταστρέ-
 ψηται ὁ Πέρσης μάχῃ κρατήσας, ὥς οὐκ ἤξει παρὰ σέ
 γε, ἀλλὰ πρὸ τούτου φύλαξαι. βωθέων γὰρ ἡμῖν σεωυ-
 τῷ τιμωρέεις. τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι τελευτῇ
 158 ὥς τὸ ἐπίπαιν χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι. Οἱ μὲν ταῦτα
 ἔλεγον. Γέλων δὲ πολλὸς ἐνεκέτο λέγων τοιαύδε· "Ἀν-
 δρες Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολμήσατε ἐμὲ
 σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἔλθειν. αὐ-
 τοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ
 συνεπᾶσθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συν-
 ῆπτο, ἐπισκήπτοντός τε τὸν Λωριέος τοῦ Ἀναξανδρίδεω
 πρὸς Ἑρεσταίων φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ
 ἐμπόρια συνελειθεροῦν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαί ὠφελεῖαι
 τε καὶ ἐπαυρέσεις γεγόνασιν, οὔτε ἐμεῦ ἐνεκεν ἤλθετε
 βοηθήσοντες οὔτε τὸν Λωριέος φόνον ἐκπρήξόμενοι, τό-
 τε κατ' ὑμέας τάδε ἅπαντα ὑπὸ βαρβάροισι νέμεται. ἀλλ'
 εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατέστη, νῦν δὲ ἐπειδὴ
 περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπικται ἐς ὑμέας, οὕτω δὴ
 Γέλωνος μνηστis γέρονε. ἀτιμίας δὲ πρὸς ὑμέων κυρή-
 σας οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν, ἀλλ' ἐτολμός εἰμι βωθέειν
 παρεχόμενος δικησίας τε τριήρεας καὶ δισμυρίους ὀπλί-
 τας καὶ δισχιλλήν ἵππον καὶ δισχιλίους τοξότας καὶ δι-
 σχιλίους σφενδονήτας καὶ δισχιλίους ἵπποδρομούς φιλοῦς.
 σίτον τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλήνων στρατῇ, ἔστ' ἂν διαπολε-
 μήσωμεν, ὑποδέχομαι παρέξειν. ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε
 ὑπίσχομαι, ἐπ' ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλή-
 νων ἔδομαι πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὐτ'
 159 ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι οὐτ' ἂν ἄλλους πέμψαιμι. Ταῦτα ἀκού-
 σας οὔτε ἠνέσχετο ὁ Σύναγρος εἰπέ τε τάδε· Ἡ κε μεν-
 οἰμώξειε ὁ Πελοπίδης Ἀγαμέμνων πνθόμενος Σπαρτιή-
 τας τὴν ἡγεμονίην ἀπαραιρηθῆναι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ

Συρηκοσίῳ. ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέτι μνη-
 σθῆς, ὅπως τὴν ἡγεμονίην τοι παραδώσομεν. ἀλλ' εἰ μὲν
 βούλει βωθέειν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι ἄρξόμενος ὑπὸ Λακε-
 δαιμονίων, εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεισθαι, σὺ δὲ μὴ βω-
 θέειν. Πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὦρα ἀπεστραμμέ- 160
 νους τοὺς λόγους τοῦ Στάγρου, τὸν τελευταῖον σφί τόνδε
 ἐξέφηνε λόγον· Ὡς ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνειδέα κατιόντα
 ἀνθρώπῳ φιλέει ἐπανάγειν τὸν θυμόν. σὺ μέντοι ἀπο-
 δεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ οὐ με πείσεις ἀσχήμονα
 ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι. ὅκου δὲ ὑμεῖς οὕτω περιέχεσθε
 τῆς ἡγεμονίης, οἷός ἐμὲ μᾶλλον ὑμῶν περιέχεσθαι,
 στρατιῆς τε ἔοντα πολλαπλησίης ἡγεμόνα καὶ νεῶν πολ-
 λὸν πλεόνων. ἀλλ' ἐπεῖτε ὑμῖν ὁ λόγος οὕτω προσάν-
 τής κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπεῖξομεν τοῦ ἀρχαίου λόγου.
 εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγείσθε, τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγὼ,
 εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονεύειν, τοῦ
 πεζοῦ ἐγὼ ἐθέλω. καὶ ἡ τούτοις ὑμᾶς χρεῶν ἔστι ἀρ-
 κέσθαι ἢ ἀπιέναι συμμάχων τοσῶνδε ἐσθήμων. Γέλων
 μὲν δὴ ταῦτα προτείνετο, φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγ- 161
 γελος τὸν Λακεδαιμονίων ἀμείβετό μιν τοισίδε· Ὡς βα-
 σιλεῦ Συρηκοσίῳ, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέ-
 πεμψεν ἡμᾶς πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς. σὺ δὲ ὅπως μὲν
 στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεόμενος τῆς Ἑλλάδος, οὐ προ-
 φαίνεις, ὥς δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς, γλίχεται. ὅσον μὲν
 νυν παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐδέετο ἡγεσθαι, ἐξήρ-
 κει ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοις ἡσυχίην ἄγειν ἐπισταμένοις,
 ὥς ὁ Λάκων ἱκανὸς τοι ἐμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφο-
 τέρων ἀπολογεόμενος, ἐπεῖτε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος
 δέξαι τῆς ναυτικῆς ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι· οὐδ' ἦν ὁ Λά-
 κων ἐπὶ τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν. ἡμετέρη γὰρ
 ἔστι αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων. τού-
 τοις μὲν ὧν ἡγέσθαι βουλομένοις οὐκ ἀντιτείνομεν,

- ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχέειν. μάτην γὰρ ἂν
 ὥδε παράλον Ἑλλήνων στρατὸν πλείστον εἴημεν κεκτημέ-
 νοι, εἰ Συρηκοσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι ^{συν}παρήσομεν τῆς
 ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι, μοῦνοι
 δὲ ἐόντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων, τῶν καὶ Ὅμηρος ὁ
 ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι τάξαι
 τε καὶ διακοσμήσαι στρατὸν. οὕτω οὐκ ὄνειδος οὐδὲν
 162 ἡμῖν ἐστὶ λέγειν ταῦτα. Ἀμείβετο Γέλων τοισίδε· Ξεῖνε
 Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἰκατε τοὺς μὲν ἄρχοντας ἔχειν, τοὺς δὲ
 ἀρξομένους οὐκ ἔχειν. ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν ὑπιδέοντες ἔχειν
 τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὁπίσω
 ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγγέλλοντες τῇ Ἑλλάδι, ὅτι ἐκ τοῦ
 ἐνιαυτοῦ τὸ ἕαρ αὐτῇ ἐξαραιρήται. [Οὗτος δὲ ὁ νόος τοῦδε
 τοῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει λέγειν· δηλοῖ γὰρ, ὥς ἐν τῷ ἐνι-
 αυτῷ ἐστὶ τὸ ἕαρ δοκιμώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων
 στρατιῆς τὴν ἐωυτοῦ στρατιήν. στερισκομένην ὦν τῇ
 Ἑλλάδι τῆς ἐωυτοῦ συμμαχίης εἵκαζε ὥς εἰ τὸ ἕαρ ἐκ τοῦ
 ἐνιαυτοῦ ἐξαραιρημένον εἴη.]
 163 Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ Γέλ-
 ωνι χρηματисάμενοι ἀπέπλων, Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα
 δεισας μὲν περὶ τοῖσι Ἑλλησι, μὴ οὐ δύνωνται τὸν βάρ-
 βαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν ποιη-
 σάμενος ἔλθων ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακε-
 δαιμονίων ἐὼν Σικελίης τύραννος, ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν
 ἡμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἴχετο· ἐπεὶτε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο
 τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλησποντον, πέμπει πεν-
 τηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθεω ἄνδρα Κῶον ἐς
 Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ καὶ φίλους λόγους, κα-
 ραδοκῆσονται τὴν μάχην τῇ πεσέεται, καὶ ἦν μὲν ὁ βάρ-
 βαρος νικᾷ, τί τε χρήματα αὐτῷ διδόναι καὶ γῆν τε καὶ
 ὕδωρ τῶν ἄρχει ὁ Γέλων, ἦν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὁπίσω ἀπά-
 164 γειν. Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος πρότερον τούτων παραδεξά

μενος παρὰ πατρός τὴν τυραννίδα Κῳών εὖ βεβηκνύαν, ἐκὼν τε εἶναι καὶ δεινοῦ ἐπιόντος οὐδενός, ἀλλ' ἀπὸ δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κῳοῖσι καταθεὶς τὴν ἀρχὴν οἴχeto ἐς Σικελίην, ἐνθα μετὰ Σαμίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὐνομα. τοῦτον δὲ ὁ Γέλων τὸν Κάδμον καὶ τοιοῦτω τρόπῳ ἀπικόμενον διὰ δικαιοσύνην, τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνηδее ἐοῦσαν, ἐπεμπε· ὅς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαιοῖσι τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμένοισι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτων ἐλλέπετο· κρατήσας γὰρ μεγάλων χρημάτων, τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο, παρεὼν κατασχέσθαι οὐκ ἠθέλησε, ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίᾳ καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελάνων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπύκετο ἐς τὴν Σικελίην ἅπαντα τὰ χρήματα ἄγων. λέγεται δὲ καὶ τάδε 165 ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ οἰκημένων, ὡς ὅμως καὶ μέλλων ἀρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων ἐβώθησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων μουνάρχου ἐξελαθεὶς ἐξ Ἰμέρης Τήριλλος ὁ Κρινίππου τύραννος ἐὼν Ἰμέρης ἐπήγε ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον Φοινίκων καὶ Αἰβύων καὶ Ἰβήρων καὶ Αἰγύων καὶ Ἐλισύκων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρνίων τριήκοντα μυριάδας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμίλκαν τὸν Ἄννωνος, Καρχηδονίων ἐόντα βασιλέα, κατὰ ξεινίην τε τὴν ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Ἀναξίλεω τοῦ Κρητίεω προθυμίην, ὃς Ῥηγίου ἐὼν τύραννος τὰ ἑωυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους Ἀμίλκα ἐπήγε ἐπὶ τὴν Σικελίην τιμαρῶν τῷ πενθερῷ. Τήριλλου γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλεως, τῇ οὐνομα ἦν Κυδίππη. οὕτω δὲ οὐκ οἶδόν τε γενόμενον βοῦθῆεν τὸν Γέλωνα τοῖσι Ἕλλησι ἀποπέμπειν ἐς Ἀελφούς τὰ χρήματα. Πρὸς δὲ καὶ τάδε 166 λέγουσι, ὡς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἐν τε τῇ Σικελίᾳ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον καὶ

ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσῃν, τὸν δὲ Ἀμίλκαν
 Καρχηδόνιον ἔοντα πρὸς πατρός, μητρόθεν δὲ Συρηκό-
 σιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαθήν Καρχηδονίων,
 ὡς ἡ συμβολή τε ἐγίνετο καὶ ὡς ἐσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφα-
 νισθῆναι πυνθάνομαι· οὔτε γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθα-
 νόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελεθεῖν δι-
 167 ζήμενον Γέλωνα. Ἔστι δὲ ὑπ' αὐτῶν Καρχηδονίων ὃδε
 ὁ λόγος λεγόμενος, οἰκῶτι χρεομένων, ὡς οἱ μὲν βάρβα-
 ροι τοῖσι Ἕλλησι ἐν τῇ Σικελίᾳ ἐμάχοντο ἐξ ἧους ἀρξά-
 μενοι μέχρι δειλῆς ὀψίης· ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύν-
 σαι τὴν σύστασιν· ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
 μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐκαλλιγέετο ἐπὶ πυρῆς μεγάλης
 σώματα ὅλα καταγίζων, ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἐωυτοῦ
 γινομένην, ὡς ἔτυχε ἐπισπένδων τοῖσι ἱροῖσι, ὥς ἐω-
 τὸν ἐς τὸ πῦρ· οὕτω δὴ κατακαυθέντα ἀφανισθῆναι.
 ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκᾳ τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ, ὡς Φοίνι-
 κες λέγουσι, εἴτε ἑτέρῳ, ὡς Συρηκόσιοι, τοῦτο μὲν οἱ
 θύουσι, τοῦτο δὲ μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι
 πόλεσι τῶν ἀποικίδων, ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι.
 Τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης τοσαῦτα.

168 Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι
 τοιαῦτα ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον ὧ-
 τοι οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπύκατο, λέγοντες τοὺς αὐτοὺς
 λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον. οἱ δὲ παραντίκα
 μὲν ὑπὶσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φράζοντες, ὡς
 οὐ σφι περιοπτέη ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη· ἦν γὰρ σφα-
 λῇ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύουσιν τῇ πρώτῃ τῶν
 ἡμερῶν· ἀλλὰ τιμωρητέον εἴη ἐς τὰ δυνατώτατον. ὑπε-
 κρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσωπα, ἐπεὶ δὲ ἔδεε βωθῆειν,
 ἄλλα νοεῦντες ἐπλήρωσαν νέας ἐξήκοντα, μόγις δὲ ἀνα-
 χθέντες προσέμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ περὶ Πύλον
 καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχεον τὰς

νίας, καταδουκόντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον τῇ πεσέεται, ἀελπτεύοντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκούν-
τες δὲ τὸν Πέρσην κατακρατήσαντα πολλὸν ἄρξειν πάσης
τῆς Ἑλλάδος. ἐποίευν ὦν ἐπίτηδες, ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν
Πέρσην λέγειν τοιάδε· Ὁ βασιλεῦ, ἡμεῖς παραλαμβάνον-
των τῶν Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον ἔχοντες
δύναμιν οὐκ ἐλαχίστην οὐδὲ νέας ἐλαχίστας παρασχόντες
ἂν, ἀλλὰ πλείστας μετὰ γε Ἀθηναίους, οὐκ ἡθελήσαμεν
τοὶ ἀντιοῦσθαι οὐδέ τι ἀποθύμιον ποιῆσαι. Τοιαῦτα λέ-
γοντες ἤλπιζον πλέον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τάπερ ἂν
καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφι
σκήψις ἐπεποιήτο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο· αἰτιευμένων
γὰρ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι οὐκ ἐβώθηον, ἔφασαν πληρῶσαι
μὲν ἐξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερ-
βαλέειν Μαλέην οὐκ οἰοί τε γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἀπικέ-
σθαι ἐς Σαλαμίνα, καὶ οὐδεμιᾷ κακότητι λειφθῆναι τῆς
ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἕλληνας.

Κοῖτες δὲ, ἐπεῖτε σφεας παρελάμβανον οἱ ἐπὶ τοῦ- 169
τοις ταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες
κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρώτεον, εἴ
σφι ἄμεινον γίνεται τιμωρέουσι τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ Πυθίη
ὑπεκρίνατο· Ὁ νῆπιοι, ἐπιμέφεσθε, ὅσα ὑμῖν ἐκ τῶν
Μενέλεω τιμωρημάτων Μίνως ἐπεμψε μηνίων δακρύμα-
τα, ὅτι οἱ μὲν οὐ συνέξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμικῷ
θάνατον γενόμενον, ὑμεῖς δὲ ἐκείνοισι τὴν ἐκ Σπάρτης
ἄρπασθεισαν ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυναῖκα. Ταῦτα οἱ
Κοῖτες ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρίας.
Λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον 170
ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλεομένην, ἀποθανεῖν
βιάῳ θανάτῳ. ἀνὰ δὲ χρόνον Κοῖτας θεοῦ σφέας ἐπο-
τρύναντος, πάντας πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων,
ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ ἐς Σικανίην πολιορκεῖν ἐπ'

- ἔτεα πέντε πόλιν Καμικὸν, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντίνοι ἐνέμοντο. τέλος δὲ οὐ δυναμένους οὔτε ἐλεῖν οὔτε παραμένειν λιμῶ συνεσιῶτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. ὥς δὲ κατ' Ἱηπυρίην γενέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα μέγαν ἐκβαλεῖν ἐς τὴν γῆν, συναραχθέντων δὲ τῶν πλοίων· οὐδεμίαν γάρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Τρίην πόλιν κτίσαντας καταμεῖναι τε καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν γενέσθαι Ἱήπυρας Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ τοῦ εἶναι νησιώτας ἡπειρώτας. ἀπὸ δὲ Τρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσαι, τὰς δὴ Ταραντίνοι χρόνῳ ὕστερον πολλῶ ἐξανιστάντες προσέπταισαν μεγάλως, ὥστε φόνος Ἑλληνικὸς μέριστος οὗτος δὴ ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων καὶ Ῥηγίνων, οἳ ὑπὸ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀστῶν καὶ ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοισι ἀπέθανον τρισχίλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ ἔπην ἀριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλειω, ἐπίτροπος Ῥηγίου καταλέλειπτο, οὗτος ὅσπερ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου καὶ Τερέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας ἀνέθηκε ἐν Ὀλυμπίῃ
- 171 τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίους τε καὶ Ταραντίνους τοῦ λόγου μοι παρενθήκη γέγονε. ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθεῖσαν, ὥς λέγουσι Πραῖσιοι, ἐσοικίξεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους καὶ μάλιστα Ἕλληνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνων τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωϊκὰ, ἐν τοῖσι οὐ φλαυροτάτους φαίνεσθαι ἔοντας Κρητὰς τιμωροὺς Μενέλεω. ἀντὶ τούτων δὲ σφι ἀπονοστήσασι ἐκ Τρωϊκῆς λιμὸν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι, ἔστω τὸ δευτέρον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τῶν ὑπολοίπων τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρητὰς. ἡ μὲν δὲ Πυθίη ὑπομνήσασα ταῦτα ἔσχε βουλομένους τιμωρέειν τοῖσι Ἕλλησι.
- 172 Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμήδισαν, ὡς

διέδεξαν, ὅτι οὐ σφι ἤνδανε τὰ οἱ Ἀλενάδαι ἐμχανέοντο. ἐπεῖτε γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσῃν ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἦσαν ἡλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος ἀρμυρημένοι ἀπὸ τῶν πολλῶν τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τοῦτους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Οὐλύμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίῃ τε καὶ ἡ σύμπασα ἢ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου. ἡμεῖς μὲν νυν ἐτοιμοὶ εἰμεν συμφυλάσσειν, πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν, ὥς εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γάρ τοι προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μόνους πρὸ ὑμῶν δεῖ ἀπολέσθαι. βωθῆειν δὲ οὐ βουλόμενοι ἀναγκαίην ἡμῖν οὐδεμίαν οἰοί τέ ἐστε προσφέρειν· οὐδαμὰ γὰρ ἀδυνασίης ἀνάγκη κρέσσων ἐφν. ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα αὐτοὶ τινα σωτηρίην μηχανεόμενοι. Ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσσαλοί. Οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλεύ- 173
σαντο ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν φυλάζοντα τὴν ἐσβολήν. ὥς δὲ συνελέχθη ὁ στρατὸς, ἔπλωε δι' Εὐρίπου. ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς Ἄλον, ἀποβὰς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ καταλιπὼν, καὶ ἀπῆκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολήν, ἥπερ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει παρὰ Πηνειὸν ποταμὸν, μεταξὺ δὲ Οὐλύμπου τε οὗρεος ἑόντα καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπλῖται συλλεγέντες, καὶ σφι προσῆν ἡ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος. ἐστρατήγες δὲ Λακεδαιμονίων μὲν Εὐαίνετος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων ἀραιρημένος, γένεος μέντοι ἐὼν οὐ τοῦ βασιλεῖος, Ἀθηναίων δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος. Ἐμειναν δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρ' Ἀλεξάνδρου τοῦ

- Ἀμύντεω ἀνδρὸς Μακεδόνοιο συνεβούλευόν σφι ἀπαλάσσεσθαι μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ καταπατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπιόντος, σημαίνοντες τὸ πλῆθος τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας. ὥς δὲ οὗτοί σφι ταῦτα συνεβούλευον ἡχοστά γὰρ ἐδόκεον συμβουλευεῖν, καὶ σφι εὖνοος ἐφαίνετο εἶναι ὁ Μακεδών, ἐπέειποντο. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδίῃ ἦν τὸ πεῖθον, ὥς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολὴν ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον πόλιν, τῇ περ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω. καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ
- 174 τὰς νέας ὀπίσω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. Αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς Θεσσαλίην στρατιῇ βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ εὐντος ἥδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμάχων, οὕτω δὴ ἐμήδισαν προθύμως οὐδ' ἔτι ἐνδοιαστῶς, ὥστε ἐν τοῖσι προήγμασι ἐφαίνοντο βασιλεὺς ἄνδρες εὐντες χρησιμώτατοι.
- 175 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε ἀπὶ κατὰ ἐς τὸν Ἰσθμόν, ἐβουλεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου, τῇ τε στήσουν τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἷσι χώροις. ἡ νικέουσα δὲ γνώμη ἐγένετο τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάττειν. στενωπὴ γὰρ ἐφαίνετο εἶναι τῆς ἐς Θεσσαλίην καὶ ἅμα μία, ἀρχοτέρη τε τῆς ἐσωτῶν. τὴν δὲ ἀτραπὸν, δι' ἣν ἦλθον οἱ ἄλόντες Ἕλλήνων ἐν Θερμοπύλῃσι, οὐδὲ ἦδεσαν εἶναι πρότερον ἢ περ ἀπικόμενοι ἐς Θερμοπύλιν ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ὧν ἐβουλεύσαντο φυλάττοντες τὴν ἐσβολὴν μὴ παρίεναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βαρβαρὸν, τὸν δὲ ναυτικὸν στρατὸν πλώειν γῆς τῆς Ἰσθμίου ἐπὶ Ἀρτεμίσιον. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ὥστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' ἑκατέρους εἶναι, οἳ τε χώροι οὐ
- 176 τω ἔχουσι. Τοῦτο μὲν, τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐκ τοῦ πελάγους τοῦ Θρηκίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς στενὸν εἶναι τὸν

πόρον τον μεταξὺ νήσου τε Σκιάθου καὶ ἡπείρου Μαγνη-
 σίης· ἐκ δὲ τοῦ στεينوῦ τῆς Εὐβοίης ἦδη τὸ Ἀρτεμίδιον
 δέκεται αἰγιαλός, ἐν δὲ Ἀρτεμίδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ διὰ Τρη-
 χίνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐστὶ, τῇ στεινοτάτῃ, ἡμί-
 πλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινοτάτον
 τῆς χώρης τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἐμπροσθε τε Θερμοπυλέων
 καὶ ὀπισθε, κατὰ τε Ἀλπηνοῦς ὀπισθε ἔοντας εἰούσα
 ἀμαξιτὸς μούνη, καὶ ἐμπροσθε κατὰ Φοίνικα ποταμὸν
 ἀρχοῦ Ἀνθηλῆς πόλιος ἄλλη ἀμαξιτὸς μούνη. τῶν δὲ
 Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἐσπέρας οὖρος ἄβατόν τε
 καὶ ἀπόκρημνον, ἀνατείνου ἐς τὴν Οἰτην, τὸ δὲ πρὸς
 τὴν ἡῶ τῆς ὁδοῦ θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τευάγεια. ἐστὶ
 δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ θερμὰ λουτρά, τὰ Χύτρους καλέουσι
 οἱ ἐπιχώριοι, καὶ βωμὸς ἱδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι.
 ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολάς, καὶ τό γε
 παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν. ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος δεῖ-
 σαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντας
 γῆν τὴν Αἰολίδα, τήνπερ νῦν κεκτέεται. ἅτε δὴ πειρο-
 μένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεισθαι σφεας τοῦτο προε-
 φυλάξαντο οἱ Φωκέες, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆ-
 καν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὥς ἂν χαραθρωθεῖν ὁ χώρος, πᾶν
 μηχανεόμενοι, ὅπως μὴ σφι ἐσβάλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ἐς
 τὴν χώραν. τὸ μὲν νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε
 ἐδέδμητο, καὶ τὸ πλεον αὐτοῦ ἦδη ὑπὸ χρόνου ἐκέετο.
 τοῖσι δὲ αὖτις ὀρθώσασι ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς
 Ἑλλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δὲ ἐστὶ ἀγχοτάτω τῆς ὁδοῦ,
 Ἀλπηνοὶ οὖνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιεῖσθαι ἐλογίζοντο
 οἱ Ἕλληνες. Οἱ μὲν νυν χώροι οὗτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι 177
 ἐφαίνοντο ἐπιτήδαιοι. ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ
 ἐπιλογισθέντες, ὅτι οὔτε πλήθει ἔξουσι χρᾶσθαι οἱ βάρ-
 βαροι οὔτε ἵππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε θέκεσθαι τὸν ἐπιόντα
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ὥς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρσην ἔοντα ἐν

Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεζῇ, ἄλλοι δὲ κατὰ θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

178 Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβώθηον διαταχθέντες, Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρηστηριάζοντο τῷ θεῷ ὑπὲρ ἑωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρωδηκότες, καὶ σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους γὰρ τούτους ἐσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐξήγγειλαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι, καὶ σφι δεινῶς καταρρωδέουσι τὸν βάρβαρον ἐξαγγείλαντες χάριν ἀθάνατον κατέθεντο· μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ, τῇ περ τῆς Κηφισοῦ θυγατρὸς Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, καὶ θυσίῃσι σφας μετήσαν. Δελφοὶ μὲν νυν κατὰ τὸ χρηστήριον ἐτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους ἱλάσκονται.

179 Ὁ ΔΕ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς ὁρμεόμενος ἐκ Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἄριστα πλωούσῃσι δέκα ἰθὺ Σκιάθου, ἐνθα ἦσαν προφυλάσσουσαι νέες τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ Ἀττική. προιδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων ἐς φυγὴν ὥρμησαν.

180 Τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, τῆς ἦρχε Πρηξίνος, αὐτίκα αἰρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ βάρβαροι. καὶ ἐπειτεν τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν καλλιστεῦντα ἀγαγόντες ἐπὶ τὴν πρόρην τῆς νεὸς ἐσφαξαν, διαδέξιον ποιούμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ οὐνομα ἦν Λέων· τάχα δ' ἂν τι καὶ τοῦ οὐνόμα-

181 τος ἐπαύροίτο. ἡ δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτρηιράρχεε Ἀσωνίδης, καὶ τινὰ σφι θόρυβον παρέσχε Πυθίῳ τοῦ Ἰσχευόου ἐπιβατεύοντος, ἀνδρὸς ἀρίστου γενομένου ταύτην τῇ ἡμέρην, ὃς ἐπειδὴ ἡ νηὺς ἡλίσκετο, ἐς τοῦτο ἀντείχε-

μαχόμενος, ἐς ὃ κατεκρεουργήθη ἅπας. ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε, ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ Πέρσαι, οἵπερ ἐπεβάτευν ἐπὶ τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνου περιποιήσασθαι μιν περὶ πλείστου ἐποίησαντο, σμύρνησί τε λεύμενοι τὰ ἔλκεα καὶ σινδόνης βυσσίνης τελαμῶσι κατειλίσσοντες. καὶ μιν, ὥς ὀπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον, ἐπεδείκνυσαν ἐκπαγλεόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, περιέποντες εὐ- τοὺς δὲ ἄλλους, τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηϊ ταύτῃ, περιείπον ὥς ἀνδράποδα. Αἱ μὲν δὴ δύο τῶν νεῶν οὕτω ἐχειρώ- 182 θησαν, ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηράρχε Φόρμος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα ἐξοκέλλει ἐς τὰς ἐμβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τοῦ μὲν σκάφους ἐκράτησαν οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν οὐ. ὥς γὰρ δὴ τάχιστα ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες κατὰ Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν ἐς Ἀθήνας. Ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδεύόμενοι πυνθάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου. πυνθόμενοι δὲ καὶ καταρρωδήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου μεταωρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὐριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκόπους περὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης. Τῶν δὲ δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς 183 ἐπήλασαν περὶ τὸ ἔρμα τὸ μεταξὺ ἐὼν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου ἐπέθηκαν κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὁρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης, ὥς σφι τὸ ἐμποδῶν ἐργεγόνεε καθαρὸν, ἐπέπλων πάσῃσι τῇσι νηυσὶ, ἐνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἔρμα σφι κατηγήσατο ἐὼν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερὸν δὲ πλώοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι τῆς Μαγνησίης χώρας ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς.

Μέχρι μὲν νῦν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων 184

ἀπαθήs τε κακῶν ἦν ὁ στρατὸς, καὶ πλῆθος ἦν τῆνικαὺ-
 τα ἔτι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, τόσονδε τῶν μὲν
 ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης, ἐουσέων ἑπτὰ καὶ διηκο-
 σίων καὶ χιλίων, τὸν μὲν ἀρχαῖον ἐκάστων τῶν ἐθνέων
 ἔοντα ὅμιλον τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας καὶ πρὸς χι-
 λιάδα τε καὶ τετρακοσίους, ὥς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας
 λογιζόμενοισι ἐν ἐκάστη νηί. ἐπεβάτευνον δὲ ἐπὶ τούτων
 τῶν νεῶν, χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων ἐπιβατέων,
 Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων τριήκοντα ἄνδρες. οὗ-
 τος ἄλλος ὅμιλος γίνεται τρισμύριοι καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ
 πρὸς διηκόσιοι τε καὶ δέκα. προσθήσω δ' ἔτι τούτῳ καὶ
 τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντέρων, ποιή-
 σας ὅ τι πλέον ἦν αὐτῶν ἢ ἔλασσον, ἅν' ὀρθῶντα ἄν-
 δρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα, ὥς καὶ πρὸς
 τερόν μοι εἰρέθη, τρισχίλια. ἤδη ὦν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν
 αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες καὶ εἴκοσι. τοῦτο μὲν νυν τὸ
 ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν ἦν, σύμπαν ἐὼν πεντήκοντα μυ-
 ριάδες καὶ μία, χιλιάδες τε ἔπεισι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ καὶ
 πρὸς ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἑβδομήκον-
 τα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγίνοντο, τῶν δὲ ἱππέων ὀκτὼ
 μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς
 ἐλαύνοντας Ἀραβίους καὶ τοὺς τὰ ἄρματα Ἀλβνας, πλῆ-
 θος ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν νεῶν
 καὶ τοῦ πεζοῦ πλῆθος συντιθέμενον γίνεται διηκόσια τε
 μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ
 καὶ ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. τοῦτο μὲν τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς
 Ἀσίης στρατεύμα ἐξαναχθὲν εἴρηται, ἅνευ τε τῆς θερα-
 πείης τῆς ἐπομένης καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων καὶ ὅσοι
 185 ἐνέπλωνιν τούτοισι. Τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀγόμενον
 στρατεύμα ἔτι προσλογιστέα τούτῳ παντὶ τῷ ἐξηριθμη-
 μένῳ· δόκησιν δὲ δεῖ λέγειν. νέας μὲν νυν οἱ ἀπὸ Θρη-
 κῆς Ἕλληνες καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν ἐπικειμένων τῇ

Θρηίκη παρείχοντο εἴκοσι καὶ ἑκατόν. ἐκ μὲν νυν τού-
 των τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισχίλιοι καὶ δισμύριοι γί-
 νονται. πεξοῦ δὲ, τὸν Θρήικες παρείχοντο καὶ Παίονες
 καὶ Ἑορδοὶ καὶ Βοττιαῖοι καὶ τὸ Χαλκιδικὸν γένος καὶ
 Βρύγοι καὶ Πίερες καὶ Μακεδόνες καὶ Περραιβοὶ καὶ Ἑ-
 νιῆνες καὶ Δόλοπες καὶ Μάγνητες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ ὅσοι
 τῆς Θρηίκης τὴν παραλίην νέμονται, τούτων τῶν ἐθνέων
 τριήκοντα μυριάδας δοκέω γενέσθαι. αὐταὶ ὦν αἱ μυ-
 ριάδες ἐκείνησι προστεθεῖσαι τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίας γίνονται
 αἱ πᾶσαι ἀνδρῶν αἱ μάλιστα μυριάδες διηκόσιαι καὶ ἐξή-
 κοντα καὶ τέσσερες, ἐπεισι δὲ ταύτησι ἑκατοντάδες ἑκαί-
 δεκα καὶ δεκάς. Τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἑόντος ἀριθμὸν 186
 τοσούτου, τὴν θεραπελίην τὴν ἐπομένην τούτοις καὶ τοὺς
 ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοις ἑόντας καὶ μάλα ἐν τοῖσι
 ἄλλοις πλοίοις τοῖσι ἅμα πλώουσι τῇ στρατιῇ, τούτους
 τῶν μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ
 πλεῦνας. καὶ δὴ σφας ποίεω ἴσους ἐκείνοις εἶναι, καὶ
 οὔτε πλεῦνας οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἐξισούμενοι δὲ οὗ-
 τοι τῷ μαχίμῳ ἐκπληροῦσι τὰς ἰσας μυριάδας ἐκείνησι.
 οὕτω πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτώ καὶ
 χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ δεκάδας δύο ἀν-
 δρῶν ἤγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σηπιάδος καὶ Θερ-
 μοπυλέων. Οὗτος μὲν δὴ τοῦ συνάπαντος στρατεύματος 187
 τοῦ Ξέρξεω ἀριθμὸς. γυναικῶν δὲ σιτοποιέων καὶ παλ-
 λυκῶν καὶ εὐνούχων οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμὸν.
 οὐδ' αὖ ὑποξυγίων τε καὶ τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθο-
 φόρων καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν τῶν ἐπομένων, οὐδ' ἂν τού-
 των ὑπὸ πλήθεος οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀριθμὸν. ὥστε οὐδέν
 μοι θῶμά παρίσταται προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποτα-
 μῶν ἔστι τῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως τὰ σιτία ἀντέχρησε
 θῶμα μοι μυριάσι τοσαύτησι. εὐρίσκω γὰρ συμβαλλό-
 μενος, εἰ χολίνα πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμβανε

καὶ μὴδὲν πλέον, ἔνδεκα μυριάδας μεδίμνων τελεομένους ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη, καὶ πρὸς τριηκοσίους τε ἄλλους μεδίμνους καὶ τεσσαεράκοντα. γυναιξὶ δὲ καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑποζυγίοισι καὶ κυσὶ οὐ λογιζομαι. Ἄνδρων δ' ἐουσέων τοσούτων μυριάδων, κάλλεός τε εἵνεκεν καὶ μεγάθεος οὐδεὶς αὐτῶν ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν τοῦτο τὸ κράτος.

- 188 Ὁ δὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς ἐπεῖτε ὁρμηθεὶς ἔπλωε καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρης ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔοντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὥρμεον πρὸς γῇ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἔοντος οὐ μεγάλου πρόκρουσαι ὥρμεοντο ἐς πόντον καὶ ἐπὶ ὀκτὰ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω, ἅμα δὲ ὄρθρῳ ἐξ αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας τῆς θαλάσσης ξεσάσης ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπὸ πηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκνέμενοι. ὅσοι μὲν νυν αὐτῶν ἀνξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι οὕτω εἶχε ὄρμου, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτῶν· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἴπνους καλεομένους τοὺς ἐν Πηλῖφ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο. ἦν δὲ τοῦ χειμῶνος χοῆμα ἀφόρητον. 189 Αἰγεται δὲ λόγος, ὥς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρηστηρίου τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον ἔχει γυναῖκα Ἀττικήν, Ὁρείδυιαν τὴν Ἐρεχθεός. κατὰ δὲ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥς φάτις ὥρμηται, συμβαλλόμενοι σφι τὸν Βορέην γαμβρὸν εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι ὥς ἔμαθον

αὐξόμενον τὸν χειμῶνα, ἣ καὶ πρὸ τούτου, ἔθυνόν τε καὶ
 ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορέην καὶ τὴν Ὠρεΐθυιαν τιμωρή-
 σαι σφι καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὥς καὶ
 πρότερον περὶ Ἀθῶν. εἰ μὲν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρ-
 βάροισι ὁρμέουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἶπαι, οἱ
 δ' ὦν Ἀθηναῖοι σφι λέγουσι βωθήσαντα τὸν Βορέην
 πρότερον καὶ τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι, καὶ ἱρὸν ἀπελ-
 θόντες Βορέῳ ἰδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ἴλισσόν. Ἐν 190
 τούτῳ τῷ πόνῳ νέας οἱ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρήναι,
 τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους,
 χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον, ὥστε Ἀμεινοκλέϊ τῷ Κρη-
 τίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως
 ἡ ναυηγίῃ αὕτη χρηστὴ ἐγένετο, ὅς πολλὰ μὲν χρύσεια
 ποτήρια ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ
 δὲ ἀργύρεα, θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὔρε, ἄλλα τε
 ἄφρατα χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν τὰλλα οὐκ
 εὐτυχέων εὐρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
 καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος. Σίτα- 191
 γωγῶν δὲ ὑλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομέ-
 νων οὐκ ἐπὶν ἀριθμὸς, ὥστε δεισαντες οἱ στρατηγοὶ τοῦ
 ναυτικοῦ στρατοῦ, μὴ σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οἱ
 Θεσσαλοί, ἕρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβάλοντο.
 ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τέλος δὲ ἔντομά τε ποι-
 εῦντες καὶ καταείδοντες γοῇσι τῷ ἀνέμῳ οἱ Μάγοι, πρὸς
 δὲ τούτοισι καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηΐδι θυόντες ἔπαν-
 σαν τετάρτῃ ἡμέρῃ, ἢ ἄλλως κως αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε.
 τῇ δὲ Θέτι ἔθουν πυθόμενοι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λό-
 γον, ὥς ἐκ τοῦ χώρου τούτου ἀρπασθεῖν ὑπὸ Πηλέος,
 εἴη τε ἅπασα ἡ ἀκτὴ ἢ Σηπιάς ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων
 Νηρηίδων. Ὁ μὲν δὴ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαντο, τοῖσι δὲ 192
 Ἕλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν
 καταδραμόντες δευτέρῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν ὁ πρῶ-

- τος ἐγένετο, ἐσήμενον πάντα τὰ γινόμενα περὶ τὴν ναυ-
 ηγήν. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο, Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμε-
 νοι καὶ σπονδὰς προχέαντες τὴν ταχίστην ὀπίσω ἠπεί-
 γοντο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐλπιδαντες ὀλίγας τινὰς σφί-
 ἀντιξόους ἔσεσθαι νέας. Οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες
 περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐναυλόχεον, Ποσειδέωνος σωτῆρος
 193 ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου ἐτι καὶ ἐς τόδε νομίζοντες, οἱ δὲ
 βάρβαροι, ὥς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κῦμα ἐστρω-
 το, κατασπάσαιτες τὰς νέας ἐπλουν παρὰ τὴν ἠπειρον,
 κάμψαντες δὲ τὴν ἄκρην τῆς Μαγνησίης ἰθάεν ἐπλουν
 ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ Παρασέων φέροντα. ἔστι δὲ χώρος
 ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἐνθα λέγεται τὸν
 Ἡρακλέα καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνε-
 ταίρων ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὐτ' ἐπὶ τὸ
 κῶας ἐπλουν ἐς Αἶαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῦτεν γὰρ ἐμελ-
 λον ὑδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀπήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ
 τῷ χώρῳ οὖνομα γέρονε Ἀφεται. ἐν τούτῳ ὦν ὄρμον οἱ
 194 Ξέρξης ἐποιεῦντο. Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νεῶν τούτων
 ἐτυχόν τε ὕσταται πολλὸν ἐξαναχθῆσαι, καὶ κως κατεῖ-
 δον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νέας. ἔδοξάν τε δὴ
 τὰς σφετέρους εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ πλώοντες ἔπεσον ἐς
 τοὺς πολεμίους. τῶν ἐστρατήγει ὁ ἀπὸ Κύμης τῆς Αἰο-
 λίδος ὑπαρχος Σανδῶκης ὁ Θαμασίου, τὸν δὴ πρότερον
 τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αἰτλή τοιγῆδε λαβὼν ἀνε-
 σταύρωσε, ἐόντα τῶν βασιλέων δικαστέον. ὁ Σανδῶκης
 ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε. ἀνακρεμασθέντος ὦν
 αὐτοῦ λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος εὐρέ οἱ πλεῶν ἀγαθὰ τῶν
 ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλῆιον· εὐ-
 ρῶν δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος καὶ γνοὺς, ὥς ταχύτερα αὐτὸς
 ἢ σοφώτερα ἐργασμένος εἴη, ἔλυσε. βασιλέα μὲν δὴ Δα-
 ρεῖον οὕτω διαφυγῶν μὴ ἀπολέσθαι περιῆν, τότε δὲ ἐς
 τοὺς Ἕλληνας καταπλώσας ἐμελλε οὐ τὸ δεύτερον δια-

φυγῶν ἐσεσθαι. ὥς γάρ σφεας εἶδον προσπλώοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτῶν τὴν γινομένην ἀμαρτάν, ἀκναχθέντες εὐπετέως σφεας εἶλον. Ἐν τούτων μὴ Ἀρί- 195
δωλις πλώων ἦλω, τύραννος Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ, ἐν ἑτέρῃ δὲ ὁ Πάφιος στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου, ὃς ἦγε μὲν δυώδεκα νέας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων τὰς ἑνδεκα τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μὴ τῇ περιγενομένην καταπλώων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τούτους οἱ Ἕλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυνθέσθαι ἀπὸ τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν.

Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς, πάρεξ 196
τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν, τῶν εἶπον Σανδῶκεα στρατηγέειν, ἀπίκητο ἐς Ἀφειάς. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαιῆς ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιάς, ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἀμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειροζόμενος καὶ τῆς Θεσσαλίας ἵππου, πυνθόμενος ὥς ἀρίστη εἶη τῶν ἐν Ἑλλήσι· ἔνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μὲν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν Ὀνόχωνος μῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τὸ θέθρον πινόμενος, τῶν δὲ ἐν Ἀχαιίῃ ποταμῶν θεόντων οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἡπιδανὸς, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε εἰ μὴ φλαύρως. Ἐς Ἄλυν δὲ 197
τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῳ Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέσθαι ἑλεγύν οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Λαφυστίου Διὸς, ὥς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμνηανήσατο Φοῖβῳ μόνον σὺν Ἴνοϊ βουλευσας, μετέπειτεν δὲ ὥς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ προτιθεῖσι τοῖσι ἐκείνου ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιούσδε. ὃς ἂν ἢ τοῦ γένους τούτου πρεσβύτατος, τούτῳ ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι τοῦ λήϊτου αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι (λήϊτον δὲ καλέουσι τὸ πρυτανήιον οἱ Ἀχαιοί), ἣν δὲ ἐσέλθῃ, οὐκ ἔστι ὅπως

ἐξείσι πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ. ὥς τ' ἐτι πρὸς τούτοις πολλοὶ ἤδη τῶν μελλόντων τούτων θύσεσθαι δέξαντες οἶχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώραν, χρόνου δὲ προδόντος ὑπίσω κατελθόντες ἦν ἀλίσκονται ἐσελθόντες ἐς τὸ πρυτανήιον, ὡς θύεταιί τε ἐξήγοντο στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς καὶ ὡς σὺν πομπῇ ἐξαχθεὶς. ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ Κυτισσώρου τοῦ Φρίξου παιδὸς ἀπόγονοι, διότι καθαρμὸν τῆς χώρας ποιενμένων Ἀχαιῶν ἐκ θεοπροπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου καὶ μελλόντων μιν θύειν ἀπικόμενος οὗτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος ἐρρύσατο, ποιήσας δὲ τοῦτο τοῖσι ἐπιγενομένοισι ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας ὡς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγένετο, αὐτὸς τε ἐργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε, τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.

- 198 Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαιίῃ, ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἦι ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπατις τε καὶ ῥηχίῃ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῦτον ἐστὶ χώρος πεδινός, τῇ μὲν εὐρὺς, τῇ δὲ καὶ κάρτα στενός. περὶ δὲ τὸν χώρον οὐρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα περικληθεὶς πᾶσαν τὴν Μηλίδα γῆν, Τρηχίνιαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μὲν νυν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Ἀχαιῆς Ἀντικύρη, παρ' ἣν ποταμὸς Σπερχειὸς ῥέων ἐξ Ἐνιήνων ἐς θάλασσαν ἐκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἰκοσὶ κον σταδίων ἄλλος ποταμὸς, τῷ οὐνομα κέεται Δύρας, τὸν βωθέοντα τῷ Ἡρακλεῖ καιομένῳ λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου δι' ἄλλων εἰκοσι σταδίων ἄλλος ποταμὸς ἐστὶ, ὃς
- 199 καλεῖται Μέλας. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι πάσης τῆς χώρας ταύτης ἐκ τῶν οὐρέων ἐς θάλασσαν, κατ' ἃ Τρηχίς πεπόλισται· δισχίλιά τε γὰρ καὶ

δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ οὗρεος, τὸ πε-
ρικληῖται τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην, ἐστὶ διασφάξ πρὸς με-
σαμβρίην Τρηχίνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς πο-
ταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπώρεαν τοῦ οὗρεος. Ἔστι δὲ ἄλλος 200
Φοῖνιξ ποταμὸς οὐ μέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ,
ὃς ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδοῖ.
κατὰ δὲ τὸν Φοῖνικα ποταμὸν στεινύτατόν ἐστι· ἀμαξι-
τὸς γὰρ μία μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοῖνικος ποτα-
μοῦ πεντεκαίδεκα στάδια ἐστὶ ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ
μεταξὺ Φοῖνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ ἐστι,
τῇ οὖνομα Ἀνθήλη κέεται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσω-
πὸς ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, καὶ χώρος περὶ αὐτὴν εὐρύς,
ἐν τῷ Ἀήμητρός τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἱδρυνται, καὶ
ἔδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτύονος ἱρὸν.

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μη- 201
λίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ κα-
λέεται δὲ ὁ χώρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων
Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι.
ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοις τοῖσι
χωρίοις, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορρῆν ἄνεμον
ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον
καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.
Ἦσαν δὲ οἷδε Ἕλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν 202
τούτῳ τῷ χώρῳ. Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλῖται καὶ
Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ
Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς
λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκαῶν, ἀπὸ δὲ
Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ
Μυκηναίων ὀγδῶκοντα· οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου
παρῆσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιδέων τε ἑπτακόσιοι καὶ
Θηβαίων τετρακόσιοι. Πρὸς τούτοις ἐπὶ κλητοὶ ἐρένοντο 203
Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι.

αὐτοὶ γὰρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἣ θάλασσά τέ σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρονιζομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἐσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειεν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς εἶντα θνητην, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. Οἱ δὲ ταῦτα πυυθα-
204 νόμενοι ἐβόηθον ἐς τὴν Τρηχίνα. Τούτοισι ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδῃ τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδῃ τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτεος τοῦ Πολυδάρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβόβοτεω τοῦ Ἐχεστράτου τοῦ Ἥγιος τοῦ Εὐρυσθέneos τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ἰγλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ
205 ἐξ ἀπροσδοκήτου. Διζῶν γὰρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν Κλεομένεος τε καὶ Λωριέος, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιληίης. ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσεως γόνου, Λωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιληίη, καὶ διότι πρότερος ἐργόνεε Κλεομβρότου· οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδῃ πατρὶς, καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. Ὃς τότε ἦε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγγανον παῖδες ἐόντες. παραλαβὼν δὲ ἀπύκτο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν

μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ
 τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε
 ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ
 τείχεος τὰ ὄπλα ἐκέετο. ἐτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λα-
 κεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὦρα γυμναζο-
 μένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους.
 ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλήθος ἐμάνθανε.
 μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλανε ὑπίσω κατ' ἡσυ-
 χίην· οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς·
 ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξεα τάπερ ὁπώπее πάντα.
 209 Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι πα-
 ρασκευάζονται ὡς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ
 δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν, μετ-
 επέμψατο Δημάρτην τὸν Ἀρίστιωνος ἐόντα ἐν τῷ στρα-
 τοπέδῳ. ἀπικόμενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τού-
 των, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαι-
 μονίων. ὁ δὲ εἶπε· Ἦκουσας μὲν μεν καὶ πρότερον, εὔτε
 ὠρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων·
 ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεο λέγοντα τῇπερ ὄρεον ἐκβη-
 σόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν ἀσκέειν
 ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ
 καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκται μαχεσόμενοι ἡμῖν περὶ
 τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γὰρ σφι
 οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ,
 τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε
 καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψει, ἐστὶ οὐδὲν
 ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τὸ σε, βασιλεῦ, ὑπομένει χειρὰς
 ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλήϊν τε καλλίστην
 τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρειαι καὶ ἀνδρας ἀρίστους. Κάρτα
 τε δὴ ὕπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνεται τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύ-
 τερα ἐπειρώτα, ὅτινα τρόποι τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυ-
 τοῦ στρατιῇ μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶ-

σθαι ὡς ἄνδρὶ ψεύσῃ, ἣν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῆ, τῇ
 ἐγὼ λέγω. Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην τέσσε- 210
 ρας μὲν δὴ παρέξῃκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀπο-
 δρῆσεσθαι. πέμπτῃ δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ
 ἐφαίνοντο ἀναιδέϊ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεόμενοι μένειν,
 πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μῆδους τε καὶ Κισσίουσιν θυμωθεὶς,
 ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἐνω-
 τοῦ. ὡς δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆ-
 δοι, ἐπιπτον πολλοὶ, ἄλλοι δ' ἐπεσήσαν καὶ οὐκ ἀπή-
 λαυνον, καί περ μεγάλως προσπταλόντες. δῆλον δ' ἐποί-
 ευν παντὶ τῷ καὶ οὐκ ἦκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ
 μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγένετο δὲ ἡ συμ-
 βολὴ δι' ἡμέρης. Ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιεί- 211
 ποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκ-
 δεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς,
 τῶν ἦρχε Ἰδάρης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασό-
 μενοι. ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν
 πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐ-
 τὰ, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι
 βραχυτέροισι χρεόμενοι ἤ περ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ ἔχον-
 τες πλήθει χρησασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως
 λόγον, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μά-
 χεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα,
 ἀλλὰ φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὀρέοντες φεύ-
 γοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβα-
 νόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μετα-
 στρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν
 Περσέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐν-
 θαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρ-
 σαι τῆς ἐσόδου πειρεόμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως
 προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω. Ἐνταύτῃσι τῇσι προσ- 212
 ὀδοῖσι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηγόμενον τρεῖς ἀνα-

- ὁραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. Τότε
 μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δ' ὕστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν
 ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων ἐλπίσαντες
 σφραγ κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἔτι
 χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ
 τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει
 ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος
 ἐτάχθησαν φυλάζοντες τὴν ἀτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν εὐ-
 ρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνωρεον,
 213 ἀπήλαννον. Ἀπορέοντος δὲ βασιλέως, ὃ τι χρήσεται τῷ
 παρῶντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου ἀνὴρ Μη-
 λιεύς ἦλθέ οἱ ἐς λόγους ὥς μέγα τι παρὰ βασιλέως δοκέων
 οἶσεσθαι, ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέ-
 ρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθιρε τοὺς ταύτη ὑπο-
 μείναντας Ἕλληνας. ὕστερον δὲ δεισας Λακεδαιμονίους
 ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φερόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγό-
 ρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων
 ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ
 ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπ' Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχι-
 νίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην δι'
 ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσθε λόγοισι σημανέω,
 ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἔσσον. Ἐπιάλ-
 214 τής μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε. Ἔστι δὲ ἕτερος
 λεγόμενος λόγος, ὥς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω ἀνὴρ Κα-
 ρύστιος καὶ Κορυθαλλὸς Ἀντικυρεὺς εἰσι οἱ εἵπαντες πρὸς
 βασιλέα τούτους τοὺς λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ
 οὖρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν
 γὰρ τῷδε χρή σταθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυ-
 λαγόρῃ ἐπεκηρύξαν οὐκ ἐπ' Ὀνήτη τε καὶ Κορυθαλλῷ ἀρ-
 γύριον ἀλλ' ἐπ' Ἐπιάλτῃ τῷ Τρηκινίῳ, πάντως κού τὸ
 ἀτρεκέστατον πυνθόμενοι, τοῦτο δὲ φεύγοντα τὸν Ἐπιάλ-
 την ταύτην τὴν αἰτίην οἶδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ

εὖ μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ
 πολλὰ ὠμילהκὼς εἶη· ἀλλ' Ἐπιάλτης γάρ ἐστι ὁ περιη-
 γησάμενος τὸ οὖρος κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον
 γράφω. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ οἱ ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλ- 215
 της κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἐπεμπε
 Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήρει Ὑδάρνης. ὠρμέατο δὲ περὶ
 λύχνων ἀφ' ἑκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύ-
 την ἐξεύρου μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ
 θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες
 φράξαντες τείχει τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέ-
 μου· ἐκ τε τούτου δὴ κατεδέδεκτο εὐῶσα οὐδὲν χρηστή Μη-
 λιέυσι. Ἐχει δὲ ὥδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἀρχεται μὲν ἀπὸ 216
 τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος,
 οὖνομα δὲ τῷ οὖρῳ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τῷ αὐτῷ κέεται,
 Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὖ-
 ρους, λήγει δὲ κατὰ τὴν Ἀλπηνὸν πόλιν, πρῶτην εὐῶσαν
 τῶν Ἀοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυ-
 γόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἑδρας, τῇ
 καὶ τὸ στενωτότατόν ἐστι. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν 217
 καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες,
 ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτι, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὖ-
 ρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηκινίων. ἡὼς τε δὴ
 διέφαινε, καὶ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὖρους. κατὰ
 δὲ τοῦτο τοῦ οὖρους ἐφύλασσαν, ὥς καὶ πρότερόν μοι
 δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, ἑνὸς μὲν τε τὴν σφε-
 τέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ
 κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' αὐτῶν εἰρηται, τὴν δὲ διὰ τοῦ
 οὖρους ἀτραπὸν ἐθέλονται Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεω-
 νίδῃ ἐφύλασσαν. Ἐμαθον δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὥδε ἀνα- 218
 βεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ
 οὖρος πᾶν ἐὼν ὄρουσιν ἐπὶ πλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμῆς, ψό-
 φου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς οἶκός ἦν φύλλων ὑποκε-

χυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνὰ τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ
 ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ ἀντίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὥς
 δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυσμένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένον-
 το· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξουν, ἐνε-
 κύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ἰδάρης καταρρωδήσας, μὴ
 οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο τὸν Ἐπιάτην,
 ὁποδαπὸς εἴη ὁ στρατός, πνυθόμενος δὲ ἄτρεκέως διέτασσε
 τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες ὥς ἐβάλλοντο
 τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πνκνοῖσι, οἰχόντο φεύ-
 γοντες ἐπὶ τοῦ οὗρου τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς
 ἐπὶ σφῆας ὠρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπο-
 λεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπι-
 άτην καὶ Ἰδάρηα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον
 219 ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος. Τοῖσι
 δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις
 Μεριστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱερὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι
 ἅμα ἦοι σφι θάνατον. ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξ-
 αγγεῖλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὗτοι μὲν ἔτι
 νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόν-
 τες ἀπὸ τῶν ἰκρῶν ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα
 ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφῶν ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι·
 οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον.
 μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ δια-
 σκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὖ-
 220 τῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο. Λέγεται
 δὲ καὶ, ὥς αὐτὸς σφῆας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλων-
 ται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεοῦσι
 οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἤλθον
 φυλάζοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλειστός
 εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεὶτε αἰσθετο τοὺς συμμάχους ἔοντας
 ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κε-
 λεύσαι σφῆας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς

ἔχειν. μένουσι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαιμόνα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφένον ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἐξαμέτροισι χρεῶν ἔχοντα ᾤδε·

Τρὶν δ', ὧ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,

Ἦ μέγα ἄστυ ἐρικυδέες ὑπ' ἀνδράσι Περσεϊδῆσι

Πέσθεται, ἢ τὸ μὲν ἦναι ἀπὸ Ἡρακλῆος δὲ μετὰ τῶν

~~Ἀνακτορ~~

Ιωάννης Αν. Γουερδάνος.

παν, ἵνα μὴ συναπόληταί σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐ-
τὸς μὲν οὐκ ἀπελείπετο, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον,
έόντα οἱ μονογενέα, ἀπέπεμψε. Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι 222
οἱ ἀποπεμπόμενοι οἰχόντ' τε ἀπίοντες καὶ ἐπείθοντο
Λεωνίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μῦνοι πα-
ρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες
ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης
ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος, Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μά-
λιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς

μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέ-
θανον. ἐστρατήγησε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

- 223 Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἥλκον ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιή-
σατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κού μάλιστα πληθύνειν
πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὐ-
τῷ. ἀπὸ γὰρ τοῦ οὗρου ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι
καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἢ περ ἡ περίοδος τε καὶ
ὀνύβασις. οἳ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήσαν,
καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὥς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξο-
δον ποιεῦμενοι, ἥδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξή-
σαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ ἀνέχενος. τὸ μὲν γὰρ ξρῦμα τοῦ
τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπ-
εξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο, τότε δὲ συμμίσγον-
τες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον πλῆθει πολλοὶ τῶν βαρβά-
ρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστι-
γας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύ-
νοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν
καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δ' ἐτι πλεῖνες κατεπατέοντο
ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου.
ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον
ἐκ τῶν περιούτων τὸ οὐρος, ἀπεδείκνυντο φώμης ὅσον
εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεόμενοι τε καὶ
224 ἀτέοντες. Δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηρι-
καῦτα ἐτύγγανε κατηγότα ἥδη, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διερ-
γάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ
πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ
οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὥς ἀνδρῶν ἀξίων γε-
νομένων ἐπυθόμην τὰ οἰνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάν-
των τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐν-
θαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Λα-
ρεῖον δύο παῖδες, Ἀβροδόκῃς τε καὶ Ὑπεράνδης, ἐκ τῆς
Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Λαρεῖω. ὁ

δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς, ὃς καὶ ἐκδιδούς τὴν θυγατέρα Δαρεῖω τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑαυτοῦ ἐπέδωκε ὥς μούνου οἱ εὐούσης ταύτης τέκνου. Ξέρξεω τε δὴ δύο 225 ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω, Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλὸς ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκει μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὥς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεύτεν ἤδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. ἐς τε γὰρ τὸ στεῖνόν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες ἵξοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλλες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκον νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομέ- 226 νων, ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, τὸν τότε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμῖξαι σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων, ὥς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπίωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀσσιῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ τῶν Μήδων πλήθος, ὥς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἐπεὰ φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαι-

227 μόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεύ-
 σαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεός τε καὶ
 Μάρων Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μά-
 228 λιστα τῷ οὐνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδεω. Θαφθεῖσι
 δὲ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον
 τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἰχέσθαι,
 ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο

Ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρ-
 τίῃσι ἰδίῃ·

Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε

Κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μιῆμα τόδε κλειτοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι

Σπερχεῖδὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,

Μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς

Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος
 ἐπιγράμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφας οἱ ἐπικοσμήσαντες,
 τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός
 ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὐρυτόν τε
 καὶ Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ
 λόγῳ χρησαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὥς
 μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω
 καὶ κατεκέατο ἐν Ἀληηνοῖσι ὀφθαλμιεῦντες ἐς τὸ ἐσχατον,
 ἢ εἰ γε μὴ ἐβούλοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλ-
 λοις, παρεὸν σφι τούτων τὰ ἕτερα ποιέειν οὐκ ἐθέλῃσαι
 ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας Εὐρυτον μὲν
 πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περιόδον, αἰτήσαντά τε τὰ
 ὄπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεύσαι τὸν εἰλωτα ἐς

τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν ἤγαγε, τὸν μὲν ἀγα-
 γόντα οἶχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεύοντα ἐς τὸν ὅμι-
 λον διαφθαρεῖναι, Ἀριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λει-
 φθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μόνον Ἀριστόδημον ἀλγῆσαντα
 ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων
 τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρ-
 τιότηας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι, νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐ-
 τῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προ-
 φάσιος, οὐκ ἐθέλησαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαιῶς
 σφι ἔχειν μνηῖσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μὲν νυν οὐ- 230
 τω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ
 πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρα-
 τοπέδου, ἐξέον αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην,
 οὐκ ἐθέλησαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι,
 τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀπο-
 θανεῖν. Ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαιμόνα ὁ Ἀριστόδημος 231
 ὕνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἡτίμωτο·
 οὔτε οἱ πῦρ οὐδείς ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο,
 ὕνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλούμενος. ἀλλ'
 ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπε-
 νειχθεῖσάν οἱ αἰτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέν- 232
 τα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περι-
 γενέσθαι, τῷ οὐνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦ-
 τον ἐς Σπάρτην, ὡς ἡτίμωτο, ἀπάρξασθαι. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, 233
 τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλή-
 νων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαιῆς ἐχόμενοι πρὸς τὴν
 βασιλέως στρατιήν, ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περ-
 σέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὔτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ
 Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν ἀποσχισθέντες
 τούτων χεῖρας τε προέτεινον καὶ ἦσαν ἄσσον τῶν βαρ-
 βάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ
 μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοιισι ἔδοσαν βασι-

λαί, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέ· ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. Οὐ μέντοι τὰ γε πάντα εὐτύχησαν· ὥς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἔστιζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτεν ἐφόνευσαν Πλαταιεὺς στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

- 234 Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οὕτω ἡγωνίσαντο, Ξέρξης δὲ καλέσας Δημάρτην εἰρώτα ἀρξάμενος ἐνθύνδε· Δημάρτε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός· τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθείῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι εἰπέ, κόσσοι τινὲς εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων ὁκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἅπαντες. Ὁ δ' εἶπε· ὦ βασιλεῦ, πληθὺς μὲν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων πολλὸν καὶ πόλιες πολλαί· τὸ δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῇ Λακεδαίμονι Σπάρτη πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστα κη, καὶ οὗτοι πάντες εἰσὶ ὁμοῖοι τοῖσι ἐνθάδε μαχεσαμένοισι· οἳ γε μὴν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοις μὲν οὐκ ὁμοῖοι, ἀγαθοὶ δέ. Εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης· Δημάρτε, τέφ' τρόπῳ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπικρατήσομεν; ἴθι ἐξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους τῶν βουλευμάτων οἷα βασι-
 235 λεὺς γενόμενος. Ὁ δὲ ἀμείβετο· ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλευεῖαι μοι προθύμως, δίκαιόν μ' ἐστὶ σοὶ ἔστι φράζειν τὸ ἄριστον. εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηχοσίας ἀποστείλεις ἐπὶ τὴν Λακωνικὴν χώραν. ἔστι δὲ ἐπ' αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη, τῇ οὖνομά ἐστι Κύνθηρα, τὴν Χίλων ἀνὴρ παρ' ἡμῖν σοφώτατος γενόμενος κέρδος μ'

ζον ἔφη εἶναι Σπαρτιήτησι κατὰ τῆς θαλάσσης καταδε-
 δικέναι μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεὶ τι προσδοκῶν ἀπ' αὐ-
 τῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷόν τι ἐγὼ ἐξηγέομαι, οὔτι τὸν σὸν
 στόλον προειδώς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φοβεόμενος ἀν-
 δρῶν στόλον. ἐκ ταύτης ὦν τῆς νήσου ὀρμεόμενοι φο-
 βεόντων τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πολέμου σφι
 ἐόντος οἴκηλου οὐδὲν δεινὸν ἔσονται τοι, μὴ τῆς ἄλλης
 Ἑλλάδος ἀλίσκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βωθέωσι ταύτη.
 καταδουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη τὸ
 Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ ποιῆς, τάδε
 τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελοποννήσου ἰσθμὸς
 τεῖνός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων Πελοποννησίων συν-
 ομοσάντων ἐπὶ σοὶ μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τῶν γενο-
 μένων προσδέξοο ἔσεσθαι τοι. ἐκεῖνα δὲ ποιήσαντι ἀμα-
 χητὶ ὃ τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλεις προσχωρήσουσι.
 λέγει μετὰ τούτου Ἀχαιμένης ἀδελφεός τε ἐὼν Ξέρξῳ 236
 καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγός, παρατυχῶν τε τῷ
 λόγῳ καὶ δέσας μὴ ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιεῖν ταῦτα·
 Ὡ βασιλεῦ, ὁρέω σε ἀνδρὸς ἐνδεχόμενον λόγους, ὃς φθα-
 νέει τοι εὖ πρήσσοντι ἢ καὶ προδιδοὶ πρήγματα τὰ σά.
 καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοιούτοισι χρεόμενοι οἱ Ἕλληνες
 χαίρουσι· τοῦ τε εὐτυχεῖν φθονέουσι καὶ τὸ κρέσσον
 στυγέουσι. εἰ δ' ἐπὶ τῇσι παρνούσῃσι τύχησι, τῷ νέες
 νεναυηγῆκαςι τετρακόσιοι, ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου
 τριηκοσίας ἀποπέμψεις περιπλάειν Πελοπόννησον, ἀξιό-
 μαχοί τοι γίνονται οἱ ἀντίπαλοι· ἀλλῆς δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς
 στρατὸς δυσμεταχείριστός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν
 οὐκ ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται, καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ
 ἀρῆξει καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ ὁμοῦ πορευόμενος· εἰ δὲ
 διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσσεαι ἐκείνοισι χρήσιμος οὔτε ἐκαί-
 νοι σοί. τὰ σεωντοῦ δὲ τιθέμενος εὖ γνώμην ἔχε τὰ τῶν
 ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγματα. τῇ τε στήθονται

- τὸν πόλεμον, τὰ τε ποιήσουσι, ὅσοι τε πλῆθος εἰσὶ. ἱκανοὶ γὰρ ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἐωντῶν πέρι φροντίζειν εἰσὶ, ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὥσαύτως. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἦν ἴωσι ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲν τὸ παρεὶν τρωῶμα ἀνιέν-
 237 ται. Ἀμείβεται Ξέρξης τοισίδε· Ἀχαιομένες, εὐ τέ μοι δοκέεις λέγειν καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρετος δὲ λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοί, γνώμη μέντοι ἐσσούται ὑπὸ σεῦ. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε ἐνδέξομαι, ὅπως οὐκ εὐνοέει τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσί τε λεγομένοισι πρότερον ἐκ τούτου σταθιμουμένου καὶ τῷ ἐόντι, ὅτι πολιήτης μὲν πολιήτῃ εὐ πρήσσοντι φθονέει καὶ ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ, οὐδ' ἂν συμβουλευομένου τοῦ ἀστοῦ πολιήτης ἀνὴρ τὰ ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνῆκοι· σπάνιοι δ' εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι· ξείνος δὲ ξείνῳ εὐ πρήσσοντί ἐστι εὐμενέστατον πάντων, συμβουλευομένου τε ἂν συμβουλευέσειε τὰ ἄριστα. οὕτω ὦν κακολογίης πέρι τῆς ἐς Δημάρετον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, ἔχεσθαί τινα τοῦ
 238 λοιποῦ κελεύω. Ταῦτα εἰπας Ξέρξης διεξῆγε διὰ τῶν νεκρῶν, καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὺς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν ἀνασταυρώσαι. δηλὰ μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοις τεκμηρίοις, ἐν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ἦκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθνυμώθη ζῶοντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν ταῦτα παρενόμησε, ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσαι ἀνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. Οἱ μὲν
 239 δὴ ταῦτα ἐποίουν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιεῖν. Ἄνειμι δὲ ἐκέισε τοῦ λόγον, τῇ μοι πρότερον ἐξέλιπε. Ἐπύθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πρῶτοι, καὶ οὕτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν, ἐνθα δὴ σφι ἐχρήσθη τὰ ὀλίγα πρότερον εἶπον· ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωμασίῳ. Δημάρετος γὰρ ὁ Ἀρ-
 240

στωνος φρυγῶν ἐς Μήδους, ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ αἰκὸς ἔμοι συμμάχεται, οὐκ ἦν εὐνοος Λακεδαιμονίοισι, πάρεστι δὲ εἰκάζειν, εἴτε εὐνοίῃ ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ καταχαίρων· ἐπεὶ τε γὰρ Ξέρξης ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἔων ἐν Σούσοισι ὁ Δημάργητος καὶ πυθόμενος ταῦτα ἠθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθεῖν· ὁ δὲ μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξέκνησε, καὶ ἔπειτεν ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν βασιλέος γνώμην, ποιήσας δὲ ταῦτα ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον μηδὲν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπῖκετο ἐς τὴν Λακεδαίμονα, οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δὴ σφι, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δὲ γυνὴ Γοργῶ ὑπέθετο ἐπιφρασθεῖσα αὐτῇ, τὸν κηρὸν κινᾶν κελεύουσα, καὶ εὐρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. παιδόμενοι δὲ εὖρον καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτεν δὲ τοῖσι ἄλλοις Ἑλλήσι ἐπέστειλαν. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται γενέσθαι.

ΠΡΟΛΟΓΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΤΡΑΝΙΑ.

ΟΙ ΔΕ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ἦσαν οἷδε· Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑπτὰ καὶ εἰκοσι καὶ ἑκατόν· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλα-

ΠΕΡΟΒ. II.

15

ταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ἔοντες, συνεπλήρουν τοῖσι
 Ἀθηναίοισι τὰς νέας· Κορίνθιοι δὲ τεσσαράκοντα νέας
 παρείχοντο, Μεγαρές δὲ εἰκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν
 εἰκοσι Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινῆται
 δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικωνῆσιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι
 δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἐπτὰ, Τροι-
 ζήνιοι δὲ πέντε, Στυρᾶες δὲ δύο καὶ Κεῖοι δύο τε νέας
 καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι
 2 ἐπεβώθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἐπτὰ. Ἦσαν μὲν ὧν
 οὔτοι οἱ στρατενόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἰρηται δέ μοι
 καὶ ὅσον τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς
 δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ
 τῶν πεντηκοντέρων, μία καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διηκόσια.
 τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρεί-
 χοντο Σπαρτιῆται Εὐρυβιάδεα τὸν Εὐρυκλείδεω. οἱ γὰρ
 σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθη-
 ναίοισι ἔψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσε-
 3 σθαι στράτευμα. Ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ
 καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὥς τὸ ναυτικὸν
 Ἀθηναίοισι χρεὼν εἶη ἐπιτρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν
 συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα πεποιημένοι περιεῖ-
 ναι τὴν Ἑλλάδα, καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς
 ἡγεμονίης, ὥς ἀπολέεται ἡ Ἑλλὰς, ὀρθὰ νοεῦντες· στά-
 σις γὰρ ἐμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσοῦτον κά-
 κιον ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. Ἐπιστάμενοι ὧν αὐτὸ
 τοῦτο οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέ-
 οντο αὐτῶν, ὥς διέδεξαν. ὥς γὰρ δὴ ὠσάμενοι τὸν Πέρ-
 σην περὶ τῆς ἐκείνου ἡδὴ τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφα-
 σιν τὴν Πανσανίεω ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπέλιντο τὴν
 ἡγεμονίην ταῖς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστε-
 4 ρον ἐγένετο· Τότε δὲ οὔτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλή-
 νων ἀπικόμενοι ὥς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς

τας Ἀφειτάς καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι πα-
 ρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὥς αὐ-
 τοὶ κατεδόκειον, καταρρωδήσαντες δρησὸν ἐβουλευόντο
 ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δέ
 σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο Εὐρυ-
 βιάδεω προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα
 τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὥς δὲ οὐκ ἔπειθον, με-
 ταβάιντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστο-
 κλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμεί-
 ναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην. Ὁ 5
 δὲ Θεμιστοκλὴς τοὺς Ἕλληνας ἐπισχεῖν ὧδε ποιεῖ· Εὐ-
 ρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων μεταδιδοὶ πέντε τάλαντα
 ὥς παρ' ἑωυτοῦ δῆθεν διδούς. ὥς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπει-
 στο· Ἀδεύμαντος γάρ ὁ Ὠκύτου Κορινθίων στρατηγὸς
 τῶν λοιπῶν ἦσπαιρε μῦνος, φάμενος ἀποπλώσεσθαι τε
 ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενεῖν· πρὸς δὲ τοῦτον
 εἶπε ὁ Θεμιστοκλὴς ἐπομόσας· Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολεί-
 ψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω, ἢ βασιλεὺς ἂν τοι
 ὁ Μῆδων πέμπειε ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους. Ταῦτά τε
 ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδεύμαντος τά-
 λαντα ἄργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δῶροισι
 ἀναπεπεισμένοι ἦσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐ-
 τὸς τε ὁ Θεμιστοκλὴς ἐκέρδησε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ
 ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρη-
 μάτων, ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἔλθειν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ
 χρήματα.

Οὕτω δὲ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίᾳ καὶ ἐναυμά- 6
 χησαν. ἐγένετο δὲ ὧδε· ἐπεῖτε δὴ ἐς τὰς Ἀφειτάς περὶ
 δαίτην πρῶτην γινομένην ἀπίκατο οἱ βάρβαροι, πυθό-
 μενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμισίου ναυλο-
 χεῖν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρό-
 θυμοι ἦσαν ἐπιχειρεῖν, εἰ κῶς ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ

τῆς ἀντίης προσπλώειν οὐκ ὡς σφι ἑδόκεε τῶνδε εἵνεκεν, μή πως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλώοντας ἐς φυγὴν ὁρμήσειαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη· καὶ ἐμελλου δῆθεν ἐκφεύγεσθαι, ἔδεε δὲ μηδὲ πυρφόρον τῷ ἐκείνων

7 λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. Πρὸς ταῦτα ἂν τάδε ἐμνηχανέοντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιαθοῦ, ὥς ἂν μὴ ὀφθέωσι ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλῶνσαι Εὐβοίαν κατὰ τε Καφηρέα καὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐρίπον, ἵνα δὴ περιλάβουεν, οἱ μὲν ταύτῃ ἀπικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδόν, σφεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἐμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλῶντων ὥς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι

8 Ἀφετῇσι ἐποιεῦντο ἀριθμόν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένῃ πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε ὥς τότε. ὅτε μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἐτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως, θωμάζω δὲ, εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γάρ, ὥς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε, πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τούτους ἐς ὀρθώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθὼν. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέα ἵκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μὲντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖον

μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὥς δὲ ἀπίκητο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὥς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμπθεῖσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν. Τοῦτο 9 δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδουσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνίκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ ἀντισθέντας, μετέπειτεν νύκτα μέσῃν παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλωούσῃσι τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὥς οὐδεὶς σφι ἐπέπλωε, δειλὴν ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανεπλῶον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσα- 10 σθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. Ὁρέοντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλώοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκαντες ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μὲν γε τῶν Ἑλλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐσυντῶν πλή- 11 θεῖ τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρο- νήσαντες ταῦτα ἐνυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων ἦσαν εὐνοοὶ τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὁρέον- τες περιεχομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐ- τῶν ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο, ὅπως αὐτὸς ἕκαστος πρῶ- 12 τος νέᾳ Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμψεται. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρα- τόπεδα. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὥς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντί- 13 προφροι τοῖσι βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύ- μνας συνήγαγον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Κέρ-

- σιος, λόγιμον ἔοντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχροίου, καὶ τὸ ἀριστήριον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἑτεροαλλέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλων, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφειτάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ Ἀντίδωρος Ἀθήμιος μοῦνος τῶν σὺν βασιλέϊ Ἑλλήνων ἔόντων αὐτομολεῖ ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ
- 12 ἔργον ἔδωσαν αὐτῷ χάρον ἐν Σαλαμῖνι. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἣν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρος, ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφειτάς, καὶ περὶ τε τὰς προφάρας τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ἐς οἷα κακὰ ἦκον· πρὶν γάρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον ὑπέλαβε ναυμαχίᾳ καρτερή, ἔκ δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν ὠρμημένα βρονταὶ τε σκληραί.
- 13 Καὶ τούτοις μὲν τοιαύτῃ νύξ ἐγίνετο, τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλώειν Εὐβοίαν ἢ αὐτὴ περ ἑοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγει φερομένοις ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφί ἐγένετο ἄχαρι· ὥς γάρ δὴ πλώουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο εἰῶσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποίετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν μηδὲ πολλῶ πλείον εἴη. Οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθίοντο, οἱ δὲ ἐν Ἀφειτῇσι βάρβαροι, ὥς σφί ἀσμένοισι ἡμέρῃ ἐπέ-

λαμψε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας, καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κα-
 κῶς πρησσοῦσαι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ
 Ἑλλήσι ἐπεβώθεον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι.
 αὐταί τε δὴ σφας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἄγ-
 γελίη ἐλθοῦσα ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλώοντες τὴν
 Εὐβοίαν πάντες εἶσαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου
 χειμῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλώοντες ἐπέ-
 πεσον νηυσὶ Κιλίσσησι, ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐ-
 φρόνη ἐγένετο, ἀπέπλων ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.
 Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν 15
 βαρβάρων νέας οὕτως σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ
 Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἕλληνας
 μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον ἡμέρης
 ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τῆσι αὐτῆσι ἡμέρῃσι
 τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεξομαχίας τὰς
 ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασ-
 σαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν
 ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρακελεύοντο ὅπως μὴ
 παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως
 τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρα-
 τήσουσι. Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλων, οἱ Ἑλ- 16
 ληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμίσῳ. οἱ δὲ βάρβαροι
 μηνυεῖδες ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλέοντο, ὡς περιλά-
 βουεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐκἀνέπλων τε καὶ
 συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ παραπλήσιοι ἀλλή-
 λουσι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάρθεός τε
 καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἐπιπτε, ταρασσομένων τε
 τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας· ὁμως μέν-
 τοι ἀντείχε καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο
 ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλοὶ μὲν δὴ
 τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολ-

λῶ δ' ἐτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες.
Οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἑκάτεροι.

- 17 Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτῶν ἡρίστευσαν, οἳ ἄλλα τε ἔργα μεγάλα ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδew, ὃς δαπάνην οἰκῆτην παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκῆτῃ νηϊ.

- 18 Ὡς δὲ διέστησαν ἄσμενοι ἑκάτεροι, ἐς ὄρμον ἡπείγοντο. οἳ δὲ Ἕλληνες ὥς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθίντες καὶ οὐκ ἦμιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσειαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἦσαν, δρη-

- 19 σμόν δὲ ἐβουλεύοντο ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. Νόψ δὲ λαβὼν ὁ Θεμιστοκλῆς, ὥς εἰ ἀπορραγείῃ ἀπὸ τοῦ βαρβάρου τό τε Ἰωνικὸν φύλον καὶ τὸ Καρικόν, οἷοί τε εἶπεν τῶν λοιπῶν κατύπερθε γενέσθαι, ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτῃ συλλέξας τοὺς στρατηγούς ἔλεγέ σφι, ὥς δοκέει ἔχειν τινα παλάμην, τῇ ἑλπίξοι τῶν βασιλέος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου, ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε ποιητέα εἶναι σφι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοικῶν ὅσα τις ἐθέλοι καταθύνειν κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους· παραινέε τε προειπεῖν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους πῦρ ἀνακαίειν· κομιδῆς δὲ πέρι τὴν ὥρην αὐτῶ μελήσειν ὥστε ἀσινεῖς ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρσεσθι ποιεῖν καὶ αὐτίκα πῦρ ἀνακαυσάμενοι ἐτράποντο πρὸς τὰ πρόβατα.

- 20 Οἱ γὰρ Εὐβοεῖς παραχρησάμενοι τὸν Βάνιδος χρησμόν ὥς οὐδὲν λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν οὔτε προσέβξαντο ὥς παρесоμένου σφι πολέμου, περιπετέα τε

ἐποιήσαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βάνιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ χρησμός·

Φράζεο, βαρβαρόφωνος ὅταν ζυγὸν εἰς ἄλλα βάλλῃ

Βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας.

τούτοις δὲ οὐδὲν τοῖσι ἐπεσι χρησαμένοις ἐν τοῖσι τότε παρεούσι τε καὶ προσδοκίμοις κακοῖσι παρῇν σφι συμφορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐπρησ- 21
σον, παρῇν δὲ ὁ ἐκ Τρηχίνος κατάσκοπος. ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος Ἀντικυρεὺς, τῷ προστετέακτο, καὶ εἶχε πλοῖον κατήρης ἐταῖμον, εἰ παλῆσειε ὁ ναυτικὸς στρατὸς, σημαίνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἑοῦσι· ὥς δ' αὐτῶς ἦν Ἀβρωνίχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἐτοῖμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἑοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ, ἦν τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν. οὗτος ὦν ὁ Ἀβρωνίχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γερονότα περὶ Λεωνίδην καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποι- 22
εῦντο τὴν ἀποχώρησιν, ἐκομίζοντο δὲ ὥς ἑκάστοι ἐτάχθησαν, Κορίνθιοι πρῶτοι, ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθη-
ναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα πλωούσας ἐπιλεξάμενος Θερμοπύλῃς ἐπορεύετο περὶ τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοις γραμματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὕστε-
ραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γραμματα τὰδε ἔλεγε· Ἄνδρες Ἴωνες, οὐ ποιεῖτε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατευόμενοι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδου-
λούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τούτο μὴ δυνατόν ποιῆσαι, ὑμεῖς δὲ ἐτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔξεσθε καὶ αὐτοί, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιεῖν· εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἶόν τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαιῆς μέζονος κατέξενχθε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς γε ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμ-
μίσγωμεν, ἐθέλοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γε-

- γόνετε καὶ ὅτι ἀρχήθην ἡ ἐχθρὴ πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλῆς δὲ ταῦτα ἔγραψε, δο-
 κέειν ἡμοῖς, ἐπ' ἀμφοτέρω νοέων, ἵνα ἡ λαθόντα τὰ γράμ-
 ματα βασιλέα Ἰωνᾶς ποιήσῃ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι
 πρὸς ἑωυτῶν, ἢ ἐπεῖτε ἀνευχεῖσθαι καὶ διαβληθῇ πρὸς
 Ξέρξην, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἰωνᾶς καὶ τῶν ναυμα-
 23 χιέων αὐτοὺς ἀπόσχη. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα ἐνέγραψε.
 τοῖσι δὲ βαρβάρουσι ἀντίκα μετὰ ταῦτα πλοῖον ἦλθε ἀνὴρ
 Ἰστιαιεὺς ἀγγέλλων τὸν θρησμὸν τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου
 τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίας τὸν μὲν ἀγγέλλοντα
 εἶχον ἐν φυλακῇ, νέας δὲ ταχέας ἀπέστειλαν προκατοφο-
 μένας. ἀπαγγειλάντων δὲ τούτων τὰ ἦν, οὕτω δὲ ἅμα
 ἡλίφ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἔπλωε ἀλῆς ἐπὶ τὸ Ἀρ-
 τεμισίον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου
 ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἔπλων ἐς Ἰστίαίαν. ἀπικόμενοι
 οὗ τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἰστιαίων, καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοί-
 ρης, γῆς δὲ τῆς Ἰστιαίτιδος τὰς παραθαλασσίας κώμας
 24 πάσας ἐπέδραμον. Ἐνθαῦτα δὲ τούτων ἐόντων Ξέρξης
 ἐτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἐπαμπε ἐς τὸν ναυ-
 τικὸν στρατὸν κήρυκα· προετοιμάσατο δὲ τάδε· ὅσοι τοῦ
 στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι ἦσαν
 δὲ καὶ δύο μυριάδες, ὑπολιπόμενος τούτων ὡς χιλίους,
 τοὺς λοιποὺς τάφρους ὀρυξάμενος ἔθαψε, φυλλάδα τε
 ἐπιβαλὼν καὶ γῆν ἐπαμψάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ
 τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. ὡς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἰστίαίαν ὁ
 κῆρυξ, σύλλογον ποιησάμενος παντὸς τοῦ στρατοπέδου
 ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες σύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βου-
 λομένῳ ὑμέων παραδιδόει ἐκλιπόντα τὴν τάξιν καὶ ἐλ-
 θόντα θησασθαι, ὅπως μάχεται πρὸς τοὺς ἀνοήτους
 τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἥλπισαν τὴν βασιλείος δύναμιν ὑπερ-
 25 βαλέσθαι. Ταῦτα ἐπαγγειλαμένου, μετὰ ταῦτα οὐδὲν
 ἐγένετο πλοίων σπανιώτερον. οὕτω πολλοὶ ἤθελον θηγή-

σπασθαι. διαπεραιωθέντες δὲ ἐθγεῦντο διεξιόντες τοὺς
 μικροὺς· πάντες δὲ ἠπιστέατο τοὺς κειμένους εἶναι πάν-
 τας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπιάς, ὁρέοντες καὶ τοὺς εἴ-
 λωτας. οὐ μὲν οὐδ' ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης
 ταῦτα προήξας περὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς ἑωυτοῦ· καὶ γὰρ
 δὴ καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κεί-
 μενοι, οἱ δὲ πάντες ἐκάτο ἄλλες συγκεκομισμένοι ἐς
 τὸ αὐτὸ χωρίον, τέσσαρες χιλιάδες. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην
 πρὸς θῆν ἑτροάποντο, τῇ δ' ὕστεραίῃ οἱ μὲν ἀπέπλων
 ἐς Ἰστιάϊαν ἐπὶ τὰς νέας, οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξην ἐς ὁδὸν ὤρ-
 μέατο. Ἦκον δὲ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίας ὀλί- 26
 γοι τινές, βίου τε δεόμενοι καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι.
 ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὅσιν τὴν βασιλέος ἐπυνθάνοντο
 οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποιεοίεν· εἰς δέ τις πρὸ
 πάντων ἦν ὁ εἰρωτέων αὐτοὺς ταῦτα. οἱ δὲ σφι ἔλεγον,
 ὡς Ὀλύμπια ἄγοιεν καὶ θεωροῦιεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ
 ἱππικόν. ὁ δὲ ἐπείρετο, ὅ τι τὸ ἄεθλον εἴη σφι κείμενον,
 περὶ ὅτεν ἀγωνίζονται· οἱ δ' εἶπον τῆς ἐλαίης τὸν διδό-
 μενον στέφανον. ἐνθαῦτα εἰπας γνώμην γενναιοτάτην
 Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου δειλὴν ὥφλε πρὸς βασι-
 λέος. πυνθανόμενος γὰρ τὸ ἄεθλον εἶναι στέφανον, ἀλλ'
 οὐ χρήματα, οὔτε ἠνέσχετο σιγῆων εἰπέ τε ἐς πάντας τὰδε·
 Παπαί, Μαρδόνιε, κολους ἐπ' ἄνδρας ἥγαγες μαχεσόμε-
 νους ἡμέας, οἱ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται,
 ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς. Τούτῳ μὲν δὴ ταῦτα εἰρητο, ἐν δὲ τῷ 27
 διὰ μέσου χρόνῳ, ἐπείτε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρῶμα ἐγε-
 γόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε
 σφι ἐνέχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστάτου τρώματος
 καὶ τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ πανστρατὴν αὐτοὶ τε οἱ
 Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐς τοὺς Φωκέας οὐ πολ-
 λοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης τῆς βασιλέος στρατηλασίης
 ἐσσωθήσαν ὑπὸ τῶν Φωκέων καὶ περιέφθησαν τροχέως.

ἐπαίτε γὰρ κατειλήθησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν οἱ Φωκέες
 ἔχοντες μάντιν Τελλίην τὸν Ἡλείον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης
 οὗτος σαφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυνώσας ἄνδρας ἑξα-
 κοσίους τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτοὺς τε τούτους
 καὶ τὰ ὄπλα αὐτῶν, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσαλοῖσι,
 προείπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται,
 τοῦτον κτείνειν. τούτους ὦν αἷ τε φυλακαὶ τῶν Θεσσα-
 λῶν πρῶται ἰδοῦσαι ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλο τι εἶναι
 τέρας, καὶ μετὰ τὰς φυλακὰς αὐτῇ ἡ στρατιῇ οὕτω ὥστε
 τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ὑπιδῶν Φωκέας,
 τῶν τὰς μὲν ἡμισείας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τὰς δὲ ἐς Δελ-
 φούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης τῆς
 μάχης οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα συν-
 εστεῶτες ἐμπροσθε τοῦ νηοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι
 28 τοιοῦτοι ἐν Ἀβησι ἀνακείται. Ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν
 ἐργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορκέοντες ἑω-
 τούς, ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς τὴν χώραν τὴν ἵππων αὐτῶν ἑλυ-
 μήναντο ἀνηκέστως. ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ, ἣ ἐστὶ κατὰ Τάμ-
 πολιν, ἐν ταύτῃ τάφρου μεγάλην ὀρύξαντες ἀμφορέας
 κεινοὺς ἐς αὐτὴν κατέθηκεν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ
 ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἐδέχοντο τοὺς Θεσσαλοὺς
 ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας, φε-
 ρόμενοι ἐσέπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας. ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ
 29 σκέλεα διεφθάρησαν. Τούτων δὴ σφι ἀμφοτέρων ἔχον-
 τες ἔγκοτον οἱ Θεσσαλοὶ πέμψαντες κήρυκα ἡγόρευον τά-
 δε· ὦ Φωκέες, ἤδη τι μᾶλλον γνωσιμαχεῖτε μὴ εἶναι
 ὁμοῖοι ἡμῖν. πρόσθε τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ὅσον χρό-
 νον ἐκείνα ἡμῖν ἤνθαυε, πλέον αἰεὶ κοτε ὑμέων ἐφερό-
 μεθα, νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσοῦτο δυνάμεθα, ὥστε
 ἐπ' ἡμῖν ἐστὶ τῆς γῆς τε ἐστερησθαι καὶ πρὸς ἡνδραπο-
 δίσθαι ὑμέας· ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες οὐ μνησικα-
 κέομεν, ἀλλ' ἡμῖν γενέσθω ἀντ' αὐτῶν πεντήκοντα τά-

λαντα ἀργυρίου, καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ
 τὴν χώραν ἀποτρέψειν. Ταῦτά σφι ἐπηγγέλλοντο οἱ Θεσ- 30
 σαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες μῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ
 ἐμῆδιζον, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος
 εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσα-
 λοὶ τὰ Ἑλλήνων αὖξον, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, ἐμῆδιζον ἂν οἱ
 Φωκέες. ταῦτα ἐπαγγελλομένων Θεσσαλῶν οὔτε δῶσειν
 ἔφασαν χρήματα παρέχειν τέ σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μη-
 δίξειν, εἰ ἄλλως βουλοίτο· ἀλλ' οὐκ ἔσεσθαι ἐκόντες
 εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δὲ ἀνημείχθησαν 31
 οὗτοι οἱ λόγοι, οὕτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι
 Φωκεῦσι ἐγένοντο ἡγεμόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. ἐκ
 μὲν δὴ τῆς Τρηχινῆς εἰς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον. τῆς γὰρ
 Δωρίδος χώρας ποδεῶν στεινὸς ταύτῃ κατατείνει, ὥς
 τριήκοντα σταδίων μάλιστα κη εὖρος, κείμενος μεταξὺ
 τῆς τε Μηλίδος καὶ τῆς Φωκίδος χώρας, ἥπερ ἦν τὸ πα-
 λαιὸν Δρυοπίς· ἡ δὲ χώρα αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δω-
 ριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν
 οὐκ εἰσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμῆδιζον τε γὰρ
 καὶ οὐκ ἰδόκεε Θεσσαλοῖσι. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος εἰς τὴν 32
 Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας οὐκ αἰρέουσι.
 οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων εἰς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησοῦ ἀνέ-
 βησαν· ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδὴν δέξασθαι ὄμιλον τοῦ Παρ-
 νησοῦ ἢ κορυφῇ, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' ἑωυτῆς,
 Τιθορέα οὖνομα αὐτῇ, εἰς τὴν δὴ ἀνηνεύκοντο καὶ αὐτοὶ
 ἀνέβησαν· οἱ δὲ πλεῖνες αὐτῶν εἰς τοὺς Ὀξόλας Δοκροὺς
 ἐξεκομίσαντο, εἰς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρι-
 σαίου πεδίου οἰκομένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώραν πᾶ-
 σαν ἐπέδραμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον
 τὸν στρατόν· ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ
 ἔκαιρον, καὶ εἰς τὰς πόλεις ἐνιέντες πῦρ καὶ εἰς τὰ ἱερά. Πο- 33
 ρευόμενοι γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν ἐδητ-

- ουν πάντα, καὶ κατὰ μὲν ἔκανσαν Δρυμόν πόλιν, κατὰ
 δὲ Χαράδρην καὶ Ἐρωχον καὶ Τεθρώνιον καὶ Ἀμφίκαιαν
 καὶ Νέωνα καὶ Πεδιέας καὶ Τριτέας καὶ Ἐλάτειαν καὶ
 Τάμπολιν καὶ Παραποταμίους καὶ Ἄβας, ἐνθα ἦν ἱρὸν
 Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησαυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι πολ-
 λοῖσι κατεσκευασμένον· ἦν δὲ καὶ τότε καὶ νῦν ἐστὶ χρη-
 στήριον αὐτόθι· καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρη-
 σαν. καὶ τινες διώκοντες εἶλον τῶν Φωκέων πρὸς τοῖσι
 οὔρεσι, καὶ γυναικάς τινας διέφθειραν μισγόμενοι ὑπὸ
 34 πλήθεος. Παραποταμίους δὲ παραμειβόμενοι οἱ βάρβα-
 ροὶ ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας. ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη διακρινο-
 μένη ἡ στρατιὴ αὐτῶν ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλείστον καὶ δυ-
 νατώτατον τοῦ στρατοῦ ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευόμενον
 ἐπ' Ἀθήνας ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς γῆν τὴν Ὀρχομε-
 νίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ἐμήδιξε, τὰς δὲ πόλεις
 αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἐσωζον, ὑπ'
 Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες. ἐσωζον δὲ τῇδε, βουλούμε-
 νοι δῆλον ποιεῖν Ξέρξῃ, ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρο-
 νέοιεν. Οὗτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ ἐτράποντο,
 35 ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἡγεμόνας ἔχοντες ὥρμεατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν
 τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέργοντες. ὅσα
 δὲ καὶ οὗτοι ἐπέσχον τῆς Φωκίδος, πάντα ἐσιναμώρεον·
 καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν καὶ Δαυ-
 λίων καὶ Αἰολιδέων. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ ἀποσχισθέν-
 τες τῆς ἄλλης στρατιῆς τῶνδε εἵνεκεν, ὅπως συλήσαντες
 τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι βασιλεὺς Ξέρξης ἀποδέξαιεν τὰ χρη-
 ματα. πάντα δ' ἡπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια
 Ξέρξης, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰ-
 κίοισι ἔλιπε, πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροί-
 36 σου τοῦ Ἀλκμάττεω ἀναθήματα. Οἱ δὲ Δελφοὶ πυνθανό-
 μενοι ταῦτα ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπύκατο, ἐν δείματι δὲ
 μεγάλῳ κατεστίεσθαι ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημᾶ-

τῶν, εἴτε σφέα κατὰ γῆς κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι ἐς
 ἄλλην χώραν. ὁ δὲ θεὸς σφεας οὐκ ἔα κινέειν, φῶς αὐ-
 τὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἑαυτοῦ προκατῆσθαι. Δελφοὶ δὲ
 ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν περὶ ἐφρόντιζον. τέκνα
 μὲν νυν καὶ γυναικας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιίην διέπεμψαν,
 αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀνέβησαν ἐς τοῦ Παρνησσοῦ τὰς
 κορυφὰς καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀννηνέικαντο, οἱ δὲ
 ἐς Ἀμφισσαν τὴν Δοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὦν οἱ
 Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν πλήν ἐξήκοντα ἀνδρῶν καὶ
 τοῦ προφήτεω. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἐπι- 37
 ούτες καὶ ἀπώρεον τὸ ἱερόν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ
 νῦνομα ἦν Ἀκήρατος, ὁρᾷ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκει-
 μενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξηννευγμένα ἱερά, τῶν οὐκ
 ὅσιον ἦν ἅπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ὁ μὲν δὴ ἦε Δελ-
 φῶν τοῖσι παρεοῦσι σημανέων τὸ τέρας, οἱ δὲ βάρβαροι
 ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱερόν τῆς Προνηΐης
 Ἀθηναίης, ἐπιγίνεται σφι τέρεα ἐτι μέζονα τοῦ πρὶν γε-
 νομένου τέρεος. Θῶμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα ἐστὶ,
 ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα φανῆναι ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ·
 τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτῳ δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ διὰ πάντων
 φασμάτων ἄξια θαυμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἦσαν
 ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱερόν τῆς Προνηΐης Ἀθη-
 ναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ οὐρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι
 ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγεῖσαι δύο κο-
 ρυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον
 συχνούς σφεων, ἐκ δὲ τοῦ ἱεροῦ τῆς Προνηΐης βοή τε καὶ
 ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων 38
 φόβος τοῖσι βαρβάροισι ἐνεπεπτώκει. μαθόντες δὲ οἱ
 Δελφοὶ φεύγοντάς σφεας, ἐπικαταβάντες ἀπέκτειναν
 πληθὺς τι αὐτῶν. οἱ δὲ περιεόντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἐφευ-
 γον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοστήσαντες οὗτοι τῶν βαρβέρων,
 ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὥς πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα ὥρεον

θεῖα· δύο γὰρ ὀπλίτας μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύ-
 39 σιν ἔπεσθαι σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. Τούτους
 δὲ τοὺς δύο Δελφοὶ λέγουσι εἶναι ἐπιχωρίους ἥρωας,
 Φυλάκον τε καὶ Αὐτόνοον, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ το
 ἱρόν, Φυλάκου μὲν παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατ' ὑπερθε τοῦ
 ἱεροῦ τῆς Προνηΐης, Αὐτονόου δὲ πέλας τῆς Κασταλῆς
 ὑπὸ τῇ Ῥαμπείῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρ-
 νησσοῦ λίθοι ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἦσαν σοοί, ἐν τῷ τεμένει
 τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν διὰ
 τῶν βαρβάρων φερόμενοι. Τούτων μὲν νυν τῶν ἀνδρῶν
 αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

40 Ὁ ΔΕ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμι-
 σίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς
 νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς
 Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας
 ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσάνται
 τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρή-
 γμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὥς ἐψευσμένοι γνώ-
 μης. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννησίους πανδημεῖ
 ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον τῶν μὲν εὐ-
 ρον οὐδὲν ἔόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς
 τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμέ-
 νους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ δὲ ἄλλα
 ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησαν
 41 σφεων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ μὲν δὲ ἄλλοι κατ-
 ἔσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἐσωτῶν.
 μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποίησαντο, Ἀθηναίων τῇ
 τις δύνатаι σῶζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα
 οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροίξηνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἰγι-
 ναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι
 τῷ χρηστήριῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε
 εἵνεκεν οὐκ ἥμισυ λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύ-

λακον τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιατᾶσθαι ἐν τῷ ἱερῷ. λέγουσιν
 τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὥς εἰσὶν ἐπιμήνεια ἐπιτελέουσιν προ-
 τιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνεια μελιτόεσσα ἔστι. αὕτη δ' ἡ με-
 λιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε
 ἦν ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι
 οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὥς
 καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. ὥς δέ σφι
 πάντα ὑπεξέκετο, ἐπλων ἐς τὸ στρατόπεδον. Ἐπεὶ δὲ 42
 οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συν-
 ἔρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυ-
 τικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζήνης· ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροι-
 ζηνίων λιμένα προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε
 δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχουν, καὶ
 ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶ τῶν οὐτὸς ὄσ-
 περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης Εὐρυκλείδew ἀνὴρ
 Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιλεῖος ἑάν.
 νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα κλονούσας παρεί-
 χοντο Ἀθηναῖοι. (Ἐστρατεύοντο δὲ οἶδε· ἐκ μὲν Πελο- 43
 πονηήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκκαίδεκα νέας παρεχόμενοι,
 Κορίνθιοι δὲ τὸ αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ'
 Ἀρτεμισίῳ, Σικυώνιοι δὲ πεντεκαίδεκα παρείχοντο νέας,
 Ἐπιδάυριοι δὲ δέκα, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Ἐρμιονέες δὲ
 τρεῖς, εἰσὶν οὗτοι πλὴν Ἐρμιονέων Δωρικόν τε καὶ Μα-
 κιδνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Ἀρυν-
 πίδος ὕστατα ὀρμηθέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες εἰσὶ Ἀρύνοπες,
 ὑπὸ Ἡρακλέος τε καὶ Μηλίων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος κα-
 λεομένης γῶρης ἐξαναστάντες. οὗτοι μὲν νυν Πελοπον-
 νησίων ἐστρατεύοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἡπείρου, Ἀθη-
 ναῖοι μὲν πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους παρεχόμενοι νέας
 ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν, μῦνοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνε-
 ναυμάχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι διὰ τοιούδε τι πρῆ-
 γμα· ἀπαλασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμι-

σίου, ὥς ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιεῖς ἀποβά-
 τες ἐς τὴν περαιήν τῆς Βοιωτίας χώρας πρὸς ἐκκομιδὴν
 ἐτράποντο τῶν οἰκετέων. Οὗτοι μὲν νυν τούτους σώζου-
 τες ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων
 τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοὶ, οὐνομαζο-
 μενοι Κραναοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐπεκλήθησαν
 Κεκροπίδαι, ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθέος τὴν ἀρχὴν Ἀθη-
 ναῖοι μετουνομάσθησαν, Ἴωνος δὲ τοῦ Ξούθου στρατὰρ
 χεω γενομένου Ἀθηναίοισι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἴω-
 45 νες. Μεγαρεῖς δὲ τῶντὸ πλήρωμα παρείχοντο καὶ ἐπὶ
 Ἀρτεμισίῳ, Ἀμπρακιδῶται δὲ ἐπὶ νέας ἔχοντες ἐπεβί-
 θησαν, Λευκάδιοι δὲ τρεῖς, ἔθνος ἔοντες οὗτοι Δωρικὸν
 46 ἀπὸ Κορίνθου. Νησιωτέων δὲ Αἰγινῆται τριήκοντα παρ-
 εἶχοντο. ἦσαν μὲν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρωμένοι νέες, ἄλ-
 λα τῇσι μὲν τὴν ἐωυτῶν ἐφύλασσαν, τριήκοντα δὲ τῆς
 ἄριστα πλωούσης ἐν Σαλαμῖνι ἐνανμάχησαν. Αἰγινῆται
 δὲ εἰσι Δωριεῖς ἀπὸ Ἐπιδάυρου· τῇ δὲ νήσῳ πρότερον
 οὐνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινῆτας Χαλκιδεῖς τὰς ἐπὶ
 Ἀρτεμισίῳ εἰκοσι παρεχόμενοι καὶ Ἐρετριεῖς τὰς ἐπὶ
 οὗτοι δὲ Ἴωνες εἰσι. μετὰ δὲ Κεῖοι τὰς αὐτὰς παρεχόμε-
 νοι, ἔθνος ἔδον Ἴωνικὸν ἀπὸ Ἀθηνέων. Νάξιοι δὲ παρ-
 εἶχοντο τέσσαρας, ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους
 ὑπὸ τῶν πολιητέων, κατὰπερ ὄλλοι νησιῶται, ἀλογή-
 σαντες δὲ τῶν ἐντολέων ἀπίκατο ἐς τοὺς Ἕλληνας Δημο-
 κρίτου σπεύσαντος, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου καὶ τότε
 τριηραρχέοντος· Νάξιοι δὲ εἰσι Ἴωνες ἀπ' Ἀθηνέων γε-
 γονότες. Στυρεῖς δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νέας τὰς περὶ
 ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Κύθιοι δὲ μίαν καὶ πεντηκόντερον
 ἔοντες συναμφότεροι οὗτοι Δρύορες. καὶ Σερίφιοί τε καὶ
 Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο· οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδοσαν
 47 μῶνοι νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Οὗτοι
 μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ Ἀχέροντος

ποταμοῦ ἐστρατεύοντο· Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι οἱ ὄμν-
 ρέοντες Ἀμπρακινήτησι καὶ Λευκαδίοισι, οἳ ἐξ ἐσχατέων
 χωρέων ἐστρατεύοντο. τῶν δὲ ἐκτὸς τούτων οἰκημένων
 Κροτωνιῆται μούνοι ἦσαν, οἳ ἐβώθησαν τῇ Ἑλλάδι κιν-
 δυνευούσῃ νηϊ μιῇ, τῆς ἤρχε ἀνὴρ τρις πυθιονίκης Φαῦλ-
 λος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί. Οἱ μὲν νυν ἄλλοι 48
 τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο, Μήλιοι δὲ καὶ Σί-
 φνιοι καὶ Σερίφιοι πεντηκοντέρους. Μήλιοι μὲν γένος
 ἔόντες ἀπὸ Λακεδαιμόνος δύο παρέρχοντο, Σίφνιοι δὲ
 καὶ Σερίφιοι Ἴωνες ἔόντες ἀπ' Ἀθηνέων μίαν ἐκάτεροι.
 ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντη-
 κοντέρων, ὅκτω καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσιοι.)

Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνήλθου οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ 49
 τῶν εἰρημένων πολιῶν, ἐβουλευόντο προθέντος Εὐρυ-
 βιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δο-
 κέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν ἀν-
 τοῖ χωρέων ἐγκρατέες εἰσὶ· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπειτο ἤδη, τῶν
 δὲ λοιπῶν πέρι προτίθεται. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων
 αἱ πλείους συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας
 ναυμαχεῖν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λό-
 γον τόνδε, ὥς ἦν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι
 μὲν ἔόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ οὐ-
 δεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἑσπυτῶν
 ἐξοίσονται. Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν 50
 ἐπιλεγομένων ἐληλύθει ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν
 τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπο-
 λέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα
 Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιδέων τὴν πόλιν αὐτῶν ἐκλελοιπό-
 των ἐς Πελοπόννησον καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἦκέ
 τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδήριον. ἐνέπρησε δὲ
 Θέσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ
 ἐμῇδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσεως τοῦ Ἑλλησποντου. 51

θεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρέψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶν ἑτέροισι μῆσι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιᾶδεω ἀρχοντος Ἀθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καὶ τινὰς ὀλίγους εὐρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἑόντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραζάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήλιον, τὸ ἥ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον

52 κατὰ τὸ μαντήλιον, καὶ οὐ τὰς νέας. Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλεως ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκειον τρόπον τοιούτῃ· ὅπως στυπεῖον περὶ τοὺς ὁδοὺς περιθέντες ἄψικαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκούμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καί περ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμνηχανεῖντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὁλοιτρόχους ἀπίεσαν ὥστε Διόξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν

53 ἀπορίησι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας εἶλιν. Χρόνον δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἐξόδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πάσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἐμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλεως, ὀπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἥλπισε μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίῃ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καί τοι περ ἀποκρήμνου ἑόντος τοῦ χώρου. ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβηκώτας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρ-

ρίπτειον ἑαυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείρον-
το, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ
ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας,
ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφόνευσαν· ἐπεὶ δὲ σφι
πάντες κατέστρωον, τὸ ἱερὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν πᾶ-
σαν τὴν ἀκρόπολιν. Σχῶν δὲ παντελῶς τὰς Ἀθήνας 54
Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Ἀρταβάνω
ἄγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς
πέμπιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθη-
ναίων τοὺς φυγάδας, ἑαυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρό-
πῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱερὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπο-
λιν, εἴτε δὴ ὧν ὅσιν τινὰ ἰδῶν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦ-
τα, εἴτε καὶ ἐνθυμίων οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱερὸν. οἱ
δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.
Τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ 55
ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρεχθίδος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι
νεὸς, ἐν τῷ ἐλαίῳ τε καὶ θάλασσά ἐστι, τὰ λόγος παρὰ
Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίων ἐρίσαντας περὶ
τῆς χώρας μαρτύρια θεῖσθαι. ταύτην ὧν τὴν ἐλαίην ἄμα
τῷ ἄλλῳ ἱερῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων·
δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρησίας Ἀθηναίων οἱ θύειν
ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱερὸν, ὧρεον
βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχους ὅσον τε πηχυαίου ἀναδεδραμη-
κότα. Οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξηγγέλθη, ὥς 56
ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θό-
ρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἐνιοὶ τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρω-
θῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τε τὰς
νέας ἐσέπιπτον καὶ ἰστία ἤειροντο ὥς ἀποθνεύσόμενοι.
τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσ-
θμοῦ ναυμαχεῖν. νύξ τε ἐρίνετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ
τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας. Ἐνθαῦτα δὴ Θε- 57

μιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νεα εἴρετο Μνησιφίλος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς τι σφι εἶη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὡς εἶη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε· Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, οὐδέ περὶ μιῆς ἐτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατὰ γὰρ πόλιν ἕκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος ὥστε μὴ οὐ διασκηδασθῆναι τὴν στρατιήν, ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλήσι. ἀλλ' εἰ τις ἐστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρέο διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἦν κως δύνη ἀναγνώσαι Εὐρυβιάδην μεταβου-
58 λεύσασθαι ὥστε αὐτοῦ μῆνεειν. Κάριτα δὴ τῷ Θεμιστοκλέϊ ἤρесе ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦτε ἐπὶ τὴν νεά τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη· ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πῆγμα συμμῆλαι. ὃ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νεά ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἰ τι ἐθέλει. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθεῖς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρητίζων ἕκ τε τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον.
59 Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην προθεῖναι τὸν λόγον τῶν εἵνεκεν συνηγάγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖσι λόγοις οἷα κάριτα θεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· Ὡς Θεμιστοκλέες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὃ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη·
60 Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται. Τότε μὲν ἥλιος πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρήσονται· παρόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἐφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὃ δὲ ἄλλου λόγου εἴχετο,

λέγων τάδε· Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ α
 πείθῃ ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμε-
 νος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναξεύξης πρὸς τὸν Ἴσθμὸν
 τὰς νέας. ἀντίθες γὰρ ἑκάτερον ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ
 Ἴσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῳ ναυμαχή-
 σεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυ-
 τέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας, τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλα-
 μῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἰγιναν, ἣν περ καὶ τὰ ἄλλα
 εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ
 πεζὸς στρατός. καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πε-
 λοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. Ἦν δὲ β
 τὰ ἐγὼ λέγω ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὐρή-
 σεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι
 πρὸς πολλὰς, ἣν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολ-
 λὸν κρατήσομεν, — τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχεῖν πρὸς
 ἡμέων ἐστὶ, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων, — αὐτὶς δὲ
 Σαλαμὶς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκείται τέκνα τε καὶ
 γυναικες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ
 περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμα-
 χήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἴσθμῷ, οὐδὲ σφείας,
 εἴ περ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. Ἦν δὲ γ
 γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσὶ,
 οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἴσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε
 προβήσονται ἑκαστέρῳ τῆς Ἀττικῆς, ἀπλάσι τε οὐδενὶ
 κόσμῳ, Μεγάροισι τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνη
 καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν
 κατ' ὑπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀν-
 θρώποισι ὥς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι, μὴ δὲ οἰκότα
 βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν
 πρὸς τὰς ἀνθρωπίνης γνώμας. Ταῦτα λέγοντος Θεμι- 61
 στοκλῆος αὐτὶς ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σι-
 γᾶν τε κελεύων τῷ μὴ ἐστὶ πατρὸς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ

- ἔωv ἐπιψηφίζευν ἀπόλι ἀνδρὶ· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστο-
 κλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι.
 ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο
 αἱ Ἀθῆναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκείνόν τε καὶ τοὺς
 Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλου
 λόγῳ ὥς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἥπερ ἐκείνοισι, ἔστ'
 ἂν διηκόςιαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμένοι· οὐδαμοὺς
 62 γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσσεσθαι. Σημαί-
 νων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην λέγων
 μᾶλλον ἐπεστραμμένα· Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων
 ἔσαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα.
 τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ
 πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὥς ἔχομεν,
 ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σίρην τὴν ἐν
 Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λό-
 για λέγει ὕπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ
 συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν
 63 λόγων. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλῆς λέγοντος ἀνεδιδάσκετο
 Εὐρυβιάδης. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς
 Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἦν πρὸς
 τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας. ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθη-
 ναίων οὐκέτι ἐρίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὲ αἰ-
 64 ρέεται τὴν γνώμην αὐτοῦ μένοντας διανανυμάχειν. Οὕτω
 μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐ-
 ρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχῆσου-
 ντες. ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς
 ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὖξα-
 σθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμ-
 μάχους. ὥς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησαν ταῦτα· εὐξάμενοι
 γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἰαντὰ
 τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς
 ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

Ἐφη δὲ Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φυγὰς 65
 τε καὶ παρὰ Μήδουσι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τὸν χρό-
 νον, ἐπεῖτε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρα ὑπὸ τοῦ πεζοῦ στρα-
 τοῦ τοῦ Ξέρξεω εὐόσα ἐρήμος Ἀθηναίων, τυχεῖν τότε
 ἐὼν ἅμα Δημαρῆτῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ
 πεδίῳ, ἰδεῖν δὲ κοινορτὸν χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσίνος ὡς
 ἀνδρῶν μάλιστά κη τρισμυρίων, ἀποθωμάζειν τέ σφεας
 τὸν κοινορτὸν ὅτε ἄν κοτε εἴη ἀνθρώπων, καὶ πρόκατε
 φωνῆς ἀκούειν, καὶ οἱ φαίνεσθαι τὴν φωνὴν εἶναι τὸν
 μυστικὸν ἱακχον. εἶναι δ' ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν
 Ἐλευσίνι γινομένων τὸν Δημάρητον, εἰρεσθαι τε αὐτὸν,
 ὃ τι τὸ φθεγγόμενον εἴη τοῦτο· αὐτὸς δὲ εἶπαι· Δημάρ-
 ρητε, οὐκ ἔστι ὅπως οὐ μέγα τι σίνος ἔσται τῇ βασιλέος
 στρατιῇ. τάδε γὰρ ἀρίδηλα ἐρήμου εὐούσης τῆς Ἀττικῆς,
 ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, ἀπὸ Ἐλευσίνος ἰὼν ἐς τιμα-
 ρίην Ἀθηναίοισι τε καὶ τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἦν μὲν γε
 κατασκήψῃ ἐς τὴν Πελοπόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε βα-
 σιλέϊ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν τῇ ἡπείρῳ ἔσται, ἦν δὲ ἐπὶ τὰς
 νέας τράπηται τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν
 κινδυνεύσει βασιλεὺς ἀποβαλεῖν. τὴν δὲ ὁρτὴν ταύτην
 ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτεα τῇ Μητρὶ καὶ τῇ Κούρῃ,
 καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλούμενος καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μυ-
 ἔεται καὶ τὴν φωνὴν, τῆς ἀκούεις, ἐν ταύτῃ τῇ ὁρτῇ
 ἱακχάζουσι. Πρὸς ταῦτα εἰπεῖν Δημάρητον· Σίγα τε καὶ
 μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τοῦτον εἶπης. ἦν γὰρ τοι ἐς βα-
 σιλέα ἀνευειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφα-
 λήν, καὶ σε οὔτε ἐγὼ δυνήσομαι ὀύσασθαι οὔτ' ἄλλος
 ἀνθρώπων οὐδὲ εἰς. ἀλλ' ἐχ' ἥσυχος, περὶ δὲ στρατιῆς
 τῆσδε θεοῖσι μελήσει. Τὸν μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν, ἐκ
 δὲ τοῦ κοινορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος καὶ
 μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπε-
 δον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν, ὅτι τὸ

ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. Ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεοκύδεις ἔλεγε, Δημαρῆτον τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

- 66 Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηχίνος θηησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς τὴν Ἰστιάιαν, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἐπλῶον δι' Εὐρίπουν, καὶ ἐν ἑτέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ. ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ ἐλάσσονες εἶντες ἀριθμὸν ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατὰ τε ἡπειρον καὶ τῇσι νηυσὶ ἀπικόμενοι, ἢ ἐπὶ τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀντιδήσω γὰρ τοῖσι τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτῶν ἀπολομένοισι καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσι τοῦσδε τοὺς τότε οὐκᾶ ἐπομένους βασιλεῖ, Μηλιέας τε καὶ Λωριέας καὶ Λοκροὺς καὶ Βοιωτοὺς πανστρατιῇ ἐπομένους πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Ἰλαταιέων καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας πλὴν τῶν πεντε πολλῶν, τῶν ἐπεμνήσθην πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προέβαινε ἐσωτέρῳ τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης,
- 67 τοσοῦτῳ πλέω ἔθνεά οἱ εἶπετο. Ἐπεὶ ὦν ἀπίκατο ἐς τὰς Ἀθήνας πάντες οὗτοι πλὴν Παρίων Πάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν Κύνθῳ ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον κῆ ἀποβήσεται, οἱ δὲ λοιποὶ ὥς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας, ἐθέλων σφι συμμῖξαι τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλώνοντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προῖξετο, παρῆσαν μετάπεμπτοι οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ ἔζοντο ὥς σφι βασιλεὺς ἐκάστω τιμὴν ἐδεδώκεε, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς, μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ὅλλοι. ὥς δὲ κόσμῳ ἐπέξῃς ἔζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον εἰρώτα, ἀποπειρεόμενος ἐκάστων, εἰ ναυμα-
- 68 χίην ποιεῖτο. Ἐπεὶ δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος

ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου, οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατὰ τῶν τὸ
 γνώμην ἐξεφέροντο, κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι,
 Ἀρτεμισίη δὲ τὰδε ἔφη· Εἰπαί μοι πρὸς βασιλέα, Μαρ- α
 δόνιε, ὡς ἐγὼ τὰδε λέγω· οὔτε κακίστην γενομένην ἐν
 τῇσι ναυμαχίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ οὔτε ἐλάχιστα ἀπο-
 δεξαμένην, δέσποτα, τὴν ἐοῦσαν γνώμην με δίκαιόν ἐστιν
 ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρή-
 γματα τὰ σά. καὶ τοι τὰδε λέγω, φείδευ τῶν νεῶν μηδὲ
 ναυμαχίην ποιέο. οἱ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσ-
 σονες τοσοῦτό εἰσι κατὰ θάλασσαν, ὅσον ἄνδρες γυναι-
 κῶν. τί δὲ πάντως δεῖ σε ναυμαχίῃσι ἀνακινδυνεύειν;
 οὐκ ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκεν ὠρμήθης
 στρατεύεσθαι, ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμποδῶν δέ
 τοι ἴσταται οὐδείς· οἱ δέ τοι ἀντέστησαν, ἀπήλλαξαν οὐ-
 τω, ὡς ἐκείνους ἔπρεπε. Τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀποβῆσεσθαι β
 τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω· ἦν μὲν μὴ
 ἐπειχθῆς ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νέας αὐτοῦ
 ἔχῃς πρὸς γῇ μένων, ἣ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πελοπόν-
 νησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλή-
 λυθας. οὐ γὰρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσὶ τοι ἀντέχειν
 οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφεας διασκεδᾶς, κατὰ πόλιν δὲ ἕκαστοι
 φεύξονται. οὔτε γὰρ σίτος παρα σφίσι ἐν τῇ νήσῳ ταύ-
 τη, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, οὔτε αὐτοὺς οἰκός, ἦν σὺ ἐπὶ
 τὴν Πελοπόννησον ἐλαύνῃς τὸν πεζὸν στρατόν, ἀτρε-
 μίειν τοὺς ἐκεῖθεν αὐτῶν ἥκοντας, οὐδέ σφι μελήσει
 πρὸ τῶν Ἀθηναίων ναυμαχεῖν. Ἦν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς γ
 ναυμαχῆσαι, δειμαίνω, μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθῆις
 τὸν πεζὸν προσδηλήσῃται. πρὸς δέ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τόδε
 ἐς θυμὸν βάλεο, ὡς τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων
 κακοὶ δοῦλοι φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι χρη-
 σινοί. σοὶ δὲ εἰσὶν ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων κακοὶ δοῦλοι
 εἰσὶ, οἳ ἐν συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, εἰσὶντες Αἰγύ-

- πτιοί τε καὶ Κύπριοι καὶ Κίλικες καὶ Πάμφυλοι, τῶν
 69 ὄφελός ἐστι οὐδέν. Ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαρδόνιον,
 ὅσοι μὲν ἦσαν εὖνοοι τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦν
 το τοὺς λόγους ὥς κακόν τι πεισομένης πρὸς βασιλέος,
 ὅτι οὐκ ἔα ναυμαχίην ποιέεσθαι, οἱ δὲ ἀγαιόμενοι τε καὶ
 φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης διὰ πάν-
 των τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ κρίσει ὥς ἀπολεομένης
 αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηνείχθησαν αἱ γνώμαι ἐς Ξέρξην, κάρτα
 τε ἦσθη τῇ γνώμῃ τῆς Ἀρτεμισίης, καὶ νομίζων ἔτι πρυ-
 τερον σπουδαίην εἶναι τότε πολλῶ μᾶλλον αἶνεε. ὅμως
 δὲ τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε, τάδε καταδόξας, πρὸς
 μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκακέειν ὥς οὐ παρεόντος αὐτοῦ,
 τότε δὲ αὐτὸς παρεσκευάστο θηήσασθαι ναυμαχέοντας.
 70 Ἐπειδὴ δὲ παρήγγελλον ἀναπλάειν, ἀνῆγον τὰς νέας
 ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ'
 ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμα-
 χίην ποιήσασθαι, νύξ γὰρ ἐπεγένετο, οἱ δὲ παρεσκευά-
 ζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε θεός τε καὶ
 ἀρρωδίη, οὐκ ἦκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀρρω-
 δεον δὲ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς
 τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν
 νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἐω-
 71 τῶν ἀφύλακτον. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρ-
 εοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι
 τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅπως κατ' ἥπειρον μὴ
 ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελο-
 ποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευ-
 τηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων ἐς τὸν Ἰσθμὸν
 ἵξοντο, καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξαν-
 δρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσ-
 θμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδὸν, μετὰ τοῦτο ὥς
 σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ

τελὸς. ἄτε δὴ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς
 ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ
 πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμον πλήρεις ἐσεφορέον-
 το, καὶ ἑλίννον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμε-
 νοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. Οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν 72
 Ἰσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοι τε
 καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σι-
 κυνῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ
 Ερμιονέες. οὔτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρ-
 ρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πε-
 λοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια
 παροικῶκες ἦδη.

Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτὰ. τούτων δὲ 73
 τὰ μὲν δύο αὐτόχθονα εἶντα κατὰ χώραν ἰδρύται νῦν τῇ
 καὶ τὸ πάλαι οἶκεον, Ἀρκάδες τε καὶ Κυνούριοι. ἐν δὲ
 ἔθνος τὸ Ἀχαικὸν ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ ἐξεχώρησε,
 ἐκ μέντοι τῆς ἐσωτῶν, οἰκέει δὲ τὴν ἀλλοτρίην. τὰ δὲ
 λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ τέσσαρα ἐπήλυδά ἐστι, Δωριέες τε
 καὶ Αἰτωλοὶ καὶ Ἀργυοπέες καὶ Ἀθηναῖοι. Δωριέων μὲν πολ-
 λαί τε καὶ δόκιμοι πόλεις, Αἰτωλῶν δὲ Ἥλις μούνη,
 Ἀργυόπων δὲ Ἐρμιόνη τε καὶ Ἀσίνη ἡ πρὸς Καρδαμύλῃ
 τῇ Λακωνικῇ, Ἀθηναίων δὲ Παρωρεῖται πάντες. οἱ δὲ
 Κυνούριοι αὐτόχθονες εἶντες δοκεύουσι μόνον εἶναι Ἰω-
 νες, ἐκδεδωρίευνται δὲ ὑπὸ τε Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ
 τοῦ χρόνου, εἶντες Ὀρνεῖται καὶ περίοικοι. Τούτων ὧν
 τῶν ἑπτὰ ἔθνέων αἱ λοιπαὶ πόλεις, πάρεξ τῶν κατέλεξα,
 ἐκ τοῦ μέσου κατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεστι εἰπεῖν, ἐκ
 τοῦ μέσου κατήμενοι ἐμῇδιζον.

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, 74
 ἄτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ
 οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως
 ταῖτα πυνθανόμενοι ἄρρωδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι

αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὥς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην, τέλος δὲ ἐξεργάγῃ ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγστο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν, ὥς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεῶν εἶη ἀποπλῶειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μὴδὲ πρὸ χάρις δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύ-
75 νασθαι. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς ὥς ἔσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖφ, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεῶν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σικιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων, τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλῆς Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὥς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖφ ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε· Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατ' ὑπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα· φράσσοντα, ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν βουλευόνται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ὑπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢ μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑωυτούς τε σφέας ὀψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μὴ. Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδὼν
76 ἀπαλλάσσετο, τοῖσι δὲ ὥς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἡπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν, τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν

Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυ-
νόσουραν τεταγμένοι, κατείχον τε μέχρι Μουνυχίης πάν-
τα τὸν πορθμὸν τῆσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκεν ἀνῆγον
τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἑλλήσι μὴδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπο-
λαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτε-
μισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησιῶτα τὴν Ψυττάλειαν
καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὥς
ἐπεὰν γένηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων
τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς
ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἐσεσθαι ἐκέετο ἡ νῆσος, ἵνα
τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρῳσι. ἐποίησεν δὲ
σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυνθανοίετο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ
ταῦτα τῆς νυκτός οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

Χρησιμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὥς οὐκ εἰσὶ ἀλη- 77
θές, οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειραῖσθαι κατα-
βάλλειν, ἐς τοιαῦτα πρήγματα ἐσβλέψας.

Ἄλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσαόρου ἱερὸν ἀκτὴν
νηυσὶ γεφυρώσῃ καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν,
ἐλπίδι μαινομένη λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας,
διὰ Δίκη σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ὑβριος υἱόν,
δεινὸν μαιμώντα, δοκεῖντ' ἀνὰ πάντα πιθέσθαι.

Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμῖξεται, αἷματι δ' Ἄρης
πόντον φοινίξει. τότε ἑλεύθερον Ἑλλάδος ἡμᾶρ
εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι ἀντι-
λογίης χρησμῶν περὶ οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμέω οὔτε παρ'
ἄλλων ἐνδέχομαι.

Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λό- 78
γων πολλός. ἦδεσαν δὲ οὕκω, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο
τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὤρεον
αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χάσσην εἶναι. Συν- 79
εστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστέ-

δης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος
 δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐ-
 τοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι
 καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ὦν ἦρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξε-
 καλέετο Θεμιστοκλέα, ὄντα μὲν ἐωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν
 δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάλῃ τῶν παρόντων κακῶν
 λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετό, ἐθέλων αὐτῷ συμ-
 μίξαι. προακηκόεε δὲ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννή-
 σου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὥς δὲ ἐξηλθέ οἱ
 Θεμιστοκλῆς, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμεῖς στασιάζειν
 χρῶν ἐστί ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ
 τοῦ ὁκότερος ἡμεῶν πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται.
 λέγω δέ τοι, ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ
 ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτό-
 πτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν οὐδ' ἦν ἐθέλωσι Κο-
 ρινθιοὶ τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἰοί τε ἔσονται ἐκπλώ-
 σαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ'
 80 ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμερον. Ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε·
 Κάριτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὖ ἡγγειλας. τὰ γὰρ
 ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἦκεις.
 ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γάρ,
 ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον εἰς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλλη-
 νες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπέειπερ ἦκεις χρη-
 στὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἡγγειλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ
 λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὥς οὐ ποιούν-
 των τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλὰ σφι σήμερον αὐτὸς παρ-
 ελθὼν, ὥς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἦν μὲν πείθονται,
 ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα, ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται,
 ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται. οὐ γὰρ ἔτι διαδρῆσονται, εἴπερ πε-
 81 ριεχόμεθα πανταχόθεν, ὥς σὺ λέγεις. Ταῦτα ἔλεγε παρ-
 ελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ
 μόγῃς ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμεύοντας· περιέχεσθαι

γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἄλξεσθαι μένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπας μετεστήκει, τῶν δὲ αὐτῖς ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπέιδοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. Ἀπιστεόντων δὲ 82 τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ᾧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Ἀθηνίῃ ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλήσι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμὸν.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν 83 Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσοντας. ἡὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὐ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θειστοκλῆς, τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα. ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπων φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, παραινέσας δὴ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἡ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δὲ σφι αὐ- 84 τῖκα ἐπεκίετο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ᾤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινῆς δὲ Παλληνεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινῇ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημή-

- σασαν ἐς Αἰγίαν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν λέγεται δὲ
 καὶ τὰδε, ὥς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ
 διακελεύσασθαι ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων
 στρατόπεδον ὀνειδίσασαν πρότερον τὰδε· Ὡ δαιμόνιοι,
 85 μέχρι κόσου ἐτι πρύμνην ἀνακρουέεσθε; Κατὰ μὲν δὴ
 Ἀθηναίους ἐτείχετο Φοίνικες· οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς
 Ἐλευσινὸς τε καὶ ἐσπέρης κέρας· κατὰ δὲ Αἰακιδαιμονίους
 Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πει-
 ραιέα. ἤθειλοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος
 ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχνῶν οὐ-
 νόματα τριηράρχων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόν-
 των, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ
 Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμ-
 φοτέρων. τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων,
 ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράν-
 νευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐερ-
 γέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χάρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ
 δ' εὐεργέται βασιλέος ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί.
 86 Περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε, τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν
 ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκερατίζετο, αἱ μὲν ὑπὲρ Ἀθηναίων δια-
 φθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπὸ Αἰγινήτων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν
 Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ
 βαρβάρων οὐ τεταγμένων ἐτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων
 οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεισθαι, οἷόν περ ἀπέβη.
 καίτοι ἥσάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῶς
 ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυ-
 μεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἕκαστος ἑωυ-
 87 τὸν θηήσεσθαι βασιλέα. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ
 ἔχω μετεξετέλους εἰπεῖν ἀτρεκέως ὥς ἕκαστοι τῶν βαρ-
 βάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο, κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην
 τὰδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἐτι παρὰ βασι-
 λέα· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος

πράγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώ-
 κето ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν, ἐμ-
 προσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς
 πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα, ἔδοξε οἱ
 τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ
 ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε
 Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος τοῦ Καλυνδέων βα-
 σιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν
 ἐγεγόνεε ἐτι περὶ Ἑλλήσποντον εἰόντων, οὐ μέντοι ἔραγε
 ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ
 συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα
 νηὺς. ὥς δὲ ἐνεβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη
 διπλόα ἐωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς
 νεὸς τριήραρχος ὥς εἶδε μιν ἐμβάλλουσιν νηὶ ἀνδρῶν
 βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα
 εἶναι ἢ αὐτομολεῖν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύ-
 νειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. Τοῦτο μὲν τοι- 85
 οὔτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπο-
 λείσθαι, τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ
 τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται
 γὰρ βασιλέα θηεῦμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ
 δὴ τινα εἶπαι τῶν παρευόντων· Δέσποτα, ὅρας Ἀρτεμι-
 σίην, ὥς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε;
 Καὶ τὸν ἐπείρεσθαι, εἰ ἀληθῶς ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἐρ-
 γον, καὶ τοὺς φάναι σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπι-
 σταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστάτο εἶναι πολε-
 μίην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὥς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικεν ἐς
 εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς
 μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἴ-
 παι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· Οἱ μὲν ἄνδρες γεγό-
 νασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. Ταῦτα μὲν
 Ξέρξην φασὶ εἶπαι. Ἐν δὲ τῷ πόρῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε 89

ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεὸς, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἕλληνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, καὶ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὕπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παρῖεναι πειρεόμενοι ὥς ἀποδεξόμενοι τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῖ, τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περι-
 90 ἐπιπτον. Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινὲς Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλεῖα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὥς δι' ἐκείνους ἀπολοῖατο αἱ νέες, ὥς προδόντων. συνήνεκε ὦν οὕτω ὥστε Ἴωνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιούδε μισθόν· ἐπὶ τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρητικῇ νηὺς. ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναιὴ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρητικῶν τὴν νέα. ἅτε δὴ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρητικὲς τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νέος βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὥς γὰρ εἶδε σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιεύμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλωσι. ὅπως γὰρ τινα ἰδοὶ Ξέρξης τῶν ἐωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὐρεὶ τῷ ἀντίῳ Σαλαμῖνος, τὸ καλεῖται Αἰγάλεως, ἀνεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραψον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τε

καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης
παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικῆίου πάθεος.

Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο, τῶν δὲ 91
βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλωόντων πρὸς
τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα
ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θο-
ρύβῳ ἐκεράλζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας
τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλωούσας ὅπως δὲ τινες
τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς
τοὺς Αἰγινήτας. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἢ τε Θεμι- 92
στοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀν-
δρὸς Αἰγινήτεω νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἥπερ εἶλε τὴν
προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγινάην, ἐπ' ἣς
ἐπλωε Πυθίης ὁ Ἰσχευόου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα
ἀρετῆς εἵνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὴ
περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἤλω νηὺς ἡ Σιδωνίη ὥστε
Πυθίην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἶγιναν. ὥς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα
τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς
στρατηγίδος, καὶ βιάσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε
ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμόν ὄνειδιζων. ταῦτα μὲν
νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα,
οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες
ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. Ἐν δὲ τῇ 93
ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ
δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης καὶ
Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλ-
ληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε,
ὅτι ἐν ταύτῃ πλώοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρό-
τερον ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἤλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων
τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλου ἐκέετο
μύριαι δραχμαί, ὅς ἂν μιν ζώην ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποι-
εῦντο γυναικα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν

δὴ, ὥς πρότερον εἰρηται, διέφυγε, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι
τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

- 94 Ἀδεύμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι
Ἀθηναῖοι ἀντίκα κατ' ἀρχὰς, ὥς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκ-
πλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἰ-
χεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρα-
τηγίδα φεύγουσαν ὥσαύτως οἰχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα φεύ-
γοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱερὸν Ἀθηναίῃ
Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπῇ, τὸν οὐτ-
πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρα-
τιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῇδε δὲ συμ-
βάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὥς γὰρ ἀγχοῦ γενέ-
σθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· Ἀδεύ-
μαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὤρμησας
καταπροδοὺς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικέουσιν, ὅσοι
αὐτοὶ ἡρέοντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. Ταῦτα λεγόν-
των, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδεύμαντον, αὐτὶς τάδε λέγειν
ὥς αὐτοὶ οἰοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποδυνήσκειν, ἢ
μὴ νικέοντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες. οὕτω δὲ ἀποστρέ-
ψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμέ-
νοισι ἔλθειν ἐς τὸ στρατόπεδον. Τούτους μὲν τοιαύτη
φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι
ὁμολογεύουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυ-
μαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη
95 Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ
καὶ ὀλίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὥς ἀνδρὸς
ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα
γενομένῳ τάδε ἐποίησε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλι-
τέων, οἱ παρατετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης
χωρῆς, γένος ἰόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆ-
σον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησιδι-
ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.

Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν 96
 Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε
 ἔτι ἔοντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες
 τῇσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ
 ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς
 Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἡϊόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα, ὥστε
 ἀποπεπληῆσθαι τὸν χρησμὸν τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ
 τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ,
 καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα τὸ εἰ-
 ρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Ἀν-
 σιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθειε πάν-
 τας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρυξουσὶ·
 τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

ΞΕΡΞΗΣ δὲ ὥς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας, 97
 μὴ τις τῶν Ἰώνων ὑπόθηται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοή-
 σωσι πλῶειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντες τὰς γεφύρας
 καὶ ἀπολαμφθῆις ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ,
 δρησμὸν ἐβούλετο· ἐθέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος εἶναι μήτε
 τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ ἐς τὴν Σαλαμῖνα χῶμα
 ἐπειρᾶτο διαχοῦν, γαυλοῦς τε Φοινικητοὺς συνέδεε, ἵνα
 ἀντί τε σχεδὴς ἔωσι καὶ τείχεος, ἀρτέετό τε ἐς πόλεμον
 ὥς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρέοντες δέ μιν πάν-
 τες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα εὖ ἠπιστέατο, ὥς ἐκ παν-
 τὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν· Μαργδόνιον
 δ' οὐδὲν τούτων ἐλάνθανε ὥς μάλιστα ἐμπειρον ἔοντα
 τῆς ἐκείνου διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίησε, καὶ
 ἔπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι συμ-
 φορήν. Τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων ἔστι οὐδὲν ὃ τι θᾶσσον 98
 παραγίνεται θνητὸν ἔόν· οὕτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται
 τοῦτο. λέγουσι γάρ, ὥς ὅσων ἂν ἡμερέων ἦ ἡ πᾶσα ὁδὸς,
 τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεσπᾶσι, κατὰ ἡμερησίην

ὁδὸν ἐκάστην ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος, τοὺς οὕτω
 νικητὸς, οὐκ ὄμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νύξ ἔργει μὴ οὐ κα-
 τανύσαι τὸν προκείμενον αὐτῷ δρόμον τὴν ταχίστην.
 ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμῶν παραδιδοί τὰ ἐντεταλμένα τῷ
 δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη
 κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ Ἑλλησι
 ἢ λαμπαδηφορίῃ, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσιν. Τοῦτο
 99 τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγραφὴν. Ἡ
 μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὥς ἔχει Ἀθή-
 νας Ξέρξης, ἔτερεψε οὕτω δὴ τι Περσέων τοὺς ὑπολει-
 πθέντας, ὥς τὰς τε ὁδοὺς μυρσίνησι πάσας ἐστόρεσαν καὶ
 ἐθυμῆεν θυμιάματα καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐ-
 παιδείῃσι· ἡ δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπεξελθοῦσα συν-
 ἔχει οὕτω, ὥστε τοὺς κιθῶνας κατερρήξαντο πάντες, βοῇ
 τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρίοντο ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτῇ τι-
 θέντες. οὐκ οὕτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ
 Πέρσαι ἐποίησαν, ὥς περὶ αὐτῷ Ξέρξῃ δειμαίνοντες.
 100 Καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα μεταξὺ
 χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτὸς σφεας ἀπικό-
 μενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὲ ὀρέων μὲν Ξέρξην συμφο-
 ρὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιούμενον, ὑποπτεύων
 δὲ αὐτὸν δρησμὸν βουλεύειν ἐκ τῶν Ἀθηνέων, φροντί-
 σας πρὸς ἑαυτὸν ὥς δώσει δίκην ἀναγνώσας βασιλεῦ
 στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ κρέσσον εἰη ἀνα-
 κινδυνεύσαι ἢ κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα ἢ αὐτὸν κα-
 λῶς τελευτῆσαι τὸν βίον ὑπὲρ μεγάλων κλωρηθέντα·
 πλέον μέντοι ἔφερε ὅτι ἡ γνώμη κατεργάσασθαι τὴν Ἑλ-
 λάδα· λογισάμενος ὅτι ταῦτα προσέφερε τὸν λόγον τόν-
 δε· Δέσποτα, μήτε λυπέο μήτε συμφορὴν μηδεμίαν με-
 γάλην ποιέο τοῦδε τοῦ γεγονότος εἵνεκεν πρήγματος. οὐ
 γὰρ ξύλων ἄγων ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν
 τε καὶ ἵππων. σοὶ δὲ οὔτε τις τούτων τῶν τὸ πᾶν σφι

ἤδη δοκούντων κατεργάσθαι ἀποβάς ἀπὸ τῶν νεῶν πει-
 ρήσεται ἀντιωθῆναι, οὐτ' ἐκ τῆς ἡπείρου τῆσδε· οἷ τε
 ἡμῖν ἡντιώθησαν, ἔδωσαν δίκας. εἰ μὲν νυν δοκέει, αἰ-
 τῖκα πειρεώμεθα τῆς Πελοποννήσου· εἰ δὲ καὶ δοκέει ἐπι-
 σχεῖν, παρέχει ποιεῖν ταῦτα. μὴ δὲ δυσθύνμε· οὐ γάρ
 ἔστι Ἑλλήσι οὐδεμία ἔκδυσις μὴ οὐ δόντας λόγον τῶν
 ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρότερον εἶναι σοὺς δούλους. μά-
 λιστα μὲν νυν ταῦτα ποίεε· εἰ δ' ἄρα τοι βεβούλευται
 αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν στρατιήν, ἄλλην ἔχω
 καὶ ἐκ τῶνδε βουλὴν. σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσης
 καταγελάστους γενέσθαι Ἑλλήσι. οὐδὲν γάρ ἐν τοῖσι
 Πέρσῃσι τοι δεδήληται τῶν πρηγμάτων, οὐδὲ ἐρέεις ὅκου
 ἐγενόμεθα ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοῖνικέες τε καὶ Αἰγύπτιοι
 καὶ Κύπριοι τε καὶ Κίλικες κακοὶ ἐγένοντο, οὐδὲν πρὸς
 Πέρσας τοῦτο προσήκει τὸ πάθος. ἤδη ὦν ἐπειδὴ οὐ Πέρ-
 σαι τοι αἰτιοὶ εἰσι, ἔμοι πείθεο· εἰ τοι δέδοκται μὴ παρα-
 μένειν, σὺ μὲν ἐς ἥθια τὰ σεωντοῦ ἀπέλαυνε, τῆς στρα-
 τιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν, ἐμὲ δὲ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα πα-
 ρασχεῖν δεδουλωμένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρα-
 τοῦ ἀπολεξάμενον. Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης ὥς ἐκ κακῶν 101
 ἐχάρη τε καὶ ἤσθη, πρὸς Μαρδόνιον τε βουλευσάμενος
 ἔφη ὑποκρινέεσθαι ὁκότερον ποιήσει τούτων. ὥς δὲ ἐβου-
 λεύετο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξε οἱ καὶ Ἀρ-
 τεμισίην ἐς συμβουλὴν μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερον
 ἐφαίνετο μούνη νοεῦσα τὰ ποιητέα ἦν. ὥς δὲ ἀπῖκετο ἡ
 Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς ἄλλους, τοὺς τε συμ-
 βούλους Περσέων καὶ τοὺς δορυφόρους, ἔλεξε Ξέρξης
 τάδε· Κελεύει με Μαρδόνιος μένοντα αὐτοῦ πειράσθαι
 τῆς Πελοποννήσου, λέγων ὥς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς
 στρατὸς οὐθενὸς μεταίτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ βουλομέ-
 νοισί σφι γένοιτ' ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὦν ἡ ταῦτα κελεύει
 ποιεῖν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμε-

- νος τοῦ στρατοῦ παρυσχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδουλωμέ-
 νην, αὐτὸν δ' ἐμὲ κελεύει ἀπελαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ
 στρατῷ εἰς ἡθια τὰ ἐμά. σὺ ὦν ἐμοί, καὶ γὰρ περὶ τῆς
 ναυμαχίης εὖ συνεβούλευσας τῆς γενομένης οὐκ ἐῴσω
 ποιέεσθαι, νῦν τε συμβούλευσον ὁκότερα ποιέων ἐπι-
 102 τύχω εὖ βουλευσάμενος. Ὁ μὲν ταῦτα συνεβουλευέτο,
 ἡ δὲ λέγει τάδε· Βασιλεῦ, χαλεπὸν μὲν ἐστὶ συμβουλευε-
 μένῳ τυχεῖν τὰ ἄριστα εἰπασαν, ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατή-
 κουσι πρῆγμασι δοκέει μοι αὐτὸν μὲν σε ἀπελαύνειν ὀπί-
 σσω, Μαρδόνιον δὲ, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα
 ποιήσκειν, αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει. τοῦτο μὲν
 γὰρ, ἣν καταστρέψῃται τά φησι ἐθέλειν καὶ οἱ προχω-
 ρήσῃ τὰ νοέων λέγει, σὸν τὸ ἔργον, ᾧ δέσποτα, γίνεται,
 οἱ γὰρ σοὶ δοῦλοι κατεργάσαντο, τοῦτο δὲ, ἣν τὰ ἐναν-
 τία τῆς Μαρδονίου γνώμης γένηται, οὐδεμία συμφορὴ
 μεγάλη ἔσται σέο τε περιεόντος καὶ σόων, τῶν προηγα-
 των περὶ οἶκον τὸν σόν. ἣν γὰρ σὺ τε περιῆς καὶ οἶκος
 ὁ σός, πολλοὺς πολλαῖς ἀγῶνας δραμέονται περὶ σφέων
 αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίου δὲ, ἣν τι πάθῃ, λόγος οὐ-
 δεὶς γίνεται· οὐδέ τι νικέοντες οἱ Ἕλληνες νικέουσι, δοῦ-
 λον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ δὲ, τῶν εἵνεκεν τὸν στόλον
 103 ἐποίησας, πυρώσας τὰς Ἀθήνας ἀπελᾶς. Ἦσθῃ τε δὴ τῇ
 συμβουλίῃ Ξέρξης· λέγουσα γὰρ ἐπετύγχανε τάπερ αὐ-
 τὸς ἐνόεε. οὐδὲ γὰρ εἰ πάντες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον
 αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν δοκέειν ἐμοί· οὕτω καταρρωδή-
 κει. ἐπαινέσας δὲ τὴν Ἀρτεμισίην ταύτην μὲν ἀποστέλ-
 λει ἄγουσαν αὐτοῦ τοὺς παῖδας εἰς Ἐφεσον· νόθοι γὰρ
 104 τινες παῖδες οἱ συνείποντο. Συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ
 φύλακον Ἑρμότιμον, γένος μὲν ἰόντα Πηδιαεᾶ, φερό-
 μενον δὲ οὐ τὰ δεύτερα τῶν εὐνούχων παρὰ βασιλεῖ. [οἱ
 δὲ Πηδιαεᾶς οἰκέουσι ὑπὲρ Ἀλικαρνησσοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πη-
 δάσοισι τούτοις τοιόνδε φέρεται πρῆγμα γίνεσθαι· ἐπ-

εὰν τοῖσι ἀμφικτίοσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκίσουσι
 τῆς πόλιος μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἐσεσθαι χαλεπὸν, τότε
 ἡ Ἰρεία αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης φύει πάγωννα μέγαν. τοῦτο
 δὲ σφι δις ἤδη ἐγένετο. Ἐκ τούτων δὴ τῶν Πηδασέων ὁ 105
 Ἑρμότιμος ἦν] τῷ μεγίστῃ τίσις ἤδη ἀδικηθέντι ἐγένετο
 πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλόντα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ πολε-
 μίων καὶ πωλεόμενον ὠνέεται Πανιώνιος ἀνὴρ Χίος, ὃς
 τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων. ὅπως γὰρ
 κτήσαιο παῖδας εἰδεος ἐπαμμένους, ἐκτάμνων ἀγινέων
 ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἐφεσον χρημάτων μεγάλων.
 παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώτεροί εἰσι οἱ εὐνοῦχοι
 πίστιος εἵνεκεν τῆς πάσης τῶν ἐνορχίων. ἄλλους τε δὴ
 ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολλοὺς, ἅτε ποιεύμενος ἐκ τούτου
 τὴν ζόην, καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ, οὐ γὰρ τὰ πάντα ἐδυς-
 τύχῃ ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται ἐκ τῶν Σαρδίων παρὰ
 βασιλέα μετ' ἄλλων δώρων, χρόνον δὲ προϊόντος πάν-
 των τῶν εὐνούχων ἐτιμῆθη μάλιστα παρὰ Ξέρξῃ. Ὡς δὲ 106
 τὸ στράτευμα τὸ Περσικὸν ὥρμα βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Ἀθή-
 νας ἐὼν ἐν Σάρδισι, ἐνθαῦτα καταβάς κατὰ δὴ τι πρήγμα
 ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν τὴν Μυσίην, τὴν Χίοι μὲν νέμονται,
 Ἀταρνεὺς δὲ καλέεται, εὐρίσκει τὸν Πανιώνιον ἐνθαῦτα.
 ἐπιγνοὺς δὲ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ φιλίους λό-
 γους, πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχοι
 ἀγαθὰ, δεύτερα δὲ οἱ ὑπισχνεύμενος ἀντὶ τούτων ὅσα
 μιν ἀγαθὰ ποιήσει, ἣν κομίσας τοὺς οἰκέτας οἰκῆν ἐκέλευ·
 ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον
 κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὥς δὲ ἄρα πανοικίη
 μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε· Ὡ πάντων ἀν-
 δρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτη-
 σάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐμῶν τις ἐργά-
 σατο, ἢ σὲ ἢ τῶν σῶν τινὰ, ὅτι με αὐτ' ἀνδρὸς ἐποίησας
 τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λήσειν οἷα ἐμνηχανέω

τότε. οἱ σε ποιήσαντα ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεόμενοι, ὑπήγαγον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς, ὥστε σε μὴ μέμψασθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην. ὥς δὲ οἱ ταῦτα ὤνειδισε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὅψιν ἠναγκαζέτο ὁ Πανιώνιος τῶν ἐαυτοῦ παίδων τεσσέρων ἐόντων τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν, ἀναγκαζόμενος δὲ ἐποίησε ταῦτα. αὐτοῦ τε, ὥς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μὲν νυν οὕτω περιῆλθε ἥ τε τίσις καὶ ὁ Ἑρμότημος.

- 107 **ΞΕΡΞΗΣ** δὲ ὥς τοὺς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Ἑφεσον, καλέσας Μαρθόνιον ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιεῖν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, τῆς δὲ νυκτὸς κελεύσαντος βασιλέος τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὥς τάχως εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σκαθίας πορευθῆναι βασιλέϊ. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστήηρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσιν γὰρ ἄγκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου, ταύτας ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἐφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ
- 108 νέες εἶεν, ἀλλ' ἄγκραι, συλληχθέντες ἐκομίζοντο. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ὁρέοντες οἱ Ἕλληνες κατὰ χώρην μένου-
τα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν ἠλπίζον καὶ τὰς νέας εἶναι περὶ Φάληρον, ἐδόκεόν τε ναυμαχῆσειν σφέας, παραρτέοντό τε ὥς ἀλεξήσομενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχώ-
κυίας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸν μὲν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω στρατὸν οὐκ ἐπέιδον διώξαντες
μέχρι Ἀνδρου, ἐς δὲ τὴν Ἀνδρον ἀπικόμενοι ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλῆς μὲν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο διὰ νή-
σων τραπομένους καὶ ἐπιδιώξαντας τὰς νέας πλώειν
λθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. Εὐ-
ρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτην γνώμην ἐτίθεται, λέγων,

ὥς εἰ λύσουσι τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακὸν τὴν Ἑλλάδα ἐργασαίαιτο. εἰ γὰρ ἀναγκασθεῖη ἀπολαμφθεῖς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρῶτο ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν, ὥς ἄγουντι μὲν οἱ ἡσυχίην οὔτε τι προχωρεῖν οἶόν τε ἔσται τῶν πρηγμάτων οὔτε τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶν τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέσει, ἐπιχειροῦντι δὲ αὐτῷ καὶ ἔργου ἐχομένῳ πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔσται προσχωρῆσαι κατὰ πόλιν τε καὶ κατ' ἔθνεα, ἥτοι ἀλισκομένων γε ἢ πρὸ τούτου ὁμολογεόντων. τροφὴν τε ἔξιν σφέας τὸν ἐπέτεον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπὸν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν Πέρσην, ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν, ἐς ὃ ἐλθῇ φεύγων ἐς τὴν ἑαυτοῦ. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέεσθαι ἤδη τὸν ἄγων ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἶχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί. Ὡς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ περ- 109
σει τοὺς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θημιστοκλῆς, μεταβαλὼν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· οὗτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφηνότων περιημέκτεον, ὠρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλῶειν καὶ ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ ὅλλοι μὴ βουλοίαιτο· ἔλεγέ σφι τάδε· Καὶ αὐτοὺς ἤδη πολλοῖσι παρεγενόμην, καὶ πολλῷ πλέω ἀκήκοα τοιαύδε γενέσθαι, ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην ἀπειληθέντας νενικημένους ἀναμάχεσθαι τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν προτέρην κακότητα. ἡμεῖς δὲ εὖρημα γὰρ εὐρήκαμεν ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτο ἀνθρώπων ἀνωσάμενοι· μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγοντας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ἥρωες, οἱ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἓνα τῆς τε Ἀσίης καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι ἐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον, ὃς τά τε ἱρὰ καὶ τὰ ἰδία ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο ἐμπιπράς τε καὶ καταβάλλων τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα, ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμαστίγωσε

- πέδας τε κατήκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρὲν ἡμῖν νῦν
 μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντας ἡμέων τε αὐτῶν ἐπι-
 μεληθῆναι καὶ τῶν οἰκετέων· καὶ τις οἰκίην τε ἀναπλα-
 σάσθω καὶ σπόρου ἀνακῶς ἐχέτω, παντελέως ἀπελάσας
 τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι καταπλώωμεν ἐπὶ Ἑλλησ-
 πόντου καὶ Ἰωνίης. Ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλον
 ποιήσεσθαι ἐς τὸν Πέρσην, ἵνα ἦν ἄρα τί μιν καταλαμ-
 βάνη πρὸς Ἀθηναίων πάθος, ἔχῃ ἀποστροφὴν· τὰ περ
 110 ὧν καὶ ἐγένετο. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα λέγων διέβαλλε,
 Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο· ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδο-
 γμένος εἶναι σοφὸς ἐφάνη ἐὼν ἀληθῆνός σοφός τε καὶ εὖ-
 βουλος, πάντως ἐτοῖμοι ἦσαν λέγοντι πεῖθεσθαι. ὥς δὲ
 οὗτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἦσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θε-
 μιστοκλῆς ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπί-
 στευε σιγᾶν ἐς πᾶσαν βᾶσανον ἀπικνεομένοισι, τὰ αὐτὸς
 ἐντελέματο βασιλεῖ φράσαι· τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης
 αὐτῶν ἐγένετο. οἱ ἐπεῖτε ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν, οἱ
 μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ
 Ξέρξην ἔλεγε τάδε· Ἐπεμψέ με Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος,
 στρατηγὸς μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάν-
 των ἄριστος καὶ σοφώτατος, φράσσοντά τοι ὅτι Θεμιστο-
 κλῆς ὁ Ἀθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργεῖν, ἔσχε τοὺς
 Ἕλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλ-
 λησπόντῳ γεφυράς λυεῖν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην πολλὴν
 111 κομίζεο. Οἱ μὲν ταῦτα σημῆναντες ἀπέπλων ὁπίσω, οἱ
 δὲ Ἕλληνες, ἐπεὶ τε σφι ἀπέδοξε μήτ' ἐπιδιώκειν ἐτι
 προσωτέρω τῶν βαρβάρων τὰς νέας, μήτε πλώειν ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον λύσοντας τὸν πόρον, τὴν Ἄνδρον περι-
 κατέατο, ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἄνδριοι νησιω-
 τέων αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλέος χρήματα οὐκ ἔδωσαν,
 ἀλλὰ προῖσχομένου Θεμιστοκλέος λόγον τόνδε, ὥς ἤκοιεν
 Ἀθηναῖοι περὶ ἐωντοὺς ἔχοντες δύο θεοὺς μεγάλους,

Πειθῶ τε καὶ Ἀναγκαίην, οὕτω τὲ σφι χάριτα δοτέα εἶναι
 χορήματα, ὑπεκρίναντο πρὸς ταῦτα λέγοντες, ὥς κατὰ
 λόγον ἦσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες
 καὶ θεῶν χρηστῶν ἤκοιεν εὖ, ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεω-
 πείνας ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρή-
 στους οὐκ ἐκλείπειν σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλο-
 χωρεῖν, Πενίην τε καὶ Ἀμνηχανίην, καὶ τούτων τῶν
 θεῶν ἐπηβόλους ἔοντας Ἀνδρίους οὐ δώσειν χορήματα·
 οὐδέποτε γὰρ τῆς ἑωυτῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύ-
 ναμιν εἶναι κρέσσω. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι
 καὶ οὐ δόντες χορήματα ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλῆς δὲ, 112
 οὐ γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας
 νήσους ἀπειλητηρίους λόγους αἵτεε χορήματα διὰ τῶν αὐ-
 τῶν ἀγγέλων, χρεόμενος λόγοισι τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους
 ἐχρήσατο, λέγων ὥς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει
 τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει.
 λέγων ὦν ταῦτα συνέλεγε χορήματα μεγάλα παρὰ Καρυ-
 στίων τε καὶ Παρίων, οἳ πυνθανόμενοι τὴν τε Ἀνδρον
 ὥς πολιορκείτο διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλέα ὥς εἴη
 ἐν αἵνῃ μεγίστη τῶν στρατηγῶν, δεισάντες ταῦτα ἐπεμ-
 πον χορήματα. εἰ δὲ δὴ τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων,
 οὐκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι καὶ οὐ
 τούτους μόνους. καίτοι Καρυστίοισι γε οὐδὲν τούτου
 εἵνεκεν τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμι-
 στοκλέα χρήμασι πλάσσαντες διέφυγον τὸ στράτευμα. Θε-
 μιστοκλῆς μὲν νυν ἐξ Ἀνδρου ὁρμώμενος χορήματα πα-
 ρὰ νησιωτέων ἐκτάτο λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

Οἱ δ' ἅμφι Ξέρξην ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετα 113
 τὴν ναυμαχίην ἐξήλαυνον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν.
 ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλέα, ἅμα
 δὲ ἀνωρίην εἶναι τοῦ ἔτεος πολεμέειν, χειμερίσαι δὲ ἄμει-
 νον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἐπειτεν ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶ-

σθαι τῆς Πελοποννήσου. ὥς δὲ ἀπικάτω ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρώτους μὲν Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλην Ὑδάρευος τοῦ στρατηγοῦ· οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος· μετὰ δὲ τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλὴν, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδοὺς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἴλετο, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι εἰδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων, καὶ εἰ τέοισι τι χρηστὸν συνήδεε πεπονημένον ἐν δὲ πλείστον ἔθνος Πέρσας αἰρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους, ἐπὶ δὲ Μήδους. οὗτοι δὲ πλήθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες ἦσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἕσσονες· ὥστε σύμπαντας τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι
 114 σὺν ἱππεῦσι. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ Μαρδονίῳς τε τὴν στρατιὴν διέκρινε καὶ Ξέρξης ἣν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον ἐληλύθει ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξην αἰτέειν δίκας τοῦ Λεωνίδεω φόνου καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι δὲ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιῆται, ὃς ἐπειδὴ κατέλαβε ἑοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὕψιν τὴν Ξέρξεω ἔλεγε τάδε· Ὁ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμονιοὶ τέ σε καὶ Ἡρακλίδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας ῥυόμενον τὴν Ἑλλάδα. Ὁ δὲ γελᾶσας τε καὶ κατασχὼν πολλὸν χρόνον, ὥς οἱ ἐτύγγανε παρεστώς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον εἶπε· Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὁδε δίκας δώσει τοιαύτας, οἷας ἐκείνοισι
 115 πρέπει. Ὁ μὲν δὴ δεξιόμενος τὸ ρηθὲν ἀπαλλάσσετο, Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος ἐν πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν μέρος ὥς εἰπεῖν.

ὅκον δὲ πορευόμενοι γινώσκον καὶ κατ' οὐστίνας ἀνθρώ-
 πους, τὸν τούτων καρπὸν ἀρπάζοντες ἐσιτέοντο, εἰ δὲ
 καρπὸν μηδένα εὗροιεν, οἱ δὲ τὴν πόλιν τὴν ἐκ τῆς γῆς
 ἀναφυομένην καὶ τῶν δένδρεων τὸν φλοιὸν περιλέπον-
 τες καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσδιον, ὁμοίως τῶν
 τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν· ταῦτα δ'
 ἐποίησεν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν
 καὶ δυσεντερῆ κατ' ὁδὸν διέφθειρε. τοὺς δὲ καὶ νουσήου-
 τας αὐτῶν κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῇσι πόλιν, ἵνα ἐκά-
 στοτε γίνοντο ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, ἐν
 Θεσσαλίῃ τέ τινας καὶ ἐν Σίρῳ τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μα-
 κεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱερὸν ἄρμα καταλιπὼν τοῦ Διὸς, ὅτε
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἤλκυσε, ἀπιδὼν οὐκ ἀπέλαβε, ἀλλὰ δόν-
 τες οἱ Παῖονες τοῖσι Θρηξὶ ἀπαιτέοντος Ξέρξῃ ἐφασαν
 νεμομένας ἀρπασθῆναι ὑπὸ τῶν ἔκω Θρηϊκῶν τῶν περὶ
 τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. Ἐνθα καὶ ὁ τῶν 116
 Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστανικῆς Θρηξί, ἔρ-
 γον ὑπερφυῆς ἐργάσατο. ὅς οὔτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ
 ἐκὼν εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ' οἶχετο ἄνω ἐς τὸ οὐρὸς τὴν
 Ῥοδόπην, τοῖσι τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγέ-
 νετο θηγήσασθαι τὸν πόλεμον, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρ-
 σῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινέες πάντες ἔξ ἑόντες, ἐξώ-
 ρυξε αὐτῶν ὁ πατήρ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τὴν αἰτίην ταύ-
 την. Καὶ οὗτοι μὲν τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον, οἱ δὲ 117
 Πέρσαι ὥς ἐκ τῆς Θρηϊκῆς πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν
 πόρον, ἐπειγόμενοι τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβη-
 σαν ἐς Ἀβυδὸν· τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὗρον ἔτι ἐντετα-
 μένας, ἀλλ' ὑπὸ χειμῶνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὲ
 κατεχόμενοι σιτία τε πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον, οὐ-
 δένα τε κόσμον ἐμπιπλάμενοι καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες
 ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ περιέοντος πολλοί. οἱ δὲ

- 118 λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέονται ἐς Σάρδεις. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὅδε λόγος λεγόμενος, ὥς ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελευνῶν ἐξ Ἀθηνέων ἀπίκετο ἐπ' Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, ἐνθευτέν οὐκ ἐτί ὁδοιπορήσει διεχράτο, ἀλλὰ τὴν μὲν στρατιὴν Ὑδάρνει ἐπιτράπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλησποντον, αὐτὸς δ' ἐπὶ νεὸς Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλώοντα δὲ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυματίν. καὶ διή' μᾶλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι γεμούσης τῆς νεὸς ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συγχῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων· ἐνθαυτα ἐς δεῖμα πεσόντα τὸν βασιλέα εἶρεσθαι βώσαντα τὸν κυβερνήτην, εἰ τις ἐστί σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι· Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, ἣν μὴ τούτων ἀπαλλαγὴ τις γένηται τῶν πολλῶν ἐπιβατέων. καὶ Ξέρξην λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἶπαι· Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε ἔμοι εἶναι ἡ σωτηρίη. Τὸν μὲν ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέαν ἐπικουφισθεῖσαν οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὥς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξην, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέφ στεφάνῳ τὸν κυβερνήτην, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώ-
- 119 λεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός, οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ διὰ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξην, ἐν μυρήσι γνώμῃσι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξουν, μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κόλην νέαν ἑόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρῶτους, τῶν δ' ἑρετέων ἑόντων Φοινίκων ὅπως οὐκ ἂν ἴσον πλήθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται,

ὁδῷ χρεόμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. Μέγα δὲ καὶ τόδε μαρτύριον φαίνεται γὰρ Ξέρ- 120
 ξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἀβδηρα, καὶ ξει-
 νήν τε σφι συνθέμενος καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκι-
 νᾶκή τε χρυσέῳ καὶ τήρῃ χρυσοπάστῳ. καὶ ὥς αὐτοὶ λέ-
 γουσι Ἀβδηρίται, λέγοντες ἔμοιγε οὐδαμῶς πιστά, πρῶ-
 τον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηνέων ὀπίσω, ὥς
 ἐν ἀδείῃ εἶναι. τὰ δὲ Ἀβδηρα ἴδρυται πρὸς τοῦ Ἑλλησ-
 πόντου μᾶλλον ἢ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Ἡϊόνος, ὅθεν
 δὴ μὲν φασὶ ἐπιβῆναι ἐπὶ τὴν νέα.

Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπέλτε οὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν 121
 τὴν Ἄνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον καὶ δηϊώσαντες
 αὐτῶν τὴν χώραν ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμίνα. πρῶτα
 μὲν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριή-
 ρεας τρεῖς Φοινίσσας, τὴν μὲν ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥ-
 περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιου, τὴν δὲ τῷ
 Αἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμίνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδάσαντο
 τὴν ληϊνὴν καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελφοὺς, ἐκ
 τῶν ἐγένετο ἀνδριᾶς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρωτήριον νεὺς,
 εἶναι μέγαθος δυώδεκα πηχέων· ἔστηκε δὲ οὗτος τῇ περ
 ὁ Μακεδῶν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. Πέμψαντες δὲ ἀκρο- 122
 θίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφοὺς ἐπειρώτεον τὸν θεὸν κοι-
 νῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια, ὁ δὲ
 παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγι-
 νητέων δὲ οὐ, ἀλλὰ ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀριστήϊα τῆς ἐν
 Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυθόμενοι ἀνέθεσαν
 ἀστέρας χρυσεούς, οἱ ἐπὶ ἱστοῦ χαλκεοῦ ἐστᾶσι τρεῖς ἐπὶ
 τῆς γωνίης, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσου κρητήρος. Μετὰ δὲ 123
 τὴν διαίρεσιν τῆς ληϊῆς ἐπλωον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν
 ἀριστήϊα δώσοντες τῷ ἀξιώτατῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ
 τὸν πόλεμον τοῦτον. ὥς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ
 διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ,

- τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐν-
θαῦτα πᾶς τις αὐτῶν ἐωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς
ἕκαστος δοκέων ἄριστος γενέσθαι, δεύτερα δὲ οἱ πολλοὶ
συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμou-
νοῦντο, Θεμιστοκλέης δὲ δευτερῇ τοῖσι ὑπερεβάλλετο πολ-
124 λόν. Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων
φθόνῳ, ἀλλ' ἀποπλωόντων ἐκάστων ἐς τὴν ἐωυτῶν ἀκρί-
των, ὅμως Θεμιστοκλέης ἐβώσθη τε καὶ ἔδοξώθη εἶναι
ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλ-
λάδα. ὅτι δὲ νικέων οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι
ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαιμόνα ἀπί-
κετο ἐθέλων τιμηθῆναι. καὶ μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς
μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήϊα μὲν νυν
ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον, σοφίης δὲ καὶ θε-
ξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης. ἔδω-
ρήσαντο δὲ μιν ὅχρῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύοντι. αἰνέ-
σαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀπύοντα τριηκόσιοι Σπαρ-
τιητέων λογάδες, οὗτοι οἵπερ ἱππέες καλέονται, μέχρι
οὗρων τῶν Τεγεγτικῶν, μῦνον δὴ τοῦτον πάντων ἀν-
125 θρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Σπαρτιῆται προέπεμψαν. Ὡς
δὲ ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος ἀπύκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαῦτα
Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμιστο-
κλέος ἐὼν, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, φθόνῳ
καταμαργέων ἐνείκεε τὸν Θεμιστοκλέα, τὴν ἐς Λακεδαί-
μονα ἄπιξιν προφέρων, ὥς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι τὰ γέ-
ρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἐωυτόν. ὁ δὲ,
ἐπεῖτε οὐκ ἐπαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε·
Οὔτω ἔχει τοι· οὐτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ἐτιμήθην
οὔτω πρὸς Σπαρτιητέων, οὐτ' ἂν σύ, ὦνδρωπε, ἐὼν
'Αθηναῖος.
- 126 Ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ ὁ
Φαρνάκεος ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθε ἐὼν, ἐκ

δὲ τῶν Πλαταιικῶν καὶ μᾶλλον ἐτι γενόμενος, ἔχων ὃς
 μυριάδας στρατοῦ τοῦ Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπεμπε
 βασιλέα μέχρι τοῦ πόρου. ὥς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ
 δὲ ὁπίσω πορευόμενος κατὰ τὴν Παλλήνην ἐγίνετο, ἅτε
 Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μα-
 κεδονίην καὶ οὐδέν κω κατατείγοντος ἦκειν ἐς τὸ ἄλλο
 στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίου ἐντυχὼν ἀπεστεῶσι Ποτι-
 δαιήτῃσι μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαι σφεας. οἱ γὰρ Ποτι-
 δαιῆται, ὥς βασιλεὺς παρεξηλάσκεε καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι
 Πέρσῃσι οἰχώσκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμίνας, ἐκ τοῦ φα-
 νεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὥς δὲ καὶ ἄλλοι
 οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρτάβαξος ἐπο- 127
 λιώσκεε τὴν Ποτίδαιαν. ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυν-
 θίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ ταύτην ἐπολιώσκεε.
 εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐξ-
 αναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφεας εἶλε πολιορ-
 κέων, κατέσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην, τὴν δὲ πόλιν πα-
 ραδιδοῖ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν καὶ τῷ Χαλ-
 κιδικῷ γένει, καὶ οὕτω Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον. Ἐξε- 128
 λὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαξος τῇ Ποτιδαίῃ ἐντεταμένως
 προσεῖχε, προσέχοντι δὲ οἱ προθύμως συντίθεται προ-
 δοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός, ὅντινα
 μὲν τρόπον ἀρχὴν, ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οὐ γὰρ ὧν λέ-
 γεται, τέλος μέντοι τοιάδε ἐγίνετο· ὅπως βιβλίον γρά-
 ψει ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαξον πέμψαι ἢ
 Ἀρτάβαξος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ τὰς γλυ-
 φίδας περιελίξαντες καὶ περῶσαντες τὸ βιβλίον ἐτό-
 ξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπ' αὐτοῖς δὲ ἐγένετο ὁ Τι-
 μόξεινος προδιδούς τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρ-
 τάβαξος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτῶν τοῦ χωρίου τούτου
 βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὤμον, τὸν δὲ βληθέντα
 περιέδραμε ὁμιλος, οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ, οἱ

- αὐτίκα τὸ τόξον λαβόντες, ὥς ἔμαθον τὸ βιβλίον, ἔφε-
ρον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς· παρῆν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλ-
ληναίων συμμαχίῃ. τοῖσι δὲ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι
τὸ βιβλίον καὶ μαθούσι τὸν αἴτιον τῆς προδοσίης ἔδοξε
μὴ καταπλῆξαι Τιμόξεινον προδοσίῃ τῆς Σκιωναίων πό-
λιος εἵνεκεν, μὴ νομιζοίατο εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετ-
έπειτεν χρόνον αἰεὶ προδόται. Ὁ μὲν δὴ τοιοῦτω τρόπῳ
- 129 ἐπάϊστος ἐγεγόνεε, Ἀρταβάξω δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι
ἐγεγόνεσαν τρεῖς μῆνες, γίνεται ἅμπωτις τῆς θαλάσσης
μεγάλη καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι
τέναγος γενόμενον παρήϊσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὥς δὲ τὰς
δύο μὲν μοῖρας διοδοιπορήκεσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι
ἦσαν, τὰς διελθόντας χρῆν ἔσω εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ.
ἐπῆλθε πλημυρίς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση οὐδαμὰ κω,
ὥς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γενομένη. οἱ μὲν δὴ
νέειν αὐτῶν οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθίροντο, τοὺς δὲ ἐπι-
σταμένους Ποτιδαῖται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλε-
σαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαῖται τῆς τε ῥηχίης καὶ τῆς
πλημυρίδος καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι τόδε, ὅτι
τοῦ Ποσειδέωνος ἐς τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ προ-
αστείῳ ἡσέβησαν οὗτοι τῶν Περσέων, οἵπερ καὶ διεφθά-
ρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες εἴ
λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομένους ἀπῆγε
Ἀρτάβαξος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον.
- 130 Οὗτοι μὲν οἱ προπέμψαντες βασιλέα οὕτω ἐπρῆξαν,
ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Δέρξεω περιγεγόμενος, ὥς προσέμιξε τῇ
Ἀσίῃ φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος καὶ βασιλέα τε καὶ τὴν στρα-
τιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἀβυδον, ἔχειμέ-
ρισε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ ἐπιλάμψαντος πρῶτος συνελέγετο
ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν καὶ ἔχειμέρισαν αὐτοῦ. Περ-
σέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖνες ἐπεβάτεον, στρατηγοὶ
δὲ σφι ἐπῆλθον Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίον καὶ Ἀρταῦν-

της ὁ Ἀρταχάϊον· συνῆρχε δὲ τοῦτοις καὶ ἀδελφιδέος αὐτοῦ Ἀρταῦντεω προσελομένου Ἰθαμίτρης. ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προήϊσαν ἀνωτέρω τὸ πρὸς ἐσπέρας, οὐδ' ἐπηνάγκαζε οὐδὲ εἰς, ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νέας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσεδέκοντο τοὺς Ἕλληνας ἐλεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποκρήσειν σφι τὴν ἑωυτῶν φυλάσσειν, σταθμεύμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμίως, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν ἐσσωμένοι ἦσαν τῷ θυμῷ, πεξῇ δὲ ἐδόκεον πολλὸν κρατήσειν τὸν Μαρδόκιον. εἶντες δὲ ἐν Σάμῳ ἅμα μὲν ἐβουλεύοντο, εἴ τι δυνατάτο κακὸν τοὺς πολεμίους ποιεῖν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούσκειν, ὅκη πεσέεται τὰ Μαρδονίου πράγματα. Τοὺς δὲ Ἕλληνας τό τε ἕα γινόμενον ἤγειρε καὶ Μαρδόκιος ἐν Θεσσαλίῃ ἑών. ὁ μὲν δὴ πεξὸς οὐκῶ συνελέγετο, ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκετο ἐς Αἰγίναν, νέας ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος τοῦ Ἠγησίλεω τοῦ Ἰπποκρατίδεω τοῦ Λευτυχίδεω τοῦ Ἀναξίλεω τοῦ Ἀρχιδήμου τοῦ Ἀναξανδρίδεω τοῦ Θεοπόμπου τοῦ Νικάνδρου τοῦ Χαρίλλου τοῦ Εὐνόμου τοῦ Πολυδέκτεω τοῦ Πρυτάνιος τοῦ Εὐρυφῶντος τοῦ Προκλέος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, ἑὼν τῆς ἐτέρης οἰκίης τῶν βασιλέων. οὗτοι πάντες, πλην τῶν θυῶν τῶν μετὰ Λευτυχίδην πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἐγένοντο Σπάρτης. Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγηε Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρουος. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἰγίναν 132 πᾶσαι αἱ νέες, ἀπίκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, οἳ καὶ ἐς Σπάρτην ὀλίγω πρότερον τούτων ἀπικόμενοι ἐδέοντο Λακεδαιμονίῳν ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην· τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιληΐδεω ἦν. οἳ στα-

- σιῶται σφίσι γεγόμενοι ἐπεβούλευον θάνατον Στράττι τῷ Χίου τυράννῳ, ἐόντες ἀρχὴν ἐπὶ· ἐπιβουλεύοντες δὲ ὥς φανεροὶ ἐγένοντο ἐξευέικαντος τὴν ἐπιχείρησιν ἐνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὲ οἱ λοιποὶ ἔξ ἐόντες ὑπὲρ ἐξέσχον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην τε ἀπίκοντο καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἰγίναν, τῶν Ἑλλήνων θεόμενοι καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἱ προήγαγον αὐτοὺς μόγισ μέχρι Ἀήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἑλλήσι οὔτε τῶν χώρων ἐοῦσι ἐμπείροισι, στρατιῆς τε πάντα πλέα ἐδόκει εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἠπιστάτο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιοῦτο ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἐσπέρας ἀνωτέρω Σάμου μὴ τολμᾶν καταπλῶσαι καταρρωδηκότας, τοὺς δὲ Ἕλληνας χρηζόντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἡῶ κατωτέρω Ἀήλου. οὐ-
- 133 τῷ δέος τὸ μέσον ἐφύλασσε σφεων. Οἱ μὲν δὲ Ἕλληνες ἐπλουν ἐς τὴν Ἀήλον, Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεόμενος ἔπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπεία γένος, τῷ οὐνομα ἦν Μῦς, ἐντελάμενος πανταχῇ μιν χρησόμενον ἔλθειν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι. ὅ τι μὲν βουλόμενος ἐκμαθεῖν πρὸς τῶν χρηστηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐ γὰρ ὧν λέγεται· δοκέω δ' ἐγωγε περὶ τῶν παρῶντων
- 134 προημάτων καὶ οὐκ ἄλλων πέρι πέμψαι. Οὗτος ὁ Μῦς ἐς τε Λεβάδειαν φαίνεται ἀπικόμενος καὶ μισθῷ πείσας τῶν ἐπιχωρίων ἄνδρα καταβῆναι παρὰ Τροφώνιον, καὶ ἐς Ἄβας τὰς Φωκίων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον. καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο ἔστι δὲ, κατὰ περ ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱεροῖσι αὐτόθι χρηστηριάξασθαι, τοῦτο δὲ ξεινόν τινα καὶ οὐ Θηβαίων χορήμασι πείσας κατεκόλμησε ἐς Ἀμφιάρεω. Θηβαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι διὰ τόδε· ἐκέλευσέ σφας ὁ Ἀμφιάρεως διὰ χρηστηρίων ποιεύμενος

ὁκότερα βούλονται ἐλέσθαι τούτων, ἐωυτῷ ἢ ἅτε μάντι
 χρέεσθαι ἢ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἑτέρου ἀπεχομένους· οἱ δὲ
 σύμμαχόν μιν εἵλοντο εἶναι. διὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θη-
 βαίων οὐδενὶ αὐτόθι ἐγκατακοιμηθῆναι. Τόδε δὲ θῶμά 135
 μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων, ἐλθεῖν ἄρα
 τὸν Εὐρώπέα Μῦν, περιστρωφεόμενον πάντα τὰ χρηστή-
 ρια, καὶ ἐς τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος. τοῦτο δὲ
 τὸ ἱρὸν καλεῖται μὲν Πτώον, ἐστὶ δὲ Θηβαίων, κέεται δὲ
 ὑπὲρ τῆς Κωπαίδος λίμνης πρὸς οὐρεὶ ἀγχοτάτῳ Ἀκραι-
 φίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεῖτε παρελθεῖν τὸν κα-
 λεόμενον τοῦτον Μῦν, ἔπεσθαι οἱ τῶν ἀστῶν αἰρετοὺς
 ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ὡς ἀπογραφομένους τὰ θε-
 σπιεῖν ἐμελλε. καὶ πρόκατε τὸν πρόμαντιν βαρβάρῳ
 γλώσση χρῶν καὶ τοὺς μὲν ἐπομένους τῶν Θηβαίων ἐν
 θώματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλ-
 λάδος, οὐδὲ ἔχειν ὅ τι χρῆσονται τῷ παρόντι πρήγματι,
 τὸν δὲ Εὐρώπέα Νῦν ἐξαργάσαντα παρ' αὐτῶν τὴν ἐφέ-
 ροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γράφειν
 ἐς αὐτήν, φάναι δὲ Καρίῃ μιν γλώσση χρῶν, συγγραψά-
 μενον δὲ οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην. Μαρδόνιος δὲ 136
 ἐπιλεξάμενος ὅ τι δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρηστήρια, μετὰ ταῦ-
 τα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας Ἀλέξανδρου τὸν Ἀμύντεω
 ἄνδρα Μακεδόνα, ἅμα μὲν ὅτι οἱ προσκηδῆες οἱ Πέρσαι
 ἦσαν Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ
 θυγατέρα, Βουβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγε-
 ρόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὖνομα τοῦ μη-
 τροπάτορος, τῷ δὴ ἐκ βασιλέως τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλά-
 βανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι, ἅμα δὲ ὁ Μαρδόνιος πυ-
 θόμενος ὅτι πρόξενός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος
 ἔπεμπε. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσ-
 κτήσεσθαι, λῶν τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκι-
 μον, τὰ τε κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθή-

ματα κατεργασαμένους μάλιστα Ἀθηναίους ἡπίστατο. τούτων δὲ προσγενομένων κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν, τάπερ ἂν καὶ ἦν, πεξῆ τε ἐδόκεε πολλὸν εἶναι κρέσσων. οὕτω τε ἐλογίζετο κατ' ὑπερθεῖ οἱ τὰ πρήγματα ἐσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι, συμβουλευόντα σύμμαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὲ πειθόμενος ἐπεμπε.

- 137 ΤΟΤ ΔΕ Ἀλεξάνδρου τούτου ἑβδομος γενέτωρ Περδικκῆς ἐστὶ ὁ κτησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρώπῳ τοιῷδε· ἐξ Ἀργεος ἔφυγον ἐς Ἴλλυριοὺς τῶν Τημένου ἀπορόνων τρεῖς ἀδελφεοί, Γανάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδικκῆς, ἐκ δὲ Ἴλλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθαῦτα δὲ ἐδήτενον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βοῦς, ὁ δὲ νεώτατος αὐτῶν Περδικκῆς τὰ λεπτά τῶν προβάτων. ἦσαν δὲ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μόνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλέως αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἐπέσσε. ὅπως δὲ ὀπτῶτο ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητός, τοῦ Περδικκῆω, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ ταῦτό τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσηλθε αὐτίκα ὡς εἴη τέρας καὶ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας δὲ τοὺς θήτας προηγόρευέ σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιοι εἶναι ἀπολαβόντες οὕτω ἐξιέναι. ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς τοῦ μισθοῦ περὶ ἀκούσας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν καπνοδόκην ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε θεοβλαβὴς γενόμενος· Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι, δέξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὲ Γανάνης τε καὶ ὁ Ἀέροπος οἱ πρεσβύτεροι ἔστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦτα, ὁ δὲ παῖς, ἐτύγγανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τάδε, Δεκόμεθα, ὦ βασιλεῦ, τὰ διδοῖς, περι-

γραφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον, περιγράφας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τρεῖς ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου, ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ' ἐκείνου. Οἱ μὲν δὴ 138 ἀπήλσαν, τῷ δὲ βασιλεῖ σημαίνει τις τῶν παρέδρων, οἷόν τι χρῆμα ποιήσῃς ὁ παῖς καὶ ὡς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ ὄξυνθεις πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. ποταμὸς δὲ ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀπ' Ἀργεος ἀπόγονοι σωτῆρι. οὗτος, ἐπεὶ τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐρρῦν ὥστε τοὺς ἱππέας μὴ οἴους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης οἰκήσαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίου, ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑκαστον ἔχον ἐξήκοντα φύλλα, ὁδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοισι καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἦλθ, ὡς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων οὗρος κέεται, Βέρμιον οὖνομα, ἄβακον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεόμενοι, ὡς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίην. Ἀπὸ 139 τούτου δὴ τοῦ Περδίκκew Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγεγόνεε. Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος, Ἀμύντης δὲ Ἀλκέτεω, Ἀλκέτεω δὲ πατὴρ ἦν Ἀέροπος, τοῦ δὲ Φίλιππος, Φιλίππου δὲ Ἀργαῖος, τοῦ δὲ Περδίκκης ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν.

Ἐγεγόνεε μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, ὡς δὲ 140 ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρκονίου, α) ἔλεγε τάδε. Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρκόνιος τάδε λέγει. Ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέως λέγουσα οὕτω. Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετλήμι. νῦν τε ὧδε, Μαρκόνιε, ποίεε. τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλῆσθων αὐτοῖ, ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, εἰόντες αὐτόνομοι. ἰδρά τε πάν-

τα σφι, ἣν δὴ βούλωνται γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθω-
 σον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως
 ἔχει μοι ποιεῖν ταῦτα, ἣν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένη-
 ται. λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασι-
 λεί ἀνταειρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε, οὔτε οἶοί
 τέ ἐστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. εἰδετε μὲν γὰρ τῆς
 Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλήθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθά-
 νεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε
 καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλαισθε καὶ νικήσητε, τοῦ περ ὑμῖν
 οὐδενίᾳ ἐλπίς εἴπερ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολ-
 λαπλησίη. μὴ ὦν βούλεσθε παρισεύμενοι βασιλεῖ στέ-
 ρεσθαι μὲν τῆς χώρας, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν,
 ἀλλὰ καταλύσασθε. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσα-
 σθαι βασιλέος ταύτῃ ὥρμημένου. ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν
 β) ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης. Μαρ-
 δόνως μὲν ταῦτα, ὃ Ἀθηναῖοι, ἐντελείατό μοι εἰπεῖν
 πρὸς ὑμέας. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνυΐης τῆς πρὸς ὑμέας ἐοῦ-
 σης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω· οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμά-
 θοιτε, προσσχηρῆζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐνο-
 ρέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἷοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον
 πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρεον τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν
 κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύνα-
 μιν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεῖρ ὑπερμήκης.
 ἦν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προτείνοντων ἐπ'
 οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ
 τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεὶ τε
 φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν
 κεκτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦ-
 τα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς
 ἀμαρτάδας ἀπιεῖς ἐθέλει φίλος γενέσθαι. Ἀλέξανδρος
 141 μὲν ταῦτα ἔλεξε, Λακεδαιμόνιοι δὲ, πυθόμενοι ἥκειν
 Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθήνας ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ

Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων ὡς σφραγς χρῶν
 ἔστι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοπον-
 νήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἐδείσαν
 μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τέ σφι ἐδοξε
 πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε ὁμοῦ σφέων
 γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανεμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι
 διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἐμελλον Λακεδαιμόνιοι
 πεύσεσθαι ἤκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμο-
 λογίῃ, πυθόμενοι τε πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. ἐπί-
 τηδες ὦν ἐποίευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοις
 τὴν ἐωντῶν γνώμην. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξαν- 142
 δρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι·
 Ἡμέας δὲ ἐπεμψαν Λακεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων
 μήτε νεώτερον ποιεῖν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λό-
 γους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον
 οὐδαμῶς, οὔτε κόσμον φέρον οὐ τί γε ἄλλοισι Ἑλλήνων
 οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥκιστα πολλῶν
 εἵνεκεν· ἡγείρατε γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν
 ἡμέων βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆς ὁ ἄγων
 ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως
 .ε τοῦτων ἀπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι
 Ἑλλήσι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οἵτινες αἰεὶ καὶ
 τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.
 πιεζομένοις μὲντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν
 ἐστερήθητε διζῶν ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη
 πολλόν. ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ οἱ
 σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναικάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον
 ἄχρηστα οἰκετῶν ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέφειν, ἔστ' ἂν ὁ
 πόλεμος ὅδε συνεστήκη. μηδὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μα-
 κεδὼν ἀναγνώσῃ, λεήνας τὸν Μαρδονίου λόγον. τούτω
 μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί, τύραννος γὰρ ἐὼν τυράννην
 συγκατεργάζεται, ὑμῖν δὲ γε οὐ ποιητέα, εἰ περ εὖ τυγ-

- χάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι ὡς βαρβάροισι ἐστὶ
 143 οὔτε πιστὸν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν. Ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγε-
 λοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τά-
 δε· Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη
 ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἢ περ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό
 γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίας γλιχόμενοι ἀμυνεό-
 μεθα οὕτω, ὅπως ἂν καὶ δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τῷ
 βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πείρεο ἀναπεῖθαι οὔτε ἡμεῖς
 πεισόμεθα. νῦν δὲ ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ, ὥς Ἀθηναῖοι
 λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ τῇ καὶ νῦν
 ἔρχεται, μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσι
 τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι
 ἥρωσι, τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίαν ὅπιν ἔχων ἐνέπρησε τοὺς τε
 οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σὺ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων
 τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ
 ὑπουργεῖν ἀθέμιτα ἔρδειν παραίνεε. οὐ γὰρ σε βουλό-
 μεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν, ἐόντα πρό-
 144 ξεινόν τε καὶ φίλον. Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπε-
 κρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε·
 Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρ-
 βάρῳ κάρτα ἀνθρωπῆτον ἦν. ἀτὰρ αἰσχροῦς γε οἴκατε
 ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωθῆσαι, ὅτι
 οὔτε χρυσὸς ἐστὶ γῆς οὐδαμῶδι τοσοῦτος οὔτε χώρα κάλ-
 λει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέ-
 λοιμεν ἂν μηδίσαντες καταδουλώσαι τὴν Ἑλλάδα. πολλὰ
 τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποι-
 εῖν, μηδ' ἦν ἐθέλωμεν· πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν
 θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ
 συγκεχωσμένα, τοῖσι ἡμέας ἀναγκάως ἔχει τιμωρῆειν ἐς
 τὰ μέγιστα μᾶλλον ἢ περ ὁμολογῆειν τῷ ταῦτα ἐργασαμέ-
 νῳ, αὐτίς δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἐὼν ὁμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσ-
 σον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσαίαι ἡθεά τε ὁμό-

τροπα, τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. ἐπίστασθί τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἰς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν πρόνοιαν τὴν ἐς ἡμέας ἐοῦσαν, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται, ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅπως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας. νῦν δὲ, ὡς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε. ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἐκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέραν, ἀλλ' ἐπεὰν τάχιστα πύδῃται τὴν ἀγγελίην ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκείνος ἡμέων προσεδέετο. πρὶν ὧν παρεῖναι ἐκείνου ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρὸς ἐστὶ προβωθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην. Οἱ μὲν ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΕΩΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ δὲ, ὥς οἱ ἀπονοστήσας Ἀλέξανδρος τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμνηε, ὀρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίας ἤγε τὴν στρατιὴν σπουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας· ὅκου δὲ ἐκάστοτε γίνοιτο, τοὺτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίας ἡγεομένοισι οὕτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετέμελε οὐδέν, πολλῷ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσῃ, καὶ συμπροέπεμψε

- τε Θώρηξ ὁ Αθηναῖος Ξέρξην φεύγοντα, καὶ τότε ἐκ τοῦ
 2 φανεροῦ παρήκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπεὶ δὲ
 πορευόμενος γίνεταί ὁ στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι
 κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον καὶ συνεβούλευον αὐτῷ
 λέγοντες ὥς οὐκ εἴη χώρος ἐπιτηδεώτερος ἐνστρατοπε-
 δεύεσθαι ἐκείνου, οὐδὲ ξὼν ἰέναι ἑκαστέρῳ, ἀλλ' αὐτο-
 ἰζόμενον ποιέειν ὅπως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα κατα-
 στρέφεται. κατὰ μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλληνας ὁμοφρο-
 νέοντας, οἵπερ καὶ πάρος ταῦτά ἐγίνωσκον, χαλεπὰ εἶ-
 ναι περιγίνεσθαι καὶ ἅπασιν ἀνθρώποισι· εἰ δὲ ποιήσει
 τὰ ἡμεῖς παραινέομεν, ἔφασαν λέγοντες, ἔξεις ἀπόνω-
 ἅπαντα τὰ ἐκείνων βουλευμάτων. πέμπει χρήματα ἐς τοῦ
 δυναστεύοντος ἀνδρας ἐν τῇσι πόλεσι, πέμπων δὲ τὴν
 Ἑλλάδα διαστήσεις· ἐνθὺτεν δὲ τοὺς μὴ τὰ σὰ φρονέον-
 3 τας ῥηϊδίως μετὰ τῶν στασιωτέων καταστρέψει. Οἱ μὲν
 ταῦτα συνεβούλευον, ὁ δὲ οὐκ ἐπέλθετο, ἀλλὰ οἱ δεινό-
 τισ ἐνέστακτο ἥμερος τὰς Ἀθήνας δευτέρα ἐλεῖν, ἅμα μὲν
 ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα δὲ πυρσοῖσι διὰ νήσων ἐδόκε
 βασιλεῖ δηλώσειν ἔόντι ἐν Σάρδεσι ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὁ
 οὐδὲ τότε ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀττικὴν εὗρε τοὺς Ἀθη-
 ναίους, ἀλλ' ἐν τε Σαλαμῖνι τοὺς πλείστους ἐπυνθάνετο
 εἶναι ἐν τε τῇσι νηυσὶ, αἰρεῖ τε ἐρῆμον τὸ ζῶσιν. ἡ δὲ
 βασιλεὺς αἰρεσίς ἐς τὴν ὑστέρεν τὴν Μαρδονίου ἐπιστρα-
 4 τήν τε δεκάμηνος ἐγένετο. Ἐπεὶ δὲ ἐν Ἀθήνῃσι ἐγένετο
 Μαρδόνιος, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα Μουρυχίδην ἄνδρα Ἑλ-
 λησπόντιον, φέροντα τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ Ἀλέ-
 ξανδρος ὁ Μακεδὼν τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπόρθμευσ-
 ταῦτα δὲ τὸ δεύτερον ἀπέστελλε προέχων μὲν τῶν Ἀθη-
 ναίων οὐ φιλίας γνώμας, ἐλπίσας δὲ σφεας ὑπήσειν τῇ
 ἀγνωμοσύνῃ ὥς δοριαλώτου ἐούσης πάσης τῆς Ἀττικῆς
 χώρας καὶ ἐούσης ἤδη ὑπ' ἑωυτῷ. τούτων μὲν εἵνεκα
 5 ἀπέπεμψε Μουρυχίδην ἐς Σαλαμῖνα. Ὁ δὲ ἀπικόμενος

ἐπὶ τὴν βουλὴν ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίου. τῶν δὲ βουλευτέων *Ανκίδης* εἶπε γνώμην, ὥς οἱ ἐδόκεε ἄμεινον εἶναι, δεξαμένους τὸν λόγον, τὸν σφι *Μουρυχίδης* προσφέρει, ἐξευεῖλαι ἐς τὸν δῆμον. ὁ μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἀπεφαίνετο, εἴτε δὴ δεδεγμένος χρήματα παρὰ *Μαρδονίου*, εἴτε καὶ ταῦτά οἱ ἤνθανε, Ἀθηναῖοι δὲ αὐτίκα δεινὸν ποιησάμενοι, οἳ τε ἐκ τῆς βουλῆς καὶ οἱ ἔξωθεν, ὥς ἐπύθοντο, περιστάντες *Ανκίδην* κατέλευσαν βάλλοντες, τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον *Μουρυχίδην* ἀπέπεμψαν ἄσινεά. γενομένου δὲ *Θορύβου* ἐν τῇ *Σαλαμῖνι* περὶ τὸν *Ανκίδην*, πυνθάνονται τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, διακελευσαμένη δὲ γυνὴ γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν *Ανκίδεω* οἰκίῃν ἦσαν αὐτοκελές, καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ τέκνα. Ἐς 6 δὲ τὴν *Σαλαμῖνα* διέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὥδε· ἕως μὲν προσεδέκοντο ἐκ τῆς *Πελοποννήσου* στρατὸν ἥξειν τιμωρήσουτά σφι, οἱ δὲ ἔμμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερά τε καὶ σχολαίτερα ἐποίευν, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ *Βοιωτίῃ* ἐλέγετο εἶναι, οὕτω δὴ ὑπεξεκομίσαντό τε πάντα καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς *Σαλαμῖνα*, ἐς *Λακεδαίμονα* τε ἐπεμψαν ἄγγέλους, ἅμα μὲν μεμφομένους τοῖσι *Λακεδαιμονίοις* ὅτι περιεῖδον ἐμβαλόντα τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν ἄλλ' οὐ μετὰ σφεων ἠντίασαν ἐς τὴν *Βοιωτίην*, ἅμα δὲ ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ *Πέρσης* μεταβαλοῦσι δώσειν, προεῖπαι τε ὅτι εἰ μὴ ἀμυνέουσι Ἀθηναίοισι, ὥς καὶ αὐτοὶ τινα ἄλεωρὴν εὐρήσονται. Οἱ 7 γὰρ δὴ *Λακεδαιμόνιοι* ὄρταζόν τε τοῦτον τὸν χρόνον καὶ σφι ἦν *Ῥακύνθια*, περὶ πλείστου δ' ἤγον τὰ τοῦ θεοῦ πορσύνειν. ἅμα δὲ τὸ τειχὸς σφι, τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐτείχεον, καὶ δὴ ἐπάλξις ἐλάμβανε. ὥς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν *Λακεδαίμονα* οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ' Ἀθηνέων, ἅμα ἀρόμενοι ἐκ τε *Μεγάρων* ἄγγέλους καὶ ἐκ *Πλαταίων*, ἔλεγον τάδε

- α) ἐπελθόντες ἐπὶ τοὺς ἑφόρους· Ἐπεμψαν ἡμεῖς Ἀθηναῖοι λέγοντες, ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ Μῆδων τοῦτο μὲν τὴν χώρην ἀποδιδού, τοῦτο δὲ συμμάχους ἐθέλει ἐπ' ἴσῃ τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης, ἐθέλει δὲ καὶ ἄλλην χώρην πρὸς τῇ ἡμετέρῃ διδόναι, τὴν ἂν αὐτοὶ ἐλώμεθα· ἡμεῖς δὲ Δία τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέντες καὶ τὴν Ἑλλάδα δεινὸν ποιεύμενοι προδοῦναι οὐ καταινέσαμεν, ἀλλὰ ἀπειπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ καταπροδιδόμενοι ἐπιστάμενοί τε ὅτι κερδαλεωτέρον ἐστὶ ὁμολογῆεν τῷ Πέρσῃ μᾶλλον ἢ περ πολεμέειν· οὐ μὲν οὐδὲ ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἀπ' ἡμεῶν
- β) οὕτω ἀκίβδηλον ἐὼν νέμεται ἐπὶ τοὺς Ἑλλήνας. Τρεῖς δὲ ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐπειτὲ ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρόνημα σαφέως, ὅτι οὐδαμὰ προδώσομεν τὴν Ἑλλάδα, καὶ διότι τεῖχος ὑμῖν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλαννόμενον ἐν τέλει ἐστὶ, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ποιέεσθε, συνθέμενοί τε ἡμῖν τὸν Πέρσην ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν Βοιωτίην προδεδώκατε, περιείδετέ τε ἐσβαλόντα ἐς τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς μὲν νυν τὸ παρεὸν Ἀθηναῖοι ὑμῖν μὴ νίλουσι· οὐ γὰρ ἐποιήσατε ἐπιτηδέως· νῦν δὲ ὅτι τάχος στρατιὴν ἅμα ἡμῖν ἐκέλευσαν ὑμέας ἐκπέμπειν, ὥς ἂν τὸν βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀττικῇ. ἐπειδὴ γὰρ ἡμάρτομεν τῆς Βοιωτίας, τῆς γε ἡμετέρας ἐπιτηδεωτάτον ἐστὶ
- 8 ἐμμάχεσθαι τὸ Θριάσιον πεδῖον. Ὡς δὲ ἄρα ἤκουσαν οἱ ἑφοροὶ ταῦτα, ἀνεβάλλοντο ἐς τὴν ὑστεραίην ὑποκρίνασθαι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς τὴν ἐτέρην. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίησαν, ἕξ ἡμέρας ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεον σπουδῇ ἔχοντες πολλὴν πάντες Πελοποννήσιοι, καὶ σφι ἦν πρὸς τέλος. οὐδ' ἔχω εἶπαι τὸ αἴτιον, διότι ἀπικόμενον μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνοιο ἐς Ἀθήνας σπουδῇ με-

γάλην ἐποιήσαντο μὴ μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὦρην ἐποιήσαντο οὐδεμίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμός σφι ἔτε-
 τείχιστο καὶ ἐδόκεον Ἀθηναίων ἐτι δέεσθαι οὐδέν· ὅτε
 δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀττικὴν, οὐκ ἂν ἐτε-
 τείχιστο, ἐργάζοντο δὲ μεγάλως καταρρωδηκότες τοὺς
 Πέρσας. Τέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ ἐξόδου τῶν
 Σπαρτιητέων ἐγένετο τοιοῦσδε· τῇ προτεραίῃ τῆς
 ἱστάτης καταστάσιος μελλούσης ἐσεσθαι Χίλεος ἀνὴρ Τε-
 γεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαιμόνι μέγιστα ξείνων, τῶν
 ἐφόρων ἐπύθτετο πάντα λόγον, τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλε-
 γον. ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος ἔλεγε ἄρα σφι τάδε· Οὐτῶ
 ἔχει, ἄνδρες ἔφοροι· Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων,
 τῷ δὲ βαρβάρῳ συμμάχων, καίπερ τείχεος διὰ τοῦ Ἰσθ-
 μοῦ ἐληλαμένον κρατεροῦ, μεγάλαι κλισιάδες ἀναπε-
 πτέαται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' ἐσακού-
 σατε, πρὶν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δοῖαι σφάλμα τῇ Ἑλλάδι
 φέρον. Ὁ μὲν σφι ταῦτα συνεβούλευε, οἱ δὲ φρενὶ λα-
 βόντες τὸν λόγον αὐτίκα, φράσαντες οὐδὲν τοῖσι ἀγγέ-
 λουσιν τοῖσι ἀπιγμένοις ἀπὸ τῶν πολίων, νυκτὸς ἐτι ἐκ-
 πέμπουσι πεντακισχίλους Σπαρτιητέων καὶ ἐπὶ περὶ
 ἕκαστον τάξαντες τῶν εἰλώτων, Πausανίῃ τῷ Κλεόμ-
 βρότου ἐπιτρέψαντες ἐξάγειν. ἐγένετο μὲν νυν ἡ ἡγεμο-
 νίῃ Πλειστιάρχον τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν ἦν ἐτι παῖς,
 ὁ δὲ τούτου ἐπίτροπός τε καὶ ἀνεψιός. Κλεόμβροτος γὰρ
 ὁ Πausανίεω μὲν πατήρ, Ἀναξανδρίδεω δὲ παῖς, οὐκέτι
 περιῆν, ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν
 τὸ τεῖχος δείμασαν μετὰ ταῦτα οὐ πολλὸν χρόνον τινα
 βιοὺς ἀπέθανε. ἀπῆγε δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος
 ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ διὰ τόδε· θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ
 ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαιρέεται δὲ ἑωυτῷ
 Πausανίης Εὐρυνάνακτα τὸν Δωριέος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα
 τῆς αὐτῆς. Οἱ μὲν δὴ σὺν Πausανίῃ ἐξεληλύθεσαν ἔξω

- 11 Σπάρτης, οἱ δὲ ἄγγελοι, ὥς ἡμέρη ἐγεγόνεε, οὐδὲν εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου ἐπῆλθον ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόφῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἐσωτοῦ ἑκαστός· ἐπελθόντες δὲ ἔλεγον τάδε· Ὑμεῖς μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τῇδε μένοντες Ὑακίνθιά τε ἄγετε καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς συμμάχους· Ἀθηναῖοι δὲ ὥς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμέων, χῆτι τε συμμάχων, καταλύσονται τῷ Πέρσῃ οὕτω, ὅπως ἂν δύνωνται. καταλυσάμενοι δέ· δῆλα γὰρ ὅτι σύμμαχοι βασιλέος γινόμεσθα. συστρατευσόμεσθα ἐπὶ τὴν ἂν ἐκαῖνοι ἐξηγέωνται. ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε, ὅκοιόν ἂν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἐκβαίῃ. Ταῦτα λεγόντων τῶν ἀγγέλων οἱ ἐφοροὶ εἶπαν ἐπ' ὄρκου καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὁρεστείῳ στείχοντας ἐπὶ τοὺς ξείνους· ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ ὥς οὐκ εἰδότες ἐπειρώτεον τὸ λεγόμενον, ἐπειρόμενοι δὲ ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐόν, ὥστε ἐν θώματι γενόμενοι ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες· σὺν δὲ σφι τῶν περριοίκων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὀπλῖται τῷ τούτῳ ἐπόλευν.
- 12 Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἠπείροντο, Ἀργεῖοι δὲ ἐπέετα τάχιστα ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Παισανίῳ ἐξεληλυθότας ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα τῶν ἡμεροδρομῶν ἀνευρόντες τὸν ἀριστον ἐς τὴν Ἀττικὴν, πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑποδεξάμενοι στήσειν τὸν Σπαρτιάτην μὴ ἐξιέναι. ὅς ἐπέετα ἀπῆκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε· Μαρδόνιε, ἐπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσσοντά τοι, ὅτι ἐκ Λακεδαιμόνος ἐξελήλυθε ἡ νεότης, καὶ ὥς οὐ δυνατοὶ αὐτὴν ἴσχειν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγχανε εὖ βουλευόμενος. Ὁ μὲν δὴ εἶπας ταῦτα ἀπαλλάσσετο
- 13 ὅπισω, Μαρδόνιος δὲ οὐδαμῶς ἐτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὥς ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νυν ἡ πυνθέσθαι, ἀνεκώχευε ἐθέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων,

ὁκοίον τι ποιήσουσι, καὶ οὔτε ἐπήμαινε οὔτε εἰσίνετο γῆν
 τὴν Ἀττικὴν, ἐλπίζων διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογή-
 σειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπειθε, πυθόμενος τὸν πάντα
 λόγον, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Πανσανιῶ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἐμ-
 βαλεῖν ὑπεξεχώρει ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἰ κού-
 τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων ἢ τῶν ἱρῶν,
 πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας. ἐξήλανε δὲ τῶνδε εἰ-
 νέκεν, ὅτι οὔτε ἱππασίμῃ ἢ χώρῃ ἦν ἡ Ἀττικὴ, εἰ τε νι-
 κῶτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν, ὅτι μὴ κατὰ στεινόν,
 ὥστε καὶ ὀλίγους σφέας ἀνθρώπους ἰσχεῖν. ἐβουλεύετο
 ὦν ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας συμβαλεῖν πρὸς πόλιν τε
 φιλήν καὶ χώρην ἱππασίμω. Μαρδόνιος μὲν δὴ ὑπεξεχώ- 14
 ρεε, ἥδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ εἶναι αὐτῷ ἤλθε ἀγγελίη πρῶτο-
 μου ἄλλην στρατιὴν ἤκειν ἐς Μέγαρα, Λακεδαιμονίων
 χιλίους. πυθόμενος δὲ ταῦτα ἐβουλεύετο, ἐθέλων, εἰ κως
 τούτους πρῶτον ἔλοι. ὑποστρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἤγε
 ἐπὶ τὰ Μέγαρα· ἡ δὲ ἵππος προελθοῦσα κατιππάσατο
 χώραν τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἐκαστάτω τῆς Εὐ-
 ρώπης τὸ πρὸς ἥλιον δύνοντος ἡ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ
 ἀπίκετο. Μετὰ δὲ ταῦτα Μαρδονίῳ ἤκε ἀγγελίη, ὥς ἄλεις 15
 εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἰσθμῷ. οὕτω δὴ ὀπίσω ἐπο-
 ρεῦετο διὰ Δεκελείης. οἱ γὰρ βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο
 τοὺς προσχώρους τῶν Ἀσωπίων, οὗτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν
 ἡγόντο ἐς Σφενδαλέας, ἐνθεύτεν δὲ ἐς Τανάγραν. ἐν
 Τανάγρα δὲ νύκτα ἐναντιστάμενος καὶ τραπόμενος τῇ
 ὑστεραίῃ ἐς Σκῶλον ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ
 τῶν Θηβαίων καίπερ μηδιζόντων ἔκειρε τοὺς χώρους,
 οὔτι κατὰ ἐχθὸς αὐτῶν, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκῆς μεγάλης ἐχθό-
 μενος, βουλόμενος ἐρυμὰ τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι,
 καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνειν ὁκοίον τι ἐθέλοι, κρη-
 σφύγγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατό-
 πιδον ἀρξάμενον ἀπὸ Ἐρυθρέων παρὰ Τισιάς, κατέτεινε

δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν τε-
ταγμένον. οὐ μέντοι τό γε τεῖχος τοσοῦτο ἐποιέετο, ἀλλ'
ὥς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστα κη μέτωπον ἕκαστον. ἐχόν-
των δὲ τὸν πόρον τοῦτον τῶν βαρβάρων Ἀτταγῖνος ὁ
Φρύωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασάμενος μεγάλως
ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτὸν τε Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα
Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες δὲ οὗτοι εἶπον-
16 το. ἦν δὲ τὸ δεῖπνόν ποιούμενον ἐν Θήβῃσι. Τάδε δὲ
ἦδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρου, ἀνδρὸς μὲν Ὀρχο-
μενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ
Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγῖνου ἐπὶ τὸ
δεῖπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἀνδρας πεν-
τήκοντα καὶ σφρων οὐ χωρὶς ἑκατέρους κλίνειν, ἀλλὰ Πέρ-
σῃν τε καὶ Θηβαίων ἐν κλίνῃ ἑκάστη. ὥς δὲ ἀπὸ δεῖπνου
ἦσαν, διαπινόντων τὸν Πέρσῃν τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα
γλῶσσαν λέντα εἶρεσθαι αὐτὸν ὁποδαπὸς ἐστί, αὐτὸς δὲ
ὑποκρίνασθαι ὥς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν· Ἐπεὶ
νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημό-
συνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι ἐθέλω, ἵνα καὶ
προειδῶς αὐτὸς περὶ σεαυτοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμ-
φέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς δαινυμένους Πέρσας καὶ τὸν
στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ στρατοπεδεύομε-
νον; τούτων πάντων ὅψαι ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόν-
τος ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους. Ταῦτά τε ἅμα
τὸν Πέρσῃν λέγειν καὶ μετιέναι πολλὰ τῶν θακρῶν. αὐ-
τὸς δὲ θαυμάσας τὸν λόγον εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· Οὐκῶν
Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεῶν ἐστί λέγειν καὶ τοῖσι μετ' ἐκεί-
νον ἐν αἰνῇ εἰῶσι Περσέων. Τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἰπεῖν·
Ξεῖνε, ὃ τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀμήχανον ἀπο-
τρέψαι ἀνθρώπων· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πεί-
θεσθαι οὐδεὶς. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι
ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη δὲ ὁδύνῃ ἐστὶ

τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὐτῇ, πολλὰ φρονέοντα μηδενὸς κρα-
 τέειν. Ταῦτα μὲν τοῦ Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον,
 καὶ τάδε πρὸς τούτοις, ὥς αὐτὸς αὐτίκα λέγοι ταῦτα
 πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν
 μάχην. Μαρδονίου δὲ ἐν τῇ Βοιωτῇ στρατοπεδευομένου 17
 οἱ μὲν ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν καὶ συνεσέ-
 βαλον ἐς Ἀθήνας, ὅσοι περ ἐμῆδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ
 οἰκημένων, μῦνοι δὲ Φωκέες οὐ συνεσέβαλον· ἐμῆδιζον
 γὰρ δὴ σφόδρα καλοῦντο οὐκ ἐκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης.
 ἡμέρῃσι δὲ οὐ πολλῇσι μετὰ τὴν ἀπιξιν τὴν ἐς Θήβας
 ὕστερον ἦλθον αὐτῶν ὑπλῖται χίλιοι· ἦγε δὲ αὐτοὺς Ἀρ-
 μοκυδῆς ἀνὴρ τῶν ἀστῶν δοκιμώτατος. ἐπεὶ δὲ ἀπίκατο
 καὶ οὗτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος ἱππέας ἐκέλευσε
 σφείας ἐπ' ἐωυτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ὥς δὲ ἐποίησαν
 ταῦτα, αὐτίκα παρῆν ἡ ἵππος ἅπασα, μετὰ δὲ ταῦτα διεξ-
 ῆλθε μὲν διὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μετὰ
 Μήδων ἐόντος φήμῃ ὥς κατακοντιέει σφέας, διεξῆλθε δὲ
 δι' αὐτῶν Φωκίων τῶν τοῦτο. ἐνθα δὴ σφι ὁ στρατη-
 γὸς Ἀρμοκυδῆς παραίνεε λέγων τοιαύδε· Ὁ Φωκέες, πρό-
 δηλα γάρ, ὅτι ἡμέας οὗτοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι προ-
 ὀπτῶ θανάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσσαλῶν,
 ὥς ἐγὼ εἰκάσω, νῦν ἄνδρα πάντα τινὰ ὑμέων χρεῶν
 ἔστι γενέσθαι ἀγαθόν. κρέσσον γὰρ ποιεῦντάς τι καὶ
 ἄμυνομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα, ἢ περ παρέχοντας
 διαφθαρῆναι αἰσχίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω τις αὐτῶν ὅτι
 ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἑλλήσι ἀνδράσι φόνον ἐρραψάν. Ὁ 18
 μὲν ὧν ταῦτα παραίνεε, οἱ δὲ ἱππέες ἐπεῖτε σφείας ἐκ-
 κλώσαντο, ἐπήλαυνον ὥς ἀπολέοντες, καὶ δὴ διετεί-
 νοντο τὰ βέλεα ὥς ἀπήσοντες, καὶ κού τις καὶ ἀπῆκε. καὶ
 οἱ ἀντίοι ἔστασαν, πάντῃ συστρέψαντες ἐωυτοὺς καὶ πυ-
 κνώσαντες ὥς μάλιστα. ἐνθαῦτα οἱ ἱππῶται ὑπέστρεφον
 καὶ ἀπήλαυνον ὀπίσω, οὐκ ἔχω δ' ἀτρεκέως εἰπεῖν οὔτε

- εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς Φωκέας δεηθέντωνν Θεο-
 σαλῶν, ἐπεὶ δὲ ὥρων πρὸς ἀλέξῃσιν τραπομένους, δει-
 σαντες μὴ καὶ σφίσι γένηται τρώματα, οὕτω δὴ ἀπήλαυ-
 νον ὀπίσω ὥς γάρ σφι ἐνετείλατο Μαρδόκιος, οὐτ' εἰ
 αὐτῶν πειρηθῆναι ἠθέλησε εἰ τι ἀλκῆς μετέχουσι. ὥς δὲ
 ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ ἱππῶται, πέμψας Μαρδόκιος κήρυκα
 ἔλεγε τάδε· Φαρσέετε, ὦ Φωκέες. ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε
 ἔδοντες ἀγαθοί, οὐκ ὥς ἐγὼ ἐπυνθανόμην. καὶ νῦν προ-
 θύμως φέρετε τὸν πόλεμον τοῦτον· εὐεργεσίῃσι γὰρ οὐ
 νικῆσετε οὔτε ὦν ἐμὲ οὔτε βασιλέα. Τὰ περὶ Φωκέων μὲν
 19 ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Λακεδαιμόνιοι δὲ ὥς ἐς τὸν Ἰσθμὸν
 ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυνθανόμενοι δὲ
 ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἦνδανε,
 οἱ δὲ καὶ ὀρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ ἐδικαίουν
 λείπεσθαι τῆς ἐξόδου Λακεδαιμονίων. ἐκ δὴ ὦν τοῦ
 Ἰσθμοῦ καλλιρησάντων τῶν ἱσθμῶν ἐπορεύοντο πάντες,
 καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσίνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθαῦτα
 ἱερά, ὥς σφι ἐκαλλίβεε, τὸ πρόσω ἐπορεύοντο, Ἀθηναῖοι
 δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγνέ-
 τες δὲ ἐν Ἐλευσίνῃ. ὥς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τῆς Βοιωτίας ἐς
 Ἐρυθρὰς, ἐμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ
 στρατοπεδευομένους, φρασθέντες δὲ τοῦτο ἀντετάσσον-
 20 το ἐπὶ τῆς ὑπώρεως τοῦ Κιθαιρώνος. Μαρδόκιος δὲ, ὥς
 οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς αὐτοὺς
 πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱπάρχεις Μασίστιος εὐδοκιμῶν
 παρὰ Πέρσῃσι, τὸν Ἕλληνες Μακίστιον καλέουσι, ἵππον
 ἔχων Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον
 καλῶς. ἐνθαῦτα ὥς προσήλασαν οἱ ἱππῶται πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, προσέβαλον κατὰ τέλεια· προσβαλόντες δὲ κα-
 κὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναικῶς σφεας ἀπενάλεον.
 21 Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἐτυχον ταχθέντες τῇ τε τὸ
 ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ ἡ πρόσδοδος

μάλιστα ταύτη ἐγένετο τῇ ἵππῳ. προσβαλούσης ὦν τῆς
 ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἐπεμπον ἐπὶ τοὺς στρα-
 τηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ κήρυξ
 πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· Μεγαρέες λέγουσι· Ἡμεῖς, ἄν-
 ῥες σύμμαχοι, οὐ δύνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέ-
 κεσθαι μοῦνοι, ἔχοντες σιάσιν ταύτην, ἐς τὴν ἐσθήμεν
 ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρήν τε καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν
 καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μὴ τινας ἄλλους πέμψετε
 διαδόχους τῆς τάξης, ἵσται ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν.
 Ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγειλε, Πανσανίης δὲ ἀπεπει-
 ράτο τῶν Ἑλλήνων, εἰ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθέλονται
 ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Με-
 γαρεῦσι. οὐ βουλομένων δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπε-
 δέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἑλο-
 χήγεε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος. Οὗτοι ἦσαν οἱ τε 22
 ὑποδεξάμενοι καὶ οἱ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλ-
 λήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τοὺς τοξότας προσελόμε-
 νοι· μαχομένων δὲ σφῶν ἐπὶ χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγέν-
 ετο τῆς μάχης· προσβαλούσης τῆς ἵππου κατὰ τέλεα ὁ
 Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύ-
 ματι τὰ πλευρά, ἀλγῆσας δὲ ἵσταται τε ὀρθὸς καὶ ἀπο-
 σείεται τὸν Μασίστιον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι
 αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ
 αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι.
 ἐνεσκέυαστο γὰρ οὕτω· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λε-
 πιδωτόν, κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος κιθῶνα φοινίκιον
 ἐνδεδύκει. τύποντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐποίησαν οὐδέν,
 πρὶν γε δὴ μαθῶν τις τὸ ποιούμενον παῖει μιν ἐς τὸν
 ὀφθαλμόν. οὕτω δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. Ταῦτα δὲ κως
 γινόμενα ἐλελήθηε τοὺς ἄλλους ἱππείας· οὔτε γὰρ πεσόν-
 τα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀνα-
 χωρήσιος τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον το

- γινόμενον. ἐπεῖτε δὲ ἐστήσαν, αὐτίκα ἐπόθησαν, ὥς σφεας οὐδεὶς ἦν ὁ τάσσω. μαθόντες δὲ τὸ γεγνηός, δια-
 κελευσάμενοι ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὥς ἂν τὸν
 23 νεκρὸν ἀνελοίαιτο. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ
 τέλεα προσελαύνοντας τοὺς ἱππείας ἀλλ' ἅμα πάντας, τὴν
 ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβώ-
 θεε, ἐν τούτῳ μάχη ὀξεία περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως
 μὲν νυν μῦθοι ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἔσσοῦντό τε πολλὸν
 καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὥς δέ σφι τὸ πλήθος ἐπεβώ-
 θησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππῶται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξε-
 γένετο τὸν νεκρὸν ἀνελεῖσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους
 προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὧν ὅσον τε
 δύο στάδια ἐβουλεύοντο ὅ τι χρεὼν εἴη ποιέειν· ἐδόκεε
 δέ σφι ἀναρχίης ἐούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον.
 24 Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος
 ἐποιήσαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος
 μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἵππους
 καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρεόμενοι ἀπλέτω. ἅπασαν
 γὰρ τὴν Βοιωτὴν κατεῖχε ἡχώ ὥς ἀνδρὸς ἀπολομένου
 μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρσῃσι καὶ
 βασιλεί.

- Οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθα-
 25 νόντα ἐτίμεον Μασίστιον, οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς τὴν ἵππον
 ἐδέξαντο προσβαλοῦσαν καὶ δεξάμενοι ὥσαντο, ἐθάρση-
 σαν πολλῷ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἅμαξαν ἐσθέντες
 τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θείης
 ἄξιος μεγάλῃς εἵνεκεν καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἵνεκεν καὶ
 ταῦτα ἐποίουν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτεον θηησό-
 μενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ ἔδοξε σφι ἐπικαταβῆναι ἐς
 Πλαταιάς· ὁ γὰρ χώρος ἐφαίνετο πολλῷ ἔων ἐπιτηδεώ-
 τερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταινὸς τοῦ Ἑρ-
 θραίου τά τε ἄλλα καὶ εὐνδροτέρος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν

χωρὸν καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Ἰαργαφίην τὴν ἐν τῷ χω-
 ρῷ τούτῳ ἐοῦσαν ἔδοξε σφί χρεῶν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ
 διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὄπλα
 ἦσαν διὰ τῆς ὑπωρέης τοῦ Κιθαιρώνος παρὰ Ῥοιάς ἐς
 τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο κατ' ἔθνεα
 πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος
 τοῦ Ἀνδροκράτεος τοῦ ἥρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν
 καὶ ἀπέδου χωρίου. **Ε**νθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λό- 26
 γων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεατέων τε καὶ Ἀθηναίων. ἐδι-
 καίευν γὰρ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ και-
 ρὰ καὶ παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν οἱ Τεγεῆ-
 ται ἔλεγον τάδε· Ἡμεῖς αἰεὶ κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς
 τάξεως ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων, ὅσαι ἤδη ἔξοδοι κοι-
 ναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον,
 ἔξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεῖτε Ἡρακλεῖδαι ἐπειρέοντο με-
 τὰ τὸν Εὐρύσθεος θάνατον κατιόντες ἐς Πελοπόννησον.
 τότε εὐρόμεθα τοῦτο διὰ προῆγμα τοιούδε· ἐπεὶ μετὰ
 Ἀχαιῶν καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἑόντων ἐν Πελοποννήσῳ ἐκ-
 βωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἰζόμεθα ἀντίοι τοῖσι κατιού-
 σι, τότε ὦν λόγος Ἕλλων ἀγορεύσασθαι ὡς χρεῶν εἴη τὸν
 μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλον-
 τε, ἐκ δὲ τοῦ Πελοποννησίου στρατοπέδου τὸν ἄν σφέων
 αὐτῶν κρίναισι εἶναι ἄριστον, τοὔτῳ οἱ μουνوماχῆσαι
 ἐπὶ διακειμένοισι. ἔδοξε τε τοῖσι Πελοποννησίοισι ταῦτα
 εἶναι ποιητέα, καὶ ἔταμον ὅρκια ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἦν μὲν
 Ἕλλος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κατιέναι
 Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρώα, ἦν δὲ νικηθῇ, τὰ ἑμπαλιν
 Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν
 ἑκατὸν τε ἑτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον.
 προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων ἐθελοντῆς Ἐχε-
 μος ὁ Ἡερόπου τοῦ Φηγίος στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασι-
 λεὺς ἡμέτερος, καὶ ἐμουνوماχῆσέ τε καὶ ἀπέκτεινε Ἕλ-

λον. ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εὐρόμεθα ἐν Πελοποννησίῳσι τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ διατελούμεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρεος τοῦ ἑτέρου αἰεὶ ἡγεμονεύειν κοινῆς ἐξόδου γινομένης. ὑμῖν μὲν νυν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες αἴρεσιν ὁκοτέρου βούλεσθε κέρεος ἄρχειν παρίεμεν, τοῦ δὲ ἑτέρου φάμεν ἡμέας ἰκνέεσθαι ἡγεμονεύειν, κατὰπερ ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ. χωρὶς τε τούτου τοῦ ἀπηγγημένου ἔργου ἀξιονικότεροί εἰμεν Ἀθηναίων ταύτην τὴν τάξιν ἔχειν. πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἄνδρες Σπαρτιῆται, ἀγῶνες ἀγωνίζονται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους. οὕτω ὦν ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας ἥπερ Ἀθηναίους. οὐ γὰρ σφί ἐστι ἔργα οἷάπερ ἡμῖν κατεργασμένα, οὐτ' ὦν καινὰ
 27 οὔτε παλαιά. Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τήνδε μάχης εἵνεκεν συλλεγῆναι πρὸς τὸν βάρβαρον. ἀλλ' οὐ λόγων· ἐπεὶ δὲ ὁ Τεγεήτης προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν, τὰ ἐκατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστά, ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας, ὅθεν ἡμῖν πατρῷόν ἐστι ἐοῦσι χρηστοῖσι αἰεὶ πρῶτοισι εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡρακλείδης, τῶν οὐτοί φασι ἀποκτεῖναι τὸν ἡγεμόνα ἐν Ἴσθμῳ, τούτους πρότερον, ἐξελεγενομένους ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοῖατο φεύγοντες δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μοῦνοι ὑποδεξάμενοι τὴν Εὐρυσθέους ὕβριν κατείλομεν, σὺν ἐκείνοισι μάχῃ νικήσαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. τοῦτο δὲ Ἀργεῖους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα καὶ ἀτάφους κειμένους, στρατευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους ἀνελέσθαι τε τοὺς νεκροὺς φάμεν καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρας ἐν Ἐλευσίνῃ. ἐστι δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ ἐς Ἀμαξονίδας τὰς ἀπὸ Θερμώδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τῇ

Αττικήν· καὶ ἐν τοῖσι Ἰωνικοῖσι πονοῖσι οὐδαμῶν εὐλει-
πόμεθα. ἄλλ' οὐ γάρ τι προέχει τούτων ἐπιμενησθαι·
καὶ γὰρ ἂν χρηστοὶ τότε ἔοντες αὐτοὶ νῦν ἂν εἴεν φλαυ-
ρότεροι, καὶ τότε ἔοντες φλαυροὶ νῦν ἂν εἴεν ἀμείνου-
παλαιῶν μὲν νυν ἔργων ἄλις ἔστω. ἡμῖν δὲ εἰ μὴδὲν ἄλλο
ἐστὶ ἀποδεδεγμένον, ὥσπερ ἐστὶ πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα
εἰ τέοισι καὶ ἄλλοισι Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μα-
ραθῶνι ἔργου ἄξιοι εἶμεν τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν καὶ ἄλλα
πρὸς τούτῳ, οὔτινες μούνοι Ἑλλήνων δὴ μονομαχήσαν-
τες τῷ Πέρσῃ καὶ ἔργῳ τοσούτῳ ἐπιχειρήσαντες περι-
εγενόμεθα καὶ ἐνίκησαμεν ἔθνεα ἕξ τε καὶ τεσσαράκοντα.
ἄρ' οὐ δίκαιοί εἶμεν ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου
μοῦνον τοῦ ἔργου; ἄλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξις εἴ-
νεκεν στασιάζειν πρέπει, ἄρτιοί εἶμεν πείθεσθαι ὑμῖν,
ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἵνα δοκέει ἐπιτηδεώτατον ἡμέας εἶναι
ἐστάναι καὶ κατ' οὔστινας· πάντῃ γὰρ τεταγμένοι πει-
ρησόμεθα εἶναι χρηστοί. ἐξηγέσθε δὲ ὥς πεισομένων. Οἱ 28
μὲν ταῦτα ἀμείβοντο, Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν
τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικοτέρους ἵνα ἔχειν τὸ
κέρας ἥπερ Ἀρκάδας. οὕτω δὲ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ
ὑπερεβάλλοντο τοὺς Τεγεάτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὥδε οἱ ἐπιφοιτέοντές τε
καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἴ-
χον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντακισχι-
λίους ἔοντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσαν φιλοὶ τῶν εἰλωτέων
πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκαστον ἐπὶ
τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφι εἶλοντο ἐστάναι οἱ Σπαρ-
τιῆται τοὺς Τεγεάτας καὶ τιμῆς εἵνεκεν καὶ ἀρετῆς. τού-
των δ' ἦσαν ὀπλῆται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τού-
τους ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι, παρὰ δὲ σφι εὐ-
ροντο παρὰ Πανσανίεω ἐστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ
Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τούτων δὲ ἐχό-

μενοι ἴσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ
 Σικυνῶνιοι τρισχίλιοι. τούτων δὲ εἶχοντο Ἐπιδανυρίων
 ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι,
 Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι Λεπρεητέων διηκόσιοι, τούτων
 δὲ Μυκηναίων καὶ Τιγυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ
 ἐχόμενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἑστασαν
 Ἑρμιονέες τριηκόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο
 Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέων
 τετρακόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιητέων πεντακόσιοι.
 μετὰ δὲ τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι
 ἑστάσαν, τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλῆες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης
 διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι
 ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων
 τρισχίλιοι. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιῆς ἑξακόσιοι.
 τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο κέρας ἔχοντες
 τὸ εὐώνυμον ὀκτακισχίλιοι, ἐστρατήγεε δ' αὐτῶν
 29 Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. Οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπὶ πέντε
 ἑκάστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἦσαν ὅπλιται, συν-
 ἅπαντες ἔοντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ χί-
 λιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἐπτά. ὅπλιται μὲν οἱ πάντες συλ-
 λεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, ψιλῶν δὲ
 πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξεως πεντα-
 κισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες ὡς ἔοντων ἐπὶ πέντε
 ἑκάστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρητο ὡς ἐς πό-
 λεμον, οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων
 ψилоί, ὡς εἰς περὶ ἑκάστον ἑὸν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ
 τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἦσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν
 ἁπάντων μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἑξ τε μυριάδες καὶ ἐν-
 30 νέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε, τοῦ δὲ σύμπαντος
 Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σὺν τε ὅπλι-
 τησι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι ἑνδεκα μυριάδες ἦσαν
 μῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσα

συν δε Θεσπιέων τοῖσι παρῆσαν ἐξεπληρυντο αἱ ἐνδικο-
μυριάδες. παρῆσαν γάρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ
οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους· ὅπλα
δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

Οὗτοι μὲν ἤνυ ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρατο- 31
πεδεύοντο, οἱ δ' ἄμφι Μαρδόνιον βάρβαροι ὥς ἀπεκή-
δυσαν Μασίσιον, παρῆσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας
εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτη
ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ Μαρδο-
νίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ
πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξεις
πλεῖνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπεῖχον τοὺς Τεγεῆτας. ἔταξε
δὲ οὕτω· ὅ τι μὲν ἦν αὐτοῦ δυνατώτατον πᾶν ἀπολέξας
ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρ-
ἔταξε κατὰ τοὺς Τεγεῆτας. ταῦτα δ' ἐποίεε φραζόντων
τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους
ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Πο-
τιδαίητας καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυνώιους. Μήδων
δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαν-
ρίους τε καὶ Τροιζηνίους καὶ Ασπρηῆτας τε καὶ Τιρυν-
θίους καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βα-
κτρίους ἔστησε Ἰνδοὺς· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε
καὶ Ἐρετριέας καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ
ἐχομένους Σάκας ἔταξε, οἱ ἐπέσχον Ἀμπρακινήτας τε καὶ
Ἀνακτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλέας καὶ Αἰγινήτας.
Σακῶν δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντὶ Ἀθηναίων τε καὶ Πλα-
ταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτοὺς τε καὶ Λοκροὺς καὶ Μη-
λιέας καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. οὐ γάρ
ῶν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ
τὰ Ἑλλήνων αὖξον περὶ τὸν Παρνησσὸν κατειλημμένοι, καὶ
ἐνθαῦτεν ὀρμεόμενοι ἐφερόν τε καὶ ἤγον τήν τε Μαρδο-
νίου στρατιήν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἔόντας Ἕλλήνων. ἔταξε

δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην οἰκημέ-
 32 νους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ
 μέγιστα οὐνόμασται τῶν ὑπὸ Μαρδονίου ταχθέντων, τά-
 περ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ
 καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ
 Θρηίκων καὶ Μυσῶν τε καὶ Παιόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν
 δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τε καὶ Αἰγυπτίων οἱ τε Ἑρμοτύβιες καὶ
 οἱ Καλαίριες καλεόμενοι μαχαιοφόροι, οἵπερ εἰσὶ Αἰ-
 γυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τοὺτους δὲ ἔτι ἔων ἐν Φαλήρῳ
 ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιβάσατο ἔοντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ
 ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς
 τὰς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριή-
 κοντα μυριάδες, ὥς καὶ πρότερον δεδήλωται, τῶν δὲ Ἑλ-
 λήνων τῶν Μαρδονίου συμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀρι-
 θμόν· οὐ γὰρ ὧν ἠριθμήθησαν, ὥς δὲ ἐπεικάσαι, ἐς
 πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάσω. οὗτοι οἱ παρατα-
 χθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

93 Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχτο κατὰ τε ἔθνη καὶ
 κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐδύνοντο καὶ ἀμ-
 φότεροι. Ἑλλησι μὲν Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ θυνόμε-
 νος. οὗτος γὰρ δὴ εἶπετο τῷ στρατεύματι τοῦτω
 μάντις· τὸν ἔοντα Ἥλειον καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέων
 Λακεδαιμόνιοι ἐποιήσαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῶ γὰρ
 μαντενομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου ἀνεῖλε ἡ Πυθίη
 ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρησέσθαι πέντε. ὁ μὲν δὴ
 ἁμαρτῶν τοῦ χρηστηρίου προσεῖχε τοῖσι γυμνασίοισι ὥς
 ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἀσκέων δὲ πεντάε-
 θλον παρὰ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν Ὀλυμπιάδα, Ἰερω-
 νύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἑλθὼν ἐς ἔριν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μα-
 θόντες οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀρηίους ἀγῶνας φέρον
 τὸ Τισαμενοῦ μαντήλον, μισθῶ ἐπειρόντο πείσαντες Τι-
 σαμενὸν ποιέσθαι ἅμα Ἡρακλειδέων τοῖσι βασιλεῦσι

ηγεμόνα τῶν πολέμων. ὁ δὲ ὄρεων περὶ πολλοὺ ποιεύ-
 μένους Σπαρτιήτας φίλον αὐτὸν προσθέσθαι, μαθὼν
 τοῦτο ἀντίμα, σημαίνων σφι, ὥς ἦν μιν πολιήτην σφέ-
 τερον ποιήσονται τῶν πάντων μεταδιδόντες, ποιήσει
 ταῦτα, ἐπ' ἄλλω μισθῷ δ' οὔ. Σπαρτιῆται δὲ πρῶτα μὲν
 ἀκούσαντες δεινὰ ἐποιεῦντο καὶ μετέπειτα τῆς χρησιμο-
 νης τὸ παράπαν, τέλος δὲ δαίματος μεγάλου ἐπικρεμα-
 μένου τοῦ Περσικοῦ τούτου στρατεύματος καταίνουσι με-
 τιώντες. ὁ δὲ γνούς τετραμμένους σφέας οὐδ' οὕτω ἐτι
 ἔφη ἀρκέσθαι τούτοις μούνοισι, ἀλλὰ δεῖν ἐτι καὶ τὸν
 ἀδελφεὸν ἑαυτοῦ Ἑλλήν γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖς
 αὐτοῖς λόγοις τοῖς αὐτοῖς γίνεται. Ταῦτα δὲ λέγων 34
 οὗτος ἐμίμετο Μελάμποδα, ὥς εἰκάσαι, βασιλῆην τε καὶ
 πολιτήην αἰτεύμενον. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους τῶν
 ἐν Ἀργεὶ γυναικῶν μανεισέων, ὥς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμι-
 σθοῦντο ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφετέρους γυναῖκας τῆς
 νόσου, μισθὸν προτείνετο τῆς βασιλῆης τὸ ἥμισυ. οὐκ
 ἀνασχομένων δὲ τῶν Ἀργείων, ἀλλ' ἀπιόντων, ὥς ἐμαί-
 νοντο πλεῖνες τῶν γυναικῶν, οὕτω δὴ ὑποστάντες
 τὰ ὁ Μελάμπους προτείνετο ἦσαν δώσοντες οἱ ταῦτα.
 ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγεται ὄρεων αὐτοὺς τετραμμέ-
 νους, φᾶς, ἦν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεταδῶσι τὸ
 τρίτημόριον τῆς βασιλῆης, οὐ ποιήσιν τὰ βούλονται. οἱ
 δὲ Ἀργεῖοι ἀπειληθέντες ἐς στεινὸν καταινέουσι καὶ ταῦ-
 τα. Ὡς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τι- 35
 σαμενοῦ, πάντα συνεχώρεον οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ
 ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, οὕτω δὴ πάντα σφι μαντευό-
 μενος ἀγῶνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἥλειος γενό-
 μενος Σπαρτιήτης συγκαταίρει. μούνοι δὲ δὴ πάντων
 ἀνθρώπων ἐγένοντο οὗτοι Σπαρτιήτησι πολιῆται. οἱ δὲ
 πάντε ἀγῶνες οἷδε ἐγένοντο· εἰς μὲν καὶ πρῶτος οὗτος
 ὁ ἐν Πλαταιῇσι, ἐπὶ δὲ ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τε καὶ

Ἀργείους γενόμενος, μετὰ δὲ ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας πλὴν Μαντινέων, ἐπὶ δὲ ὁ Μεσσηνίων ὁ πρὸς Ἰθώμῃ, ὕστατος δὲ ὁ ἐν Τανάρῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργείους γενόμενος. οὗτος δὲ ὕστατος κατεργάσθη τῶν πέντε ἀγῶνων.

- 36 Οὗτος δὴ τότε τοῖσι Ἕλλησι ὁ Τισαμενὸς ἀγόντων τῶν Σπαρτιητέων ἐμαντεύετο ἐν τῇ Πλαταιίδι. Τοῖσι μὲν νυν Ἕλλησι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱερὰ ἀμυνομένοισι, διαβάσι
37 δὲ τὸν Ἀσσωπὸν καὶ μάχης ἄρχουσι οὗ, Μαρδονίῳ δὲ προθυμεομένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱερὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. καὶ γὰρ οὗτος Ἕλληνοκοῖσι ἱροῖσι ἐχρᾶτο, μῖντιν ἔχων Ἡγησίστρατον ἄνδρα Ἥλειόν τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἐόντα λογιμώτατον, τὸν δὴ πρότερον τούτων Σπαρτιῆται λαβόντες ἔδησαν ἐπὶ θανάτῳ ὥς πεπονθότες πολλά τε καὶ ἀνάσσια ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ τῆς ψυχῆς πρὸ τε τοῦ θανάτου πειδόμενος πολλά τε καὶ λυγρὰ, ἔργον ἐργάσατο μέζον λόγον. ὥς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ξύλῳ σιδηροδέτῳ, ἐσενειχθέντος κως σιδηροῦ ἐκράτησε, αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾶτο ἀνδρηλώτατον ἔργον πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σταθμησάμενος γὰρ ὅκως ἐξελεύσεται οἱ τὸ λοιπὸν τοῦ ποδός, ἀπέταμε τὸν τερσὸν ἐαυτοῦ. ταῦτα δὲ ποιήσας, ὥστε φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας τὸν τοῖχον ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας πορευόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ ἀνελιζόμενος, οὕτω ὥστε Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζημένων τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέσθαι ἐν Τεγέῃ, τοὺς δὲ ἐν θάματι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τῆς τε τόλμης, ὁρῶντας τὸ ἡμίτομον τοῦ ποδός κείμενον, κάκεινον οὐ δυναμένους εὐρεῖν. τότε μὲν οὕτω διαφυγὼν Λακεδαιμονίους καταφεύγει ἐς Τεγέην ἐοῦσαν οὐκ ἀρθμίων Λακεδαιμονίοισι τούτου τὸν χρόνον. ὑγιῆς δὲ γενόμενος καὶ προσποιησάμενος

ξύλινον πύδα κατεστήκει ἐκ τῆς ἰδῆς Λακεδαιμονίοισι
 πολέμιος. οὐ μέντοι ἔς γε τέλος οἱ συνήνεικε τὸ ἔχθος τὸ
 ἔς Λακεδαιμονίους συγκεκρημένον· ἦλω γὰρ μαντευό-
 μενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπέθανε. Ὁ μὲν νυν 38
 θάνατος ὁ Ἠγησιστράτου ὕστερον ἐγένετο τῶν Πλαται-
 κῶν, τότε δ' ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ Μαρδονίῳ μεμισθωμένος
 οὐκ ὀλίγου ἐθύετό τε καὶ προεθυμέετο κατὰ τε τὸ ἔχθος
 τὸ Λακεδαιμονίων καὶ κατὰ τὸ κέρδος. ὥς δὲ οὐκ ἐκαλ-
 λίρει ὥστε μάχεσθαι οὔτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι οὔτε τοῖσι μετ'
 ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων· εἶχον γὰρ καὶ οὗτοι ἐπ' ἐωυτῶν
 μάντιν Ἰππόμαχον Λευκάδιον ἄνδρα, ἐπιρρεόντων δὲ
 τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων πλεύνων Τιμηγενίδης ὁ
 Ἑρπυος ἀνὴρ Θηβαῖος συνεβούλευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκ-
 βολὰς τοῦ Κιθαιρώνος φυλάξαι, λέγων ὥς ἐπιρρέουσι οἱ
 Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην καὶ ὥς ἀπολάμψοιτο
 συχνούς. Ἡμέραι δὲ σφι ἀντικατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν 39
 ὁκτώ, ὅτε ταῦτα ἐκεῖνος συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ
 μαθὼν τὴν παραινέσιν εὖ ἔχουσαν, ὥς εὐφρόνῃ ἐγένετο,
 πέμπει τὴν ἵππον ἐς τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας, αἱ
 ἐπὶ Πλαταιέων φέρουσι, τὰς Βοιωτοὶ μὲν Τρεῖς κεφαλὰς
 καλέουσι, Ἀθηναῖοι δὲ Ἀρνὸς κεφαλὰς. πεμφθέντες δὲ
 οἱ ἱππῆται οὐ μάτην ἀπίκοντο. ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πε-
 δῖον λαμβάνουσι ὑποξύγιά τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα
 ἀπὸ Πελοποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους,
 οἱ εἶποντο τοῖσι ξεύγεσι. ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν ἄγρην
 οἱ Πέρσαι ἀφειδέως ἐφόνεον, οὐ φειδόμενοι οὔτε ὑπο-
 ξυγίου οὐδενὸς οὔτε ἀνθρώπου. ὥς δὲ ἄδην εἶχον κτεί-
 νοντες, τὰ λοιπὰ αὐτῶν ἤλαυνον περιβαλλόμενοι παρὰ
 τε Μαρδόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ 40
 ἔργον ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμε-
 νοι μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήλσαν οἱ
 βάρβαροι, πειρεόμενοι τῶν Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ οὐ-

δέτεροι. ἡ μέντοι ἵππος ἡ Μαρδονίου αἰεὶ προσεκέετό τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας· οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον καὶ αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου παραδεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι μάλα ἔσκον οὗ ἀπεδείκνυντο ἀρετάς.

- 41 Μέχρι μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερέων οὐδὲν ἐπὶ πλεῦν ἐγίνετο τούτων, ὥς δὲ ἐνδεκάτῃ ἐγεγόνεε ἡμέρῃ ἀντικατημένοισι ἐν Πλαταιῇσι, οἳ τε δὴ Ἕλληνες πολλῶ πλεῦνες ἐγεγόνεσαν, καὶ Μαρδόνιος περιημέκτεε τῇ ἔδρῃ. ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδονίος τε ὁ Γωβρύεω καὶ Ἀρτάβαξος ὁ Φαρνάκεος, ὃς ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρῳ. βουλευομένων δὲ αἶδε ἦσαν αἱ γνώμαι, ἡ μὲν Ἀρταβάξου, ὥς χρεῶν εἴη ἀναξεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἐνθα σιτόν τε σφι ἐσσηνεῖσθαι πολλὸν καὶ χόρτον τοῖσι ὑποξυγίοισι, κατ' ἡσυχίην τε ἰζομένους διαπρήσσεσθαι ποιεῦντας τάδε. ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τούτων φειδομένους μηδενὸς διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, Ἕλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστέωτας ἐν τῇσι πόλεσι, καὶ ταχέως σφέας παραδῶσειν τὴν ἐλευθερίην, μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τούτου μὲν νυν ἡ αὐτὴ ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὥς προειδότες πλεῦν τι καὶ τούτου, Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμονεστέρῃ καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένῃ. δοκέειν τε γὰρ πολλῷ κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλληνικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην μηδὲ περιορᾶν συλλεγομένους ἔτι πλεῦνας τῶν συλλελεγμένων, τὰ τε σφάγια τὰ Ἑγησιστράτου εἶναι χαίρειν μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεομέ-
- 42 νους συμβάλλειν. Τούτου δὲ οὕτω δικαιοῦντος ἀντέλεγε

οὐδείς, ὥστε ἐκράτει τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατιῆς οὗτος ἐκ βασιλέως, ἀλλ' οὐκ Ἀρτάβαξος. μεταπεμψάμενος ὦν τοὺς ταξιάρχους τῶν τελέων καὶ τῶν μετ' ἐωυτοῦ ἐόντων Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς εἰρώτα, εἴ τι εἶδετεν λόγιον περὶ Πέρσων ὥς διεφθαρεύονται ἐν τῇ Ἑλλάδι. σιγεόντων δὲ τῶν ἐπικλήτων, τῶν μὲν οὐκ εἰδόντων τοὺς χρησμούς, τῶν δὲ εἰδόντων μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ οὐ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρδόνιος ἔλεγε· Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε οὐδὲν ἢ οὐ τολμάτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὥς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι λόγιον ὥς χρεῶν ἔστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα διαρπάσαι τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρπαγὴν ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο ἐπιστάμενοι οὔτε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο οὔτε ἐπιχειρήσομεν διαρπάξειν, ταύτης τε εἵνεκεν τῆς αἰτίας οὐκ ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅσοι τυγχάνουσι εὖνοοι ἐόντες Πέρσῃσι, ἦδεσθε τοῦδε εἵνεκεν, ὥς περιεσομένους ἡμέας Ἑλλήνων. Ταῦτά σφι εἰπας δευτέρα ἐσήμηνε παραρτέσθαι τε πάντα καὶ εὐκρινέα ποιέσθαι ὥς ἅμα ἡμέρη τῇ ἐπιούσῃ συμβολῆς ἐσομένης. Τοῦτον δ' ἔγωγε τὸν χρησμὸν, τὸν Μαρδόνιος εἶπε ἐς 43 Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριοὺς τε καὶ τὸν Ἑγγέλεων στρατὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ' οὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ μὲν Βάκιδ' ἔστι ἐς ταύτην τὴν μάχην πεποιημένα,

Τὴν δ' ἐπὶ Θερμῶδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίῃ
Ἑλλήνων σύνοδον καὶ βαρβαρόφωνον ἰυγὴν,
Τῇ πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ Λάχεσιν τε μόρον τε
Τοξοφόρων Μῆδων, ὅταν αἰσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ.

ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαῖω ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμῶδων ποταμὸς ῥέει μεταξὺ Τανάγρας τε καὶ Γλίσαντος. Μετὰ δὲ τὴν ἐπαιρώτησιν 44 τῶν χρησμῶν καὶ παραίνεσιν τὴν ἐκ Μαρδονίου νύξ τε ἐρίνετο καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. ὥς δὲ πρόσω τῆς νυ-

κτὸς προελήλατο, καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρα-
τόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηνι-
καῦτα προσελάσας ἵππῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθη-
ναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ
βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίξητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λό-
γους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμε-
νον, οἱ δ' ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, ἐλθόντες δὲ ἔλε-
γον, ὥς ἄνθρωπος ἦκοι ἐπ' ἵππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου
τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγυμνοὶ ἔπος, στρα-
45 τηγούς δὲ οὐνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν. Οἱ
δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἰποντο ἐς τὰς φυλακὰς.
ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε· Ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα
ποιεῦμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Πανσα-
νίην, μὴ με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ
μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτὸς τε
γὰρ Ἕλληνα γένος εἰμὶ τῶρχαῖον, καὶ αὐτ' ἐλευθέρης δε-
δουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὁρᾶν τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ
ὧν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύ-
νεται καταθύμια γενέσθαι· πάλα γὰρ ἂν ἐμάχεσθε· νῦν
δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια ἔαν χαίρειν, ἅμα ἡμέρη δὲ
διαφωσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι. καταρρώδηκε γὰρ μὴ
πλεῖνες συλλεχθῆτε, ὥς ἐγὼ εἰκάξω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμά-
ξεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος
καὶ μὴ ποιέηται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι
ἡμερῶν λείπεται σιτία· ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὃδε κατὰ
νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρή καὶ ἐμεῦ ἐλευθε-
ρώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκεν οὕτω ἔργον παράβο-
λον ἐργασμαὶ ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλώσαι
τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσῃσι ὑμῖν
οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισί κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξαν-
δρος ὁ Μακεδών. Ὁ μὲν ταῦτα εἰπας ἀπήλαυνε ὁπίσω

ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἐαυτοῦ τάξιν, οἱ δὲ στρατη- 46
 γοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον
 Πανσανίῃ τάπερ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῳ τῷ
 λόγῳ καταρροδῆσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· Ἐπεὶ τοί-
 νυν ἐς ἣν ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεῶν ἐστί τοὺς
 Ἀθηναίους στήναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ τοὺς
 Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων,
 τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν
 μάχην αὐτῶν ἐν Μαροθῶνι μαχεσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπει-
 ροὶ τέ εἰμεν καὶ ἀδάεες τούτων τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιη-
 τέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρηται Μήδων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν
 καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν, ἀλλ' ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα
 χρεῶν ἐστί ἵεναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς
 τὸ εὐώνυμον. Πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε·
 Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ'
 ἡμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν
 ταῦτα, τάπερ ὑμεῖς φθάνετε προφέρειτε· ἀλλὰ γὰρ ἄρ-
 ρωδέομεν μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ'
 ὦν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γε-
 γόνασι καὶ ἐτοίμοι εἰμεν ποιεῖν ταῦτα. Ὡς δ' ἤρεσκε 47
 ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἥως τε διέφαινε καὶ διαλλάσσοντο
 τὰς τάξεις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεῦμενον ἐξαγο-
 ρεύουσι Μαροθῶνι. ὁ δ' ἐπεῖτε ἤκουσε, αὐτίκα μετι-
 στάναι καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ
 τοὺς Λακεδαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενό-
 μενον ὁ Πανσανίης, γνοὺς ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἦγε
 τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὥς δ' αὐτῶς καὶ
 ὁ Μαροδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς 48
 τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαροδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς
 Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε· Ὁ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέ-
 γεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνδρῶπων,
 ἐκπαγλεομένων ὥς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε τάξιν

ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές. πρὶν γὰρ ἢ συμμίξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας εἶδομεν, ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους αὐτούς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα. ἀλλὰ πλείστον δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν. προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος ὥς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ βουλόμενοι μύνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἐόντες ποιεῖν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὔρομεν, ἀλλὰ πτώσοντας μάλλον. νῦν ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεῖτε δεδόξωσθε εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκέη καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτεν μαχέσθων ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι, ἀλλ' ἡμέας μύνοις ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρα-
 49 τοπέδῳ νικᾶν. Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὥς οἱ οὐδείς οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος καὶ ἐπαερθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας. ὥς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππῶται, ἐβλινοντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντές τε καὶ ἐστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξόται τε ἐόντες καὶ προσφάρεσθαι ἄποροι. τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὕδρευέτο πᾶν τὸ στρατεύμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἦσαν μὲν ὦν κατὰ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι τεταγμένοι μύνοι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἑλλήσι ἢ μὲν κρήνη πρόσω ἐγίνετο, ὥς ἕκαστοι ἐτυχον τεταγμένοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἀγχοῦ· ἐρυνκόμενοι δὲ ἀπὸ τοῦ

Ἀσωποῦ οὕτω δὴ ἐπὶ τὴν κρήνην ἐφοίτεον· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ γὰρ σφι οὐκ ἔξῃν ὕδωρ φορέεσθαι ὑπὸ τε τῶν ἱππέων καὶ τοξευμάτων. ✕

Τούτου δὲ τοιούτου γινομένου οἱ τῶν Ἑλλήνων 50 στρατηγοί, ἅτε τοῦ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρατιῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἱππου ταρασσομένης, συναλέχθησαν περὶ αὐτῶν τε τούτων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Πανσανίην ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. ἄλλα γὰρ τούτων τοιούτων ἐόντων μᾶλλον σφεας ἐλύπεε· οὔτε γὰρ σιτία εἶχον ἔτι, οἱ τέ σφεων ὀπείονες ἀποπεμφθέντες ἐς Πελοπόννησον ὥς ἐπισιτιέμενοι ἀποκεκλέατο ὑπὸ τῆς ἱππου, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον. Βουλευομένοισι δὲ τοῖσι στρα- 51
τηγοῖσι ἔδοξε, ἣν ὑπερβάλλονται ἐκείνην τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν μὴ ποιεύμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἣ δὲ ἐστὶ ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ καὶ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐπ' ἣ ἑστρατοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς Πλαταιέων πόλιος. νῆσος δὲ οὕτω ἂν εἴη ἐν ἡπείρῳ· σχιζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδῖον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα ὅσον περ τρία στάδια, καὶ ἐπειτεν συμμίσγει ἐς τὸ αὐτό· οὕνομα δὲ οἱ Ὑδερὸν. θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι εἶναι Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχωσι χρᾶσθαι ἀφθό-
νῳ, καὶ οἱ ἱππῆες σφῆας μὴ σινοίατο, ὥσπερ κατιθὺ ἐόντων. μετακινέσθαι τε ἔδοκεε τότε, ἐπεὰν τῆς νυκτὸς ἡ δευτέρῃ φυλακῇ, ὥς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ Πέρσαι ἔξορμεο-
μένους καὶ σφεας ἐπόμενοι ταραύσσοιεν οἱ ἱππότες. ἀπι-
κομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, τὸν δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὑδε-
ρὸν περισχίζεται ῥέουσα ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἔδοκεε τοὺς ἡμίσεας ἀποστέλλειν τοῦ στρα-
τοπέδου πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα, ὥς ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπεί-
νας τοὺς ἐπὶ τὰ σιτία οἰχομένους· ἦσαν γὰρ ἐν τῇ Κι-

- 52 θαιρων ἀπολελαμμένοι. Ταῦτα βουλευσάμενοι ἐκείνην
 μὲν τὴν ἡμέρην πᾶσαν προσκειμένης τῆς ἵππου εἶχον
 πόνον ἄτρυνον. ὥς δὲ ἢ τε ἡμέρη ἔληγε καὶ οἱ ἱππείες
 ἐπέπαιυντο, νυκτὸς δὴ γινομένης καὶ ἐούσης τῆς ὥρης ἐς
 τὴν δὴ συνεκέετο σφι ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερωθέν-
 τες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσοντο, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν
 συνεκέετο οὐκ ἐν νύφῃ ἔχοντες, οἱ δὲ ὥς ἐκινήθησαν,
 ἐφφυγον ἄσμενοι τὴν ἵππου πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν,
 φεύγοντες δὲ ἀπικνέονται ἐπὶ τὸ Ἡραῖον. τὸ δὲ πρὸ τῆς
 πόλιός ἐστι τῆς Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς κρή-
 νης τῆς Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸ
 53 τοῦ ἱεροῦ τὰ ὄπλα. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ Ἡραῖον ἐστρατο-
 πεδεύοντο, Πausανίης δὲ ὁρέων σφέας ἀπαλλασσομένους
 ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρήγγελλε καὶ τοῖσι Λακεδαιμο-
 νίοισι ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα λέναι κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς
 προϊόντας, νομίσας αὐτοὺς ἐς τὸν χῶρον ἰέναι, ἐς τὸν
 συνεθήκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἦσαν τῶν τα-
 ξιαρχέων πείδεσθαι Πausανίῃ, Ἀμομφάρετος δὲ ὁ Πο-
 λιᾶδεω λοχηγέων τοῦ Πιτανήτεω λόχου οὐκ ἔφη τοὺς ξεί-
 νους φεύξεσθαι οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν Σπάρ-
 την, ἐθῶμαξ τε ὁρέων τὸ ποιεύμενον ἅτε οὐ παραγε-
 νόμενος τῷ προτέρῳ λόγῳ. ὁ δὲ Πausανίης τε καὶ ὁ Εὐ-
 ρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πείδεσθαι ἐκείνον
 σφίσι, δεινότερον δὲ ἔτι ἐκείνου ταῦτα νενωμένου ἀπο-
 λιπεῖν τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ ἦν ἀπολίπωσι ποι-
 εῦντες τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι, ἀπόληται
 ὑπολειφθεὶς αὐτός τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.
 Ταῦτα λογιζόμενοι ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ Λα-
 κωνικόν, καὶ ἐπειρέοντο πείδοντές μιν ὥς οὐ χρεὼν εἶη
 54 ταῦτα ποιεῖν. Καὶ οἱ μὲν παρηγορέοντο Ἀμομφάρετον
 μοῦνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεατέων λελειμμένον,
 Ἀθηναῖοι δὲ ἐποίησαν τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς

ἵνα ἐτάχθῃσαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακεδαιμονίων φρονή-
 ματα ὡς ἄλλα φρονούντων καὶ ἄλλα λεγόντων. ὡς δὲ ἐκ-
 νήθη τὸ στρατόπεδον, ἐπεμπον σφέων ἱππέα ὀφύμενόν
 τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειροῖεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τὸ
 παράπαν μὴ διανοεῦνται ἀπαλλάσσεσθαι, ἐπείρεσθαι τε
 Πανσανίην τὸ χρεῶν εἶη ποιεῖν. Ὡς δὲ ἀπῖκετο ὁ κῆρυξ 55
 εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὧρα τέ σφεας κατὰ χώρην τετα-
 γμένους καὶ εἰς νείκεα ἀπιγμένους αὐτῶν τοὺς πρώτους.
 ὡς γὰρ δὴ παρηγορεῖντο τὸν Ἀμομφάρετον ὃ τε Εὐρυά-
 ναξ καὶ ὁ Πανσανίης μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούνοους
 Λακεδαιμονίῳ, οὐ κως ἐπειθον, εἰς ὃ εἰς νείκεά τε συμ-
 πεσόντες ἀπῖκατο καὶ ὁ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων παρίστατό
 σφι ἀπιγμένος. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος λαμβάνει πέ-
 τρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ, καὶ τιθεῖς πρὸ ποδῶν τῶν
 Πανσανίεω ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη μὴ φεύγειν
 τοὺς ξείνους, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους. ὁ δὲ μαι-
 νόμενον καὶ οὐ φρενῆρεα καλέων ἐκείνον πρὸς τε τὸν
 Ἀθηναίων κῆρυκα ἐπειρωτέοντα τὰ ἐντεταλμένα λέγειν
 ὁ Πανσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, ἐχρήξέ
 τε τῶν Ἀθηναίων προσχωρήσαι τε πρὸς ἑαυτοὺς καὶ ποι- 56
 εῖν περὶ τῆς ἀπόδου τάπερ ἂν καὶ σφεῖς. Καὶ ὁ μὲν
 ἀπαλλάσσετο εἰς τοὺς Ἀθηναίους. τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρino-
 μένους πρὸς ἑαυτοὺς ἡὼς κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ
 χρόνῳ κατήμενος ὁ Πανσανίης οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφά-
 ρετον λείψεσθαι τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποστειχόν-
 των, τὰ δὴ καὶ ἐγένετο, σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν
 τοὺς λοιποὺς πάντας· εἶποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ταχθέντες ἦσαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι.
 οἱ μὲν γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τῆς ὑπωρέης τοῦ
 Κιθαιρώνος, φοβεόμενοι τὴν ἱππον, Ἀθηναῖοι δὲ κάτω
 τραφθέντες εἰς τὸ πεδῖον. Ἀμομφάρετος δὲ ἀρχὴν τε οὐ- 57
 θαμὰ δοκέων Πανσανίην τολμήσειν σφεας ἀπολιπεῖν πε-

ρριείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν. προτε-
 ρεόντων δὲ τῶν σὺν Πανσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς ἰδέη
 τέχνη ἀπολιπεῖν αὐτόν, ἀναλαβόντα τὸν λόχον τὰ ὅπλα
 ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο στίφος. τὸ δὲ ἀπελθὼν ὅσον τε
 δέκα στάδια ἀνέμενε τὸν Ἀμομφαρέτου λόχον, περὶ πο-
 ταμὼν Μολόεντα ἰδρυμένον Ἀργιόπιόν τε χῶρον καλεώ-
 μενον, τῇ καὶ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἱερὸν ἦσται· ἀνέμενε
 δὲ τοῦδε εἵνεκεν, ἵνα ἦν μὴ ἀπολίπη τὸν χῶρον ἐν τῷ
 ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφαρέτός τε καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ
 μένωσι, βωθέοι ὀπίσω παρ' ἐκείνους. καὶ οἱ τε ἀμφὶ τὸν
 Ἀμομφαρέτον παρεγίνοντό σφι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρ-
 βάρων προσεκέετο πᾶσα. οἱ γὰρ ἱππῶται ἐπολεῖν οἶον
 καὶ ἐώθεσαν ποιέειν αἰεὶ, ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κεινὸν
 ἐν τῷ ἐτετάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρησι, ἤλαυνον
 τοὺς ἵππους αἰεὶ τὸ πρόσω καὶ ἅμα καταλαβόντες προσ-
 εκέατό σφι.

- 58 Μαρδόνιος δὲ ὥς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ἀποικομέ-
 νους ὑπὸ νύκτα εἶδε τε τὸν χῶρον ἐρήμουν, καλέσας τὸν
 Αἰγισαῖον Θωρήκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυ-
 λον καὶ Θρασυδῆτον ἔλεγε· Ὡ παῖδες Ἀλεύεω, ἐτι τί λέ-
 ξετε τάδε ὀρέοντες ἐρήμα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πησιόχωροι ἐλέ-
 γετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄνδρας
 εἶναι τὰ πολέμια πρῶτους, τοὺς πρότερόν τε μετισταμέ-
 νους ἐκ τῆς τάξης εἰδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν παροικομένην
 νύκτα καὶ οἱ πάντες ὀρέομεν διαδράντας· διέδεξάν τε,
 ἐπεὶ σφας ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώ-
 πων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένες ἄρα ἐόντες ἐν οὐδα-
 μοῖσι ἐοῦσι Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι
 Περσέων ἀπειροῖσι πολλὴ ἐκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη,
 ἐπαινεόντων τούτους, τοῖσί τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταβά-
 ζον δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεῦμην τὸ καὶ καταρωδή-
 σαι Λακεδαιμονίους, καταρωδήσαντά τε ἀποδέξασθαι

γνώμη δειλοτάτην, ὥς χρεῶν εἰη ἀναξεύξαντας το στρα-
τόπεδον ἵνα εἰς τὸ Θηβαίων ἄστει πολιορκησομένους
τὴν ἐτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. Καὶ τούτων μὲν
ἐτέρωθεν ἔσται λόγος, νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσαι οὐκ
ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ διωκτέοι εἰσὶν εἰς ὃ καταλαμφθέντες
δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας.
Ταῦτα εἰπας ἤγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ διαβάντας τὸν Ἄσω 59
πὸν κατὰ στίβον τῶν Ἑλλήνων ὥς δὴ ἀποδιδρυσκόντων,
ἐπαίχε τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούρους·
Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους εἰς τὸ πεδῖον ὑπὸ τῶν
ὄχθων οὐ κατώρα. Πέρσας δὲ ὀρέοντες ὠρημένους διώ-
κειν τοὺς Ἕλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων
ἄρχοντες αὐτίκα πάντες ἤειραν τὰ σημήλα, καὶ ἐδίωκον
ὥς ποδῶν ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέν-
τες οὔτε τάξι. Καὶ οὗτοι μὲν βοῇ τε καὶ ὀμίλῳ ἐπήλσαν
ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας, Πausanίης δὲ, ὥς 60
προσεκίετο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα
λέγει τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προκει-
μένου, ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα,
προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαιμό-
νιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα
διαδράντων. νῦν ὧν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ ποιητέον
ἡμῖν, ἀμνηνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστα περιστέλ-
λειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν εἰς ὑμέας ὠρησῇ ἀρχὴν ἡ ἵπ-
πος, χρῆν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμέων τὴν Ἑλλάδα
οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βωθέειν ὑμῖν· νῦν δὲ· εἰς
ἡμέας γὰρ ἅπανα κεχώρηκε· δίκαιοι ἔστε ὑμεῖς πρὸς τὴν
πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέοντες ἵναί. εἰ
δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε ἀδύνατόν τι βω-
θέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν
θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρεόντα τόνδε πό-
λεμον εἶναι πολλὸν προθυμοτάτοις, ὥστε καὶ ταῦτα

- 61 ἐσακούειν. Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὥς ἐπύθοντο, ὥρμιατο βωθέειν καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφι ἤδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντιταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων ὥστε μηκέτι δύνασθαι βωθῆσαι· τὸ γὰρ προσκείμενόν σφεας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται, εὐόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχῆλιοι (οὗτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὥς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γὰρ σφι ἐρίνετο τὰ σφάγια χρηστά, ἐπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐτρωματίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρεα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως, οὕτω ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πανσανίην πρὸς τὸ Ἡραίου τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεόν, χρητίζοντα μηδαμῶς σφεας ψευ-
- 62 σθῆναι τῆς ἐλπίδος. Ταῦτα δ' ἐτι τούτου ἐπικαλεομένου προεξαναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Πανσανίᾳ ἐρίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὥς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐρένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐρίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρεα μάχη. ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐρίνετο ἡ μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δοῦρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσανες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἄνσπλοι δὲ εὐόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἦσαν καὶ οὐκ ὁμοιοι τοῖσι ἐναντίοις σοφίῃν. προεξαῖσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα, καὶ πλεῦνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο
- 63 Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μα-

χόμενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑαυτὸν λογάδας Περσέων
 τοὺς ἀρίστους χιλλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναν-
 τίους ἐπείσαν. ὅσον μὲν νυν χρόνον Μαργδόνιος περιῆν,
 οἱ δὲ ἀντειχον καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν
 Λακεδαιμονίων, ὥς δὲ Μαργδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ
 ἐκείνον τεταγμένον ξὺν ἰσχυρότατον ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ
 οἱ ἄλλοι ἐτράποντο καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖ-
 στον γὰρ σφεας ἐδήλεετο ἢ ἐσθῆς ἐρήμιος εἶναι ὅπλων·
 πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἔοντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. Ἐν- 61
 ταῦτα ἢ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρη-
 στήριον τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐκ Μαργδονίου ἐπετελέετο, καὶ
 νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν
 Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδριδέω. τῶν δὲ
 κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἰρηται ἐς Λεωνί-
 δην· ὧντο γὰρ σφι τυγχάνουσι ἔοντες. ἀποθνήσκει δὲ
 Μαργδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λορίμου,
 ὅς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἄνδρας τριηκο-
 σίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ πολέμον ἔοντος Μεσση-
 νίοισι πᾶσι καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. Ἐν 65
 δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὥς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαι-
 μονίων, ἔφενγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ
 ἑαυτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποίησαντο ἐν
 μοίρῃ τῇ Θηβαίδι. θῶμα δὲ μοι ὅπως παρὰ τῆς Αἰμυ-
 τρος τὸ ἄλσος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων
 οὔτε ἐσελθῶν ἐς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε
 τὸ ἱρὸν οἱ πλείστοι ἐν τῇ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δὲ, εἰ
 τι περὶ τῶν θείων προηγήματων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ
 σφεας οὐκ ἐδέετο ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τοῦ ἐν Ἐλευσίνι
 [ἀνάκτορον].

Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτά- 66
 βαζος δὲ ὁ Φαρνάκειος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ' ἀρ-
 χῆς λειπομένου Μαργδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ

ἀπαγορεύων οὐδέν ἦννε συμβάλλειν οὐκ ἔων· ἐποίησέ
 τε αὐτὸς τοιαύτε ὡς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρῆγμασι τοῖσι
 ἐκ Μαρδονίου ποιουμένοισι. τῶν ἐστρατήγεσσι ὁ Ἀρτύβα-
 ζος εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας
 μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἑαυτὸν, τούτους, ὅπως ἡ συμ-
 βολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἐμελλε ἀποβήσεσθαι
 ἀπὸ τῆς μάχης, ἥτε κατηρτισμένος, παραγγείλας κατὰ
 ταῦτα λέναι πάντας τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγήται, ὅπως ἂν αὐ-
 τὸν ὁρέωσι σπουδῆς ἔχοντα. ταῦτα παραγγείλας ὡς ἐς
 μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατόν. προτερῶν δὲ τῆς ὁδοῦ
 ὦρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν
 αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε
 φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων
 τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκίας, ἐδέλων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλ-
 67 λήσποντον ἀπικέσθαι. Καὶ δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτρόπον-
 το, τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκα-
 κούντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συ-
 χρόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προ-
 θυμίην οὐκ ὀλίγην μαχόμενοι τε καὶ οὐκ ἐθελοκακέου-
 ντες, οὕτω ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι
 ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπ' Ἀθηναίων· ὡς δὲ ἐτρόποντο καὶ
 οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας, οὐ τῇ περ οἱ Πέρσαι. καὶ
 τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὅμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος
 68 οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. Ἀηλοὶ τέ μοι, ὅτι
 πάντα τὰ πρῆγματα τῶν βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων,
 εἰ καὶ τότε οὗτοι πρὶν ἢ καὶ συμμῆξαι τοῖσι πολεμίοισι
 ἔφευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὤρεον. οὕτω τε πάντες
 ἔφευγον πλὴν τῆς Ἰππου τῆς τε ἄλλης καὶ Βοιωτῆς. αὕτη
 δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν
 πολεμίων ἄγχιστα ἑοῦσα, ἀπέργουσά τε τοὺς φίλους
 φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ μὲν δὴ νικέοντες εἰ-
 69 ποντο τοὺς Ξέρξεω διώκοντές τε καὶ φονεύοντες, ἐν δὲ

τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοις· Ἐλ-
 λησι τοῖσι τεταγμένοις περὶ τὸ Ἑραῖον καὶ ἀπογενομέ-
 νοις τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικᾶεν οἱ μετὰ
 Πανσανίεω. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα οὐδένα κόσμον τα-
 χθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπω-
 ρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσιν ἄνω ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ
 τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους
 διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν. ἐπεῖτε δὲ ἀγ-
 χοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρεῖς καὶ Φλιάσιοι,
 ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππότες ἐπειγομένους
 οὐδένα κόσμον ἤλαννον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν
 ἱππάρχε· Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατε-
 στόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήρα-
 ζαν διώκοντες εἰς τὸν Κιθαιρῶνα. Οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐ-
 δεινὸν λόγῳ ἀπώλοντο, οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος 70
 ὥς κατέφυγον εἰς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἐφθησαν ἐπὶ τοὺς
 πύργους ἀναβάντες πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέ-
 σθαι. ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο ὥς ἐδυνάετο ἄριστα τὸ
 τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήκει
 σφι τειχομαχίη ἐρρωμενεστέρα. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ
 Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἡμύνοντο καὶ πολλῷ πλέον εἶχον τῶν
 Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχεῖν, ὥς
 δέ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγένετο
 τειχομαχίη καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ
 λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρειπον, τῇ
 δὴ ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται
 εἰς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι
 ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φά-
 τυν τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκῆν πᾶσαν καὶ θῆς ἀξίην.
 τὴν μὲν νυν φάτιν ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν
 εἰς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα
 εἰς τῶντό, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσῆναιμαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ

βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τείχεος οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο, ἀλύκαζόν-τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλὰ μυριάδες κατειλημένοι ἀνθρώπων. παρὴν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεύειν οὕτω ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδευσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαξος ἔφευγε, τῶν λοιπῶν μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνεμήκοντα, Τεγεατέων δὲ ἑκκαίδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

- 71 Ἡρίστευσε δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, ἵππος δὲ ἡ Σακίων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μακρόνιος· Ἕλλη-
νων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεατέων καὶ Ἀθη-
ναίων, ὑπερεβάλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν
οἷδεὺν ἔχω ἀποσημήνασθαι· ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ'
ἑαυτοὺς ἐνίκηον, οὔτε δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνε-
χθήσαν καὶ τούτων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο μα-
κρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερ-
μοπυλέων μῦθος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς εἶχε ὄνειδος
καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον ἠρίστευσαν Ποσειδάωνιός τε
καὶ Φιλοκύνων καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιήτης. καίτοι γε-
νομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ
παραγεγόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστόδημον μὲν βουλό-
μενον φανερώς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίας,
λυσσέοντά τε καὶ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι
μεγάλα, Ποσειδάωνιον δὲ οὐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν
ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν· τοσούτῳ τοῦτον εἶναι ἀμείνω.
ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴποιεν, οὗτοι δὲ τοὺς
κατέλεξα πάντες, πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων
ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, τίμιοι ἐγένοντο, Ἀριστόδημος δὲ βου-
λόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην οὐκ ἐτι-
μήθη. Οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι οὐνομαστότατοι ἐγέ-

72

νοιτο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν
 ἄνθρωπος κάλλιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων,
 οὐ μόνον αὐτῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
 Ἑλλήνων, ὃς, ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο Πανσανίης, κατήμε-
 νος ἐν τῇ τάξει ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά. καὶ δὴ
 οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξενηνευγμένος ἐδυσθανάτεε τε καὶ
 ἔλεγε πρὸς Ἀρίμνηστον, ἄνδρα Πλαταιέα οὐ μέλειν οἱ
 ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρήσατο
 τῇ χειρὶ καὶ ὅτι οὐδὲν ἐστὶ οἱ ἀποδεδεργμένον ἔργον ἑω-
 τοῦ ἄξιον προθυμεομένου ἀποδεξασθαι. Ἀθηναίων δὲ 73
 λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, δήμου Λε-
 κελεϊῆθεν, Λεκελέων δὲ τῶν κοτὲ ἐργασαμένων ἔργον
 χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὥς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέ-
 γουσι. ὥς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης κομιδὴν Τυν-
 δαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν στρατοῦ πλή-
 θεϊ καὶ ἀνίστασαν τοὺς δήμους, οὐκ εἰδότες ἵνα ὑπεξε-
 κέετο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς Λεκελέας, οἱ δὲ αὐτὸν
 Λέκελον ἀχθόμενόν τε τῇ Θησέος ὕβρι καὶ δειμαίνοντα
 περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενόν σφι τὸ πᾶν
 πρῆγμα κατηγγασθαι ἐπὶ τὰς Ἀφίδνας, τὰς δὴ Τιτακὸς
 ἰὼν αὐτόχθων καταπροδιδοῖ Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Λε-
 κελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου ἀτέλειά τε καὶ
 προεδρίῃ διατελεῖ ἐς τὸδε αἶψι ἔτι ἐνῶσα, οὕτω ὥστε καὶ
 ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενό-
 μενον Ἀθηναίοισι τε καὶ Πελοποννησίοισι σινομένων τὴν
 ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων, Λεκελεῖς ἀποσχέσθαι.
 Τούτου τοῦ δήμου ἰὼν ὁ Σωφάνης καὶ ἀριστεύσας τότε 74
 Ἀθηναίων, διξοὺς λόγους λεγομένους ἔχει, τὸν μὲν ὥς
 ἐκ τοῦ ζωστήηρος τοῦ θώρηκος ἐφόρει χαλκῆν ἀλύσι δε-
 δεμένην ἄγκυραν σιδηρέην, τὴν ὅπως πελάσσει ἀπικνεό-
 μενος τοῖσι πολεμίοισι βαλλέσκειτο, ἵνα δὴ μιν οἱ πολέ-
 μιοι ἐκπίπτοντες ἐκ τῆς τάξιος μετακινήσαι μὴ δυναίατο·

γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν ἀναλαμβάνοντα οὕτω διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγεται, ὁ δ' ἕτερος τῶν λόγων τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβασίων λέγεται, ὥς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ οὐδ' αὖ ἀτρεμιζούσης ἐφόρεε ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ

75 θώρηκος δεδεμένην σιδηρέην. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνει λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτι περικατημένω Ἀθηναίων Αἰγιναν Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον, ἄνδρα πεντάεθλον, ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε ἄνδρα γενόμενον ἀγαθόν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λεάργῳ τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἡδωνῶν ἐν Δάτῳ περὶ τῶν μεταλλῶν τῶν χρυσέων μαχόμενον.

76 Ὡς δὲ τοῖσι Ἕλλησι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο οἱ βάρβαροι, ἐνθαῦτα σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος, ἣ ἐπειδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας καὶ νικέοντας τοὺς Ἕλληνας, ἔουσα παλλακὴ Φαρναδάτῃος τοῦ Τεάσπιος ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ αὐτὴ καὶ αἱ ἀμφίπολοι καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν παρεουσέων, καταβᾶσα ἐκ τῆς ἁρμαμάξης ἐχώρεε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἔοντας, ὁρέουσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Πανσανίην, πρότερόν τε τὸ οὖνομα ἐξεπισταμένη καὶ τὴν πάτρην ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Πανσανίην καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων ἔλεγε τάδε· ὦ βασιλεῦ Σπάρτης, ῥῦσαί με τὴν ἱκέτιν αἰχμαλώτου δουλοσύνης. σὺ γάρ καὶ ἐς τόδε ὦνησας τούσδε ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὅπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῆη, θυγάτηρ δὲ Ἠγητορίδῃος τοῦ Ἀνταγόρεω. βῆθ' ἐμὲ λαβὼν ἐν Κῷ εἶχε ὁ Πέρσης. Ὁ δὲ ἀμείβεται τοισίδε· Γύναι, θάρσσε καὶ ὥς ἱκέτις, καὶ εἰ δὴ πρὸς τούτῳ τυγχάνεις ἀληθέα λέγουσα καὶ εἰς θυγάτηρ Ἠγητορίδῃος τοῦ Κῶου, ὃς ἐμοὶ ξείνος μάλιστα τυγχάνει

των των περι εκεινους τους χωρους οικημενων. Ταυτα
 ειπας τότε μὲν ἐπέτρεψε τῶν ἐφόρων τοῖσι παρεούσι,
 ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε εἰς Αἴγιναν, εἰς τὴν αὐτὴν ἤθελε ἀπι-
 κέσθαι. Μετὰ δὲ τὴν ἀπικίν τῆς γυναικὸς αὐτίκα μετὰ 77
 ταῦτα ἀπίκοντο Μαντινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι· μαθόν-
 τες δὲ ὅτι ὕστεροι ἦκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποι-
 εῦντο μεγάλην ἄξιόι τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι.
 πνυθανόμενοι δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μετὰ Ἀρταβάζου
 φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίας· Λακεδαι-
 μόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρή-
 σαντες εἰς τὴν ἐωυτῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίω-
 ξαν ἐκ τῆς γῆς, μετὰ δὲ Μαντινέας ἦκου Ἑλεῖοι, καὶ
 ὁσάυτως οἱ Ἑλεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησά-
 μενοι ἀπαλλάσσοντο· ἀπελθόντες δὲ καὶ οὗτοι τοὺς ἡγε-
 μόνους ἐδίωξαν. Τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἑλείους
 τοσαῦτα, ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγι- 78
 νητέων ἦν Λάμπων ὁ Πυθίω. Αἰγινητέων τὰ πρῶτα, ὅς
 ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον ἔτετο πρὸς Πανσανίην, ἀπικό-
 μενος δὲ σπουδῇ ἔλεγε τάδε· Ὡ παῖ Κλεομβρότου, ἔργον
 ἔργασταί τοι ὑπερφυῆς μέγαθός τε καὶ κάλλος, καὶ τοι
 θεὸς παρέδωκε ὑσάμενον τὴν Ἑλλάδα κλέος καταθέ-
 σθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἰδμεν. σὺ δὲ καὶ τὰ
 λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοις ποιήσον, ὅπως λόγος τέ σε ἔχη ἐτι-
 μέων καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται τῶν βαρβάρων μὴ
 ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων εἰς τοὺς Ἕλληνας. Λεω-
 νίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι Μαρδόνιός τε
 καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀνεσταύρωσαν. τῷ
 τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἐπαινον ἔξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ
 πάντων Σπαρτιητέων, αὐτὶς δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλ-
 λήνων. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας τετιμωρήσεται
 εἰς πατέρων τὸν σὸν Λεωνίδην. Ὁ μὲν δοκέων χαρίζεσθαι
 ἔλεγε τάδε, ὁ δ' ἀνταμείβετο τοισίδε· Ὡ ξεῖνε Αἰγινῆτα, 79

τὸ μὲν εὐνοοῖεν τε καὶ προορᾶν ἄγαμαί σευ, γνώμης μέν-
τοι ἡμάρτηκας χρηστῆς. ἐξαείρας γάρ με ὑποῦ καὶ τὴν
πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβαλες παραινέων
νεκρῷ λυμαίνεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποιέω, φᾶς ἄμεινόν
με ἀκούσεσθαι. τὰ πρόπει μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν
ἢ περ Ἑλλήσι· καὶ ἐκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. ἐγὼ δ' ὦν
τούτου εἵνεκεν μήτε Αἰγινήτησι ἄδοιμι μήτε τοῖσι ταῦτά
ἀρέσκειται, ἀποχρᾶ δέ μοι Σπαρτιήτησι ἀρεσκόμενον ὅσια
μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδῃ δὲ, τῷ με κε-
λεύεις τιμωρῆσαι, φημί μεγάλως τε τιμωρῆσθαι, ψυχῇσί
τε τῇσι τῶνδε ἀναριθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ
ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι
ἔχων λόγον τοιούδε μήτε προσέλθῃς ἐμοί γε μήτε συμ-
βουλεύσῃς, χάριν τε ἴσθι ἐὼν ἀπαθής.

- 80 Ὁ μὲν ταῦτα ἀκούσας ἀπαλλάσσετο, Πανσανίης δὲ
κῆρυγμα ποιησάμενος μηδένα ἄπτεσθαι τῆς λῆϊης, συγ-
κομίζειν ἐκέλευσε τοὺς εἰλωτας τὰ χρήματα. οἱ δὲ ἀνὰ τὸ
στρατόπεδον σκιδνάμενοι εὗρισκον σκηναὺς κατεσκευασ-
μένας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαρ-
γύρους, κρητῆράς τε χρυσεούς καὶ φιάλας τε καὶ ἄλλα
ἐκπώματα. σάκκους τε ἐπ' ἀμαξέων εὗρισκον, ἐν τοῖσι
λέβητες ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύσειοι τε καὶ ἀργύρειοι· ἀπό
τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψέλια τε καὶ στρε-
πτούς καὶ τοὺς ἀκινάκας ἐόντας χρυσεούς, ἐπεὶ ἐσθῆτός
γε ποικίλης λόγος ἐγένετο οὐδὲ εἰς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν
κλέπτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἰλωτες,
πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτῶν οὐκ οἶά τε ἦν
κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτησι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐν-
θευτεν ἐγένοντο, οἱ τὸν χρυσὸν αἶτε ἐόντα χαλκὸν δῆθεν
81 παρὰ τῶν εἰλωτέων ᾠνέοντο. Συμφορήσαντες δὲ τὰ χρή-
ματα καὶ δεκάτην ἐξελόντες τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς
ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνετέθη ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄφιος

τοῦ χαλκίου ἐπεστεῶς ἄγχιστα τοῦ βωμοῦ, καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χαλκεον Δία ἀνέθηκαν, καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἐπτάπηχυν χάλκεος Ποσειδέων ἐξεγένετο, ταῦτα ἐξελόντες τὰ λοιπὰ διαιρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τῶν ἄξιοι ἦσαν, καὶ τὰς παλαιὰς τῶν Περσέων καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποξύγια. Ὅσα μὲν νυν ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύουσι αὐτῶν ἐν Πλαταιῇσι ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δ' ἔγωγε καὶ τούτοισι δοθῆναι. Πανσανίῃ δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὥς δὲ αὐτως καὶ τὰ ἄλλα χρήματα. Λέγεται δὲ καὶ τάδε γενέσθαι, ὥς Ξέρξης φεύ- 82 γων ἐκ τῆς Ἑλλάδος Μαρδονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλίποι τὴν ἑαυτοῦ· Πανσανίην ὦν ὁρέοντα τὴν Μαρδονίου κατασκευὴν χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι ποικίλοισι κατεσκευασμένην κελεῦσαι τοὺς τε ἀρτοκόπους καὶ τοὺς ὀψοποιοὺς κατὰ ταῦτα κατὰ Μαρδονίῳ δειπνον παρασκευάζειν. ὥς δὲ κελεύόμενοι οὗτοι ἐποίησαν ταῦτα, ἐνθαῦτα τὸν Πανσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυσείας καὶ ἀργυρέας εὐ ἐστρωμένας καὶ τραπέζας τε χρυσείας καὶ ἀργυρέας καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα τοῦ δειπνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα ἀγαθὰ κελεῦσαι ἐπὶ γέλωτι τοὺς ἑαυτοῦ διηκόοντας παρασκευάσαι Λακωνικὸν δειπνον. ὥς δὲ τῆς θολῆς ποιηθείσης ἦν πολλὸν τὸ μέσον, τὸν Πανσανίην γελάσαντα μεταπέμψασθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς, συνελθόντων δὲ τούτων εἰπεῖν τὸν Πανσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκατέρην τοῦ δειπνου τὴν παρασκευὴν· Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε εἵνεκεν ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμενος ὑμῖν τοῦ Μήδου τὴν ἀφροσύνην δεῖξαι, ὅς τοιήνδε δλαιταν ἔχων ἤλθε ἐς ἡμέας οὕτω ὀξυρὴν ἔχοντας ἀπαιρησόμενος. Ταῦτα μὲν Πανσανίην λέγεται εἰπεῖν πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων, ὅστερ' 83

- μέντοι χρόνῳ μετὰ ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὖρον συ-
 χνοὶ θήκας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων χρημά-
 των. ἐφάνη δὲ καὶ τόδε ὕστερον ἐν τούτων. τῶν νεκρῶν
 περιψηλωθέντων τὰς σάρκας· συνεφόρεον γὰρ τὰ ὅστέα
 οἱ Πλαταιεῖς ἐς ἓνα χώρον· εὐρέθη κεφαλὴ οὐκ ἔχουσα
 ῥαφὴν οὐδεμίαν, ἀλλὰ ἐξ ἐνὸς ἐοῦσα ὀστέου· ἐφάνη δὲ
 καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω τῆς γνάθου, ἔχουσα ὀδόντας
 μουνοφυεῖς, ἐξ ἐνὸς ὀστέου πάντας, τοὺς τε ὀδόντας καὶ
 τοὺς γομφίους· καὶ πενταπήχεος ἀνδρὸς ὅστέα ἐφάνη.
- 84 Ἐπεὶ τε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς ἠφάνιστο,
 ὑπ' ὅτεν μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκέες οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πολ-
 λούς δέ τινας ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα θάψαι Μαρ-
 δόνιον, καὶ θῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας πολλοὺς παρα-
 ῥατόντεω τοῦ Μαρδονίου παιδὸς διὰ τοῦτο τὸ ἔργον·
 ὅστις μέντοι ἦν αὐτῶν ὁ ὑπελόμενος τε καὶ θάψας τὸν
 νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δύναμαι ἀτρεκέως πυνθέσθαι.
 ἔχει δὲ τινα φάτιν καὶ Διονυσοφάνης ἀνὴρ Ἐφέσιος θά-
 ψαι Μαρδόνιον. Ἄλλ' ὁ μὲν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτάφη, οἱ
 δὲ Ἕλληνες ὥς ἐν Πλαταιῇσι τὴν λήϊην διείλοντο, ἔθα-
 πτον τοὺς ἐωυτῶν χωρὶς ἕκαστοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τρι-
 ξὰς ἐποίησαντο θήκας. ἐνθα μὲν τοὺς ἱρένας ἔθαψαν,
 τῶν καὶ Ποσειδώνιος καὶ Ἀμομφάρετος ἦσαν καὶ Φιλο-
 κύων τε καὶ Καλλικράτης. ἐν μὲν δὴ ἐνὶ τῶν τάφων ἦσαν
 οἱ ἀριστεῖς, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται, ἐν δὲ τῷ
 τρίτῳ οἱ εἰλωτές. Οὗτοι μὲν οὕτω ἔθαπτον, Τεγεῆται δὲ
 χωρὶς πάντας ἀλέας, καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐωυτῶν ὁμοῦ,
 καὶ Μεγαρέες τε καὶ Φλιαῖοι τοὺς ὑπὸ τῆς ἵππου δια-
 φθαρέντας. Τούτων μὲν δὴ πάντων πλήρεις ἐγένοντο
 οἱ τάφοι, τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλαταιῇσι
 ἐόντες τάφοι, τούτους δὲ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπαι-
 σχυνομένους τῇ ἀπεστοί τῆς μάχης ἐκάστους χώματα χω-
 σαι κεινὰ τῶν ἐπιγυνομένων εἵνεκεν ἀνθρώπων, ἐπεὶ καὶ

Αἰγινητέων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενος τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα δεηθέντων τῶν Αἰγινητέων χῶσαι Κλεάδην τὸν Αὐτοδίκου ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξεινον ὄντα αὐτῶν.

Ὡς δ' ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ 86 Ἕλληνες, αὐτίκα βουλευομένοις σφι ἐδόκεε στρατεύεσθαι ἐπὶ τὰς Θήβας καὶ ἔξαιτέειν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοισι δὲ αὐτῶν Τιμηγευίδην καὶ Ἀτταγῖνον, οἱ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἦσαν, ἣν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὥς δὲ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἐνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας· οὐ βουλομένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι τὴν τε γῆν αὐτῶν ἔταμνον καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. Καὶ οὐ γὰρ ἐπαύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ 87 ἡμέρῃ ἔλαξε τοῖσι Θηβαίοισι Τιμηγευίδης τάδε· Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας ἢ ἐξέλωσι Θήβας ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παραδῶτε, νῦν ὧν ἡμέων εἵνεκεν γῆ ἢ Βοιωτὴ πλέω μὴ ἀναπλήσῃ, ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρητίζοντες πρόσχημα ἡμέας ἔξαιτέονται, χρήματά σφι δώμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ· σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδίσαμεν, οὐδὲ μῦνοι ἡμεῖς, εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως δεόμενοι πολιορκέουσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. Κάρια τε 88 ἔδοξε εὐ λέγειν καὶ ἐς καιρὸν, αὐτίκα τε ἐπεκηρυκνέοντο πρὸς Πανσανίην οἱ Θηβαῖοι ἐθέλοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ὁμολόγησαν ἐπὶ τούτοις, Ἀτταγῖνος μὲν 88 ἐκδιδρῆσκει ἐκ τοῦ ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Πανσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίας, φᾶς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν καὶ ἂν χρήμασι ἐπεποιθέσαν διωθέεσθαι· ὁ δὲ ὥς

παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων τὴν στρατιὴν τὴν συμμάχων ἅπασαν ἀπῆκε καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν εἰς Κόρινθον διέφθειρε.

89 Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβησι γενόμενα, Ἀρτάβαξος δὲ ὁ Φαρνάκεος φεύγων ἐκ Πλαταιῶν καὶ δὴ πρόσω ἐρίνετο. ἀπικόμενον δὲ μιν οἱ Θεσσαλοὶ παρὰ σφέας ἐπὶ τε ξελνία ἐκάλεον καὶ ἀνειρωτέον περὶ τῆς στρατιῆς τῆς ἄλλης, οὐδὲν ἐπιστάμενοι τῶν ἐν Πλαταιῇσι γενομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαξος γινούς, ὅτι εἰ ἐθέλει σφι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτὸς τε κινδυνεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατὸς ἐπιδήσεσθαι γάρ οἱ πάντα τινὰ οἶετο πυνθανόμενον τὰ γερονότα, ταῦτα ἐκλογιζόμενος οὔτε πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξηγόρευε οὐδὲν, πρὸς τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε· Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοί, ὡς ὁράτε, ἐπείγομαί τε κατὰ τὴν ταχίστην ἐλέων εἰς Θρηϊκὴν καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατὰ τι πρῆγμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετὰ τῶνδε. αὐτὸς δὲ ὑμῖν Μαρδόνιος καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος κατὰ πόδας ἐμεῦ ἐλαύνων προσδόκιμός ἐστι. τοῦτον καὶ ξεινίζετε καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε. οὐ γὰρ ὑμῖν εἰς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσει. Ταῦτα δὲ εἰπας ἀπῆλαινε σπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίας τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺς τῆς Θρηϊκῆς, ὡς ἀληθέως ἐπείγόμενος καὶ τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται εἰς Βυζάντιον καταλιπὼν τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑαυτοῦ συχνοὺς ὑπὸ Θρηϊκῶν τε κατακοπέντας κατ' ὁδὸν καὶ λιμῶ συστάντας καὶ καμᾶτφ' ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι.

90 Οὗτος μὲν οὕτω ἀπενόστησε εἰς τὴν Ἀσίην, τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆσπερ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρώμα ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Ἀήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἦλθόν σφι

ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδω καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρῳ, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάτρη τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφεων ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ὥς ἦν μῦνον ἰδῶνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὥς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενέουσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἐτέρην ἄγρην τοιαύτην εὖρειν ἂν αὐτούς. θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἑλλήνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλῶειν καὶ οὐκ ἀξιομάχους ἐκείνοισι εἶναι. αὐτοὶ τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάροισιν, ἐτοῖμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὅμηροι εἶναι. Ὡς 91 δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξείνος ὁ Σάμιος, εἶρετο Λευτυχιδῆς, εἴτε κληδόνος εἵνεκεν ἐθέλων πνθίσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην θεοῦ ποιεῦντος· Ὡς ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα; ὁ δὲ εἶπε· Ἡγησίστρατος. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε· Δέκομαι τὸν οἰωνὸν τὸν ἡγησίστρατον, ὃ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποίεις ὅπως αὐτός τε δοὺς πιστὴν ἀποπλώσεται καὶ οἱ σὺν σοὶ ἔόντες οἶδε, ἥ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμους ἔσεσθαι συμμαχούς. Ταῦτά τε 92 ἅμα ἡγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε. αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης περὶ πρὸς τοὺς Ἑλλήνας.

Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλων· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλῶειν τὸν Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεῦμενος· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμῶν τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιρέοντο, μαντευομένου σφι

Δηϊφόνου τοῦ Εὐνήμιου ἀνδρὸς Ἀπολλωνιῆτεω, Ἀπολ-
 λωνίης δὲ τῆς ἐν Ἰονίῳ κόλῳ, τοῦ τὸν πατέρα κατέλαβεν
 93 Εὐνήμιον πρῆγμα τοιόνδε· Ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτη
 ἰρὰ ἡλίου πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται παρὰ πο-
 ταμόν, ὃς ἐκ Λάκμωνος οὗρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης
 χώρας ἐς θάλασσαν παρ' Ὠρικὸν λιμένα, τὰς δὲ νύκτας
 ἀραιρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ γένει δοκιμώτατοι
 τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος· περὶ
 πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα
 ταῦτα ἐκ θεοπροπίου τινός. ἐν δὲ αὐτῷ ἀνλίζονται ἀπὸ
 τῆς πόλιος ἑκάς. ἐνθα δὴ τότε ὁ Εὐνήμιος οὗτος ἀραιρη-
 μένος ἐφύλασσε. καὶ κοτε αὐτοῦ κατακοιμίσαντος τὴν
 φυλακὴν παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ αὐτρου διέφθειραν
 τῶν προβάτων ὡς ἐξήκοντα. ὁ δὲ ὡς ἐπήϊσε, εἶχε σιγῇ
 καὶ ἔφραζε οὐδενί, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικαταστήσειν ἄλλα
 πριᾶμενος. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολλωνιήτας ταῦτα
 γενόμενα, ἀλλ' ὥς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν ὑπὸ δι-
 καστήριον κατέκριναν, ὡς τὴν φυλακὴν κατακοιμίσαν-
 τα, τῆς ὄψιος στερηθῆναι. ἐπεῖτε δὲ τὸν Εὐνήμιον ἐξε-
 τύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε πρόβατά σφι ἔτικτε
 οὔτε γῇ ἔφερε ὁμοίως καρπόν. πρόφαντα δὲ σφι ἐν τε
 Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐγίνετο, ἐπεῖτε ἐπειρώτεον
 τοὺς προφήτας τὸ αἴτιον τοῦ παρεόντος κακοῦ, οἱ δὲ αὐ-
 τοῖσι ἔφραζον, ὅτι ἀδίκως τὸν φύλακον τῶν ἰρῶν προ-
 βάτων Εὐνήμιον τῆς ὄψιος ἐστέρησαν· αὐτοὶ γὰρ ἐπορ-
 μῆσαι τοὺς λύκους, οὐ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμω-
 ρέοντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν ταύτας,
 τὰς ἂν αὐτὸς ἔληται καὶ δικαιοῖ· τούτων δὲ τελομένων
 αὐτοὶ δῶσειν Εὐνήμιῳ δόσιν τοιαύτην, τὴν πολλοὺς μιν
 94 μακαριεῖν ἀνθρώπων ἔχοντα. Τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά
 σφι ἐχρήσθη, οἱ δὲ Ἀπολλωνιῆται ἀπόρρητα ποιησαμένοι
 προέθεσαν τῶν ἀστῶν ἀνδράσι διαπρῆξαι. οἱ δὲ σφι διέ-

προῆσαν ὧδε· κατημένου Εὐηνίου ἐν θῶκῳ ἐλθόντες οἱ
 παρίζοντο καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο, ἐς ὃ κατέβαι-
 νον συλλυπεύμενοι τῷ πάθει. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες εἰρώ-
 τεον τίνα δίκην ἂν ἔλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δι-
 κας ὑποστῆναι δάσειν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ οὐκ ἀκηκοῶς
 τὸ θεοπρόπιον εἴλετο εἶπας, εἰ τίς οἱ δοῖη ἄγρους, τῶν
 ἀστῶν οὐνομάσας τοῖσι ἡπίστατο εἶναι καλλίστους δύο
 κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ, καὶ οἴκησιν πρὸς τού-
 τοισι τὴν ἥδε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλει. τού-
 των δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λοιποῦ ἀμῆνιτος εἶ-
 ναι, καὶ δίκην οἱ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην. καὶ ὁ μὲν
 ταῦτα ἔλεγε, οἱ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες· Εὐήνιε,
 ταύτην δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς ἐκτυφλώσιος ἐκτίνουσί
 τοι κατὰ τὰ θεοπρόπια τὰ γενόμενα. Ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦ-
 τα δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν πνυθόμενος τὸν πάντα λό-
 γον, ὥς ἑξαπατηθεῖς, οἱ δὲ πριάμενοι παρὰ τῶν κεκτημέ-
 νων διδοῦσί οἱ τὰ εἴλετο. καὶ μετὰ ταῦτα ἀντίκα ἐμ-
 φυτον μαντικὴν εἶχε ὥστε καὶ οὐνομαστός γενέσθαι.
 Τούτου δὴ ὁ Δηϊφονος ἐὼν παῖς τοῦ Εὐηνίου ἀγόν- 95
 των Κορινθίων ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τότε
 ἤκουσα, ὥς ὁ Δηϊφονος ἐπιβατεύων τοῦ Εὐηνίου οὐνό-
 ματος ἐξελάμβανε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἐὼν Εὐη-
 νίου παῖς.

Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὥς ἐκαλλίρησε, ἀνῆγον τὰς νέας 96
 ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς
 Σαμῆς πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὀρμισάμενοι κα-
 τὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην,
 οἱ δὲ Πέρσαι πνυθόμενοί σφας προσπλῶειν ἀνῆγον καὶ
 αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοι-
 νίκων ἀπῆκαν ἀποπλῶειν βουλευομένοισι γάρ σφι ἐδό-
 κκε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὁμοιοί
 εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλων, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν

- πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἔοντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς
 κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ
 Ἰωνίην ἐφύλασσε. τοῦ πλήθους μὲν ἦν ἕξ μυριάδες, ἑστρα-
 τήγει δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλιε τε καὶ μεγάθει ὑπερ-
 φέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβου-
 λείσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνεί-
 ρῃσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος, ἔρυμα τῶν νεῶν
 97 καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον. Ταῦτα βουλευσάμενοι
 ἀνῆγοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτυφίων ἱερὸν τῆς
 Μυκάλης ἐς Γαίσιαν τε καὶ Σκολοπόδεντα, τῇ Ἀθήμητρος
 Ἐλευσινίης ἐστὶ ἱερὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο
 Νεῖλεω τῷ Κόδρῳ ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστὴν,
 ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἔρκος
 καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμερὰ, καὶ
 σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο
 ὥς πολιορκησόμενοι καὶ ὥς νικήσοντες. ἐπ' ἀμφοτέρα
 γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζετο.
- 98 Οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρβά-
 ρους ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὥς ἐκπεφυγότων, ἐν ἀπο-
 ρίῃ τε εἶχοντο ὅ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται ὀπίσω
 εἴτε καταπλώωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δ' ἔδοξε τού-
 των μὲν μηδέτερα ποιεῖν, ἐπιπλώειν δὲ ἐπὶ τὴν ἡπει-
 ρον. παρασκευασάμενοι ὧν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας
 καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε ἔπλων ἐπὶ τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ
 ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό
 σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλὰ ὥρεον νέας ἀνελκυσμένας ἔσω
 τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν
 αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηϊ παραπλώων,
 ἐγγρόμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κή-
 ρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι λέγων· Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι
 ὑμῶν τυγχάνουσιν ἐπακούοντες, μάθετε τὰ λέγω· πάν-
 τως γὰρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλο-

μαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνησθαί τινα χρόνῳ ἐλευθε-
 ρίης μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος
 Ἑβης. καὶ τὰδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς
 τοῦ ἐπακούσαντος. αὐτὸς δὲ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος
 τοῦ πρήγματος καὶ ὁ Θεμιστοκλέος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ.
 ἢ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥήματα τοὺς βαρβάρους ἐμελλε
 τοὺς Ἴωνας πείσειν, ἢ ἐπειτεν ἀνενειχθέντα ἐς τοὺς βαρ- 99
 βάρους ποιήσειν ἀπίστους. Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑπο-
 θεμένου δευτέρα δὴ τὰδε ἐποίησεν οἱ Ἕλληνες· προσ-
 σχόντες τὰς νέας ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. Καὶ οὗτοι
 μὲν ἐτάσσοντο, οἱ δὲ Πέρσαι ὥς εἶδον τοὺς Ἕλληνας πα-
 ρασκευαζομένους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαν-
 τας, τοῦτο μὲν ὑπονοήσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλή-
 νων φρονέειν ἀπαιρῶνται τὰ ὄπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι
 ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν
 βαρβάρων, τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους
 οἱ Ξέρξης, τούτους λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐπ-
 οδιάσαντες ἐς τὰς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα ὑπο-
 ψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξης πολεμίων
 λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς
 Μυκάλης φερούσας προστάσσουσι τοῖσι Μιλησίοισι φυ-
 λάσσειν ὥς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν.
 ἐποίησεν δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου
 ἴωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν
 ἂν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιού-
 τοις προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν
 τὰ γέρεα ἔρκος εἶναι σφι. Ὡς δὲ ἄρα παρεσκεύαστο τοῖσι 100
 Ἕλλησι, προσήϊσαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰοῦσι δὲ σφι
 φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ κηρυκὴν
 ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον. ἢ δὲ φήμη διήλθε
 σφι ὥδε, ὥς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νι-
 κῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. ὅηλα δὴ πολλοῖσι τεκμη-

ρίοισι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν προηγημάτων, εἰ καὶ τότε τῆς αὐ-
 τῆς ἡμέρης συμπύκνους. τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ
 ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἑλ-
 λησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπύκετο, ὥστε θαρσύνειν τὴν στρα-
 τὴν πολλῷ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδύ-
 101 νεύειν. Καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Ἀθημητρος
 τεμένεια Ἐλευσινίης παρ' ἀμφοτέρων τὰς συμβολὰς εἶναι.
 καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ το Ἀθημητρικὸν ἐγί-
 νετο, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἰρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυ-
 κάλῃ ἐμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νύκην τῶν
 μετὰ Πανσανίῳ Ἑλλήνων ὀρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε
 ἐλθούσα. τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρῶτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρης
 ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δειλῆν. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς
 ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μηνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνον
 οὐ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμνησθάνουσι ἐγένετο. ἦν
 δὲ ἄρρωδὴ σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, οὔτι περὶ
 σφέων αὐτῶν οὕτω, ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδο-
 νίῳ πταίσῃ ἡ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἡ κληθὼν αὕτη σφι ἐσέ-
 πτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοον ἐποιεῖν-
 το. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπευδον ἐς τὴν
 μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα
 προεκέετο.

102 Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τού-
 τοις τεταγμένοις μέχρι κούρων τῶν ἡμιδῶν, ἡ ὁδὸς ἐγί-
 νετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χῶρον, τοῖσι δὲ Λακε-
 δαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοις τεταγμένοις κατὰ
 τε χαράδρην καὶ οὖρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περι-
 ἦσαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρει καὶ δὴ ἐμάχοντο.
 ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσησι ὀρθία ἦν τὰ γέγραφα, ἡμῖνον-
 τό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσαν εἶχον τῇ μάχῃ, ἐπεὶ δὲ τῶν
 Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἰωυτῶν
 γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακλευσά-

μενοὶ ἔργου εἰχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτ-
 ροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρεα οὗτοι φε-
 ρόμενοι ἐσέπεσον ἁλῆες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι
 καὶ χρόνον συγχρὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖ-
 χος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Τροι-
 ξήνιοι οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπέξῃς τεταγμένοι· συνεπισπό-
 μενα συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραί-
 ρητο, οὗτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς
 φυγὴν τε ὠρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ'
 ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπί-
 πτουςι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο
 μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτέουσι· Ἀρταῦντης μὲν καὶ
 Ἰθαμίτης τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι,
 Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχό-
 μενοι τελευτέουσι. Ἐτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπὶ 103
 κοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συν-
 διεκρίριζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων συγχροὶ
 ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυνῶνιοι καὶ στρατηγὸς Περί-
 λεως. τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι ἐόντες τε ἐν τῷ
 στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὅπλα ὥς
 εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἐτραλκῆα τὴν μάχην,
 ἔρδον ὅσον ἐδυνάετο, προσωφελῆειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλ-
 λησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω
 δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποσιάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι
 βαρβάροις. Μιλησίοις δὲ προσετέτακτο μὲν τῶν Περ- 104
 σέων τὰς διόδους τηρεῖν, σωτηρίας εἵνεκέν σφι, ὥς ἦν
 ἄρα σφέας καταλαμβάνη οἷάπερ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγε-
 μόνας σώζωνται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης· ἐτάχθη-
 σαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τούτου τε
 εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νεο-
 χμὸν ποιεοίεν, οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμέ-
 νου ἐπολεῖν, ἄλλας τε κατηγεόμενοι σφι ὁδοὺς φεύγουσι,

αἱ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δεύτερον
 106 Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλληνῶν ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέμου ἐόντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρῳ τῆς Καρυστίης χώρας ἀποθιγνόντα ἐν μάχῃ κέεσθαι ἐπὶ Γεραιστῶ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυνῶνιοι ἠρίστευσαν.

106 Ἐπεῖτε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν ληθην προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυρούς τινας χρημάτων εὗρον. ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλων. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅκῃ χρεῶν εἴη τῆς Ἑλλάδος κατοικίσειν τῆς αὐτοὶ ἐγκρατέες ἦσαν, τὴν δὲ Ἰωνίην ἀπεῖναι τοῖσι βαρβάροισι. ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων προκατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον, καὶ ἑωυτῶν μὴ προκατημένων Ἰωνας οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχον χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξιν. πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλει ἑοῦσι ἐδόκεε τῶν μηδισάντων ἰδυέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστήσαντας δοῦναι τὴν χώραν Ἰωσὶ ἐνοικῆσαι, Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν Ἰωνίην γενέσθαι ἀνάστατον, οὐδὲ Πελοποννησίοισι περὶ τῶν σφετέρων ἀποικιέων βουλευεῖν. ἀντιτεινόντων δὲ τούτων προθύμως εἶξαν οἱ Πελοποννησῖοι. καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ Χίους καὶ Λεσβίους καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὁρ-

κλείσι ἐμμενέειν τε καὶ μὴ ἀποστήσασθαι. τοὺτους δὲ καταλαβόντες ὀρκίοισι ἐπλῶον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι γὰρ ἐδόκειον ἐντεταμένους εὐρήσειν. Οὗτοι μὲν δὴ ἐπ' 107 Ἑλλησπόντου ἐπλῶον, τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων ἐς τὰ ἄκρα τε τῆς Μυκάλης κατειληθέντων, ἐόντων οὐ πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ ἐς Σάρδις. πορευομένων δὲ κατ' ὁδὸν Μασίστης ὁ Λαρείου παρατυχὼν τῷ πάθει τῷ γεγονότι τὸν στρατηγὸν Ἀρταύντην ἔλεγε πολλά τε καὶ κακά, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίῳ φᾶς αὐτὸν εἶναι τοιαῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ τὸν βασιλέος οἶκον κακώσαντα. παρὰ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι γυναικὸς κακίῳ ἀκοῦσαι δέννος μέγιστός ἐστι. ὁ δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάκην ἀποκτεῖναι ἐθέλων. καὶ μιν ἐπιθέοντα φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Προξίλειω ἀνὴρ Ἀλικαρνησεύς, ὅπισθε ἐστεῶς αὐτοῦ Ἀρταύντεω, ἀρπάζει μέσον καὶ ἐξαείρας παῖει ἐς τὴν γῆν· καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι οἱ Μασίστεω προέστησαν. ὁ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος καὶ Ξέρῃ, ἐκσώζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξειναγόρης Κιλικίης πάσης ἤρξε δούτος βασιλέος. τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων οὐδὲν ἔτι πλέον ἐγένετο τούτων, ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγχανε ἑὼν βασιλεὺς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεὶ τε ἐξ Ἀθηνέων προσπταίσας τῇ ναυμαχίῃ φυγὼν ἀπίκετο.

TOTE δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἑὼν ἄρα ἦρα τῆς Μασί- 108 στεω γυναικὸς, εὐύσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα. ὥς δὲ οἱ προσπέμποντι οὐκ ἐδύνατο κατεργασθῆναι, οὐδὲ βίην προσέφερε προμηθεόμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασίστην· τῶν δὲ τοῦτο εἶχε καὶ τὴν γυναῖκα· εὐ γὰρ ἠπίστατο βίης οὐ τευξομένη· ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης ἐργόμενος τῶν ἄλλων πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ παιδί τῷ ἑωυτοῦ Λα-

- ρεῖω, θυγατέρα τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ Μασίστεω, δο-
 κέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψεσθαι ἢν ταῦτα ποιήσῃ. ἀρμό-
 σας δὲ καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας ἀπήλανε ἐς Σοῦσα.
 ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ τε ἀπλκετο καὶ ἡγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρεῖω
 τὴν γυναικα, οὕτω δὴ τῆς Μασίστεω μὲν γυναικὸς ἐπέ-
 παντο, ὁ δὲ διαμειψάμενος ἦρα τε καὶ ἐτύγγανε τῆς Δα-
 ρεῖου μὲν γυναικὸς, Μασίστεω δὲ θυγατρὸς· οὖνομα δὲ
 109 τῇ γυναικὶ ταύτῃ ἦν Ἀρταῦντη. Χρόνου δὲ προϊόντος
 ἀνάπυστα γίνεται τρόπῳ τοιῷδε· ἐξυφήνασα Ἀμυστρὶς
 ἡ Ξέρξεω γυνὴ φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον καὶ θένος ἄξιον
 διδοῖ Ξέρξῃ. ὁ δὲ ἡσθεὶς περιβάλλεται τε καὶ ἐρχεται
 παρὰ τὴν Ἀρταῦντην. ἡσθεὶς δὲ καὶ ταύτῃ, ἐκέλευσε αὐ-
 τὴν αἰτῆσαι ὅ τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐτῷ
 ὑπουργημένων· πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ
 κακῶς γὰρ εἶδε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε
 Ξέρξῃ· Δώσεις μοι τὸ ἄν σε αἰτήσω; ὁ δὲ, πᾶν μᾶλλον
 δοκέων ἐκείνην αἰτῆσαι ὑπισχνέετο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ, ὥς
 ὤμοσε, ἄδεῶς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ παντοίως ἐγί-
 νετο οὐ βουλόμενος δοῦναι, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, φοβεό-
 μενος δὲ Ἀμυστριν, μὴ καὶ πρὶν κατεικαζούσῃ τὰ γινώ-
 μενα οὕτω ἐπευρεθῇ πρήσσαν· ἀλλὰ πόλις τε ἐδίδου καὶ
 χρυσὸν ἄπλετον καὶ στρατόν, τοῦ ἐμελλε οὐδεὶς ἄρξειν
 ἀλλ' ἢ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ στρατὸς δῶρον. ἀλλ'
 οὐ γὰρ ἐπειθε, διδοῖ τὸ φᾶρος. ἡ δὲ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ
 110 δώρῳ ἐφόρεε τε καὶ ἡγάλλετο. Καὶ ἡ Ἀμυστρὶς πυνθά-
 νεται μιν ἔχουσαν, μαθοῦσα δὲ τὸ ποιούμενον τῇ μὲν
 γυναικὶ ταύτῃ οὐκ εἶχε ἔγκοτον, ἡ δὲ ἐλπίζουσα τὴν μη-
 τέρα αὐτῆς εἶναι αἰτίην καὶ ταῦτα ἐκείνην πρήσσειν, τῇ
 Μασίστεω γυναικὶ ἐβούλευε ὄλεθρον φυλάξασα δὲ τὸν
 ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς Ξέρξῃ βασιλῆϊον δεῖπνον προτιθέ-
 μενον· τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον παρασκευάζεται ἀπαξ τοῦ
 ἑνιαυτοῦ, ἐν ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς· οὖνομα δὲ τῷ

δειπνῶ τουτῷ Περσιστὶ μὲν τυκτά, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλη-
 νων γλῶσσαν τέλειον· τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμάται μου-
 νον βασιλεὺς καὶ Πέρσας δωρέεται, ταύτην δὲ τὴν ἡμέ-
 ρην φυλάξασα ἡ Ἀμυστρίς χρητίζει τοῦ Ξέρξεω δοθῆναι
 αἰ τὴν Μασίστειο γυναῖκα. ὁ δὲ δεινὸν τε καὶ ἀνάρσιον
 ἐποιέετο τοῦτο μὲν ἀδελφεοῦ γυναῖκα παραδοῦναι, τοῦτο
 δὲ ἀναιτήν ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τούτου· συνῆκε γὰρ
 τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. Τέλος μέντοι ἐκείνης τε λιπαρευούσης 111
 καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξεργόμενος, ὅτι ἀτυχήσαι τὸν χρη-
 ζοντα οὗ σφι δυνατόν ἐστι βασιλῆϊον δειπνου προκειμέ-
 νου, κάρτα δὲ ἀέκων κατανεύει, καὶ παραδούς ποιέει
 ὥδε· τὴν μὲν κελεύει ποιέειν τὰ βούλεται, ὁ δὲ μετα-
 πεμφάμενος τὸν ἀδελφεὸν λέγει τάδε· Μασίστα, σὺ εἰς
 Δαρείου τε παῖς καὶ ἐμὸς ἀδελφεὸς, πρὸς δ' ἐπὶ τούτοις
 καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναῖκί δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις
 μὴ συνοίκες, ἀλλὰ τοι αὐτ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα
 τὴν ἐμήν· ταύτῃ συνοίκες· τὴν δὲ νῦν ἔχεις, οὐ γὰρ δο-
 κέει ἐμοί, μὴ ἔχε γυναῖκα. ὁ δὲ Μασίστης ἀποθωμάσας
 τὰ λεγόμενα λέγει τάδε· ὦ δέσποτα, τίνα μοι λόγον λέ-
 γεις ἄχρηστον, κελεύων με γυναῖκα, ἐκ τῆς μοι παῖδες
 νεηνίαί τέ εἰσι τρεῖς καὶ θυγατέρες, τῶν καὶ σὺ μίαν τῷ
 παιδί τῷ σεωντοῦ ἡγάγεο γυναῖκα, αὐτῇ τέ μοι κατὰ νόον
 τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα, ταύτην με κελεύεις μετέντα θυ-
 γατέρα τὴν σεωντοῦ γῆμαι; ἐγὼ δὲ, βασιλεῦ, μέγα μὲν
 ποιεῦμαι ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέντοι
 τούτων οὐδέτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βιώ πρήγματος τοι-
 οῦδε δεόμενος· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φα-
 νήσεται ἐμεῦ οὐδὲν ἕσσων, ἐμέ τε ἔα γυναῖκί τῇ ἐμῇ
 συνοικέειν. Ὁ μὲν δὲ τοιούτοις ἀμείβεται, Ξέρξης δὲ
 θυμωθεὶς λέγει τάδε· Οὕτω τοι, Μασίστα, πέπρηκται.
 οὔτε γὰρ αὖ τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμήν γῆμαι, οὔτε
 ἐκείνη πλέονα χρόνον συνοικήσεις, ὥς μάθης τὰ διδό-

- μενα δέκεσθαι. Ὁ δὲ ὥς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε
 112 ἐχώρει ἔξω· Διόποτα, οὐ δὴ καὶ με ἀπώλεσας. Ἐν δὲ
 τούτῳ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ
 διελέγετο, ἥ Ἀμυστρὶς μεταπεμψαμένη τοὺς δορυφόρους
 τοῦ Ξέρξεω διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστεω·
 τοὺς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα κυσὶ προέβαλε, καὶ ῥίνα
 καὶ ὦτα καὶ χεῖλεα καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα ἐς οἶκόν μιν
 113 ἀποπέμπει διαλελυμασμένην. Ὁ δὲ Μασίστης οὐδέν κω-
 ἀκηκοὺς τούτων, ἐλπόμενος δὲ τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπί-
 πτει δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία. ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυ-
 ναῖκα, αὐτίκα μετὰ ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ
 ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σὺν τε τοῖσι ἐωυτοῦ υἱοῖσι καὶ δὴ
 κού τισι καὶ ἄλλοισι ὥς ἀποστήσων νομὸν τὸν Βάκτριον
 καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βασιλέα. τάπερ ἂν καὶ
 ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, εἶπερ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς
 Βακτρίους καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἔστεργόν τε μιν καὶ
 ἦν ὑπαρχος τῶν Βακτριῶν. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πυθόμε-
 νος ταῦτα ἐκείνους πρήσσοντα πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρα-
 τιὴν ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινε αὐτόν τε ἐκείνους καὶ τοὺς
 παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνων.

- Κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρξεω καὶ τὸν Μασίστεω
 114 θάνατον τοσαῦτα ἐγένετο, οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης ὀρμηθέν-
 τες Ἕλληνες ἐπ' Ἑλλησπόντου πρῶτον μὲν περὶ Λεκτὸν
 ὤρμεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπολαμφθέντες, ἐνθεῦτεν δὲ ἀπί-
 κοντο ἐς Ἀβυδὸν, καὶ τὰς γεφύρας εὖρον διαλελυμένας,
 τὰς ἐδόκεον εὐρήσειν ἔτι ἐντεταμένας, καὶ τούτων οὐκ
 ἤκιστα εἵνεκεν ἐς τὸν Ἑλλησπόντον ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν
 νυν ἀμφὶ Λευτυχίδην Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποπλῶειν
 ἐς τὴν Ἑλλάδα, Ἀθηναίοισι δὲ καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρα-
 τηγῷ αὐτοῦ ὑπομείναντας πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου.
 Οἱ μὲν δὴ ἀπέπλωον, Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ τῆς Ἀβύδου δια-
 115 βάντες ἐς τὴν Χερσονήσον Σηστὸν ἐπολιόρκειον. Ἐς δὲ

τὴν Σηστὸν ταύτην, ὥς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτῃ, συνῆλθον, ὥς ἤκουσαν παρῆναι τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίας πόλιος Οἰόβαζος ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικώς. εἶχον δὲ ταύτην ἐπιχώριοι Αἰολέες, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὄμιλος. Ἐτυράννευε δὲ 116
τούτου τοῦ νομοῦ Ξέρξεω ὑπαρχος Ἀρταῦκτης, ἀνὴρ μὲν Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος, ὃς καὶ βασιλέα ἐλαύνοντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσίλῃω τοῦ Ἰφί-
κλου χρήματα ἐξ Ἑλαιούντος ὑπελόμενος. ἐν γὰρ Ἑλαι-
οῦντι τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλῃω τάφος τε καὶ τέμενος περὶ αὐτόν, ἐνθα ἦν χρήματα πολλὰ καὶ φιάλαι χρύσειαι καὶ ἀργύρεαι καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς καὶ ἄλλα ἀνα-
θήματα, τὰ Ἀρταῦκτης ἐσύλησε βασιλέος δόντος. λέγων δὲ τοιάδε Ξέρξην διεβάλετο· θέσποτα, ἐστὶ οἶκος ἀνδρὸς Ἑλληνος ἐνθαῦτα, ὃς ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατευσάμενος δίκης κυρήσας ἀπέθανε. τούτου μοι δὸς τὸν οἶκον, ἵνα καὶ τις μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν μὴ στρατεύεσθαι. Ταῦτα λέγων εὐπετέως ἐμελλε ἀναπείσειν Ξέρξην δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον, οὐδὲν ὑποτοπηθέντα τῶν ἐκείνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλέος στρατεύεσθαι Πρωτεσίλῃων ἔλεγε νοέων τοιάδε· τὴν Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἐωυτῶν εἶναι Πέρσαι καὶ τοῦ αἰεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη τὰ χρήματα, ἐξ Ἑλαιούντος εἰς Σηστὸν ἐξεφόρησε, καὶ τὸ τέμενος ἐσπείρε καὶ ἐνέμετο, αὐτὸς τε ὅκως ἀπίκοιτο εἰς Ἑλαι-
οῦντα, ἐν τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορ-
κέετο ὑπὸ Ἀθηναίων οὔτε παρεσκευασμένους εἰς πολιορ-
κίην οὔτε προσδεκόμενος τοὺς Ἑλληνας· ἀφυλάκτῳ δὲ 117
ὡς αὐτῷ ἐπέπεσον. Ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισί σφι φθι-
νὸπῳρον ἐπερίνετο, ἥσχαλλον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τε τῆς

- ἑαυτῶν ἀποδημέοντες καὶ οὐ δυνάμενοι ἐξελεῖν το τεύχος, ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅπως ἀπαγοίεν σφεας ὀπίσω· οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν πρὶν ἢ ἐξέλωσι ἢ τὸ Ἀθηναίων κοινόν σφεας μεταπέμψηται. Οὕτω δὴ ἔστεργον τὰ
- 118 παρῶντα. Οἱ δὲ ἐν τῷ τείχει ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ ἀπιγμένοι ἦσαν, οὕτω ὥστε τοὺς τόνους ἔφοντες τῶν κλινέων ἐσιτέοντο. ἐπέλτε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐτι εἶχον, οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἴχονται ἀποδράντες οἱ τε Πέρσαι καὶ ὁ Ἀρταῦκτης καὶ ὁ Οἰόβαξος, ὅπισθε τοῦ τείχεος καταβάντες, τῇ ἣν ἐρημότατον τῶν πολεμίων. ὥς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, οἱ Χερσουνησίται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσημνησαν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγρονός καὶ τὰς πύλας ἀνοιξαν. τῶν
- 119 δὲ οἱ μὲν πλεῦνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν εἶχον. Οἰόβαξον μὲν νυν ἐκφυγόντα ἐς τὴν Θρηϊκὴν Θρηϊκὴς Ἀψίνθιοι λαβόντες ἔδυσαν Πλειστῶρην ἐπιχωρίῳ θεῷ τρόπῳ τῷ σφετέρῳ, τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου ἄλλῳ τρόπῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταῦκην ὕστεροι ὁρμηθέντες φεύγειν, ὥς κατελαμβάνοντο ὀλίγον ἔοντες ὑπὲρ Αἰγὸς Ποταμῶν, ἀλεξόμενοι χρόνον ἐπὶ συχνὸν οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ ζῶντες ἐλάμφθησαν. καὶ συνδῆσαντές σφεας οἱ Ἕλληνες ἤγαγον ἐς Σηστόν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ Ἀρταῦκην δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ.
- 120 Καὶ τῶν φυλασσόντων λέγεται ὑπὸ Χερσουνησιτέων τὰρίχους ὀπτέοντι τέρας γενέσθαι τοιόνδε· οἱ τὰρίχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε καὶ ἥσπαιρον ὅπως περ ἰχθύες νεοάλωτοι. καὶ οἱ μὲν περιχυθέντες ἐθάμαζον, ὁ δὲ Ἀρταῦκτης ὥς εἶδε τὸ τέρας, καλέσας τὸν ὀπτέοντα τοὺς τὰρίχους ἔφη· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο· οὐ γὰρ σοὶ πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἑλαιοῦντι Πρωτεσίλαος ὅτι καὶ τεθνεὺς καὶ τὰρίχος ἐὼν δύναμιν πρὸς θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα τί-

νεσθαι. νῦν ὦν ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ, ἀντὶ δ' ἐμεωυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδώσω τάλαντα διηκόσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος. Ταῦτα ὑπισχόμενος τὸν στρατηγὸν Ξάνθικπον οὐκ ἐπειθε. οἱ γὰρ Ἐλαιούσιοι τῷ Πρωτεσίλεω τιμωρέοντες ἐδέοντό μιν καταχρησθῆναι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος ἔφερε. ἀπαγαρόντες δὲ αὐτὸν ἐς τὴν ἀκτὴν ἐς τὴν Ξέρξης ἐξευξε τὸν πόρον, οἱ δὲ λέγουσι ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλιος, σαινίδα προσπασσαλεύσαντες ἀνέκρεμασαν, τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ Ἀρταῦκτεω κατέλευσαν. Ταῦτα δὲ 121 ποιήσαντες ἀπέπλουν ἐς τὴν Ἑλλάδα, τὰ τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες καὶ δὴ καὶ τὰ ὄπλα τῶν γεφυρέων ὥς ἀναθήσουτες ἐς τὰ ἱρά. καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐδὲν ἐτι πλέον τούτων ἐγένετο.

Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταῦκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος 122 προπάτωρ Ἀρτεμβάρης ἐστὶ ὁ Πέρσης ἐξηγησάμενος λόγον, τὸν ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες Κύρῳ προσήνεικαν, λέγοντα τάδε· Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν δὲ σὺ, Κύρῃ, κατελὼν Ἀστυάγῃα, φέρε, γῆν γὰρ κεκτήμεθα ὀλίγην καὶ ταύτην τρηγέαν, μεταναστάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἐχόμεν ἀμείνω. εἰσὶ δὲ πολλὰ μὲν ἀστυγείτονες, πολλὰ δὲ καὶ ἑκαστέρῳ, τῶν μίαν σχόντες πλέοσι ἐσόμεθα θωυμαστότεροι. οἶκός δὲ ἄρχοντας ἀνδρας τοιαῦτα ποιεῖν. κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει κάλλιον ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρχομεν πάσης τε τῆς Ἀσίης; Κύρος δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ οὐ θωμάσας τὸν λόγον ἐκέλευε ποιεῖν ταῦτα, οὕτω δὲ αὐτοῖσι παραλῖνε κελεύων παρασκευάζεσθαι ὥς οὐκέτι ἄρξοντας, ἀλλ' ἄρξομένους· φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλα-

κοὺς ἄνδρας γίνεσθαι· οὐ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι
καρπὸν τε θωυμαστὸν φύειν καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ
πολέμια. ὥστε συγγνόντες Πέρσαι οἴχοντο ἀποστάντες,
ἔσσωθέντες τῇ γνώμῃ πρὸς Κύρου, ἄρχειν τε εἴλοντο
λυπρὴν οἰκέοντες μᾶλλον ἢ πεδιάδα σπείροντες ἄλλοισι
δουλεύειν.

I N D E X.

- Aëas* I, 46; VIII, 27, 33, 134.
Aëantes I, 146.
Aëaris IV, 35.
Abdera I, 168; VI, 46; VII, 109, 126; VIII, 120.
Abrocomes VII, 224.
Abroynchus VIII, 21.
Abydus V, 117; VII, 32, 33, 34, 43, 44, 174.
acantha II, 96.
Acanthus VI, 44; VII, 22, 116.
Acarman II, 10.
accipiter II, 65, 67, III, 76.
Acephali IV, 191.
Aceratus VIII, 37.
Aces III, 117.
Achaei I, 145; VIII, 73.
Achaei Phthiotae VII, 132, 173, 175, 197.
Achaea Ceres V, 61.
Achaemenes, auctor regiae Persarum stirpis, VII, 11.
Achaemenes, Darii Hyastaspis filius, III, 12; VII, 7, 97, 236.
Achaemenidae I, 125; III, 65.
Achaia VIII, 36.
Achaia Phthiotis VII, 173.
achelous II, 10; VII, 126.
Acheron V, 92, 7; VIII, 47.
Achilleus cursus, ὁ Ἀχιλλήϊος Δρόμος, IV, 55, 76.
Achilleum V, 94.
acinares, Martis apud Scythos simulacrum, IV, 62; eius in foedera incundo apud Scythos usus IV, 70; Persicus III, 64, 118; VII, 54, 61, 64.
Acraephia VIII, 135.
Aeristius, Danaë's pater, VI, 53.
Acrothoon VII, 22.
Adicran IV, 159.
Adimantus, Aristeas pater, VII, 137; Corinthius, VIII, 5, 59, 61, 94.
Adrastus, Phryx, I, 35-45; Sicyonius V, 67, 68.
Adria I, 163, IV, 33; V, 9.
Adymachidae IV, 168.
Aea I, 2; VII, 195, 197.
Aeaces, Polyeratis pater, III, 39; VI, 13.
Sylosontis filius, Sami tyrannus, IV, 138; VI, 13, 25.
Aeacidae V, 75, 80; VIII, 64.
Aeacus V, 89, VI, 35.
aedestignae IV, 108; fulmine tactae IV, 79.
Aega VII, 123.
Aegae I, 145.
Aegaeae I, 149.
Aegaeum mare IV, 85.
Aegaleus VIII, 90.
Aegeus, Pandionis fil., I, 173; Otolyei fil., IV, 149.
Aegialeos Pelasgi VII, 94; Sicyoniorum tribus V, 65.
Aegicores V, 66.
Aegidas IV, 149.
Aegila = *Augila*.
Aegilea VI, 107.
Aegilia VI, 101; VIII, 90.
Aegina, nympha, V, 80.
Aegina, ins., olim Oenone, VIII, 46. Incolae Dorienses, Epidauro orti, VIII, 46.
Epidauris parent V, 85. Samis infensi III, 59. Bellum c. Cydonis III, 59. Foedus c. Thebanis V, 80. Bellum c. Atheniensibus V, 82 sq. VI, 73, 85-92; VII, 144, 145. Se tradunt Dario VI, 49. Cleomones in Aegina VI, 50. Leontychiden accusant VI, 85. Ad Salamina pugnant VII, 46, 74, 91, 93, 122, ad Plataeas item IX, 28 et 85. Res eorum navalis III, 59; IV, 152; V, 80, 83; VI, 49. Opera figlina V, 89. Stellae auratae, Delphico deo sacratae, VIII, 122.
Aeacidarum cultus V, 80. Urbs antiqua VI, 85. Divitiae IX, 79.
Aegion I, 145.
Aegira I, 145.
Aegiroessa I, 149.
aegis Minervae IV, 189, 189.
Aegli III, 92.
Aegos Potamoi IX, 119.
Aegyptii et Aegyptus I, 135; II, c. 2- fin.; III, 2-16, 27-29, 91, 129, 186; IV, 2, 42, 180; VII, 1, 7, 25, 89; VIII, 17.
Aeimnestus IX, 64, 68.
Aenea VII, 123.
Aenevidemus VII, 154, 165.
Aenianes VII, 132.
Aennus IV, 90; VII, 58.
Aenrya VI, 47.
Aeoles, Pelasgicae originis, VII, 95. In Asia habitantes I, 6, 26, 28, 141, 149-151; II, 1, 90; V, 122, 123; VII, 94, 95, 176; IX, 115.
Aeolidarum oppidum VIII, 35.
Aeolus VII, 197.
Aëropus, Temeno natus, VIII, 137. Macedo VIII, 139. Tegeata IX, 26.
Aesanius IV, 150.
Aeschines Eretriensis VI, 100.
Aeschreas VIII, 11.
Aeschronia III, 26.
Aeschylus II, 134, 156.
Aesopus II, 134.
Aethiopes et Aethiopia II, 22, 29, 30, 32, 100, 104, 110; III, 17, 20-23, 25, 94, 97, 101, 114; IV, 153, 197; VII, 69, 70, 79.

- aethiopicus lapis II, 134.
 Aëtion V, 92, 2.
 Aetolia VI, 127.
 Aetolus VI, 127.
 Africa II, 32; IV, 41-44. a Phoenicibus
 circumnavigata IV, 42.
 Africus ventus II, 25.
 Agaeus VI, 127.
 Agamemnon I, 67; VII, 159.
 Agarista VI, 126-131. Periclistomater VI, 131.
 Agasicles I, 144.
 Agathoergi I, 67.
 Agathyrsi IV, 49, 100, 102, 103, 125.
 Agathyrus IV, 10.
 Agbalus VII, 98.
 Agbatana Mediae I, 98, 110, 153; III, 64,
 92. Syriae III, 62, 64.
 Agenor VII, 91.
 Agesilaus, Doryssi f., VII, 204; Hippocra-
 tidæ f., VIII, 131.
 Agetus VI, 61, 62.
 Agis, Spartae rex, VII, 204; Menaris pa-
 ter, VI, 65.
 Aglaurus VIII, 53.
 Aglomachus IV, 164.
 Agora, oppid., VII, 58.
 Agrianes, fl., IV, 90.
 Agrianes, pop., V, 16.
 Agrigentini VII, 165, 170.
 Agron I, 7.
 Agyllaei I, 167.
 Ajax Telamonius V, 66; VIII, 64, 121.
 Philaë pater VI, 35.
 Alabanda VIII, 136.
 Alabandi VII, 195.
 alabastrites lapis III, 24.
 Alalia I, 165.
 Alarodii III, 94; VII, 79.
 Alazir IV, 164.
 Alazonos IV, 17, 52.
 Alhae columnae (αἱ Λευαὶ Στήλαι)
 V, 118.
 Alcaeus I, 7.
 Alcámenes VII, 204.
 Alcenor I, 82.
 Aleetes VIII, 39.
 Alcibiades VIII, 17.
 Alcides VI, 61.
 Aleimachus VI, 101.
 Alcmæon, Megaculis pat., I, 59. Megaculis
 f., VI, 125, 127.
 Alcmæonidae I, 61, 64; V, 63 sqq. VI,
 115, 121, 125 sq.
 Alcmæna II, 43, 145.
 Alcon VI, 127.
 Alea, Minervae cognom., I, 66; IX, 70.
 Aleorum ludus I, 94; II, 122.
 Aleus campus VI, 95.
 Aletes V, 92, 2.
 Aleuadae VII, 6, 130, 172; IX, 58.
 Alexander, Priami f., I, 3; II, 113-117.
 Macedo, V, 19-22; VII, 173; VIII, 1
 136-140; IX, 44.
 Alilat II, 131; III, 8.
 Alitta II, 131.
 Alopecas V, 63.
 Alpeni VII, 166, 229.
 Alpheus, Spartanus, VII, 227.
 Alphis, fl., IV, 49.
 Alus VII, 173, 197.
 Alyattes I, 16-25, 73 sq., 93.
 Amasis, Aegypti rex, I, 39, 77; II, 1
 161, 172, 181; III, 1, 10, 40, 47. Pe-
 IV, 167, 201, 203.
 Amaltheus V, 104, 108, 114.
 Amazones IV, 110-117, 193; IX, 27.
 Ambracia VIII, 47; IX, 28, 31.
 Amestris VII, 61, 114; IX, 108, 109, 1
 Amiantus VI, 127.
 Aminias VIII, 84, 87, 93.
 Aminocles VII, 190.
 Ammonii II, 32, 42; III, 25, 26; IV, 1
 Ammonis oraculum I, 46; II, 32, 53.
 Ammun II, 42.
 Amompharelus IX, 53-57, 71, 85.
 Amorges I, 121.
 Ampa VI, 20.
 Ampelus VII, 122.
 Amphiarus III, 91. Eius oraculum I,
 49, 52; VIII, 134.
 Amphicæa VIII, 33.
 Amphicrates III, 59.
 Amphictyon VII, 200.
 Amphictyones II, 180; V, 62; VII, 1
 213, 228.
 Amphictyonis, Ceres, VII, 200.
 Amphilochous III, 91; VII, 91.
 Amphilytus I, 62.
 Amphimnestus VI, 127.
 Amphion V, 92.
 Amphissa VIII, 32.
 Amphitruo II, 43; V, 59; VI, 53.
 Ampracia, vid. Ambracia.
 Amyntas, Macedo, V, 17-21, 94; VII,
 VIII, 136, 139. Persa, VIII, 136.
 Amyrgii VII, 64.
 Amyris VI, 127.
 Amyrtæus II, 140; III, 15, 16.
 Amythaon II, 49.
 Anacharsis IV, 46, 76, 77.
 Anacreon III, 121.
 Anactorii IX, 28.
 ἀνακτόριον IX, 68.
 Anaphes VII, 62.
 Anaphylstus IV, 99.
 Anaxa VII, 30.
 Anaxander VII, 204.
 Anaxandrides, Theopompi f., VIII,
 Leontis f., I, 67; V, 38-41; VII, 20
 Anaxilaus, Spartanus, VIII, 131. Rh-
 tyrannus, VI, 23; VII, 165.
 Anchimolus V, 63.

- Andreas VII, 126.
 Andrii VIII, 96, 111.
 Androbulus VII, 141.
 Androcrates IX, 25.
 Androdamas VIII, 85; IX, 90.
 Andromeda VII, 61, 150.
 Androphagi IV, 18, 100, 102, 106, 119, 125.
 Androsphinges II, 175.
 Andrus IV, 33; V, 31; VIII, 111.
 Aneristus, Sperthiae p., VII, 134. Sper-
 thiae f., VII, 137.
 ἀγγαρχίον III, 126; VIII, 98.
 Angites VII, 113.
 Angrus IV, 49.
 anguilla in Aegypto sacra II, 72.
 anguis in arce Athenarum VIII, 41.
 annuarum migrationes II, 123.
 anni ratio apud Graecos I, 32, apud Ae-
 gyptios II, 4, ap. Persas III, 90.
 annuli signatorii I, 195; III, 41.
 Anopaea VII, 216.
 anseres II, 37, 45.
 antacaei IV, 63.
 Antagoras IX, 176.
 Antandrus V, 26; VII, 42.
 Anthoia VII, 170, 200.
 Anthemus V, 94.
 Anthylla II, 98.
 Antichares V, 43.
 Anticyra VII, 198, 213.
 Antidorus VIII, 11.
 Antiochus IX, 33.
 Antipater VII, 118.
 Antiphemus VII, 153.
 Anysis, rex Aegypti, II, 137, 140. Urbs,
 II, 137. Praefectura, II, 166.
 Anysus VII, 98.
 Aparytae III, 91.
 Apaturia I, 147.
 aper in Africa non reperitur IV, 192. My-
 sian devastans I, 36.
 apes trans Istrum fl. V, 10.
 Aphetae VII, 193; VIII, 4, 6.
 Aphidnae IX, 173.
 Aphrodisias IV, 169.
 Aphthitana II, 166.
 Apphytis VII, 123.
 Apia, dea Scytharum, IV, 59.
 Apidanus VII, 129, 196.
 Apis, deus Aegyptiorum, II, 153; III, 27-29.
 Urbs II, 18.
 Apollo I, 50, 52, 60, 87, 90, 92, 144, 148,
 182; II, 83, 144, 155, 156; IV, 15, 59,
 158; V, 59, 60; VI, 67; VII, 26, 57;
 VIII, 33, 37, 134, 135.
 Apollonia, opp. ad Pontum Euxinum, IV,
 90, 93. Opp. ad sinum Ionium, IX, 92.
 Apollophanes VI, 26.
 Apries II, 161, 169; IV, 159.
 Apsinthii VI, 34; IX, 119.
 aquae memoriales III, 23; IV, 90, 181, 182.
 arae I, 131; II, 4, 7; IV, 59. VI, 68.
 Arabes eorumque terra I, 198; II, 8, 12,
 III, 8, 9, 88, 91, 97, 107, 112; IV, 39,
 VII, 60, 86.
 Arabicus sinus II, 11; IV, 39.
 Ararus IV, 43.
 Araxes I, 126, 202, 205; III, 36; IV, 11, 40.
 arbores memoriales I, 202; III, 106.
 Arcades I, 66; 146; II, 171; V, 49; VI, 74;
 VII, 202; VIII, 26, 73.
 Arcesilaus I, IV, 159. — II, IV, 160. — III,
 IV, 162-164.
 Archander II, 98.
 Archandri urbs II, 97.
 Archelai Sicyonii V, 68.
 Archolans VII, 204.
 Archesistratidas IX, 90.
 Archius III, 55.
 Archidemus, Anaxandridae f., VIII, 131.
 Zeuxidami f., VI, 71.
 Archidice II, 135.
 Archilochus I, 12.
 Ardericca, vicus Assyriae, I, 185; vicus
 Cissiae, VI, 119.
 Ardys I, 15.
 Areopagus VIII, 52.
 Argadas V, 66.
 Argaeus VIII, 139.
 Arganthionius I, 163, 165.
 Arge IV, 35.
 argentum non reperitur in Scythia IV, 71,
 neque ap. Massagetas I, 215. Frequens
 in Lydia V, 49. Ad aurum ratio III, 95.
 Metalla ad Prasiadem paludem V, 17.
 Laurii VII, 144. in Pangaeo VII, 112.
 Aryandicum IV, 166.
 Argia VI, 52.
 Argilus VII, 115.
 Argiopius IX, 57.
 Argippaei IV, 23.
 Argivi I, 1, 61, 82; III, 131; V, 86; VI, 78,
 83, 92 sq.; VII, 148-152; IX, 12, 27, 34.
 Argo IV, 179; VII, 193.
 Argolici crateres IV, 152.
 Argolis I, 82.
 Argonautae IV, 145, 179.
 Argos I, 1; V, 67; VI, 83; VII, 150.
 Argus heros VI, 80.
 Ariabignes VII, 97; VIII, 89.
 Ariantas IV, 81.
 Ariapithes IV, 76-78.
 Ariaramnes VIII, 90.
 Aridolia VII, 195.
 arietes Thebanis Aegyptiis sacri II, 42.
 Arti III, 93; VII, 62, 66.
 arina IV, 27.
 Arimaspea IV, 14.
 Arimaspi III, 116; IV, 15, 27.
 Arimnestus IX, 72.
 Ariomardus, Caspiorum dux, VII, 67. Darii
 fil., VII, 76.

- Arlon I, 23 sq.
 Ariphron VI, 131, 136; VII, 33; VIII, 131.
 Arisha I, 151.
 Aristagoras, Cymaeus, IV, 138; V, 37, 38. Cyzicenus, IV, 138. Milesius, V, 30-38, 49-51, 97-100, 124-126; VII, 8. Samius, IX, 90.
 Aristaeas, Corinthius, VII, 137. Proconnesius IV, 13-15.
 Aristides VIII, 79-82, 95; IX, 28.
 Aristocrates VI, 73.
 aristocratia III, 81-82.
 Aristocyprus V, 113.
 Aristodemus, Heraclida, IV, 147; VI, 52; VII, 204; VIII, 131. ὁ τρεῖς αἰώνες, VII, 229, 231; IX, 71.
 Aristodicius I, 158 sq.
 Aristogiton V, 55; VII, 123.
 Aristolaides I, 59.
 Aristomachus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Ariston, Byzantius, IV, 138. Spartanus, I, 67; VI, 61-63; 69.
 Aristonice VII, 140.
 Aristonymus VI, 126.
 Aristophantus VI, 66.
 Aristophildes III, 136.
 Arizanti I, 101.
 Arizus VII, 82.
 Armenii I, 104; III, 93; V, 49, VII, 73.
 Armenius mons I, 72.
 Arpoxals IV, 5 sq.
 Arsames VII, 68.
 Arsames, p. Hystaspis, I, 209; VII, 11, 51. Darii, VII, 68.
 artaba I, 192.
 Artabanus IV, 83; VII, 10, 11, 17, 46-53, 66, 67, 75.
 Artabates VII, 65.
 Artabazanes VII, 2, 3.
 Artabazus VII, 66; VIII, 126-129; IX, 41, 66, 89.
 Artace IV, 14; VI, 33.
 Artachanes VII, 22; VIII, 117.
 Artachaeus, Otaspis p., VII, 63. Artayntas p., VIII, 130.
 Artaci VI, 98; VII, 61.
 Artacus, Artachaci p., VII, 22. Azanis p., VII, 66.
 Artanes, Darii fr., VII, 224. Gov, Thraciae, IV, 49.
 Artaphernes, Darii fr., V, 23, 25, 30-32, 73, 100, 123; VI, 1, 4. Artaphernis Bl., VI, 94, 116; VII, 10, 74.
 Artaxerxes, vid. Artoxerxes.
 Artayctes VII, 33, 78; IX, 116, 118-120.
 Artaynta IX, 108.
 Artayntes VIII, 130; IX, 102, 107.
 Artazostira VI, 43.
 Artembares, vir nobilis inter Medos, I, 114-116. Persa, IX, 122.
 Artemisia VII, 99; VIII, 68, 87, 88, 93, 101-103.
 Artimistum IV, 36; VII, 175, 178, 196; VIII, 9-11, 14-17.
 Artimpass IV, 59.
 Artiscus IV, 92.
 Artobazanes, vid. Artabazanes.
 Artochmes VII, 73.
 Artontes, Bagaei p., III, 128. Mardonii f., IX, 84.
 Artioxerxes VI, 98; VII, 106, 151.
 Artybius V, 108, 110.
 Artyntes VII, 67; VIII, 130.
 Artypheus VII, 66, 67.
 Artystona III, 88; VII, 69.
 Argandes IV, 166, 167, 200.
 Argenis I, 74.
 Asbystae IV, 170.
 Ascalon I, 105.
 aschy IV, 23.
 Asia, Promethei axor, IV, 45.
 Asia I, 4, 72, 95, 102, 103, 104, 106, 130, 132, 177; II, 17, 117; IV, 37-40, 44, 45; V, 49; VI, 23, 43; VII, 61; IX, 116.
 Asias, tribus Sardica, IV, 45.
 Asias, Bl. Colyis, IV, 45.
 Asine VIII, 73.
 asini I, 194; IV, 28, 129, 191, 192; VII, 86.
 asmach II, 30.
 Asonides VII, 181.
 Asopi IX, 15.
 Asopodorus IX, 69.
 Asopus V, 80; VI, 108; VII, 199, 200, 210; IX, 15, 29, 43, 51.
 Aspathines III, 70, 78; VII, 97.
 asphaltus I, 179; VI, 119.
 Assa VII, 122.
 Assesus I, 19.
 Assyria I, 102, 106, 177, 178, 192, 193; II, 17; III, 92; IV, 39, 87.
 Assyrii I, 95, 102, 103, 106, 177; VII, 62, 63.
 Astacus V, 67.
 Aster V, 63.
 Astrabacus VI, 69.
 Asyages I, 46, 73-75, 107, 108, 119, 123, 127-130, 139.
 Asychis II, 136.
 Atarantes IV, 184.
 Atarbeckis II, 41.
 Atarne vel Atarneus I, 160; VI, 4, 28, 29; VII, 42; VIII, 106.
 Atarnes IV, 49.
 Athamas VII, 197.
 Athenades VII, 213.
 Athenagoras IX, 90.
 Atheno I, 59, 60, 98, 143; V, 2, 65, 64-66, 89; VI, 103; VII, 28; VIII, 53, 77, 94, 151; IX, 3, 13.
 Atheniensis I, 30, 56, 57, 59, 60, 143, 146; II, 177; III, 131, 134; V, 55-62, 66, 69, 73-76, 79, 81, 82, 87, 88, 90-97, 100.

- 103; VI, 21, 48, 49, 87-84, 108, 111, 138, 139; VII, 1, 5, 6, 8, 111, 112, 133, 137, 139, 144, 145, 161, 184; VIII, 1, 3, 17, 41, 44, 61, 84, 93, 136, 139, 142, 144; IX, 5-6, 12-23, 27, 46, 60, 70, 73, 75, 102, 105, 114.
- Athos VI, 44, 95; VII, 21, 22, 122.
- Athribitana, praefectura Aegypti, II, 166.
- Athrys IV, 49.
- Atlantes, vid. Atarantes.
- Atlanticum mare I, 202.
- Atlas, fluv., IV, 49. mons., IV, 184.
- Atossa III, 68, 88, 133, 134; VII, 2, 3.
- Atramyttium VII, 42.
- Atridae VII, 20.
- Attaginus IX, 15, 86, 88.
- Attica I, 59; V, 55 sqq., 70, 82; VI, 102; VIII, 51-55; IX, 13.
- Alys, Manis fl., I, 7, 94, 171; VII, 27, 74. Croesi fl., I, 34-43.
- Auchatae IV, 6.
- Augila IV, 172, 182.
- Auras IV, 49.
- aures praeciae II, 162; III, 69, 118.
- auri metalli VI, 46, 47; VII, 112; IX, 76.
- ramenta I, 93; III, 102, 106; IV, 193; V, 101.
- Auschisae IV, 171.
- Ἀσσεις IV, 180, 191.
- auster II, 25; IV, 173.
- Autesion IV, 147; VI, 52.
- Autodicus IX, 85.
- Automoli II, 30.
- Autonous VIII, 39.
- Auxesia V, 82, 83.
- Axius VII, 123, 124.
- Axus IV, 154.
- Azanes VII, 66.
- Azen VI, 127.
- Aziris IV, 157, 169.
- Azotus II, 157.
- B**
- Babylon I, 178-183, 191, 129; III, 158, 159.
- Babylonia I, 193.
- Babylonicum talentum III, 80.
- Babylonii I, 77, 194-200; II, 109; III, 150, 151, 158, 159.
- Bacchos II, 29, 42, 48, 49, 61, 123, 144-146, 156; III, 8, 97, 111; IV, 67, 79, 87, 108; VII, 111.
- Bacchanalia IV, 79, 108.
- bacchantium vox VIII, 65.
- Bacchica instituta II, 81.
- Bacchiadae V, 92.
- Bacis V, 43; VIII, 20, 77, 96; IX, 43.
- Bactra III, 92; VI, 9; IX, 113.
- Bactria I, 153; III, 92; IV, 204; IX, 113.
- Bactrii I, 153; VII, 64, 96.
- baeli Babyloniurum I, 186.
- Badres (Bares) Pasargada IV, 167, 203.
- Hystaris f., VIII, 77.
- Bagaena, Ariontis f., III, 128. Mardontis f., VII, 80.
- Bagasaces VII, 76.
- baiteus Herculis IV, 10.
- barathrum Athenis VII, 133.
- barba sacerdotis Minervae apud Pedasenses I, 175; VIII, 104.
- Barcae III, 13, 91; IV, 164, 167, 201-204.
- Barce, opp., III, 91; IV, 190, 200, vicus, IV, 204.
- Bares, vid. Badres.
- baris II, 96.
- Basilides VIII, 132.
- bassaris IV, 192.
- Battiadae IV, 202.
- battus IV, 155.
- Battus I, IV, 150, 155, 159. — II, 181; IV, 159. — III, IV, 161.
- Beatorum insula III, 26.
- becos II, 2.
- Belbina VIII, 125.
- Belides portae III, 155, 156.
- Belus, deus, I, 181. Nini pater, I, 7. Cephel pater, VII, 61.
- Bernius VIII, 138.
- Bessi VII, 111.
- Bias Priensis I, 27; III, 170. Melampodis fr., IX, 34.
- Bisaltae VIII, 116.
- Bisaltis VI, 26.
- Bisaltia VII, 115.
- Bisanthe VII, 137.
- Bistones VII, 110.
- Bistonis VII, 109.
- Bithyni I, 28; VII, 75.
- Biton I, 31.
- Boebels VII, 129.
- Boeotia II, 49; V, 57.
- Boeoti V, 74, 77, 79; VI, 108, VII, 202, VIII, 34; IX, 88.
- boeoticas soleae I, 195.
- Boges VII, 107, 113.
- Bolbitinum ostium II, 17.
- Boreas VII, 189.
- boryes IV, 192.
- Borysthenes, fl., IV, 18, 43, 47, 53, 78, u., IV, 78.
- Borysthenitae IV, 17, 18, 53, 78.
- Bosporus Cimmerius IV, 12, 28, 100. Thracius IV, 83, 85, 86, 88.
- Bottiaes VII, 123, 127.
- Bottiae VII, 185; VIII, 127.
- boves I, 92; II, 18, 38, 40, 41, 129; IV, 29, 61, 163, 186; VII, 128.
- braccae I, 71; III, 87; VII, 61.
- Branchidae I, 48, 92, 157, 158; II, 189; V, 36; VI, 19.
- Brauron IV, 145; VI, 138.
- Briantica regio VII, 108.
- Briges VIII, 73.
- Brongus IV, 49.

- Brundasium IV, 93.
 Bryas VII, 72.
 Brygi VI, 45; VII, 183.
 Bubali I, 192.
 Dubares IV, 187; V, 21; VII, 22; VIII, 136.
 Buhastis, dea, II, 137, 158. urbs, II, 59, 67, 137, 156; 166. praefectura, II, 166.
 Bucolicum satium II, 17.
 Budii I, 101.
 Budini IV, 21, 108, 109.
 Bolis VII, 134, 137.
 Bura I, 145.
 Busae I, 101.
 Busiris, urbs, II, 59, 61. praefectura, II, 165.
 Butacides V, 47.
 Buto II, 59, 63, 75, 155, 156.
 Bybassia I, 174.
 byblus II, 92; V, 58; VII, 25, 36.
 byssus VII, 181.
 Byzantium IV, 14; V, 26, 103.

C
 Cabales IV, 171.
 Cabalii III, 90.
 Cabelenses VII, 77.
 Cabri II, 51; III, 37.
 Cadmea victoria I, 166.
 Cadmeae litterae V, 59.
 Cadmei I, 56, 146; V, 57, 61; IX, 27.
 Cadmus, heros, II, 45, 49; IV, 147; V, 57—59. Cous, VIII, 163, 164.
 Cadyus II, 159; III, 5.
 Caenides V, 92.
 Caicus, campus, VI, 28. f., VII, 42.
 calamus Ind. VII, 64, 65.
 Calantiae (Calatiae) III, 38, 97.
 Calasiries II, 164, 166, 168; VII, 89; IX, 32.
 calasiris II, 81.
 Calatiae, vid. Calantiae
 Calchas VII, 91.
 calculorum ludus I, 94.
 Callatebus VII, 31.
 Calliades VIII, 51.
 Callias, Eleus, V, 44, 45. Hipponici fil., VII, 151. Phaenippi f., VI, 121, 122.
 Callierates IX, 72, 86.
 Callimachus VI, 109, 114.
 Callipidae IV, 17.
 Callipollitani VII, 154.
 Callista IV, 147.
 calvi III, 12; IV, 23.
 Calydnii VII, 99.
 Calyndenses VIII, 87.
 Calyndici montes I, 172, VIII, 87.
 Camarina VII, 154, 156.
 Cambyses, Cyri p., I, 46, 107, 112, 207; VII, II, Cyri f., I, 208; II, I; III, I—86, 88; IV, 165.
 cameli I, 80; III, 103; VII, 86, 125.
 Camicus VII, 169 sq.
 Camirus I, 144.
 Campea VII, 123.
 Canae mons VII, 42.
 Canastraeum VII, 123.
 Candaules, Lydor. rex, I, 7—12. Damaeithymus p., VII, 98.
 cania I, 192; II, 67; VII, 187.
 cannabis IV, 74.
 Canobicum osium II, 15, 17, 113, 176.
 Canobus II, 97.
 cantharus III, 28.
 Caphareum VIII, 7.
 Cappadocia I, 73.
 Cappadoceas I, 71—73; V, 49; VII, 72.
 caprae II, 42, 46.
 caprarii II, 46.
 capreae IV, 192.
 capripedes IV, 25.
 captivorum immolationes IV, 62, 103.
 Car, progenitor Carum, I, 171.
 Carcinitis IV, 65, 90.
 Cardamyle VIII, 73.
 Cardia VI, 33; VII, 58; IX, 115.
 Carenus VII, 173.
 Cares I, 28, 146, 171, 172, 174; II, 61, 152, 153, 163; III, 4, 11; V, 66, 88, 117, 120; VII, 9; VIII, 133, 135.
 Caria I, 142; VI, 25.
 Carine VII, 42.
 Carius Iuppiter I, 171; V, 66.
 Carnea VII, 206; VIII, 72.
 Carpathus III, 45.
 Carpis IV, 49.
 Carthaginenses I, 166; II, 32; III, 17, 19, 43, 197; V, 46; VII, 166, 167.
 Carthago III, 19.
 Caryanda IV, 44.
 Carysius IV, 33; VI, 90; VIII, 112, 121, IX, 105.
 Casambus VI, 75.
 casia III, 107, 110.
 Casius II, 6; III, 5.
 Casmena VII, 155.
 Caspatyrus III, 102; IV, 44.
 Caspii III, 92, 93; VII, 67, 86.
 Caspium mare I, 202, 203; IV, 40.
 Cassandane II, 1; III, 2.
 Cassiterides III, 115.
 Castalia VIII, 39.
 Casthanaea VII, 183, 188.
 Castor II, 43; VI, 127.
 castores IV, 109.
 Castra Tyriorum II, 112. = Στρατόπεδον II, 154.
 castratio III, 45; VI, 9.
 Catadupa II, 17.
 catarractae II, 17; V, 118.
 Catarractes VII, 26.
 Catari IV, 6.
 Cava Euboeae (τὰ Κοῖλα) VI, 100, VIII, 13.

- Caucasus V, 33.
 Caucasus I, 104, 203, 204; III, 97; IV, 12.
 Caucones I, 147; IV, 148.
 Caunus I, 172, 176; V, 103.
 Caystrius V, 100.
 Caystrobios IV, 13.
 Ccerops VIII, 44.
 Cefallenae VII, 26.
 Celens V, 46.
 Celtae II, 33; IV, 49.
 Centum insulae (*Ἑκατὼν νῆσοι*) I, 151.
 Ceos IV, 35; V, 102; VIII, 1, 46, 76.
 Cephalenia IX, 28.
 Cephones VII, 61.
 Cephens, Andromedae p., VII, 61, 150.
 Beli I, VII, 61.
 Cephasus VII, 178; VIII, 33.
 Ceramicus I, 174.
 Ceraunii montes VII, 129.
 Cercasorum II, 15, 17, 97.
 Cercopes VII, 216.
 Ceres II, 59, 122, 123, 156, 171; IV, 53;
 V, 61, 82; VI, 16, 91, 134; VII, 20;
 VIII, 65; IX, 62, 65, 97, 101.
 cervi IV, 192.
 Chalcodon IV, 85, 144; V, 26; VI, 33.
 Chalcidenses V, 74, 77, 99; VIII, 127; IX, 28.
 Chalcidicum genus VII, 185; VIII, 127.
 Chaldaei I, 181, 183; VII, 63.
 Chalestra VII, 123.
 Chalybes I, 28; VII, 76.
 champsae II, 69.
 Charadra VIII, 33.
 Charaxus II, 135; IV, 135.
 Charilaus III, 145.
 Charillus VIII, 131.
 Charopinus V, 99.
 Chenomis II, 91, 156, 165.
 Cheops II, 124.
 Chephren II, 127, 128.
 Chersamis VII, 73.
 Chersis VII, 98; VIII, 11.
 Chersonnesus Thraciae VI, 33, 34, 39, 140;
 IX, 118. opp. (aspera) IV, 90; VII, 33.
 Chileos IX, 9.
 Chilo I, 59; VII, 235. Demarmenif., VI, 63.
 Chius I, 16, 142, 160; II, 178; VI, 16, 16,
 26, 31; VIII, 131.
 Choaspes I, 188; V, 49, 52.
 choenix VI, 57; VII, 187.
 Choerace VI, 101.
 Choersatae, tribus, V, 68.
 Choerus VII, 170.
 Chorasmii III, 93, 117; VII, 66.
 chori V, 67, 83, 100; VI, 27.
 Chromius I, 82.
 Chytri (*Χύτροι*) VII, 176.
 Cicones V, 59, 108, 110.
 Cilicia I, 28, 72; III, 90; V, 40, 52; VII,
 91; VIII, 14.
 HEROD. II.
 Cilicia II, 17, 34; III, 90; V, 52; IX, 107.
 Chix VII, 91.
 Cilla I, 149.
 Cimmeria IV, 12.
 Cimmerii I, 6, 15, 16; IV, 1, 11, 12.
 Cimmerium castellum (*Κιμμέρια τείχη*)
 IV, 12.
 Cimmerium portorium (*πορθμῆια Κ.*)
 IV, 12, 45.
 Cimmerius Bosphorus IV, 12, 28, 100.
 Cimon, Miltiadis p., VI, 34, 38, 39, 103.
 Miltiadis f., VI, 136; VII, 107.
 Cinez V, 63.
 cinnamomum III, 111.
 Cinyps, II, IV, 175; V, 42. regio, IV, 198.
 Cion V, 122.
 circuncisio II, 36, 104.
 Cissia terra III, 91; V, 49, 52; VI, 119.
 Cissiae portae III, 155, 158.
 Cissii III, 91; VII, 62, 86, 210.
 Githaeron IX, 19, 25, 39.
 Claves Cypri (*Κληίδες τῆς Κύπρου*)
 V, 108.
 Clazomenae I, 16, 51, 142; II, 178; V, 123.
 Cleades IX, 85.
 Cleander, Phigalensis, VI, 83. Hippocra-
 tia f., VII, 155. Pantaris f., VII, 154.
 Cleobis I, 31.
 Cleodaeus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Cleombrotus IV, 81; V, 41; VIII, 71; IX, 10.
 Cleomenes III, 148; V, 41, 49, 64, 70, 76,
 82, 84.
 Cleonae VII, 22.
 Clinias VIII, 17.
 Clithenes, Athen., V, 68, 69, 70, 73; VI,
 131. Sicyonius VI, 67, 126.
 Clytiadum familia IX, 33.
 Cnidus I, 144, 174; II, 178; III, 138; IV, 164.
 Cnoethus VI, 88.
 Cobon VI, 66.
 Codrus, Melanthi f., I, 147. Atheniens.
 rex, V, 65, 76; IX, 97.
 Coenira VI, 47.
 Coes IV, 97; V, 11, 37, 38.
 Colaeus IV, 152.
 Colaxsis IV, 5, 7.
 Colchis, Colchi, I, 2, 104; II, 104, 105;
 III, 97; IV, 37, 40; VII, 79.
 Colias VIII, 96.
 Colophon I, 14, 142, 147, 150.
 Colossae VII, 30.
 colossi II, 130, 143, 153, 175, 176.
 columbae Dodonaeae II, 53; albae I, 132.
 Combrea VII, 123.
 Compasus VII, 109.
 conchyliia II, 12.
 condicio mortuorum II, 67, 86-90, 111, 24.
 Coniaca V, 63.
 Contadesas IV, 89, 90.

- Copais VIII, 135.
 Coreya III, 42, 48, 49, 53; VII, 168.
 Coressus V, 100.
 Corinthus I, 14, 50, 51; II, 167; III, 48—53; IV, 162; V, 75, 87, 92; VI, 89; VII, 202; VIII, 1, 94; IX, 102.
 Corobius IV, 151.
 Coronaei V, 79.
 Corsica I, 165; VII, 165.
 corvi augurium IV, 15.
 Corycium antrum VIII, 36.
 Corydallus VII, 214.
 Corys III, 9.
 Cos I, 144; VII, 164.
 Cotys IV, 45.
 Cranaspes III, 126.
 Cranai VIII, 44.
 craniorum pro poculis ei vasis usus IV, 26, 75.
 Crathia Minerua V, 45.
 Crathis I, 145; V, 45.
 Cratines VII, 165.
 Cratinus VII, 190.
 Cremni IV, 20, 110.
 Creston I, 57; V, 3, 7; VII, 124, 127; VIII, 116.
 Creta I, 173; IV, 151; VII, 169—171.
 crex II, 76.
 Crinippus VII, 165.
 Crisaeus campus VIII, 32.
 cristarum inventores I, 171.
 Critalla VII, 26.
 Critobulus, Cyrenaeus, II, 181. Toronaeus, VIII, 127.
 Crius VI, 50, 73. avus, VIII, 92.
 Crobyzi IV, 49.
 crocodili II, 68—70, 148; IV, 44, 192.
 Crocodilorum urbs II, 148.
 Croesus I, 7, 26—28, 30—46, 50, 53, 56, 69, 73, 75, 77, 79—81, 84—85, 90, 92, 155, 207, 208; III, 14, 34, 36; V, 36, VI, 37, 125; VII, 35.
 Crophil II, 26.
 Crossaea VII, 123.
 Croton III, 131, 136, 137; V, 44; VIII, 47.
 crucis supplicium III, 125; VI, 30; VII, 238.
 cubi I, 94; II, 122.
 cubitus I, 178; II, 149, 168.
 culices II, 95.
 cuniculi clangore reperti IV, 200.
 Cuphagoras VI, 117.
 Curium V, 113.
 currus V, 113; VII, 55; VIII, 115.
 cursores publici VI, 105.
 Cyanae insulae IV, 85.
 Cyaxares I, 16, 73, 103, 106.
 Cybebe V, 102.
 Cybarniscus VII, 98.
 Cyclades V, 30, 31.
 Cydippa VII, 165.
 Cydonia III, 44, 59.
 Cydrara VII, 30.
 Cydyrii VII, 155.
 Cylon V, 71.
 Cyra I, 149, 157, 165; V, 36, 123; VII, 194; VIII, 130.
 Cynaegirus VI, 114.
 Cynaen VI, 101.
 Cynaesii = Cynaetes II, 33; IV, 49.
 Cyniscus VI, 71.
 Cynoccephali IV, 191.
 Cyneasarges V, 63; VI, 116.
 Cynosura VIII, 76.
 Cynurii VIII, 73.
 Cyrcia II, 118.
 Cyprus I, 193; II, 182; III, 19, 91; V, 104—116; VII, 90.
 Cyprici claves, vid. Claves.
 Cypselus, Atheniensis, VI, 35. Corinthias, I, 20, 114; V, 92; VI, 128.
 Cyranus IV, 195.
 Cyrene II, 32; III, 13, 91, 131; IV, 150, 152, 154—165, 170, 186, 199, 203.
 yreus, heros, I, 167. opp., IX, 105. insula, vid. Corsica.
 yrus, avus regis Pers., I, 111. rex Persarum, I, 46, 73, 75, 79—81, 83—85, 88, 89, 91, 107—116, 120—130, 141, 153—155, 188—191, 201—216; III, 69, 89, 160 VII, 1; IX, 122.
 Cythra I, 82, 105; VII, 235.
 Cythius VII, 90; VIII, 46, 67.
 Cythiosorus VII, 197.
 Cyzicum IV, 14, 74; VI, 33.
D
 Dadicae III, 91; VII, 66.
 Daedalus VII, 170.
 Dai I, 125.
 Damasithymus VII, 98. alius, VIII, 87.
 Damasus VI, 127.
 Damia V, 82, 83.
 Danaë I, 91; VI, 53; VII, 60, 150.
 Danaus II, 91, 98; VII, 94. filiae eius, II, 71, 182.
 Daphnae Pelusiae II, 39, 107.
 Daphnis IV, 138.
 Dardanii I, 189.
 Dardanus, urbs, V, 117; VII, 43.
 dardici IV, 106; VII, 28.
 Daritae III, 92.
 Darius, Hystasp., I, 183, 187, 209; II, 156, 158; III, 12, 39, 70, 82, 84—96, 101, 11, 126—129, 135, 139—141, 143, 144, 150—160; IV, 1, 7, 39, 44, 83, 85—88, 97, 118, 120, 124, 127, 134, 140—144, 166; V, 11, 12, 17, 97, 101, 105; VI, 30, 41, 43, 48, 94, 98, 111, 118; VII, 1—4, 10, 11, 64, 69, 72, 78, 92, 89, 97, 133, 194, 224. Xerxis fil., IX, 108.
 Dasceyles I, 8.
 Dasceyleum III, 120, 126; VI, 33.
 Datis VI, 94, 97, 118; VII, 85.
 Datum IX, 75.

- Daulii VIII, 35.
 Daurises V, 116, 121.
 Declea IX, 15, 73.
 Decelus, heros, IX, 73.
 decinae V, 77; VII, 132; IX, 81.
 defectio solis I, 74; VII, 37; IX, 10.
 Deioeces I, 16, 73, 96-102.
 Delphonus IX, 92.
 Dellum VI, 118; IX, 15.
 Delphi I, 14, 46, 48, 50-52, 54, 92; II, 1, 80; V, 42, 62; VII, 178; VIII, 36, 37.
 delphinus I, 23.
 Delta II, 13, 15, 16, 179.
 Delus I, 64; II, 170; IV, 33-35; VI, 97, 98; VIII, 132, 133; IX, 90.
 Demaratus V, 75; VI, 50, 51-70; VII, 3, 101-104, 209, 234-237, 239.
 Demarmenus V, 41; VI, 65.
 Democedes III, 125, 129-137.
 democratia III, 80-82; VI, 43.
 Democritus VIII, 46.
 Demonax IV, 161.
 Demonous VII, 195.
 Demophilus VII, 222.
 dentes elephantorum III, 97; concreti III, 97.
 depositum VI, 86.
 Dersael VII, 110.
 Dersiael I, 125.
 Deseria III, 98, 102; IV, 22, 40, 181.
 Deucalion I, 56.
 Diactirides, Cranonius, VI, 127; Laco, VI, 71.
 Diadromes VII, 222.
 Diana I, 26; II, 59, 83, 137, 155, 156; III, 48; IV, 33, 87, 103, 145; V, 7; VI, 138; VII, 176; VIII, 77.
 Dicea VII, 109.
 Diceus VIII, 65.
 Dictynna III, 59.
 dictys IV, 192.
 Didymis oraculum VI, 19.
 Dienece VII, 226.
 Dindymene I, 80.
 Dinomenes VII, 145.
 Διομήδης Ἀριστῆα II, 116.
 Dionysius VI, 11, 17.
 Dionysophanes IX, 84.
 Dioscuri II, 43, 50, 146; VI, 127.
 Dipaeenses IX, 35.
 Dithyrambus VII, 227.
 dithyrambus I, 23.
 Dium VII, 22.
 Doleres V, 16; VII, 113.
 Dodona I, 46; II, 52, 55, 57; IX, 93.
 Dolonei VI, 34, 35.
 doreades IV, 192.
 Dores I, 6, 28, 56, 141, 146, 171; III, 56; V, 82, 68, 76, 86; 87; VI, 53; VII, 93, 99, 112; VIII, 31, 43, 73.
 Dorieus V, 41-46; VII, 158, 205; IX, 10.
 Doris I, 56; VIII, 31.
 Doriscus V, 98; VII, 25, 59, 103 sq.
 Dorus I, 56.
 Doryssus VII, 204.
 Dotus VII, 72.
 Δρόμος Ἀχιλλῆος V, 55, 76.
 Dropici I, 125.
 Drymus VIII, 33.
 Dryopis I, 56, 146; VIII, 31, 73.
 Dymnatae V, 66.
 Dyme I, 145.
 Dyrras VII, 198.
 dysenteria VIII, 115.
 Dysorum V, 17.
 Ethenum III, 114, 97.
 ebur III, 97.
 Ecbatana, vid. Agb.
 Echeerates V, 92.
 Echedorus VII, 124, 127.
 Echenius IX, 26.
 Echestratus VII, 204.
 echidnae arabicae III, 108. semivirginea IV, 9.
 Echinades II, 10.
 echinus IV, 192.
 Edoni V, 11, 23, 124; VII, 110, 114; IX, 75.
 Eetion V, 92, 5.
 Egestani V, 46.
 Eion VII, 25, 113, VIII, 118.
 Eiseus (Ἐλαιῶς) VI, 140; VII, 22, 33; IX, 116.
 Elatea VIII, 65.
 Elbo II, 140.
 electrum III, 115.
 Eleonius V, 43.
 elephants III, 97; IV, 191.
 Elephantine II, 9, 17, 20, 28, 69; III, 19.
 Eleusis I, 130; V, 74-76; VI, 75; VIII, 65; IX, 27, 57, 101.
 Elis II, 160; III, 132; IV, 30, 146; VI, 127; VIII, 27, 73; IX, 33, 37, 77.
 Ellopia VIII, 23.
 Elorus VII, 154.
 Ἐναιεῖς I, 61, 105; V, 70, 71.
 Enarees I, 105; IV, 67.
 Enchelees IX, 43.
 Eneti I, 196; V, 9.
 Enianes VII, 132, 185, 196.
 Enipeus VIII, 129.
 Enneacrunos VI, 137.
 Ἐννέα ὁδοί VII, 114.
 enomotiae I, 65.
 Eordi VII, 185.
 Epaphus II, 38, 153; III, 27, 28.
 Ephesus I, 26, 142, 147; II, 10, 138, 152 V, 54.

- Ephialtes VII, 213.
 ephori I, 65; III, 148; V, 39; VI, 63, 65, 82; IX, 9, 76.
 Epicydes VI, 86.
 Epidannus, vid. Apid.
 Epidaurus I, 146; III, 52, V, 82, 83; VIII, 43, 46.
 Epigoni Homeri IV, 32.
 ἐπισκύνθισον VI, 84.
 Epistrophus VI, 127.
 Epitum IV, 148.
 Epizelus VI, 117.
 Epizephyrii VI, 23.
 equites Spartae VIII, 124.
 equus I, 78, 80, 189, 192, 216; II, 71; III, 84-88, 90, 106; IV, 2, 7, 22, 28, 52, 61, 72, 170, 188, 189; V, 9, 111; VI, 16, 35, 103, 125; VII, 40, 55, 57, 70, 87, 88, 114, 196; IX, 22.
 Erasinus VI, 76.
 Erachtheus V, 82; VII, 189; VIII, 44, 55.
 Eretria I, 61; V, 99; VI, 43, 94, 101, 119; VIII, 46; IX, 28.
 Eridanus III, 115.
 Erineum VIII, 43.
 Erinyes IV, 149.
 Erochus VIII, 33.
 Erxander IV, 97; V, 37.
 Erycina V, 43, 45.
 Erythea IV, 8.
 Erythrae, Boeotiae opp., I, 25; IX, 15.
 19. Ioniae opp., I, 18, 142; VI, 8.
 Ἐρυθρῇ βῶλος II, 111.
 Eryxo IV, 160.
 Etearchus, Anemonius, II, 52. Cretensis, IV, 154.
 Eteocles V, 61.
 Euseuctus VII, 173.
 Eusagoras VI, 103.
 Eualcidas V, 102.
 Euboia IV, 33; V, 31; VII, 156; VIII, 4, 20.
 τα ἄκρα VI, 109. τὰ Κοῖλλα, VIII, 13.
 Euboenses in Sicilia VII, 156.
 Euboicum talentum III, 89, 95.
 Euclides VII, 155.
 Euclithon IV, 162; V, 104.
 Euenius IX, 92-94.
 εὐεργέται ap. Laced. I, 67. ap. Persas III, 154; V, 11; VI, 29; VIII, 85.
 Euesperides IV, 117, 198.
 Eumenes VIII, 93.
 Eumenides IV, 194; IX, 97.
 Eunomus VIII, 131.
 Eunuchi III, 49, 92; VI, 32; VIII, 104, 105.
 Eupalinus III, 60.
 Euphemidae IV, 150.
 Euphorbus VI, 101.
 Euphoriou, Aeschyli p., II, 158; VI, 114.
 Caphanis p., VI, 127.
 Euphrates I, 180, 184, 185, 193; V, 52.
 Europa III, 115; IV, 42, 45; VII, 5.
 Europa, Tyria, I, 2, 173; IV, 45, 147.
 Euryanax IX, 10, 53, 55.
 Eurybates VI, 92; IX, 75.
 Eurybiades VIII, 2, 42, 74, 142.
 Euryclides VIII, 2.
 Euryerates VII, 204.
 Euryerates VII, 204.
 Eurydame VI, 71.
 Eurydemos VII, 213.
 Euryloca V, 46.
 Eurymachus VII, 205, 233.
 Euryphon VIII, 131.
 Eurypylus IX, 58.
 Eurythenes IV, 147; V, 40; VI, 51, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Eurystheus IX, 26, 27.
 Eurytus VII, 229.
 Euthynus IX, 105.
 Eutycheides IX, 73.
 Euxinus pontus I, 6, 72; IV, 37, 46.
 Exampaeus IV, 52, 61.
 expiatio I, 35, 64.
 exsecratio III, 65.
 Fabae II, 37; VI, 109.
 faces VII, 132; VIII, 98.
 fames I, 94; II, 25; VIII, 115, IX, 118.
 feles II, 66, 67.
 ferruminatio I, 25.
 fibula V, 87.
 fiamma e simulacro VI, 82.
 foedus I, 74; III, 8, 39; IV, 70, 201; VI, 23; VII, 116, 132, 150; VIII, 120, 146, 143.
 formice HI, 102.
 forum Persis nullum I, 153.
 fossae I, 193; II, 108, 158; IV, 42; VII, 22 sq.
 funera I, 198; II, 85; IV, 71, 72; VI, 58; VII, 117.
 fustes II, 73.
 Gades IV, 8.
 Gaeson IX, 97.
 galea II, 162; IV, 180; VII, 63.
 Galepsus VII, 122.
 Gallaica VII, 108.
 γάμοροι VII, 155.
 Gandarii III, 91; VII, 66.
 Garamantes IV, 174, 183.
 Gaigaphia IX, 29, 49, 50.
 Gauran VIII, 137.
 Gebelzeis IV, 94.
 Gela VI, 23; VII, 153-156.
 Geleon V, 66.
 Gelo VII, 145, 154-162.
 Geloni IV, 108, 123.
 Gelonus IV, 10,

- gelu IV, 28.
 genealogia II, 143.
 geometria II, 109.
 Gephyraei V, 67, 62.
 Geraestus VIII, 7, IX, 165.
 Gergis VII, 82.
 Gerithae V, 122; VII, 43.
 Germanii I, 125.
Γέροντες I, 65; VI, 57.
 Gerrhi IV, 71.
 Gerthus, fl., IV, 19, 47, 56; locus, IV, 53.
 Geryones IV, 8.
 Getae IV, 93-96.
 Gigonus VII, 123.
 Gilgammæ IV, 169.
 Gillis III, 139.
 Giandæ IV, 176.
 glaciers IV, 28.
 Glaucon IX, 75.
 Glaucus, Chios, I, 25. Lac., VI, 86. Ly-
 cius, I, 147.
 Glisas IX, 43.
 gnomon II, 109.
 Gnurus IV, 76.
 Gobryas III, 70, 73, 78; IV, 132, 134,
 VII, 2, 5, 82.
 Gonnus VII, 128, 173.
 Gordias I, 14, 35, 55; VIII, 138.
 Gorgo, Laeod., V, 48, 51; VII, 239.
 Gorgonis caput II, 91.
 Gorgus V, 104, 115; VII, 98; VIII, 2, 11.
 Graecia III, 106, 135, 138; VI, 98; VII,
 102, 161, 162; VIII, 47.
 Graeci I, 1, 26, 54-60, 94, 131, 133, 135,
 141, 148, 152; II, 1, 36, 49, 51-58, 80,
 109, 143-146, 154, 179; III, 1, 11,
 25, 107, 111, 139; IV, 17, 26, 51, 97,
 108, 137-139, 180, 189; V, 29-37, 58,
 92, 97, 100; VI, 9, 12, 31-33, 42, 48,
 63, 68, 81, 86, 111; VII, 1, 8-19, 32,
 53, 131-133, 137, 138, 145, 147, 148,
 153, 168, 169, 172-174, 185, 202, 206-
 fin.; VIII, 1, 4, 18, 26, 40, 43-49, 71,
 74, 84, 93, 107, 111, 121, 123, 130, 132,
 IX, 7, 10, 19, 28-30, 50, 59, 71, 79, 81,
 86, 90, 96, 102, 105, 106, 114.
 gramin in Scythia IV, 59.
 Gratianus collii IV, 175. cultus II, 50.
 Grius IV, 150.
 grues II, 22.
 Grynea I, 149.
 grypes III, 116; IV, 13, 27, 79, 132.
 Gygadas I, 14.
 Gygaen, Macedonia, V, 21; VIII, 133.
 palus, I, 93.
 Gyges, rex Lydor., I, 8-15, 91. Myrsi p.,
 III, 122; V, 121.
 Gymnopaediae VI, 67.
 Gyndes I, 189, 202; V, 52.
 Gyzantes IV, 148.
Haemus IV, 49.
 Haliacmon VII, 127.
 Halicarnassus I, 144, II, 178, VII, 99;
 VIII, 104.
Halienses (Ἀλιεῖς) VII, 127.
 Halys I, 6, 28, 72, 75; VI, 52; VII, 26.
 Hamilcar VII, 165.
 Hanno VII, 163.
 Harmamithres VII, 88.
 Harmatides VII, 227.
 Haruocydes IX, 17.
 Harmodius V, 55; VI, 109, 123.
 Harpagus, Medus, I, 80, 108-110, 118,
 119, 123, 129, 162-169, 171-176. Persa,
 VI, 28, 30.
Hebae tessera (σύνθημα Ἑβης) IX, 98.
 Hebrus IV, 90; VII, 59.
 Heurataeus II, 143; V, 36, 125; VI, 137.
Ἑκατόν νησοί, vid. centum ins.
 Hector II, 120.
 Hegesander V, 125; VI, 137.
 Hegesicles I, 65.
 Hegesipya VI, 39.
 Hegesistatus, Eleus, IX, 37. Samius,
 IX, 90, 91. Sigeeensis, V, 94.
 Hegetorides IX, 76.
 Hegius IX, 33.
 Helena II, 112 sq.; V, 94; VI, 61; IX, 73.
 Helice I, 145.
 Heliconius (Πουσειδῶν) I, 148.
 Heliopolis II, 3, 7, 8, 9, 59, 63.
 Heliopyi VII, 165.
 Helle VII, 58.
 Hellen I, 56.
 Hellenium II, 174.
 Hellespontias VII, 188.
 Hellespontus IV, 38, 85, 95; V, 11; VI,
 33; VII, 33-36, 54, 95, 137.
 Hellopia (ἡ Ἑλλοπίη νοδῖρα) VIII, 23.
 Helotae VI, 58, 75, 80, 81; VII, 202, 229;
 IX, 10, 11, 28, 80.
 Hephæstienses VI, 140.
 Heraclæa V, 43.
 Heraclidae I, 7, 13, 91; V, 43; IX, 26.
 Heraclides, Car. V, 121. Cumanus, I, 158.
 alius Cumanus V, 37.
 Heraeum oppidum IV, 90.
 Hercules I, 7; II, 42-45, 83, 113, 145;
 IV, 8, 10, 39, 82; VI, 108, 116; VII,
 176, 193, 198, 204; VIII, 131.
 Herculis columnae II, 33; IV, 8, 42, 43,
 181, 185.
Ἑρμῆα πόλις II, 67.
Ἑρμηνεῖς II, 151, 164.
 Hermlon VII, 6.
 Heratone III, 59; VIII, 43, 73; IX, 28.
 Hermippus VI, 4.
 Hermolyceus IX, 103.

- Hermophantus V, 99.
 Hermotimus VIII, 105-106.
 Hermotybius II, 164-168; IX, 42.
 Hermus I, 55, 60; V, 101.
 Herodotus, Basilidae f., VIII, 132.
 heroes I, 167, 168; II, 44, 50; V, 114;
 VI, 38, 69; VII, 43, 117.
 Herophantus IV, 138.
 Herpys IX, 36.
 Hesiodus II, 53; IV, 32.
 Hexapolis I, 144.
 Hiero VII, 156.
 Hieronymus IX, 33.
 Himera VI, 24; VII, 165.
 ἱππαγωγὰ πλοῖα VI, 48; VII, 97.
 Hipparchus V, 55, 56; VI, 123; VII, 6.
 Hippias I, 61; V, 55, 91-96; VI, 107.
 ἱπποβοῖται V, 77.
 Hippoclidus VI, 127-130.
 Hippoclus IV, 138.
 Hippocoon V, 60.
 Hippocrates, Gelae tyr., VI, 23; VII, 154,
 155; Megacelis f., VI, 131. Pisistrati p.,
 I, 59; V, 65. Sybarita, VI, 127.
 Hippocratides VIII, 131.
 ἱππόλεω ἀκροή IV, 53.
 Hippolochus I, 147.
 Hippomachus IX, 38.
 Hipponeus, Calliae p., VII, 131. f., VI,
 121.
 hippopotamus II, 71.
 hircus II, 46; III, 112; IV, 187.
 Histiaea (Histiaeotis) Euboeae VII, 175;
 VIII, 23.
 Histiaeotis Thessaliae I, 56.
 Histiaeus, Milesius, IV, 137-141; V, 11,
 23, 24, 30, 35, 97, 105-107; VI, 1-5,
 26-30. Samius VIII, 85. Termeregensis,
 V, 37; VII, 98.
 Homerus II, 23, 53, 116 sq. IV, 29, 32;
 V, 67; VII, 161.
 Ioples V, 66.
 Iordanus I, 193.
 Iortu Midae VIII, 138.
 Iospitium III, 43; V, 63.
 Hyacinthia IX, 6, 11.
 nyaeae V, 192.
 Hyampeus VIII, 39.
 Hyampolis VIII, 28, 33.
 Hyatae V, 68.
 Hybla VII, 155.
 Ἰβρίς VIII, 77.
 Hydarnes III, 70; VI, 132; VII, 135. fil.
 illius, VII, 83, 211. Sicamnis p., VII,
 65.
 Hydrea III, 59.
 Ὑγερεῖς III, 90.
 Hylaea IV, 9, 18, 54, 55, 76.
 Hylleia V, 65.
 Hyllus, Herculis f., VI, 52; VII, 204
 VIII, 131; IX, 26. a., I, 80.
 Hymeneus V, 116, 122.
 Hymettus VI, 137.
 Hymni Olenis IV, 35.
 Hypachaei VII, 91.
 Hypacryis IV, 47, 55.
 Hypanis IV, 17, 18, 47, 52.
 Hyperanthes VII, 224.
 Hyperborei IV, 13, 32-36.
 Hypernotii IV, 36.
 Hyperoche IV, 33-35.
 Hyrcanii III, 117; VII, 62.
 Hyrgis IV, 57.
 Hyria VII, 170.
 Hyroendes I, 84.
 Hysiae, opp., V, 74; VI, 108; IX, 15, 26
 pagus Atticae, V, 74.
 Hystanes VII, 77.
 Hystaspes, Darii p., I, 209; III, 70; V,
 83; VII, 224. Darii f., VII, 64.
 hystrices IV, 192.
 Iacchus VIII, 65.
 Iadmon II, 134.
 Ialysus I, 144.
 Iamidae V, 44; VIII, 134; IX, 33.
 Iapyges (-ia) III, 138; IV, 99; VII, 170
 Iardanus I, 7.
 Iason IV, 179; VII, 193.
 Iatragoras V, 37.
 Ibanolis V, 37, 122.
 Iberia I, 163; VII, 165.
 ibis II, 65-67, 75.
 Icartum mare VI, 95.
 Ichnae VII, 123.
 ichneumon II, 67.
 Ichthyophagi II, 19, 20, 23.
 Ida I, 151; VII, 42.
 Idanthyrus IV, 76, 120, 127.
 Idrias V, 118.
 Ienysus III, 5.
 ignis III, 16; VII, 231.
 Iissus VII, 189.
 Iithyia IV, 35.
 Ilium I, 5; II, 10, 118; V, 94; VII, 41,
 43.
 Ilyril I, 196; IV, 49; IX, 43.
 Imbrus V, 26; VI, 41.
 Immortales Getae IV, 93-94. Persarum,
 VII, 31, 55, 83, 211.
 immortalitas animae II, 123; IV, 95; V, 4.
 Inachus I, 1.
 Inarus III, 12, 15; VII, 7.
 Indi (India) I, 192; III, 38, 99, 106; IV,
 40, 44; V, 3; VII, 65, 187.
 Indus IV, 44.
 Ino VII, 187.
 Inapheches III, 70, 78, 118, 119.
 Intercalearis mensis I, 32; II, 4.
 Inyeus VI, 23.

- fo 1, 1, 5; II, 41.
 Ioleus V, 94.
 Ion V, 66; VII, 94; VIII, 44.
 ones (Ionia) I, 8, 28, 56, 76, 141-148, 169; II, 154; III, 90; IV, 98, 133; V, 28 sqq.; 59; VI, 8, 31, 42; VII, 94; VIII, 22, 90; IX, 90, 104.
 Ionius sinus VI, 127.
 Iphiclus IX, 116.
 Iphigenia IV, 103.
 Ipsi VII, 188.
 Irasa IV, 158.
 irenes IX, 85.
 Is I, 179.
 Isagoras V, 66, 69-73.
 Ischenous VII, 181; VIII, 92.
 Isis II, 40, 41, 59, 61, 156; IV, 186.
 Ismaris VII, 109.
 Ismenius Apollo I, 52; V, 59; VIII, 134.
 Issedones I, 201; IV, 13, 15, 26, 27.
 Ister II, 33; IV, 47-50, 89.
 isthmus Chersonesus VI, 36. Cnidius I, 174.
 Corinthiacus VIII, 40; IX, 7, 10.
 Itria II, 33; V, 78.
 Italia IV, 15.
 Ilianus IV, 151.
 Ithamates VII, 167.
 Ithamites VIII, 130; IX, 102.
 Ithome IX, 35.
 iudices regii III, 14, 31; V, 21; VII, 194.
 Iono I, 31, 81, 82; II, 50, 182; IX, 52, 61.
 Iuppiter I, 89, 131; V, 40; VIII, 115. *ἀγοραῖος* V, 46. Ammon I, 182; II, 29, 42, 54 sq.; 83; III, 25. Carius I, 171; V, 66.
 Dodonaeus II, 55 sq. *ἐλευθέριος* III, 142. *Ἑλληνιος* IX, 7. *ἑρκείος* VI, 68.
ἐταιρείος I, 44. *ἐφ' ἑστίος* I, 44. Lacedaemon VI, 56. Laphystius VII, 197.
 Lycacus IV, 203. Olympius II, 7; IX, 81. *οὐράνιος* VI, 56. Papaeus IV, 59.
στράτιος V, 119. Thesprotius II, 56.
 iuramenta I, 212; III, 7, 65; IV, 68, 172; V, 7, 74, 92, 106; VI, 68.
 Iyrcae IV, 22.
Ἰαλὴ ἀκτὴ VI, 22.
ἰάκη II, 94.
Κοῖλα, vid. Cava.
Κοίλη VI, 103.
Κυλλήστις II 77.
Κυνώ I, 110, 112, 122.
Ἰαβδα V, 93, 2.
 Iabdaeus V, 59.
 Labranda V, 119.
 Labynotus I, 74, 77, 185.
 labyrinthus II, 148 sqq.
 Lacedaemonii I, 56, 65, 67-70, 82, 83, 141, 132; III, 39, 46, 47, 54-56; IV, 145, 149, 161; V, 29, 39, 42, 62, 63, 68, 79, 91, 92; VI, 48, 52, 56-63, 65, 84, 85, 105, 106, 108, 120, 129; VII, 102, 104, 133, 137, 148, 149, 153-156, 202, 205, 206, 208-212, 223, 226, 231, 234, 239; VIII, 1, 2, 3, 114, 124, 142; IX, 6-11, 19, 28, 33, 35, 54, 62, 64, 70, 71, 73, 84, 85, 102, 106.
 Lacmon IX, 92, 93.
 Lactines I, 152.
 Lada VI, 7.
 Iadannum III, 112.
 Iadice II, 181.
 Lalus IV, 149; V, 43, 59.
λαμπαδοφορία VIII, 98.
 Lampito VI, 71.
 Lampo, Aegineta, IX, 78. Atheniensis, IX, 21. Samius, IX, 90.
 Lamponium V, 26.
 Lampsacus V, 117; VI, 37, 38.
 Iana arborea III, 106; VII, 65.
 Laodamas, Aegineta, IV, 152. Eteocl. f., V, 61. Phocaena, IV, 138.
 Laodice Hyperborea IV, 33, 35.
 Laphanes Azen VI, 127.
 Lasonii III, 90; VII, 77.
 Lasus VII, 6.
 Latona II, 155.
 Laurius I, 144.
 Laus VI, 21.
 Leager IX, 75.
 Learchus IV, 180.
 Lebedea VIII, 134.
 Lebaea VIII, 137.
 Lebedus I, 142.
 Lectus IX, 114.
λήϊτον VII, 197.
 Lemnus IV, 145; V, 26; VI, 138, 140; VIII, 73.
 leones in Europa VII, 125.
 Leo Spart. I, 65; VII, 204. Tronzen. VII, 180.
 Leobotes I, 65; VII, 204.
 Leocetes VI, 127.
 Leonidas V, 41; VII, 204 sqq.; VIII, 114.
 Leontiaides VII, 205, 233.
 Leontini VII, 154.
 Leoprepes Lac. VI, 85. Simonidis pat., VII, 228.
 Leotyehides VIII, 131. Menarei f., VI, 63, 73, 85; VIII, 131, IX, 90 sq., 95, 98.
λεπιδωτός II, 72.
 Lepreum IV, 148; IX, 28.
 Ieprosi I, 138.
 Ieonus III, 108.

- Leros V, 125.
 Lesbus I, 151, 160; III, 39; VI, 31.
 Leucadii VII, 45, 47; IX, 28.
 Leuca Acte VII, 25.
 Leuceon IV, 160.
 Libya II, 16, 17, 32, 158; IV, 42, 43, 161.
 Libycus mons II, 8.
 Libyes II, 50, 161; III, 13, 91; IV, 159.
 168 sqq., 186 sqq.; VII, 71, 86, 165, 184.
 Liches I, 67.
 Lida I, 175.
 Liguces V, 9; VII, 165.
 Ligydes VII, 72.
 Limenonum I, 18.
 Linus I, 144; II, 182; VII, 153.
 Linus II, 79.
 Lipaxus VII, 123.
 Lipoxais IV, 5.
 Lipsydrium V, 62.
 Lisae VII, 123.
 Lissus VII, 108.
 Locri VII, 132. Epiz. VI, 23. Opunt. VII, 203; VIII, 1. Ozol. VIII, 32.
 Lotos II, 92, 96; IV, 177.
 Lotophagi IV, 177.
 Lucina IV, 35.
 Luna I, 131; IV, 138; V, 106; VII, 37.
 Lycareus III, 143; V, 27.
 Lycia I, 28, 173, 176; III, 90; VII, 70 sq., 92.
 Lycidas IX, 5.
 Lyeomedes VIII, 11.
 Lycopus III, 55.
 Lycophron III, 50.
 Lycurgus Lac. I, 65 sq. Arcas VI, 127.
 Athen. I, 59.
 Lycus, fl. Phryg., VII, 30. Scyth., IV, 123.
 Lycus Athon. I, 173; VII, 92. Scyth. IV, 76.
 Lydias VII, 127.
 Lydia I, 7, 28, 35, 54, 74, 79, 89, 93, 94, 103, 154, 171; III, 90; V, 49, 101; VII, 74.
 Lydus I, 7, 171; VII, 74.
 Lygdamis Halic. VII, 99. Nax. I, 61, 64.
 Lynceus II, 91.
 Zynagoras Mil. V, 30. Parus VI, 133.
 Lynsias VI, 127.
 Lysimachus VIII, 79, 85.
 Lysistratus VIII, 96.
Ma
 Macae IV, 175; V, 42.
 Macedni I, 56; VIII, 43.
 Macedones eorumq. regio V, 22; VI, 44; VII, 127; VIII, 137-140.
 Machlyes IV, 148.
 Macistius, vid. Masist.
 Macistus IV, 148.
Μακρόβιοι III, 17.
 Macrones II, 104; III, 94; VII, 75.
 Mactorium VII, 153.
 Madyes I, 103.
 Madytus VII, 33; IX, 120.
 Maeander I, 18, 161; II, 10, 29; III, 122, V, 118; VII, 26.
 Maeandrius III, 123, 124; VII, 27.
 Maeones Cabelens VII, 77; Lydi I, 7, VII, 74.
 Maeotae IV, 123.
 Maeles IV, 45.
 Maeotis palus I, 104, IV, 3, 57, 86, 161, 120.
 Magdolos II, 159.
 Magi I, 101, 107, 120, 128, 132, 140; VII, 19, 37, 43, 113, 191.
 Magnesia Maced. VII, 176, 183, 193. ad Maeandr. I, 161; III, 122.
 Magnetes III, 90; VII, 132.
Μαγοφόνια III, 79.
 Malen I, 82; IV, 179.
 Malena VI, 29.
 Males VI, 127.
 Maliaca VII, 132, 196, 198; VIII, 31.
 Maliacus sinus IV, 33.
 Malienses, vid. Maliaca.
 Mandane I, 107.
 Mandrocles IV, 87, 88.
 Manes I, 94; IV, 45.
 Mantinea IV, 161; VII, 202; IX, 77.
 Mantyas V, 12.
 Mapen VII, 98.
 Maraphii I, 125; IV, 167.
 Marathon I, 62; VI, 107, 111.
 Mardi I, 84, 125.
 Mardonius VI, 43-45, 94; VII, 5, 82; VIII, 100, 113, 133; IX, 1-4, 12-15, 38, 49, 59, 63.
 Mardontes VII, 60; VIII, 130; IX, 102.
 Mareia II, 18, 30.
 Mares III, 94; VII, 79.
 Mariadyni I, 28; III, 90; VII, 72.
 Maris IV, 49.
 Maron VII, 227.
 Maronea VII, 109.
 Mars II, 63 sq., 83; IV, 59-62; VII, 76.
 Marsyas, fl., V, 119. Sifen., VII, 26.
 Mascames VII, 105 sq.
 Masialius VII, 79; IX, 20, 24.
 Maspii I, 125.
 Massages VII, 71.
 Massagetae I, 201, 212-16; IV, 11, 172.
 Mater Deorum I, 80; IV, 76.
 Mater Hypanis IV, 52.
 Mater Ponti IV, 86.
 Matieni montes I, 189, 202.
 Matieni I, 72; III, 94; V, 49, 52; VII, 72.
 Mausolus V, 118.
 Maxyes IV, 191.
 Mazares I, 156, 161.
 Mecestes V, 67.

- Mecyberna VII, 122.
 Medea I, 2; VII, 62.
 Media, Medi I, 72, 91, 95 sqq., 110, 130, IV, 37, 40; VI, 112; VII, 62, 210.
 medici et medicina II, 84; III, I, 129 sqq.
 modimnus I, 192.
 Megabates V, 32.
 Megabazus VII, 97.
 Megabyzus III, 70, 81, 160; IV, 143 sq., V, I, 13, 14; VII, 82.
 Megacles I, I, 59—64; VI, 125. — II, VI, 127 sqq. — III, VI, 131.
 Megacreon VII, 120.
 Megadostes VII, 105.
 Megapanus VII, 62.
 Megara I, 59; IX, 14, 21.
 Megarenses in Sicil. VII, 156.
 Megasidras VII, 72.
 Megistias VII, 219, 221, 228.
 Melampus II, 49; IX, 34.
 Melampygnus lapis VII, 216.
 Melanchlaeni IV, 20, 102, 107.
 Melanippus V, 67.
 Melanthius V, 97.
 Melanthus I, 147; V, 65.
 Melas, fluv. Thessaliae, VII, 128. Thraetiae, VII, 58.
 Melas sinus VI, 41.
 Melas I, 81.
 Meliboea VII, 189.
 Melii VIII, 46, 48.
 Melissa III, 50; V, 92.
 Memblarius IV, 147.
 Memnonia V, 53, 54; VII, 151.
 Memphis II, 3, 10, 99.
 Menares VI, 65, 71; VIII, 131.
 Menda VII, 123.
 Mendes II, 42, 46.
 Mendesia praefectura II, 42, 46, 106.
 Mendesii II, 42, 46.
 Mendesium Nili ostium II, 17.
 Menelaus portus IV, 169.
 Menelaus II, 119.
 Menes II, 4, 99.
 Menius VI, 71.
 menus solis III, 18, 23.
 mensis intercalaris I, 32; II, 4.
 Merbalus VII, 98.
 Mercurius II, 51, 138; V, 7.
 Mermnadae I, 7, 14.
 Meroë II, 29.
 Mesambria IV, 93; VI, 33; VII, 109.
 Messana VII, 164.
 Messapii VII, 170.
 Messenii IX, 35, 64.
 Metapontini IV, 15.
 Methymna I, 151.
 Metrochus VI, 41.
 Metrodorus IV, 138.
 Mickeythus VII, 170.
 Midas Phryx I, 14, 35. Midas horti VIII, 138.
 Miletus, Milesti I, 14—22, 142, 169; II, 33; V, 28, 36, 120; VI, 3 sqq.; IX, 67.
 Milo III, 137.
 Miliados, Cypselif., VI, 34—38, 103. Miliadias f., IV, 137; VI, 39, 109, 132, 137.
 Milyas, Milyae I, 173; III, 90; VII, 77.
 Minerva, Tritonidis f., IV, 186. cum Neptuno contendit VIII, 55. Alca I, 66; IX, 70. Assesia I, 19, 22. Crastia V, 45.
 Cyrenaica II, 182. Ilias VII, 43. Lindia II, 182. Paltenis I, 62. Pedasensis I, 175; VIII, 104. Polias V, 82. Poliuchow I, 160. Pronaea I, 92; VIII, 37, 39. Saitica II, 175. Sciras VIII, 94. Sigea V, 95. apud Ausenses IV, 180. apud Numidas IV, 189.
 Minos V, 46.
 Minoas I, 173; III, 122; VII, 169, 170.
 Minyae IV, 145, 146.
 Mira I, 131.
 Miradates I, 110, 111.
 Mirobates III, 120, 126, 127.
 Mylène, Mylennaei II, 178; V, 94.
 Moesarchus IV, 95.
 Moesiphilus VIII, 57.
 Moeris II, 13, 101.
 Moeridis lacus II, 4, 69, 148 sq.
 Moloois IX, 57.
 Molessi I, 146; VI, 127.
 Mompagoras V, 30.
 Momemphis II, 163.
 Mophi II, 28.
 morbus femineus I, 105. sacer III, 33.
 morborum praecipua causa II, 77.
 mortuos comedunt Indi III, 38. et Issedones 4, 26. terra condunt Getae V, 4 et Seythae IV, 73. melle Babylonii I, 198.
 sedentes sepeliunt Nasamones IV, 190.
 mortuorum simulacra in convivis Aegyptiorum II, 78.
 Moschi III, 94. VII, 78.
 Mosynocci III, 94; VII, 78.
 mula parit III, 153; VII, 57.
 muli in Elide nulli IV, 30. Seythia horrendi IV, 129.
 Munychia VIII, 76.
 mures bipedes IV, 192. mures auxilio veniunt Sethoni II, 141.
 Murichides IX, 4.
 muri lignae IV, 108, 123; VII, 142, 143; VIII, 51; IX, 65, 70.
 Musaeus VII, 6; VIII, 96; IX, 43.
 musici Argivi III, 131.
 mustelae Libyae IV, 192.
 Mycale I, 148; VI, 16; VII, 80; IX, 90, 96, 98, 104, 107.
 Mycenaei VII, 202; IX, 27.
 Mycerinus II, 129—134.
 Myci III, 93; VII, 68.
 Myconus VI, 118.
 Mycephoritana praefectura II, 106.

- Mygdonia VII, 123, cf. 127.
 Mylase, Mylasenses I, 171; V, 37, 121.
 Mylitta I, 131, 199.
 Myndia navis V, 33.
 Myrcinus V, II, 23, 124.
 Myrlandricus sinus IV, 38.
 Myrina I, 149. Myrinaei VI, 140.
 Myrmex VII, 183.
 Myron VI, 126.
 myrrha VII, 181.
 Myrsilus Candaules I, 7.
 Myrsus, Candaules p., I, 7. Gygis f., III, 122; V, 121.
 Mys VIII, 133—135.
 Mysia, Mysi I, 28, 160, 171; III, 90; V, 122; VII, 20, 42, 74.
 mysteria Aegyptiorum II, 171. Cabirorum II, 51; III, 37. Eleusinia VIII, 65.
 Mytilene I, 160; II, 178; V, 94.
 Myus, Myusii I, 142; V, 36; VI, 8.
 Nāparis IV, 48.
 Nasamones II, 32; IV, 172, 190.
 Natho II, 165.
 naucrari V, 71.
 Naucratis II, 97, 178, 179; II, 135.
 Nauplius VI, 76.
 Naustrophus III, 60.
 Naxus, Naxii I, 64; V, 26, 30 sqq.; VI, 96; VII, 154; VIII, 46.
 Neapolis Aegypti II, 91. Pallenae VII, 123.
 Necos, Psammitichi p., II, 152. Psammitichi f., II, 158, 159. IV, 42.
 νεκροματῆιον V, 92.
 Neleus IX, 67.
 Nolidae V, 65.
 Neocles VII, 173.
 Neon VIII, 32, 33.
 Νέον τεῖχος I, 148.
 Neptunus II, 50; IV, 188; VII, 129, 192; VIII, 55, 123, 129. Heliconius I, 148.
 Thamimasadas ap. Scythas IV, 59.
 Nereides VII, 191.
 Nestor V, 65.
 Nestus VII, 109, 126.
 Neuri IV, 17, 51, 105.
 Nicander VIII, 131.
 Nicandra II, 55.
 Nicodromus VI, 88.
 Nicolaus VII, 137.
 Nilus II, 19—34; IV, 45, 50, 53.
 Ninia porta III, 155.
 Ninus I, 103, 106, 185, 193; II, 150.
 Nipsaei IV, 93.
 Nisaea I, 59.
 Nisaei equi, Nisaeus campus III, 106; VII, 40.
 Nisyrti VII, 99.
 Nitelis III, 1.
 Nitocris Aegyptia II, 100. Babylonia II, 185, 187.
 nitrum II, 86.
 Noēs IV, 49.
 Nomades Libyes IV, 187. Sagartii VII, 85.
 Scythae I, 15.
 Nonacris VI, 74.
 Nothion VI, 100.
 Notium I, 149.
 Novem-fontes VI, 137.
 Novem-viae VII, 114.
 Nudium IV, 148.
 nummi primum a Lydis cusi I, 94. nummi e plumbo III, 56.
 Nymphodorus VII, 137.
 Nysa II, 146; III, 97.
 Oarizus VII, 71.
 Oarus IV, 123.
 Oasis III, 26.
 obelisci II, 111, 170.
 Oceanus II, 23; IV, 8, 36.
 Octamasades IV, 80.
 Ocytus VIII, 5, 59.
 Odomanti V, 16; VII, 112.
 Odrysae IV, 92.
 Oea V, 83.
 Oebares III, 85; VI, 33.
 Oedipus IV, 149; V, 60.
 Oeno V, 74.
 Oenone VIII, 46.
 Oenotria I, 167.
 Oenussae I, 165.
 Oeobazi Persae tres IV, 84, VII, 68; IX, 115, 119.
 Oeolycus I, 149.
 oeor, oeorpata IV, 110.
 Oëroë IX, 51.
 Oetaei montes VII, 217.
 Octosyrus IV, 59.
 Olbiopolitae IV, 18.
 oleae Atticae propriae V, 83. olea cremata revirescit VIII, 55. oleaginea Olympiorum corona VIII, 26.
 Olen IV, 35.
 Olenus I, 145.
 Oliatus V, 37.
 Olophryxus VII, 23.
 Olorus VI, 39, 41.
 Olympia II, 160; V, 22; VIII, 26.
 Olympius VII, 206.
 Olympiodorus IX, 21.
 Olympieni VII, 74.
 Olympus Mysiae mons I, 36, 43. Thessaliae I, 56; VII, 128, 129, 172.
 Olynthus VII, 122; VIII, 127.
 Oneatae V, 68.
 Onesilus V, 104—114.
 Onetas VII, 214.
 Onochonus VII, 129, 196.
 Onomacritus VII, 6.

- Onomastus VI, 127.
Onuphitana praefectura II, 166.
Ophryneum VII, 43.
Opis IV, 35.
Opis I, 189.
Opoea IV, 78.
Opuntii VII, 203.
oraculum Abis VIII, 33. Anumonis I, 46;
II, 18 et 55. Amphiarai I, 46; VIII, 134.
Apollinis Ismenii I, 52. Ptoi VIII, 135.
Baechi VII, 111. Branchidarum I, 46, 92,
157; II, 159; V, 36. Delphicum I, 46;
V, 63; VI, 86. Didymis VI, 19. Dianae
II, 83. Dodonaeum I, 46; II, 52 et 54.
Herculis II, 83. Latoniae II, 155. Martis
II, 83; VII, 76. Minervae II, 83. Pala-
cis I, 182. Thebis Aegyptiis II, 56. Tro-
phonii I, 56; VIII, 134.
Orbelus V, 16.
Orchomenii Arcades IX, 28. Boeotii VIII,
34. Minyae I, 146.
Ordessus IV, 48.
Orestes I, 67 sq.
Oresteum IX, 11.
Orgeus VII, 118.
orgia Cereris V, 61.
orgia mensura II, 5 et 149.
Orieus portus IX, 93.
Orieus Scythia IV, 78.
Orithyia VII, 189.
Ornatae VIII, 73.
Oroetes III, 120 sqq.
Oromedon VII, 98.
Oropus VI, 100.
orosangae III, 154; V, 11; VI, 29; VIII, 85.
Orphica instituta II, 81.
Orsiphantos VII, 227.
ὄρθιος νόμος I, 24.
Orthocorybantes III, 92.
Orus II, 144.
oryes IV, 192.
Osiris, v. Bacchus.
Ossa I, 56; VII, 128 et 129.
ostracismus VIII, 79.
Otanes Pharnaspis I, III, 67 sqq., 80, 83,
141 sqq. Xerxis socer VII, 40 et 61.
Otanes V, 25 sqq., 116, 123.
Otaspes VII, 63.
Othryades I, 82.
Othrys VII, 129.
oves Arabicae III, 113. soli sacrae IX, 93.
Ozolae VIII, 52.
Pactolus V, 101.
Pactya VI, 36.
Pactyes I, 153, 154, 157—160.
Pactyes, Pactyica III, 93 et 102; IV, 44;
VII, 67 et 85.
Padacii III, 99.
Paeaniensis pagus I, 60.
Paeonia, Paeones V, I, 13, 98; VII, 113,
124, 185.
Paeoplae V, 15 et 113.
Paeus V, 117.
Pacti VII, 110.
Paeum VI, 127.
Pagasae VII, 198.
Palaestina, Syri Palaestini I, 105; II, 104
et 106; III, 5; VII, 89.
Palenses IX, 28.
Pallena VII, 123; VIII, 126.
palmae IV, 172 et 192; VII, 69. patmeura
vinum I, 194.
Pamisus VII, 129.
Pammon VII, 183.
Pamphyli I, 28; III, 90; VII, 91.
Pamphyli Sicyonii V, 68.
Pan II, 46, 145, 146; VI, 106.
Panathenaea V, 56.
Panaetius VIII, 82.
Pandion I, 173.
panis e loto II, 92. e palmae fructu I, 193,
e zea II, 77.
Pangaeus V, 16, VII, 112.
Panionia I, 148.
Panioniam I, 143 et 148; VI, 7.
Panionius VIII, 105.
Panites VI, 52.
Panopenses VIII, 34 et 35.
Panormus I, 157.
Pantagnotus III, 39.
Pantaleon I, 92.
Pantares VII, 154.
pantherae IV, 192.
Panthialaei I, 125.
Panticapes IV, 18, 47, 54.
Pantimathi III, 92.
Pantites VII, 232.
Papaeus Iuppiter IV, 59.
Paphlagones I, 6, 28, 72; III, 90; VII, 72.
papraes pisces V, 16.
Papremis II, 59, 63, 71; III, 12. Papre-
mitana praefectura II, 165.
Parabates V, 46.
Paralatae IV, 6.
Parapotamii VIII, 33.
parasanga II, 6; V, 53; VI, 42.
Paretaceni I, 101.
Paricani Medii III, 92; VII, 86. alii III, 94.
Paris, v. Alexander.
Parium V, 117.
Parmys III, 88; VII, 78.
Parnassus VIII, 27 et 32.
Paroreatae IV, 148; VIII, 73.
Parthenius fl. II, 104.
Parthenius mons VI, 105.
Parthi III, 93 et 117; VII, 66.
Parus, Parii V, 28 et 31; VI, 133 et 135,
VIII, 67 et 112.
Pasargadae I, 125; IV, 167.
Pasicles IX, 97.

- Pataiel III, 37.
 Pataicus VII, 154.
 Patara I, 182.
 Patarbemis II, 162.
 Patirampbes VII, 46.
 Patizeithes III, 61 sqq.
 Patrenses I, 145.
 Paturnus II, 158.
 Pausanias IV, 81; V, 32; VIII, 3; IX, 10, 21, 46, 53, 60, 78, 82.
 Pausicae III, 92.
 Pausiris III, 15.
 Pedasus, Pedasenses I, 175; V, 121; VI, 20; VIII, 104.
 pediculi IV, 103 et 168.
 Pedienses VIII, 33.
 Peithagoras, v. Pithag.
 Pelasgi I, 56, 57, 146; II, 51; V, 26 et 64; VI, 137; VII, 42 et 94; VIII, 44.
 Peleus VII, 191.
 Pelius mons IV, 179; VII, 129.
 Yella VII, 123.
 Pelleia I, 145.
 Peloponnesus, Peloponnesii I, 56 et 68; VII, 137 et 233; VIII, 31 et 73; IX, 73.
 Pelops VII, 8 et 11.
 Pelusium Nili ostium II, 17 et 154; III, 10.
 Vanelope II, 145 et 146.
 Peneus VII, 20, 128, 129, 173, 182.
 Pentapolis Doriensium I, 144.
 Penthylius VII, 195.
 Percalos VI, 65.
 Percote V, 117.
 Perdiccas V, 22; VIII, 137 sqq.
 Pergamum Priami VII, 43.
 Pergamus Pierum VII, 112.
 Perialla VI, 66.
 Perianther I, 20 et 23; III, 48 et 50 sq.; V, 92.
 Pericles VI, 131.
 Perilus IX, 103.
 Perinthus, Perinthii IV, 90; V, 1 et 2; VI, 33; VII, 25.
 perioeci VI, 58; IX, 11.
 perpherees IV, 33.
 Perthaei VII, 128, 132, 173.
 Persae I, 71, 89, 125, 133 sqq.; 171; V, 18, 33 et 49; VI, 19; VII, 61, 81, 84, 114, 150, 223; IX, 16, 24, 80, 107, 122, immortales VII, 83 et 211.
 Perses VII, 61 et 150.
 Perseus II, 91; VI, 54; VII, 61 et 150; Persei specula II, 15.
 Persidae I, 125; III, 65.
 Petra V, 92.
 Petrae Trachiniae VII, 198.
 Phaedyia III, 68 et 69.
 Phaenippus VI, 121.
 Phagres VII, 112.
 Phalerus V, 85; VI, 116; VIII, 66 et 91; IX, 32. Phalerenses V, 63.
 Phanaeas VII, 214.
 Phanes III, 4 et 11.
 Pharandates VII, 79; IX, 76.
 Pharbaethitana praefectura II, 166.
 Pharenses I, 145.
 Pharnaces VII, 65; IX, 41.
 Pharnaspes Cyri socer II, 1; III, 2. Oganis p. III, 68.
 Pharnazathres VII, 65.
 Pharauches VII, 88.
 Phaselis II, 178.
 Phasis I, 2 et 104; II, 163; IV, 37, 38, 45, 88; VI, 84.
 Phayllus VIII, 47.
 Phegeus IX, 28.
 Pheneus VI, 74.
 Pherendates VII, 67.
 Pheretima IV, 162, 202, 205.
 Pheron II, 111.
 phiala in balneo Scytharum IV, 10.
 Phidippides VI, 105.
 Phidon VI, 127.
 Phigalensis VI, 83.
 Philaeus VI, 35.
 Philagrus VI, 101.
 Philaon VIII, 11.
 Philaeus III, 60.
 Philippus Crotoniata V, 47. Macedo VIII, 139.
 Philistus IX, 97.
 Philittis II, 128.
 Philocyon IX, 72 et 85.
 Philocyprus V, 113.
 Phila IV, 178.
 Phlegra VII, 123.
 Philus, Philisii VII, 202; IX, 28.
 Phocaea, Phocaenses I, 80, 142, 152, 163 sqq.; II, 108, 177, 178; VI, 8, 11, 17.
 Phocenses I, 146; VII, 176, 212, 217; VIII, 27 sqq.; IX, 17 et 31.
 Phoebeum templum VI, 61.
 Phoenices I, 1 et 105; II, 44, 104, 112; III, 19 et 107; IV, 42; V, 59 et 89; VI, 47; VII, 23, 34, 44, 89; VIII, 90. Carthaginenses II, 32; IV, 197; VII, 165.
 Phoenicia II, 44 et 116; III, 126; IV, 139.
 phoenix avis II, 73.
 Phoenix flav. VII, 176 et 200.
 Phormus VII, 182.
 Phraortes Deioris p. I, 96; — I I, 73, et 102.
 Phrataguna VII, 224.
 Phriconis I, 149.
 Phrixae IV, 148.
 Phrixus VII, 197.
 Phronima IV, 154.
 Phryges I, 28 et 72; II, 2; III, 90; VII, 73.
 Phrynichus VI, 21.
 Phrynon IX, 15.
 Phthiotis, Phthiotae I, 56; VII, 132.
 Phys I, 59.

- Phylacus VIII, 39. Samius VIII, 85.
 Phyllis VII, 113.
 Pieria, Pieres VII, 112, 131, 177, 183, Pieria pix IV, 195.
 Pierres Car VII, 98. Paeon V, 12.
 Pistorius VII, 122.
 pincerna III, 34.
 Pindarus III, 38.
 Pindus I, 56; VII, 129.
 pinus VI, 37.
 Pirene V, 92.
 piromis II, 143.
 Pirus I, 145.
 Pisa II, 7.
 Pisistratidae V, 63 et 90.
 Pisistratus Hippocratis f. I, 59-64; V, 65; VI, 35 et 103. — Pisistratus Nestoris f. V, 65.
 pistrix Croesi I, 51.
 Pistyrus VII, 109.
 Pitana opp. Aeol. I, 149. Lac. III, 55.
 Pitonates λόγος IX, 53.
 Pithagoras V, 46.
 Plutacus I, 127.
 pix IV, 195.
 Pixodarus V, 148.
 Placia I, 57.
 Platanæ, Platanenses VI, 108, VIII, 1, 41, 50; IX, 25, 28, 53 sqq.
 platanus aurea VII, 27 et 31. platanetum V, 119.
 Platea IV, 151-153, 156, 169.
 Plinthinetes sinus II, 6.
 Plistarchus IX, 10.
 Plistorus IX, 119.
 Plynus portus IV, 168.
 Poeciles IV, 147.
 Poseni, v. Carthag.
 Pogon VIII, 42.
 Poliades IX, 53.
 Polichnidae VII, 170.
 polus II, 109.
 Polyas VIII, 21.
 Polybus V, 67.
 Polycrates Samius III, 30, 44, 54, 120 sqq.
 Polyrid duo VI, 50; VIII, 92 et 93.
 Polydectes VIII, 131.
 Polydorus Lac. VII, 204. Theban. V, 59.
 Polymnestus IV, 150 et 155.
 Polynices IV, 147; VI, 52; IX, 27.
 ponte iunctus Bosphorus IV, 83 et 87. Euphrates I, 186. Hellespontus VII, 36. Ister IV, 89-97. pontis armamenta VII, 25; IX, 115 et 121.
 ponticum arbor IV, 23.
 Porata s. Pyretus IV, 48.
 porinus lapis V, 62.
 Porthmea IV, 12 et 43.
 Posideum III, 91.
 Posidoniana I, 167.
 Posidonius IX, 71 et 85.
 Potidæa VII, 123; VIII, 120-129.
 praesepe Mardonii IX, 70.
 Praesii VII, 170 et 171.
 Prasias V, 16.
 Praxilaus IX, 107.
 Praxinus VII, 180.
 pretium captivi duae minae V, 78; VI, 79.
 Prexaspes III, 30, 33, 34, 62, 66, 74. alius VII, 79.
 Priamus I, 4; II, 120; VII, 43.
 Priene I, 15, 142, 161; VI, 8.
 Printhead V, 41.
 Procles Epidaurius III, 50 et 52. Eurysthenis frater IV, 147; VI, 51 et 52; VIII, 131.
 Proconnesus IV, 14; VI, 33.
 Prometheus IV, 45.
 Propontis IV, 85.
 Proserpina VIII, 65.
 Prosopitis II, 41 et 165.
 Protesilaus VII, 33; IX, 116.
 Proteus II, 112-116.
 Protothyas I, 103.
 prytanes naucrarorum V, 71.
 prytaneum I, 146; VI, 139; VII, 197.
 Prytanis VIII, 131.
 Psammenitus III, 10, 13, 15.
 Psammis II, 160.
 Psammithicus I, 105; II, 2 et 151 sqq. alius VII, 7.
 Psylli IV, 173.
 Psytalea VIII, 76 et 95.
 Pteria I, 76.
 Ptoum VIII, 135.
 pudenda circumcidunt Aegyptii aliiq. II, 36, 37, 104.
 puerorum amores I, 135.
 purpurarius IV, 151.
 Pylæ, v. Thermop.
 Pylagori VII, 213 sq.
 Pylii I, 147; V, 65.
 Pylus Elidis opp. IX, 34. Lac. VII, 108.
 pyramides II, 8, 124, 126, 127, 128, 134, 136, 148.
 Pyrene II, 33.
 Pyretus IV, 48.
 Pyrgus IV, 148.
 Pythagoras Milesius V, 126. Samius IV, 95.
 Pythagorica instituta II, 81.
 Pytheas Abderita VII, 137. Aeglaeta VII, 181; VIII, 92; IX, 78.
 Pythermus I, 152.
 Pythia V, 62; VI, 66.
 Pythii Lacedaemoniorum VI, 57.
 Pythius VII, 27-29, 38, 39.
 Pytho I, 154.
 Pythogenes VI, 23.
 Quinquereinis sacra VI, 87.

- Feditus Alexandri ex metallis** V, 17. **Atheniensium** VII, 144. **Persiti imperii** III, 90 sqq. **Thasiorum** VI, 46.
rhadinace VI, 119.
Rhampsinitus II, 121 et 122.
Rhegium, Rhegini I, 166 et 167; VII, 170.
Rhenea VI, 97.
Rhodope IV, 49; VIII, 116.
Rhodopis II, 134 et 135.
Rhodus II, 178; VII, 153. **mare Rhodium** I, 174.
Rhoecus III, 60.
Rhoeteum VII, 43.
Rhytes I, 145.
rosae sexagenorum foliorum VIII, 138.
Rubrum mare II, 8, 158, 159; IV, 39.
Sabaco II, 137, 138, 139, 152.
Sabyllus VII, 154.
Sacae I, 153; III, 93; VII, 64.
sacerdotes Aegyptiorum II, 37.
sacrificia Aegyptiorum II, 39 et 40. **Croesi** I, 50. **Lacedaemoniorum** VI, 67. **Periandri** V, 92. **Persarum** I, 132. **Scytharum** IV, 60 et 61.
Sadyattes I, 16 et 18.
Sagartii I, 125; III, 93; VII, 85.
saie urbs II, 28, 59, 163, 170. **Saitana praefectura** II, 165. **Saitani reges** II, 169.
Saiticum ostium Nili II, 17.
sal natus IV, 53. **e lacu** VII, 30. **salis colles** IV, 181, 182, 183. **e sale domus** IV, 185.
Sala VII, 59.
Salamis VIII, 56; VII, 166; VIII, 84 sqq. **Cypri urbs** IV, 162; V, 104.
Salmydassus IV, 93.
Samius III, 55.
Samothracia, Samothracae II, 51; VI, 47; VIII, 90. **Samothracia castella** VII, 108.
Samus, Samii I, 70 et 142; II, 148; III, 26, 39, 46, 54, 60, 139 sqq.; VI, 22; IX, 90 et 99.
san I, 139.
Sana VII, 22 et 123.
Sanacharibus II, 141.
sandalium Persei II, 91.
Sandanis I, 71.
Sandoces VII, 194.
Sappho II, 135.
Sarangae III, 93 et 117; VII, 67.
Sardanapalus II, 150.
Sardes I, 7, 15, 84, 86; V, 101 et 105.
Sardinia, Sardi I, 170; V, 106 et 124; VII, 165.
Sardonium linum II, 105. **mare** I, 166.
Sarpedon I, 173.
Sarpedonium VII, 58.
Sarta VII, 122.
Saspirei I, 104; III, 94; IV, 37 et 40; VII, 79.
Sataspes IV, 43.
Satrae VII, 110 et 111.
satrapiae Persarum I, 192; III, 89 sqq.
Sattagydae III, 91.
Saulius IV, 76.
Sauromatae IV, 21, 43, 110 sqq., 117.
Scaetus V, 60.
Scamander V, 65; VII, 42.
Scamandronymus II, 135.
Scaptosyle VI, 46.
schoenus II, 6 et 8.
Sciathus VII, 179, 182, 183; VIII, 7.
Seidrus VI, 21.
Seiona VII, 123.
Seironis via VIII, 71.
Seiton III, 130.
Seius IX, 49.
Scolopoeis IX, 97.
Seolof IV, 6.
Scolus IX, 15.
Scopadae VI, 127.
Scopasis IV, 120 et 128.
scriptura duplex Aegyptiorum II, 37. **scripturae veteris apud Graecos monumenta** V, 58—61. **occulatae specimina** V, 35, VII, 239.
Scylace I, 57.
Seylas IV, 78—80.
Scylax Caryandensis IV, 44. **Mindius** V, 33.
Seyllias VIII, 8.
Seyrius VII, 183.
Seyrmiadae IV, 93.
Seytha IV, 10.
Seythae, Seythia I, 15, 37, 103; II, 103, 4 passim; VI, 84; VII, 64.
Seythes Cous VII, 163. **Zanclaeus** VI, 23 et 24.
Sebennytica praefectura II, 166. **Sebennyticum ostium Nili** II, 17.
Seldomus VII, 98.
Selinuntii V, 46.
Selybria VI, 33.
semen genitale nigrum III, 101.
Semiramis I, 184.
semita ad Thermopylas VII, 216.
Sepia VI, 77.
Sepias VII, 183, 186, 188, 191, 195.
sepulera Aegyptiorum II, 136. **Alyattus** I, 93. **Apicae** II, 169. **Helles** VII, 58. **in Labyrintho** II, 148. **Nitocridis** I, 167.
Scytharum IV, 127.
sepultura regum Lac. VI, 58. **Scytharum** IV, 71 sqq. **Thracum** V, 8.
Serbonis II, 6; III, 5.
Seriphii VII, 46 et 48.
Sernyla VII, 122.
serpens arcis custos VIII, 41. **serpentes alati** II, 75 et 76; III, 107 et 109. **cornuti** II, 74; IV, 192; **lovi sacri** II, 74.
Serrheum VII, 59.

- servi Argivorum VI, 83. Seytharum IV,
 2, 3, 72. servorum asyllum II, 113.
 sesamus I, 193.
 Sesostris II, 102 sqq.
 Sestus IV, 143; VII, 33; IX, 114.
 Sethon II, 141.
 Sicania VII, 170.
 Sicca VII, 98.
 Sicinnus VIII, 75 et 110.
 Sicyon, Sicyonii V, 67 et 68; VI, 92; IX, 28.
 Sidon II, 116; III, 136. Sidoniae nares VII,
 99, 100, 128.
 Sigurn V, 65 et 94. promont. IV, 38.
 sigilla I, 195; VII, 69.
 sigma I, 139.
 Sigynnae V, 9.
 Sileus VIII, 138. Marsyas VII, 26.
 sillicypria II, 94.
 silphium IV, 169 et 192.
 simiae IV, 194.
 Simonides V, 102; VII, 228.
 Sindi, Sindica IV, 28 et 86.
 Sindus VII, 123.
 Singus VII, 122.
 Sinope I, 76; II, 34; IV, 12.
 Siphnaus, Siphniis III, 57 et 58; VIII, 46
 et 48.
 Siris VII, 62. Sicita VI, 127. Paeoniae
 VIII, 115. Siropaeones V, 15.
 Siromitres VII, 68 et 79.
 Siromus Cypricus V, 104. Tyrinus VII, 98.
 Sisamnes V, 25. alius VII, 65.
 Sisimaces V, 121.
 sisyma VII, 67.
 Sitalces IV, 80. VII, 137.
 Sithonia VII, 122.
 Staph II, 172.
 smaragdus III, 41.
 Smerdis Cyri f. III, 30 et 65. Magu III,
 61 sqq.
 Smerdomenes VII, 82 et 121.
 Smilla opp. VII, 123.
 Smindyridas VI, 127.
 Smyrna opp. I, 14, 16, 149.
 Sogdi III, 93; VI, 66.
 sol Africam circumnavigantibus dexter IV,
 42. matutinus apud Indos ardentissimus
 III, 104. telis obscuratus VII, 226. solis
 cursus mutatus II, 142. fons IV, 181.
 imago aurea II, 132. mensa III, 18. soli
 sacra faciunt Massagetae I, 212 et 216.
 Numidae IV, 188. Persae I, 131. oves
 sacrae IX, 93. solem exsecrantur Ata-
 rantes IV, 161.
 Soli, Soli V, 110 et 115.
 Soloeis II, 32. IV, 43.
 Solon I, 29 sqq.; II, 177; V, 113.
 Solymi I, 173.
 somnia nulla Atlantum IV, 154. e somniis
 responsa IV, 172; VIII, 134. memorabilia
 Ariabani VII, 17 et 18. Astyngis I, 107
 et 108. Croesi I, 34. Cyri I, 203. Cambysis
 III, 30. Datis Persae VI, 118. filiae Poly-
 cratis III, 124. Hippiae VI, 107. Xerxis
 VII, 12, 14, 19.
 Sophanes VI, 92; IX, 73—75.
 sophists I, 29; IV, 95.
 sororis matrimonium III, 31.
 Soticles V, 92.
 Sosimenes VIII, 82.
 Sostratus IV, 152.
 Spaco I, 110.
 Spargapises I, 211; IV, 78.
 spasmo medetur urina hirci IV, 187.
 Spercheus VII, 198 et 228.
 Sperthias VII, 134—137.
 Spendalenses IX, 15.
 spu IV, 27.
 stadium, orgyia, cubitus, pes II, 149.
 Stagirus VII, 115.
 stannum III, 115.
 stalumi inter Ephesum et Susa V, 52.
 Stentoris lacus VII, 58.
 Stenycleus IX, 64.
 Stesagoras VI, 34, 38, 103.
 Stesenor V, 113.
 Stesilaus VI, 114.
 stigmata V, 6; VII, 233.
 Strattis IV, 138; VIII, 132.
 Struchates I, 101.
 struthiones IV, 175 et 192.
 Stryme VII, 108 et 109.
 Strymon I, 64; V, 13 et 23; VII, 24 et
 113; VIII, 115.
 Strymonia venius VIII, 118.
 Strymonii VII, 75.
 Symphalis VI, 76.
 styrax III, 107.
 Styrenses VI, 107; VIII, 1 et 46; IX, 28.
 Styx VI, 74.
 subulci ap. Aegyptios II, 47.
 successio in regnum III, 2; V, 42; VI, 52,
 65; VII, 3.
 Sunium IV, 99; VI, 87, 115.
 sus II, 14 et 47; IV, 63 et 186.
 Susa I, 188; IV, 83 et 91; V, 49 et 52;
 VII, 239. Memnonia V, 53 et 54; VII,
 151.
 Syagrus VII, 153 et 159.
 Sybaris V, 44; VI, 21 et 127.
 Syene II, 28.
 Sychnesis I, 74; V, 119; VII, 98.
 Sylei campus VII, 115.
 Syloson III, 39, 139, 141 sqq.
 Syme I, 174.
 Syracusae VII, 155 sqq.
 Syrgis IV, 123.
 Syria II, 12 et 116; III, 5. Palaestina III,
 91; IV, 39; VII, 89. Syri circumcidun-
 tur II, 104.
 Syri Cappadoces I, 72 et 76; III, 90; V,
 49; VII, 72.

Syrii i. e. Assyrii VII, 63.
Syrtes II, 32 et 150.

Tabalus I, 154.

Tabiti IV, 55.

tabulae geographicae IV, 36; V, 49.

Tachompsos II, 29.

Taenarus I, 23 et 24; VII, 168.

Talaus V, 67.

talentum Babylonicum et Euboicum III, 89.
tali I, 94.

Talthybius VII, 134 et 137.

Talthybiadae VII, 134. cf. VI, 60.

Tamynae VI, 101.

Tanagra, Tanagraei V, 57 et 79, IX, 15
et 43.

Tanais IV, 20, 21, 45, 100, 123.

Tanitana praefectura II, 166.

Tarentum, Tarentini I, 24; III, 138; IV,
99; VII, 170.

Targiteus IV, 5.

Taricheae Canobicae II, 113. Palusiacae
II, 15.

Tartossus I, 163; IV, 152 et 192.

Taucheira IV, 171.

Tauri, Taurica IV, 3, 20, 99, 103.

Taxaci IV, 129.

Taygetus IV, 145.

Tearus IV, 90 et 91.

Teaspes IV, 43; VII, 79; IX, 76.

Tegae, Tegatae I, 65; VI, 72 et 105; VII,
170 et 202; IX, 25, 26, 35, 70.

Teli I, 168; VI, 8.

Telamon VIII, 64.

Teleboae V, 59.

Telecles Samius III, 41; Lac. rex VII, 204.

Telesarchus III, 143.

Telines hierophanta VII, 153.

Telliadae IX, 37.

Tellias VIII, 27.

Tellus I, 30.

Telmessenses I, 78.

Telus VII, 153.

Telys V, 44.

Temenidae VIII, 138.

Temenus VIII, 137.

Temnus I, 149.

Tempe VII, 173.

Tenedus I, 151; VI, 31.

Tenus IV, 33; VI, 97; VIII, 82.

Teos I, 142 et 168; II, 178.

Teres IV, 80; VII, 137.

Terillus VII, 165.

Termereus V, 37.

Termillae VII, 92.

terrae universae descriptio IV, 36-45.

partes extremae II, 23; IV, 13 et 49.

terra des I, 131; IV, 59.

tessera militaris IX, 98. tesserarum ludus

I, 94.

Tethronium VIII, 33.

Tetramnestus VII, 98.

Teucri IV, 191; V, 13 et 122; VII, 20
et 43.

Teuthrania II, 10.

Thales I, 74, 75, 170.

Thamanaei III, 93 et 117.

Thamasius VII, 194.

Thammasadas IV, 59.

Thannyras III, 15.

Thasus, Thasii II, 44; VI, 29, 44, 46, 47,
VII, 108 et 118.

Theasides VI, 85.

Thebae Aegyptiae I, 182; II, 3, 15, 42,

56; III, 10; IV, 181. Thebana praefec-

tura II, 42 et 166. Boeotiae, Thebani I,

46, 49, 52; V, 79; VI, 108; VII, 202 et

235; VIII, 134; IX, 31, 41, 67, 86.

Thebe V, 80.

Thebes campus VII, 42.

Themiscyra IV, 86.

Themison IV, 154.

Themistocles VII, 143, 144, 173; VIII, 4,
19, 22, 56, 74, 79, 83, 108, 111, 123

124.

Theocydes VIII, 65.

Theodorus I, 51; III, 41.

theoponia I, 132; II, 53.

Θεοί unde dicantur II, 52.

Theomestor VIII, 85; IX, 90.

theopantia I, 51.

Theopompus VII, 131.

Thera, Theraei IV, 147, 148, 150, 156.

Therambus VII, 123.

Therapne VI, 61.

Theras IV, 147 et 148.

Therma opp. VII, 121, 127, 129, 179, 185.

Thermaeus sinus VII, 121. VIII, 127.

Thermodon fluv. Boeotiae IV, 110; IX,

43. Cappadociae II, 104; IV, 86; IX, 27.

Thermopylae VII, 173 et 176, 184, 201,
223.

Theron VII, 165.

Thersander Polynicius f. IV, 147; VI, 52.

Orchomenius IX, 16.

Thesous IX, 72.

thesmophoria II, 171; VI, 16.

Thespieae, Thespienses V, 79; VII, 202,
222, 226; VIII, 50 et 75; IX, 30.

Thesprotia V, 92; VII, 176; VIII, 47.

Thessalia, Thessali I, 57; VII, 6, 30, 128,
172, 176, 196; VIII, 27 et 30; IX, 31

et 69.

Thessalus V, 46.

Thestes IV, 159.

Thetis VII, 191.

Thmuitana praefectura II, 163.

Thoas VI, 138.

thoës IV, 192.

Thonis II, 114.

- thoraces Aegyptiaci I, 135; linei II, 182; III, 47.
 Thorax IX, 1 et 58
 Thoricus pagus IV, 99.
 Thornax I, 69.
 Thracia, Thraces I, 168; II, 103; IV, 74, 83, 99; V, 2, 3, 6 sqq.; VI, 33; VII, 110 et 185; VIII, 115 sqq.; IX, 89. in Asia I, 28; III, 99; VII, 76.
 Thrasylbulus I, 20—22; V, 92.
 Thrasycles IX, 90.
 Thrasycleus IX, 58.
 Thrasylans VI, 114.
 Thrasius campus VIII, 63; IX, 7. thus III, 107.
 Thyia VII, 178.
 Thyri I, 28.
 Thyrea I, 182; VI, 76.
 Thyssagetae IV, 22 et 123.
 Thyssus VII, 22.
 tiara III, 12; V, 49; VII, 61; VIII, 120.
 Tiarantus IV, 48.
 Tibareni III, 94; VII, 78.
 Tibiste IV, 49.
 Tigranes VII, 62; IX, 96. cf. 102.
 Tigris I, 189; V, 52; VI, 20.
 tilones pisces V, 16.
 Timagenides IX, 38 et 86.
 Timagoras VII, 98.
 Timander IX, 69.
 Timareta II, 55.
 Timesitheus V, 72.
 Timesius I, 108.
 Timnes IV, 76.
 Timo VI, 134 et 135.
 Timon VII, 141.
 Timonax VII, 98.
 Timoxenus VIII, 128.
 Tiryus, Tirynthii VI, 76, 77, 78; VII, 137; IX, 28.
 Tisamennus Eleus IX, 33—35. Thersandri f. IV, 147; VI, 82.
 Tisander Hippoclidis p. VI, 127 et 129. Isagorae p. V, 66.
 Tisias VI, 136.
 Titacus IX, 73.
 Tithaeus VII, 88.
 Tithorea VIII, 32.
 Tittornus VI, 127.
 Tmolus I, 84 et 93; V, 101.
 Tomyris I, 205, 212, 214.
 Torone VII, 22 et 122.
 Trachea Chersonesus IV, 99.
 Trachis opp. VII, 199, 201, 203. Trachinia VIII, 31. Trachinai VII, 178 et 176. Trachinae petrae VII, 196.
 tragicl chori V, 67.
 Trapezus VI, 127.
 Traspies IV, 6.
 Trausi V, 4.
 Traus VII, 109.
 HEROD. II.
 Triballiens campus IV, 49.
 tribus Atticae V, 66 et 69; VI, 131. Sicyoniae V, 68.
 Triopium I, 174; IV, 38.
 tripodes I, 92; IV, 179; V, 59—61; VIII, 82; IX, 81.
 Tritaenses I, 145.
 Tritantaechmes Artabani f. VII, 82 et 121; VIII, 26. Artabazi f. I, 192.
 Tritenses VIII, 33.
 Triton IV, 179. Triton fluv. et Tritonis lacus IV, 178 et 191.
 Troezen, Troezenii VII, 99; VIII, 41; IX, 28.
 Troglodytae IV, 183.
 Troia, Troas, bellum Troianum II, 118; IV, 191; V, 13, 26, 122; VII, 171.
 Trophonius I, 46; VIII, 134.
 tycta ap. Persas IX, 110.
 Tydens V, 67.
 Tymnes V, 37; VII, 98.
 Tyndaridae IV, 145; V, 76; IX, 73.
 Typhon II, 156; III, 5.
 Tyras IV, 11, 47, 51, 82.
 Tyritae IV, 51.
 Tyrodiza VII, 25.
 Tyrrhenia, Tyrrheni I, 94, 163, 166. Tyrrheni in Thracia I, 57.
 Tyrus II, 44. Tyrii II, 112.
 Vaccae Isidis sacrae II, 41. caro vaccarum IV, 186.
 vates Nasamonum IV, 172; Scytharum IV, 67.
 Valia I, 167.
 Venas I, 105, 131, 199; II, 41 et 112; III, 8. IV, 69 et 67.
 vespertiliones IV, 183.
 Vesta IV, 59.
 via sacra VI, 34.
 vinum palmeum I, 193 et 194; II, 86; III, 20. ex hordeo II, 77. e loto IV, 177.
 viperas III, 108 et 109.
 virgines I, 196; IV, 117, 169, 180; V, 6.
 vita humana LXX annorum I, 32. LXXX III, 22.
 vitis aurea VII, 27.
 vivos defodere III, 35; VII, 114.
 Umbri I, 94; IV, 49.
 Volsci, v. Helisyci.
 Urotat III, 8.
 ursi II, 67; IV, 191.
 Utii III, 93; VII, 68.
 Vulcanus II, 3, 99, 101, 121, 147, 176; III, 37; VIII, 98.
 vulpanseres II, 72.
 Xanthippus VI, 131 et 136; VII, 33; VIII, 131; IX, 114 et 120.

Xanthus, Xanthii I, 178.

Xenagoras IX, 107.

Xerxes I, 183; VI, 98; VII et VIII passim;
IX, 108 sqq.

Xuthus VII, 94.

Zacynthus, Zacynthii III, 59; IV, 193;
VI, 73.

Zalmoxis IV, 94.

Zancle, Zancaei VI, 23; VII, 154 et 164.

Zaueces IV, 193.

zegeries IV, 192.

zeira VII, 69.

Zeuxidamus VI, 71.

Zona VII, 59.

Zopyrus III, 153—158 et 160; IV, 43.

alius III, 160.

Zoster VIII, 107.

Frontinus	Mk. 2	70	Poste ratini m. Vol. I & II.	Mk. 2	70
Gajus	"	2 70	Periphrion	"	2 50
Gallus, 2 voll.	"	2 30	Periphrion carmina	"	2 20
Hieronymus de viris illust.	"	2 40	Quintilliani inst., 2 voll.	"	2 40
Historia Apollonii regis Tyri	"	1 —	Quintilliani inst., lib. X	"	2 30
Horatii carmina	"	1 —	Rutilius Namatianus	"	2 75
Hygini Grom. liber	"	— 75	Sallustius	"	2 45
Incert. auct. de Const. Magno	"	— 60	Scriptores hist. Aug., 2 voll.	"	5 10
Jurisprudentiae anteiust. reliq.	"	6 75	Senecae opera philos., 3 voll.	"	7 80
Justinianus	"	1 —	Senecae opera tragoediae	"	4 50
Justinus	"	— 90	Seneca rhetor	"	4 50
Juvenalis satirae	"	— 45	Statius. Vol. I. Silvae	"	1 80
Livii opera, 6 voll. (à 1 Mark)	"	6 —	— Vol. II. Faec. I. Achilleis	"	— 75
Lucretius	"	1 50	Suetonius	"	1 50
Macrobius	"	5 40	Taciti opera, 2 voll.	"	2 40
Martialis epigrammata	"	1 50	— libri minores	"	— 45
Martianus Capella	"	4 50	Terenti comoediae	"	1 30
Mela, Pomponius	"	1 20	Tibulli carmina	"	— 30
Metzgerii scriptores, 2 voll.	"	5 10	Ulpianus	"	— 75
Mureti scripta selecta, 2 voll.	"	2 40	Valerius Flaccus	"	1 60
Ovidii opera, 3 voll.	"	2 90	Valerius Maximus	"	2 75
Panegyrici latini	"	2 60	Velleius Paterculus ed. Halm	"	1 —
Persius	"	— 30	Vegetius	"	3 —
Phaedri fabulae	"	— 30	Virgilii opera	"	1 35
Plauti comoediae, 2 voll.	"	2 70	— Bucolica et Georgica	"	— 45
Plini epistolae	"	1 20	— Aeneis	"	— 90
Plinii nat. hist., 8 voll.	"	13 20			

Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen erklärenden Anmerkungen.

Aeschylus' Agamemnon. Von Rob. Enger und Gilbert. 2. Aufl.	Mk. 12.	2 75
— Perser. Von W. S. Teuffel. 2. Aufl.	"	1 30
— Prometheus. Von N. Wecklein. 2. Aufl.	"	1 80
Anthologie aus den Lyrikern der Griechen. Von E. Buchholz. 2. Aufl.	"	3 —
Aristophanes, die Wolken. Von W. S. Teuffel.	"	1 50
Arrian's Anabasis. Von Dr. K. Abicht. 2 Hefte. Mit 1 Karte.	"	4 05
Caesaris commentarii de bello Gallico. Von A. Debenz. 7. Aufl.	"	2 35
— de bello civili. Von A. Debenz. 4. Aufl.	"	1 80
Chrestomathia Ciceroniana. Von C. F. Lüders. 2. Aufl.	"	2 70
Ciceronis de officiis libri tres. Von J. v. Gruber. 3. Aufl.	"	1 50
— Laelius. Von G. Lahmeyer. 3. Aufl.	"	— 60
— Cato major. Von G. Lahmeyer. 4. Aufl.	"	— 60
— Cato minor. Von C. Meissner.	"	— 60
— Senectus Scipionis. Von C. Meissner. 2. Aufl.	"	— 60
Tusculanarum disp. libri V. Von O. Heine. 2. Aufl.	"	2 —
— de finibus bonorum et malorum. Von H. Holstein.	"	2 —
— Rede für Cn. Plancius. Von E. Köpke. 2. Aufl.	"	1 —
— Rede für P. Sestius. Von H. A. Koch u. A. Eberhard. 2. Aufl.	"	— 90
— Rede für Sex. Roscius. Von Fr. Richter u. A. Fleckstein. 2. Aufl.	"	— 45
— Rede für T. Annii Milo. Von Fr. Richter. 2. Aufl.	"	— 45
— divinitio in Q. Caeciliam. Von Fr. Richter.	"	— 45
— Rede gegen C. Verres. IV. Buch. Von Fr. Richter u. Eberhard. 2. Aufl.	"	1 75
— V. Buch. Von Fr. Richter u. Eberhard. 2. Aufl.	"	1 75
— für P. Sulla. Von Fr. Richter.	"	— 60
— Reden gegen L. Catilinam. Von Fr. Richter u. A. Eberhard. 3. Aufl.	"	1 —
— C. Marcellus, Ligarius u. Dolotarus. V. Fr. Richter u. Eberh. 2. Aufl.	"	— 80
— Rede für L. Marcum. Von H. A. Koch.	"	— 75
— M. A. Imper. C. Cn. Pompejus. Von Fr. Richter u. Eberhard. 2. Aufl.	"	— 60
— Erste und zweite Philippische Rede. Von Koch u. Eberhard. 2. Aufl.	"	— 90
— Rede f. d. Dichter Archias. Von Fr. Richter u. A. Eberhard. 2. Aufl.	"	— 45
— de oratore. Von K. W. Piderit. 5. Aufl. Von Adler.	"	4 50
— Orator. Von K. W. Piderit. 2. Aufl.	"	— 90
— Brutus de claris oratoribus. Von K. W. Piderit. 2. Aufl.	"	2 25
— Partitio oratoriae. Von K. W. Piderit.	"	1 —
— Ausgewählte Briefe. Von Josef Frey. 2. Aufl.	"	1 95
Corneilius Nepos. Von J. Siebelius u. Jancovius. 3. Aufl.	"	1 30
Carilius Rufus. Von Th. Vogel. I. Bandchen. Buch III—V. 2. Aufl.	"	2 10
— II. Bandchen. Buch VI—X. Mit 1 Karte. 2. Aufl.	"	2 45
Demosthenes' neun philippische Reden. Von C. Rohdant. 1. Aufl. 3. Aufl.	"	1 30
— 2. Hft. I. Abth. 4. Aufl. M. 1. 50. II. Abth. Indices. 3. Aufl.	"	1 80
Elegie, die Römische. Von B. Voigt. 2. Aufl.	"	1 50
Euripides' Phoenissae. Von G. Kinkel.	"	— 75

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

KINHTE BIBΛIOΘEKH BEPOIAS

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

[illegible]

000
HE

HERODOTI HISTO
RIARUM LIBRI IX.

ἀριθ. χρ. 3464

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίου

Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας